302.2
ด175ร

รายงานการวิจัย เรื่อง

การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน *ของ* ครอบครัว *กับ* จิตลักษณะที่สำคัญ *ของ* เยาวชนไทย

โดย
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน
อาจารย์อรพินทร์ ชูชม และ
อาจารย์สุภาพร ลอยด์

18 เม.ย. 2533

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2529
ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทกำหนดเรื่อง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ท 145567

169931

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทกำหนดเรื่องตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดยเริ่มดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524

ในขณะดำเนินการและเก็บข้อมูล โครงการวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการและคณาจารย์ ตลอดจนข้าราชการและพนักงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ในการใช้สถานที่ รถราชการ และเครื่องมือที่จำเป็น นอกจากนั้นยังมีผู้ช่วยวิจัยที่เข้มแข็งจำนวนมาก ซึ่งเป็นนิสิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามคือนักเรียนประถมปลาย นักเรียนมัธยมต้น และผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ จากโรงเรียน 18 แห่งที่มีชื่ออยู่ในภาคผนวก ข. โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนและคณาจารย์ จึงขอขอบคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในขั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ ก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี จากศูนย์การศึกษาคอมพิวเตอร์ ที่ทำงานอย่างชำนาญและละเอียด โดยโครงการนี้ได้รับอนุญาตให้ใช้คอมพิวเตอร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการวิจัยนี้ได้มีการศึกษาเอกสารทางวิชาการจากหลายฝ่ายควบคู่ไปด้วยตลอดเวลา โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากห้องสมุดต่อไปนี้คือ ห้องสมุดของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ห้องสมุดของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักบรรณสารของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านด้วย

เนื่องจากงานวิจัยนี้มีข้อมูลมาก และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องก็กว้างขวางครอบคลุมวิชาการหลายด้าน จึงต้องมีการรวบรวมการสรุปและตีความอย่างกว้างขวาง ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและสมาธิมาก การเขียนรายงานการวิจัยจึงต้องขยายเวลาออกไป จนกระทั่งผู้วิจัยชื่อแรกได้รับ

อนุญาตให้ลาไปเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการใน พ.ศ. 2528 ถึง 2529 การเขียนรายงานการวิจัยนี้จึงสำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

รายงานการวิจัยนี้มีการพิมพ์และเข้ารูปเล่มโดยผู้มีความชำนาญประณีตและรวดเร็ว จึงขอขอบคุณอาจารย์พลรัตน์ ลักษณียนาวิน และคุณอรุณี บุญทิพย์ ตลอดจนโรงพิมพ์ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน

อรพินทร์ ชูชม และ

สุภาพร ลอยค์

พฤษภาคม 2529

รายงานการวิจัยฉบับย่อ

ชื่อโครงการ "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย"

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ควงเดือน พันธุมนาวิน (หัวหน้าโครงการ)
อาจารย์อรพินทร์ ชูชม และ อาจารย์สุภาพร ลอยล์

ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทกำหนดเรื่อง ประจำปี 2524 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวนเงินหนึ่งแสนแปดพันสี่ร้อยบาทถ้วน
ระยะเวลาทำการวิจัย 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2529

หน่วยงานที่สังกัด สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ 258-4482

รายงานการวิจัยย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ ประการแรกเพื่อศึกษาว่าบิดามารดาที่มีลักษณะต่างกัน จะตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กและควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนแตกต่างกันเพียงใด ประการที่สองเพื่อศึกษาว่านักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักและควบคุมทางด้านสื่อมวลชนต่างกัน จะรับสื่อมวลชนแตกต่างกันเพียงใด ประการที่สามเพื่อศึกษาว่านักเรียนที่รับสื่อมวลชนทางด้านโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกันจะมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนา 3 ชนิดแตกต่างกันเพียงใด โดยมีสมมติฐานทั้งหมด 6 ข้อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 และ 6 (อายุ 10-13 ปี) และนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 และ 2 (อายุ 12-15 ปี) เป็นนักเรียนชาย 780 คน นักเรียนหญิง 820 คน จากโรงเรียนในกรุงเทพฯ 7 โรงเรียน

และต่างจังหวัดโดยรอบกรุงเทพฯ ในรัศมี 80 กิโลเมตร อีก 11 โรงเรียน รวมเป็นนักเรียนทั้งสิ้น 1,600 คน และผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ทุกคนอีก 1,600 คน การเก็บข้อมูลกระทำในขณะที่ผู้ปกครองนำนักเรียนมามอบตัวในช่วงเปิดภาคเรียน หรือมาร่วมประชุมที่โรงเรียน โดยขอให้ผู้ปกครองเหล่านี้ตอบแบบวัดและแบบสอบถามภายใต้การอำนวยการของคณะผู้วิจัย หลังจากนั้นจึงขอเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่ผู้ปกครองได้ตอบแบบสอบถามไปแล้วทุกคน โดยให้นักเรียนเขียนตอบลงในแบบวัดขณะอยู่ในชั้นเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนเหล่านี้ตอบห่างกันไม่เกิน 1 เดือน

ตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองที่สำคัญมี 12 ตัวคือ (1) ความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก (2) ความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก (3) การควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิด (4) การควบคุมเด็กทางด้านการเข้าใจเนื้อหาจากสื่อมวลชนทั้งสามชนิด (5) การควบคุมเด็กทางด้านการยอมตามการชักจูงจากสื่อมวลชนทั้งสามชนิด (6) การจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก (7) การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน (8) การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผล ตัวแปรทั้ง 8 ตัวนี้แต่ละตัววัดได้โดยใช้แบบวัดชนิดที่มีมาตรประเมินค่า แต่ละแบบวัดมี 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบ คะแนนรวมในแต่ละแบบวัดเป็นคะแนนของตัวแปรนั้นของผู้ตอบ พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนนทุกตัวแปร (9) ระดับการศึกษา (10) ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว (11) การมีงานอาชีพ และ (12) ความใกล้ชิดกับเด็ก ตอบโดยการเลือกคำตอบหรือเติมคำ

ตัวแปรทางฝ่ายนักเรียนที่สำคัญมี 12 ตัวคือ (1) ปริมาณการชมโทรทัศน์ (2) ปริมาณการฟังวิทยุ (3) ปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทางด้านโทรทัศน์ได้แบ่งสอบถามเป็นแต่ละช่วงของวันจนครบสัปดาห์ โดยได้ป้องกันการตอบเกินความจริงไว้ด้วย (4) ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (5) ปริมาณความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (6) ปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ (7) ทัศนคติต่อการควบคุมสื่อมวลชน 3 ด้านของผู้ปกครอง (8) การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (9) การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (10) ลักษณะมุ่งอนาคต (11) ความเชื่ออำนาจในตน สำหรับตัวแปรที่ 4 ถึง 11 นี้วัดแบบใช้มาตรประเมินค่า มีจำนวนข้อจาก 6 ถึง 15 ข้อ ในแต่ละตัวแปรมีมาตร 6 หน่วยประกอบทุกข้อ คะแนนรวมในแต่ละแบบวัดเป็นคะแนนของผู้ตอบในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป (12) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มี 10 เรื่อง แต่ละเรื่องมีตัวเลือก 6 ตัวประจำแต่ละขั้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ผู้ตอบเลือกคำตอบเดียวในแต่ละเรื่อง ซึ่งจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งตามทฤษฎีนี้ ใช้ขั้นเป็นคะแนน แล้วรวมคะแนนของผู้ตอบทั้ง 10 เรื่องเข้าด้วยกัน เป็นคะแนนจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคน นอกจากนั้นยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีก 16 ตัว รวมเป็นตัวแปรทั้งหมด 40 ตัว

ในการวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติหลายแบบด้วยคอมพิวเตอร์ คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบแฟคตอเรียลสามทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทีละ 2 ตัว โดยมีการวิเคราะห์ดังกล่าวมานี้ทั้งในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและในกลุ่มที่แยกย่อย ตามลักษณะของผู้ตอบหรือของครอบครัวด้วย ในการวิเคราะห์หลายตอนได้นำคำตอบของผู้ปกครองและของนักเรียนจากครอบครัวเดียวกันมาสัมพันธ์กัน โดยมีครอบครัวเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยประเภทระหว่างบุคคลในสาขาวิชาจิตวิทยาสังคม พบผลการวิจัยที่สำคัญ 5 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก เกี่ยวกับปริมาณการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย ในการวิจัยนี้ได้พบว่าเด็กวัยรุ่นตอนต้นอายุ 10-15 ปี จำนวน 1,600 คนที่ศึกษานี้ 91% มีโทรทัศน์ใช้ในบ้าน และในกลุ่มนี้ชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ฟังวิทยุ 11 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และอ่านสิ่งตีพิมพ์สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง 30 นาที ในการวิจัยนี้พบว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนที่กล่าวไปแล้วนี้ มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ ที่ศึกษาน้อยกว่าที่ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชน จะเกี่ยวข้องกับตัวแปรเหล่านั้น

ประการที่สอง คุณภาพของการรับสื่อมวลชนในการวิจัยนี้คือ ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ตัวแปรทั้งสามนี้ร่วมกันสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ถูกศึกษาได้ 20% ทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริย-ธรรมได้ 8% และทำนายปริมาณความเชื่ออำนาจในตนได้ 6% โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่ (นักวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง เชื่ออำนาจในตนสูง และสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงด้วย นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนที่ชมโทรทัศน์น้อย ฟังวิทยุน้อย แต่อ่านสิ่งตีพิมพ์มาก มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้ง 3 ประการนี้สูง

ประการที่สาม เกี่ยวกับความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก ในการวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด เด็กในปกครองก็จะมีความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น ผลนี้พบเด่นชัดที่สุดในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

ส่วนผู้ปกครองที่รายงานว่าควบคุมเด็กใน 3 ด้านมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่เด็กในปกครองรายงานว่าได้อ่านสิ่งตีพิมพ์มาก และชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มากด้วย ผลนี้ปรากฏชัดเจนที่สุดในครอบครัวที่มีฐานะต่ำ ส่วนเด็กที่รายงานว่าชอบชมรายการโทรทัศน์ที่ (นักวิชา-การจัดว่า) มีประโยชน์มากนั้น เป็นเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากด้วย

อย่างไรก็ตามตัวแปรสองตัวที่เกี่ยวข้องมากที่สุดกับปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิดของเด็กคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง ตัวแปรสองตัวหลังนี้ร่วมกับการอบรมเลี้ยงดู ความตระหนัก และการควบคุมเด็ก สามารถทำนายปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนต่าง ๆ ในเด็กได้ตั้งแต่ 18 ถึง 25%

ประการที่สี่คือ ผู้ปกครองที่ควบคุมเด็ก 3 ด้านมาก คือผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก ได้จัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก และอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมาก โดยตัวทำนายเหล่านี้รวมกันสามารถทำนายความแปรปรวนของปริมาณการควบคุมแต่ละด้านได้ตั้งแต่ 20 ถึง 32%

ประการสุดท้ายคือ ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อยคือผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับต่ำ อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำ เป็นผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมในกรุงเทพฯ เป็นผู้ที่รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย และเป็นผู้ที่มีโทรทัศน์ใช้ในระยะเวลาอันสั้นด้วย

จากผลการวิจัยนี้สามารถเสนอแนะนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในวงการสื่อมวลชน บิดามารดา ครูอาจารย์ และเยาวชนไทย ดังต่อไปนี้

สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการสื่อมวลชน มีหน้าที่เสริมสร้างจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชน โดยการนำเสนอรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และเนื้อหาในสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งสามารถจะพัฒนาความมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนในแต่ละระดับอายุ โดยควรศึกษารายละเอียดจากนักจิตวิทยา นอกจากนั้นควรนำรายการที่มีประโยชน์มาเสนอในช่วงที่เยาวชนชมกันมาก ส่วนข่าวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการโฆษณาสินค้านั้นมีความสำคัญต่อจิตใจของผู้รับมาก ควรมีการกลั่นกรองอย่างละเอียดรอบคอบก่อนนำเสนอทุกครั้ง ส่วนทางด้านสิ่งตีพิมพ์นั้นได้มีการรณรงค์กันหลายฝ่าย ทำให้มีคุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ ควรจะมีการพัฒนาต่อไป และชักจูงให้เยาวชนชอบอ่านสิ่งที่มีประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้นด้วย

สำหรับบิดามารดา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเด็กทางด้านสื่อมวลชน โดยผู้ใหญ่เหล่านี้ควรจะตระหนักในอิทธิพลทั้งทางด้านดีและไม่ดีของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก และควรจะเชื่ออย่างมั่นคงว่าตนสามารถจะควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนได้มาก เพื่อที่เด็กจะรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสม และเป็นแนวทางที่สำคัญทางหนึ่งในการพัฒนาเด็กของตน สิ่งสำคัญที่บิดามารดาควรปฏิบัติคือ แนะนำและควบคุมเด็กในการเลือกรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และหนังสือที่เด็กจะอ่าน ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์พร้อมกับเด็กให้มาก เพื่อจะได้มีโอกาสอธิบายและตีความ รวมทั้งเน้นย้ำเนื้อหาที่มีประโยชน์ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็ก นอกจากนั้นยังควรควบคุมเด็ก โดยชี้แนะว่าควรรับและทำตามการชักจูงจาก

สื่อทางด้านใด และควรหลีกเลี่ยงการเลียนแบบทางด้านใดบ้าง ควรทำการควบคุมเด็กทั้งสามด้านนี้อย่างละมุนละม่อม เพื่อเด็กจะได้เห็นด้วยและยอมตามอย่างเต็มใจ นอกจากนั้นในเด็กโตและวัยรุ่นควรฝึกให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองทางด้านสื่อมวลชนด้วย ส่วนผู้ที่มีเด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบเป็นต้นไป ควรจัดหาภาพและหนังสือสำหรับเด็กเล็กมาให้เด็กด้วย โดยผู้ปกครองจะต้องอ่านหรือเล่าเรื่องให้เด็กฟังประกอบไปด้วย เพื่อปลูกฝังนิสัยการรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมในเด็กตั้งแต่ยังเล็ก ส่วนสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เด็กเป็นคนว่านอนสอนง่าย ผู้ปกครองจะต้องอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมาก ประกอบไปด้วย ส่วนเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำและฐานะต่ำนั้น ควรได้รับคำแนะนำดูแลจากครูอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

สำหรับเยาวชนไทยนั้น ควรชมโทรทัศน์แต่น้อย โดยเลือกชมแต่รายการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจเท่านั้น ควรฟังวิทยุแต่น้อย และรับฟังเฉพาะรายการที่ให้ความรู้และให้ตัวอย่างในการทำความดี ส่วนสิ่งตีพิมพ์นั้นเด็กควรเลือกอ่านแต่ที่มีประโยชน์สูง และอ่านให้มาก เด็กควรชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองให้มากอย่างสม่ำเสมอ โดยได้ถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่รับมากับผู้ปกครองด้วย นอกจากนั้นเด็กควรจะมีความพอใจที่ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดทางด้านสื่อมวลชน ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีความรักและหวังดีต่อเด็ก ครูควรช่วยบอกเด็กให้ยอมรับการแนะนำและควบคุมจากผู้ปกครองอย่างเต็มใจด้วย นอกจากนั้นเด็กควรจะตระหนักว่า จะต้องดูแลควบคุมตนเองทางด้านสื่อมวลชนด้วย

ในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านโทรทัศน์คือ เทปโทรทัศน์ และโทรทัศน์ตามสาย ที่เพิ่มความสามารถของผู้รับในการเลือกเนื้อหาและเวลารับ โดยเฉพาะการเช่าเทปโทรทัศน์เรื่องที่ต้องการ มาเปิดชมในเวลาที่ผู้รับสะดวกนั้น ทำให้การใช้เทปโทรทัศน์นี้มีลักษณะคล้ายการใช้สิ่งตีพิมพ์มากยิ่งขึ้น ถ้าได้มีการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพของเทปโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้น จะทำให้ประชาชนสามารถเลือกเรื่องที่มีประโยชน์ และเช่ามาชมได้ในปริมาณที่มากตามที่แต่ละคนต้องการด้วย

ความแพร่หลายของการใช้เทปโทรทัศน์ในขณะนี้ยิ่งทำให้ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นของผู้ปกครองที่จะต้องควบคุมเด็กในการรับสื่อ และการที่เยาวชนจะมีโอกาสเลือกรับเนื้อหาประเภทต่าง ๆ โดยตนเอง และรับในปริมาณที่มากตามต้องการ อันจะทำให้เกิดความแตกต่างทางจิตใจและพฤติกรรมระหว่างเยาวชนที่รับสื่ออย่างเหมาะสมและเยาวชนที่รับสื่ออย่างไม่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนด้วย

RESEARCH SUMMARY

Project Title: Familial Control of Mass Media Usage and Thai Adolescents' Psychological Characteristics.

Researchers:

Assoc. Prof. Dr. Duangduen Bhanthumnavin (Head)
Instructor Miss Orapin Chuchom (Assist. Head)
Researcher Miss Supaporn Loyd

Office: Behavioral Science Research Institute
Srinakharinwirot University
Prasanmitr, Bangkok 10110
Tel. 258-4482

Type of Grant: Contract Research Grant
National Research Council of Thailand
(1981-1983), Completed in 1986.

The present study was designed to examine the correlates of adolescents' media use which could possibly be its cause and effect. The research objectives were threefolded. First, to investigate whether different types of parents would differ on their awareness of mass media influence on children and on the control of their children's media use. Secondly, to find the relationships between the amount of parental awareness and control, on one hand, with the quantity and quality of adolescents' media use. Thirdly, to observe the levels of 3 important psychological traits in the Thai adolescents who differ in their usage of television, radio and print. Six hypotheses were tested in this study.

The sample in this field study consisted of 1,600 child-parent units. The children were upper elementary (age 10-13 years)

and lower secondary (age 12-15 years) schools pupils. There were 780 boys and 820 girls from 7 schools in Bangkok and 11 schools in the provinces within the radius of 80 kilometers from Bangkok. The parents were first asked to respond to sets of questionnaires in a booklet while attending a school meeting. Afterwards (no later than one month) the children of these parents completed separate sets of questionnaires in their classroom.

There were 12 important parental variables: (1) awareness of the mass media influence on children (2) belief in the advantages of mass media for children (3) control of the child's media exposure (4) control of the child's comprehension of the media contents (5) control of the child's acceptance of media persuasion (6) providing children's books to the child at early age (7) love-oriented child-rearing practice (8) reasoning-oriented child-rearing practice. Each of these 8 variables were assessed by the use of rating-scale method. There were 10 items, each accompanied by a 6-unit rating scale. The sum of scores for each individual with the range of 10 to 60 scores was used in the statistical analyses. (9) level of parental education (10) economic status (11) working status and (12) parent-child daily contact assessed by multiple choiced questions and fill-in-the blanks items.

There were also 12 important child's variables: (1) amount of television's viewing (2) amount of radio's listening (3) amount of reading, in hours per week. Television's viewing was divided into sections in each of the 7 days of the week to prevent overestimation. (4) preference for positive television content (5) preference for positive radio content (6) preference for positive print content (7) attitude towards parental control of the mass media use (8) love-oriented practice (9) reasoning-oriented practice (10) Future Orientation trait (11) Belief in

Internal Locus of Control of Reinforcement. The 4th to 11th variables were assessed by the use of rating scale method, each consisting of 6 to 15 items with 6 unit rating scales. The sum of scores was used for each variable of each individual. (12) level of Moral Reasoning assessed by 10 dilemma each accompanied with 6 choices which corresponded to 6 levels of moral development in Kohlberg's theory. In addition, there were 16 more variables in this study which totalled up to 40 variables.

In this study, the statistical analysis of the data was carried out by computer. The Analyses of Variance, three-way Factorial design, the Multiple Regression Analyses with stepwised and the intercorrelation matrices were computed for the whole sample as well as for each of the subsamples categoried by some characteristics of the respondent and the family. In some parts of the statistical analysis, family was used as unit of analysis to examine the interpersonal relationships as typically used in Social Psychology.

There were 5 major research findings as follows:

First, it was found that 91% of the adolescents' households owned a television. In this group, the adolescents spent on the average of 25 hours per week viewing television, 11 hours per week listening to the radio and 4 hours and 30 minutes reading newspapers, books and magazines. However, not the amount of usage of the mass media as much as the quality of the preferred programs and contents by the adolescents that was found to be significantly related to other variables in this study.

Secondly, preferences for positive contents in the 3 types of mass media, namely television, radio and print were found to account for 20% of the variance in the Future Orientation scores, 8% in the Moral Reasoning scores and 6% in the Belief in Internal Locus of Control scores. One could also say that the higher the preferences for positive contents in the 3 media prevailed,

the more future-oriented, the more internally controlled and the higher in moral reasoning the adolescents became. In smaller scale, it was found that the adolescents who spent less time on television and radio and more time in reading than their peers scored higher on the traits mentioned above.

Third, concerning the awareness and control on the part of the parents and adolescents' media use, the results showed that the stronger the parental awareness and belief in benefits from the media, the more their children preferred positive radio programs. This finding was most evident in the families of highly educated parents. As for the parents who reported stronger control of their children's media use in 3 ways, their children were found to read more and to prefer positive printed content to a higher degree than their counterparts. This result was most evident in families with lower economic status. Furthermore, the adolescents who showed stronger preference for positive television programs also reported that their parents were more reasoning-oriented toward them. Nevertheless, two other variables which were found to be the most predictive of the adolescents' preferences for positive contents in the 3 types of media were children's attitudes towards parental control of media use and the amount of viewing of useful television programs with parents. These two variables together with other variables mentioned above could account for 18 to 25% of the variance of the preference scores for the 3 types of media.

Fourthly, it was evident in this study that the parents who reportedly controlled their children on the use of the 3 types of media to a high degree, were the ones to be highly aware of the media influence, to provide suitable printed matters for children at an early age and were the ones who strongly reported love-oriented and reasoning-oriented practices. All these variables together could account for 20 to 32% of the variability in the 3 control scores.

Finally the result showed that the parents who were less aware of the media influence were the ones with less education and low income. The parents of the secondary school children in Bangkok also had lower awareness scores than their counterparts. In addition, the parents who reported less reasoning-oriented practice and the ones who more recently became owner of a television set also had lower awareness scores.

From these results, many important implications and suggestions were offered for the better management of media content, the improvement of parental practices and for youth socialization and development. More importantly, the results from this study were expected to be more applicable to the newly widespread video usage.

สารบาญ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับย่อ

Summary

สารบาญ

สารบาญตาราง

สารบาญภาพ

บทที่ 1 บทนำ

หน้า

ความนำ 1

แนวทางการวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชน 3

เยาวชนกับอิทธิพลของสื่อมวลชน 3

อิทธิพลร่วมจากครอบครัวและสื่อมวลชน 7

การศึกษาทั้งสาเหตุและผลของการควบคุมและการรับสื่อมวลชน 10

สื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของเยาวชน 12

บิดามารดากับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน 16

การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน 23

การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน 29

จิตวิทยาทัศนคติเพื่อการวัดการควบคุมฯ 37

ลักษณะของบุคคลกับการควบคุมฯ 45

การตระหนักฯ กับการควบคุมฯ 49

ครอบครัวกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น 52

ลักษณะและวิธีการวัดการรับฯ 52

หน้า

ทฤษฎีการรับสื่อมวลชนของเยาวชน 61

การควบคุมฯ ของบิดามารดากับการรับฯ ของเด็ก 69

ครอบครัวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน 72

การรับสื่อมวลชนและผลต่อเยาวชน 72

สภาพเงื่อนไข การรับสื่อ และผลต่อเยาวชน 77

ผลที่น่าปรารถนาของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่น 82

ลักษณะของเยาวชนกับอิทธิพลของสื่อมวลชน 83

แนวทางการศึกษาผลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน 84

ผลของสื่อมวลชนต่อจิตลักษณะที่น่าปรารถนา 90

จุดมุ่งหมายของการวิจัย 102

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร 103

ตัวแปรฝ่ายมารดา 104

ตัวแปรฝ่ายนักเรียน 108

สมมติฐาน 113

บทที่ 2 วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง 116

เครื่องมือวัดตัวแปร 117

แบบวัดสำหรับผู้ปกครอง 118

แบบวัดสำหรับนักเรียน 121

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล 126

บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

	หน้า
ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	132
ความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองที่มีลักษณะต่างกัน	133
สถานภาพทางสังคมกับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน	134
สถานภาพทางสังคมกับความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชน	138
สรุปลักษณะของผู้ปกครองที่ตระหนักฯ ต่างกัน	139
การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองที่มีลักษณะต่างกัน	140
สถานภาพทางสังคมกับการควบคุม	141
ลักษณะภูมิหลังกับการควบคุม	147
ความตระหนักถึงอิทธิพลกับการควบคุม	148
การอบรมเลี้ยงดูกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน	148
ความสัมพันธ์ของการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน	151
สรุปลักษณะของผู้ปกครองที่ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน	152
การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นที่มีลักษณะต่างกัน	153
สถานภาพทางสังคมกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น	155
ความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น	159
การอบรมเลี้ยงดูกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น	175
ความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนสามชนิดในวัยรุ่น	183
สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่รับสื่อมวลชนต่างกัน	185
จิตลักษณะสามประการของวัยรุ่นที่มีลักษณะต่างกัน	187
การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่น	188
การควบคุมของผู้ปกครองกับจิตลักษณะของวัยรุ่น	191
การควบคุมการรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่น	193
ทัศนคติต่อการถูกควบคุมกับจิตลักษณะของวัยรุ่น	194

หน้า

ตัวแปรที่สำคัญต่อจิตลักษณะทั้งสามของวัยรุ่น 197

ความสัมพันธ์ของจิตลักษณะสามประการของวัยรุ่น 200

สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแต่ละประการในปริมาณต่างกัน 202

บทที่ 4 การสรุปและอภิปรายผล

การสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 208

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 1 208

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 2 210

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 3 212

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 4 212

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 5 214

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 6 217

การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น: สาเหตุและผล 221

ปริมาณการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย 223

การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่น 228

ปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น 237

การทำนายการรับโทรทัศน์ของวัยรุ่นไทย 244

การทำนายการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของวัยรุ่นไทย 246

การทำนายการฟังวิทยุของวัยรุ่นไทย 248

สรุปการทำนายการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย 250

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะในปริมาณต่ำ 251

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะสามประการในปริมาณต่ำ 252

ลักษณะของวัยรุ่นที่มุ่งอนาคตต่ำ 254

หน้า

ลักษณะของวัยรุ่นที่เชื่ออำนาจในตนต่ำ 256

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ 261

สรุปการทำนายจิตลักษณะที่น่าปรารถนาสามประการของวัยรุ่นไทย 266

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองในปริมาณต่ำ 268

ลักษณะของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนน้อย 271

ลักษณะของผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย 271

ลักษณะของผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนน้อย 275

ลักษณะของผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบอย่างไม่เหมาะสม 282

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย 285

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป 288

การวิจัยเชิงทดลอง 288

การวิจัยแบบช่วงยาว 290

การวิจัยในแนวอื่น 291

การวิจัยเชิงคุณภาพ 292

ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติ 294

การพัฒนาสื่อมวลชน 294

โทรทัศน์ 295

สิ่งตีพิมพ์ 297

วิทยุ 298

การพัฒนาบิดามารดา 298

ความรู้และความตระหนัก 299

การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 300

การเป็นแบบอย่างที่ดี 300

หน้า

การอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบ 301

การพัฒนาเยาวชนไทย 301

การพัฒนาความตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนในเด็ก 301

การพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองในเด็ก 302

การพัฒนาความสามารถควบคุมตนเองในการเลือกรับสื่อมวลชนในเด็ก 303

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. 305

ภาคผนวก ข. 321

ภาคผนวก ค. 322

บรรณานุกรม 364

สารบาญตาราง

		หน้า
ตาราง ก.	แสดงจำนวนผู้ปกครอง-นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามระดับชั้นเรียนและถิ่นที่เรียนของนักเรียน	128
ตาราง 1	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ของผู้ปกครอง โดยพิจารณาตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับเศรษฐกิจในกลุ่มรวม	135
ตาราง 2	ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก ในผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย	137
ตาราง 3	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเฉพาะผลที่แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาและฐานะของผู้ตอบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย	143
ตาราง 4	ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน 2 ด้าน เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย	149
ตาราง 5	ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนเป็นตัวทำนาย ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมดและในกลุ่มย่อย	150

หน้า

ตาราง 6 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของปริมาณการรับสื่อมวลชนสามประเภทของนักเรียนวัยรุ่น โดยเสนอเฉพาะผลตามระดับทัศนคติของเด็ก ต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 162

ตาราง 7 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความชอบรายการที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์และวิทยุของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาแต่เฉพาะตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 166

ตาราง 8 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 169

ตาราง 9 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ตามระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 171

หน้า

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็ก แบบสามทาง โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ในกลุ่มนักเรียนมัธยม 173

ตาราง 11 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการชมโทรทัศน์ และความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัว เป็นตัวทำนายในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและกลุ่มย่อยรวม 16 กลุ่ม 177

ตาราง 12 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการฟังวิทยุ และความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดู และการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและกลุ่มย่อยรวม 16 กลุ่ม 178

ตาราง 13 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ และความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและกลุ่มย่อยรวม 16 กลุ่ม 180

หน้า

ตาราง 14 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้ปริมาณและคุณภาพในการรับสื่อมวลชนของนักเรียน รวม 6 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม 189

ตาราง 15 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้รายงานจากผู้ปกครอง 8 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม 192

ตาราง 16 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนและปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน รวม 6 ตัวแปร ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม 194

ตาราง 17 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้รายงานจากเด็ก 6 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม 197

ตาราง 18 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้ตัวทำนายทั้งหมด 21 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม 199

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะสามประการของนักเรียนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม 201

สารบาญภาพ

		หน้า
ภาพ ก.	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัยนี้	115
ภาพ 1	ผลการแสวงหาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย และเปอร์เซนต์ที่ทำนายได้	222
ภาพ 2	ปริมาณการชมโทรทัศน์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ของนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้น ที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน	225
ภาพ 3	ผลการแสวงหาตัวทำนาย และเปอร์เซนต์การทำนายจิต-ลักษณะ 3 ประการของเยาวชนไทย โดยใช้ตัวแปรทางด้านการรับสื่อมวลชนเป็นตัวทำนาย	229
ภาพ 4	ผลการแสวงหาตัวทำนาย และเปอร์เซนต์การทำนายการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย	245
ภาพ 5	ผลการแสวงหาตัวทำนาย และเปอร์เซนต์การทำนายจิต-ลักษณะ 3 ประการของเยาวชนไทย โดยใช้ตัวแปรทั้งทางด้านเด็กและผู้ปกครองเป็นตัวทำนาย	253
ภาพ 6	ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกอบรมเลี้ยง การรับสื่อมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นไทย	257
ภาพ 7	ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกอบรมเลี้ยงดู การรับสื่อมวลชน และความเชื่ออำนาจในตนของวัยรุ่นไทย	260
ภาพ 8	ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกอบรมเลี้ยงดู การรับสื่อมวลชน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นไทย	267
ภาพ 9	ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองกับตัวแปรต่าง ๆ	272

บทที่ 1
บทนำ

ความนำ

ในปัจจุบันสื่อมวลชนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ได้แพร่หลายไปมากทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จนทำให้มีคนเป็นจำนวนมากห่วงใยว่า สื่อมวลชนเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเยาวชนไทยไปในทางที่ไม่น่าปรารถนา และทำให้เกิดเป็นปัญหาทางสังคมอันยากที่จะแก้ไข ฉะนั้นรัฐจึงต้องหาทางควบคุมคุณภาพของสื่อมวลชนเหล่านี้ แต่ในประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ การควบคุมคุณภาพของสื่อมวลชนยังทำได้ไม่เต็มที่ เพราะขึ้นอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่ม ปัญหาเช่นนี้จะพบมากในประเทศที่ใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือทางการค้า ประเทศไทยก็มีปัญหานี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเทศอื่น ๆ นอกจากนั้นยังมีข้อขัดแย้งคือ สื่อมวลชนรายการหนึ่งอาจมีประโยชน์ต่อคนบางประเภท และในขณะเดียวกันก็มีโทษต่อคนประเภทอื่น เช่น เหมาะสมกับผู้ใหญ่แต่ไม่เหมาะกับเด็ก เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้รัฐอาจต้องยอมรับสื่อมวลชนประเภทนี้ด้วย จึงเห็นได้ว่าสื่อมวลชนบางประเภทอาจมีลักษณะเป็นดาบสองคม และอาจมีประโยชน์แก่บุคคลที่รู้จักใช้ได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น ฉะนั้นการจะให้สื่อมวลชนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อบุคคลประเภทใดหรือไม่ หรือมีอิทธิพลไปในทางที่จะให้คุณหรือให้โทษมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการเลือกประเภทรายการและวิธีการใช้สื่อมวลชนเหล่านี้

ในสังคมไทย การที่สื่อมวลชนจะส่งผลดีหรือผลเสียต่อจิตใจของเด็กมากน้อยเพียงใดนั้น ครอบครัวของเด็กสามารถที่จะหาทางส่งเสริมหรือป้องกันได้ ถ้าบิดามารดาตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก และสามารถให้ความสนใจ เอาใจใส่แนะนำและควบคุมการรับสื่อมวลชนต่าง ๆ ของเด็กของตน อันเป็นการปลูกฝังนิสัยอันเหมาะสมในการใช้สื่อมวลชนเหล่านี้ให้แก่เด็กอีกโสตหนึ่งด้วย อนึ่งหน้าที่ในการเอาใจใส่ดูแลและปลูกฝังนิสัยแก่เด็ก เป็นสิ่งที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องกระทำอยู่แล้วตามปกติ แต่สื่อมวลชนเป็นของใหม่ที่เข้ามาในครอบครัว จึงอาจทำให้บิดามารดาบางประเภทไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่อันสำคัญของตน และในหมู่ผู้ที่ตระหนักในเรื่องนี้ก็อาจจะมีผู้ที่ปฏิบัติแตกต่างกันไปได้มาก ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพของการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาเด็กแตกต่างกันไปได้มาก

ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในทำนองที่อาจจะเป็นสาเหตุของการที่บิดามารดาควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กของตน และวิธีการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กของบิดามารดาประเภทต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาสิ่งที่อาจจะเป็นผลของการปฏิบัตินี้ในเด็กประเภทต่าง ๆ ด้วย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม โดยจะทำการศึกษาทั้งมารดา (หรือบิดา) และเด็กวัยรุ่นในครอบครัวเดียวกัน โดยใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการสุ่มตัวอย่างและเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิธีการนี้เป็นวิธีการวิจัยในวิชาการของจิตวิทยาสังคม อันจะให้ข้อความรู้ในแนวใหม่ที่กว้างขวางและลึกซึ้ง ปัจจุบันมีการวิจัยด้วยวิธีนี้น้อยมาก โดยเฉพาะในประเทศไทย การวิจัยเช่นนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งทางวิชาการ และทางการวางนโยบายและหลักปฏิบัติในการพัฒนาครอบครัวเพื่อการพัฒนาเยาวชน

ปัญหาทางการวิจัยนี้อาจแยกออกเป็นคำถามย่อย ๆ ได้หลายประการ และครอบคลุมความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกัน ในการประมวลทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเริ่มจากการประมวลเหตุผลทางวิชาการเกี่ยวกับแนวทางการวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชน ต่อไปก็จะศึกษาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุของการที่บิดามารดา

จะควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก ในตอนที่สามจะได้ประมวลหลักฐานทางวิชาการที่เกี่ยวกับผลของการควบคุมการรับสื่อมวลชนที่ปรากฏในเด็ก ในแต่ละตอนจะได้ศึกษารากฐานในการตั้งสมมติฐานทางการวิจัยและหาแนวทางการกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรต่าง ๆ ที่สำคัญในการวิจัยนี้ด้วย

แนวทางการวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชน

ในส่วนนี้จะได้ประมวลข้อคิดเห็น หลัก และทฤษฎี ตลอดจนการวิจัย เพื่อหาแนวทางในการวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลของทั้งครอบครัวและสื่อมวลชนพร้อมกัน ที่มีต่อเยาวชนไทย

การประมวลเนื้อหาทางวิชาการในส่วนนี้มุ่งที่จะแสวงหารูปแบบเชิงสังกัป (conceptual model) ที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยนี้ เพื่อการกำหนดตัวแปรและวิธีดำเนินการวิจัยบางประการ นอกจากนั้นการประมวลเนื้อหาวิชาการในส่วนนี้ก็เพื่อที่จะตอบปัญหาที่สำคัญเพื่อชี้แนวทางการวิจัยดังนี้ (๑) ความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสื่อมวลชนหลายประเภทในคราวเดียวกันเพื่อพิจารณาอิทธิพลร่วมกันที่มีต่อเยาวชนไทย (๒) ในการศึกษาเยาวชนกับสื่อมวลชน จำเป็นเพียงไรที่จะต้องศึกษาลักษณะและบทบาทของครอบครัว ตลอดจนลักษณะบางประการของเด็กไปพร้อมกัน (๓) เหตุไรจึงควรศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาและการรับสื่อมวลชนในเด็ก ตลอดจนผลที่เกิดกับเด็กอย่างต่อเนื่องในการวิจัยเดียวกัน (๔) ทำไมการวิจัยนี้จึงเลือกศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กทางด้านที่เป็นผลดี และเป็นผลต่อจิตใจมากกว่าที่จะศึกษาผลเสียและผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมของเด็ก การประมวลเอกสารในส่วนแรกนี้จะสามารถชี้ให้เห็นถึงสถานภาพของการวิจัยนี้เมื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยอื่น ๆ ทั้งในประเทศไทยและในสากลด้วย

✳ <u>เยาวชนกับอิทธิพลของสื่อมวลชน</u> ปัจจุบันนี้ในประเทศไทย ครอบครัวที่ไม่มีสื่อมวลชนประเภทใดเลยในบ้านนั้นมีน้อย จากการสำรวจทั่วประเทศครั้งล่าสุด คือเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ๙๕% ของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักร

มีเครื่องรับวิทยุ ส่วนในกรุงเทพฯ มีเครื่องรับวิทยุเกือบทุกครัวเรือน ส่วนโทรทัศน์นั้นเป็นสื่อมวลชนที่มาทีหลัง (เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘) และมีราคาแพง ส่วนในบางท้องที่ในประเทศไทยก็ยังอยู่ไกลสถานีส่งเกินกว่าที่จะรับได้ ฉะนั้นจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์จึงมีน้อยกว่าครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ กล่าวคือ มีเพียง ๒๓% ทั่วราชอาณาจักร แต่ในกรุงเทพฯ มีถึง ๘๐% ของครัวเรือนทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ๒๕๒๒) ส่วนในครอบครัวที่ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์นั้น เด็ก ๙ คนจาก ๑๐ คนในกรุงเทพฯ จะสามารถไปขอชมโทรทัศน์ข้างบ้านได้ เหตุการณ์เช่นนี้ปรากฏในเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำเป็นส่วนใหญ่ (Kato, et. al. 2520) ส่วนหนังสือพิมพ์รายวัน มีอ่านเป็นประจำในครอบครัวที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง เช่น ที่พบในการสำรวจอุปนิสัยต่อสื่อมวลชนของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่า ๘๕% ของผู้ตอบรายงานว่าได้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทนี้บ่อยกว่าจากวิทยุหรือโทรทัศน์ ผู้ตอบในรายงานนี้ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ อาจารย์ และนักศึกษา (เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์, ๒๕๑๙) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนที่สำคัญในครอบครัวไทยมาเป็นระยะเวลานานกว่า ๒๐ ปีแล้วคือ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ฉะนั้นวัยรุ่นไทยในปัจจุบันจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีโอกาสใกล้ชิด และมีโอกาสที่จะใช้สื่อมวลชนเหล่านี้มาตั้งแต่รู้ความ

แม้ประเทศไทยจะมีความเจริญก้าวหน้าทางการใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าประเทศอื่น ๆ แต่การวิจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชนในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่น้อยมากโดยเฉพาะทางด้านวิชาการ (พรทิพย์ วรกิจโภคาทร ๒๕๒๔)

ส่วนในต่างประเทศนั้น ได้มีผลการวิจัยสื่อมวลชนที่เห็นได้ชัดเจนใน ๑๖ ประเทศ (Murray & Kippax, 1979) นักวิชาการที่ทำการวิจัยทางด้านสื่อมวลชนก็มาจากหลายสาขาวิชา ตั้งแต่นักสื่อสารมวลชน นักสังคมศาสตร์ และนักศึกษาศาสตร์ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๐ เป็นต้นมา การวิจัยสื่อมวลชนได้รับความสนใจมากจากนักวิชาการกลุ่มใหม่คือนักจิตวิทยาหลายสาขา ตั้งแต่นักจิตวิทยาสังคม นักจิตวิทยาพัฒนาการ และนัก-

จิตวิทยาคลีนิค นักวิจัยจิตวิทยาเหล่านี้สนใจอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อบุคคลโดยเฉพาะต่อเยาวชน ทำให้วิชาการสื่อสารมวลชนมีขอบเขตกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การวิจัยอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนนั้นมีหลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับทฤษฎีหรือแนวความคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงลักษณะของมนุษย์ ในที่นี้จะแบ่งการวิจัยอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเยาวชนเป็น ๔ แนวทาง โดยจะยกตัวอย่างการวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์เท่านั้นเพราะมีอยู่มากกว่าการวิจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ

แนวทางแรกคือการวิจัยที่ยึดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะกระบวนการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งปรากฏมากในเด็กเล็ก (อายุ ๓-๗ ปี) เหตุการณ์ที่ศึกษาในแนวทางนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น เช่น ตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่แปลกใหม่ต่อสิ่งหนึ่งในกาลเทศะหนึ่ง โดยทำพฤติกรรมนั้นซ้ำหลายครั้งให้เด็กดู ต่อมาก็จะทดสอบดูว่าเด็กจะเรียนรู้และสามารถกระทำพฤติกรรมที่เหมือนกับของตัวแบบนั้นได้มากน้อยเพียงไร โดยเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ชม ผู้วิจัยในแนวทางนี้จะสร้างภาพยนตร์สั้น ๆ ขึ้นมาให้มีเนื้อหาที่เหมาะสำหรับการวิจัยนั้น ๆ โดยเฉพาะ หรืออาจจะตัดตอนเนื้อหาที่ต้องการมาจากภาพยนตร์โทรทัศน์ที่เป็นการแสดงหรือข่าวก็ได้ เช่น การศึกษาอิทธิพลของตัวแบบที่ก้าวร้าวดุดันต่อพฤติกรรมก้าวร้าวที่เหมือนกันในเด็กเล็ก (Bandura, 1973) ส่วนนักวิจัยอีกคณะหนึ่ง (Berkowitz, 1973) ได้ศึกษาผลของการชมภาพยนตร์ก้าวร้าว ซึ่งเป็นรายการสั้น ๆ ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้นในสถานการณ์ที่ผู้ถูกศึกษาถูกกระตุ้นในปริมาณต่าง ๆ กันให้ก้าวร้าว

แนวทางการวิจัยที่สอง มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาอิทธิพลของเนื้อหาบางประการของสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีต่อผู้รับ นักวิจัยในแนวนี้จะมีความเชื่อในทฤษฎีที่ว่าการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมนั้นเกิดโดยการสะสมชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดผลที่คงทนต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับได้มาก และเกิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กว้างขวาง ในการวิจัยประเภทที่สองนี้ ผู้วิจัยจะจัดให้เด็กได้ชมรายการที่มีเนื้อหาประเภทหนึ่ง ติดต่อกันไป

หลายตอนในช่วงหลายวันหรือหลายเดือน แล้วจึงประเมินผลในสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น การใช้รายการ "เซสเซมี่สตรีท" และเรื่อง "ถิ่นที่อยู่ของนายโรเจอร์" เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเล็ก แล้ววัดพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ต่อเพื่อน (Coates, Pusser & Goodman, 1976) เป็นต้น หรือการให้เด็กชมภาพยนตร์มนุษย์ค้างคาวหรือซูปเปอร์แมน และวัดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กเปรียบเทียบกับเด็กที่ชมภาพยนตร์ประเภทอื่น การวิจัยประเภทนี้อาจใช้เพื่อการประเมินผลรายการบางประเภทก็ได้ (Ball & Bogatz, 1970)

✳ แนวทางที่สาม คือการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินผลของสื่อมวลชนประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยมิได้สนใจแต่เฉพาะเนื้อหาบางประเภทหรือบางรายการเท่านั้น แต่สนใจในอิทธิพลรวมของสื่อมวลชนประเภทนั้น สื่อมวลชนที่เกิดในช่วงหลังนี้คือโทรทัศน์ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการดำรงชีวิตและเปลี่ยนแปลงนิสัยบางประการของผู้ใช้ได้มาก การวิจัยในแนวนี้ได้มีผู้ใช้มาตั้งแต่โทรทัศน์เริ่มมีใช้กันแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา โดยได้มีผู้รวบรวมผลการวิจัยในแนวนี้ไว้บ้าง (Maccoby, 1964) การวิจัยประเภทนี้ได้ศึกษานิสัย ทัศนคติ และความรู้ของผู้ที่มีโทรทัศน์กับผู้ที่ไม่มีโทรทัศน์ โดยทำการเปรียบเทียบครอบครัวในชุมชนเดียวกัน หรือต่างชุมชนกัน หรือทำการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังจากที่มีโทรทัศน์ใช้ในคนกลุ่มเดียวกัน การวิจัยเช่นนี้กระทำได้ในสังคมที่ยังไม่มีสื่อมวลชนประเภทนี้อย่างแพร่หลายทุกครัวเรือน แต่การวิจัยประเภทนี้มิได้ศึกษาการใช้โทรทัศน์ที่ละเอียดเพียงพอที่จะให้ผลเด่นชัด นอกจากนั้นการวิจัยในแนวนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันทางด้านอื่น ๆ ของกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกันด้วย ต่อมาจึงมีผู้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่ใช้โทรทัศน์แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่ปริมาณการรับ จนถึงประเภทของรายการที่เลือกรับ เป็นต้น และมีการติดตามผลในระยะยาวด้วย (Murray & Kippax, 1979)

✳ แนวทางที่สี่ คือการวิจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชนหลายประเภทที่สำคัญในชีวิตของเยาวชนไปพร้อมกันในการวิจัยหนึ่ง ๆ การวิจัยเช่นนี้มักมีความต้องการที่จะเปรียบเทียบ

ปริมาณการรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ในเด็ก และศึกษาความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงของประเภทเนื้อหาของรายการที่เด็กเลือกรับในสื่อมวลชนต่าง ๆ นี้ เช่น การวิจัยเด็กอังกฤษ (Himmelweit, Oppenheim, & Vince, 1958) และการวิจัยเด็กอเมริกันและคานาเดียน (Schramm, Lyle, & Parker, 1961) ซึ่งมีชื่อเสียงมาก ✓

ในการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนของวัยรุ่นอเมริกัน (Avery, 1979; and Wartella, Alexander & Lemish, 1979) ได้มีข้อเสนอแนะว่าในการศึกษาการรับสื่อมวลชนของบุคคลวัยรุ่นนั้น ควรศึกษาสื่อมวลชนทั้งหมดที่วัยรุ่นแต่ละคนรับ เพราะจะเป็นทางเดียวที่จะเข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่นได้ครบถ้วน แต่การวิจัยภาคสนามรุ่นหลัง ๆ นี้ที่ศึกษาการรับสื่อมวลชนมากกว่าหนึ่งประเภทในฐานะที่เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาผลการรับต่อจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนนั้นยิ่งมีน้อยมาก การวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ได้ศึกษาการรับสื่อมวลชนประเภทเดียว (เช่น โทรทัศน์) ในเด็ก ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้อาจเป็นเหตุให้พบความสัมพันธ์ระหว่างการรับสื่อมวลชนกับลักษณะของผู้รับในปริมาณที่ต่ำ เพราะมิได้พิจารณาการรับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ของเด็กด้วย ซึ่งอาจจะเป็นอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นหรือทดแทนกันได้ในเด็กเหล่านั้น

ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงได้ใช้แนวทางการวิจัยที่สี่นี้ โดยมุ่งที่จะศึกษาลักษณะและปริมาณการรับสื่อมวลชน ๓ ประเภท (คือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์) พร้อมกันในเยาวชนไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนเหล่านี้กับตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุ และตัวแปรที่อาจจะเป็นผลของการรับสื่อมวลชนเหล่านี้ด้วย อนึ่งการวิจัยนี้มุ่งศึกษาการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กของบิดามารดาไทย โดยมุ่งที่จะศึกษาให้ครอบคลุมสื่อมวลชนที่สำคัญทั้งสามประเภทนี้

✳ อิทธิพลร่วมจากครอบครัวและสื่อมวลชน ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กนั้น การวิจัยได้เริ่มจากจุดที่มีการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนในลักษณะที่หยาบและ

คร่าวที่สุด คือเริ่มจากการศึกษาว่า การมีสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง เช่น โทรทัศน์ในบ้านกับการไม่มีสื่อมวลชนประเภทนี้จะเกี่ยวข้องกับความแตกต่างในลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของเด็กอย่างไร ต่อมามีการศึกษาว่าในหมู่เด็กที่มีสื่อมวลชนหนึ่ง ๆ ในบ้าน ปริมาณการใช้สื่อมวลชนนั้นที่แตกต่างกันจะเกี่ยวข้องกับลักษณะของเด็กอย่างไร ต่อมาจึงมีการศึกษาว่าการใช้สื่อมวลชนในคุณภาพที่แตกต่างกัน เช่น เลือกชมรายการต่างประเภทกัน จะเกี่ยวข้องกับลักษณะที่แตกต่างกันของเด็กอย่างไร ขณะนี้ได้มีการวิจัยเพื่อตอบคำถามที่ละเอียดมากยิ่งขึ้นว่า คุณภาพและปริมาณการเรียนรู้เนื้อหาจากรายการหนึ่ง ๆ นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของรายการเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถรับรู้ และความเข้าใจของเด็กผู้รับเอง และที่สำคัญคือยังขึ้นอยู่กับการช่วยเหลือแนะนำส่งเสริมของบิดามารดาหรือผู้ใหญ่อื่น ๆ ในบ้านในทำนองใด มากน้อยเพียงใดด้วย ✓

การตระหนักในอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อเด็ก โดยเฉพาะในเด็กเล็กนั้นมีมานานแล้ว ควบคู่กับประวัติของวิชาจิตวิทยาพัฒนาการทางสังคม และวิชาสังคมวิทยาของครอบครัว แต่การวิจัยบทบาทของครอบครัวในการรับสื่อมวลชนของเด็กนั้น แม้จะมีกระทำกันบ้างเล็กน้อยมาก่อน แต่ก็เพิ่งได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๙ โดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ให้ทุนการวิจัยหนึ่งล้านดอลล่าร์แก่การวิจัยในหัวข้อโทรทัศน์กับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กและวัยรุ่น ทำให้ได้ผลการวิจัย ๒๓ เรื่อง รวมทั้งบทความและการประมวลทางวิชาการอีกหลายเรื่อง (Stein & Friedrich, 1975) ในจำนวนนี้มีการวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการรับโทรทัศน์ของเด็กและวัยรุ่น (ดู Comstock & Rubinstein, 1972, Vol. 3)

ตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กก็เริ่มคำนึงถึงบทบาทเสริมของครอบครัวในเรื่องนี้มากขึ้นทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ โดยได้มีการประมวลผลการวิจัยกันไว้หลายตราวด้วยกัน (Leifer, Gordon, & Graves, 1974; Murray & Kippax, 1979; and Roberts & Bachen, 1981) แต่กระนั้นก็ยัง

พบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน มีปัญหาที่รอการค้นพบคำตอบอีกหลายประการ นอกจากนั้นการวิจัยทางด้านนี้ยังจำเป็นจะต้องมีแนวทางการวิจัยที่รัดกุมยิ่งขึ้นด้วย

ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนนั้น การถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นเป็นทั้งสาเหตุและผลของพฤติกรรมการสื่อสาร การรับสื่อมวลชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการสื่อสารนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการปลูกฝังของครอบครัว ส่วนผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก ก็เกิดจากการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมจากหลายฝ่ายที่สำคัญคือ ครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน แมคเลียดและโอแคเฟ (McLeod, & O'Keefe, 1972) ได้กำหนดบทบาทหลายด้านของครอบครัวในการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสารหลายประเภทในเด็ก ดังจะได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไป นอกจากนั้นในบทความนั้นยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับวิธีวิจัยว่าควรจะใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการสุ่มตัวอย่าง และเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยควรจะมีการเก็บข้อมูลจากบิดาหรือมารดา และจากเด็กในครอบครัวเดียวกันควบคู่กันไป และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำตอบของผู้ใหญ่กับคำตอบของเด็กเป็นคู่ ๆ ไปด้วย

การให้ความสำคัญแก่สภาพแวดล้อมของครอบครัวและบทบาทของครอบครัวต่อการรับสื่อมวลชน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของครอบครัวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กนั้นเป็นหัวใจของการวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแมคเลียดและโอแคเฟ (McLeod, & O'Keefe, 1972) ว่ารูปแบบเชิงสังกัป (conceptual model) ของการวิจัยทางด้านนี้ควรจะยึดรูปแบบของการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม (socialization model) เป็นหลัก นั่นคือจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบิดา (หรือมารดา) กับเด็กในแต่ละครอบครัวในรูปแบบการศึกษาของสาขาวิชาจิตวิทยาสังคมที่เน้นพฤติกรรมในระดับระหว่างบุคคล โดยใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการสุ่มตัวอย่างและเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย ในลักษณะเช่นนี้ การวิจัยนี้เข้าใจว่าจะเป็นการวิจัยชิ้นแรก

ทางด้านสื่อมวลชนในประเทศไทยที่ศึกษาครอบครัวกับสื่อมวลชน โดยใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การวิจัยที่มีมาก่อนในประเทศไทยทางด้านนี้ เท่าที่พบมี ๔ เรื่องที่ศึกษาทั้งมารดาและเด็ก (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ ๒๕๐๔; สุกัญญา ตีระวนิช, ๒๕๑๘; Kato, et. al., ๒๕๒๐; และนันทวัน สุชาโต ๒๕๒๑) แต่การวิจัยเหล่านี้มิได้ใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพียงแต่วิเคราะห์คำตอบของเด็กทั้งกลุ่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่มผู้ใหญ่เท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถจะรายงานผลในส่วนที่แสดงความเกี่ยวข้องระหว่างบิดามารดากับบุตรในครอบครัวเดียวกันได้

* การศึกษาทั้งสาเหตุและผลของการควบคุมและการรับสื่อมวลชน การวิจัยความเกี่ยวข้องระหว่างเยาวชนกับสื่อมวลชนนั้นมีเนื้อหาที่แตกต่างกันไปได้มาก ถ้าพิจารณาจากการประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ จะเห็นว่าสามารถแบ่งการวิจัยออกเป็น ๒ ด้าน ด้านแรกคือการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ของเยาวชน ซึ่งหมายถึงระยะเวลาที่เยาวชนรับการสื่อสารจากสื่อมวลชน เช่น ระยะเวลาที่รับฟัง รับชม หรืออ่าน เป็นต้น นอกจากนั้นยังอาจจะหมายถึงปริมาณการเลือกรับหรือความชอบรายการที่มีเนื้อหาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับหรือสาเหตุของการใช้สื่อมวลชนในคุณภาพและปริมาณนั้น ๆ ด้วย โดยได้มีการประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ไว้แล้ว (Avery, 1979; and Wartella, Alexander, & Lemish, 1979) ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ส่วนการวิจัยเยาวชนกับสื่อมวลชนด้านที่สอง คือการวิจัยว่าผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อจิตใจ พฤติกรรม ผลการเรียน ตลอดจนสุขภาพของผู้รับเป็นอย่างไรมีมากน้อยเพียงใด โดยการวิจัยทางด้านนี้จะต้องพิจารณาสาเหตุของผลที่เกิดในเด็ก ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ที่คุณภาพและปริมาณของสื่อมวลชนที่เด็กรับ ตลอดทั้งสภาพการรับสื่อมวลชนซึ่งส่วนใหญ่หมายถึงในครอบครัว และลักษณะของเด็กเอง ซึ่งได้มีการประมวลไว้หลายครั้ง (Liebert, Neale & Davidson, 1973; Stein & Friedrich, 1975; and Roberts & Bachen, 1981) ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ส่วนใหญ่แล้วการวิจัยเยาวชนกับสื่อมวลชนนั้นมักจะให้ความสนใจด้านใดด้านหนึ่งของเนื้อหาโดยเฉพาะ ซึ่งทำให้ตอบคำถามได้ไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร แต่อาจจะให้คำตอบแก่บางปัญหาอย่างลึกซึ้งได้ อนึ่งมีการวิจัยที่สำคัญบางเรื่อง ที่ศึกษาทั้งสองด้านพร้อมกันคือ การใช้สื่อมวลชนของเยาวชนและผลกระทบของการใช้สื่อมวลชนต่อเยาวชนในการวิจัยเดียวกัน เช่น การวิจัยเยาวชนอังกฤษ (Himmelweit, Oppenheim & Vince, 1958) การวิจัยเยาวชนอเมริกัน (Schramm, Lyle, & Parker, 1961) การวิจัยเยาวชนญี่ปุ่น (Furu, 1962) และการวิจัยเยาวชนชาวนอร์เวย์ (Werner, 1971) เป็นต้น ซึ่งพบว่าให้ผลการวิจัยที่แสดงความเกี่ยวข้องของตัวแปรต่าง ๆ ได้กว้างขวางมาก

ในการวิจัยการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะของเยาวชนไทยครั้งนี้ก็จะได้ศึกษาทั้งรายงานการใช้สื่อมวลชนของเยาวชนไทยทั้งทางด้านระยะเวลาที่ใช้และประเภทของรายการที่ชอบรับ ในขณะเดียวกันการวิจัยนี้ก็จะได้ติดตามผลของการรับสื่อมวลชนในเยาวชนเหล่านี้ไปด้วยพร้อมกัน ซึ่งคาดว่าจะให้ผลที่กว้างขวางและครอบคลุมมากพอสมควร และยังไม่มีผลการวิจัยเช่นนี้มาก่อนในประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนั้นในการวิจัยไทยครั้งนี้จะได้ศึกษาสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของเยาวชนไทย โดยให้ความสำคัญที่การควบคุมการรับสื่อมวลชนของครอบครัวของวัยรุ่นไทย โดยจะได้พิจารณาตัวแปรทางชีวสังคมของบิดา (หรือมารดา) ที่เป็นผู้ตอบ ตลอดจนลักษณะที่สำคัญบางประการของครอบครัว ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องในเชิงที่เป็นสาเหตุของการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กของบิดามารดา นอกจากนั้นจะได้ศึกษาลักษณะการรับสื่อมวลชนของเด็ก และลักษณะทางจิตใจของเด็ก ซึ่งอาจจะเป็นผลของการปฏิบัติของบิดามารดาต่อเด็ก ร่วมกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่เด็กรับด้วย ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงมีลักษณะที่กว้างขวางกว่าที่เคยปรากฏมา

เนื่องจากการวิจัยบทบาทของครอบครัวต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมีไม่มากนักแม้ในต่างประเทศ จึงยังไม่มีการประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ไว้มากนัก

นอกจากการเสนอแนวทางการวิจัยเกี่ยวกับจุดกำเนิดของพฤติกรรมการสื่อสาร (McLeod & O' Keefe, 1972) ซึ่งผู้เสนอได้ประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นซึ่งมีน้อยมาก ต่อมามีการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับครอบครัวกับสื่อมวลชนที่แฝงอยู่ในการประมวลผลวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการใช้สื่อมวลชนของเด็กอยู่บ้าง (Roberts, 1973; and Stein & Friedrich, 1975) อันจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

การศึกษาตัวแปรอันเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันนี้ มีประโยชน์ในการที่จะสามารถตอบคำถามได้ลึกซึ้งครบขั้นตอนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การวิจัยที่ใช้รูปแบบเชิงสังกัปที่เป็นรูปแบบการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมดังเช่นการวิจัยนี้จำเป็นที่จะต้องศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีจำนวนมากกว่าปกติ ซึ่งก็ตรงกับความเห็นของ แมคเลียด และโอแคเฟ McLeod, & O' Keefe, 1972) ส่วนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น คือ เมื่อศึกษาตัวแปรเป็นจำนวนมาก ย่อมจะทำให้มีการศึกษาที่ผิวเผินไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร ข้อวิตกนี้อาจจะเป็นความจริงได้ถ้าผู้วิจัยไม่มีรูปแบบเชิงสังกัปที่เด่นชัดในการวิจัย ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยกำหนดขอบเขตของตัวแปรที่ควรจะศึกษา และถ้าผู้วิจัยไม่ระมัดระวังในการศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งก่อนเลือกใช้นิยามปฏิบัติการของตัวแปรต่าง ๆ ก็อาจจะทำให้มีปัญหาอยู่บ้าง แต่ในปัจจุบัน วิชาการที่เป็นพื้นฐานของการวิจัยนี้ ซึ่งก็คือจิตวิทยาสังคมของการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมได้เจริญก้าวหน้าไปมาก ทำให้นักวิจัยที่มีความคุ้นเคยกับวิชาการนี้มีความมั่นใจว่าจะสามารถทำการวิจัยที่จะให้ข้อความรู้ที่ลึกซึ้งและกว้างขวางพร้อมกันได้มากกว่าการวิจัยที่กระทำไว้ก่อนหน้านี้

<u>สื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของเยาวชน</u> ได้กล่าวมาแล้วว่า การวิจัยเยาวชนกับสื่อมวลชนที่สำคัญด้านหนึ่ง คือการศึกษาผลกระทบหรืออิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อจิตใจ พฤติกรรม และสุขภาพของเยาวชน ในช่วงต้น ๆ มีผู้สนใจศึกษาแต่อิทธิพลทางด้านลบ คือทางด้านที่ไม่น่าปรารถนาของสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนซึ่งเป็นที่นิยมในแต่ละยุค

จะถูกกล่าวหาว่ามีอิทธิพลในทางทำให้เกิดความเสื่อมเสียขึ้นในเยาวชน เริ่มตั้งแต่ภาพยนตร์ นวนิยายประโลมโลก วิทยุ และขณะนี้ก็คือโทรทัศน์ ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่การวิจัยอิทธิพลในทางลบของสื่อมวลชนต่อเยาวชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยทางด้านนี้ และเมื่อแมคคอบี้ (Maccoby, 1964) ได้ประมวลผลการวิจัยอิทธิพลของสื่อมวลชนไว้เป็นครั้งแรก ๆ เมื่อยี่สิบปีก่อน จึงสามารถรายงานแต่ผลทางด้านลบเท่านั้น แม้การวิจัยในช่วงต้นบางโครงการได้พยายามศึกษาผลทางด้านบวก คือทางด้านดีของสื่อมวลชนด้วย แต่ก็ไม่พบผลที่เด่นชัดเท่าผลทางด้านลบ แม้ในการประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้เมื่อเร็ว ๆ นี้ (Roberts & Bachen, 1981) ผู้ประมวลก็ยังรายงานว่า มีผลการวิจัยเกี่ยวกับผลเสียของการเสนอเนื้อหาที่รุนแรงต่อเยาวชนมากกว่าผลการวิจัยทางด้านอื่น ๆ ในปริมาณถึงสี่ต่อหนึ่ง ในประเทศไทยการให้ความสนใจแก่ผลทางด้านลบของสื่อมวลชนก็ปรากฏอยู่บ้าง (วิจิตร ระวิวงศ์, ๒๕๒๔ และ ธีรพร อุวรรณโณ, ๒๕๒๓) นอกจากนั้นยังมีผู้สนใจศึกษาว่าเยาวชนไทยเชื่อในเนื้อหาที่เสนอในโทรทัศน์ว่าจะเกิดขึ้นจริงได้มากเพียงใด (สุกัญญา ตีระวณิช, ๒๕๑๘) ชอบและยอมรับการโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์มากเพียงใด (อังคณา เชื่อปัญญา, ๒๕๑๘) ด้วย

ส่วนการวิจัยเกี่ยวกับผลดีของโทรทัศน์ต่อเยาวชนนั้น แม้ แสครม (Schramm, et. al., 1961) และฮิมเมลเวท (Himmelweit, et. al., 1958) จะเป็นผู้ริเริ่มเอาไว้บ้างเมื่อศึกษาเยาวชนอเมริกันและเยาวชนอังกฤษ แต่ก็ยังได้รับความสนใจน้อย จนกระทั่งในช่วงสิบปีหลังนี้จึงมีการวิจัยทางด้านผลบวกของสื่อมวลชนมากขึ้น เนื่องจากการตระหนักถึงความจริงที่ว่า ถ้าสื่อมวลชนสามารถปลูกฝังลักษณะทางลบในเด็กได้ ก็ย่อมจะสามารถปลูกฝังลักษณะทางบวกได้เช่นกัน เพราะจิตลักษณะและพฤติกรรมทั้งทางด้านที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนาของบุคคล จะถูกเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกัน และจากความเจริญทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว สามารถนำมาเป็นพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังพฤติกรรมที่น่าปรารถนาด้วย ทำให้วิชาการทางด้านนี้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว

การวิจัยเกี่ยวกับผลดีของสื่อมวลชนในการปลูกฝังลักษณะที่น่าปรารถนาในเยาวชนนั้น ในปัจจุบันมีผู้เห็นความสำคัญมาก เพราะจะสามารถเสนอแนะเนื้อหาที่มีประโยชน์ทดแทนเนื้อหาที่อาจจะทำให้เกิดโทษได้ ซึ่งจะเป็นทางออกที่น่ายอมรับของผู้สร้างและผู้จัดรายการทางสื่อมวลชนมากกว่าเดิม การวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาหรือรายการที่สอนใจเยาวชนนั้น มักจะศึกษาผลที่พฤติกรรมของเด็กเล็ก โดยการเสนอตัวแบบให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ พฤติกรรมที่เป็นมิตร และพฤติกรรมการควบคุมบังคับตน โดยมีผู้ประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ไว้ (Stein & Friedrich, 1975; and Rushton, 1979) แล้วสรุปอย่างสอดคล้องกันว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงว่าเนื้อหาและรายการโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในเด็กผู้รับด้วย

ส่วนทางฝ่ายนักจิตวิทยาสังคมทางทัศนคตินั้น ได้มีการศึกษาถึงอิทธิพลที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเยาวชนมานานแล้ว เช่น มีการวิจัยที่แสดงว่า ภาพยนตร์เรื่องยาวสามารถเปลี่ยนทัศนคติของเด็กผู้ชมได้มาก โดยเฉพาะเด็กในชนบทที่มีความรู้แคบจำกัดในเรื่องนั้น ๆ (Thurstone, 1931) ส่วนการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังความเชื่อในผู้รับสื่อมวลชนนั้น ก็กำลังมีผู้กระทำกันมากยิ่งขึ้น เช่น ทางด้านการโฆษณาสินค้า และการปลูกฝังทางการเมือง (Roberts & Bachen, 1981, and Murray & Kippax, 1979)

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน การศึกษาอิทธิพลทางด้านบวกของสื่อมวลชนได้เปลี่ยนจากการศึกษาผลที่พฤติกรรม มายังการศึกษาลักษณะทางจิตใจทั้งทางด้านทัศนคติ การรู้ การรับรู้ บุคลิกภาพ และแรงจูงใจต่าง ๆ และมีนักวิชาการที่เสนอแนะว่าควรที่จะมีการศึกษาลักษณะทางจิตใจอันเกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชนด้วย เช่น ไสตน์ และเฟริดริช (Stein & Friedrich, 1975) เสนอให้ศึกษาลักษณะความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และควรศึกษาผลเหล่านี้ในเด็กโต วัยรุ่น และผู้ใหญ่ด้วย ส่วน รัชตัน (Rushton, 1979)

เสนอให้ศึกษาจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ พฤติกรรมการเป็นมิตร และพฤติกรรมการควบคุมบังคับใจตนเอง นั่นก็คือจิตลักษณะทางจริยธรรมนั่นเอง ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เขียนรายงานการวิจัยนี้มาก

ส่วนในประเทศไทยนั้น ได้มีผู้เสนอความคิดเห็นว่า สื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ (อำนวย ทะพิงค์แก และคณะ ๒๕๒๓ และบำรุง สุขพรรณ์ ๒๕๒๕ ก.) และวิทยุ (อรทัย ศรีสันติสุข ๒๕๒๔) ควรมีบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและวัยรุ่นทางด้านการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น ส่วนการสัมมนาในประเทศไทยทางด้านสื่อมวลชนทุกครั้ง ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาจิตใจทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ (ดูรายงานการสัมมนา เรื่องนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ๒๕๒๑, เรื่องสื่อมวลชนกับการพัฒนาเด็ก ๒๕๒๒ และเรื่องการส่งเสริมการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ๒๕๒๕) ส่วนทางด้านหนังสือพิมพ์รายวัน การวิจัยหนึ่งก็ได้รายงานว่านักเรียนวัยรุ่น ๔๑๒ คนที่ศึกษานั้นส่วนใหญ่ต้องการให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการส่งเสริมด้านศาสนาศีลธรรมจรรยาแก่ผู้อ่านให้มากยิ่งขึ้น (ไมตรี เจริญศิลป์ ๒๕๒๑) ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยก็เห็นความสำคัญของอิทธิพลของสื่อมวลชนทางด้านที่จะปลูกฝังลักษณะทางจิตใจที่ดีงามแก่เยาวชนและประชาชน ในขณะนี้ได้เริ่มมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังจริยธรรมและค่านิยมแก่เยาวชนไทยบ้างแล้ว ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า จากหลักฐานการประมวลผลการวิจัย ทฤษฎี และข้อคิดเห็นของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ทำให้ได้แนวทางการวิจัยที่ควรกระทำในประเทศไทย เพื่อที่จะให้ได้ข้อความจริงที่จะสามารถตอบปัญหาได้หลายประการที่ต่อเนื่องกัน และเป็นการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวโน้มของการวิจัยในปัจจุบันของสากลด้วย แนวทางการวิจัยที่สำคัญคือ ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนไทยนั้น ถ้าศึกษาบุคคลวัยรุ่น ควรศึกษาสื่อมวลชนหลายประเภทที่วัยรุ่นใช้ไปพร้อมกัน และในการศึกษาสาเหตุและผลของ

การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น รูปแบบเชิงสังกัปของการวิจัยที่เหมาะสมและยังมีผู้ใช้ไม่มากนัก คือรูปแบบการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้มีการศึกษาบทบาทของครอบครัว โดยจะต้องศึกษาทั้งบิดา (หรือมารดา) และเด็ก โดยใช้ครอบครัวเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรหลายตัว นอกจากนั้นในปัจจุบันควรศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อลักษณะทางจิตใจที่น่าปรารถนาในวัยรุ่นไทย เพราะจะให้ประโยชน์ในการวางนโยบายและหลักปฏิบัติซึ่งง่ายต่อการยอมรับของสังคม

บิดามารดากับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน

บิดามารดาและผู้ใหญ่อื่น ๆ ในครอบครัวมักจะเป็นผู้นำสื่อมวลชนเข้าสู่บ้าน เช่น ซื้อวิทยุมาฟัง ติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ รับหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น เด็กวัยรุ่นเองก็อาจจะซื้อหาหนังสืออ่านเล่นเอง หรือหยิบยืมมาจากเพื่อน แต่การมีสื่อมวลชนบางชนิดในบ้านนั้นมิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงปริมาณการรับของบุคคลในบ้าน เช่น บางบ้านมีวิทยุแต่ไม่ค่อยได้เปิดฟัง หรือบิดาซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านแต่เด็กไม่สนใจ เป็นต้น ฉะนั้นจึงต้องมีการศึกษาปริมาณและคุณภาพของการใช้สื่อมวลชนของบุคคลโดยตรง ในส่วนนี้จะได้พิจารณาถึงสิ่งที่กำหนดการใช้สื่อมวลชนของเด็กวัยรุ่น

จากการประมวลผลการวิจัยเรื่องการสื่อสารและเด็กนั้น โรเบิตส์ (Roberts, 1973) พบว่าสิ่งที่เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อมวลชนของเยาวชนมีสองประเภท ประเภทแรกคือลักษณะของผู้รับเอง เช่น ความสนใจ ความสามารถเข้าใจ สุขภาพจิต และเวลาที่มีอยู่ เป็นต้น ทางด้านนี้ได้เริ่มมีผู้เห็นความสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก ว่าอาจจะนำมาประกอบการวิจัยให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่า เหตุไรเด็กหรือวัยรุ่นจึงรับสื่อมวลชนชนิดหนึ่งในปริมาณหนึ่ง หรือทำไมวัยรุ่นจึงสนใจรายการประเภทหนึ่งมากกว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ หรือทำไมวัยรุ่นจึงใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบ้าน แตกต่างจากที่เด็กเล็กใช้หรือผู้ใหญ่ใช้ ดังจะได้กล่าวอย่างละเอียดในตอนต่อไป

(๒) ส่วนปัจจัยที่อาจเป็นตัวกำหนดการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นอีกประการหนึ่งคือ การเรียนรู้การใช้สื่อมวลชนจากคนอื่น ๆ ในครอบครัว เช่น จากบิดามารดา เป็นต้น พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เด็กรับการถ่ายทอดมาจากบิดา-มารดา โดยกระบวนการถ่ายทอดซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้สอนและเด็กเป็นผู้เรียนรู้นี้ อาจจะเกิดขึ้นโดยที่ทั้งสองฝ่ายรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ดังจะได้พิจารณาในรายละเอียดต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของเด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยบุคคลในครอบครัวอาจจะเป็นผู้สอนให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านี้ และในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมบางชนิดของครอบครัว ก็อาจผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ได้ด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อการใช้สื่อมวลชนของเด็กวัยรุ่นได้ ๖ ทางคือ การใช้สื่อมวลชนของบิดามารดา ความขัดแย้งภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การสื่อสารระหว่างบิดามารดากับเด็ก การส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต และการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปริมาณการใช้สื่อมวลชนของบิดามารดา : ผู้ใหญ่ในบ้านมักกระทำตนเป็นแบบอย่างแก่เด็กโดยไม่รู้ตัว เช่น การวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ การรักษาความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ ในเรื่องของการรับสื่อมวลชนก็เช่นกัน ผู้ใหญ่อาจจะชอบดูรายการบางประเภท เช่น รายการกีฬา ซึ่งก็จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กในบ้านมีรสนิยมที่คล้ายคลึงได้มากโดยไม่รู้ตัว การวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของบิดามารดาและของเด็กในครอบครัวเดียวกันมีความสอดคล้องกัน (Himmelweit, et. al., 1958; and Schramm, et. al., 1961) โดยพฤติกรรมของมารดาสอดคล้องกับบุตรมากกว่าที่พฤติกรรมของบิดาจะสอดคล้องกับบุตร นอกจากนั้นพฤติกรรมของบิดามารดาจะสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุตรที่เป็นเพศเดียวกับตนมากกว่าบุตรต่างเพศด้วย (McLeod & O' Keefe, 1972) แม้ในประเทศไทยก็พบว่ามารดามีรสนิยมในการชมรายการบันเทิงทาง

โทรทัศน์เช่นเดียวกับบุตร (บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ ๒๕๒๑) ต่อมามีผู้พบว่าความสอดคล้องนี้ลดลงในวัยรุ่น (Chaffee, et. al., 1971) ทั้ง ๆ ที่วัยรุ่นควรจะมีลักษณะการใช้สื่อมวลชนที่คล้ายผู้ใหญ่มากกว่าบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า แต่ผลที่พบนี้อาจจะแสดงแต่เพียงว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนที่คล้ายผู้ใหญ่โดยทั่วไป แต่ไม่จำเป็นจะต้องคล้ายกับผู้ใหญ่ในครอบครัวของตนก็ได้ อย่างไรก็ตามการพบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของบิดามารดากับบุตรนี้ เป็นสิ่งจำเป็นแต่ไม่เพียงพอที่จะใช้ยืนยันว่าเด็กเลียนแบบพฤติกรรมของบิดามารดา เพราะความสอดคล้องนี้อาจจะเกิดจากสาเหตุอื่นได้อีกมาก เช่น บิดามารดาเลือกชมรายการโทรทัศน์ตามอย่างบุตร หรือบิดามารดาและบุตรต่างก็มีรสนิยมคล้ายกันเพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มทางสังคมประเภทเดียวกัน เป็นต้น (McLeod, & O' Keefe, 1972; and Stein, & Friedrich, 1975)

ในการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ ได้ศึกษารายงานของนักเรียนเกี่ยวกับปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ที่ (ทางวิชาการ) จัดว่ามีประโยชน์ต่อการส่งเสริมจิตใจของเด็กกับบิดามารดาของตน การวัดตัวแปรนี้ในทำนองนี้ยังไม่มีผู้กระทำมาก่อน ทั้งนี้เพราะการวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาอิทธิพลของบิดามารดาในการเป็นแบบอย่างของการรับรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ นอกจากนั้นตัวแปรนี้ยังเปิดโอกาสให้ได้ประเมินโอกาสในการที่บิดามารดาไทยจะสามารถควบคุมเด็กในการรับอิทธิพลในทางที่ดีของรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ นอกจากนั้นยังจะได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างโอกาสของบิดามารดาที่จะควบคุมเด็กกับรายงานการควบคุมเด็กของบิดามารดาและผลที่เกิดกับเด็กเหล่านี้ด้วย

ความขัดแย้งภายในครอบครัว : อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวดกวดขัน (Maccoby, 1954) การที่บิดามารดาตั้งความหวังเกี่ยวกับเด็กไว้สูงกว่าที่เด็กจะมีต่อตนเอง (Schramm, et. al., 1961) หรือการที่บิดามารดาใช้เหตุผลในระดับที่ต่ำกว่าเด็ก ทำให้เด็กไม่ยอมรับเหตุผลของบิดา

มารดา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก, ๒๕๒๔) เป็นต้น เมื่อเด็กวัยรุ่นเกิดความขัดแย้งกับบิดามารดา แสดงและคณะ พบว่าเด็กจะดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และไปชมภาพยนตร์มากขึ้น แต่จะอ่านนิตยสารและหนังสือน้อยลงกว่าเด็กที่มีความขัดแย้งกับครอบครัวน้อย ส่วนแมคคอบี้ก็รายงานว่า ถ้าบิดามารดาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมปานกลางทำให้เด็กรู้สึกว่ามีความเข้มงวดมาก เด็กจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากขึ้น ซึ่งแสดงว่าเด็กดูโทรทัศน์เพื่อหลบเลี่ยงการเผชิญหน้ากับบิดามารดาของตน

✳ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก: หมายถึงการปฏิบัติของบิดามารดาต่อเด็กในชีวิตประจำวัน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความเกี่ยวข้องกับปริมาณการใช้สื่อมวลชนของเด็กในสองแบบ แบบแรกคือเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยห่างเหินมากหรือลงโทษมาก จากครอบครัวฐานะปานกลางจะเป็นผู้ที่ชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก แบบที่สองคือ ในกรณีที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักและอบอุ่นมาก ทำให้เด็กใกล้ชิดสนิทสนมและยอมรับบิดามารดาเป็นตัวแบบมาก ถ้าในขณะเดียวกันบิดามารดาเป็นผู้ชมโทรทัศน์มาก เด็กก็จะชมโทรทัศน์มากตามไปด้วย (Maccoby, 1954, 1964)

✳ ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ จะได้ศึกษาปริมาณการรายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็กโตและวัยรุ่นเพื่อจะได้ทราบว่าบิดามารดาเป็นที่รักและยอมรับของเด็กมากน้อยเพียงใด | จากผลการวิจัยข้างบนนี้ทำให้คาดได้ว่าในหมู่วัยรุ่นที่รายงานว่ามารดาใกล้ชิดสนิทสนมกับตนมากและยินดีให้คำแนะนำปรึกษาแก่ลูก ในขณะเดียวกันถ้าบิดามารดาประเภทนี้ควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็กมาก เด็กจะรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมมากกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย |

✳ การสื่อสารระหว่างบิดามารดากับเด็ก: ในรูปแบบการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้น นักวิชาการกลุ่มหนึ่ง (McLeod & O'Keefe, 1972) มีความเห็นว่า การเรียนรู้พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กเกิดจากกระบวน-

การเรียนรู้หลายชนิด แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัวทำให้เกิดแบบแผนการสื่อสารภายในครอบครัวสองมิติคือ มิติแรกเน้นทางสังคม (Socio-oriented) ซึ่งหมายถึงการเรียกร้องให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และรักษาความสงบสอดคล้อง ส่วนมิติที่สองเน้นทางความคิดและการใฝ่รู้ (Concept-oriented) โดยเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และบิดามารดายอมรับความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นด้วย มิติทั้งสองนี้เป็นเอกเทศจากกัน โดยครอบครัวต่าง ๆ อาจมีลักษณะในทั้งสองมิตินี้มากน้อยต่างกันได้ โดยอาจจำแนกครอบครัวตามมิติทั้งสองเป็นสี่ประเภทคือ (ก) ครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย คือครอบครัวที่ไม่เน้นทั้งความเชื่อฟังและไม่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ข) ครอบครัวแบบปกป้อง คือครอบครัวที่เน้นความเชื่อฟังและความสัมพันธ์อย่างสงบสุขภายในครอบครัว เด็กจะถูกห้ามมิให้แสดงความคิดเห็น นอกจากนั้นเด็กยังจะไม่ค่อยได้พบเหตุการณ์ที่ทำให้ตนอยากแสดงความคิดเห็น (ค) ครอบครัวแบบหลากหลาย คือครอบครัวที่เน้นการพัฒนาแนวความคิดที่แตกต่าง โดยไม่เน้นการเชื่อฟังผู้มีอำนาจ เด็กจะได้รับการส่งเสริมให้ค้นหาความคิดใหม่ ๆ และแสดงความคิดเห็นของตนโดยไม่ต้องกลัวการต่อต้านจากผู้อื่น (ง) ครอบครัวแบบเอกฉันท์ คือครอบครัวที่มีสถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกัน คือเน้นมิติทั้งสองพร้อมกัน คือให้เด็กแสวงหาความคิดใหม่ ๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับความคิดของบิดามารดาเป็นสำคัญ จากการวิจัยหลายเรื่องของกลุ่มจากมหาวิทยาลัยวิสคอนซินนี้ ทำให้พบว่าเด็กวัยรุ่นจากครอบครัวแบบปกป้องใช้เวลาในการชมโทรทัศน์มากที่สุด โดยชมรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ผลส่วนนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของแมคคอบี้ (Maccoby, 1954) ที่ได้กล่าวมาแล้ว- ส่วนวัยรุ่นจากครอบครัวแบบหลากหลาย ชมโทรทัศน์น้อยกว่าเด็กจากครอบครัวประเภทอื่น ๆ และสิ่งที่ชอบชมคือข่าวและกิจกรรมสาธารณะ เด็กจากครอบครัวชนิดนี้จะเป็นผู้มีกิจกรรมมากด้วย ส่วนในอีกการวิจัยหนึ่งพบว่าวัยรุ่นจากครอบครัวแบบเอกฉันท์เป็นผู้ที่ฟังวิทยุและอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด (McLeod, & O' Keefe, 1972)

แบบแผนการสื่อสารภายในครอบครัวนี้สามารถส่งเสริมลักษณะที่แตกต่างกันในเด็ก มิติที่เน้นความเชื่อฟังนั้นไม่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น จึงเกิดสภาพที่ขัดแย้งในครอบครัวที่เน้นมิตินี้ ส่วนครอบครัวที่เน้นมิติทางความคิดและการใฝ่รู้นั้นสามารถส่งเสริมให้เด็กเลือกรายการของสื่อมวลชนที่ให้ความรู้และความจริงที่จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดเห็นต่าง ๆ ได้

การส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต: ครอบครัวที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง มีระดับเศรษฐกิจปานกลางหรือสูง และมีความเอาใจใส่เด็กมาก บิดามารดามักจัดหาหนังสือภาพ และหนังสือนิทานประกอบภาพให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้ดูเล่น และในขณะเดียวกันบิดาหรือมารดาก็จะอ่านเนื้อความให้เด็กฟังด้วย การกระทำเช่นนี้ของบิดามารดาเป็นการส่งเสริมให้เด็กสนใจและชอบใช้สื่อมวลชนประเภทที่พิมพ์ ซึ่งอาจจะสะสมจนกลายเป็นนิสัยรักการอ่านของเด็กเมื่อโตขึ้นได้ ในการวิจัยหนึ่ง (Jeffres, 1968) พบว่า การที่บิดามารดาให้รางวัลเด็กเป็นหนังสือที่น่าสนใจ และเป็นเรื่องที่เด็กชอบหรือพาเด็กไปห้องสมุดจะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยการอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อโตขึ้น ส่วน เฮิรชแมน (Hirschman, 1981) ได้ศึกษาผู้ใหญ่ ๔๙๘ คนในรัฐอิลินอยส์ โดยสอบถามย้อนหลังไปถึงการใช้สิ่งที่พิมพ์เมื่อบุคคลเหล่านี้เป็นเด็ก แล้วศึกษาความสัมพันธ์กับการใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ของผู้ตอบในปัจจุบัน ผลปรากฏว่าจำนวนนิตยสารที่อ่านเมื่อเป็นเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและปริมาณการดูโทรทัศน์เมื่อเป็นผู้ใหญ่ กล่าวคือในครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจสูงเท่าใด เมื่อเป็นเด็กผู้ตอบได้อ่านนิตยสารมากเท่านั้น และในปัจจุบันก็ชมโทรทัศน์มากด้วย แต่อาจสังเกตได้ว่าปริมาณความสัมพันธ์ที่พบนี้แม้จะมีนัยสำคัญแต่ก็อยู่ในระดับที่ต่ำมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะถามย้อนหลังไปไกลเกี่ยวกับชื่อนิตยสารที่เคยอ่าน อาจทำให้ได้คำตอบที่ไม่น่าเชื่อถือได้

ในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้ ได้มีการศึกษาว่าบิดามารดาประเภทใดเคยจัดหาหนังสือและภาพสำหรับเด็กให้แก่บุตรของตนในช่วงที่เด็กอายุ ๓ ถึง ๘ ขวบ นอกเหนือจากหนังสือเรียนที่เด็กจำเป็นต้องใช้ตามปกติแล้ว อนึ่งการส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนใน

169931

อดีตระยะยาวในวัยรุ่นที่ศึกษานี้ จะช่วยให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่อาจจะเป็นผลของการส่งเสริมในวัยเด็กที่ปรากฏในวัยรุ่นได้ ทั้งทางด้านพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น และลักษณะทางจิตใจที่อาจจะเป็นผลที่เกิดสะสมมาตั้งแต่เด็ก นอกจากนั้นยังสามารถศึกษาปริมาณความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมการควบคุมการใช้สื่อมวลชนบางด้านของบิดามารดาในขณะที่บุตรเป็นเด็กเล็ก กับพฤติกรรมการควบคุมการรับสื่อมวลชนของบิดามารดาในขณะปัจจุบันที่เด็กเป็นวัยรุ่นด้วย

การควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กของบิดามารดา : อิทธิพลของครอบครัวในลักษณะสุดท้ายนี้ เป็นแนวทางที่ยังมีผู้ศึกษาไว้น้อย แต่เป็นการรวบรวมพฤติกรรมหลายประเภทของบิดามารดาเข้าด้วยกัน ได้กล่าวมาแล้วว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับสื่อมวลชนของเด็ก โดยครอบครัวอาจจะเริ่มส่งเสริมหรือควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กมาตั้งแต่ก่อนวัยเรียน หรืออาจจะเป็นการควบคุมที่เกิดเมื่อเด็กโตหรือเป็นวัยรุ่นแล้ว ครอบครัวยังอาจเกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนในเด็กทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม นอกจากนั้นครอบครัวยังอาจควบคุมสื่อมวลชนในเด็กทั้งโดยจงใจและไม่จงใจ ส่วนอิทธิพลของครอบครัวต่อการรับสื่อมวลชนในเด็กในแนวทางสุดท้ายนี้เป็นการควบคุมของบิดามารดาต่อเด็กในขณะปัจจุบัน เป็นการควบคุมทางตรงและเป็นการควบคุมที่จงใจกระทำเป็นส่วนใหญ่ การควบคุมการรับสื่อมวลชนที่จะใช้ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้จะประกอบด้วยการควบคุม ๓ ด้านคือ ควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน ควบคุมการเข้าใจเนื้อความของสื่อมวลชน และควบคุมการยอมเชื่อหรือปฏิบัติตามการชักจูงของสื่อมวลชน การควบคุมในสามด้านนี้ ไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ศึกษาไว้อย่างครบถ้วนในการวิจัยเดียว ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ในการศึกษาการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กนี้ จะต้องได้มาจากรายงานของผู้ปฏิบัติคือบิดาหรือมารดา ซึ่งปฏิบัติเพราะมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องกระทำ ฉะนั้นในส่วนนี้จะได้พิจารณาถึงสิ่งที่อาจจะเป็นสาเหตุที่สำคัญของการปฏิบัติการควบคุมของบิดามารดา นั่นคือการตระหนักของบิดามารดาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน

<u>การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน</u> การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก หมายความถึงการที่ผู้ใหญ่มีความรู้และความเชื่อว่าสื่อมวลชนสามารถจะทำให้เด็กผู้รับมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนนี้อาจจะศึกษาได้ทั้งในรูปของปริมาณของการตระหนัก เช่น สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเด็กหรือไม่มากน้อยเพียงใด และในรูปของทิศทางของการตระหนัก เช่นเชื่อว่ามีผลดีอะไรบ้าง หรือมีผลเสียอย่างไรบ้าง การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กนี้มาจากการที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสื่อมวลชนต่อเด็ก ซึ่งอาจทำให้บุคคลเกิดความพอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้นได้ ฉะนั้นทัศนคติของบุคคลต่อสื่อมวลชนหรือต่อรายการของสื่อมวลชน ย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการตระหนักในเรื่องนี้ของบุคคลนั้น การตระหนักในที่นี้มีความหมายที่แคบกว่าความหมายของทัศนคติ กล่าวคือทัศนคติในองค์ประกอบทางการรู้เชิงประเมินค่าคือการมีความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสิ่งหนึ่ง เช่นสื่อมวลชนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวม แต่การตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กนั้น คือการมีความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของสื่อมวลชนต่อเด็กเท่านั้น

การศึกษาเกี่ยวกับการตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนของบิดามารดานั้น ได้มีผู้เห็นความสำคัญมานานแล้วทั้งในประเทศไทย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา การประมวลผลการวิจัยนี้จะได้กล่าวถึงผลวิจัยเกี่ยวกับปริมาณการตระหนักก่อน แล้วจึงจะกล่าวถึงการตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนในภายหลัง สื่อมวลชนที่กล่าวถึงในการวิจัยทั้งหมดในส่วนนี้คือโทรทัศน์

การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กนั้น อาจจะวัดได้เป็นสองแบบ แบบแรกคือ การแบ่งผู้ตอบเป็นสองประเภทคือ ผู้ที่ตระหนักและผู้ที่ไม่ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก แบบที่สองคือ การวัดการตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนออกมาเป็นปริมาณต่าง ๆ กันตั้งแต่น้อยไปมาก แล้วเปรียบเทียบคะแนนนี้ของผู้ตอบที่มีลักษณะอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ในการสอบถามมารดา ๒๐๐ คน ของเด็กอายุ ๙-๑๐ ปี ในกรุงเทพฯ

ผู้มาจากครอบครัวระดับกลางและต่ำ ผู้วิจัย (สุกัญญา ตีระวนิช, ๒๕๑๘) รายงานว่ามารดาไทยส่วนใหญ่เห็นว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็ก แต่ยอมรับว่าเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ ต่อมามีการวิจัยเปรียบเทียบคำตอบของมารดาในสามประเทศ คือ ไทย (กรุงเทพฯ) ฟิลิปปินส์ (มะนิลา) และญี่ปุ่น (เกียวโต) แห่งละ ๒๐๐ คน ปรากฏว่า ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมสูง มีความตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กของตนมากกว่ามารดาที่มาจากครอบครัวระดับต่ำ ผลเช่นนี้พบในทั้งสามประเทศที่ศึกษาและในสหรัฐอเมริกาด้วย (Kato, Kiuchi, & Lyle, 2520)

ในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้จะมีการวัดปริมาณการตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนทั้งสามประเภทพร้อมกันคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ โดยผู้ตอบจะมีคะแนนแสดงปริมาณการตระหนักฯ ในเรื่องนี้ตั้งแต่น้อยไปจนถึงมาก นอกจากนั้นยังจะมีการวัดปริมาณการตระหนักถึงผลดี-ผลเสียของสื่อมวลชนรวมทั้งสามประเภทนี้ต่างหากอีกด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไป

ส่วนการวิจัยที่ศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับผลดีและผลเสียของโทรทัศน์ มีเป็นจำนวนมากกว่าการวิจัยประเภทแรกที่กล่าวมาแล้ว วิธีการวัดการตระหนักถึงผลดีและผลเสียของโทรทัศน์ต่อเด็กกระทำได้หลายแบบคือ (๑) ให้ตอบแบบอิสระ (๒) ให้แสดงปฏิกริยาต่อผลดีและผลเสียที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป (๓) ให้พิจารณารายการโทรทัศน์โดยส่วนรวมแล้วตัดสินว่ามีผลดีและผลเสียมากน้อยกว่ากันเพียงไร (๔) ให้แสดงปฏิกริยาต่อผลดีและผลเสียของรายการแต่ละประเภท เช่น โฆษณาสินค้า เป็นต้น และ (๕) ให้แสดงความคิดเห็นต่อผลดีและผลเสียหลายข้อ แล้วใช้คะแนนรวมเพื่อให้ทราบทั้งทิศทางและปริมาณการตระหนักฯ ไปพร้อมกัน

ในการศึกษาความคิดเห็นของมารดาจากสามประเทศในอาเซียนั้น เคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) ได้ให้มารดา ๒๐๐ คน ในแต่ละประเทศได้ตอบอย่างมีอิสระว่าผลดีและผลเสียของโทรทัศน์มีอะไรบ้าง ผลปรากฏว่าทางด้านผลดีมารดาในทั้งสามประเทศอ้างถึงการเรียนรู้ที่จะช่วยในการศึกษาของเด็ก นอกจากนั้นมารดาชาวญี่ปุ่นยังเห็นผลดีของ

๖๖๐ คน ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มชุมชนต่าง ๆ ในเมืองลองไอแลนด์ (Sprafkin, et. al., 1980) ร้อยละ ๖๓ ของผู้ตอบเห็นว่ามีการนำเสนอเรื่องเพศมากเกินไปในโทรทัศน์ และร้อยละ ๔๔ เห็นว่าเรื่องเพศและเรื่องโหดร้ายทารุณที่แสดงในโทรทัศน์มีผลเสียพอ ๆ กัน ผู้ตอบที่มองเห็นผลเสียที่จะเกิดกับเด็กของการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในโทรทัศน์มากกว่าผู้อื่น คือผู้ที่มีอายุมาก ศรัทธาในศาสนา และมีการศึกษาไม่สูงนัก ในประเทศไทยก็ได้มีผู้ให้ความเห็นว่าโทรทัศน์ทำให้เด็กชายเป็นหนุ่มเร็ว (ปฏิพัทธ์ กระแสธินทร์, ๒๕๐๙) ซึ่งก็คงจะหมายถึงการมีความคุ้นเคยกับพฤติกรรมทางเพศในโทรทัศน์

การศึกษาปริมาณการตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในทางที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษโดยให้มีการวัดปริมาณประกอบกับทิศทางด้วยนั้น พบว่ามีใช้ในการวิจัยน้อยมาก ส่วนการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้เห็นความสำคัญของการวัดความตระหนักฯ ให้ได้ทั้งทิศทางและปริมาณไปพร้อมกัน เพื่อจะได้สามารถใช้สถิติแบบพาราเมตริกซ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ต่อไป จึงได้กำหนดตัวแปรตัวที่สองที่เกี่ยวกับการตระหนักของบิดามารดาขึ้น คือตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการตระหนักถึงผลดี-ผลเสียของสื่อมวลชน โดยมีข้อความสิบข้อที่เกี่ยวกับผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนให้บิดามารดาของวัยรุ่นตอบ แล้วใช้คะแนนรวมของคำตอบทั้งสิบข้อนี้ ทำให้ปริมาณของผลดีของสื่อมวลชนและปริมาณของผลเสียอยู่ในมิติเดียวกัน กล่าวคือคะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบตระหนักถึงผลดีมาก คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ตอบตระหนักถึงผลเสียมาก หลังจากสร้างเครื่องมือวัดและเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงพบว่าได้มีการวิจัยในสหรัฐอเมริกาเพิ่งตีพิมพ์เผยแพร่เข้ามา (Bybee, Robinson, & Turow, 1982) ในประเทศไทย ในการวิจัยนี้บิบบีและคณะได้ศึกษาการตระหนักในอิทธิพลทางดีและไม่ดีของโทรทัศน์ในนักวิชาการทางสื่อสารมวลชนที่มีบุตรอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๒๐๐ คน ในมหาวิทยาลัยทั้งหลายในสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยได้สร้างประโยคขึ้นมา ๑๘ ประโยคเพื่อวัดทัศนคติของบิดามารดาเหล่านี้ต่อผลของโทรทัศน์ต่อเด็ก โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผลที่อาจจะเกิดกับพฤติกรรมและจิตใจของเด็ก จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส่วนในสหรัฐอเมริกาได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการตระหนักในอิทธิพลของการโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์ต่อเด็ก ที่สำคัญคือการวิจัยของเฟลด์แมนและคณะ (Feldman, Wolf & Warmouth, 1977) ผู้ศึกษาทั้งปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการตระหนักในอิทธิพลของรายการสำหรับเด็กและโฆษณาสินค้าสำหรับเด็กต่อเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาบิดามารดาของเด็กที่อายุ ๒ ถึง ๑๒ ปี จำนวน ๑๔๐ คนในเมืองฟิลาเดลเฟีย ผลปรากฏว่าบิดามารดาในกลุ่มนี้ตระหนักเกี่ยวกับอิทธิพลของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต่อเด็กในปริมาณปานกลางค่อนข้างต่ำ นอกจากนั้นในการวิจัยนี้ยังไม่พบว่าระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ทัศนคติ และบุคลิกภาพบางประการของผู้ตอบเกี่ยวข้องกับปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ต่อเด็กแต่ประการใด ต่อมา โรเบิตสัน (Robertson, 1979) ได้ประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ และสามารถสรุปได้ว่าการวิจัยหลายเรื่องรายงานว่าบิดามารดาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการโฆษณาสินค้าสำหรับเด็ก ทัศนคติที่ไม่ดีนี้บิดามารดาของเด็กเล็ก (อนุบาล) มีมากกว่าบิดามารดาของเด็กโต นอกจากนี้บิดามารดายังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการโฆษณาขายสินค้าสำหรับเด็กมากกว่าการโฆษณาขายสินค้าสำหรับผู้ใหญ่ในโทรทัศน์

ส่วนภาพยนตร์การ์ตูนและหนังอาชญากรรม ซึ่งนำเสนอภาพและเสียงที่แสดงความโหดร้ายทารุณอยู่เป็นประจำนั้น การตระหนักในผลเสียของรายการโทรทัศน์ประเภทนี้เด่นชัดมาก และได้มีการวิจัยเป็นจำนวนมากที่ยืนยันว่ารายการที่แสดงความโหดร้ายทารุณทั้งที่เป็นภาพวาด การแสดง หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้นทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและความรู้สึกชินชาต่อความโหดร้ายทารุณ ผู้บาดเจ็บ และความตายในผู้ชมได้มาก โดยเฉพาะในเด็กและวัยรุ่น (Murray & Kippax, 1979)

รายการโทรทัศน์อีกประเภทหนึ่งที่ผู้ชมอาจตระหนักถึงผลดีและผลเสียต่อเด็กในปริมาณที่แตกต่างกันไปได้มาก คือการนำเสนอพฤติกรรมทางเพศและเหตุการณ์ทางเพศในภาพยนตร์โทรทัศน์และการแสดงรายการสดต่าง ๆ ในการสอบถามผู้ใหญ่

หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก ๑๒ ประโยค แล้วนับจำนวนผู้ที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และไม่เห็นด้วย สำหรับแต่ละประโยค ผลปรากฏว่ามารดาอเมริกันส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับผลดีของโทรทัศน์คือช่วยให้เด็กสงบเงียบ และโทรทัศน์เปิดโลกให้แก่เด็ก ส่วนผลเสียของโทรทัศน์ที่มารดาเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยอย่างยิ่งคือ การดูโทรทัศน์จะติดเป็นนิสัย เด็กจะอ่านหนังสือต่าง ๆ น้อยลง เด็กออกไปเล่นกลางแจ้งน้อยลง และบางครั้งเด็กดูรายการโทรทัศน์แล้วเกิดฝันร้ายได้ แต่มารดาเหล่านี้ไม่เห็นด้วยกับประโยคที่ว่า โทรทัศน์เป็นต้นเหตุของปัญหาทางพฤติกรรม

ส่วนการวิจัยในญี่ปุ่น (Fujitake, 1964) ได้ศึกษาภาพพจน์ต่อโทรทัศน์ของชาวเมืองจำนวนสองพันคน โดยขอให้ผู้ตอบพิจารณาผลดีและผลเสียของโทรทัศน์โดยส่วนร่วมแล้วเลือกตอบคำถามแบบปรนัย ผลปรากฏว่าชาวเมืองประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ที่ถูกศึกษาเลือกตอบว่าโทรทัศน์มีทั้งผลดีและผลเสียปนกัน อีกประมาณร้อยละสามสิบเลือกตอบว่าพอใจในรายการโทรทัศน์ที่มีอยู่ เห็นว่าการชมโทรทัศน์ช่วยให้เกิดความคิดที่ดีมีประโยชน์และไม่เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

นอกจากบิดามารดาจะตระหนักถึงอิทธิพลของโทรทัศน์โดยส่วนรวมแล้ว ยังมีผู้ศึกษาการตระหนักถึงอิทธิพลของรายการโทรทัศน์บางชนิดต่อเด็ก เช่น รายการข่าวสงคราม อาชญากรรมและอุบัติเหตุที่มีภาพสยดสยอง ภาพยนต์การ์ตูนดุร้ายสำหรับเด็ก พฤติกรรมทางเพศในละครและภาพยนต์โทรทัศน์ ในญี่ปุ่นก็มีผู้สนใจอิทธิพลของภาพยนตร์ประเภทซามูไร ส่วนในประเทศไทยก็มีผู้สนใจอิทธิพลและผลของข่าวอาชญากรรมทางเพศ และผลของการโฆษณาสินค้ามาก (อังคณา เชื่อปัญญา, ๒๕๑๘) ในการวิจัยมารดาและเด็กสามประเทศในเอเชีย (Kato, et. al., 2520) ผู้วิจัยรายงานว่ามารดาไทยส่วนใหญ่ตระหนักถึงอิทธิพลในทางไม่ดีของการโฆษณาขายสินค้าในโทรทัศน์ ทางด้านทำให้เด็กเลียนแบบและเด็กจำเพลงโฆษณามาร้อง

โทรทัศน์ทางด้านการเล่นและการเข้าสังคมของเด็ก ส่วนผลเสียนั้นมารดาไทยส่วนใหญ่กล่าวว่า ทำให้เด็กเกียจคร้านเลียนแบบในโฆษณาสินค้าและเสียสุขภาพ ส่วนมารดาชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่อ้างถึงการที่เด็กจะเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่สมควร ส่วนมารดาชาวญี่ปุ่นเน้นผลเสียทางด้านการลดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก จะเห็นได้ว่าผลดีและผลเสียที่มารดาของเด็กอาเซียอ้างถึงนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนเท่านั้น

การวิจัยในประเทศไทยอีกสองเรื่องได้ให้มารดาของเด็กได้แสดงปฏิกริยาต่อผลดีและผลเสียของโทรทัศน์ที่กำหนดให้ โดยในการวิจัยเรื่องแรก (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, ๒๕๐๙) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองและเด็กวัยรุ่นชายหญิงในชั้น ม.ศ. ๑ ถึง ๕ จากโรงเรียน ๘ แห่ง ในกรุงเทพฯ และธนบุรี จำนวนฝ่ายละ ๔๒๙ คน ผลปรากฏว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าผลดีของโทรทัศน์ต่อวัยรุ่นไทยคือ ช่วยในการสังคมกับเพื่อน ทำให้มีเรื่องคุย เป็นคนทันสมัย มีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และวัฒนธรรมของต่างชาติ ช่วยในการเรียน ช่วยให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสม ทำให้เด็กมีความทะเยอทะยาน และการชมโทรทัศน์อยู่กับบ้าน ช่วยในการประหยัดเงิน ส่วนผลเสียของโทรทัศน์ที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยคือ ทำให้เด็กชายเป็นหนุ่มเร็ว ชอบเลียนแบบตามพระเอกและผู้ร้าย เห็นการชกต่อยเป็นเรื่องสามัญ นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ที่หวาดเสียวคืนเต้นมาก ทำให้นอนไม่หลับเป็นการเสียสุขภาพ ความคิดเห็นที่ผู้ปกครองยอมรับนี้ ส่วนใหญ่ก็เป็นความคิดเห็นที่กลุ่มบุตรวัยรุ่นยอมรับด้วย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางด้านครอบครัวกับสื่อมวลชนที่พบเป็นเรื่องแรกของประเทศไทย ต่อมาอีกเก้าปี สมพงษ์ แดงดาด (๒๕๑๘) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีอาชีพเป็นครูในโรงเรียน ๒๐ แห่งในกรุงเทพฯ จำนวน ๓๘๔ คน ผู้ปกครองเหล่านี้ ร้อยละ ๖๒.๘๓ เห็นว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลทำให้เด็กเลียนแบบ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่น ๆ ในประเทศไทยที่กล่าวมาแล้ว

ส่วน แฮสและโกลแมน (Hess & Goldman, 1962) ได้สอบถามมารดาของเด็กอายุ ๕ ถึง ๑๐ ขวบ ๙๙ คน ในเมืองชิคาโก โดยให้มารดาเหล่านี้แสดงความเห็นด้วย

ของประโยคทั้ง ๑๘ นี้ ปรากฏว่าแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มผลที่น่าปรารถนา และกลุ่มผลที่ไม่น่าปรารถนา ซึ่งสามารถทำนายความแปรปรวนทั้งหมดได้ถึง ๔๕ เปอร์เซนต์ กลุ่มผลที่น่าปรารถนาประกอบด้วยประโยค ๔ ประโยคคือ เพิ่มความรู้และการตระหนักต่อโลก เพิ่มความสามารถทางการพูด เพิ่มพฤติกรรมที่น่าปรารถนา และเพิ่มความอยากรู้อยากเห็น แต่ทางด้านลบมีถึง ๑๓ ประโยค ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับผลเสียของโทรทัศน์ที่ได้กล่าวไปแล้ว การวิจัยของบิบบีและคณะจึงศึกษาความตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์โดยใช้สองมิติด้วยกัน คือตระหนักน้อยถึงมากเกี่ยวกับผลดี และตระหนักน้อยถึงมากเกี่ยวกับผลเสีย การวัดที่ละเอียดและเป็นตัวแปรต่อเนื่องเช่นนี้ช่วยให้พบผลที่น่าสนใจหลายประการ ดังจะได้กล่าวต่อไป

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กในระหว่างบิดามารดาประเภทต่าง ๆ ยังไม่เด่นชัดเกี่ยวกับตัวแปรทางภูมิหลังอื่น ๆ นอกจากระดับเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ายังมีการวิจัยทางด้านนี้น้อย และเท่าที่มีอยู่ก็ใช้วิธีการวัดการตระหนักฯ ที่จำเป็นจะต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นในการวิจัยนี้จึงอาจตั้งสมมติฐานว่า มารดาที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและสูง และมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมากกว่ามารดาประเภทตรงข้าม ส่วนปริมาณการตระหนักในผลดี-ผลเสียของสื่อมวลชนต่อเด็กนี้ จะเป็นตัวแปรที่จะนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

✳ <u>การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน</u> ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของเด็กได้หลายประการ ประการหนึ่งที่สำคัญและยังมีผู้ศึกษาไว้น้อย คือการปฏิบัติของบิดามารดาซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปอย่างจงใจที่จะส่งผลโดยตรงต่อจิตใจและพฤติกรรมในการใช้สื่อมวลชนของเด็ก การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดานั้นมีลักษณะการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปได้มาก ตั้งแต่การปล่อยให้เด็กใช้สื่อมวลชนอย่างอิสระ โดยปราศจากการควบคุมใด ๆ ทั้งสิ้น ไปจนถึงการ

ควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขัน เช่นในเรื่องของโทรทัศน์ บิดามารดาบางครอบครัวไม่ยอมซื้อมาใช้ในบ้าน เพราะเกรงว่าตนจะไม่สามารถควบคุมการรับของเด็กได้ จะทำให้เด็กเสียคน บิดามารดาบางคนก็ตัดใจซื้อโทรทัศน์เข้าบ้าน แต่เก็บไว้ในห้องของบิดา ซึ่งปิดประตูใส่กุญแจเกือบตลอดเวลา ยกเว้นในเวลาที่บิดาอยู่บ้านและยอมให้เด็กดูโทรทัศน์ด้วยเท่านั้น

* นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก จิตวิทยา และศึกษาศาสตร์ ได้เล็งเห็นความจำเป็นของการที่บิดามารดาจะเอาใจใส่ดูแล แนะนำ การรับและการใช้สื่อมวลชนของเด็ก เพื่อจะช่วยให้สื่อมวลชนซึ่งเป็นดาบสองคม มีผลดีต่อเด็กมากกว่าผลเสีย (เช่น ธีรพร อุวรรณโณ, ๒๕๒๓; Kaye, 1974 เป็นต้น) ฉะนั้นการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดา จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพื่อศึกษาว่าบิดามารดาใช้วิธีการควบคุมอย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใดในบิดามารดาประเภทไหน และการควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ผลต่อเด็กได้แตกต่างกันอย่างไร

* การวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ ได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลายชาติ ตั้งแต่นักวิชาการไทย นักวิชาการญี่ปุ่น ตลอดจนนักวิชาการในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เป็นต้น การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดาตามที่ได้มีการวิจัยไว้ อาจแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภทคือ การควบคุมเวลาที่ชมและปริมาณการชม การควบคุมรายการ การรับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็ก และการพูดคุยกับเด็กถึงเรื่องราวในสื่อมวลชน

** การควบคุมเวลาที่ชมและปริมาณการชม: หมายถึงการที่บิดาหรือมารดาเป็นผู้กำหนดเวลาว่าเมื่อไรเด็กจะเริ่มเปิดโทรทัศน์ได้ เมื่อไรจะต้องเลิกรับ หรือควรรับได้เป็นระยะเวลานานเท่าไร วิธีการนี้เป็นวิธีที่บิดามารดาใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในประเทศไทย นันทวัน สุชาโต (๒๕๒๐) ผู้ศึกษาเด็กนักเรียนชายชั้นประถมปีที่ ๔ อายุ ๘-๑๒ ปี จำนวน ๔๕๑ คน จากโรงเรียน ๔ แห่งในกรุงเทพฯ และผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้สุ่มมาเพียง ๒๐๐ คน ผลปรากฏว่า พ่อแม่ร้อยละ ๙๔ รายงานว่าได้กำหนดเวลาให้เด็กดูโทรทัศน์ได้ไม่เกิน

สามทุ่มในวันธรรมดา เพราะต้องให้เด็กตื่นแต่เช้าเพื่อไปโรงเรียน ส่วนในประเทศญี่ปุ่น (Hatano et. al., 1963) มีรายงานจากการสำรวจทั่วประเทศว่า บิดามารดาร้อยละ ๗๒ รายงานว่าตนได้กำหนดปริมาณการชมโทรทัศน์ของบุตร แต่บิดามารดาเหล่านี้มิได้กำหนดรายการที่ควรชมให้เด็กแต่ประการใด ส่วนการวิจัยบิดามารดาของเด็กอายุ ๕-๑๐ ปี จำนวน ๙๙ คน ในเมืองชิคาโกนั้นผู้วิจัย (Hess & Goldman, 1962) รายงานว่ามารดาร้อยละ ๓๒ รายงานว่าได้กำหนดเวลาที่เด็กจะเริ่มดูโทรทัศน์ ที่ว่าเด็กกำหนดเอง มีร้อยละ ๙๙ ส่วนการควบคุมการเลิกดูมารดาร้อยละ ๙๕ รายงานว่าตนเป็นผู้กระทำ ในขณะที่เด็กเลิกชมเองร้อยละ ๑๒

จึงอาจสรุปได้ว่าบิดามารดามักจะเป็นผู้กำหนดเวลาที่เด็กควรเลิกชมโทรทัศน์มากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับเวลานอนของเด็ก-ซึ่งเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องเป็นผู้กำหนดอยู่แล้ว ไม่ว่าครอบครัวนั้นจะมีหรือไม่มีโทรทัศน์ก็ตาม

* การควบคุมรายการ: หมายถึงการแนะนำส่งเสริมให้เด็กดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กล่าวห้ามเด็กชมรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม หรือเปลี่ยนช่องรับโทรทัศน์ในขณะที่มีรายการที่ไม่เหมาะสมออกอากาศอยู่ บิดามารดาที่กระทำเช่นนี้ได้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจลักษณะและคุณภาพของรายการต่าง ๆ มีเวลาพูดจากับลูก และในบางกรณีก็ต้องชมโทรทัศน์พร้อมกับเด็กจึงจะทราบเนื้อหาของรายการที่ถูกแพร่ภาพอยู่ในขณะนั้น ผลการวิจัยในประเทศไทย (บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ ๒๕๑๘ สมพงษ์ แดงตาด, ๒๕๑๘ นันทวัน สุชาโต ๒๕๒๐ และสมศรี ศรีประไพ ๒๕๒๑) ผู้ศึกษาเด็กและบิดามารดาของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ขวบขึ้นไปจนถึงวัยรุ่นตอนปลาย รายงานสอดคล้องกันว่ามีบิดามารดาที่ให้คำแนะนำเด็กในการดูรายการโทรทัศน์เพียงร้อยละ ๑๔ ถึง ๒๒ ส่วนใหญ่เด็กจะรายงานว่าตนเลือกชมรายการโทรทัศน์ได้อย่างอิสระ ผลเช่นนี้ร้อยละ ๑๗ พบในบิดามารดาชาวญี่ปุ่นเช่นเดียวกัน (Sakamoto, 1971) ส่วนมารดาชาวชิคาโกควบคุมรายการที่เด็กดูร้อยละ ๒๖ ในขณะที่สามีมีบทบาทในเรื่องนี้น้อยกว่า (Hess & Goldman,

1962) ; ส่วนบิดาที่เป็นอาจารย์ในภาควิชาสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริการายงานว่าตนแนะนำให้เด็กของตนดูรายการที่มีประโยชน์บ่อย ๆ ถึงร้อยละ ๓๓ แต่ห้ามดูรายการที่ไม่เหมาะสมน้อยกว่า (ร้อยละ ๒๓) (Bybee, et. al., 1982) ส่วนในการวิจัยในสหรัฐอเมริกาอีกเรื่องหนึ่ง (Mohr, 1978) พบว่าร้อยละ ๘ ของบิดามารดาที่มีบุตรอายุระหว่าง ๙-๑๕ ปี แนะนำลูกในการชมรายการโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าในการวิจัยหลายเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาบิดาหรือมารดากับบุตรในการวิจัยเดียวกันจะพบว่าบุตรรายงานว่าบิดามารดาควบคุมรายการน้อยกว่าที่บิดามารดาจะรายงานเช่นนั้น ผลนี้พบทั้งในประเทศไทย (นันทวัน สุชาโต ๒๕๒๐) และในสหรัฐอเมริกา (Lyle & Hoffman, 1972, Rossiter & Robertson 1975) ความไม่สอดคล้องที่พบนี้อาจเป็นเพราะบุตรเลือกชมรายการที่บิดามารดาเห็นว่าเหมาะสมมากกว่าที่จะเห็นว่าไม่เหมาะสมอยู่แล้ว ทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตรมากพอที่จะทำให้บุตรรู้สึกว่าถูกบิดามารดาควบคุมมากในเรื่องนี้

ส่วนการวิจัยที่พบความสอดคล้องในรายงานของบิดามารดาและเด็กเกี่ยวกับการเลือกรายการโทรทัศน์ของเด็ก คือการวิจัยที่เปรียบเทียบคำตอบจากสามประเทศในอาเซีย (Kato, et. al., 2520) ผู้วิจัยรายงานว่า ร้อยละ ๖๓ ของเด็กไทยรายงานว่าบิดามารดามิได้ควบคุมรายการโทรทัศน์ที่ตนชม ในขณะเดียวกันร้อยละ ๒๖ ของมารดาไทยรายงานว่าตนได้ควบคุมรายการโทรทัศน์ที่ลูกชม ส่วนในฟิลิปปินส์และญี่ปุ่นก็รายงานในปริมาณที่ใกล้เคียงกันนี้

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าบิดามารดาเพียงหนึ่งคนในทุกสี่คนหรือมากกว่านี้ที่เอาใจใส่แนะนำควบคุมและห้ามปรามลูกเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่ควรดูและไม่ควรดู

๑๗ ✓ ✳ การรับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็ก: ในการที่บิดามารดาจะสามารถควบคุมการรับและการใช้สื่อมวลชนของเด็กของตนนั้น บิดามารดาจะต้องทราบว่าเด็กกำลังรับรายการอะไรอยู่ในขณะหนึ่ง ๆ รายการนั้นมีความเหมาะสมกับเด็กเพียงใด หรือบาง

ฉากในบางรายการอาจไม่เหมาะสมกับเด็ก ผู้ใหญ่ก็อาจจะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ นอกจากนั้นการร่วมรับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็กยังเป็นโอกาสที่บิดามารดาจะได้พูดจาอธิบายและอภิปรายกับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาที่กำลังรับอยู่ ซึ่งจะมีประโยชน์ในการใช้สื่อมวลชนของเด็กมาก ดังจะได้กล่าวต่อไป แต่ถ้าบิดามารดาร่วมรับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็กน้อยเท่าใด โอกาสในการที่จะดำเนินการควบคุมทางด้านนี้ก็ย่อมจะมีน้อยตามไปด้วย ฉะนั้นในตอนนี้จะได้พิจารณาผลการวิจัยที่รายงานปริมาณการรับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็กของผู้ปกครองในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อชีวิตในครอบครัวในช่วงสามปีแรกที่ญี่ปุ่นเริ่มมีโทรทัศน์ใช้ โดยมีผู้ตอบจำนวน ๖๐๐ คนจากเมืองโตเกียว (Hino, 1957) ผู้ตอบเหล่านี้มีเครื่องรับโทรทัศน์ในบ้าน ร้อยละแปดสิบสามของแม่บ้านรายงานว่าความใกล้ชิดภายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นมากถึงเพิ่มเล็กน้อยเมื่อมีโทรทัศน์ใช้ในบ้าน และมีเพียงร้อยละ ๑๔ ที่รายงานว่าไม่สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านนี้

สำหรับเด็กไทยนั้นชมโทรทัศน์ร่วมกับพี่น้องและเพื่อนมากกว่าจะชมกับพ่อแม่ของตน (สุกัญญา ตีระวนิช, ๒๕๑๘ และ Kato, et. al., 2520) โดยเฉพาะเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ร้อยละ ๖๖ ที่รายงานว่าบ้านมีโทรทัศน์ใช้ แต่เด็กรายงานว่าได้ดูโทรทัศน์ทุกวันเป็นจำนวนถึงร้อยละ ๗๙ แสดงว่าเด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อยจะออกจากบ้านไปขออาศัยชมโทรทัศน์ของเพื่อนบ้าน ซึ่งโอกาสในการที่บิดาหรือมารดาจะติดตามไปดูร่วมด้วยย่อมมีน้อย ถึงแม้ในบ้านของตนเองจะมีโทรทัศน์ มารดาไทยในกรุงเทพฯ ที่ดูโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันในครอบครัวฐานะค่อนข้างดีมีร้อยละ ๕๗ และในครอบครัวที่ยากจน มารดาดูโทรทัศน์ทุกวันเพียงร้อยละ ๔๙ ซึ่งตรงกันข้ามกับในสหรัฐอเมริกาที่ผู้มาจากครอบครัวยากจนจะดูโทรทัศน์ในปริมาณที่มากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยกว่า

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า เด็กไทยมักชมโทรทัศน์กับพี่น้อง เพื่อน และคนอื่นมากกว่าที่จะชมกับบิดามารดาของตน ส่วนเด็กในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะดีมีโอกาสชมโทรทัศน์กับพ่อแม่ของตนมากกว่าเด็กจากครอบครัวระดับอื่น ๆ

ในขณะที่เด็กชมโทรทัศน์กับบิดามารดานั้น ได้มีผู้ศึกษาว่าใครเป็นผู้เลือกรายการที่ชม ในสหรัฐอเมริกามีรายงานผลวิจัยที่ศึกษาครอบครัวจำนวน ๑,๔๐๐ ราย ปรากฏว่าในครอบครัวที่มีโทรทัศน์เครื่องเดียว เด็กจะดูโทรทัศน์กับบิดามารดาโดยอาจจะมีคนประเภทอื่น ๆ ร่วมดูหรือไม่ก็ได้นั้นมีร้อยละ ๖๘ และในครอบครัวที่มีโทรทัศน์หลายเครื่อง เด็กจะมีโอกาสดูกับบิดามารดาเพียงร้อยละ ๑๙ เท่านั้น ในครอบครัวที่มารดาชมโทรทัศน์กับเด็กนั้น มีครอบครัวที่เด็กเป็นผู้เลือกรายการเองร้อยละ ๓๓ มารดาเป็นผู้เลือกร้อยละ ๓๗ และตัดสินใจร่วมกันร้อยละ ๒๗ (Bower, 1973) ซึ่งแสดงว่าทางด้านนี้มารดามีอิทธิพลต่อเด็กพอ ๆ กับที่เด็กมีอิทธิพลต่อมารดา

ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ ได้มีการสอบถามเด็กวัยรุ่นว่าส่วนใหญ่จะชมโทรทัศน์กับใคร และเมื่อชมพร้อมกับบิดามารดาใครเป็นผู้เลือกรายการที่จะชม ทั้งนี้เพื่อศึกษาโอกาสในการควบคุมการรับโทรทัศน์ของบิดามารดาของวัยรุ่นเหล่านี้ด้วย

ในขณะที่บิดามารดารับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็กนั้น นอกจากจะเป็นโอกาสให้บิดามารดาเลือกรายการที่เด็กจะชม และทราบว่าเด็กกำลังชมรายการอะไร มีเนื้อหาอย่างไรแล้ว บิดามารดายังอาจปฏิบัติต่อเด็กในขณะนั้นได้อีกหลายประการ เช่นการวิจัยของสปราฟคินและคณะ (Sprafkin, et. al., 1980) ที่ศึกษาผู้ใหญ่จากกลุ่มกิจกรรมชุมชนต่าง ๆ จำนวน ๖๖๐ คนในลองไอแลนด์ สหรัฐอเมริกา ผู้ใหญ่เหล่านี้ ร้อยละ ๖๘ มีลูกอยู่ในระดับประถมศึกษา เมื่อถูกถามว่าถ้ากำลังชมโทรทัศน์ร่วมกับบุตรในขณะที่มีฉากเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ผู้ตอบจะทำอย่างไร เกือบครึ่งของผู้ตอบบอกว่าจะใช้โอกาสนั้นพูดอธิบายเรื่องเพศกับลูก นอกนั้นบอกว่าจะทำเฉย ๆ เสีย จะเบนความสนใจของเด็กไปทางอื่น หรือจะเปลี่ยนช่องรับ คำตอบสามประเภทหลังนี้มีจำนวนเท่า ๆ กัน ส่วนการ

วิจัยของกรอสและแวลช (Gross & Walsh, 1980) ซึ่งศึกษาครอบครัว ๑๐๐ รายในเมืองลอสแองเจลิสโดยมีการสัมภาษณ์บิดามารดาและบุตรทุกคนในครอบครัวที่อายุระหว่าง ๓ ถึง ๑๒ ปี ได้ผลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คือ บิดามารดาที่ชมรายการโทรทัศน์พร้อมกับลูกมากมีการควบคุมการเปิดรับและการสนใจรับทราบรายการต่าง ๆ ของลูกมาก นอกจากนั้นยังพบว่าในครอบครัวที่มีโทรทัศน์เครื่องเดียว ทำให้บิดามารดาต้องชมโทรทัศน์พร้อมกับเด็กมากกว่าครอบครัวที่มีโทรทัศน์หลายเครื่อง และในครอบครัวที่มีโทรทัศน์เครื่องเดียวนี้บิดามารดารายงานว่าได้ควบคุมเวลาและการรับรายการของเด็กมาก

ในการวิจัยเยาวชนไทย ได้สอบถามเด็กถึงปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ที่ (ทางวิชาการเห็นว่า) มีประโยชน์กับบิดามารดา ตัวแปรนี้มีคุณสมบัติสองประการพร้อมกันคือ การเป็นตัวอย่างที่ดีของบิดามารดาในการรับรายการที่มีประโยชน์ และโอกาสในการชมรายการร่วมกับเด็ก ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่าบิดามารดาชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ร่วมกับเด็กมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ควบคุมการรับอิทธิพลสื่อมวลชนของเด็กมากขึ้นเท่านั้น ความสัมพันธ์นี้ควรเด่นชัดในบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง และมีความตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์มากด้วย

(๑๗) การพูดคุยกับเด็กถึงเรื่องราวในสื่อมวลชน: การที่ผู้ใหญ่จะพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในสื่อมวลชนนั้น อาจกระทำได้ทั้งก่อนรับสื่อมวลชน ขณะที่รับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็ก และหลังจากที่ได้รับสื่อมวลชนไปแล้ว การพูดคุยกันก่อนและหลังการรับสื่อมวลชนรายการใดรายการหนึ่งอาจทำได้มาก ในการวิจัยเด็กกับมารดาฝ่ายละ ๒๐๐ คนในสามประเทศในอาเซียนนั้น เคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) รายงานว่าเด็กไทยที่ศึกษาผู้มีอายุในช่วง ๗ ถึง ๑๐ ปี มักชอบพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องราวในโทรทัศน์ (๔๔%) มากกว่าที่จะพูดคุยกับบิดามารดาของตน (๗%) และเด็กไทยก็พูดคุยกับบิดามารดาของตนด้วยเรื่องเกี่ยวกับสื่อมวลชนน้อยกว่าที่เด็กญี่ปุ่นหรือเด็กฟิลิปปินส์จะกระทำกันด้วย นอกจากนั้นมารดาไทยยังอาจจะมีความรู้เกี่ยวกับรสนิยมทางโทรทัศน์ของลูกน้อยกว่ามารดาชาวอาเซียชาติอื่น ๆ ที่ศึกษา

ส่วนการวิจัยในสหรัฐอเมริกาเรื่องหนึ่งรายงานว่า ขณะชมโทรทัศน์ร่วมกันบุคคลภายในครอบครัวมักจะไม่พูดคุยกันถึงเรื่องเนื้อหาที่กำลังรับชมอยู่นั้น (Greenberg, et. al., 1972) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเป็นธรรมเนียมของชาวอเมริกันที่จะไม่พูดจารบกวนผู้อื่นขณะกำลังรับฟังรายการต่าง ๆ อยู่ แต่อาจคาดได้ว่าบิดามารดาไทยจะมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในสื่อมวลชนที่กำลังชมมากกว่าบิดามารดาชาวอเมริกัน

ในการศึกษาการควบคุมอิทธิพลของโทรทัศน์ของบิดาที่เป็นอาจารย์ทางสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาจำนวน ๒๐๐ คน (Bybee, et. al., 1982) ผู้วิจัยรายงานว่าบิดาเหล่านี้ได้พูดคุยกับบุตรเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในสื่อมวลชนก่อนหรือหลังดูบ่อย ๆ ร้อยละ ๓๐ และบางครั้งร้อยละ ๔๘ ส่วนในขณะที่ดูโทรทัศน์พร้อมกับเด็กได้พูดกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องขณะดูบ่อย ๆ ร้อยละ ๔๔ และบางครั้งร้อยละ ๓๓ ในการพูดคุยกับเด็กของตนนั้น เนื้อหาที่พูดคุยกันนั้นเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาในรายการให้ดียิ่งขึ้น เช่น อธิบายว่าที่แสดงนี้ไม่ใช่เรื่องจริง หรืออธิบายเหตุจูงใจให้กระทำของตัวแสดงต่าง ๆ ส่วนการพูดคุยกับเด็กในทำนองที่เป็นการประเมินค่าของเนื้อหาว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเพียงใด เช่น ชี้ให้เด็กเห็นถึงสิ่งที่ดีงามหรือสิ่งที่ไม่ดีในการกระทำของตัวแสดง นอกจากนั้นยังมีการอธิบายความหมายของโฆษณาให้ลูกเข้าใจด้วย การกระทำประเภทหลัง ๆ นี้ แม้พ่อแม่ที่มีความรู้ เช่น อาจารย์ทางสื่อสารมวลชนเหล่านี้ก็ยังมีผู้กระทำบ่อย ๆ เพียงร้อยละ ๑๔ ถึง ๑๙ และมีผู้กระทำบางครั้งร้อยละ ๒๓ ถึง ๓๐ เท่านั้น การพูดคุยกับเด็กดังที่กล่าวนี้มีประโยชน์ต่อเด็กมาก ดังการวิจัยเชิงทดลองที่แสดงว่า ถ้าเด็กได้ดูรายการต่าง ๆ แม้จะเป็นรายการบันเทิงที่มิได้มุ่งให้ความรู้แก่เด็กโดยตรงก็ตาม เช่น เรื่องตำรวจจับผู้ร้าย (Adam-12) ถ้าเด็กมีผู้ใหญ่คอยอธิบายให้ฟังขณะชมภาพยนตร์นี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาในเรื่องได้มากและถูกต้องกว่าเด็กที่ไม่มีผู้อธิบายให้ฟัง (Corder-Bolz & O' Bryant, 1978)

ในการประมวลผลการวิจัยจากหลายประเทศ (Leifer, et. al., 1974) เกี่ยวกับผลของการที่เด็กได้ชมรายการโทรทัศน์กับบิดามารดา เช่น ในสหรัฐอเมริกาเด็กที่เรียนรู้และจดจำความรู้จากรายการเซสเซมมีสดรีทคือเด็กที่รับชมรายการนี้มากและมีมารดาดูอยู่ด้วย โดยที่มารดาจะกล่าวอธิบายให้เด็กฟังเกี่ยวกับเนื้อหาในรายการด้วย ส่วนในประเทศอิสราเอล เด็กที่ดูรายการเซสเซมมีสดรีทกับมารดาสองชั่วโมงต่อสัปดาห์เรียนรู้จากรายการได้มากกว่าเด็กที่ไม่มีมารดาชมอยู่ด้วย ผลเช่นนี้พบอย่างเด่นชัดโดยเฉพาะในเด็กที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ส่วนในอีกการทดลองหนึ่ง (Prasad, Rao, & Sheikh, 1978) มารดาได้พยายามยับยั้งเด็กไม่ให้เชื่อตามคำโฆษณาชายของเล่น ผลปรากฏว่าเด็กชายอายุ ๘-๑๐ ปี จำนวน ๖๔ คนนี้ ถ้ามารดาพูดชักจูงด้วยเหตุผลเด็กจะเชื่อตามมารดามากกว่าเมื่อมารดาชักจูงแบบใช้อำนาจบังคับ ในกรณีหลังนี้เด็กจะซื้อของเล่นที่ถูกห้ามนั้นมากเสียยิ่งกว่ากลุ่มที่มารดาไม่ได้ห้าม

ผลส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า บิดามารดาอาจจะชูดชักจูงเด็กได้มาก แต่เด็กจะเห็นคล้อยตามบิดามารดามากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการที่บิดามารดาใช้อีกโสดหนึ่งด้วย บิดามารดาที่ใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม เมื่อพยายามจะควบคุมบุตรก็อาจจะทำให้บุตรเกิดการต่อต้าน ซึ่งจะทำให้เกิดผลตรงข้ามกับที่ต้องการได้ ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของบิดามารดากับผลในเด็กนี้จะได้กล่าวอย่างละเอียดในภายหลัง

<u>จิตวิทยาทัศนคติเพื่อการรัดการควบคุมฯ</u> จากการประมวลแนวทางการศึกษาวิธีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาที่กล่าวมาข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่ามีการวิจัยที่ให้ความสำคัญแก่ตัวแปรนี้น้อยมาก ส่วนใหญ่ที่วิจัยเกี่ยวข้องกับตัวแปรนี้ จะเป็นการถามทั่ว ๆ ไป ไม่มีเจตน์จำนงที่แน่วแน่ที่จะค้นหาความจริงในเรื่องนี้ให้ลึกซึ้งเท่าที่ควร นอกจากนั้นการวิจัยทั้งหมดที่พบยังขาดการคิดที่เป็นระบบเกี่ยวกับตัวแปรนี้ ซึ่งทำให้มีการใช้ตัวแปรนี้อย่างผิวเผิน นอกจากนั้นตัวแปรทางด้านนี้มักจะมีลักษณะเป็นตัวแปรแบ่งประเภท มากกว่าที่จะเป็นตัวแปรต่อเนื่อง ซึ่งตัวแปรประเภทหลังนี้จะเปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้งที่ถ้วนมากยิ่งขึ้น

เท่าที่พบ มีการวิจัยสองเรื่องที่ให้ความสำคัญในการศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาอย่างละเอียดในหลายแง่มุม มากกว่าการวิจัยอื่น เรื่องแรกคือการวิจัยของแฮสและโกลแมน (๑๙๖๒) ผู้ศึกษามารดาของเด็กอายุ ๕-๑๐ ขวบ ๙๙ คน ในเมืองชิคาโก ผู้วิจัยได้ขอให้มารดาเหล่านี้รายงานว่าตนได้ทำอะไรบ้างในการควบคุมดูแลเด็กเกี่ยวกับโทรทัศน์ ด้วยคำถามที่เปิดกว้างเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงได้คำตอบจากมารดาเหล่านี้ในหลายด้าน ทำให้สามารถนำรายงานการปฏิบัติของมารดามาจัดแบ่งประเภทได้เป็น ๓ ประเภทด้วยกันคือ (๑) การควบคุมเวลาในการชมโทรทัศน์ (๒) การควบคุมประเภทของรายการที่เด็กรับชม และ (๓) การควบคุมผลที่จะเกิดกับเด็ก ความจริงแล้วการปฏิบัติทั้งสามประการนี้มีความเกี่ยวข้องกันมาก เช่น การควบคุมเวลาในการชมโทรทัศน์นั้นก็เป็นการควบคุมรายการที่ชมไปด้วยในตัวในบางกรณี เช่น การควบคุมไม่ให้เด็กชมโทรทัศน์หลังสามทุ่มก็เป็นการควบคุมไม่ให้เด็กชมรายการของผู้ใหญ่ซึ่งมักจะนำเสนอในตอนดึก ส่วนการควบคุมรายการที่รับชมก็คือการควบคุมผลที่จะเกิดกับเด็กนั่นเอง เช่น ควบคุมไม่ให้เด็กชมรายการที่รุนแรงก็เพื่อที่จะป้องกันมิให้เด็กเรียนรู้ความก้าวร้าวนั่นเอง นอกจากนั้นวิธีการควบคุมแต่ละประเภทยังอาจส่งผลที่แตกต่างกันด้วย เช่น การควบคุมเวลาชมโทรทัศน์อาจเกี่ยวข้องกับสุขภาพ การทำการบ้าน และการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของเด็ก ส่วนการควบคุมประเภทของรายการอาจเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และอารมณ์ของเด็ก เป็นต้น อย่างไรก็ตามการวิจัยของแฮสและโกลแมนเป็นเพียงการวิจัยเรื่องแรก ๆ ทางด้านนี้ และกระทำในขณะที่วิชาการที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้รับการพัฒนามากพอที่จะนำมาใช้ได้

การวิจัยเรื่องที่สองที่ให้ความสำคัญแก่การศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาต่อเด็กนั้นกระทำห่างจากเรื่องแรกยี่สิบปี (Bybee, Robinson, & Turow, 1982) การวิจัยนี้ได้กำหนดพฤติกรรมการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กขึ้น ๑๔ ข้อ โดยได้มาจากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการวิจัยเชิง

ทดลอง ซึ่งจัดเข้าในวิธีการควบคุมประเภทที่สี่ที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนก่อน วิธีการควบคุมทั้ง ๑๔ ข้อนี้ ผู้วิจัยได้ให้บิดามารดาซึ่งเป็นอาจารย์ทางสื่อสารมวลชนจำนวน ๒๐๐ คนในสหรัฐอเมริการายงานว่าได้ใช้วิธีการนั้น ๆ มากน้อยเพียงใดโดยให้เลือกตอบจาก "บ่อยครั้ง" ถึง "ไม่เคยเลย" ผู้วิจัยได้รายงานทั้งคะแนนเฉลี่ยรายข้อ และยังได้นำคะแนนทั้ง ๑๔ ข้อของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่ามี ๓ องค์ประกอบคือ (๑) การควบคุมแบบจำกัดขอบเขต ประกอบด้วยการกำหนดเวลาชม กำหนดรายการที่ชมได้ การห้ามชมบางรายการ และการเปลี่ยนช่องเมื่อมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น (๒) การควบคุมทั่วไป ประกอบด้วยการดูโทรทัศน์กับเด็ก การพูดกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่ชมในเวลาก่อน หลัง และขณะที่กำลังชม เป็นต้น (๓) การควบคุมแบบประเมิน เช่น ช่วยให้เด็กเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่ดีและไม่ดีในการกระทำของตัวละคร อธิบายถึงแรงจูงใจของตัวละคร อธิบายว่าบางสิ่งในโทรทัศน์ไม่เป็นจริง และอธิบายความหมายของการโฆษณาสินค้าด้วย จากนั้นผู้วิจัยจึงใช้คะแนนรวมในแต่ละองค์ประกอบของผู้ตอบแต่ละคนเป็นคะแนนการควบคุมฯ สามด้าน แล้วศึกษาความสัมพันธ์ของการควบคุมฯ แต่ละด้านกับตัวแปรอื่น ๆ พร้อมกันทีละหลายตัว

การกำหนดวิธีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาต่อเด็กจากการประมวลเนื้อหาที่เคยมีผู้วิจัยไว้ก่อน แล้วจึงใช้วิธีการทางสถิติกำหนดองค์ประกอบของวิธีการควบคุมนี้ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่อาจจะใช้ได้ แต่ก็มีข้อจำกัดที่ว่าการกำหนดวิธีการต่าง ๆ ในตอนต้นนั้นจะต้องให้ครอบคลุมวิธีการต่าง ๆ ที่มีใช้กันอยู่อย่างครบถ้วนที่สุด การวิเคราะห์องค์ประกอบจึงจะให้ผลที่เอาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดี

อีกวิธีหนึ่งที่อาจจะใช้เป็นเครื่องกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาต่อเด็ก คือการใช้ความรู้จากวิชาการจิตวิทยาทัศนคติ ในวิชานี้ได้แบ่งผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารออกเป็น ๒ ฝ่ายคือ ผู้สื่อความ และผู้รับสาร ในเรื่องสื่อมวลชนกับเยาวชนนั้น สื่อมวลชนคือผู้สื่อความ ส่วน

เยาวชนคือผู้รับสาร การที่สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนได้นั้น สื่อมวลชนจะต้องกระตุ้นให้เกิดปฏิกริยาและเกิดการเปลี่ยนแปลงในเยาวชน การเปลี่ยนแปลงในผู้รับสารหลังจากเริ่มมีการสื่อสารนั้น แมคไกว (McGuire, 1969, 1973) นักจิตวิทยาสังคมคนสำคัญในปัจจุบันได้กำหนดขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงในผู้รับไว้ ๕ ขั้นตอนคือ การสนใจรับทราบ การเข้าใจเนื้อความ การยอมเปลี่ยนตาม การเก็บจำ และการกระทำ อันแสดงว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อผู้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ และในบางกรณีจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำด้วย อันเป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องกัน

ในงานวิจัยเยาวชนไทยนี้จะศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อลักษณะทางจิตใจของเยาวชนไทยเท่านั้น โดยจะไม่ติดตามไปศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย แต่มีความเชื่อมั่นว่าลักษณะทางจิตใจที่เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชนจะเป็นสิ่งที่คงทน และในสภาพแวดล้อมอันเหมาะจะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมได้ ฉะนั้นในที่นี้จะได้พิจารณาขั้นตอนทางจิตใจเพียงสามขั้นแรกเท่านั้นคือ การสนใจรับทราบ การเข้าใจเนื้อความ และการยอมเปลี่ยนตาม อันเกิดได้ในผู้รับสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสนใจรับทราบ : จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยินยอมที่จะรับสารที่ส่งมา ในกรณีของสื่อมวลชนกับเยาวชนนั้น เยาวชนจะได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชนโดยการเริ่มที่การสนใจรับทราบสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ เช่น เปิดรับและให้ความสนใจชมรายการโทรทัศน์ ฟังรายการจากวิทยุ หรืออ่านเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เป็นต้น ถ้าเยาวชนไม่ให้ความสนใจที่จะเปิดรับ หรือเมื่อขณะรายการกำลังออกอากาศก็ไม่ยอมชมหรือฟัง แต่ไปทำอย่างอื่นเสีย บุคคลนั้นก็ย่อมจะไม่ได้รับเนื้อหาของสารที่ส่งมาจากสื่อมวลชนนั้นอย่างพอเพียง ฉะนั้นขั้นแรกของการรับอิทธิพลของสื่อมวลชน คือการเปิดรับฟัง รับชม หรืออ่าน เมื่อเริ่มรับแล้วก็ต้องตรึงความสนใจให้อยู่กับการนำเสนอนั้นจนจบ หรือรับทราบเนื้อหาของสารนั้นเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่นั่งอยู่หน้าโทรทัศน์

หรืออยู่ในห้องที่มีวิทยุเปิดอยู่ บางคนก็อาจจะรับทราบว่าวิทยุหรือโทรทัศน์นั้นออกรายการอะไร มีเนื้อหาว่าอย่างไร แต่บางคนก็มิได้สนใจรับทราบก็ได้ หรือคนต่าง ๆ อาจรับทราบเป็นปริมาณที่แตกต่างกันได้

การเข้าใจเนื้อความ : จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหลังจากที่ได้สนใจรับทราบเนื้อความแล้ว สามารถจะเข้าใจความหมายที่อยู่ในเนื้อความนั้น เช่น เข้าใจเนื้อความโฆษณาสินค้า ว่าให้ซื้อสินค้าอะไร และทำไมจึงควรซื้อ ในหมู่ผู้ที่สนใจรับทราบเนื้อความนั้น อาจมีบางคนที่เข้าใจเนื้อความได้ครบถ้วน บางคนเข้าใจน้อยกว่า บางคนไม่เข้าใจเลย ความเข้าใจเนื้อความนี้ขึ้นอยู่กับการสนใจรับทราบเป็นเบื้องต้น ประกอบกับการที่ผู้รับทราบนั้นมีสติปัญญาดีพอ หรือมีประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เข้าใจเนื้อหาของสารได้ เด็กกับผู้ใหญ่มีความสามารถเข้าใจเนื้อหาของสารได้ต่างกัน เด็กอาจเข้าใจอย่างผิวเผิน หรือเข้าใจบางส่วนบางตอนของสารเท่านั้น แต่ผู้ใหญ่ที่ฉลาดพอสมควรจะเข้าใจได้ละเอียดครบถ้วนถูกต้องมากกว่า ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าปริมาณความเข้าใจเนื้อความจึงแตกต่างกันไปตามความสามารถของผู้รับแต่ละคน

การยอมเปลี่ยนตาม : หลังจากที่บุคคลให้ความสนใจรับทราบสารแล้ว และเข้าใจเนื้อความในสารนั้นแล้ว บุคคลอาจจะยอมรับหรือปฏิเสธข้อเสนอแนะในสารนั้นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสารนั้นมีคุณภาพเช่นไร และผู้รับมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ยอมรับได้มากหรือน้อยเพียงใด เช่น ถ้าผู้รับเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนั้น มองเห็นประโยชน์หรือตระหนักถึงโทษในเรื่องนั้น หรือเนื้อความนั้น ก่อให้เกิดการรับรู้รับทราบในสิ่งแปลกใหม่ ทำให้เข้าใจบางสิ่งบางอย่างได้ถ่องแท้ยิ่งขึ้น หรือมองเหตุการณ์หนึ่งในแง่มุมใหม่ ๆ หรือเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบตัวละครในสื่อมวลชน จึงทำให้ผู้รับเปลี่ยนทัศนคติหรือเปลี่ยนบุคลิกภาพบางประการที่เกี่ยวกับการรู้หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะทางจิตใจอื่น ๆ ของบุคคลได้อีกด้วย จิตลักษณะของเยาวชนที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้เนื่องด้วยอิทธิพลของสื่อมวลชนมีหลายประการ ดังจะได้กล่าวต่อไป

การที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเยาวชนนั้นบิดามารดาที่ต้องการจะควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก อาจเลือกได้ว่าต้องการจะควบคุมที่สื่อมวลชนหรือจะควบคุมที่เด็ก การควบคุมที่สื่อมวลชนก็ต้องกระทำโดยการเขียนจดหมายติชมไปยังผู้รับผิดชอบหรือจัดการบังคับสื่อมวลชนโดยการกระตุ้นให้รัฐบาลออกกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งบิดามารดาส่วนใหญ่มักจะไม่เลือกกระทำ (Sprafkin, et. al., 1980) แต่บิดามารดาส่วนใหญ่จะเลือกการควบคุมที่เด็กของตน

ได้กล่าวมาแล้วว่านักจิตวิทยาสังคมมีความเห็นว่า เด็กหรือบุคคลอื่นจะรับอิทธิพลของสื่อมวลชนได้ด้วยการให้ความสนใจรับทราบเนื้อความที่สื่อมวลชนส่งมา แล้วเข้าใจเนื้อความไปตามความสามารถของแต่ละคน ท้ายสุดคือการยอมเปลี่ยนตามการกระตุ้น การชักจูง หรือการให้แบบอย่าง ของสื่อมวลชนนั้นในปริมาณการเปลี่ยนที่มากน้อยไปในทำนองต่าง ๆ กัน ฉะนั้นการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ที่จะทำให้เกิดผลไปในทิศทางและปริมาณที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพสูง บิดามารดาจะต้องควบคุมการเกิดขั้นตอนสามประการในเด็กตามที่กล่าวมาข้างบน ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม อันจะทำให้เกิดลักษณะทางจิตใจที่น่าปรารถนาและป้องกันการเกิดลักษณะทางจิตใจที่ไม่น่าปรารถนาในเด็ก

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงวิธีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาต่อเด็ก โดยยึดแนวทางการวิเคราะห์ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจในการรับสารตามหลักในวิชาจิตวิทยาทัศนคติโดยบิดามารดาจะต้องควบคุมเด็กใน ๓ ด้านคือ การควบคุมการสนใจรับทราบ การควบคุมการเข้าใจเนื้อความ และการควบคุมการยอมเปลี่ยนตาม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การควบคุมการสนใจรับทราบ : หมายความถึงการที่บิดามารดาให้ความสนใจ เอาใจใส่ ส่งเสริม และห้ามปราม การรับสื่อมวลชนต่าง ๆ ของเด็ก โดยเน้นที่คุณภาพของรายการที่เด็กควรรับหรือควรหลีกเลี่ยง ในการวัดการควบคุม-

การสนใจรับทราบของบิดามารดานี้ อาจสอบถามถึงปริมาณการกระทำที่เหมาะสมของบิดามารดา เช่น มีเวลาเอาใจใส่เด็กทางด้านการรับสื่อมวลชนมากน้อยเพียงไร ได้ส่งเสริมแนะนำเด็กให้ชมรายการที่มีประโยชน์บ้างหรือไม่ มากน้อยเพียงไร และได้ห้ามปรามหรือหาวิธีการให้เด็กหลีกเลี่ยงการรับรายการหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นต้น การควบคุมการสนใจรับทราบตามแนวของจิตวิทยาทัศนคตินี้ มีความสอดคล้องกับวิธีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน ที่มีผู้ศึกษาไว้แต่เดิม ซึ่งจัดเข้าในประเภทการควบคุมรายการ ซึ่งได้ประมวลไว้ในตอนต้น นอกจากนั้นวิธีการควบคุมนี้ยังสอดคล้องกับพฤติกรรมการควบคุมส่วนใหญ่ที่จัดเข้าในประเภทการควบคุมแบบจำกัดขอบเขต ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมการควบคุมฯ ของบิดามารดาที่บิบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) ได้พบไว้

การควบคุมการเข้าใจเนื้อความ : หมายความถึงการที่บิดามารดาพูดคุยกับเด็กถึงเรื่องราวที่ได้รับทราบมาจากโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องราวที่นำเสนอได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นบิดามารดายังสามารถอธิบายว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นและมีผู้แสดงให้เหมือนจริง ชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงความดีและความชั่วต่าง ๆ ที่นำเสนอในสื่อมวลชน เพื่อเด็กจะได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นบิดามารดายังอาจให้เด็กถามข้อที่สงสัย หรือให้เด็กเล่าเรื่องราวที่ตนได้รับฟังรับชมหรืออ่านมาเพื่อดูว่าเด็กเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ วิธีการควบคุมการเข้าใจเนื้อความนี้ ได้มีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว แต่ยังไม่เป็นวิธีการที่เด่นชัดเท่าที่กล่าวนี้ เช่นมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการที่บิดามารดารับสื่อมวลชนพร้อมกับเด็ก และการพูดกับเด็กถึงเรื่องราวในสื่อมวลชน ซึ่งเป็นเพียงการที่บิดามารดาหาโอกาสที่จะใกล้ชิดเด็ก แต่เมื่อใกล้ชิดแล้วผู้ใหญ่จะใช้โอกาสนั้นช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อความให้มากยิ่งขึ้นหรือไม่ก็ได้ การใกล้ชิดเด็กทางด้านสื่อมวลชนนี้ บิบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) ได้พบว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรมการควบคุม

ของบิดามารดา ที่ให้ชื่อว่าการควบคุมทั่วไป ส่วนอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ใกล้เคียงกับการควบคุมการเข้าใจเนื้อความคือ องค์ประกอบการควบคุมแบบประเมิน ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

การควบคุมการยอมเปลี่ยนตาม : หมายความถึงการที่บิดามารดาส่งเสริมสนับสนุนและห้ามปรามการยอมรับการชักจูงจากสื่อมวลชนของเด็ก นอกจากนั้นบิดามารดายังอาจกระทำตนเป็นแบบอย่างแก่เด็กในการยอมรับหรือปฏิเสธอิทธิพลของโทรทัศน์ด้วย โดยผู้ใหญ่เองจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ฉะนั้นพฤติกรรมของบิดามารดาทางด้านนี้จึงอาจประกอบด้วยการห้ามปรามเด็กไม่ให้ซื้อของตามการโฆษณาของสื่อมวลชน การห้ามเด็กมิให้เลียนแบบท่าบู๊ดุเดือดตามอย่างในโทรทัศน์ การห้ามวัยรุ่นมิให้เพ้อฝันไปตามเรื่องราวในละครวิทยุหรือโทรทัศน์ การสนับสนุนให้เด็กนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวัน การกล่าวยกย่องผู้ทำความดีมีคุณธรรมสูงในสื่อมวลชนเพื่อให้เด็กทำตาม หรือในทางตรงข้ามคือการที่ผู้ใหญ่เองทำตามการชักจูงของสื่อมวลชนอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น การควบคุมการยอมเปลี่ยนตามนี้ บิดามารดามีบทบาทที่สำคัญมากซึ่งอาจจะทำให้สื่อมวลชนมีประโยชน์หรือโทษเพิ่มขึ้นในเด็กได้มาก บทบาทที่เหมาะสมของบิดามารดาทางด้านนี้คือการช่วยกระตุ้นเด็กให้ใช้เนื้อหาบางส่วนของสื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้และสร้างเสริมจิตใจเด็ก อาจมีการเน้นความสำคัญของเนื้อหาที่มีประโยชน์ โดยผู้ใหญ่แสดงการยอมรับเนื้อหาเหล่านี้ด้วยตนเองด้วย และอาจมีการตอกย้ำประโยชน์ที่เด็กได้รับจากสื่อมวลชนให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ส่วนในอีกทิศทางหนึ่งคือการลบล้างการยอมรับสื่อมวลชนในทางที่ไม่เหมาะสมของเด็ก และหาสิ่งอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน เป็นต้น

การควบคุมการยอมเปลี่ยนตามของบิดามารดาต่อเด็กนี้ยังมีผู้ศึกษาไว้น้อยและไม่เด่นชัดเท่าที่ควร ส่วนที่มีการศึกษาไว้บ้างก็แคบเฉพาะเพียงบางเหตุการณ์ เช่น การวิจัยเชิงทดลองให้มารดายับยั้งเด็กไม่ให้เชื่อตามการโฆษณาขายของเล่น (Prasad, Rao, & Sheikh, 1978)

การควบคุมเด็กทางด้านการยอมเปลี่ยนตามสื่อมวลชนของบิดามารดานี้ แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ระหว่างอิทธิพลของสื่อมวลชน กับอิทธิพลของบิดามารดาในการที่จะเสริมสร้างลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก แมคคอบี้ (Maccoby, 1964) ได้กล่าวไว้นานแล้วว่า เด็กจะรับอิทธิพลของสื่อมวลชนมาก เฉพาะในกรณีที่บิดามารดาไม่มีจุดยืนที่เข้มแข็งในการสั่งสอนเด็ก เช่นในกรณีที่บิดามารดาไม่มีเวลาจะสั่งสอนเด็ก หรือสั่งสอนเด็กอย่างไม่มีเหตุผล แต่ใช้อำนาจบังคับทำให้เด็กไม่ยอมรับ เด็กประเภทนี้ก็จะยอมรับอิทธิพลของสื่อมวลชนได้มากกว่าเด็กอื่น ๆ

ในการวิจัย "ครอบครัวกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่นไทย" นี้จะใช้การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนทั้งสามด้านนี้ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดกลุ่มหนึ่งในการวิจัยนี้ โดยจะได้ศึกษาตัวแปรนี้ทั้งในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ของบิดามารดาและที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเด็ก ดังจะได้กล่าวต่อไป

<u>ลักษณะของบุคคลกับการควบคุมฯ</u> บิดามารดาย่อมสามารถเลือกใช้วิธีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กได้หลายวิธี ในส่วนนี้จะได้ประมวลผลการวิจัยในเรื่องนี้ในสองด้าน ด้านแรกคือผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของบิดามารดากับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก อีกด้านหนึ่งคือผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของเด็กกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดา

ลักษณะของบิดามารดากับการควบคุมฯ : ผลการวิจัยในเรื่องนี้มีลักษณะเป็นสองประเภท ประเภทแรกคือการถามความคิดเห็นของบิดามารดาว่าผู้ที่ควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็กเป็นคนที่มีลักษณะอย่างไร และผู้ที่ไม่ควบคุมมีลักษณะอย่างไร (Hess & Goldman, 1962) ในหมู่มารดาของเด็กอายุ ๕-๑๐ ขวบในเมืองชิคาโกกว่าร้อยละ ๙๐ รายงานว่า บิดามารดาของเด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ที่ผู้ใหญ่เลือกให้หรือเห็นดีเห็นชอบด้วยเท่านั้นเป็นบิดามารดาที่ดีมีเหตุผล มีจริยธรรมสูง

มีการศึกษาสูง และมีความเข้มงวด ส่วนบิดามารดาของเด็กที่ชมรายการที่เด็กเลือกเองนั้น ร้อยละกว่า ๙๐ ของผู้ตอบเห็นว่าเป็นบิดามารดาที่เกียจคร้าน อ่อน และขาดความระมัดระวัง ฉะนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่าบิดามารดาที่ควบคุมการรับและการใช้สื่อมวลชนของลูกเป็นบุคคลที่มีลักษณะที่น่าปรารถนากว่าบิดามารดาที่ไม่ควบคุมอย่างตรงกันข้าม

ผลการวิจัยประเภทที่สองคือ การเปรียบเทียบบิดามารดาที่มีลักษณะต่างกันว่ามีการควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็กแตกต่างกันหรือไม่ ผลก็ปรากฏว่าการวิจัยทั้งในประเทศไทยและในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ให้ผลสอดคล้องกันว่า ระดับเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป และโดยเฉพาะระดับการศึกษาของบิดามารดา เกี่ยวข้องกับปริมาณการควบคุมสื่อมวลชนของบิดามารดาเหล่านั้น ในการวิจัยเปรียบเทียบมารดาจากสามประเทศในอาเซีย เคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) พบว่ามารดาที่มาจากระดับเศรษฐกิจค่อนข้างสูงจะควบคุมรายการโทรทัศน์มากกว่ามารดาที่มาจากระดับเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ผลนี้พบในทั้งสามประเทศที่ศึกษาคือ ไทย ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น ส่วนการวิจัยของแฮสและโกลแมน (Hess & Goldman, 1962) ก็พบผลเช่นเดียวกันนี้ในสหรัฐอเมริกาโดยมีรายละเอียดว่า มารดาชาวชิคาโกที่มาจากระดับเศรษฐกิจสูงรายงานว่าควบคุมการชมโทรทัศน์ของบุตรถึงร้อยละ ๖๓ จากระดับปานกลางรายงานว่าควบคุมร้อยละ ๕๔ แต่ผู้ที่มาจากระดับเศรษฐกิจต่ำ รายงานว่าควบคุมเพียงร้อยละ ๓๔ เท่านั้น

ส่วนการวิจัยที่เปรียบเทียบปริมาณการควบคุมในมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันนั้น การวิจัยในประเทศไทยพบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการห้ามปรามการชมโทรทัศน์ของบุตรมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ปฏิทัทธ์ กระแสอินทร์, ๒๕๐๙) ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของบาวเออร์ (Bower, 1973) ผู้วิจัยพบว่า ร้อยละ ๔๖ ของบิดามารดาที่จบอุดมศึกษาใช้กฎเกณฑ์

ในการดูโทรทัศน์กับลูกในขณะที่บิดามารดาที่เรียนน้อยกว่าใช้เพียงร้อยละ ๒๕ เท่านั้น ส่วนการวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่ไม่พบผลตามที่กล่าวนี้ก็มีอยู่บ้าง (Atkin, et. al., 1971; and Gross & Walsh, 1980) แต่ในประเทศไทยซึ่งมีการวิจัยน้อยกว่า ยังไม่พบผลที่ขัดแย้งเช่นนี้

ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่ามารดาที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะมีการศึกษาสูง มีการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนมากกว่ามารดาที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

ในการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ ได้มีการสอบถามทั้งบิดา (หรือมารดา) และบุตรวัยรุ่นถึงการอบรมเลี้ยงดูสองแบบภายในครอบครัวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนหมายความถึงการที่บิดามารดามีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตร และให้บุตรร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับตนอย่างใกล้ชิด บิดามารดาผู้มีลักษณะเช่นนี้สูง ย่อมจะเป็นผู้ที่เอาใจใส่ดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด สนใจในกิจกรรมของบุตร โดยเฉพาะทางด้านการรับสื่อมวลชน บิดามารดาประเภทนี้ย่อมเป็นผู้ที่จะหาโอกาสชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุพร้อมกับบุตรด้วย ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์นั้น หมายถึงการที่บิดามารดาสนใจการกระทำของบุตร และมีปฏิกริยาตอบสนองอย่างเหมาะสม เช่นบุตรทำดีก็ส่งเสริมให้กำลังใจ ถ้าบุตรทำผิดก็ลงโทษไปตามควร ไม่ปฏิบัติต่อบุตรไปตามอารมณ์ของตน นอกจากนั้นบิดามารดาที่ใช้เหตุผลนี้มักจะพูดคุยให้เหตุผลชี้แจงแก่บุตรมากกว่าบิดามารดาที่ใช้อารมณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก, ๒๕๒๐) ฉะนั้นถ้าบิดามารดาเห็นว่าบุตรมีพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสมก็คงจะชี้แจงแสดงเหตุผลต่อบุตรด้วย จึงเห็นได้ว่าการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อบุตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลของบิดามารดา

ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่าบิดามารดาที่รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูบุตรทั้งสองแบบนี้มากเพียงไร ก็รายงานว่าตนควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรของตนมากขึ้นเพียงนั้น

ลักษณะของเด็กกับการควบคุมสื่อมวลชนของบิดามารดา : ในการวิจัยทั้งในประเทศไทย (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, ๒๕๐๙) และต่างประเทศหลายเรื่อง (Greenberg & Dominick, 1969; Ward & Wackman, 1971; Gross & Walsh, 1980; and Bybee, et. al., 1982) พบว่าบิดามารดามักควบคุมการรับโทรทัศน์ของเด็กที่มีอายุน้อย (ต่ำกว่า ๑๒ ปี) มากกว่าที่จะควบคุมเด็กที่มีอายุมากหรือวัยรุ่น แต่การวิจัยอีกเรื่องหนึ่งให้ผลว่าปริมาณการควบคุมของบิดามารดาไม่เกี่ยวกับอายุของเด็ก ซึ่งหมายความว่าไม่ว่าเด็กเล็ก เด็กโต หรือวัยรุ่น บิดามารดาอาจควบคุมการรับสื่อมวลชนในปริมาณเท่าเทียมกัน แต่ที่แตกต่างกันไปตามอายุของเด็กคือวิธีการที่ใช้ควบคุม เช่นในเด็กเล็ก บิดามารดาจะเปลี่ยนช่องรับให้ถ้าเห็นว่ารายการไม่เหมาะสม ส่วนในวัยรุ่น บิดามารดาจะใช้การห้ามปรามหรือแนะนำเท่านั้น (Bower, 1973) นอกจากนี้ในประเทศไทยยังพบว่า เด็กชายจะถูกควบคุมการรับโทรทัศน์มากกว่าเด็กหญิง กล่าวคือผู้ปกครองเด็กชายรายงานว่า ห้ามปรามเด็กถึงร้อยละ ๘๒ ในขณะที่ผู้ปกครองเด็กหญิงรายงานเช่นนี้เพียงร้อยละ ๖๕ เท่านั้น (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, ๒๕๐๙) การควบคุมเด็กที่มีเพศต่างกันในปริมาณที่ต่างกันนี้ อาจเนื่องมาจากการตระหนักในผลเสียจากสื่อมวลชนที่อาจจะเกิดในเด็กเพศหนึ่ง มากกว่าในเด็กอีกเพศหนึ่งก็ได้ แต่การวิจัยในสหรัฐอเมริกาให้ผลที่ตรงข้าม (Gross & Walsh, 1980) กล่าวคือ บิดามารดารายงานว่า ได้ตั้งกฎเกณฑ์การชมโทรทัศน์ ควบคุมการเลือกช่องรับและไม่อนุญาตให้บุตรหญิงดูรายการของผู้ใหญ่มากกว่าที่จะกระทำกับบุตรชาย ในการวิจัยเดียวกันนี้พบว่า เด็กที่ถูกควบคุมการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุดคือ เด็กที่ทางบ้านมีโทรทัศน์จำนวนน้อยเครื่องหรือเครื่องเดียว ในครอบครัวประเภทนี้ โอกาสที่เด็กจะได้ชมโทรทัศน์ร่วมกับบิดามารดาจึงมีมากกว่าในครอบครัวที่มีโทรทัศน์หลายเครื่อง เมื่อชมโทรทัศน์ด้วยกัน บิดามารดาจึงมีโอกาสควบคุมการรับโทรทัศน์ของบุตรได้มากด้วย

ฉะนั้นในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ จึงได้ศึกษาโอกาสที่บิดามารดาไทยจะควบคุมการใช้สื่อมวลชนและการรับอิทธิพลของสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ ได้สอบถามเด็กว่าส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์กับใคร นอกจากนั้นยังได้วัดปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ร่วมกับบิดามารดาด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุและปัจจัยที่อาจจะเป็นผลของการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดาได้อย่างถี่ถ้วน

ถึงแม้ว่าผลการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวนี้จะเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนเพียงประเภทเดียวคือโทรทัศน์ ส่วนการวิจัยในเรื่องนี้ที่เกี่ยวกับวิทยุและสิ่งตีพิมพ์นั้นแทบจะไม่ปรากฏ แต่ก็อาจจะคาดได้ว่าการควบคุมอิทธิพลโทรทัศน์ของบิดามารดานั้นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน และอาจสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ในบิดามารดานั้น ๆ ด้วย นั่นก็คืออาจคาดได้ว่าปริมาณการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนทั้งสามประเภทของบิดามารดา ย่อมสอดคล้องกัน

<u>การตระหนักฯ กับการควบคุมฯ</u> นักวิชาการทางจิตวิทยาการสื่อสารมวลชนหลายท่าน (Comstock, et. al., 1978; and Leifer, et. al., 1974) เชื่อว่าการตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดา เกี่ยวข้องกับการที่บิดามารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก โดยเฉพาะในกรณีที่บิดามารดาตระหนักถึงอิทธิพลในทางไม่ดีของสื่อมวลชน ย่อมจะต้องควบคุมรายการที่เด็กจะชมมากยิ่งขึ้น แต่แฮสและโกลแมน (Hess & Goldman, 1962) ผู้ศึกษามารดาชาวชิคาโก ๙๙ คน ไม่ได้พบว่ามารดาในกลุ่มที่รายงานว่าได้ควบคุมการดูรายการโทรทัศน์ของลูก ตระหนักถึงอิทธิพลในทางที่ไม่ดีของโทรทัศน์ในปริมาณที่แตกต่างจากกลุ่มมารดาที่รายงานว่าไม่ได้ควบคุมการเลือกรายการของบุตร ส่วนเฟลด์แมนและคณะ (Feldman, et. al., 1977) ผู้ศึกษาบิดามารดาของเด็กอายุ ๒ ถึง ๑๒ ปี ๑๕๐ คน ในเมืองฟิลาเดลเฟีย

ได้ศึกษาการตระหนักฯ ถึงผลดีและผลเสียของรายการสำหรับเด็ก และการโฆษณาสินค้าเด็ก ว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมการรับโทรทัศน์ของเด็กเพียงใด ผลปรากฏว่าการตระหนักฯ ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการควบคุมฯ ในปริมาณที่สูงพอที่จะยอมรับได้ อย่างไรก็ตามการวัดปริมาณการควบคุมฯ ของบิดามารดาในการวิจัยนี้ใช้เพียงคำถามเดียวจึงให้ผลที่ยังน่าเชื่อถือได้ไม่มากนัก

การตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนซึ่งนำไปสู่การควบคุมการใช้สื่อมวลชนในเด็กนั้น อาจกระตุ้นให้มีมากขึ้นได้ในมารดาแทบทุกประเภท ดังที่พบในสหรัฐอเมริกาว่า มารดาชาวผิวดำที่เป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมชุมชนในนครชิคาโกเมื่อทราบจากกลุ่มว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลได้มากต่อเยาวชน มารดาผิวดำเหล่านี้จะส่งเสริมการชมรายการที่มีประโยชน์ และชักจูงให้บุตรหลานหลีกเลี่ยงการชมรายการที่ไม่เหมาะสมได้มาก

ผู้ที่อาจจะตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนได้มากที่สุด คือนักวิชาการทางสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัย บีบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) พบว่านักวิชาการเหล่านี้ซึ่งร้อยละ ๘๖ เป็นชายนั้น ถ้าเป็นผู้ที่ตระหนักในผลเสียของโทรทัศน์มากเท่าใด ก็จะใช้การควบคุมแบบจำกัดขอบเขตและแบบประเมินมากขึ้นเท่านั้น ส่วนผู้ที่ตระหนักถึงผลดีของโทรทัศน์มากเท่าใด ก็จะใช้การควบคุมแบบประเมินมากขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามเมื่อได้นำตัวแปรความตระหนักทั้งผลดีและผลเสีย ร่วมกับตัวแปรทางชีวสังคมของผู้ตอบ รวมทั้งเพศและอายุของบุตรเข้ามาเป็นตัวทำนายการควบคุมทีละด้านทั้งสามด้านคือ การควบคุมแบบทั่วไป การควบคุมแบบจำกัดขอบเขต และการควบคุมแบบประเมินแล้ว ปรากฏว่าตัวทำนายทั้งหมดรวมกันสามารถทำนายความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมแต่ละด้านได้ไม่เกิน ๒๕ เปอร์เซนต์เท่านั้น

อาจสังเกตได้ว่าการที่ปริมาณการตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนกับปริมาณการควบคุมอิทธิพลนี้ของบิดามารดานั้น มีความสอดคล้องกันน้อย ทั้งนี้ส่วนหนึ่ง

อาจเป็นเพราะว่าในการวัดการตระหนักฯ และการควบคุมฯ นั้น ไม่ได้วัดในเรื่องที่สอดคล้องกันมากเท่าที่ควร เช่นถ้าบิดามารดาตระหนักในผลเสียของสื่อมวลชนต่อสุขภาพของเด็ก ควรมีการวัดปริมาณการควบคุมเวลาที่ควรเลิกชม และระยะเวลาที่ชมแต่ละครั้ง มากกว่าที่จะควบคุมรายการ แต่ถ้าบิดามารดาตระหนักในผลเสียของโทรทัศน์ต่ออารมณ์ของเด็ก เช่นทำให้เกิดความหวาดกลัว ฝันร้าย หรือเพ้อฝัน ควรศึกษาปริมาณการควบคุมรายการที่เด็กรับชม มากกว่าจะศึกษาการควบคุมเวลา หรือควบคุมความเข้าใจเนื้อความ แต่ถ้าบิดามารดาตระหนักถึงผลดีและผลเสียต่อลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก เช่นทำให้เป็นคนมีจริยธรรมสูงหรือต่ำ มองโลกในแง่ดีหรือร้าย ควรมีการศึกษาการควบคุมการเข้าใจเนื้อความ และการควบคุมการยอมเปลี่ยนตาม ในการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างบนนี้ มีการคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างลักษณะของอิทธิพลของสื่อมวลชนที่บิดามารดาตระหนัก และลักษณะการควบคุมที่ศึกษายังไม่เพียงพอ แม้ในการวิจัยชิ้นล่าสุดของบีบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) ก็ยังศึกษาถึงความตระหนักถึงผลเสียของโทรทัศน์ในหลายด้านรวมกัน คือทั้งทางด้านสุขภาพ อารมณ์ และจิตลักษณะอื่น ๆ ของเด็กปนกัน ส่วนทางด้านผลดีนั้นได้คำนึงถึงจิตลักษณะต่าง ๆ ที่น่าปรารถนาเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยของบีบี้และคณะ ก็ยังมีความชัดเจนเกี่ยวกับตัวแปรการตระหนักฯ และการควบคุมฯ มากกว่าการวิจัยอื่น ๆ ฉะนั้นอาจจะเป็นด้วยเหตุนี้ที่การวิจัยของบีบี้และคณะ พบความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักฯ และการควบคุมฯ อย่างเด่นชัดกว่าการวิจัยอื่น ๆ

ในการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิต-ลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ จะวัดปริมาณการตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนในบิดามารดาไทยสองด้าน คือด้านการตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อจิตใจของเด็ก และด้านการตระหนักถึงผลดี-ผลเสียของสื่อมวลชน โดยเน้นเฉพาะผลดีและผลเสียที่จะเกิด ต่อความเจริญเติบโตทางจิตใจของเด็ก และจะได้พิจารณาสื่อมวลชนทั้งสาม

ประเภทพร้อมกันคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ส่วนทางด้านการควบคุมก็จะศึกษาปริมาณการควบคุมฯ ของบิดามารดาใน ๓ ด้านคือ การควบคุมการสนใจรับทราบ การควบคุมการเข้าใจเนื้อความ และการควบคุมการยอมเปลี่ยนตาม ซึ่งเป็นการควบคุมฯ ที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะเกิดต่อลักษณะทางจิตใจของเยาวชนโดยตรง ฉะนั้นในการวิจัยนี้จึงมีการศึกษาตัวแปรทั้งสองฝ่ายอย่างเฉพาะเจาะจงและครบถ้วนที่สุดเท่าที่ปรากฏมา และจากการประมวลผลการวิจัยและข้อคิดเห็นข้างบนนี้ จึงอาจคาดได้ว่าในการวิจัยครอบครัวไทยกับสื่อมวลชนนี้ มารดาไทยที่ตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด ก็มีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่านั้น โดยการวิจัยนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองกลุ่มนี้ในครอบครัวไทยประเภทต่าง ๆ ในบิดามารดาประเภทต่าง ๆ และในวัยรุ่นประเภทต่าง ๆ ด้วย

ครอบครัวกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น

ในส่วนข้างบนนี้ได้กล่าวถึงบทบาทของบิดามารดาในการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก โดยได้ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนและลักษณะอื่น ๆ ของบิดามารดาและครอบครัว ตลอดจนลักษณะของเด็กซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมนี้ มาในส่วนนี้จะได้พิจารณาการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น โดยจะเริ่มจากการพิจารณาวิธีการวัดการรับสื่อมวลชน จากนั้นก็จะได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก โดยจะพิจารณาลักษณะของเด็กผู้รับ ลักษณะของครอบครัว และบิดามารดา โดยจะเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของบิดามารดากับการรับสื่อมวลชน ของเด็กเป็นสำคัญ

<u>ลักษณะและวิธีการวัดการรับฯ</u> ได้กล่าวแล้วว่าในครอบครัวไทยส่วนใหญ่นั้น มักจะมีสื่อมวลชนอยู่ไม่มากก็น้อย กล่าวคือแทบทุกครัวเรือนจะมีวิทยุเอาไว้ใช้ ที่มีฐานะดีขึ้นก็จะมีทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาสูงก็จะมีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร

และหนังสืออ่านเล่นใช้ด้วย นอกจากนั้นในขณะนี้บางบ้านก็ยังมีเทปโทรทัศน์ และในชนบทห่างไกลก็มีโทรทัศน์ตามสายด้วย แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อย ฉะนั้นในการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการรับสื่อมวลชนที่แพร่หลายแล้วในวัยรุ่นไทยในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงที่สามารถจะรับรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ ได้อย่างสะดวก เท่าเทียมกัน

การที่มีวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ในบ้านนั้น สมาชิกในครอบครัวอาจใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเหล่านี้ในปริมาณที่แตกต่างกันไปได้มาก ฉะนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาการรับสื่อมวลชนทั้งสามประเภทนี้ของวัยรุ่น ในรูปของระยะเวลาที่ใช้รับในหนึ่งสัปดาห์ ประกอบกับการศึกษาการเลือกรับรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ ของวัยรุ่นซึ่งมีเนื้อหาที่เหมาะสมต่อการสร้างเสริมลักษณะทางจิตใจที่น่าปรารถนาของสังคมด้วย

ในส่วนนี้จะได้พิจารณาวิธีการวัดการรับสื่อมวลชนที่ใช้อยู่ในวงวิชาการสากล เพื่อแสวงหาแนวทางในการวัดการรับสื่อมวลชนในการวิจัยนี้ ต่อจากนั้นก็จะได้เสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวัดเหล่านี้ด้วย

การรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยเยาวชนกับสื่อมวลชน วิธีการวัดตัวแปรนี้มีหลายวิธีด้วยกัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการใช้ผลการวัดนี้ จากการประมวลวิธีการวัดการรับสื่อมวลชนจากการวิจัยต่าง ๆ ปรากฏว่ามี ๕ ประเภทด้วยกันคือ วิธีกะประมาณระยะเวลา วิธีวัดความถี่ของการรับรายการ วิธีจำแนกสารสื่อ วิธีจดบันทึกประจำวัน และวิธีการเฝ้าสังเกต อันมีรายละเอียดดังนี้

วิธีกะประมาณระยะเวลา : หมายถึงการสอบถามผู้ถูกศึกษาว่า ได้ใช้เวลาไปในการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรืออ่านหนังสือมากเท่าใดต่อวันหรือต่อสัปดาห์ วิธีการนี้มีผู้ใช้กันมาก เพราะสะดวกในการสอบถามและการตอบ โดยนำคำตอบที่ให้เวลาเป็นนาทีหรือเป็นชั่วโมงมาใช้ วิธีกะประมาณเวลานี้ใช้มาตั้งแต่เริ่มต้นการวิจัยทางด้านนี้ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน การวิจัยหลัง ๆ ที่ใช้วิธีกะประมาณระยะเวลา เช่น การวิจัย

ของเบอร์แมนและสตูกี และการวิจัยของมอร์แกนและกรอส เป็นต้น (Berman, & Stookey, 1980; and Morgan & Gross, 1980) มีผู้ตระหนักว่าการให้บุคคลกะประมาณเวลาที่ชมโทรทัศน์หรือรับวิทยุในแต่ละวันหรือแต่ละสัปดาห์นี้ อาจเป็นเรื่องยากลำบากที่จะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความจริงตามต้องการ จึงได้มีผู้ใช้วิธีการเสริมในรายละเอียด เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น เช่นให้ผู้ตอบกะประมาณระยะเวลาที่ชมอย่างน้อยสองวัน เช่นในวันปกติโดยทั่วไป และ "เมื่อวานนี้" แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากคำตอบในสองวันนี้ (Rubin, 1977; and Allen, 1981) ส่วนรอเบิร์ตสัน (Robertson, 1979) มีความเห็นว่าวิธีกะประมาณระยะเวลานี้ จะใช้ได้อย่างน่าเชื่อถือเฉพาะเมื่อแบ่งถามเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ ในแต่ละวันแล้วมารวมกัน มิใช่ถามรวมทั้งสัปดาห์หรือทั้งวันรวดเดียว

อย่างไรก็ตามคะแนนที่ได้มาในรูปของเวลาที่ชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุนั้น อาจตีความหมายได้หลายประการ เช่นหมายถึงการที่ผู้ตอบรับสื่อมวลชนนั้นอย่างตั้งอกตั้งใจ และรับเนื้อความในรายการได้เป็นส่วนใหญ่ หรือหมายความว่าผู้ตอบทำกิจกรรมอื่น ๆ ขณะรับสื่อมวลชนนี้ด้วย เช่นทำการบ้าน คุยกับเพื่อนทางโทรศัพท์ เป็นต้น หรือหมายถึงการเปิดเครื่องรับไว้เป็นเพื่อนแก้เหงา โดยผู้ตอบให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย ดังนั้นคะแนนที่แสดงถึงระยะเวลาในการรับสื่อมวลชนจึงมีความหมายที่แตกต่างกันตามลักษณะการใช้สื่อมวลชนของผู้ตอบทั้งโดยทั่วไปและในแต่ละช่วงเวลา ฉะนั้นการใช้ระยะเวลาของการรับสื่อมวลชนในการวิจัยจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง (McLeod & O'Keefe, 1972; and Allen, 1981)

ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ ได้ใช้วิธีกะประมาณระยะเวลาชมโทรทัศน์และฟังวิทยุ โดยแบ่งถามเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ ในวันจันทร์ถึงศุกร์ และแบ่งช่วงเวลาต่างไปในวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะให้การกะประมาณเวลาได้ตรงความจริงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การวิจัยนี้จะได้ใช้วิธีกะประมาณระยะเวลา ควบคู่กับการรายงานปริมาณความชอบรับและการเลือกรับรายการประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ ซึ่งแตกต่างไปจากที่ใช้กันอยู่ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

วิธีวัดความถี่ของการรับรายการ : วิธีนี้จะใช้เฉพาะเมื่อผู้วัดมีความประสงค์จะศึกษาว่า ผู้ถูกศึกษารับรายการประเภทหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใด เช่น รายการข่าว รายการที่รุนแรง หรือรายการสำหรับเด็ก เป็นต้น วิธีการวัดที่จัดเข้าในประเภทนี้มีหลายวิธี เช่น ให้ผู้ตอบแจ้งชื่อรายการที่ชอบรับที่สุดมา ๓ ชื่อ เช่น ชื่อภาพยนตร์ชุดในโทรทัศน์ เมื่อได้ชื่อมาแล้วก็พิจารณาว่ารายการนั้น ๆ ผู้รู้หรือคณะกรรมการได้ประเมินไว้ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง เช่น รุนแรงมากน้อยเพียงไร เพ้อฝันหรือเป็นเรื่องจริงได้มากน้อยเพียงไร เป็นต้น (Rubin, 1977) วิธีการนี้ก็เคยมีผู้ใช้มาแล้วในการศึกษาว่านักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ อ่านนิตยสารอะไรบ้าง และนิตยสารเหล่านี้มีเนื้อหาที่มีลักษณะอย่างไร (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง และดวงเดือน เลขยานนท์, ๒๕๑๐)

นอกจากจะให้ตอบอย่างอิสระแล้ว ยังมีผู้ใช้วิธีวัดความถี่ของการรับรายการ โดยการกำหนดรายการหรือประเภทของรายการต่าง ๆ ขึ้น แล้วให้ผู้ตอบตอบว่าได้ชมรายการแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเภทนี้บ่อยเพียงใด แล้วผู้วัดจึงนำคะแนนความถี่ในการรับรายการมาคูณกับคะแนนที่แสดงลักษณะของรายการนั้น เช่น รุนแรงมากหรือน้อย แล้วรวมคะแนนนี้ของทุกรายการเป็นคะแนนของผู้ตอบนั้น ๆ (Atkin, et. al., 1979; and Sprafkin & Rubinstein, 1979) วิธีการนี้ นันทวัน สุชาโต (๒๕๒๐) ได้ศึกษาปริมาณการรับรายการโทรทัศน์ประเภทที่รุนแรงของเด็กชั้นประถมปีที่ ๔ โดยขอให้คณะกรรมการตรวจเซนเซอร์ภาพยนตร์ กรมตำรวจ ได้ประเมินภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์จำนวน ๖๒ เรื่องที่แพร่ภาพในช่วงเวลา ๑๘.๐๐-๒๑.๐๐ น. ของทุกสถานีในกรุงเทพฯ แล้วให้เด็กจำนวน ๔๕๑ คน รายงานว่าได้ชมภาพยนตร์แต่ละชุดนี้กี่ครั้ง ทำให้ทราบว่าเด็กแต่ละคนรับชมรายการโทรทัศน์ที่รุนแรงเพียงใดและมากน้อยเพียงไร

ได้มีผู้ชี้แจงว่าสิ่งที่นำเสนอโดยเฉพาะในรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์นั้น จะเข้าใจทันทีว่าผู้รับชมจะได้รับเนื้อหาในรายการนั้นเป็นส่วนใหญ่ และเข้าใจเนื้อความอย่างเต็มที่ตามที่ผู้รู้หรือคณะกรรมการประเมินรายการหรือวิเคราะห์เนื้อหาของ

รายการบอกไว้ย่อมไม่ได้ ทั้งนี้เพราะวิชาการทางจิตวิทยาทัศนคติช่วยให้เข้าใจว่า เมื่อมีการนำเสนอรายการหนึ่ง ๆ ผู้รับย่อมแตกต่างกันได้มากทางด้านความสนใจรับทราบและความเข้าใจเนื้อความ (McGuire, 1973) โดยเฉพาะเมื่อผู้รับรายการนั้นเป็นเยาวชน นอกจากนั้นรายการหนึ่ง ๆ ย่อมมีเนื้อหาหลายประเภท เช่น ภาพยนตร์จีนกำลังภายในเรื่องหนึ่งอาจมีเนื้อหาที่เป็นการตามฆ่าล้างแค้น การตอบแทนผู้มีพระคุณ ความเพียรพยายามฝึกฝนวิทยายุทธ และการแย่งชิงตำแหน่งผู้กล้าไปพร้อมกัน เป็นต้น ผู้รับอาจเห็นความสำคัญของเนื้อหาในรายการเดียวกันไปคนละด้าน เช่นผู้ชมคนหนึ่งเน้นการตามฆ่าล้างแค้นและการแย่งชิงตำแหน่งผู้กล้า ผู้ชมอีกคนหนึ่งอาจชื่นชอบการตอบแทนผู้มีพระคุณและความเพียรพยายามฝึกฝนวิทยายุทธของพระเอก เป็นต้น ฉะนั้นความคิดเห็นของผู้ตอบเกี่ยวกับลักษณะของรายการที่เขารับจึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการประเมินของบุคคลอื่น นอกจากนี้ทางจิตวิทยามีหลักฐานว่าการรับเนื้อหาบางประเภทและการเข้าใจเนื้อหาประเภทที่รับนั้นเท่านั้นที่มีความสำคัญต่อจิตใจของผู้รับโดยตรง เมื่อตระหนักในความจริงนี้ผู้วิจัยเรื่องนี้จึงสร้างแบบวัดปริมาณการชอบชมและการเลือกชมรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และเรื่องที่ชอบอ่าน โดยถามเป็นประเภทของรายการมากกว่าจะเป็นชื่อรายการเอง แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ตอบจัดรายการที่ตนรับเข้าประเภทเองตามที่ตนเข้าใจ อนึ่ง แต่ละประเภทของรายการที่กำหนดให้ก็ได้มีตัวอย่างให้เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจได้ตรงกับผู้ถามมากยิ่งขึ้น มาตรการนี้มีความสำคัญมาก เพราะมีผู้พบว่าประเภทของรายการที่นักวิชาการใช้ กับประเภทของรายการที่ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ตอบเข้าใจนั้น มีความสอดคล้องกันน้อยกว่าที่คาดไว้ (McLeod & O'Keefe, 1972) ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในข้อมูลที่เก็บมาได้

วิธีจำแนกสารสื่อ : เป็นวิธีการใหม่ที่ใช้เมื่อผู้วัดต้องการจะให้ได้หลักฐานอย่างแท้จริงว่าผู้รับมีความสนใจรับทราบเนื้อหาในรายการหนึ่ง ๆ มากพอที่จะเชื่อได้ว่าได้รับรายการนั้น ๆ จริง วิธีนี้อาจจะใช้แทนวิธีกะประมาณระยะเวลา และวิธีวัดความถี่ของการรับรายการ ในวิธีจำแนกสารสื่อ(Message discrimination)

นี้ประกอบด้วยการสอบถามผู้ถูกศึกษาว่าได้รับรายการอะไรบ้างทางโทรทัศน์หรือวิทยุภายในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อรายงานว่าชมรายการใดแล้ว ผู้ตอบจะต้องบอกด้วยว่าเนื้อหาที่ได้ชมในรายการนั้นมีอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าได้ชมจริง ๆ (Clarke, & Kline, 1974; and Allen, 1981)

วิธีจดบันทึกประจำวัน : เป็นวิธีการที่ต้องได้รับความร่วมมือของผู้ถูกศึกษาเป็นอย่างดี ผู้วัดจะสร้างแบบกรอกบันทึกประจำวัน อันอาจประกอบด้วยเวลาและสถานีส่งโทรทัศน์หรือวิทยุ หรือจะเป็นชื่อรายการต่าง ๆ ก็ได้ ให้ผู้ถูกศึกษาจดบันทึกทุกวันเป็นจำนวนหลายวันหรือหนึ่งสัปดาห์ วิธีการนี้จะได้ข้อมูลเช่นเดียวกับวิธีกะประมาณระยะเวลา รวมกับวิธีวัดความถี่ของการรับรายการต่าง ๆ ไปพร้อมกัน ได้มีผู้ทดลองใช้วิธีการวัดโดยการจดบันทึกประจำวันในญี่ปุ่นโดยเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น ๆ พบว่าได้ผลดีมาก แต่ถ้าใช้เกิน ๓ วันจะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย (Yoshida, 1965) ส่วนอเล็กซานเดอร์และคณะ (Alexander, et. al., 1981) ในสหรัฐอเมริกา ได้ใช้วิธีการจดบันทึกประจำวันของเด็กเปรียบเทียบกับรายงานการกะประมาณระยะเวลาชมโทรทัศน์ของเด็กโดยมารดาของเด็กเหล่านี้ ผลปรากฏว่าเด็กเกรดสอง ห้า และแปด จำนวน ๔๒๐ คน จากรัฐมินนิโซต้า จดบันทึกว่าในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ได้ชมโทรทัศน์ รวมแล้วเป็นเวลาเฉลี่ย ๑๒.๘ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่มารดาของเด็กเหล่านี้รายงานว่าเด็กของตนชมโทรทัศน์เป็นเวลาเฉลี่ยถึง ๒๕.๓ ชั่วโมง ซึ่งเป็นสองเท่าของเวลาที่เด็กจดบันทึกไว้ ความแตกต่างนี้เนื่องมาจากวิธีการที่ใช้และตัวผู้รายงานด้วย

วิธีการเฝ้าสังเกต : การสื่อความหมายระหว่างผู้ถูกศึกษากับผู้ศึกษาจะถูกต้องที่สุดถ้าจะมีการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมขณะอยู่หน้าเครื่องรับโทรทัศน์หรือวิทยุของผู้ถูกศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยจะสามารถเลือกว่าพฤติกรรมใดบ้างเป็นพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนที่แท้จริงของผู้ถูกศึกษา วิธีการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมนี้ที่เหมาะสมที่สุดคือการใช้การถ่ายภาพโทรทัศน์วงจรปิด โดยตั้งเครื่องรับภาพไว้ในห้องที่วางโทรทัศน์ นอกจากนั้นยังอาจจะใช้วิธีการส่งนักวิจัยไปเฝ้าสังเกตในเหตุการณ์ ซึ่งทั้งสองวิธีนี้จะต้องใช้เวลา

และหรืองบประมาณมาก แต่ก็ได้ผลคุ้มค่า โดยวอร์แทลลาและคณะ (Wartella, et. al., 1979) ได้นำเสนองานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเชิงสื่อมวลชนของเด็ก กล่าวในเรื่องนี้ว่า งานวิจัยหนึ่งรายงานว่าเมื่อใช้วิธีการเฝ้าสังเกต เปรียบเทียบกับวิธีการจัดบันทึกประจำวัน และวิธีการกะประมาณระยะเวลารวม ผลปรากฏว่า วิธีการจดบันทึกประจำวันจะรายงานเวลาชมโทรทัศน์เกินกว่าที่ได้จากวิธีการเฝ้าสังเกตถึง ๒๕ เปอร์เซนต์ และวิธีการกะประมาณระยะเวลาจะให้เวลาชมเกินไปถึงร้อยละ๔๐ ถึง ๕๐ และวิธีการต่าง ๆ นี้จะให้ผลที่แตกต่างกันถึงร้อยละ ๒๐

อย่างไรก็ตามข้อแตกต่างของระยะเวลาการรับสื่อมวลชนที่พบนี้ เกิดจากการเข้าใจความหมายของการรับสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกศึกษาเป็นส่วนใหญ่ อนึ่ง จากการประมวลวิธีการวัดและผลที่ได้จากการวัดนี้ ทำให้ตระหนักได้ว่าการเปรียบเทียบระยะเวลาการรับสื่อมวลชนที่ได้จากวิธีการวัดที่ต่างกัน ย่อมจะก่อให้เกิดข้อสรุปที่ผิดพลาดได้มาก

ในการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ ได้ศึกษาปริมาณการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์ โดยจะใช้คำถามแบบแบ่งช่วงเวลาสำหรับการชมโทรทัศน์และการฟังวิทยุ นอกจากนั้นยังได้วัดความชอบชม ชอบฟัง และชอบอ่าน สิ่งที่มีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างจิตใจด้วย สำหรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดจะได้ใช้คะแนนการวัดทั้งสองด้านที่กล่าวนี้ประกอบกันด้วยในบางโอกาส ทั้งนี้เพราะแมคเลียดและโอแคเฟ (McLeod & O'Keefe, 1972) รายงานว่าปริมาณความชอบชมรายการกับความถี่ของการชมรายการที่ชอบนั้นมีความสัมพันธ์กันในปริมาณปานกลางเท่านั้น แต่อาจเข้าใจได้ว่าความสัมพันธ์นี้อาจแตกต่างกันในระหว่างผู้ที่รับสื่อมวลชนมาก กับผู้ที่รับสื่อมวลชนน้อย กล่าวคือในหมู่ผู้ที่รับสื่อมวลชนมากนั้น มักจะต้องรับรายการทั้งที่ชอบและไม่ชอบชม ส่วนผู้ที่รับสื่อมวลชนน้อยนั้นอาจเลือกรับแต่รายการที่ตนชอบชมเท่านั้น ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่า ตัวแปรปริมาณการชอบรับรายการสื่อมวลชนที่มี

ประโยชน์นี้ จะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเด่นชัดขึ้นในการสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ในหมู่ผู้ที่รับสื่อมวลชนน้อย มากกว่าในหมู่ผู้ที่รับสื่อมวลชนมาก

ส่วนการวิจัยเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนของเยาวชนนั้น มีผู้ทำไว้ในหลายประเทศด้วยกัน ที่น่าสนใจนำมากล่าวคือ การวิจัยในประเทศไทย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยเหล่านี้ควรนำมาใช้ด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้เพราะถ้าใช้วิธีวัดปริมาณการรับสื่อมวลชนต่างกัน จะให้ผลที่แตกต่างกันไปได้มาก ดังที่กล่าวมาแล้ว

การวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเยาวชนไทยเท่าที่พบมีห้าเรื่องด้วยกัน เมื่อนำผลการวิจัยมารวมเข้าเป็นภาพเดียวกัน ทำให้เห็นว่าเยาวชนไทยมีพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนหลายด้านที่คล้ายคลึงกับเยาวชนญี่ปุ่นและเยาวชนอเมริกัน ตัวอย่างเช่น เวลาที่ชอบชมนั้น รัญจวน มีนประดิษฐ์ (๒๕๒๑) ผู้ศึกษาเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๕-๗) จากโรงเรียนสองแห่งในกรุงเทพฯ จำนวนรวม ๑,๒๓๐ คน รายงานว่าเด็กเหล่านี้ชมโทรทัศน์มากที่สุดในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๒๐.๐๐ น. (ช่วงเวลานี้ขณะที่เก็บข้อมูลในการวิจัยเรื่องปัจจุบัน รัฐบาลได้สั่งงดการออกอากาศ) ส่วนในญี่ปุ่น (Joint research team, 1969) สถานีโทรทัศน์ห้าแห่งได้ร่วมกันทำวิจัยเด็กเกรดห้าจากโรงเรียน ๑๓ แห่งในโตเกียว จำนวน ๑,๐๖๙ คน รายงานว่าเวลาที่เด็กชมโทรทัศน์มากที่สุดคือเวลา ๑๙.๐๐ น. ถึง ๒๐.๐๐ น. ซึ่งเด็กญี่ปุ่นถึงร้อยละ ๘๕ จะชมในขณะนั้น ส่วนในสหรัฐอเมริกานั้น อเวอรี่ (Avery, 1979) ผู้ประมวลผลวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนของวัยรุ่น รายงานว่าวัยรุ่นอเมริกันจะชมโทรทัศน์กันมากที่สุดในช่วงเวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ น. ถึง ๒๒.๐๐ น. แต่ในการวิจัยวัยรุ่นเกรด ๘ ในญี่ปุ่น จำนวน ๕๐๐ คน อุโน (Uno, 1963) รายงานว่าวัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดีส่วนใหญ่จะใช้เวลาช่วง ๑๙.๓๐ น. ถึง ๒๑.๐๐ น. เพื่อทำการบ้าน มีแต่วัยรุ่นที่ถูกจัดว่ามีการปรับตัวต่ำเท่านั้นที่ดูโทรทัศน์ในช่วงเวลานี้

ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์นั้น อาจกล่าวโดยส่วนรวมได้ว่า เมื่อย่างเข้าวัยรุ่นเด็กจะชมโทรทัศน์น้อยกว่าเมื่ออายุน้อยกว่านี้ ผลนี้ปรากฏทั้งในการวิจัยเยาวชนไทย

(ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, ๒๕๐๙; รัญจวน มีนประดิษฐ์, ๒๕๒๑ และนันทวัน สุชาโต, ๒๕๒๐) การวิจัยเยาวชนญี่ปุ่น (Kojima, et. al., 1969) และการประมวลผลวิจัยเยาวชนอเมริกัน (Avery, 1979; and Roberts & Bachen, 1981) โดยปรากฏว่าตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี เป็นต้นไปถึง ๑๘ ปี ปริมาณการชมโทรทัศน์จะค่อย ๆ ลดลงตามลำดับในผู้ที่อายุมากขึ้นจนเป็นผู้ใหญ่โดยเฉพาะในประเทศไทย แต่ในสหรัฐ-อเมริกาผู้ใหญ่จะกลับชมโทรทัศน์ในปริมาณที่มากกว่าวัยรุ่น

ส่วนรายการโทรทัศน์ที่ชอบชมนั้น เยาวชนไทยในชั้นมัธยมฯ ถ้าเป็นชายจะชอบชมรายการทายปัญหา ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบชมภาพยนตร์บันเทิง (ปฏิพัทธ์ กระแส-อินทร์, ๒๕๐๙) ส่วนเด็กชายหญิงในชั้นประถมศึกษาตอนปลายชอบชมภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ฝรั่ง (รัญจวน มีนประดิษฐ์, ๒๕๒๑) ส่วนเด็กนักเรียนในชั้นประถมปีที่ ๔ ในกรุงเทพฯ ชอบภาพยนตร์มนุษย์วิเศษจากญี่ปุ่น (นันทวัน สุชาโต, ๒๕๒๐) ส่วนเยาวชนวัยรุ่นชาวญี่ปุ่นเองนั้น พวกที่ถูกจัดว่าปรับตัวได้ดีในโรงเรียนส่วนใหญ่จะชอบชมรายการประเภทลับสมอง เช่น ทายปัญหา แต่พวกที่ปรับตัวได้ต่ำกลับชอบชมรายการดุเดือด และรายการที่มีเรื่องเพศมากกว่า (Uno, 1963)

ส่วนการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น ประคอง นาควานิช (๒๕๒๑) ผู้ศึกษานักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาจำนวน ๗๒๔ คนในกรุงเทพฯ รายงานว่าวัยรุ่นเหล่านี้ร้อยละ ๓๐ อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันโดยอ่านราว ๑๐-๒๐ นาที ส่วน บำรุง สุขพรรณ์ (๒๕๒๕ ข.) ผู้ศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในจังหวัดชลบุรี จำนวน ๖๐๐ คน รายงานว่าร้อยละ ๕๕ ของนักเรียนเหล่านี้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน ส่วนเยาวชนญี่ปุ่นนั้นอ่านหนังสือ-พิมพ์มากกว่าเยาวชนไทย โดยโคจิมาและคณะ (Kojima, et. al., 1969) พบว่าเด็กเกรด ๕ ร้อยละ ๘๔ และเด็กเกรด ๙ ร้อยละ ๙๕ อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน โดยอ่านประมาณ ๑๐-๑๕ นาที เป็นส่วนใหญ่

ส่วนการฟังวิทยุนั้นแม้จะมีมากกว่าการชมโทรทัศน์และการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะในต่างจังหวัด แต่ก็ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับฟังวิทยุของวัยรุ่นไทย

ไม่มากนัก การวิจัยนี้จะได้ศึกษาปริมาณการรับฟังวิทยุ และปริมาณความชอบฟังรายการวิทยุที่จัดว่ามีประโยชน์ด้วย

จากการประมวลผลการวิจัยการรับสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ในสหรัฐอเมริกาหลายครั้งนั้น ผู้ประมวลมักจะสรุปว่าขณะนี้ทราบแล้วว่าวัยรุ่นอเมริกันนั้นชมรายการอะไรบ้าง ชมเมื่อไรและชมมากน้อยเพียงใด แต่ไม่ค่อยมีการวิจัยที่จะอธิบายว่าทำไมวัยรุ่นจึงรับสื่อมวลชนในทำนองที่กล่าวมานี้ ฉะนั้นจึงควรมีการวิจัยสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นให้มากยิ่งขึ้น (McLeod, & O'Keefe, 1972; Avery, 1979; and Wartella, et. al., 1979) ข้อสรุปนี้อาจใช้ได้กับการวิจัยในประเทศไทยเช่นกัน

ดังนั้นในตอนต่อไปนี้จะได้พิจารณาถึงปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของเยาวชน

<u>ทฤษฎีการรับสื่อมวลชนของเยาวชน</u> การที่เยาวชนรับสื่อมวลชนต่างชนิดในเวลา ปริมาณ และรับรายการที่แตกต่างกันไปนั้น นักวิชาการได้พยายามศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุของความแตกต่างในการรับและการใช้สื่อมวลชนดังกล่าว จากการประมวลทฤษฎีและผลการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนของเยาวชนนั้น ทำให้พบว่ามีแนวความคิดหรือทฤษฎีทางด้านนี้ ๕ ประเภทด้วยกัน ทฤษฎีเหล่านี้แม้จะมีความทับซ้อนกันอยู่บ้าง แต่จะมีจุดเน้นหรือให้ความสำคัญแก่ตัวแปรที่ต่างกันไป นอกจากนั้นทฤษฎีเหล่านี้ยังอาจมีระดับความลึกซึ้งทางวิชาการที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของเยาวชนนั้น อาจมีมาก ตัวแปรเหล่านี้อาจจะเป็นลักษณะของสถานการณ์ ลักษณะของเยาวชน และลักษณะของครอบครัวไปด้วยพร้อมกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับสถานการณ์ : ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยหรือขัดขวางพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเด็ก ทำให้เด็กรับสื่อมวลชนใน

ปริมาณที่แตกต่างกันออกไป โดยอาจเริ่มตั้งแต่ความใหม่ของสื่อมวลชนนั้นต่อเด็ก การมีโทรทัศน์เป็นครั้งแรกในครอบครัวย่อมกระตุ้นความอยากรู้ อยากเห็น อยากใช้ ของเด็กได้มาก ดังที่พบในประเทศญี่ปุ่นเมื่อโทรทัศน์เริ่มแพร่หลาย ไซโต (Saito, 1963) รายงานว่าในการศึกษาวัยรุ่น ๔,๓๐๐ คนใน ๔ เมือง ปรากฏว่าปริมาณการชมโทรทัศน์แตกต่างไปตามระยะเวลาที่ครอบครัวติดตั้งเครื่องรับ กล่าวคือถ้าครอบครัวเพิ่งติดตั้งโทรทัศน์ภายใน ๓ เดือนเด็กจะชมโดยเฉลี่ยวันละ ๑๔๑ นาที ถ้าติดตั้งมานานกว่า ๑ ปี เด็กจะชมโดยเฉลี่ยวันละ ๑๑๔ นาที แต่ถ้าติดตั้งมานานกว่า ๓ ปี เด็กจะชมเพียงวันละ ๑๐๑ นาทีเท่านั้น ✓

นอกจากนี้สถานการณ์ยังอาจหมายถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่อาจริดรอนเวลาที่เด็กจะชมโทรทัศน์ได้ เช่น การทำการบ้าน ดังที่กล่าวแล้วว่าเด็กญี่ปุ่นที่ปรับตัวได้ดีจะทำการบ้านมากกว่าที่จะรับสื่อมวลชน ในขณะที่เด็กที่ปรับตัวต่ำจะดูโทรทัศน์มากกว่า (Uno, 1963) นอกจากนั้นยังอาจคาดได้ว่า ในกรณีที่วัยรุ่นอยู่ในสถานการณ์ที่แร้นแค้น ห่างไกลสถานที่หย่อนใจ หรือขาดกำลังทรัพย์ วัยรุ่นคงจะรับสื่อมวลชนในบ้านมากกว่ากระทำกิจกรรมอื่น ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าวัยรุ่นซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาในต่างจังหวัดอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าวัยรุ่นประเภทเดียวกันในกรุงเทพฯ (บำรุง สุขพรรณ์, ๒๕๒๕ ข., และประคอง นาควานิช, ๒๕๒๑) นอกจากนั้นในหมู่วัยรุ่นที่มีสื่อมวลชนในบ้านเหมือนกัน ผู้ที่มาจากครอบครัวที่ยากจนกว่าอาจจะใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนมากกว่าวัยรุ่นจากครอบครัวที่ร่ำรวยกว่า ซึ่งอาจมีความคล่องตัวที่จะทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีกมาก ฉะนั้นในการวิจัยนี้จึงคาดว่าวัยรุ่นไทยในต่างจังหวัด และวัยรุ่นจากครอบครัวที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำแต่มีสื่อมวลชนในบ้าน เช่น วิทยุหรือโทรทัศน์ จะรับสื่อมวลชนเหล่านี้ในปริมาณที่มากกว่าวัยรุ่นในกรุงเทพฯ และวัยรุ่นจากครอบครัวที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจสูงกว่า ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบตามถิ่นที่อยู่ จะต้องใช้แต่วัยรุ่นที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมเดียวกัน และในขณะเมื่อเปรียบเทียบตาม

ระดับเศรษฐกิจและสังคม จะต้องใช้แต่วัยรุ่นที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีลักษณะความเจริญเท่าเทียมกัน

2. ทฤษฎีการใช้และการบำบัดความต้องการ : แนวความคิดนี้เริ่มจากการวิจัยเยาวชนเรื่องแรก ๆ ทางด้านนี้ โดยการพิจารณาเนื้อหาของรายการที่เด็กชอบรับ และการศึกษาทางอ้อมถึงปัญหากับครอบครัวและกับเพื่อนของเยาวชน ทำให้นักวิจัยสมัยนั้นสรุปว่า การรับสื่อมวลชนของเด็กคือการเลือกรับแต่เนื้อหารายการที่เพ้อฝัน เพื่อช่วยให้เด็กหลีกหนีจากความจริงที่ไม่น่าปรารถนา ฉะนั้นหน้าที่ของสื่อมวลชนในตอนแรกคือการบำบัดความต้องการเพ้อฝันฝ่ายหนึ่ง และที่ตรงข้ามคือการบำบัดความต้องการข้อความจริงในสังคม ต่อมาได้มีผู้ศึกษาความต้องการและแรงจูงใจในการใช้สื่อมวลชน ตั้งแต่ประเภทของสื่อมวลชนจนถึงประเภทของรายการหรือเนื้อหา เช่น ต้องการรับชมการโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์เพราะเห็นว่ามีประโยชน์ทางด้านใดบ้าง (Ward & Wackman, 1971) โดยการถามผู้รับสื่อมวลชนโดยตรง ทำให้พบว่าผู้รับสื่อมวลชนนี้มีความต้องการที่จะได้รับการบำบัดจากสื่อมวลชนหลายด้าน การวิจัยบางเรื่องพบความต้องการของเด็กและวัยรุ่นมากกว่า ๓๐ ชนิด ดังที่ได้มีผู้ประมวลไว้แล้วอย่างละเอียด (Wartella, Alexander, & Lemish, 1979; and Roberts, & Bachen, 1981) จากความหลากหลายของความต้องการหรือประโยชน์ของสื่อมวลชนเหล่านี้ มีผู้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจัดประเภทของความต้องการของผู้รับสื่อมวลชน พบว่าความต้องการมี ๔ ประเภทคือ (๑) ความต้องการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน (๒) ความต้องการมีการติดต่อทางสังคม (๓) ความต้องการสิ่งแปลกใหม่และความบันเทิง และ (๔) ความต้องการข้อความจริง และความรู้เกี่ยวกับโลก (Murray & Kippax, 1979) ความต้องการเหล่านี้มีคล้ายคลึงกันทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ และในคนชาติต่าง ๆ อย่างไรก็ตามความต้องการของผู้รับสื่อมวลชนอาจไม่ได้รับการบำบัดอย่างครบถ้วนจากสื่อมวลชนก็ได้ แต่ก็มีผู้พบว่า

โทรทัศน์สามารถบำบัดความต้องการได้หลายประเภทที่สุดและดีที่สุดด้วย (Wartella, et. al., 1979)

การวิจัยสาเหตุของการรับสื่อมวลชนตามแนวของทฤษฎีการใช้และการบำบัดความต้องการนี้ แม้จะมีผู้กระทำไว้มากกว่าในแนวอื่น ๆ แต่ก็มีผู้วิพากษ์วิจารณ์มาก ตั้งแต่ความไม่ชัดเจนของทฤษฎี วิธีการวัดความต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการรายงานโดยตนเองของผู้รับสื่อมวลชน ทำให้มีผู้ข้องใจมากว่าบุคคลมักกระทำสิ่งต่าง ๆ ไปโดยไม่ตระหนักถึงสาเหตุและความต้องการของตนเองโดยเฉพาะเด็ก ฉะนั้นวิธีการถามแบบบังคับให้ตอบภายในขอบเขตที่กำหนด อาจทำให้ได้ข้อมูลที่นอกเหนือจากความจริงได้มาก และอาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ที่ทำให้พบความสอดคล้องของความต้องการของบุคคลต่างวัยและต่างถิ่นมากเกินกว่าที่ควรจะเป็น

เนื่องจากทฤษฎีการใช้และการบำบัดความต้องการนี้มีความกว้างขวางมาก ทำให้จำกัดขอบเขตได้ยาก ความจริงแล้วการวิจัยตามแนวทฤษฎีนี้ เป็นการวิจัยที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุในระดับพื้น เกี่ยวกับความต้องการทั่วไปของผู้รับสื่อมวลชน แต่การอธิบายว่าทำไมบุคคลจึงมีความต้องการแตกต่างกัน หรือความต้องการของคนคนเดียวกันอาจเปลี่ยนแปลงไปได้เนื่องจากสาเหตุอะไรบ้างนั้น เป็นหน้าที่ของทฤษฎีอีก ๓ ประเภทคือ ทฤษฎีพัฒนาการ ทฤษฎีการรวบรัด และทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจะอธิบายการรับสื่อมวลชนได้อย่างละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๓/ ทฤษฎีพัฒนาการ : ในการวิจัยพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของบุคคลทั้งทางด้านปริมาณการรับและลักษณะรายการที่เลือกรับนั้น ตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้ได้ดีที่สุดที่พบคืออายุของผู้รับ การวิจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาได้รายงานความแตกต่างทั้งทางด้านชนิดของสื่อมวลชนที่ชอบรับ ปริมาณการรับ และประเภทของรายการที่รับว่าแตกต่างไปตามอายุของผู้รับ (Roberts & Bachen, 1981) และเมื่อพิจารณาต่อไปจะพบว่าบุคคลที่มีอายุน้อยย่อมมีความรู้ความสามารถรับการสื่อสารในขอบเขตจำกัด

มีความอยากความต้องการที่แตกต่างไปจากคนอายุมาก ฉะนั้นบุคคลจึงเลือกรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของตน ตัวอย่างเช่น ดิมมิคและคณะ (Dimmick, et. al., 1981) ได้ประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการข้อความจริงของบุคคลว่าได้เปลี่ยนแปลงไปตามอายุของผู้รับ เช่น ความต้องการรับข่าวจากสื่อมวลชนนั้นไม่ปรากฏในเด็กเล็ก แต่จะเริ่มมีมากขึ้นในเด็กโต ส่วนในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยของความตื่นตัวที่จะรับข่าวสารของสังคม ปริมาณการรับข่าว ชมรายการสารคดี และรายการกิจกรรมสาธารณะ จะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงวัยกลางคนก่อนที่บุคคลจะเลิกประกอบอาชีพ เมื่อเลิกทำงานแล้วความต้องการข่าวและความรู้จะเริ่มลดลง นอกจากนั้นความต้องการรับข่าวสารและความรู้นี้ยังเกี่ยวข้องกับการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารสารคดีต่าง ๆ ด้วย ไม่เฉพาะแต่โทรทัศน์เท่านั้น

นักพฤติกรรมศาสตร์ทางสื่อสารมวลชนอีกกลุ่มหนึ่งได้เสนอสมมติฐานเกี่ยวกับการปรับการรวบรวม (Reorganization hypothesis) เพื่อใช้อธิบายการใช้สื่อมวลชนของเยาวชน ว่าจะต้องพิจารณาปัจจัย ๔ อย่างคือ (๑) สิ่งที่เด็กต้องการจากสื่อมวลชน (๒) ความเหมาะสมของเนื้อหาของสื่อมวลชนต่อเด็ก (๓) การควบคุมการใช้สื่อมวลชนของเด็ก และ (๔) ความสามารถทางการรู้ของเด็กในการที่จะเข้าใจเนื้อหาของสื่อมวลชน ลักษณะพัฒนาการของเด็กนั้นเกี่ยวข้องกับความต้องการและความสามารถทางการรู้ (Brown, et. al., 1976 และ Wartella, et. al., 1979)

จากการใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้ การคิด และสติปัญญาของเพียเจท์ (Maier, 1969) ทฤษฎีพัฒนาการทางการตัดสินเชิงจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget, 1965) และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ และบุคลิกภาพ ของแอริคสัน (Erikson, 1963) จะช่วยให้เข้าใจการรับสื่อมวลชนของเยาวชนได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนั้นทฤษฎีเหล่านี้ยังจะช่วยให้เข้าใจความสามารถในการเรียนรู้จากสื่อมวลชนและอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กด้วย ฉะนั้นความแตกต่างทางอายุของบุคคล

ในสังคมเดียวกันหมายถึงความแตกต่างที่สำคัญสองด้านคือ (๑) ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อมวลชน และ (๒) ความสามารถในการประเมินการกระทำทางสังคม ความสามารถสองประการนี้จะทำให้อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กแตกต่างกันไปได้ตามอายุและความสามารถสองด้านนี้ของเด็ก (Collins, 1975) ดังจะได้พิจารณารายละเอียดในตอนต่อไป

จากหลักฐานการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างทางอายุของเด็กกับการรับสื่อมวลชนที่กล่าวมานี้ทำให้คาดได้ว่าเยาวชนไทยที่อายุมาก อ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าเยาวชนที่อายุน้อย นอกจากนี้ผู้ที่อายุมากยังชอบรับรายการทางวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ (ให้ข่าวสารและความรู้รอบตัว) มากกว่าผู้ที่อายุน้อยด้วย

๔. ทฤษฎีการเลือกรับ : ทฤษฎีนี้กล่าวว่าลักษณะทางจิตใจของบุคคลเป็นสาเหตุสำคัญให้บุคคลเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชน ลักษณะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีนี้นั้น เช่นคือทัศนคติ ซึ่งหมายถึงความชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทฤษฎีการเลือกรับ (Selective exposure theory) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับเนื้อหาที่สอดคล้องกับความชอบของตน (สนับสนุนสิ่งที่ตนชอบ หรือคัดค้านสิ่งที่ตนไม่ชอบ) และจะหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ขัดแย้งกับความชอบของตน (สนับสนุนสิ่งที่ตนไม่ชอบหรือคัดค้านสิ่งที่ตนชอบ) การเลือกรับเนื้อหาที่สอดคล้องจะทำให้บุคคลสบายใจและเกิดความมั่นใจในตนเอง ส่วนการหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ขัดแย้ง ก็เพื่อป้องกันมิให้ตนเองเกิดความวิตกกังวล อนึ่ง พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่มีความเป็นอิสระ บุคคลจะเลือกรับรายการใด หรือหลีกเลี่ยงรายการใดก็ย่อมจะทำได้โดยง่าย ฉะนั้นในการวิจัยการรับสื่อมวลชนจึงพบว่ามีการเลือกรับรายการที่สอดคล้องกับทัศนคติของบุคคลอยู่มาก โดยเฉพาะในเรื่องของการโฆษณาสินค้า และรายการทางการเมือง (Weiss, 1969) แต่ก็มีการวิจัยหลายเรื่องที่ไม่สนับสนุนทฤษฎีนี้ โดยเฉพาะการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ (Freedman, & Sears, 1965) นอกจากนั้นยัง

ปรากฏจากการประมวลผลการวิจัยว่า พฤติกรรมการเลือกรับเนื้อหาที่สอดคล้องนั้นเกิดขึ้นมาก แต่การหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ขัดแย้งกับความชอบของตนนั้นไม่ค่อยจะปรากฏ (McGuire, 1968)

ในการศึกษาภาคสนามส่วนใหญ่นั้นมักจะพบว่าความชอบในสิ่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์กับการเลือกรับเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น ถ้าปัจจัยทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผลต่อกัน ก็จะต้องหาหลักฐานมายืนยันว่า การได้รับเนื้อหาสนับสนุนสิ่งหนึ่ง ทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อจิตใจ หรือหลักฐานที่กลับกันก็คือ การยืนยันว่าการมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งหนึ่ง ทำให้บุคคลเลือกที่จะรับเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งนั้นเพิ่มอีก ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของจิตใจต่อการเลือกรับ มิลเบิร์น (Milburn, 1981) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อวิธีการป้องกัน กับการเลือกรับเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันโรคหัวใจ โดยมีการวัดทัศนคติ และปริมาณการเลือกรับเนื้อหาทางด้านนี้ในสื่อมวลชนเป็นสองช่วงด้วยกันและห่างกันหนึ่งปี ผลปรากฏว่าผู้วิจัยพบแต่อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อความรู้และทัศนคติของผู้รับ แต่ไม่พบว่าทัศนคติแต่เดิมเกี่ยวข้องกับปริมาณการเลือกรับเนื้อหาที่สอดคล้อง ซึ่งวัดในอีกหนึ่งปีต่อมา

อย่างไรก็ตามทางด้านของการวิจัยสื่อมวลชน ก็ยังมีผู้เห็นความสำคัญของทฤษฎีการเลือกรับอยู่มาก โดยได้ขยายจากอิทธิพลของทัศนคติต่อพฤติกรรมการเลือกรับเนื้อหา ไปสู่จิตลักษณะอื่น ๆ ของบุคคล เช่น ลักษณะก้าวร้าว โดยมีผู้ให้ความเห็นว่าการที่เยาวชนรายงานว่าชอบชมรายการที่มีลักษณะรุนแรงนั้น เป็นหลักฐานของการเลือกรับ ทั้งนี้เพราะรายการที่เยาวชนแต่ละคนชอบนั้นมีเป็นจำนวนน้อยกว่ารายการที่เยาวชนชมทั้งหมด ฉะนั้นความชอบชมรายการที่รุนแรงจึงแสดงให้เห็นว่าลักษณะทางจิตใจของเยาวชนเป็นสาเหตุให้เยาวชนนั้นพอใจที่จะเลือกรับรายการประเภทนั้น แอทคินและคณะ (Atkin, et. al., 1979) ได้ประมวลผลวิจัยทางด้านนี้ไว้มาก ทำให้สรุปได้ว่า ยุวอาชญากรที่ก้าวร้าว นักศึกษาที่ก้าวร้าว หรือผู้ที่กำลังโมโห มักจะชอบรับรายการสื่อมวลชนที่ก้าวร้าวรุนแรงกว่าคนปกติ และจากการวิจัยช่วงยาวหนึ่งปีของแอทคินและคณะ เอง

โดยศึกษาเด็กเกรด ๔, ๖ และ ๘ จำนวน ๒๒๗ คนและมารดาของเด็กเหล่านี้ ผลปรากฏว่าเด็กที่ก้าวร้าวมักเลือกรับรายการที่รุนแรงเมื่อวัดอีก ๑ ปีต่อมา นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังพบว่า ปริมาณการควบคุมเด็กในการรับสื่อมวลชนเกี่ยวข้องกับการลด การเลือกรับรายการรุนแรงของเด็กที่ก้าวร้าวลงได้มาก

ทฤษฎีการเลือกรับและผลการวิจัยทางด้านนี้เกี่ยวข้องกับการวิจัยปัจจุบันอยู่บ้าง กล่าวคือในการวิจัยนี้จะมีการวัดลักษณะทางจิตใจสามประการในเยาวชนไทย เพื่อจะศึกษาว่าลักษณะทางจิตใจแต่ละชนิดนี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเยาวชนเหล่านี้มากน้อยเพียงใด ถ้าพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่บ้าง แม้การวิจัยนี้จะศึกษาจิตลักษณะทั้งสามนี้ในฐานะของผลของการรับสื่อมวลชน แต่เนื่องจากลักษณะของการศึกษาภาคสนามแบบศึกษาครั้งเดียวไม่ใช่แบบช่วงยาว ฉะนั้นจึงไม่สามารถที่จะขจัดสมมติฐานของการเลือกรับสื่อมวลชน หรือสมมติฐานของสาเหตุร่วมที่มาจากตัวแปรอื่นได้ แต่ถ้านำปริมาณการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนของบิดามารดาเข้ามาพิจารณาประกอบด้วยดังเช่นที่กระทำในการวิจัยของแอทคินและคณะ อาจจะสามารถพิจารณาว่า พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนเป็นสาเหตุหรือผลของจิตลักษณะของเยาวชนได้ กล่าวคือถ้าแบ่งเยาวชนตามปริมาณการถูกควบคุมการรับสื่อมวลชนเป็นกลุ่มที่ถูกควบคุมมาก กับกลุ่มที่ถูกควบคุมน้อย แล้วพบว่าในกลุ่มที่ควบคุมน้อย พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะมีความสัมพันธ์กันสูงกว่าในกลุ่มที่ควบคุมมาก ก็แสดงว่าพบอิทธิพลของจิตใจต่อการเลือกรับ เพราะเกิดความสอดคล้องในกลุ่มควบคุมน้อย ซึ่งเยาวชนมีความเป็นอิสระในการรับสื่อมวลชนมากกว่าในกลุ่มควบคุมมาก แต่ถ้าพบว่าปริมาณความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของเยาวชนนี้สูง แต่ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมมากกับกลุ่มควบคุมน้อย หรือกลุ่มควบคุมมากกลับมีปริมาณความสัมพันธ์นี้สูงกว่ากลุ่มควบคุมน้อย ก็แสดงว่าพบอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อจิตใจผู้รับ

5. ทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม : ทฤษฎีนี้อธิบายว่าพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเยาวชนเป็นสิ่งที่เยาวชนได้เรียนรู้มาจากบิดามารดา

หรือผู้ใหญ่อื่น ๆ ในครอบครัว วิธีการปลูกฝังนี้กระทำทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม และอาจจะเกิดสะสมกันมาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ผลจากการถ่ายทอดทางด้านนี้จะปรากฏได้ชัดเจนต่อเมื่อเด็กนั้นเติบโตอยู่ในขั้นก่อนวัยรุ่นและขั้นวัยรุ่น บทบาทของบิดามารดาต่อเยาวชนทางด้านการรับสื่อมวลชน การเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน และการประเมินคุณค่าของเนื้อหาเหล่านี้ได้กล่าวอย่างละเอียดแล้วในหัวข้อ "บิดามารดากับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน" โดยได้ประมวลไว้ว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อการใช้สื่อมวลชนของวัยรุ่นได้ ๖ ประการด้วยกันคือ การใช้สื่อมวลชนของบิดามารดา ความขัดแย้งภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การสื่อสารระหว่างบิดามารดากับเด็ก การส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต และการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก จากอิทธิพลของครอบครัว ๖ ประการนี้ ในการวิจัยไทยนี้จึงได้เลือกมาศึกษาถึง ๔ ประการคือ การควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็ก การใช้สื่อมวลชนของบิดามารดา การส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยอาจกล่าวว่าการปลูกฝังโดยตรง คือการควบคุมการรับสื่อมวลชนในเด็กและการส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนในอดีต ทั้งสองด้านนี้ควรจะมีความสอดคล้องกันในบิดามารดาแต่ละคนด้วย ส่วนการปลูกฝังทางอ้อมคือ การใช้สื่อมวลชนของบิดามารดา (ซึ่งในการวิจัยนี้คือรายงานของเด็กถึงปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับบิดามารดา) และการอบรมเลี้ยงดู (ซึ่งในที่นี้หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์)

ในตอนต่อไปนี้จะได้ประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมจากบิดามารดาไปสู่บุตร ในส่วนที่เกี่ยวกับการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเด็ก โดยจะเน้นความสำคัญที่การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดา

<u>การควบคุมฯ ของบิดามารดากับการรับฯ ของเด็ก</u> การที่บิดามารดาควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก โดยกระทำอย่างตั้งใจหรือมิได้ตั้งใจก็ตาม เพื่อมุ่งหวังให้เกิดผลในเด็กได้หลายประการ ประการแรกคือเพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติตาม

ในเด็ก ซึ่งจะปรากฏในรูปของพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนในปริมาณ และรายการที่เหมาะสม และจะเป็นการก่อให้เกิดการเรียนรู้จนติดเป็นนิสัยในเด็ก ประการต่อไปคือ เมื่อบิดามารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กก็เพื่อมุ่งหวังผลในบั้นปลายคือการที่เด็กจะได้รับประโยชน์จากสื่อมวลชนให้มากที่สุด และได้รับผลเสียจากสื่อมวลชนให้น้อยที่สุด ประการหลังนี้จะได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไป

5. งานวิจัย การวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดา และการรับสื่อในเด็กนั้นมีไม่มากนัก เท่าที่พบมีสามเรื่องด้วยกัน และมาจากสามประเทศ การวิจัยเรื่องแรกทำในประเทศญี่ปุ่น ไซโต (Saito, 1963) ได้ศึกษาวัยรุ่นที่เรียนอยู่ในชั้นเกรด ๕ ขึ้นไป ในเมือง ๙ เมือง เป็นจำนวนวัยรุ่นที่ถูกศึกษา ๙,๓๐๐ คน ผลการสอบถามทางด้านปริมาณการควบคุมของบิดามารดา และการรับโทรทัศน์ของเด็กปรากฏว่า การควบคุมของบิดามารดามีความสำคัญต่อปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กมาก กล่าวคือ เด็กที่รายงานว่าบิดามารดาควบคุมมาก ชมโทรทัศน์เฉลี่ยเพียงวันละ ๑๒๙ นาทีเท่านั้น ในขณะที่เด็กที่รายงานว่าบิดามารดาไม่ได้ควบคุมชมเฉลี่ยวันละ ๑๘๙ นาที

เรื่องที่ ๒ ส่วนในสหรัฐอเมริกา แม้จะมีการวิจัยการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดาฝ่ายหนึ่ง และมีการวิจัยการรับสื่อมวลชนของเด็กอีกฝ่ายหนึ่ง โดยการวิจัยในฝ่ายหลังนี้มีมากกว่า แต่ก็มีการวิจัยน้อยเรื่องที่สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของบิดามารดากับการรับสื่อมวลชนของเด็กโดยตรง การวิจัยเช่นนี้อาจจะมีอยู่บ้างในกลุ่มที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากรัฐบาลของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. ๑๙๖๙ แต่รายงานการวิจัยกลุ่มนี้ยังไม่ปรากฏว่าได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย การวิจัยที่รายงานความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของบิดามารดากับการรับสื่อมวลชนของเด็กอเมริกัน เท่าที่พบมีเรื่องเดียวคือการวิจัยของแอทคินและคณะ (Atkin, et. al., 1979) ซึ่งรายงานผลการวิเคราะห์นี้ไว้เป็นคำอธิบายเสริมข้อความอื่นเท่านั้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเด็กอเมริกันเกรด ๔, ๖ และ ๘ จำนวน ๒๒๗ คน พร้อมทั้งมารดาซึ่งมาจากครอบครัวชั้นกลางและต่ำ ผลปรากฏว่าเด็กร้อยละ ๒๐ รายงานว่ามารดาห้าม

การชมรายการโทรทัศน์ที่รุนแรง ในขณะที่มารดารายงานถึงร้อยละ ๔๐ ว่าได้ควบคุมเช่นนี้ ในหมู่เด็กที่ถูกควบคุมนี้พบว่าได้ชมรายการที่ถูกห้ามน้อยกว่าเด็กที่ไม่ถูกควบคุม ซึ่งแสดงว่าการควบคุมของมารดาให้ผลต่อการรับชมโทรทัศน์ของเด็กอยู่บ้าง

ส่วนการวิจัยในประเทศไทยนั้น นันทวัน สุชาโต (๒๕๒๐) ได้ศึกษาเด็กไทยชั้นประถมปีที่ ๔ อายุ ๘-๑๒ ปี จำนวน ๔๕๑ คนจากโรงเรียน ๔ แห่งในกรุงเทพฯ พร้อมด้วยบิดามารดาของเด็กเหล่านี้ ซึ่งสุ่มมาเพียง ๒๐๐ คน ผู้วิจัยพบว่าเด็กเหล่านี้ร้อยละ ๘๕ ไม่ถูกควบคุมการชมโทรทัศน์จากบิดามารดา แต่จำนวนบิดามารดาที่รายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านการชมโทรทัศน์กลับมีสัดส่วนสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยอเมริกันที่กล่าวข้างบนนี้ ในการควบคุมเด็กนั้นบิดามารดาไทยมักกำหนดเวลาในการชมโทรทัศน์ มากกว่าจะควบคุมการรับรายการของเด็ก อย่างไรก็ตามในการวิจัยนี้ก็พบว่าการควบคุมของบิดามารดาเกี่ยวข้องกับการลดจำนวนรายการรุนแรงที่เด็กชม นอกจากนี้ยังพบว่าถ้าบิดามารดาเข้มงวดมากโดยห้ามเด็กชมรายการที่เด็กชอบ เด็กก็มีแนวโน้มที่จะต่อต้าน

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ถ้าบิดามารดาเอาใจใส่ควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็ก มักจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมมากขึ้น ทั้งทางด้านปริมาณการรับชมและรายการที่รับชม นอกจากนี้การวิจัยของ นันทนา สุชาโต (๒๕๒๐) ยังให้ข้อคิดที่ว่าการควบคุมของบิดามารดาไม่ว่าจะมีปริมาณมากเพียงใด แต่ถ้าเด็กไม่เห็นด้วยกับการควบคุมนั้น ก็อาจจะทำให้เด็กเกิดต่อต้านและไม่ปฏิบัติตามได้

ในการวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ จะได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของบิดามารดา กับการรับสื่อมวลชนของเด็ก ทั้งทางด้านปริมาณการรับทั้งหมด และปริมาณความชอบและเลือกรับชมรายการที่ (ทางวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ การวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยเรื่องแรก ๆ ที่ศึกษาปรากฏการณ์นี้อย่างละเอียด นอกจากนั้นในการวิจัยนี้ ยังได้วัดทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของบิดามารดาอย่างละเอียด จากผล-

วิจัยที่ประมวลไว้ข้างบนนี้ทำให้คาดได้ว่า เยาวชนไทยที่บิดา (หรือมารดา) ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมาก และเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติของบิดามารดา เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนที่เหมาะสมมากกว่าเยาวชนอื่น ๆ ที่ถูกควบคุมน้อยและ/หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการควบคุมนี้

ครอบครัวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชน

ในการศึกษาเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชนผู้รับนั้น อาจพิจารณารายละเอียดได้หลายแง่มุมทั้งทางด้านสาเหตุและผล ในส่วนนี้จะได้ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจเป็นสาเหตุของการที่สื่อมวลชนจะส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนได้ในทำนองต่าง ๆ กัน

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการศึกษาสาเหตุของอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนนั้น มีสองรูปแบบซึ่งอธิบายว่า การที่เยาวชนมีจิตใจและพฤติกรรมแตกต่างกันหลังการรับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทแล้ว เป็นเพราะว่า (๑) เยาวชนเหล่านั้นรับสื่อนั้นในปริมาณและหรือคุณภาพที่ต่างกัน หรือ (๒) มีปัจจัยอื่นนอกเหนือจากคุณภาพและปริมาณของสื่อที่เด็กรับ ที่เกี่ยวข้องกับการที่เด็กจะได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชนแตกต่างกันได้ ปัจจัยแทรกข้อนที่สำคัญคือครอบครัวและลักษณะบางประการของเด็กผู้รับ

ต่อไปนี้จะได้ประมวลแนวความคิดและผลการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยข้างบนนี้

<u>การรับสื่อมวลชนและผลต่อเยาวชน</u> ในการที่จะศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนนั้น ผู้วิจัยจะต้องทราบว่าสื่อแต่ละชนิดมีคุณสมบัติที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความจำของผู้รับได้มากน้อยเพียงใด เช่นที่สเตาเฟอร์และคณะ (Stauffer, et. al., 1981) พบว่าแม้ในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูง การเรียนรู้และการจำเรื่องราวจากโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าการรับจากวิทยุ ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่าถ้าเสนอเนื้อหาเหมือนกัน โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์จะมีอิทธิพลต่อผู้รับมากกว่าวิทยุ

นอกจากลักษณะของสื่อแล้วสิ่งที่สำคัญคือ เนื้อหาในรายการที่นำเสนอ ซึ่งอาจมีได้หลายประเภทเช่น รายการประเภทให้ความรู้ ประเภทกล่อมเกลาจิตใจ หรือประเภทบันเทิง โดยที่สื่อแต่ละชนิดจะนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้ในสัดส่วนที่ต่างกัน ถ้าเด็กคนใดรับสื่อประเภทหนึ่งมาก ก็ย่อมแน่ใจได้ว่าเด็กคนนั้นจะต้องรับรายการประเภทที่สื่อนั้นนำเสนอเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กที่รับสื่อมวลชนประเภทนั้นน้อย ก็ต้องศึกษาต่อไปว่าในช่วงที่เปิดรับนั้น ได้มีการเลือกรายการอย่างเจาะจงและเป็นรายการประเภทใดที่เลือกชม หรือรับน้อยเพราะเวลามีจำกัดอยู่ในช่วงหนึ่ง ซึ่งผู้รับไม่สามารถจะเลือกรายการได้มากนักนอกจากรายการที่เสนอในช่วงที่รับได้เท่านั้น ในสหรัฐอเมริกาในช่วง ค.ศ. ๑๙๖๐ ถึง ๑๙๗๙ นั้น แอเวรี่ (Avery, 1979) เห็นว่ารายการในโทรทัศน์นั้นมีความเพ้อฝันมากกว่ารายการในวิทยุและหนังสือพิมพ์ ส่วนเนื้อหาในหนังสือพิมพ์นั้นให้ข่าวและความรู้ทางการเมืองมาก แอดอนนี (Adoni, 1979) พบว่าวัยรุ่นที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำมีส่วนร่วมทางการเมืองและอาสาสมัครเพื่อสังคมมากกว่าวัยรุ่นที่อ่านหนังสือพิมพ์น้อย แต่ผลที่พบนี้ยังไม่สามารถบ่งชี้ความเป็นเหตุและผลต่อกันได้

ส่วนสปราฟคินและรูบินสไตน์ (Sprafkin, & Rubinstein, 1979) ได้สอบถามเด็กเกรด ๒ ถึงเกรด ๔ จำนวน ๕๐๐ คนในสองโรงเรียนว่าชอบชมรายการอะไรบ้างจาก ๕๕ รายการที่มีอยู่ จำนวนรายการที่เด็กแต่ละคนรายงานว่าชอบชมนั้นเป็นดัชนีแสดงปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กแต่ละคน จากนั้นผู้วิจัยก็ได้วิเคราะห์เนื้อหาในรายการโทรทัศน์ที่เด็กชอบ ว่ามีเนื้อหาที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพียงใด ผลปรากฏว่ารายการที่เด็กชอบนั้นมีเรื่องที่ส่งเสริมจิตใจมากกว่าเนื้อหาทางลบ ส่วนรายการที่เด็กบอกว่าชอบเป็นพิเศษ ก็มีเหตุการณ์ทางบวกมากกว่าทางลบด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพของรายการโทรทัศน์ที่เด็กชมกับปริมาณพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในชั้นเรียนของเด็กเหล่านี้ ซึ่งเพื่อนเป็นคนรายงาน พบว่ามีความเกี่ยวข้องกันอยู่บ้าง กล่าวคือการชมโทรทัศน์

น้อย และการชอบรายการที่มีเนื้อหาทางบวกมาก เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเด็ก

ในสหรัฐอเมริกานั้นนักวิชาการมักเห็นว่ารายการโทรทัศน์ทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เสนอเนื้อหาที่รุนแรงและดุเดือด ฉะนั้นเมื่อผู้รับได้ชมรายการประเภทนี้แล้วจะมีความก้าวร้าวมากขึ้น จากการประมวลผลการวิจัยต่าง ๆ หลายครั้ง (Stein & Friedrich, 1975; Murray & Kippax, 1979; and Roberts, & Bachen, 1981) พบผลที่สนับสนุนข้อสังเกตนี้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเกอร์บเนอร์และคณะ (Gerbner, et. al., 1978) ได้ประมวลผลวิจัยและพบว่าชาวอเมริกันที่ชมโทรทัศน์มาก ซึ่งทำให้ได้รับเนื้อหาที่ดุร้ายรุนแรงมากอยู่เสมอ มักจะเป็นผู้ที่มีการรับรู้ว่าโลกมีความดุร้ายมากกว่าความเป็นจริง แต่ก็ยังมีผู้คัดค้านการพิจารณาผลของนักวิชาการกลุ่มนี้ (Hughes, 1980)

ส่วนรัชตัน (Rushton, 1979) ได้ประมวลผลการวิจัยเชิงทดลองทั้งในห้องปฏิบัติการและในธรรมชาติ เกี่ยวกับลักษณะของเนื้อหาในโทรทัศน์ที่สามารถส่งเสริมลักษณะที่น่าปรารถนาในผู้รับ มีการวิจัยที่ประมวลมาถึง ๓๕ เรื่อง และสามารถสรุปได้อย่างมั่นใจว่าการชมรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาดี จะช่วยพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในผู้รับได้

ส่วนในประเทศไทยนั้นมีทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารเป็นสื่อที่สำคัญ ส่วนปริมาณการรับสื่อแต่ละชนิดก็แตกต่างกันไปตามลักษณะของบุคคลและถิ่น เช่นในกรุงเทพฯ มีโทรทัศน์มาก เด็กก็ชมโทรทัศน์มากกว่ารับสื่อมวลชนประเภทอื่น ส่วนในต่างจังหวัด วิทยุกลับเป็นสื่อที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด ได้มีผู้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชนที่สำคัญเหล่านี้ (ฉลวย ชีวกิตาการ, ๒๕๒๒) ในช่วง พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๑๙ ผลปรากฏว่าโทรทัศน์ไทยมีรายการประเภทบันเทิงมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมด (๕๑-๖๓%) รองลงมาคือความรู้การศึกษาและวัฒนธรรม (๑๒-๓๐%) มีเป็นปริมาณใกล้เคียงกับข่าวและสาระทั่วไป (๑๒-๑๗%) ส่วนวิทยุ

ก็มีเนื้อหาทั้งสามประเภทในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับโทรทัศน์ ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยมีข่าวและสาระทั่วไปเป็นครึ่งหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด รองลงมาคือการศึกษาและวัฒนธรรม (๒๕%) สัดส่วนของเนื้อหานี้อาจจะยังเป็นจริงอยู่แม้ในปัจจุบัน ฉะนั้นผู้ชมโทรทัศน์มากหรือฟังวิทยุมากมักได้รับเนื้อหาประเภทบันเทิง ส่วนผู้อ่านหนังสือพิมพ์มาก มักได้ความรู้ประเภทเหตุการณ์ปัจจุบัน

เมื่อไม่นานมานี้มีผู้ศึกษาว่าเด็กที่ชอบรับสื่อต่างประเภทกันจะมีทัศนคติและความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันหรือไม่ (สุกัญญา ตีระวนิช และนันทวิกา คุ้มไพโรจน์ ๒๕๒๖) โดยที่เด็กนักเรียนประถมและมัธยมจาก ๑๗ โรงเรียนในกรุงเทพฯ จำนวน ๔๓๒ คนนี้ ส่วนใหญ่ชอบชมโทรทัศน์มากที่สุด (๙๑.๕%) รองลงมาคือผู้ที่ชอบสิ่งตีพิมพ์ ผู้วิจัยไม่พบว่าเด็กที่ชอบสื่อต่างกันมีความคิดเห็นทางศีลธรรม และมีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์แตกต่างกันแต่ประการใด ในการวิจัยนี้มิได้วิเคราะห์ว่าสื่อมวลชนที่เด็กชอบได้นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเด็กในปริมาณและคุณภาพที่แตกต่างกันแต่ประการใด นอกจากนั้นสื่อเหล่านี้ยังอาจแตกต่างกันทางด้านการทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวและการจำเนื้อหาที่แตกต่างกันไปได้มากด้วยดังได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนอีกการวิจัยหนึ่งได้ศึกษาปริมาณการรับข่าวสารด้านการพัฒนาจากวิทยุและโทรทัศน์ของชาวชนบทสองพันครัวเรือน (อรรณพ เธียรถาวร, ๒๕๒๖) โดยได้พิจารณาว่าวิทยุและโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคได้ออกข่าวสารด้านการพัฒนาถึง ๗ ประเภท ผู้วิจัยรายงานว่าผู้ที่ฟังรายการเหล่านี้มากก็เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรมการพัฒนาของประชาชนในชนบทมากด้วย

ส่วนทางด้านนิตยสาร ผู้วิเคราะห์รายงานว่ามีเนื้อหาประเภทบันเทิง ๓๓% ข่าวและสาระทั่วไป ๒๕% ความรู้การศึกษาและวัฒนธรรมอีก ๒๕% (ฉลวย ชีวกิดาการ, ๒๕๒๒) ส่วนการศึกษาแบบแผนการอ่านนิตยสารของวัยรุ่นชายหญิงไทย แล้ววิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องสั้นจากนิตยสารเหล่านี้เพื่อใช้เป็นข้อเปรียบเทียบ

ปัจจัยเหล่านี้อาจถูกศึกษาในรูปของสังกรณ์สมมติ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะถูกศึกษาในรูปของตัวแปรเชื่อมแทรก ซึ่งจะต้องมีการวัดและการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนั้น ๆ ด้วย

ตัวแปรที่อาจจะเป็นสภาพเงื่อนไขในการเปลี่ยนแปลงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อผู้รับนั้น มีหลายชนิดตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ลักษณะของผู้รับเอง และสถานการณ์ก่อน ในขณะ และหลังการรับสื่อ แต่ตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดมีสองประเภทคือ บทบาทของครอบครัว และลักษณะของผู้รับ

บทบาทของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับสื่อ และสามารถจะแปรเปลี่ยนอิทธิพลสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชนได้หลายทาง ทั้งทางตรงและทางอ้อม บราวน์และลินเน (Brown & Linne', 1976) ได้เสนอรูปแบบการศึกษาการกระตุ้นของโทรทัศน์และผลต่อเด็ก โดยมีครอบครัวเป็นตัวแปรเชื่อมแทรก และเสนอแนะต่อไปว่าตัวแปรนี้ในรายละเอียดแล้วควรเป็นทัศนคติของมารดาต่อโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งตรงกับการตระหนักของบิดามารดาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก ที่ใช้ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ นอกจากความตระหนักแล้วบทบาทของครอบครัวอาจอยู่ในรูปของการที่บิดามารดาจะควบคุมเด็กของตนในการเปิดรับสื่อและรายการ ควบคุมการเข้าใจ และควบคุมการยอมรับการชักจูงจากสื่อมวลชน การวิจัยนี้จะได้ศึกษาการควบคุมทั้งสามด้านนี้พร้อมกัน ประกอบกับการรับสื่อมวลชนของเด็กเพื่อเป็นตัวทำนายลักษณะทางจิตใจของเด็ก ส่วนการวิจัยที่มีมาก่อนนั้นได้ศึกษาการควบคุมของครอบครัวในบางด้านประกอบการศึกษาอิทธิพลของสื่อต่อเด็กซึ่งได้นำมาประมวลไว้ดังนี้

การควบคุมเด็กด้านเปิดรับ และผลของสื่อมวลชนต่อเด็ก : การวิจัยทางด้านนี้มีไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะบทบาทของบิดามารดาในการควบคุมการรับสื่อของเด็กนั้นมักถูกศึกษาเกี่ยวข้องกับการรับสื่อของเด็ก มากกว่าที่จะถูกศึกษาเกี่ยวข้องกับผลของการรับนั้น อย่างไรก็ตามมีการวิจัยไทยเรื่องหนึ่งที่ให้ข้อมูล

ทางด้านนี้อยู่บ้าง นันทวัน สุชาโต (๒๕๒๐) ได้ศึกษาเด็กอายุ ๘-๑๒ ปี จำนวน ๔๕๑ คน และมารดาหรือบิดาของเด็กเหล่านี้อีก ๒๐๐ คน ผลปรากฏว่าถ้าพ่อแม่ควบคุมการดูโทรทัศน์ของลูกมาก เด็กจะดูรายการที่รุนแรงน้อยลง และเด็กจะยอมรับการใช้ความรุนแรงน้อยลงด้วย ผลนี้ปรากฏชัดในกลุ่มเด็กที่เห็นด้วยกับการควบคุมที่บิดามารดาใช้กับตน

การควบคุมเด็กด้านการเข้าใจเนื้อหาและผลของสื่อมวลชนต่อเด็ก : เด็กเล็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ที่ชมรายการเดียวกัน ย่อมได้ข้อความรู้มาต่างกัน ทั้งนี้เพราะความสามารถทางการตั้งใจรับทราบและทางความเข้าใจต่างกัน คอลลินส์ (Collins, 1975) พบว่าเด็กเมื่ออายุมากขึ้น ความเข้าใจเนื้อหาของสื่อมวลชนที่เด็กรับก็จะมากขึ้นด้วย แต่อิทธิพลของเนื้อหาต่อจิตใจเด็กกลับลดน้อยลง ไลเฟอร์และคณะ (Leifer, et. al., 1974) สรุปจากการประมวลผลวิจัยต่าง ๆ ว่าการควบคุมของบิดามารดาในแต่ละด้านย่อมให้ผลต่างกันต่อเด็ก กล่าวคือถ้าบิดามารดาอธิบายเนื้อหาให้เด็กฟัง เด็กก็จะรับรู้ข้อสนเทศได้ถูกต้องชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะในเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำ ส่วนการควบคุมทางด้านการยอมเชื่อตามสื่อ จะส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก การวิจัยเกี่ยวกับการอธิบายเนื้อหาในสื่อให้เด็กเข้าใจนี้ส่วนใหญ่ศึกษาในเด็กเล็ก (Wackman, Wartella, & Ward, 1977; and Corder-Bolz & O'Bryant, 1978) และได้มีผู้ประมวลผลวิจัยทางด้านนี้ไว้บ้างแล้ว (Roberts, & Bachen, 1981) แต่อย่างไรก็ตามแม้ในเด็กโตและวัยรุ่นถ้าได้มีการพูดคุยกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับเนื้อหาในรายการที่รับ หรือในสิ่งตีพิมพ์ที่ได้อ่าน อาจจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถูกต้องและลึกซึ้งขึ้นได้อีกมาก

การควบคุมการยอมเชื่อตาม และผลของสื่อมวลชนต่อเด็ก สื่อมวลชนอาจเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับครอบครัว หรือเสนอเนื้อหาใหม่ซึ่งอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของครอบครัวก็ได้ เคโตและคณะ (Kato,

et. al., 2520) รายงานว่ามารดาไทยโดยเฉพาะผู้ที่มาจากครอบครัวฐานะสูงรู้สึกว่าโทรทัศน์สอนเด็กในสิ่งที่ขัดแย้งกับที่ตนพยายามจะสั่งสอนเด็ก ส่วนแมคคอบี้ (Maccoby, 1964, p. 342) กล่าวไว้เมื่อยี่สิบปีที่แล้วว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กจะรุนแรงที่สุดในเรื่องที่ผู้ที่มีความสำคัญในชีวิตของเด็กไม่ได้สั่งสอนอบรมไว้ หรือไม่เคยแสดงข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ให้เด็กทราบมาก่อน ฉะนั้นถ้าเด็กขาดความใกล้ชิดสนิทสนมกับบิดามารดา ย่อมเป็นเด็กที่อาจรับอิทธิพลจากสื่อมวลชนอย่างรุนแรงกว่าเด็กที่ใกล้ชิดกับบิดามารดาของตนมาก ความคิดเห็นของแมคคอบี้นี้ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อมในการผันแปรอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก การวิจัยเยาวชนไทยนี้ก็จะได้ศึกษาบทบาทของครอบครัวในทั้งสองด้านนี้เช่นกัน โดยได้ศึกษาทั้งการที่ครอบครัวควบคุมการยอมเชื่อตามการชักจูงจากสื่อมวลชน และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลที่จะเกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนและผลที่เกิดในจิตใจของเด็ก

การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการควบคุมการยอมเชื่อตามการชักจูงของสื่อมวลชน การรับสื่อมวลชนของเด็ก และผลต่อเด็กนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเด็กก่อนวัยรุ่น ทางด้านการโฆษณาและการซื้อสินค้า โรเบิตสันและโรซิเทอร์ (Robertson, & Rossiter, 1977) ได้ศึกษาเด็กชั้น ๑, ๓, และ ๕ รวมทั้งบิดามารดาในสหรัฐอเมริกาจำนวน ๒๘๙ คน พบว่าเด็กที่บิดามารดามีการศึกษาสูงและชมโทรทัศน์น้อย รบเร้าให้บิดามารดาซื้อของเล่นตามการโฆษณาในสื่อมวลชนน้อยที่สุด แตกต่างจากเด็กที่มีลักษณะผสมที่แตกต่างไปอีกสามกลุ่ม ที่พบดังนี้อาจเป็นเพราะในครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาสูง บิดามารดามักจะพูดจาชี้แจงถึงข้อดีข้อเสียของสินค้าที่โฆษณาให้เด็กฟังอยู่เสมอ และอาจตักเตือนห้ามปรามอย่างมีเหตุผล ทำให้บุตรเห็นด้วยและเชื่อฟัง ส่วนบิดามารดาที่ใช้อำนาจบังคับเด็ก เด็กจะไม่ยอมทำตามบิดามารดา ผลเช่นนี้พบในการวิจัยเชิง

ทดลองกับเด็กอายุ ๘-๑๐ ขวบ สองเรื่อง (Prasad, Rao & Sheikh, 1978; and Moore & Moschis, 1981) และการสังเกตพฤติกรรมการทำตามการโฆษณาของเด็ก และการวางกฎเกณฑ์ของบิดามารดาในบ้าน (Reid, 1979) ส่วนการวิจัยวัยรุ่นเกรด ๘ ถึง ๑๒ จำนวนรวมพันกว่าคนจากโรงเรียน ๑๒ แห่งในรัฐแมรีแลนด์ (Ward & Wackman, 1971) เรื่องครอบครัวและอิทธิพลของสื่อในการซื้อสินค้าของวัยรุ่น ผลปรากฏว่าปริมาณการรับชมโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อสินค้าตามโฆษณาได้ ปัจจัยที่สำคัญกว่าคือการปรึกษากับบิดามารดาเกี่ยวกับสินค้านี้และเกี่ยวกับการซื้อมาใช้ภายหลังจากที่รับฟังการโฆษณาแล้ว ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าบิดามารดามีความสัมพันธ์อันดีกับบุตรโดยมีความใกล้ชิดสนิทสนม พูดคุยปรึกษาหารือกันมาก และมีเหตุมีผลดี ประกอบกับการเอาใจใส่แนะนำบุตร และบุตรยอมรับ จะส่งผลต่อการที่เด็กและวัยรุ่นจะรับหรือปฏิเสธการชักจูงของสื่อมวลชนตามบิดามารดาของตนได้มาก

แม้ว่าการวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนในการชักจูงเยาวชนให้ซื้อสินค้า และพฤติกรรมการรบเร้า หรือการซื้อสินค้าของเยาวชน ซึ่งเป็นผลระยะสั้น มากกว่าที่จะเป็นผลระยะยาว แต่ก็อาจคาดได้ว่าผลระยะยาวทางด้านแรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพเชิงการรู้ต่าง ๆ ตลอดจนค่านิยมและจริยธรรมก็อาจจะเกิดได้มากในเด็กที่บิดามารดาส่งเสริมให้รับและยอมรับสื่อที่เหมาะสม

ทางด้านสาเหตุประกอบอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก นอกจากครอบครัวแล้ว เงื่อนไขอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญมากคือลักษณะของเด็กผู้รับสื่อเอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจจะผันแปรอิทธิพลของสื่อที่มีต่อเด็กผู้รับได้ ลักษณะของเด็กผู้รับสื่อที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คือ ความสามารถที่จะเข้าใจเนื้อหาในรายการที่รับ ความสามารถในการประเมินค่าหรือตัดสินพฤติกรรมของตัวแสดง และโดยเฉพาะปริมาณความเชื่อว่าจริงของเนื้อหาในสื่อที่รับ ได้มีผู้ศึกษาลักษณะเหล่านี้อยู่บ้าง ดังที่มีผู้ประมวลไว้แล้ว

(Stein & Friedrich, 1975, & McLeod & Reeves, 1981) ส่วนคอลลินส์ (Collins, 1975; and Collins, et. al., 1978) ได้วิจัยพบว่าความสามารถเหล่านี้ของผู้รับจะพัฒนาขึ้นตามอายุและระดับการศึกษา นอกจากนั้นยังพบว่าถ้าสื่อนำเสนอเรื่องราวโดยมีโฆษณาเข้ามาแทรก ยิ่งจะทำให้เด็กขาดความสามารถในการเข้าใจสาเหตุและผลของการกระทำของตัวเอกในเรื่อง ซึ่งลักษณะเช่นนี้มีมากในโทรทัศน์และวิทยุไทย นอกจากนั้นคอลลินส์ยังพบว่าเริ่มตั้งแต่ขั้นวัยรุ่น (เกรด ๘) เยาวชนและผู้ใหญ่สามารถที่จะตัดสินความถูกต้องของพฤติกรรมของตัวแสดงโดยใช้ประสบการณ์ส่วนตัวมาประกอบ และใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่เสนอในสื่อ น้อยกว่าเด็กที่อายุน้อยกว่าด้วย

ในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ ได้ศึกษาลักษณะของเยาวชนผู้รับหลายประการ เช่น อายุ ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่ และจำนวนสื่อมวลชนที่รับ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการมีประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาและการประเมินค่าเหตุการณ์ในสื่อมวลชน ตัวแปรที่เป็นลักษณะของเยาวชนไทยนี้ จะถูกศึกษาในลักษณะที่เป็นตัวแปรเชื่อมแทรก ไปพร้อมกับการกระตุ้นของสื่อมวลชนและผลต่อจิตใจเด็ก นอกจากนั้นตัวแปรประเภทลักษณะของเยาวชนไทยนี้ จะได้ศึกษาควบคู่ไปกับการควบคุมของบิดามารดา ที่จะเพิ่มความสามารถในการเข้าใจเนื้อหา และความสามารถในการประเมินค่าการชักจูงของสื่อมวลชนต่าง ๆ ในเด็กด้วย

ผลที่น่าปรารถนาของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่น

ก่อนที่จะคาดหวังว่าการรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสม ภายใต้การดูแลควบคุมของบิดามารดา จะช่วยกล่อมเกลาให้เยาวชนไทยมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาอะไรได้บ้างมากน้อยเพียงใดนั้น จะต้องพิจารณาว่าเยาวชนประเภทที่ศึกษานี้มีลักษณะความพร้อมและความต้องการที่จะรับอิทธิพลของสื่อมวลชนในทำนองใด

ควรศึกษาลักษณะทางจิตใจประเภทใดและศึกษาอย่างไรจึงจะให้ข้อมูลซึ่งน่าเชื่อถือ นอกจากนั้นก็จะได้พิจารณาความเกี่ยวข้องระหว่างการรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะสามประการในเยาวชนไทย

<u>ลักษณะของเยาวชนกับอิทธิพลของสื่อมวลชน</u> เยาวชนไทยที่ศึกษานี้คือนักเรียนชั้นประถมปลายและมัธยมต้น ผู้มีอายุอยู่ในช่วง ๑๐-๑๕ ปี เป็นส่วนใหญ่ เยาวชนในช่วงนี้อาจแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ ก่อนวัยรุ่น และวัยรุ่นตอนต้น ในช่วงอายุนี้เยาวชนมีความเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำให้เด็กวัยนี้มีความพร้อมที่จะรับสิ่งแปลกใหม่จากสังคม เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งทำให้เด็กวัยนี้เกิดความสนใจในสิ่งที่แปลกใหม่ และมีความอยากความต้องการที่แตกต่างไปจากเดิม เช่นสนใจในรูปร่างหน้าตาของตนเองและผู้อื่น อยากได้รับการยอมรับเข้าเป็นหมู่เป็นพวกกับคนที่คล้ายคลึงกับตน เห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงมีความต้องการที่จะเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมหรือพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและของสังคมมากยิ่งขึ้น (Erikson, 1963) นอกจากความเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาแล้ว เด็กในวัยนี้ยังมีความเจริญทางการรู้ การคิด และสติปัญญา นอกจากจะเข้าใจสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างลึกซึ้งและถูกต้องแล้ว ในวัยรุ่นตอนต้นยังเริ่มจะเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม และสิ่งที่ไกลจากตนได้มากยิ่งขึ้น (Piaget, 1972) ฉะนั้นวัยรุ่นจึงเริ่มที่จะเห็นความเกี่ยวข้องระหว่างตนเองกับสังคม เริ่มก่อตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคต มีความเข้าใจในเหตุการณ์ที่ได้รับฟังรับชมอย่างลึกซึ้ง เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำของตนเองและผู้อื่นอย่างเด่นชัด ฉะนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นเครื่องมือของเยาวชนในช่วงนี้เพื่อศึกษาหาความรู้ที่แปลกใหม่ โดยเด็กในวัยนี้จะรับสื่อมวลชนมากประเภทขึ้น เช่น เริ่มอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารมากขึ้นและไปชมภาพยนตร์มากขึ้น ส่วนโทรทัศน์แม้จะใช้เวลาชมน้อยลง แต่ก็อาจจะมีการเลือกรายการที่ชมอย่างเฉพาะเจาะจงมากกว่าแต่ก่อน หรือไม่ก็ทำกิจกรรมอื่นขัดในขณะที่มีรายการที่ตนไม่สนใจ

ถามที่เปิดกว้างให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับผลของสื่อมวลชนเท่าที่ตนจะนึกได้ทั้งทางด้านประโยชน์และโทษ หรือมีคำถามที่จัดหาคำตอบให้เลือกตอบ แล้วนับจำนวนของผู้ที่เลือกคำตอบแต่ละชนิด การวิจัยผลทั่วไปนี้เท่าที่พบมีด้วยกัน ๔ เรื่อง เป็นการศึกษาอิทธิพลทั่วไปของโทรทัศน์สามเรื่อง (บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ ๒๕๑๘, รัญจวน มีนประดิษฐ์ ๒๕๒๐ และ มนต์ชัย นินนาทนนท์, ๒๕๒๖) เรื่องแรกสอบถามมารดาเกี่ยวกับผลของโทรทัศน์ต่อบุตรอายุ ๗-๑๐ ขวบ ส่วนอีกสองเรื่องศึกษาเด็กประถมปลาย ผลปรากฏว่าทั้งมารดาและเด็กโตรายงานว่าโทรทัศน์ให้ความบันเทิง ให้ความรู้ ทันโลก และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการเลียนแบบทั้งคำพูดและการกระทำ การวิจัยทั้งสามนี้ไม่ได้เสนอผลในเชิงเปรียบเทียบคำตอบของผู้ตอบประเภทต่าง ๆ แต่อย่างไร ส่วนการวิจัยอีกเรื่องหนึ่งศึกษาอิทธิพลทั่วไปของภาพยนตร์ ตามความเห็นของนักเรียนอาชีวะทั้งชายและหญิง พบรายงานผลทางด้านประโยชน์ของภาพยนตร์แทบทั้งสิ้น

ผลทางด้านก้าวร้าวรุนแรงของโทรทัศน์และภาพยนตร์ : การวิจัยทางด้านนี้เท่าที่พบในประเทศไทยมี ๓ เรื่อง เรื่องแรกศึกษาเด็ก ๘-๑๒ ขวบและมารดาบางคน ผลปรากฏว่าเด็กที่ชมรายการรุนแรงทางโทรทัศน์บ่อยครั้งจะเป็นผู้ยอมรับและ/หรือใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา โดยที่ความรุนแรงของอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กนี้ จะมีมากในเด็กที่ครอบครัวไม่ควบคุมการรับโทรทัศน์ของเด็กหรือควบคุมเข้มงวดแต่เด็กไม่ชอบการควบคุมนี้ (นันทวัน สุชาโต ๒๕๒๑) ส่วนอีกการวิจัยหนึ่งได้ให้นักเรียนวัยรุ่น ๑๔ คนอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน แล้วเขียนรายงานส่งครูนาน ๑ เดือน อีกกลุ่มหนึ่งชมรายการโทรทัศน์ที่ก้าวร้าวรุนแรงแล้วเขียนรายงาน (Sirivunnabool, et. al., 1981) แต่ผู้วิจัยไม่พบความแตกต่างในปริมาณความก้าวร้าวก่อนและหลังการรับสื่อในแต่ละกลุ่มหรือระหว่างนักเรียนสองกลุ่มที่รับสื่อต่างประเภทกัน ส่วนในการวิจัยเรื่องที่สามได้มีการศึกษาปริมาณการชมภาพยนตร์ในหมู่เยาวชนผู้ต้องโทษ (อายุ ๑๘-๒๕ ปี) (วิจิตร ระวิวงศ์ และสุรพล ปธานวนิช,

๒๕๒๔) ผู้วิจัยไม่พบว่าเยาวชนที่ชมภาพยนตร์มากมีความก้าวร้าวมากกว่าผู้ที่ชมน้อย แต่ประการใด อาจสรุปได้ว่าพบอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าว เฉพาะในเด็ก แต่ไม่พบในวัยรุ่นตอนกลางและตอนปลาย อย่างไรก็ตามข้อสรุปนี้ก็ยังไม่น่าเชื่อถือมากนัก ควรรอผลการวิจัยทางด้านนี้อีกมาก

ผลที่น่าปรารถนาของสื่อมวลชน : การวิจัยทางด้านนี้เท่าที่พบในประเทศไทยมี ๗ เรื่อง เป็นการศึกษาสื่อมวลชนหลายประเภทพร้อมกันเสียสามเรื่อง เรื่องแรกศึกษาเด็ก ป. ๑ ถึง ม.ศ. ๓ (อายุ ๕-๑๔ ปี) ในกรุงเทพฯ จำนวน ๔๓๒ คน ว่าชอบรับสื่อมวลชนประเภทใดมากที่สุด และผู้ที่ชอบสื่อต่างประเภทกันนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเมตตากรุณา ผลของการทำดีทำชั่ว และธรรมชาติของมนุษย์แตกต่างกันอย่างไร (สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ้มไพโรจน์ ๒๕๒๖) ผลปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างในเรื่องเหล่านี้ระหว่างผู้ชอบใช้โทรทัศน์และผู้ที่ชอบใช้สื่อประเภทอื่น ๆ แต่ประการใด ส่วนสมศรี ศรีประไพ (๒๕๒๑) ได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมปลายในกรุงเทพฯ ๖๑๒ คน ว่าสื่อมวลชนมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่านักเรียนเหล่านี้เห็นว่าสื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้ แต่อย่างไรก็ตามโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ให้ประโยชน์ในการเรียนวิทยาศาสตร์มากกว่าวิทยุและภาพยนตร์ ส่วนการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลที่น่าปรารถนาของสื่อมวลชนโดยทั่วไปของ สรรค์รวี คชาชีวะ (๒๕๒๔) ได้มีการประเมินลักษณะความทันสมัยโดยเฉพาะทางด้านการยอมรับนวกรรม และความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพของชาวนาและกรรมกร เพื่อหาความสัมพันธ์กับปริมาณของสื่อมวลชนที่รับ ผลปรากฏว่าผู้ที่รับสื่อมวลชนมากเป็นผู้ที่มีลักษณะที่กล่าวมานี้สูงกว่าผู้ที่รับสื่อมวลชนน้อย ผลนี้พบเฉพาะในหมู่กรรมกร แต่ไม่พบในหมู่ชาวนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในหมู่กรรมกรนี้มีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มชาวนา และอาจตีความหมายได้ว่าในหมู่ผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างสูงนี้ ผู้ที่รับสื่อมวลชนมากมีความทันสมัยสูงกว่าผู้ที่รับสื่อมวลชนน้อย อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้เป็นการวิจัย

ในประเทศไทยเรื่องหนึ่งที่ได้ใช้วิธีการประเมินลักษณะของผู้ตอบโดยการใช้แบบวัดที่มีรากฐานจากวิชาการสากล

* การศึกษาอิทธิพลที่น่าปรารถนาของโทรทัศน์แต่เพียงอย่างเดียวนั้นเท่าที่พบมีการวิจัยของ ธีรนง เกิดสุคนธ์ (๒๕๒๕) ผู้ต้องการศึกษาว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สองในกรุงเทพฯ และชานเมืองจำนวน ๔๘๐ คน ได้สังเกตเห็นการเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับจริยธรรมในละครโทรทัศน์ และได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างไร ผลปรากฏว่าพฤติกรรมของตัวละครที่นักเรียนรายงานว่ากระตุ้นให้ตนทำความดีมากที่สุดคือความรับผิดชอบ รองลงมาคือความมีระเบียบวินัยและความเสียสละ ส่วนเหตุการณ์ในละครที่นักเรียนรายงานว่ามีอิทธิพลต่อนักเรียนมากที่สุดคือความมีเหตุผล ส่วนผู้ที่มาจากระดับเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน บิดามารดามีการศึกษาระดับต่างกัน และถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยหรือแบบเข้มงวดต่างกัน อยู่ในเมืองหรือชานเมืองก็ไม่แตกต่างกันในการรับอิทธิพลทางจริยธรรมจากละครโทรทัศน์แต่อย่างไร

* การศึกษาประโยชน์ของการอ่านสิ่งตีพิมพ์ ในประเทศไทยเท่าที่พบมี ๓ เรื่อง เรื่องแรก ไมตรี เจริญศิลป์ (๒๕๒๑) ได้วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกรุงเทพฯ ๖ ฉบับ และสอบถามเยาวชนอายุ ๑๐-๑๘ ปี จำนวน ๔๑๒ คน ว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการอ่านหนังสือพิมพ์ เยาวชนเหล่านี้รายงานว่าหนังสือพิมพ์ช่วยให้เกิดความรู้รอบตัว ความรู้ที่ทันสมัย และความรู้ด้านการเมืองการปกครองด้วย ส่วน บำรุง สุขพรรณ (๒๕๒๔ ข.) ได้สอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๖๐๐ คนจากโรงเรียน ๒๗ แห่งในจังหวัดชลบุรีว่าได้อ่านหนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายรวม ๑๔ ชื่อมากน้อยเพียงไร และชอบอ่านเนื้อความประเภทไหน นอกจากนั้นยังได้สอบถามถึงทัศนคติและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยาอีก ๑๔ ด้าน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้วิจัยมิได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบว่าผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในปริมาณต่างกัน หรือชอบอ่านเนื้อหาต่างกัน เป็นผู้ที่มีทัศนคติและค่า

นิยมทางด้านศีลธรรมจรรยาแตกต่างกันอย่างไร ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงยังไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีต่อจิตใจของเยาวชนได้ ส่วน บุญยิ่ง เจริญยิ่ง และดวงเดือน เลขยานนท์ (๒๕๑๐) ได้วิเคราะห์เนื้อหาในนวนิยายที่ลงในนิตยสารซึ่งเป็นที่นิยมของวัยรุ่น แล้วเปรียบเทียบประโยชน์ที่นักวิชาการพบกับประโยชน์ที่วัยรุ่นรายงานว่าได้รับ ปรากฏว่าวัยรุ่นรายงานว่าได้รับประโยชน์จากการอ่านนวนิยายเหล่านี้ น้อยกว่าประโยชน์ที่นักวิชาการพบว่าควรจะได้รับ

ส่วนการศึกษาผลดีของการฟังวิทยุที่มีต่อผู้รับในประเทศไทยนั้น เท่าที่พบมีการวิจัยของ อรรณพ เธียรถาวร (๒๕๒๖) โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าข่าวในวิทยุที่เกี่ยวกับการพัฒนาในชนบทนั้นมีอยู่ด้วยกันถึง ๗ ชนิด ซึ่งชาวชนบททั่วประเทศอาจเปิดรับฟังได้เป็นประจำแทบทุกวัน ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์สมาชิกที่อายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปสองพันครัวเรือนทั่วประเทศ ผลปรากฏว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ชอบฟังรายการส่งเสริมการเกษตรและการสาธารณสุข ซึ่งได้จากการฟังวิทยุเป็นส่วนใหญ่ และชมโทรทัศน์เป็นส่วนน้อย ผู้วิจัยรายงานว่าการมีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรมการพัฒนาของประชาชนในชนบทมีความเกี่ยวข้องกับการที่ประชาชนเหล่านี้เปิดรับข่าวสารด้านการพัฒนาที่ส่งผ่านวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มาก

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนในประเทศไทยต่อเยาวชนผู้รับนี้ ปรากฏว่าแม้จะมีการวิจัยอยู่ไม่ถึง ๒๕ เรื่อง แต่ก็ได้มีการวิจัยสื่อมวลชนหลายประเภท เกี่ยวกับประโยชน์หลายด้านทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ในเยาวชนที่มีอายุต่างกันหลายระดับรวมทั้งผู้ใหญ่ด้วย แม้การวิจัยส่วนใหญ่ยังขาดการวัดการประเมินลักษณะของบุคคลที่เข้ามาตรฐาน ขาดการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม และขาดการศึกษาความสัมพันธ์ของปริมาณการรับสื่อกับผลที่เกิด ด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถืออยู่เป็นอันมาก ซึ่งทำให้ยากแก่การสรุปผลที่น่าเชื่อถือ แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่ามีแนวโน้มที่จะพบทั้งผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนในเยาวชนไทยกลุ่มต่าง ๆ

แต่มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการรับสื่อมวลชน และลักษณะของบุคคลอย่างเข้ามาตรฐานทางวิชาการให้มากยิ่งขึ้นก่อนที่จะให้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ การวิจัยเยาวชนไทยนี้จะเสริมต่อการวิจัยผลของสื่อมวลชนต่อจริยธรรมของผู้รับ ซึ่งยังมีเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้นเพื่อให้มีข้อมูลที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากนั้นจะได้ศึกษาผลของสื่อมวลชนต่อความเชื่ออำนาจในตนและลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งยังไม่มีผู้ศึกษามาก่อนด้วย

นอกจากนั้นยังอาจสังเกตได้ว่า มีผู้พยายามนำเอาลักษณะของครอบครัวมาศึกษาประกอบกับการรับสื่อมวลชน เพื่อพิจารณาผลที่เกิดในผู้รับที่เป็นเยาวชนไทยเพียง ๒ เรื่อง (นันทวัน สุชาโต ๒๕๒๐ และ ธีรนง เกิดสุคนธ์ ๒๕๒๔) โดยที่เรื่องแรกให้ผลการวิจัยที่น่าสนใจมากและได้กล่าวไปแล้ว แต่เรื่องที่สองไม่พบผลว่าเยาวชนที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะได้รับประโยชน์จากการสอนใจของละครโทรทัศน์ในปริมาณและด้านที่แตกต่างจากผู้ที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด จึงสมควรจะได้มีการวิจัยศึกษาบทบาทของครอบครัวทางด้านอื่น ๆ และใช้วิธีการทางสถิติที่ทันสมัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทีละหลาย ๆ ตัว เพื่อจะได้วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนต่อไป

<u>ผลของสื่อมวลชนต่อจิตลักษณะที่น่าปรารถนา</u> ได้กล่าวแล้วว่า ในการวิจัยนี้จะได้ศึกษาผลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนไทย โดยผลนี้ถ้าพิจารณาตามมิติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างบนนี้จะเป็นผลระดับบุคคล เกิดจากการรับสื่อมวลชนหลายประเภทในสภาพที่มีเงื่อนไขทางครอบครัวและลักษณะของผู้รับเอง เป็นผลเฉพาะทางด้านที่น่าปรารถนาซึ่งได้มาจากการเลือกรับรายการที่มีประโยชน์ และการช่วยส่งเสริมของบิดามารดา โดยผลที่จะศึกษานี้เป็นลักษณะบุคลิกภาพเชิงการรู้สองด้าน คือความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคต ประกอบกับลักษณะทางจริยธรรมอีกหนึ่งด้าน คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงจิตลักษณะทั้งสามนี้ทางด้านที่เกี่ยวกับความหมาย และพัฒนาการ ความสำคัญของลักษณะเหล่านี้ หลักและแนวทางการพัฒนาลักษณะนี้โดยทั่วไป และแนวทางการพัฒนาลักษณะนี้โดยสื่อมวลชน ตลอดจนผลวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเชื่ออำนาจในตน : ความเชื่ออำนาจในตน หมายความถึง ปริมาณความเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดกับตนไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม เป็นผลของการกระทำในอดีตหรือในปัจจุบันของตนเอง ตรงข้ามกับผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอกตน ซึ่งเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่า โชคชะตา ความบังเอิญ อำนาจเหนือธรรมชาติ หรือคนอื่นเป็นผู้บันดาลให้เกิดผลดีและผลเสียแก่ตน โดยตนเองไม่มีอำนาจในการควบคุมผลที่จะเกิดกับตนได้ บุคคลจะมีลักษณะนี้มากน้อยแตกต่างกันได้โดยทฤษฎีกล่าวว่าเกิดจากการสะสมประสบการณ์ในการได้รับรางวัลและโดนลงโทษตั้งแต่วัยเด็ก ถ้าเด็กได้รับรางวัลและโดนลงโทษอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของตน ทั้งทางด้านเวลาของการได้รับผล ตลอดจนลักษณะและปริมาณของผลที่ได้รับ เช่น เด็กทำความดีแล้วได้รับสิ่งตอบแทนที่เด็กพอใจ เด็กจะก่อตั้งความคาดหวังที่จะได้รับความพอใจอีกเมื่อกระทำพฤติกรรมประเภทเดียวกันนี้ในโอกาสต่อไป และความคาดหวังนี้จะแผ่ขยายไปครอบคลุมพฤติกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันด้วย (Rotter, 1966)

ผู้ที่มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนเองสูง เป็นผู้ที่เชื่อว่าตนสามารถทำนายและควบคุมผลที่จะเกิดกับตนได้มาก ฉะนั้นคนประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีกำลังใจที่จะริเริ่มการกระทำต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ตนต้องการได้มาก เช่น การดูแลเอาใจใส่รักษาสุขภาพของตนเอง การมีมานะพยายามเอาใจใส่เล่าเรียนหรือประกอบอาชีพการงาน การทำกิจกรรมเพื่อผู้อื่น และการอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งรวมแล้วคือเป็นผู้ที่มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่จะเอื้อต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ผลนี้พบในการวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศดังที่ได้มีการประมวลไว้แล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน ๒๕๒๓ และ Strickland, 1977)

ลักษณะความเชื่ออำนาจในตนนี้จะถูกปลูกฝังทีละเล็กทีละน้อยตั้งแต่บุคคลเป็นเด็กทารกจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าสภาพแวดล้อมของบุคคลเอื้ออำนวยให้เขาสามารถทำนายและควบคุมผลที่จะเกิดกับเขาได้มาก เขาจะเป็นผู้มีกิจกรรมต่าง ๆ มาก ตรงกันข้ามถ้าในวัยเด็กบุคคลได้รับรางวัลและถูกลงโทษตามอารมณ์ของผู้ใหญ่ที่ปราศจากเหตุผล จะกลายเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยและเชื่ออำนาจนอกตนมาก บุคคลประเภทนี้จะกลายเป็นผู้มีความเฉื่อยชา ท้อแท้หมดหวัง (Williams, 1973) วางเฉยนิ่งดูดายเมื่อมีปัญหาเกิดกับตนหรือผู้อื่น เพราะเขาเชื่อว่าเขาไม่มีอำนาจพอที่จะแก้ปัญหาหรือทำให้เกิดผลดีได้ ในช่วงเด็กถึงผู้ใหญ่ตอนต้น บุคคลจะได้รับการปลูกฝังลักษณะความเชื่ออำนาจในตน โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติของผู้ที่แวดล้อมรอบตนและจากสื่อมวลชน ลักษณะความเชื่ออำนาจในตนนี้เมื่อก่อตั้งแล้วในช่วงอายุตอนต้น จะมีความคงทนต่อไปจนตลอดชีวิต ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับในช่วงหลังจะสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณความเชื่ออำนาจในตนของบุคคลได้ไม่มากนัก ดังที่พบในการวิจัยในสหรัฐอเมริกาซึ่ง สตริกแลนด์ (Strickland, 1977 pp. 259-260) ประมวลมาว่าในการวิจัยหลายเรื่องซึ่งศึกษาบุคคลสองประเภทในเวลาเดียวกันพบว่าชาวอเมริกันที่อยู่ในวัยชรา มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่าชาวอเมริกันที่อยู่ในวัยฉกรรจ์ ที่เป็นดังนี้เพราะในช่วงที่ชาวอเมริกันชราที่ศึกษา เป็นเด็กและวัยรุ่นนั้นสังคมอเมริกันกำลังเจริญมาก บุคคลได้รับผลดีทางเศรษฐกิจตามปริมาณการมุมานะทำงานของตน แต่ต่อมาเหตุการณ์เปลี่ยนไป บุคคลไม่สามารถจะทำนายและควบคุมผลที่จะเกิดกับตนได้อย่างเต็มที่เท่าแต่ก่อน ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวอเมริกันวัยหนุ่มสาวที่ศึกษากำลังเป็นเด็กและวัยรุ่น ฉะนั้นบุคคลรุ่นนี้จึงมีลักษณะความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่ารุ่นปู่ย่าตายายของตนได้ นอกจากนี้จะเห็นว่าแม้เหตุการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ชาวอเมริกันที่ชราก็ยังไม่ลดลักษณะความเชื่ออำนาจในตนลงจากเดิม เพราะเหตุการณ์หลังนี้เกิดในช่วงกลางและปลายชีวิตของเขา ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่ไวต่ออิทธิพลภายนอกมากเท่าช่วง

วัยเด็ก ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้จากสังคมในการที่จะพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนจะเกิดในขณะที่บุคคลเป็นเด็กและวัยรุ่นได้มากที่สุด

ในการวิจัยเรื่องหนึ่งได้เปรียบเทียบระดับความเชื่ออำนาจในตนของกรรมกรจากหลายประเทศรวมทั้งจากประเทศไทย (Reitz & Groff, 1972 อ้างจาก Strickland, 1977, p. 260) ผลปรากฏว่ากรรมกรไทยมีระดับความเชื่ออำนาจในตนต่ำที่สุด (เชื่ออำนาจนอกตนมากที่สุด) ส่วนกรรมกรอเมริกันเป็นผู้ที่เชื่ออำนาจในตนมากที่สุด และกรรมกรเม็กซิกันมีลักษณะนี้ในระดับกลาง การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมมากกว่าเม็กซิกันและอเมริกันนั้นได้มีการปลูกฝังให้คนในสังคมไทยเชื่ออำนาจในตนน้อย และจากการวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศที่เคยมีผู้ประมวลมาแล้วนั้น ชี้ให้เห็นว่าลักษณะความเชื่ออำนาจในตนมีความสำคัญทั้งในระดับบุคคลและสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมลักษณะความเชื่ออำนาจในตนในเยาวชนไทยให้มากขึ้น วิธีการส่งเสริมความเชื่ออำนาจในตนนอกจากจะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมตามที่กล่าวไว้ในทฤษฎีแล้ว ยังอาจมีการส่งเสริมด้วยวิธีการอื่น ๆ ด้วย เช่นการฝึกในโรงเรียนให้นักเรียนรับรู้ผลแห่งความพยายาม โดยให้ความรู้และให้ตัวแบบทั้งในชีวิตจริงและจากสื่อ (รัตนา ประเสริฐสม ๒๕๒๖) ทำให้เด็กก่อนวัยรุ่นมีพฤติกรรมการรักษาสุขภาพอนามัยมากขึ้น ส่วนการวิจัยในต่างประเทศ ได้รายงานผลการฝึกการรับรู้สาเหตุที่เกิดจากตนเองและเปลี่ยนความคาดหวัง ทำให้เด็กนักเรียนชั้นประถมที่รู้สึกสิ้นหวังในการเรียนคณิตศาสตร์ เรียนได้ผลดีขึ้น (Dweck, 1975) และยุวอาชญากรมีพฤติกรรมแข็งขืนต่อต้านน้อยลง (Masters, 1970)

ความเชื่ออำนาจในตนนี้ ถ้าพัฒนาตามธรรมชาติ จะเกิดจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม และการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา แต่เด็กไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะจากครอบครัวระดับกลางและต่ำ มักจะมีบิดามารดาที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำ ฉะนั้นเด็กจึงควรได้รับความรู้และแบบอย่างจากแหล่ง

ของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง และการจัดระเบียบตนนี้ สามารถอธิบายได้ว่า เป็นการสอนให้เด็กตระหนักถึงปทัสฐานของสังคมทางด้านนี้ กล่าวคือสอนให้เด็กทราบว่าคนส่วนใหญ่เขาปฏิบัติกันอย่างไร และการปฏิบัติอย่างไรจะเป็นที่ยอมรับของสังคมได้มาก

ฉะนั้นจึงคาดได้ว่า ถ้าเยาวชนไทยได้รับรายการทางสื่อมวลชนที่เสนอตัวแบบที่ดีงาม ให้คติสอนใจ แสดงการยอมรับพฤติกรรมที่น่าปรารถนา และไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ขัดกับสังคม ประกอบกับการสนับสนุนและแนะนำจากบิดามารดาอย่างถูกต้อง เยาวชนเหล่านี้จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าเยาวชนที่รับสื่อมวลชนประเภทอื่นและบิดามารดาให้การควบคุมทางด้านนี้น้อย

เหตุผลเชิงจริยธรรม : ในอดีตสื่อมวลชนมักจะถูกพิจารณาผลไปในแง่ลบ มากกว่าจะถูกมองว่าอาจจะสามารถพัฒนาจริยธรรมของผู้รับได้ แต่อย่างไรก็ตามมาในช่วงหลังนี้ได้มีผู้ตระหนักทางด้านประโยชน์ของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคลมากขึ้น จนกระทั่งมีการเสนอแนะในการสัมมนาในประเทศไทยหลายครั้งเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนทางด้านนี้ เช่นในการสัมมนาเรื่อง "สื่อมวลชนกับการพัฒนาเด็ก" ของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้น

ขณะนี้ยังมีความสับสนเกี่ยวกับคำว่า "คุณธรรม" "ค่านิยม" และ "จริยธรรม" อยู่มาก สื่อมวลชนสามารถแสดงให้ผู้รับทราบว่าลักษณะและการกระทำเช่นใดเป็นสิ่งที่ดีงามและน่าปรารถนาในสังคม ลักษณะเหล่านี้เรียกว่า "คุณธรรม" ส่วนการย้ำหรือให้น้ำหนักมากแก่ลักษณะหรือพฤติกรรมบางประการ แสดงว่าสิ่งนั้นสำคัญ สื่อมวลชนกำลังปลูกฝัง "ค่านิยม" ส่วน "จริยธรรม" คือการเลือกหรือตัดสินใจกระทำโดยยึดหลักอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในขณะนั้นเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างคุณธรรม ๒ ด้าน และบุคคลต้องเลือกกระทำ เช่นเลือกที่จะทำเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเพื่อผู้อื่น เลือกที่จะเห็นแก่พวกพ้องหรือเห็นแก่ส่วนรวม เป็นต้น

"จริยธรรม" จึงมีระดับจากต่ำไปสูงได้ แล้วแต่ว่าเหตุผลที่บุคคลเลือกกระทำนั้นเป็นเหตุผลที่เห็นแก่ตัวแต่น้อยและเห็นแก่ผู้อื่นหรือส่วนรวมมากเพียงใด อนึ่งในการกระทำเพื่อผู้อื่นหรือเพื่อส่วนรวมแทบทุกครั้ง ผู้กระทำจะเสียประโยชน์ส่วนตัวไปไม่มากก็น้อย ฉะนั้นการช่วยเหลือผู้อื่นก็ดี การมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นก็ดี ผู้กระทำได้เลือกแล้วว่าจะยอมเสียประโยชน์ส่วนตน คือแทนที่จะได้อยู่เฉย ๆ หรือพักผ่อน ไม่ต้องลงทุนลงแรง กลับเลือกที่จะเหนื่อยเพื่อผู้อื่น เพื่อสังคม หรือเพื่อหลักการ

โคลเบอร์ก (Kohlberg 1969) ได้ศึกษาว่าในช่วงอายุต่าง ๆ บุคคลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลอะไร หรือมีสิ่งจูงใจให้กระทำอย่างไร อะไรที่จะสามารถจูงใจบุคคลให้กระทำได้มากที่สุด โคลเบอร์กพบว่าเหตุผลหรือสิ่งจูงใจนี้จะเปลี่ยนไปเรื่อยเมื่อบุคคลเปลี่ยนจากเด็กเป็นวัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่ โคลเบอร์กแบ่งขั้นตอนของพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็น ๖ ขั้นคือ

ขั้นที่หนึ่ง หลบหลีกการโดนลงโทษทางกาย พบมากในทารกจนถึงเด็กอายุ ๗ ขวบ แล้วจะเริ่มลดลง

ขั้นที่สอง แสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ พบอย่างเด่นชัดในเด็กอายุประมาณ ๑๐ ขวบ แล้วจะเริ่มลดลงเมื่อโตขึ้น

ขั้นที่สาม ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ กลัวการอับอายผู้อื่น พบอย่างเด่นชัดในวัยรุ่นตอนต้นอายุ ๑๓ ปี ในบางคนจะเริ่มลดลงเมื่ออายุมากขึ้น

ขั้นที่สี่ ทำตามกฎเกณฑ์ของศาสนา กฎหมาย ปทัสฐานของสังคม จะมีได้มากเริ่มตั้งแต่วัยรุ่นตอนกลางอายุ ๑๖ ปีขึ้นไป

ขั้นที่ห้า ทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้แก่ผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในความถูกต้องเหมาะสมของความคิดและการกระทำอันได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วของตน มีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อทำสิ่งที่ถูกต้อง ละอายใจตนเองเมื่อกระทำผิด ขั้นนี้จะเริ่มปรากฏในบุคคลบางคนได้เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

ขั้นที่หก ยึดหลักอุดมคติสากล เห็นแก่ความถูกต้อง ดีงาม มีความเสมอภาคและยุติธรรม เห็นแก่มนุษยชาติและหลักการ ขั้นนี้จะเริ่มปรากฏในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง

โคลเบอร์กได้ทำการวัดลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลอายุต่าง ๆ ใน ๒๒ วัฒนธรรม พบว่าแม้จะมีอายุมากจนถึงวัยผู้ใหญ่แล้ว แต่บุคคลก็อาจมีจริยธรรมที่หยุดชงักอยู่ในขั้นต่ำ ๆ ได้ ในบางวัฒนธรรมที่ศึกษา ไม่พบว่ามีผู้ใหญ่คนใดที่มีจริยธรรมในขั้นที่ห้าและหก (Kohlberg, 1969) ส่วนในการวิจัยไทยนั้นพบว่า เยาวชนไทยสามารถพัฒนาเข้าสู่ขั้นที่สาม (คือทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เห็นความสำคัญของผู้แวดล้อมรอบตัวและพวกมากลากไป) ได้รวดเร็ว แต่ว่าเมื่ออายุย่างเข้าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ก็ยังมีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สามและสี่เป็นส่วนใหญ่ (ตวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ ๒๕๒๐, อารมย์ สนานภู่ และคณะ ๒๕๒๕, Batt, 1974 อ้างจาก Snarey, 1985) แสดงว่าเหตุผลเชิงจริยธรรม ในผู้ใหญ่ไทยหยุดชงักอยู่ในขั้นกลาง ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทางด้านนี้ โดยพบว่าถ้าทำการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ ๑๐-๑๕ ปี จะให้ผลดีที่สุด ผลนี้พบทั้งในการวิจัยเยาวชนไทยและเยาวชนอเมริกัน (โกศล มีคุณ ๒๕๒๔; สกล เที่ยงแท้ ๒๕๒๔; Leming, 1981) ซึ่งแสดงว่า การช่วยปูพื้นฐานทางจิตใจให้เด็กวัยรุ่นตอนต้น จะช่วยให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเหล่านี้อยู่ในขั้นที่สองและสามอย่างมั่นคง พร้อมที่จะพัฒนาต่อไป แต่ถ้าขั้นที่สองและสามไม่มั่นคงในช่วงอายุนี้ และขั้นที่ ๔ และ ๕ ไม่ได้ผ่านเข้ามาในการรับรู้ของเด็กให้มากเท่าที่ควร ก็อาจจะทำให้พัฒนาการทางด้านนี้ของบุคคลหยุดชงักอยู่ในขั้นที่ ๓ หรือขั้นที่ ๔ ตอนต้นได้

สังคมจะเจริญได้ถ้ามีประชาชนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ ๔, ๕ และ ๖ เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะจากการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับพฤติกรรมทางจริยธรรม พบว่า ผู้ที่มีจริยธรรมอยู่ในสามขั้นสุดท้ายจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่วอย่างสม่ำเสมอกว่า และ

ไม่จำเป็นต้องใช้การควบคุมจากภายนอกมาก เท่าผู้ที่มีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ต่ำกว่า (Kohlberg, 1976) แม้ในการวิจัยเยาวชนไทยก็พบว่า วัยรุ่นตอนต้นที่ศึกษาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงกว่าผู้ที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกัน และมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วยเท่านั้นจึงจะมีพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการเล่นเกมมาก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก ๒๕๒๐) ซึ่งแสดงว่าวัยรุ่นเหล่านี้ยังมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ต่ำกว่าหรือเท่ากับขั้นสี่เท่านั้นในระดับนี้ คนที่มีจิตแกร่งด้วยเท่านั้น จึงจะบังคับตนเองไม่ให้โกงได้ ส่วนวิเชียร รักการ (๒๕๒๒) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตที่อาสาพัฒนาชนบทกับนิสิตที่ไม่อาสารวม ๒๔๐ คน ปรากฏว่านิสิตที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนานี้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านิสิตอีกประเภทหนึ่งอย่างเด่นชัด การวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนี้แสดงว่าการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมในเยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความสงบสุขและความเจริญของประเทศชาติ

ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการเสริมสร้างจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในเยาวชนนั้น ได้มีผู้ประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ไว้ แล้วสรุปว่าสื่อมวลชนสามารถที่จะส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาได้มากพอ ๆ กับที่จะส่งเสริมลักษณะที่ไม่น่าปรารถนา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาของรายการที่นำเสนอในสื่อมวลชนนั้น (Liebert & Poulos, 1976) ส่วนรัชตัน (Rushton, 1979) ได้พบว่ามีการวิจัยอิทธิพลของสื่อต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมทางด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ถึง ๑๓ เรื่อง เนื้อหาในสื่อที่ศึกษาจะประกอบด้วยตัวแบบที่มีพฤติกรรมการแบ่งปันสิ่งของ การเห็นแก่ผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนการกล่าวแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะทำให้เด็กเล็กและเด็กโตที่รับ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อได้มากและทนนานด้วย รัชตันอธิบายว่าผลนี้ส่วนใหญ่อาจอธิบายได้ว่าเกิดจากการเรียนรู้ของเด็กผู้ชมว่าพฤติกรรมประเภทใดจะเป็นที่ยอมรับในสถานการณ์ใด มากกว่าที่จะเกิดจากการกระตุ้นอารมณ์สงสารและเห็นใจในผู้รับ

ต่อมาได้มีผู้พยายามคิดวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาทางบวกของรายการโทรทัศน์ และพบว่าในรายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นที่นิยมมาก ๓ รายการในสหรัฐ-อเมริกานั้น มีเนื้อหาที่เป็นการเสนอคุณธรรมและค่านิยมทางบวก มากพอ ๆ กับทางด้านลบ (Raffa, 1983) ในสามรายการนี้มีรายการหนึ่งที่เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย ฉะนั้นจึงคาดได้ว่าเยาวชนไทยจะได้รับเนื้อหาที่มีคุณค่าควบคู่ไปกับเนื้อหาทางลบเมื่อเปิดรับสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์

กระบวนการเรียนรู้จากสื่อมวลชนของเยาวชนนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การเลียนแบบจากตัวแบบ การรับรู้ปทัสฐานของกลุ่มและสังคม นอกจากนั้นที่สำคัญคือการเรียนรู้เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลในสื่อมวลชน จะสังเกตได้ว่าเด็กเล็กและเด็กโตจะใช้กระบวนการเลียนแบบ และสามารถประเมินพฤติกรรมจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเท่านั้น จึงทำให้สามารถเลียนแบบลักษณะและพฤติ-กรรมจากสื่อมวลชน และสร้างเสริมทัศนคติ (ความชอบ-ไม่ชอบ) ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามการส่งเสริมของเนื้อหาในสื่อเหล่านี้ แต่เมื่อเด็กมีความเจริญทางสติปัญญามากขึ้น ส่วนใหญ่ตั้งแต่อายุ ๑๑ ปีเป็นต้นไป (Collins, 1975; and Collins, et. al., 1978) วัยรุ่นและผู้ใหญ่จะสามารถเข้าใจสาเหตุจูงใจในการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลด้วย และนำสาเหตุจูงใจของการกระทำมาประกอบกับผลที่เกิดจากการกระทำ ในการประเมินพฤติกรรมนั้นว่าผิดหรือถูก เป็นที่น่ายอมรับเพียงใด

ในการวิจัยไทยนี้ ได้ศึกษาเยาวชนอายุตั้งแต่ ๑๐-๑๕ ปี ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังพัฒนาทางสติปัญญา เริ่มสามารถที่จะรับรู้สาเหตุจูงใจของการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องชัดเจน ฉะนั้นถ้าเยาวชนเหล่านี้ได้รับเนื้อหาทางสื่อมวลชนที่แสดงสาเหตุจูงใจของผู้กระทำไปในแนวทางที่เห็นแก่คนอื่น เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่ประเทศชาติ หรือเห็นแก่มนุษยชาติ มากกว่าที่จะกระทำการเพราะความเห็นแก่ตัว แม้ว่าการกระทำนั้นในบางครั้งเป็นการกระทำที่รุนแรง และผิดกฎเกณฑ์อยู่บ้าง แต่ผู้กระทำนั้นกระทำไปตามหน้าที่ เช่นตำรวจจับผู้ร้าย หรือเพื่อยับยั้งความผิดความ

ชั่วที่ใหญ่หลวงและรุนแรงที่จะเกิดกับคนจำนวนมากหรือประเทศชาติ เช่นในเรื่อง มิชชั่นอิมพอสสิเบิล ก็เป็นการเสนอเรื่องราวทางจริยธรรมขั้นสูง ซึ่งเหมาะกับผู้ชมที่เป็นวัยรุ่นขึ้นไปมากกว่าเด็ก

ได้กล่าวมาแล้วว่าเยาวชนไทยควรได้รับการส่งเสริมความสามารถในการเข้าใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง วิธีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กโตและวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่นั้น คือการเสนอเหตุผลที่สูงกว่าขั้นของบุคคลนั้นหนึ่งขั้น และขั้นต่อ ๆ ไป มีการวิจัยหลายเรื่องที่ได้ประมวลไว้แล้ว ว่าวิธีการนี้ให้ผลดีในเด็กโตและวัยรุ่นและแม้แต่ผู้ใหญ่ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน ๒๕๒๔, หน้า ๖๓-๖๗ และ Kohlberg, 1976)

การที่เยาวชนไทยจะได้รับการพัฒนาเหตผลเชิงจริยธรรมนั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมจากทางครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน แต่มีผลการวิจัยที่แสดงว่าในการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งอายุระหว่าง ๑๓-๑๗ ปี ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก ๒๕๒๔ หน้า ๑๗๓ และหน้า ๒๔๖) จำนวน ๔๑๗ คน ปรากฏว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่ถูกศึกษา (๖๓%) มีคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าที่วัยรุ่นเหล่านี้รายงานว่าผู้ใหญ่ของตนใช้อยู่ และมีเพียง ๒๗% ของวัยรุ่นที่มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่าที่รายงานว่าผู้ใหญ่ของตนใช้อยู่ นอกจากนั้นยังปรากฏในการวิจัยนี้ว่า วัยรุ่นเหล่านี้มีทัศนคติที่ไม่สู้ดีนักต่อบิดามารดาที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่ำกว่าตน ฉะนั้นจึงคาดได้ว่าครอบครัวไทยมีความสามารถในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นได้น้อยราย หน้าที่นี้จึงต้องยกให้แก่โรงเรียนและสื่อมวลชนเป็นส่วนใหญ่

ฉะนั้นจึงอาจคาดได้ว่า ถ้าเยาวชนไทยคนใดรับรายการจากสื่อมวลชนที่เหมาะสมมาก ประกอบกับได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวมากด้วย จะเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงกว่าเยาวชนอื่น ๆ

<u>สรุป</u> จากการประมวลทฤษฎี ข้อคิดเห็น และผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชน และอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเยาวชนนั้น ทำให้ทราบว่าการวิจัยทางด้านนี้ในสากลมีอยู่เป็นปริมาณน้อยกว่าการวิจัยเกี่ยวกับผลทางด้านลบของสื่อมวลชนในปริมาณถึงหนึ่งต่อสี่ นอกจากนั้นการวิจัยทางด้านผลบวกเท่าที่มีอยู่ ก็เป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลที่มีต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กเล็กและเด็กโตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่นนั้นมีการวิจัยไม่มากนัก อนึ่งในช่วงวัยเริ่มรุ่นและวัยรุ่นนี้ เนื่องจากเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาและความสามารถในการรับรู้สาเหตุของพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น จึงควรจะศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อลักษณะทางจิตใจของบุคคลในรูปของบุคลิกภาพเชิงการรู้ และเหตุผลทางจริยธรรม การวิจัยเยาวชนไทยนี้จึงได้เลือกศึกษาผลของการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม ต่อจิตลักษณะทางด้านที่กล่าวนี้สามประการคือ ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งมีหลักฐานทางการวิจัยในประเทศไทยหลายเรื่องที่ยืนยันว่าลักษณะทั้งสามนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเยาวชนและผู้ใหญ่ไทย จากการประมวลทฤษฎีและผลการวิจัยต่าง ๆ ทำให้คาดได้ว่า การรับเนื้อหาที่เหมาะสมจากสื่อมวลชนมาก ประกอบกับการส่งเสริมทั้งทางตรงและทางอ้อมของครอบครัว จะเกี่ยวข้องกับการที่เยาวชนไทย มีลักษณะทั้งสามนี้ในปริมาณสูง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย นี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทร่วมระหว่างสื่อมวลชนกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตลักษณะบางประการที่แตกต่างกันของเยาวชนไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่อาจแบ่งออกได้เป็นหลายประการดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายประการแรก เพื่อศึกษาว่ามารดา (หรือบิดา) ในครอบครัวที่มีลักษณะภูมิหลังต่างกัน ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กแตกต่างกันอย่างไร

จุดมุ่งหมายประการที่สอง เพื่อพิจารณาว่าครอบครัวไทยประเภทใดมีการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากที่สุด และประเภทใดควบคุมเด็กน้อยที่สุด โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการที่บิดามารดาตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กในปริมาณต่างกัน และอบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกัน

จุดมุ่งหมายประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบปริมาณและลักษณะการรับสื่อมวลชนของเยาวชนไทย ที่บิดามารดาตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่างกัน และควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรต่างกัน

จุดมุ่งหมายประการสุดท้าย เพื่อศึกษาปริมาณความเกี่ยวข้องระหว่างการรับสื่อมวลชน และลักษณะทางจิตใจที่สำคัญบางประการ ของเยาวชนไทยประเภทต่าง ๆ ผู้มาจากครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกัน

เมื่อมีการวิจัยตามจุดมุ่งหมายข้างบนนี้แล้วก็คาดได้ว่า จะได้ข้อความรู้ที่มีประโยชน์ต่อวิชาการอย่างน้อย ๒ ฝ่าย ฝ่ายแรกคือวิชาจิตวิทยาทางด้านการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม และพัฒนาการของเด็ก ฝ่ายที่สองคือวิชาการทางสื่อสารมวลชนและนิเทศศาสตร์ นอกจากนั้นยังจะให้ประโยชน์ในการชี้แนวทางการพัฒนาครอบครัว เพื่อการพัฒนาเยาวชนไทยด้วย

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาบุคคลสองประเภทในครอบครัวหนึ่ง ๆ คือฝ่ายมารดา (หรือบิดา) และฝ่ายบุตรที่มีอายุในช่วงก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่นตอนต้น ฉะนั้นจึงมีการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ทางฝ่ายมารดา แยกต่างหากจากฝ่ายบุตรดังนี้

ตัวแปรฝ่ายมารดา มี ๔ ประเภท ประเภทแรกคือ การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ประกอบด้วยตัวแปร ๒ ตัวคือ การตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก ประเภทที่สองคือ การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก ประกอบด้วยตัวแปร ๓ ตัวคือ การควบคุมการเปิดรับ การควบคุมความเข้าใจเนื้อหา และการควบคุมการยอมรับการชักจูง ประเภทที่สามคือ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก มี ๒ ตัวแปรคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ส่วนประเภทสุดท้ายคือ ลักษณะภูมิหลังของมารดาและครอบครัว มี ๕ ตัวแปรคือ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ การมีงานอาชีพ การจัดหาหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียน และความใกล้ชิดกับเด็ก รวมเป็น ๑๒ ตัว-แปร ดังมีนิยามปฏิบัติการต่อไปนี้

๑. ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก หมายความถึงปริมาณการยอมรับของมารดาว่า รายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ (เช่นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตลอดจนหนังสืออ่านเล่น) อาจมีผลต่อจิตใจและพฤติ-กรรมของเด็ก วัดได้โดยใช้ข้อความ ๑๐ ประโยค มีมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย ประกอบแต่ละประโยค ให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธในปริมาณต่าง ๆ คะแนนการตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนจึงมีพิสัยระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้ตระหนักมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๔๑.๑๘ คะแนน

๒. ความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก หมายความถึงปริมาณการยอมรับของมารดาว่าโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์นั้นมีประโยชน์ต่อเด็กทางด้านต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้ ความบันเทิง มีคติสอนใจ ช่วยให้เด็กรู้เท่าทันคน นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับปริมาณการปฏิเสธของมารดาว่าสื่อมวลชนมีโทษ เช่นทำให้เด็กใช้ภาษาที่วิปริต สอนความชั่วร้าย ทำให้เด็กฝันหลงไปในทางที่ผิด

วัดได้โดยใช้ข้อความ ๑๐ ประโยค มีมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย ประกอบแต่ละประโยค ให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธได้ในปริมาณต่าง ๆ คะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กนี้มีพิสัยระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมองเห็นประโยชน์ของสื่อมวลชนมากและเห็นโทษน้อย ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้เชื่อในประโยชน์มากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๓๗.๘๖ คะแนน

๓. <u>การควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน</u> หมายความถึงปริมาณความเอาใจใส่ของมารดาว่าบุตร (คนที่ร่วมในการวิจัยนี้) รับสื่อมวลชนประเภทใดและรับเนื้อหาอะไรบ้าง มารดาได้แนะนำให้เด็กเลือกชมรายการโทรทัศน์ วิทยุ และอ่านสิ่งที่พิมพ์ที่มีประโยชน์ และละเว้นการรับเนื้อหาที่มีโทษแก่เด็ก มากน้อยเพียงไร วัดได้โดยใช้ข้อความ ๑๐ ประโยค มีมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย ประกอบทุกประโยค ให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธเป็นปริมาณต่าง ๆ คะแนนการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนนี้มีพิสัยระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบทำการควบคุมดูแลเด็กเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้ควบคุมการเปิดรับมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๓๙.๒๔ คะแนน

๔. <u>การควบคุมความเข้าใจเนื้อหา</u> หมายความถึงปริมาณการพูดคุยและอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาในสื่อมวลชนแก่บุตร (คนที่ร่วมในการวิจัยนี้) ตลอดจนการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชน รวมทั้งการเห็นความสำคัญของการปฏิบัตินี้ วัดได้โดยใช้ข้อความ ๑๐ ประโยค มีมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย ประกอบทุกประโยค ให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธในปริมาณต่าง ๆ คะแนนการควบคุมความเข้าใจเนื้อหานี้มีพิสัยระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูง แสดงว่าผู้ตอบทำการควบคุมเด็กทางด้านความเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชนที่รับมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้ควบคุมความเข้าใจเนื้อหามากและน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๔๑.๔๔ คะแนน

๕. <u>การควบคุมการยอมรับการชักจูง</u> หมายความถึงปริมาณการแนะนำส่งเสริมให้เด็ก (คนที่ร่วมในการวิจัยนี้) ยอมรับ เห็นด้วย และปฏิบัติตามสิ่งที่ดีงามที่เสนอในสื่อมวลชน ประกอบกับการห้ามปรามมิให้เด็กเห็นดีงามและกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนมารดาแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านนี้ด้วย วัดได้โดยให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค โดยเลือกปริมาณในมาตรประเมินค่าซึ่งมี ๖ หน่วย คะแนนการควบคุมการยอมรับการชักจูงนี้มีพิสัยระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบทำการควบคุมเด็กทางด้านการยอมรับการชักจูงจากสื่อมวลชนมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้ควบคุมการยอมรับการชักจูงมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๔๖.๖๘ คะแนน

๖. <u>การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน</u> หมายความถึงปริมาณการรายงานของมารดาว่าตนได้แสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ และใกล้ชิด กับบุตร (คนที่ร่วมในการวิจัยนี้) มากน้อยเพียงใด วัดได้โดยให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค ตามปริมาณที่เลือกได้ในมาตรประเมินค่าซึ่งมี ๖ หน่วย คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนี้มีพิสัยระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบเลี้ยงดูบุตรคนนี้แบบรักสนับสนุนมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๔๑.๘๔ คะแนน

๗. <u>การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล</u> หมายความถึงปริมาณการรายงานของมารดาว่าตนได้ลงโทษและให้รางวัลบุตร (คนที่ร่วมในการวิจัยนี้) ตามความเหมาะสมกับการกระทำของบุตร มากกว่าจะปฏิบัติต่อบุตรคนนี้ตามอารมณ์ของตน วัดได้โดยให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธข้อความที่เกี่ยวกับการกระทำของมารดาทางด้านนี้ ๑๐ ประโยค โดยเลือกตอบบนมาตรประเมินค่าซึ่งมี ๖ หน่วย มีพิสัยของคะแนนระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบ

ใช้เหตุผลมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๔๒.๑๑ คะแนน

๘. ระดับการศึกษาของมารดา หมายความถึงปริมาณการศึกษาที่ผู้ตอบได้รับ วัดได้โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่กำหนดให้ ซึ่งมีอยู่ ๓ ระดับคือ จบชั้นประถมปีที่ ๖ หรือต่ำกว่าเคยเรียนหรือจบชั้นมัธยม ๕ หรือเคยเรียนในระดับอุดมศึกษา ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบเป็นสองระดับ ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำคือผู้ที่มีการศึกษาไม่เกินประถมปีที่หก ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงคือผู้ที่เคยเรียนระดับมัธยมขึ้นไป

๙. ระดับเศรษฐกิจของครองครัว หมายความถึงปริมาณการมีกินมีใช้ของสมาชิกในครอบครัว วัดได้โดยให้มารดาตอบเกี่ยวกับปริมาณรายได้ต่อเดือนของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวซึ่งใช้จ่ายจากรายได้นี้ รายได้ต่อเดือนแบ่งตามจำนวนเงินเป็น ๓ ระดับ และขนาดของครอบครัวก็แบ่งเป็น ๓ ระดับ ฉะนั้นพิสัยของคะแนนระดับเศรษฐกิจของครอบครัวจึงอยู่ระหว่าง ๑ ถึง ๙ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าครอบครัวรายได้มาก และมีสมาชิกในครอบครัวน้อย ในกรณีที่มีการแบ่งประเภทของผู้ตอบตามระดับเศรษฐกิจของครอบครัวเป็น ๒ ระดับ ระดับเศรษฐกิจต่ำคือคะแนน ๑-๔ ระดับเศรษฐกิจสูงคือคะแนน ๕-๙

๑๐. การมีงานอาชีพ หมายความถึงการรายงานของมารดาว่าคนมีการทำงานซึ่งได้นำรายได้มาสู่ครอบครัว โดยได้สอบถามมารดาว่าทำงานหรือไม่ได้ทำงาน ถ้าทำงานมีอาชีพอะไรด้วย จึงสามารถแบ่งผู้ตอบเป็นผู้มีงานอาชีพกับผู้ไม่มีงานอาชีพได้

๑๑. การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่ออายุน้อย หมายความถึงปริมาณการจัดให้เด็กที่ถูกศึกษานี้ขณะมีอายุในช่วง ๓-๘ ขวบ ได้ดูรูปภาพ ฟังนิทาน หรือมีหนังสือสำหรับเด็กไว้ใช้ ตลอดจนมีการระมัดระวังไม่นำเอาสิ่งตีพิมพ์ที่ไม่เหมาะสมแก่เด็กเข้ามาในบ้าน วัดได้โดยให้มารดาตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค

โดยเลือกตอบบนมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย คะแนนการจัดหาหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียนจึงมีพิสัยระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่ามารดารายงานว่าได้จัดหาสิ่งตีพิมพ์ให้เด็กใช้ และเล่านิทานให้เด็กฟังมาก ในกรณีที่ต้องแบ่งผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่างออกเป็นผู้จัดหาหนังสือให้เด็กก่อนวัยเรียนมากกับน้อย ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่งคือ ๓๙.๓๖ คะแนน

๑๒. <u>ความใกล้ชิดกับเด็ก</u> หมายความถึงรายงานของมารดาว่าขณะที่ตอบนี้อาศัยอยู่ร่วมกับเด็ก หรือไม่ได้อยู่ด้วยกัน จากนั้นก็ถามว่าถ้าอยู่ด้วยกันมีเวลาใกล้ชิดกับเด็กประมาณสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง โดยแยกถามจำนวนชั่วโมงในวันจันทร์ถึงศุกร์ครั้งหนึ่ง และวันเสาร์และอาทิตย์อีกทีหนึ่ง แล้วเอาจำนวนชั่วโมงมารวมกันได้พิสัยจาก ๐ ถึง ๕๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

<u>ตัวแปรฝ่ายนักเรียน</u> มี ๔ ประเภท ประเภทแรกคือ ปริมาณการรับสื่อมวลชน ๓ ประเภทคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียน มีการถามเกี่ยวกับการใช้สื่อเหล่านี้ ๓ ด้าน คือระยะเวลาที่มีสื่อแต่ละอย่างใช้ ปริมาณการรับและความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ จึงมีตัวแปรในประเภทแรกนี้ ๙ ตัว ประเภทที่สองคือ รายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของนักเรียน มี ๓ ตัวแปรคือ การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และทัศนคติต่อการถูกควบคุมเกี่ยวกับสื่อมวลชน ประเภทที่สามคือจิตลักษณะของนักเรียน มี ๓ ตัวแปรคือ ความเชื่ออำนาจในตน มุ่งอนาคต และเหตุผลเชิงจริยธรรม ประเภทที่สี่คือลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน ในประเภทนี้มีตัวแปรต่าง ๆ ๔ ตัวคือ เพศ อายุ ชั้นเรียน และถิ่นที่อยู่ รวมทั้งสิ้น ๑๙ ตัวแปร แต่ที่จำเป็นจะต้องให้นิยามปฏิบัติการคือตัวแปรสามประเภทแรก จำนวน ๑๕ ตัว ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. <u>ระยะเวลาที่มีโทรทัศน์ใช้</u> หมายความถึงจำนวนปีที่นักเรียนรายงานว่ามีโทรทัศน์ใช้ในบ้าน โดยเลือกข้อตอบว่า "มีใช้ตั้งแต่ตนเกิด" จน "มีไม่เกิน ๑ ปีมานี้" หรือ "ไม่เคยมีใช้เลย" พิสัยของคะแนนคือ ๐ ถึง ๙ โดยผู้ตอบว่ามีใช้นานกว่า ๙ ปี ให้ได้คะแนน ๙ ทั้งหมด

๒. ระยะเวลาที่มีวิทยุใช้ หมายความถึงจำนวนปีที่นักเรียนรายงานว่ามีวิทยุใช้ในบ้าน วิธีการวัดตัวแปรนี้เหมือนตัวแปรที่ ๑

๓. ระยะเวลาที่มีสิ่งตีพิมพ์อ่าน หมายความถึงจำนวนปีที่นักเรียนรายงานว่าที่บ้านมีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือหนังสืออ่านเล่นเอาไว้อ่าน วิธีการวัดตัวแปรนี้เหมือนที่ใช้กับตัวแปรที่ ๑

๔. ปริมาณการชมโทรทัศน์ หมายความถึงการรายงานของนักเรียนว่าในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ชมโทรทัศน์เป็นเวลากี่ชั่วโมง ได้มีการวัดอย่างละเอียด โดยแบ่งถามวันจันทร์ถึงศุกร์เป็นช่วง ๆ ให้นักเรียนเขียนตัวเลขเป็นชั่วโมงและนาทีลงในแต่ละช่วง แล้วรวมคะแนน ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์แยกถามเป็นช่วงต่างหาก แล้วรวมคะแนนทั้งหมดเป็นปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อหนึ่งสัปดาห์ มีพิสัยของคะแนนจาก ๐ ถึง ๖๒ ชั่วโมง โดยมีค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๒๔.๗๖ คะแนน หรือ ๒๔ ชั่วโมง ๔๕ นาที ต่อสัปดาห์

๕. ปริมาณการฟังวิทยุ หมายความถึงการรายงานของนักเรียนว่าในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ชมโทรทัศน์เป็นเวลาเท่าไร โดยแยกถามตามวันธรรมดาและเสาร์อาทิตย์ ให้นักเรียนเขียนจำนวนชั่วโมงลงไป แล้วรวมคะแนนโดยมีพิสัยของคะแนนจาก ๐ ถึง ๘๐ ชั่วโมง แต่ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมที่พบคือ ๑๐.๔๕ คะแนน หรือ ๑๑ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

๖. ปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ หมายความถึงการรายงานของนักเรียนว่าในสัปดาห์หนึ่ง ๆ คนอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสืออ่านเล่น (ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน) รวมแล้วเป็นจำนวนกี่ชั่วโมงและนาที วัดโดยขอให้นักเรียนเขียนจำนวนชั่วโมงและนาทีลงในส่วนที่กำหนดให้ โดยมีพิสัยของคะแนนจาก ๐ ถึงมากกว่า ๘๐ ชั่วโมง แต่ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมที่พบคือ ๔.๓๔ คะแนน หรือ ๔ ชั่วโมง ๒๕ นาที ต่อสัปดาห์

๗. <u>ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์</u> หมายความถึง ปริมาณความชอบ ความพอใจ และการเลือกรับรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ เช่น ข่าว สารคดี การถ่ายทอดกีฬา รายการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ภาพยนตร์ที่มีคติสอนใจ หรือเพิ่มพูนไหวพริบและสติปัญญา ตลอดจนปริมาณความไม่ชอบชมรายการที่อาจจะมีโทษ เช่น ภาพยนตร์บู๊ตุเดือด อาฆาตพยาบาท ลามก และอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค โดยเลือกตอบแสดงปริมาณบนมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย ที่ประกอบแต่ละข้อความ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบชอบชมรายการที่มีประโยชน์มากและไม่ชอบชมรายการที่อาจจะมีโทษ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๓๗.๙๙ คะแนน

๘. <u>ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์</u> หมายความถึง ปริมาณความชอบ และการเลือกฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ เช่น รายการข่าว รายการความรู้ทั่วไป สารคดี นิยายที่มีคติสอนใจ และความไม่ชอบฟังรายการวิทยุที่ไม่ให้ประโยชน์มาก เช่นรายการเพลง ละครวิทยุ ลิเก วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความที่มีมาตรประเมินค่าหกหน่วยประกอบจำนวน ๖ ประโยค พิสัยของคะแนนคือ ๖ ถึง ๓๖ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบชอบรับฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มาก และไม่ชอบฟังรายการประเภทอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๒๒.๑๗ คะแนน

๙. <u>ความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์</u> หมายความถึง ปริมาณความชอบ และการเลือกอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสืออ่านเล่น ที่มีประโยชน์ เช่น ข่าว สารคดี และเรื่องตลกเบาสมอง รวมทั้งความไม่ชอบอ่านเนื้อหาในสิ่งตีพิมพ์ที่อาจจะมีโทษ เช่น เรื่องลามก ข่าวการฆ่าข่มขืน ข่าวสังคมดารา เรื่องชู้สาวและพฤติกรรมทางเพศ วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความ ๑๐ ประโยคที่มีมาตรหกหน่วย พิสัยของคะแนนคือ ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่า

ผู้ตอบชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มาก และไม่ชอบอ่านเนื้อหาที่อาจจะมีโทษ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๔๒.๗๔ คะแนน

๑๐. <u>การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน</u> หมายถึง ปริมาณการรายงานของนักเรียนว่ามารดาของตนมีความรักใคร่ เอาใจใส่ และใกล้ชิดกับตนมากน้อยเพียงใด วัดได้โดยใช้แบบวัดที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกันกับแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของมารดาที่กล่าวไปแล้ว มีพิสัยของคะแนนระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูง แสดงว่านักเรียนรับรู้ว่ามารดาของตนเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนมาก ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๔๓.๕๑ คะแนน

๑๑. <u>การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล</u> หมายความถึง ปริมาณการรายงานของนักเรียนว่ามารดาของตนได้ลงโทษและให้รางวัลตนอย่างเหมาะสมกับการกระทำของตนมากเพียงใด และพยายามที่จะไม่ใช้อารมณ์กับตนอย่างขาดเหตุผลมากเพียงใด วัดได้โดยให้นักเรียนตอบแบบวัดที่มีข้อความอย่างเดียวกันกับแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของมารดาที่กล่าวไปแล้ว มีพิสัยของคะแนนตามแบบวัดนี้ระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนรับรู้ว่ามารดาของตนเลี้ยงดูตนแบบใช้เหตุผลมาก ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๔๑.๒๓ คะแนน

๑๒. <u>ทัศนคติต่อการถูกควบคุมเกี่ยวกับสื่อมวลชน</u> หมายถึง ปริมาณความชอบความพอใจของนักเรียนในการที่บิดามารดาจะควบคุมหรือได้ควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อตนใน ๓ ด้านคือ ด้านการเปิดรับ ด้านการเข้าใจเนื้อหา และด้านการยอมรับการชักจูง วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๕ ประโยคโดยเลือกตอบบนมาตรหกหน่วย พิสัยของคะแนนของตัวแปรนี้คือ ๑๕-๙๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนชอบและพอใจการถูกควบคุมดังกล่าวมาก ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ ๖๒.๘๓ คะแนน

๑๓. <u>ความเชื่ออำนาจในตน</u> หมายความถึง ปริมาณความตระหนักว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดกับตน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง

แทบทั้งสิ้น ฉะนั้นบุคคลประเภทนี้จะมีความมั่นใจว่าตนสามารถจะคาดการณ์ว่าสิ่งใดจะเกิดกับตนได้อย่างแม่นยำพอสมควร และเชื่อว่าตนสามารถที่จะทำให้เกิดผลตามที่ตนต้องการได้ด้วย ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตน โดยคิดว่าสิ่งที่เกิดกับตนนั้นเป็นเพราะโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือเกิดจากการกระทำของผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นผลจากการกระทำของตน ฉะนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักจะรู้สึกท้อแท้และเฉยเฉย วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค ซึ่งมีมาตรหกหน่วยประกอบ พิสัยของคะแนนคือ ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีลักษณะความเชื่อภายในตนสูง

๑๔. <u>มุ่งอนาคต</u> หมายความถึง ปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล และความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้รู้จักอดได้รอได้ หรือรู้จักอดเปรี้ยวไว้กินหวาน วัดได้โดยการรายงานถึงนิสัยและการปฏิบัติของตนในชีวิตประจำวัน ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะนี้ โดยนักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความต่าง ๆ ๑๐ ประโยค โดยเลือกตอบบนมาตรหกหน่วย พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

๑๕. <u>เหตุผลเชิงจริยธรรม</u> หมายความถึง ระดับความสามารถในการเข้าใจ ยอมรับ และยึดหลักอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเหตุผลหรือเป็นแรงผลักดันในการที่บุคคลจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง หลักที่บุคคลอาจจะยึดถือนี้มี ๖ ระดับด้วยกัน ระดับต่ำสุดคือ หลักการหลบหลีกการโดนลงโทษทางกาย ระดับสองคือ หลักการแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ ระดับสามคือ การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ระดับสี่คือ การทำตามกฎเกณฑ์ กฎหมาย และข้อปฏิบัติทางศาสนา ระดับห้าคือ การเคารพตนเอง และภาคภูมิใจในการกระทำที่ถูกต้องของตน ขั้นหกคือ การยึดหลักอุดมคติสากล เช่นความเสมอภาค ยุติธรรม และมนุษยธรรม และการเกลียดกลัวความชั่ว วัดได้โดยการศึกษาขั้นของเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยกำหนดสถานการณ์ขึ้น ๑๐ เรื่อง และ

มีเหตุผลให้เลือกตอบ ๖ คำตอบในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งตรงกับขั้นแต่ละขั้น ที่กล่าวมาข้างบนนี้ พิสัยของคะแนนการวัดตัวแปรนี้จึงอยู่ระหว่าง ๑๐ กับ ๖๐ คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง

ภาพ ก แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งฝ่ายมารดาและฝ่ายนักเรียน

นอกจากตัวแปรหลักทางฝ่ายมารดาและฝ่ายนักเรียนที่ให้นิยามปฏิบัติการไปแล้วข้างบนนี้ ในการวิจัยนี้ยังมีตัวแปรปลีกย่อยอีกหลายตัว โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการรับโทรทัศน์และฟังวิทยุ ซึ่งจะได้นำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด แต่เมื่อตัวแปรเหล่านี้มีบทบาทแต่เพียงเล็กน้อย จะไม่นำมากล่าวในตอนนี้ อนึ่งก่อนจะนำตัวแปรประเภทนี้มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลตอนใด จะให้นิยามปฏิบัติการของตัวแปรไว้ ณ ที่นั้นด้วย

สมมติฐาน

จากการประมวลทฤษฎี ข้อคิดเห็น ตลอดจนผลการค้นคว้าวิจัย ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ได้กระทำไปแล้วในบทนี้ นอกจากจะทำให้ได้หลักฐานในการกำหนดรูปแบบการวางแนวการวิจัย การกำหนดตัวแปร และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรเหล่านี้แล้ว สิ่งสำคัญที่ได้จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ หลักฐานในการทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการที่จะทำการวิจัยนี้ สมมติฐานที่สำคัญมีทั้งหมด ๖ ข้อคือ

สมมติฐาน ๑ มารดาที่มีการศึกษาสูง และมาจากระดับเศรษฐกิจสูง ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำ และมาจากระดับเศรษฐกิจต่ำ

สมมติฐาน ๒ มารดาที่ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด ทำการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากขึ้นเท่านั้น

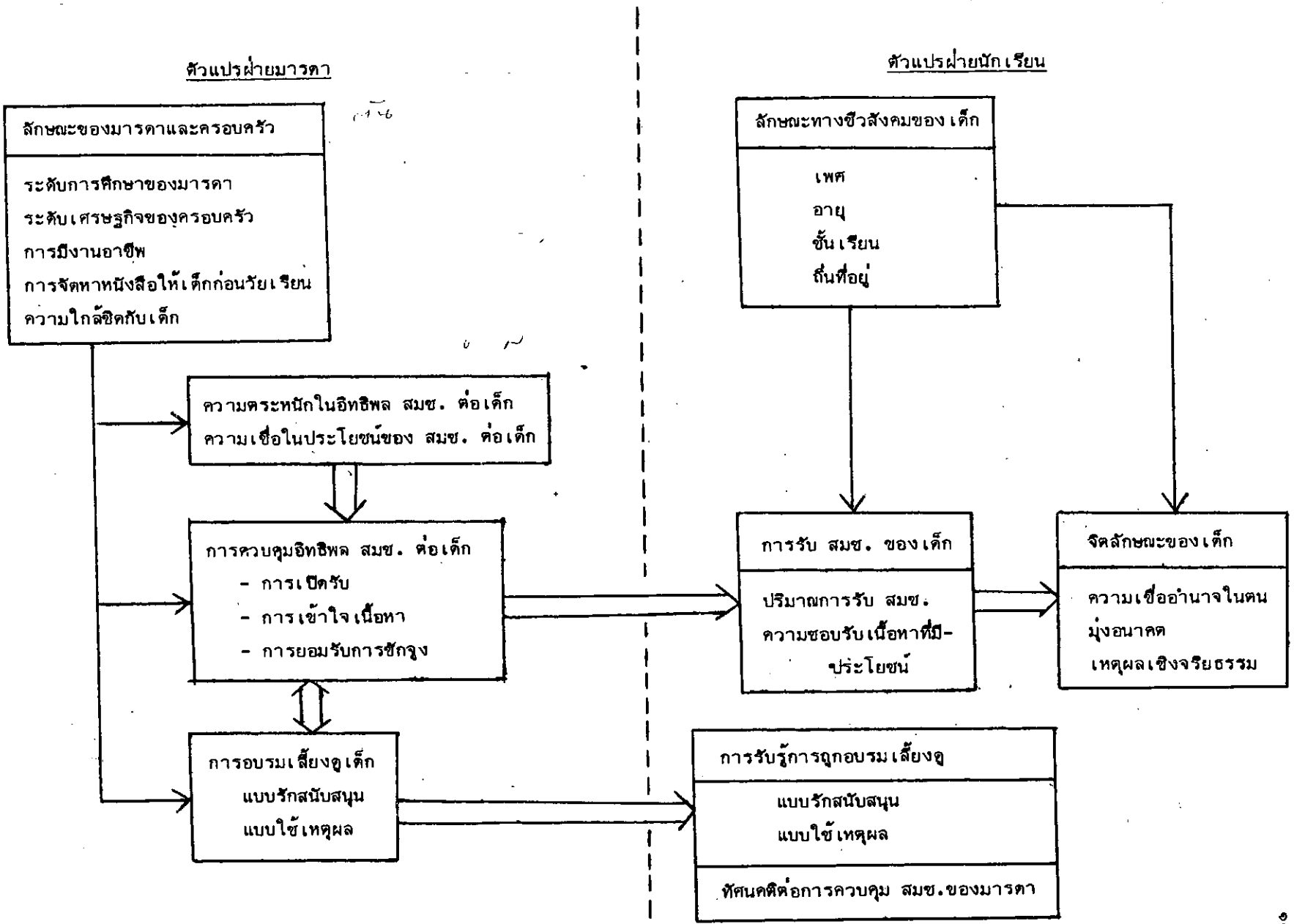
สมมติฐาน ๓ มารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากเท่าใด ก็ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากเท่านั้น

สมมติฐาน ๔ นักเรียนที่มารดาตระหนักในความสำคัญของอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก และควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของบุตรมาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณน้อยกว่า แต่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่าเยาวชนอื่น ๆ

สมมติฐาน ๕ นักเรียนที่มารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนมาก และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้มาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณน้อยกว่า แต่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่าเยาวชนอื่น ๆ

สมมติฐาน ๖ นักเรียนที่มารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมาก และบุตรรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มุ่งอนาคตสูง และสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมากขึ้นเท่านั้น ผลนี้ปรากฏในเยาวชนอายุน้อยมากกว่าในเยาวชนอายุมาก และปรากฏในเยาวชนในต่างจังหวัดมากกว่าในเยาวชนในกรุงเทพฯ

อาจสังเกตได้ว่ามีตัวแปรอีกหลายตัวที่ได้กล่าวถึง และบางตัวได้รับนิยามปฏิบัติการไปแล้ว แต่ไม่ปรากฏในสมมติฐาน ตัวแปรเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแปรที่นำไปแบ่งประเภทของผู้ตอบในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มย่อยละเอียดลงไปอีก ในขณะทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ภาพ ก แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัยนี้

บทที่ 2
วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับลักษณะทางจิตที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้ เป็นการศึกษาภาคสนาม ได้มีการสร้างและปรับปรุงแบบวัดต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองตอบแบบวัดเหล่านี้ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ทางสถิติ วิธีการวิจัยที่ใช้นี้เป็นเทคนิคการวิจัยในแนวของจิตวิทยา ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและแบบวัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยนี้โดยละเอียด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ประกอบด้วยนักเรียนชายหญิงในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๕ และ ป.๖) อายุประมาณ ๑๐-๑๓ ปี และมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑ และ ม.๒) อายุประมาณ ๑๒-๑๕ ปี จากโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพฯ ๗ แห่ง และในต่างจังหวัดอีก ๑๑ แห่ง (ในตัวเมือง ๔ โรงเรียน และนอกตัวเมือง ๗ โรงเรียน) จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ คน เป็นชาย ๗๘๐ คน หญิง ๘๒๐ คน พร้อมด้วยผู้ปกครองของนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ คน ในจำนวนนี้ ๘๒% เป็นบิดามารดา ได้มีการเก็บข้อมูลใน พ.ศ. ๒๕๒๕

ในการวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครองทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยมีเหตุผลที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก เพื่อขยายขอบเขตประชากรของการวิจัยนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการใช้ผลวิจัยได้ในวงกว้าง ประการที่สอง ในบางกรณีสามารถจะเปรียบเทียบผลการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาต่างกัน เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการและการปฏิบัติด้วย

เครื่องมือวัดตัวแปร

ในการวิจัยนี้ได้มีการวัดตัวแปรโดยแบ่งตามประเภทของผู้ตอบซึ่งมี ๒ ประเภทคือ ผู้ปกครอง กับนักเรียน โดยตัวแปรฝ่ายมารดามี ๔ ประเภทคือ ตัวแปรทางด้านความตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก มีแบบวัด ๒ ชนิด ประเภทที่สองคือ ตัวแปรทางด้านการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก มีแบบวัด ๔ ชนิด ประเภทที่สามคือ ตัวแปรทางด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีแบบวัด ๒ ชนิด ประเภทสุดท้ายคือ ตัวแปรทางด้านภูมิหลัง มีแบบวัด ๑ ชุด

สำหรับตัวแปรฝ่ายนักเรียนมี ๖ ประเภทคือ ตัวแปรทางด้านจิตลักษณะ มีแบบวัด ๓ ชนิด ประเภทที่สองคือ ตัวแปรทางด้านการถูกอบรมเลี้ยงดู มีแบบวัด ๒ ชนิด ประเภทที่สามคือ ตัวแปรทางด้านทัศนคติต่อการถูกควบคุมการรับสื่อมวลชน มีแบบวัด ๑ ชุด ประเภทที่สี่คือ ตัวแปรทางด้านปริมาณการรับสื่อมวลชน มีแบบวัด ๔ ชนิด ประการที่ห้า ตัวแปรทางด้าน ความชอบรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์มากและน้อย มีแบบวัด ๓ ชนิด ประเภทสุดท้ายคือ ตัวแปรทางด้านภูมิหลัง มีแบบวัด ๑ ชุด

ในการสร้างหรือปรับปรุงแบบวัดต่าง ๆ ได้สร้างข้อความจำนวนสองเท่าของที่ต้องการใช้ แล้วให้ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยและโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ตอบแบบวัดสำหรับผู้ปกครองจำนวน ๑๔๐ ฉบับ และให้นักเรียนชั้น ป.๕, ป.๖, ม.๑, และ ม.๒ โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร ตอบแบบวัดสำหรับนักเรียนรวม ๑๔๐ คน ในช่วงเดือนพฤษภาคม-

มิถุนายน ๒๕๒๔ และได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทุกชุดเป็นรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มคะแนนมากกับน้อยของแต่ละข้อ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อเป็นคู่ไป โดยคอมพิวเตอร์ ต่อจากนั้นได้เลือกและบรรจุข้อความที่มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเกินมาตรฐานทางสถิติทุกข้อเข้าไว้ในแบบวัดที่จะใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ให้มีจำนวนตามที่กำหนดไว้เดิม

ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนั้น ในการวิจัยนี้ได้หาค่าความเชื่อมั่น ๒ แบบด้วยกันในแบบวัดบางฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นแบบการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha, Guilford, 1954 หน้า 385) โดยได้สุ่มผู้ตอบประเภทต่าง ๆ มารวมกัน ๒๐๐ คน และวิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest Reliability) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ ๗๐ คน และทิ้งระยะเวลาในการตอบแบบวัดครั้งที่สองประมาณ ๖ เดือน

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของแบบวัดเหล่านี้ เรียงลำดับจากแบบวัดผู้ปกครองไปจนถึงแบบวัดนักเรียน มีดังต่อไปนี้

<u>แบบวัดสำหรับผู้ปกครอง</u>

<u>แบบวัดความตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก</u> มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ชี้ตอบ ๑๐ ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า ๑ ประโยค และมาตรประเมินค่า จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ๖ หน่วยควบคู่กันไปโดยให้ผู้ปกครองรายงานว่าตนรับรู้ว่า รายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ (เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสืออ่านเล่น) อาจมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กได้มากน้อยเพียงใด

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง (α = .72)

<u>แบบวัดความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก</u> มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ชี้ตอบเช่นเดียวกัน มี ๑๐ ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า

๑ ประโยค และมาตรประเมินค่า จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ๖ หน่วย ควบคู่กันไป โดยให้ผู้ปกครองรายงานว่าตนเชื่อในอิทธิพลของสื่อมวลชน เฉพาะโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ ในด้านที่ให้คุณมากและให้โทษน้อยแก่เด็กเพียงใด

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .58)

<u>แบบวัดการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน</u> แบบวัดนี้เป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ปกครองรายงานว่า ครอบครัวพยายามกำหนดประเภทของรายการโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมให้เด็ก โดยการแนะนำสื่อมวลชนประเภทที่เหมาะสมให้เด็ก และห้ามปรามขัดขวางการรับสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสมของเด็ก

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง (α = .74)

<u>แบบวัดการควบคุมการเข้าใจเนื้อหา</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ปกครองรายงานถึงปริมาณการเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกับตนเกี่ยวกับเนื้อหาที่รับ และปริมาณการอธิบายเนื้อหาให้แก่เด็กทั้งในขณะรับและหลังจากรับสื่อมวลชนนั้นแล้ว

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นสูงเป็นที่น่าพอใจ (α = .80)

<u>แบบวัดการควบคุมการยอมรับการชักจูง</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ปกครองรายงานถึงการอธิบายข้อเท็จจริงให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้ทราบ

ว่าสื่อมวลชนหลายชนิดมิได้เสนอความจริงที่เกิดขึ้น แต่อาจแต่งเติมหรือเพ้อฝัน เพื่อความเพลิดเพลินได้มาก นอกจากนี้ยังได้ประเมินค่าความถูกต้อง คุณและโทษของเรื่องราวที่สื่อมวลชนเสนอ เพื่อเตือนเด็กและทำตัวอย่างแก่เด็ก โดยกระทำตามการชักจูงที่เหมาะสม และปฏิเสธที่จะทำตามการชักจูงที่ไม่เหมาะสมให้เด็กได้รับทราบ

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .63)

<u>แบบสอบถามการจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่ออายุน้อย</u> เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยในข้อความแต่ละประโยคนั้น จะถามเกี่ยวกับการที่ผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กให้เด็กใช้ เมื่อเด็กอายุ ๓-๘ ขวบมากน้อยเพียงไร ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนอาจได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .50)

<u>แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ปกครองรายงานเกี่ยวกับความใกล้ชิดสนิทสนมของตน การปฏิบัติต่อเด็ก การยอมรับเด็ก ยกย่องเด็กของตนตามสมควร การแบ่งเวลาให้เด็ก มีการร่วมกิจกรรมกับเด็ก

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (α = .70)

แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ปกครองรายงานเกี่ยวกับการแนะนำ ตักเตือน ส่งเสริมเด็ก ให้กระทำหรือไม่กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยให้เหตุผลกับเด็กของตน และลงโทษหรือให้รางวัลตามสมควรกับการกระทำของเด็ก โดยพยายามไม่เอาอารมณ์ของตนมาเกี่ยวข้อง

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .63)

แบบสอบถามภูมิหลังของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบหรือเติมข้อความเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมและสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของผู้ปกครอง และลักษณะอื่น ๆ ทางด้านชีวสังคม ประกอบด้วยการถามเกี่ยวกับอายุ เพศ ระดับการศึกษา ศาสนา ส่วนสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครองประกอบด้วยการสอบถามเกี่ยวกับรายได้ต่อเดือนของครอบครัว จำนวนคนในครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและคู่สมรส สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและคู่สมรส ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็ก (เช่น เกี่ยวข้องกับเด็กในฐานะอะไร ปริมาณเวลาที่ใกล้ชิดดูแลเด็ก ตลอดจนระยะเวลาที่รับผิดชอบดูแลเด็กของตน) ส่วนลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ การสอบถามเกี่ยวกับปริมาณการรับสื่อมวลชนของครอบครัว

แบบวัดสำหรับนักเรียน

แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ตอบประเมินค่าความเชื่อและการปฏิบัติที่แสดงว่าผู้ตอบมั่นใจว่าจะสามารถแก้ไขสิ่งที่ผิดให้กลับดีขึ้น หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดกับตนได้มากน้อยเพียงไร

ในการตอบแบบวัดนี้ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับเกือบปานกลาง (α = .45) และหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นปานกลาง (r_{12} = .52 จากจำนวน ๗๐ คน)

<u>แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกันคือ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยให้ผู้ตอบประเมินค่าความสามารถของตน ในการคาดการณ์ไกลและการควบคุมตนเองที่จะรู้จักอดได้รอได้ เพื่อผลได้ที่ยิ่งใหญ่กว่าในอนาคต

ในการตอบแบบวัดนี้ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นปานกลาง (α = .65) และหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นปานกลางเช่นเดียวกัน (r_{12}= .58, จากจำนวน ๗๐ คน) แบบวัดนี้เคยใช้ในการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ซึ่งพบว่าแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง โดยใช้กับเด็กวัยรุ่น (r_{tt}= .90 จากแบบวัดจำนวน ๒๐ ข้อ)

<u>แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม</u> มีลักษณะเป็นแบบวัด ๑๐ ข้อ แต่ละข้อมีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลในเรื่องจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่ง มี ๖ ตัวเลือก ผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ ส่วนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ใช้ก็เป็นสถานการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนตัวหรือของพวกพ้องกับกฎเกณฑ์ของกลุ่มและความดีงาม เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเลือกทำความดีหรือหลีกเลี่ยงการทำชั่ว ๖ ข้อ และอีก ๔ ข้อเกี่ยวกับการทำเลว แบบวัดนี้มิได้วัดพฤติกรรมของผู้ตอบ แต่วัดเหตุผลในการเลือกกระทำของผู้ตอบ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกกระทำดีหรือเลือกกระทำเลวก็ได้ โดยที่การกระทำเลวนั้นถ้าผู้กระทำมีเหตุผลหรือเจตนาที่สูงส่ง และไม่ใช่กระทำแบบเป็นการเห็นแก่ตัว ผู้กระทำเลวในกรณีนี้ก็สามารถจัดได้ว่าเป็นผู้ที่มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงตามทฤษฎีโคลเบอร์กได้ ผู้ตอบสามารถจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนนในแบบวัดนี้

ในการวิจัยนี้ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่าแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ (α = .35) แต่เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นปานกลาง (r_{12}= .56, N = 70) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ได้เคยใช้ในการวิจัยหลายเรื่อง เช่น การวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" ซึ่งศึกษาเยาวชนอายุ ๑๐-๒๔ ปี ผู้วิจัยได้พบว่าแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง (r_{tt}= .77) ส่วนงานวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น ซึ่งศึกษาวัยรุ่นอายุ ๑๓-๑๕ ปี ได้ค่าความเชื่อมั่น (α = .50) ปานกลางใกล้เคียงกับที่พบในการวิจัยนี้

<u>แบบวัดการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน</u> แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตรประเมินค่า ๖ หน่วยเช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ เพื่อวัดปริมาณการยอมรับของผู้ตอบว่ามารดาของตนมีการประเมินค่าตนในทางบวก แสดงความรักใคร่ตนอย่างเด่นชัด เปิดโอกาสให้ตนได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และให้การช่วยเหลือสนับสนุนตน การเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร และทำให้บุตรเห็นความสำคัญของบิดามารดาที่มีต่อตน ผู้ตอบสามารถจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนนในแบบวัดนี้

ในการวิจัยนี้ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่าแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .66) ซึ่งใกล้เคียงกับค่าความเชื่อมั่นที่หาได้ในโครงการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น" ที่ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .60)

<u>แบบวัดการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตรประเมินค่า ๖ หน่วยเช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ เพื่อวัดปริมาณการยอมรับของผู้ตอบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองของตนได้อธิบายเหตุผลให้แก่ตน ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร บิดามารดาให้รางวัล

และลงโทษตนอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากเพียงใด และพยายามที่จะไม่ใช้อารมณ์อย่างขาดเหตุผลมากเพียงใด ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α =.67)

<u>แบบวัดทัศนคติต่อการถูกควบคุมเกี่ยวกับสื่อมวลชน</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๕ ข้อ ประโยคเหล่านี้อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าที่นักเรียนรายงานเกี่ยวกับความรู้สึกของตนต่อการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการสอดส่อง ให้คำแนะนำ และควบคุมการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมต่อเด็กของตน ตลอดจนถึงความรู้สึกที่มีต่อการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง พยายามอธิบายข้อเท็จจริงของสื่อมวลชน และความรู้สึกต่อการชักจูงของบิดามารดาในการให้กระทำตามหรือไม่กระทำตามสื่อมวลชนนั้น ๆ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๕ ถึง ๙๐ คะแนน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (α = .69)

<u>แบบวัดปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็ก</u> เป็นแบบวัดที่ใช้สำรวจปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กในช่วงวันและเวลาต่างกัน โดยให้นักเรียนเขียนจำนวนชั่วโมงและนาทีลงในแต่ละช่วง แล้วใช้คะแนนรวมเป็นจำนวนเวลาที่ชมในหนึ่งสัปดาห์ นอกจากนี้แล้วแบบวัดชุดนี้ยังใช้สำรวจว่าในขณะที่เด็กชมโทรทัศน์นี้ส่วนใหญ่เด็กชมกับใคร และผู้ที่เลือกรายการคือใคร ขณะที่ชมโทรทัศน์นั้นเด็กจะทำกิจกรรมอื่นหรือไม่

แบบวัดปริมาณการชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยค ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๖ ข้อ โดยข้อความในแต่ละประโยคจะถามถึงรายการประเภทต่าง ๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย ซึ่งผู้ตอบชมร่วมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองมากน้อย

เพียงไร ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๖ ถึง ๓๖ คะแนน หาค่าความเชื่อมั่นแบบวัดซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .58 จากจำนวน ๖๙ คน)

<u>แบบวัดความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยค ประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า ๖ หน่วย เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยข้อความในแต่ละประโยคนั้นจะให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยวิธีการสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .53 จากจำนวน ๗๐ คน)

<u>แบบวัดปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง</u> เป็นแบบวัดที่ให้เด็กรายงานว่าได้ชมรายการที่ทางวิชาการจัดว่ามีประโยชน์พร้อมกับผู้ปกครองในปริมาณใด แบบวัดนี้มี ๖ ข้อแบบมาตรประเมินค่า มีคะแนนรวมจาก ๖ ถึง ๓๖ คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นแบบวัดซ้ำปานกลาง (r_{xy} = .58 จำนวนผู้ตอบ ๖๙ คน)

<u>แบบวัดปริมาณการฟังวิทยุของเด็ก</u> เป็นแบบวัดที่ใช้สำรวจปริมาณการฟังวิทยุในช่วงเวลาและวันต่างกันของเด็ก โดยให้เด็กเขียนจำนวนชั่วโมงและนาที ลงในช่องที่กำหนดให้ แล้วใช้คะแนนรวมเป็นเวลาที่ชมในหนึ่งสัปดาห์ ค่าความเชื่อมั่นแบบวัดซ้ำต่ำ (r_{xy} = .25 จำนวนผู้ตอบ ๖๑ คน)

<u>แบบวัดความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยค ประกอบด้วยมาตรประเมินค่า ๖ หน่วย มีทั้งหมด ๖ ข้อ โดยข้อความในแต่ละประโยคนั้นจะให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการฟังรายการวิทยุประเภทต่าง ๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๖ ถึง ๓๖ คะแนน เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยวิธีการวัดซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .58 จากจำนวน ๔๔ คน)

<u>แบบวัดปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์</u> เป็นแบบวัดที่ใช้สำรวจปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็กในช่วงหนึ่งสัปดาห์ โดยให้เด็กแจ้งจำนวนชั่วโมงและนาทีในช่องที่กำหนดไว้

<u>แบบวัดความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์</u> เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นประโยคประกอบด้วยมาตรประเมินค่า ๖ หน่วยเช่นเดียวกัน มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ โดยข้อความในแต่ละประโยคนั้นจะให้ผู้ตอบรายงานความรู้สึกของตนต่อการอ่านสิ่งตีพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งที่มีประโยชน์มากและน้อย ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก ๑๐ ถึง ๖๐ คะแนน เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้โดยวิธีการวัดซ้ำได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (r_{xy} = .46 จากจำนวน ๗๐ คน)

<u>แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียน</u> เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม และสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของนักเรียนและลักษณะอื่น ๆ ทางด้านชีวสังคมประกอบด้วยการถามเกี่ยวกับอายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานที่เกิด อาศัยอยู่กับใคร ส่วนสถานภาพทางสังคมของครอบครัว ประกอบด้วยการสอบถามเกี่ยวกับรายได้ต่อเดือนของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ใช้จ่ายจากรายได้นี้ จำนวนผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เกี่ยวข้องเป็นอะไรกับผู้ตอบ มีการศึกษาระดับไหน และประกอบอาชีพหรือไม่ สำหรับลักษณะอื่น ๆ นั้น ถามเกี่ยวกับปริมาณสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบ้าน พร้อมทั้งให้ชื่อสื่อมวลชนบางประเภทที่รับไว้ภายในบ้าน และถามถึงระยะเวลาที่มีสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ภายในบ้าน

วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม อันมีการวัดตัวแปรด้วยการใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประมวลแบบวัดต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันเป็นจำนวน ๒ เล่ม เล่มหนึ่งเป็นแบบสอบถามนักเรียน อีกเล่มหนึ่งเป็นแบบสอบถามผู้ปกครอง แล้วนำไปให้นักเรียนชั้น ป.๕, ป.๖, ม.๑, และ ม.๒ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดตอบแบบสอบถามเหล่านี้พร้อมกันในห้องเรียน ภายใต้การดูแลของคณะผู้วิจัย ส่วนผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ ตอบแบบวัดก่อนนักเรียนในช่วงที่ผู้ปกครองทุกคนต้องนำเด็กมารายงานตัวที่โรงเรียนตอนต้นเทอมหรือมาร่วมประชุม ผู้ปกครองเหล่านี้ตอบแบบวัดภายใต้การดูแลของคณะผู้วิจัยเช่นเดียวกัน การศึกษาภาคสนามนี้มีการดำเนินการเป็น ๒ ขั้นตอนด้วยกันคือ การสุ่มตัวอย่าง และการเก็บข้อมูล

การสุ่มตัวอย่าง ในการวางแผนการวิจัยนั้นได้กำหนดไว้ว่าจะศึกษาเยาวชนไทยและผู้ปกครองทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดที่มีระยะห่างจากกรุงเทพฯ ภายในรัศมีไม่เกิน ๘๐ กิโลเมตร การที่กำหนดประชากรในต่างจังหวัดมีลักษณะเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสื่อมวลชนต่าง ๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์ จะได้กระจายออกอากาศไปสู่ประชากรเหล่านี้ในลักษณะที่เหมือนกัน รับชมได้เท่าเทียมกันทุกช่อง สำหรับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยขั้นแรกได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกตามถิ่นที่อยู่ คือท้องที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยแยกสุ่มกันคนละแบบ โดยในแต่ละถิ่นที่อยู่ผู้วิจัยจำแนกโรงเรียนเป็น ๒ ประเภท คือโรงเรียนรัฐบาลระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพฯ ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนในแต่ละประเภทเป็น ๒ แบบ คือโรงเรียนที่ครอบครัวมีเศรษฐกิจสูง กับโรงเรียนที่ครอบครัวมีเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ โดยสุ่มมาได้ ๗ โรงเรียนในกรุงเทพฯ สำหรับต่างจังหวัด ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนในแต่ละประเภทเป็น ๒ แบบด้วยกันคือ โรงเรียนในเขตอำเภอเมือง และโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง สุ่มมาได้ ๑๑ โรงเรียนในต่างจังหวัด สัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดมีจำนวนเท่ากัน สาเหตุที่จำนวนโรงเรียนต่างกันเนื่องมาจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในต่างจังหวัดมีขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนและผู้ปกครองน้อย จึงจำเป็นต้องใช้จำนวนโรงเรียนหลายโรงเรียน และนักเรียนของโรงเรียนที่สุ่มได้นั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พร้อมกับผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มนี้ จากนั้นจึงเดินทางไปขอเก็บข้อมูลโดยดำเนินการจากผู้ปกครองก่อน แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่ผู้ปกครองได้มาตอบแบบสอบถาม รวมเป็นนักเรียนและผู้ปกครองที่ได้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดประเภทละ ๑,๗๔๐ คน และเมื่อนำคำตอบเหล่านี้มาให้คะแนนและลงรหัส พบว่ามีบางฉบับที่บกพร่อง จึงคัดออก เหลือที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ ๑,๖๐๐ คู่ โดยนักเรียนเป็นผู้ที่เรียนในระดับการศึกษาต่างกัน และถิ่นที่เรียนต่างกัน ดังได้แสดงรายละเอียดในตาราง ก

ตาราง ก แสดงจำนวนผู้ปกครอง-นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามระดับชั้นเรียน และถิ่นที่ตั้งโรงเรียน

ระดับการศึกษา	กรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด อำเภอเมือง	ชนบท	รวม
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.๕ และ ป.๖)	๔๐๐ คน	๒๐๐ คน	๒๐๐ คน	๘๐๐ คน
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑ และ ม.๒)	๔๐๐ คน	๒๐๐ คน	๒๐๐ คน	๘๐๐ คน
รวม	๘๐๐ คน	๔๐๐ คน	๔๐๐ คน	๑,๖๐๐ คน

การวิจัยนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งจากผู้ปกครอง และนักเรียน ใน พ.ศ. ๒๕๒๕

การลงรหัสคอมพิวเตอร์และเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ ได้ลงคะแนนคำตอบของนักเรียนและของผู้ปกครองของนักเรียนคนนั้น ต่อเนื่องกันเป็นคู่ไป จำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ คู่

บทที่ 3
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย" นี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของเด็ก โดยมีการเก็บข้อมูลทางด้านสาเหตุจากผู้ปกครองของเด็กและตัวเด็กเอง ส่วนทางด้านการรับสื่อมวลชนและจิตลักษณะบางประการที่อาจจะเป็นผลของสาเหตุในเรื่องนี้ ก็ได้มีการเก็บข้อมูลจากเด็กของผู้ปกครองเหล่านั้น ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัย 5 ประการที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของเด็กคือ (1) ปริมาณการตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กของผู้ปกครอง (2) ปริมาณการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง (3) วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (4) ทัศนคติ (เจตคติ) ของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองต่อตน และ (5) ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของเด็ก ของผู้ปกครองและของครอบครัว ส่วนการรับสื่อมวลชนของเด็ก ได้มีการศึกษาสื่อมวลชน 3 ประเภทคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ โดยสอบถามเด็กถึงปริมาณการรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท เป็นจำนวนชั่วโมงในหนึ่งสัปดาห์ และวัดปริมาณความชอบของเด็กต่อรายการหรือเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภท ส่วนทางด้านผลของการรับสื่อมวลชนเหล่านี้ ได้ศึกษาจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ประการของเด็กคือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) ความมุ่งอนาคต และ (3) ความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในเยาวชนและประชาชนไทย

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยจะพิจารณาผลทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด และในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของเด็ก ของผู้ปกครอง และของครอบครัวด้วย นอกจากนั้นยังจะได้มีการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางประการเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีพื้นฐานทางวิชาการเพียงพอที่จะตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ล่วงหน้า

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ จะได้กำหนดหัวข้อการนำเสนอตามลำดับประเภทของตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาจสังเกตได้ว่าตัวแปรตามที่ถูกวิเคราะห์เป็นลำดับแรก ๆ นั้น จะถูกใช้เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ข้อมูล ของตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เสนอผลในลำดับหลัง ๆ หัวข้อในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลคือการพิจารณา (1) ลักษณะของผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน (2) ลักษณะของผู้ปกครองที่ควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน (3) ลักษณะของวัยรุ่นที่รับสื่อมวลชนต่างกัน และ (4) ลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะ 3 ประการในปริมาณต่างกัน

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม จุดประสงค์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงกระทำเพื่อศึกษาปริมาณความสัมพันธ์ของตัวแปรตามที่กล่าวมาข้างบนนี้กับตัวแปรอิสระต่าง ๆ ทีละหนึ่งตัว สอง สาม หรือหลายตัวพร้อมกัน ตัวแปรตามทั้งหมดมีลักษณะเป็นคะแนนจึงสามารถใช้วิธีการทางสถิติแบบพาราเมตริกซ์ โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้มีหลายวิธีคือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทีละสองตัว (Intercorrelation Matrices) การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามแบบสามทาง (Three-way Analysis of Variance, Factorial Design) และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น (Multiple Regression Analysis, Stepwised) โดยได้มีการวิเคราะห์ตัวแปรตามด้วยวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และในกลุ่มที่แยกย่อยตามตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิตินั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาผลการวิจัยนี้ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งที่สุดเท่าที่จะทำได้จากตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อนึ่ง ในการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ จะพบว่าจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างรวมหรือแยกประเภท อาจแตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อยในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แต่ละครั้ง ทั้งนี้เพราะในกลุ่มตัวอย่าง 1,600 คู่ (นักเรียนกับผู้ปกครองของเขา) นี้ ถ้านักเรียนคนใดไม่ได้ใช้สื่อมวลชนประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นประจำ ผู้ตอบก็งดเว้นไม่ต้องตอบคำถามเกี่ยวกับสื่อมวลชนประเภทนั้น ๆ จึงทำให้คอมพิวเตอร์ต้องคัดคนที่ขาดข้อมูลที่เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม หรือตัวแปรทั้งสองประเภทที่กำลังจะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนั้นออกทุกคราวไป

ก่อนที่จะเริ่มเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับที่กล่าวมาแล้ว จะได้เสนอข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างนี้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ซึ่งจะเป็นการแสดงความเหมาะสมในการที่จะศึกษาเรื่องของสื่อมวลชนในบ้าน ของคนในกลุ่มตัวอย่างนี้ และจะเป็นการชี้แนวทางในการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ในการตีความผลการวิจัย และการกำหนดขอบเขตการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ต่อไปด้วย

ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ต้องการจะศึกษาว่าบิดามารดาได้ควบคุมการใช้สื่อมวลชนของเด็กประถม 5 และ 6 และเด็กมัธยม 1 และ 2 อย่างไร ฉะนั้นคำถามแรกเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาก็คือ เด็กในกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือแยกกันอยู่มากเพียงใด และในกลุ่มที่อยู่กับบิดามารดานั้นที่บ้านมีโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร มากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่าในจำนวนนักเรียน 1,600 คนที่ศึกษานั้น 90% อยู่กับบิดามารดา 91% ของนักเรียนทั้งหมดมีโทรทัศน์ในบ้าน 95% มีวิทยุ และ 74% มีหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้น 61.50% ดูโทรทัศน์กับบิดามารดา ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและทางบ้านมีโทรทัศน์นั้น 66.30% ดูโทรทัศน์กับบิดามารดา เปอร์เซนต์ของนักเรียนหญิงที่ดูโทรทัศน์กับบิดามารดามีมากกว่านักเรียนชาย (66.60% และ 56.60% ตามลำดับ)

ในครอบครัว 1,600 รายที่ศึกษานั้น 67.10% มีสื่อมวลชนครบทั้ง 3 ชนิดในบ้าน 69.50% มีแต่เพียงโทรทัศน์กับหนังสือ 71.10% มีเฉพาะวิทยุกับหนังสือ และ 87.40%

มีแต่โทรทัศน์กับวิทยุเท่านั้น จากการสำรวจนี้จึงมั่นใจได้ว่าบุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างนี้มีความเหมาะสมที่จะถูกศึกษาในเรื่องของสื่อมวลชนในครอบครัว ในการวิเคราะห์ข้อมูลบางครั้งได้ศึกษาเด็กที่อยู่อาศัยกับบิดามารดาแยกจากเด็กที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา บางครั้งก็ได้แยกศึกษาเด็กที่ชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุกับบิดามารดาออกจากเด็กทั้งหมดด้วย เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างนอกจากที่กล่าวมานี้ จะได้นำเสนอในขณะที่รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนด้วย

ความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองที่มีลักษณะต่างกัน

ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็นสองตัวแปรคือ ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กตัวแปรหนึ่ง และอีกตัวแปรหนึ่งคือ ปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก

ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก หมายความถึง การที่ผู้ปกครองรับรู้ว่าสื่อมวลชนอาจมีผลต่อเด็กได้จากมากถึงน้อยหรือไม่มีผลเลย เนื้อความที่ใช้ในแบบสอบถามส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของโทรทัศน์ ผู้ปกครองแต่ละคนอาจมีคะแนนความตระหนักฯ ได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน พบคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ 41.01 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 6.75 คะแนน

ปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก หมายความถึง การที่ผู้ปกครองยอมรับว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์อาจมีผลดีต่อเด็กได้มากจนถึงมีผลเสียต่อเด็กมาก ผู้ปกครองแต่ละคนอาจมีคะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน พบคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ 37.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.96 คะแนน

ตัวแปรความตระหนักฯ เป็นตัวแปรหลักของการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ส่วนตัวแปรความเชื่อในประโยชน์ฯ เป็นตัวแปรเสริมเพื่อให้เข้าใจความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในตอนแรกจะได้เสนอผลการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ความ

ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กเป็นตัวแปรตาม ส่วนในตอนสองจะได้เสนอผลการวิเคราะห์คะแนนความเชื่อฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถานภาพทางสังคมกับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน ในการวิจัยนี้ต้องการจะศึกษาว่าผู้ปกครองประเภทใด ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากหรือน้อยกว่าผู้ปกครองประเภทอื่น โดยมีสมมติฐาน ๑ ว่า "ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงและมาจากระดับเศรษฐกิจสูง ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำและมาจากระดับเศรษฐกิจต่ำ" ในการตรวจสอบสมมติฐาน ๑ นี้ ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของคะแนนความตระหนักฯ โดยมีระดับการศึกษาของผู้ตอบ ระดับเศรษฐกิจและชั้นเรียนของเด็กในปกครอง เป็นตัวแปรอิสระ ผลปรากฏในตาราง ๑ ว่า คะแนนความตระหนักฯของผู้ปกครอง แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ตอบ และแปรปรวนไปตามระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบด้วย อย่างมีความเชื่อมั่นได้สูง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความตระหนักในกลุ่มผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาในขั้นมัธยมศึกษาหรือสูงกว่านั้น มีความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ยความตระหนักฯ คือ 44.35 และ 39.07 ตามลำดับ)

ส่วนเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความตระหนักฯ ของผู้ปกครองที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่างกัน ผลปรากฏว่าผู้ตอบที่มีเศรษฐกิจสูง ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากกว่าผู้ตอบที่มีเศรษฐกิจต่ำ (ค่าเฉลี่ยความตระหนักฯ คือ 42.41 และ 39.45 ตามลำดับ)

นอกจากความตระหนักฯ จะแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองดังกล่าวไปแล้ว ไม่ปรากฏว่าความตระหนักฯ ของผู้ปกครองได้แปรปรวนไปตามชั้นเรียนของเด็ก (ประถมปลายและมัธยมต้น) แต่ประการใด นอกจากนี้คะแนนความตระหนักฯ ของผู้ปกครองยังไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของระดับการศึกษา กับระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบพร้อมกันแต่ประการใด ผลการวิจัยส่วนนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน ๑ ในแง่ของอิทธิพลร่วมระหว่างระดับการศึกษากับระดับเศรษฐกิจ แต่พบอิทธิพลของตัวแปรทั้งสองนี้อย่างเป็นเอกเทศจากกัน ต่อคะแนนความตระหนักฯ ของผู้ปกครอง ดังจะได้อภิปรายผลในบทต่อไป

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง โดยพิจารณาตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับเศรษฐกิจในกลุ่มรวม

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ชั้นเรียนของเด็ก (ก)	1	53.35	1.52
ระดับการศึกษา (ข)	1	6287.41	179.36***
ระดับเศรษฐกิจ (ค)	1	317.42	9.06**
ก × ข	1	26.22	< 1
ก × ค	1	5.59	< 1
ข × ค	1	67.69	1.93
ก × ข × ค	1	38.38	1.10
ส่วนที่เหลือ	1,350	35.05	
รวม	1,357	41.89	

*** และ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01

เพื่อที่จะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ในกลุ่มผู้ปกครองบางประเภทที่มีลักษณะเฉพาะบางประการ จึงได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความตระหนักฯ ในกลุ่มผู้ปกครอง 6 ประเภทที่จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก และตามวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองรายงาน (ดูตาราง 1 ในภาคผนวก ค.) ปรากฏว่ากลุ่มที่ให้ผลเหมือนกับผลในกลุ่มตัวอย่างรวม ที่ได้รายงานไปแล้วทุกประการคือ กลุ่มผู้ปกครองที่เด็กอยู่ด้วย กลุ่มผู้ตอบที่ทางบ้านมีโทรทัศน์ และกลุ่มผู้ตอบที่ดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี

ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนในกรุงเทพฯ นั้น นอกจากความตระหนักฯ จะแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครองแล้ว ยังแปรปรวนไปตามระดับชั้นเรียนของเด็กในปกครองด้วย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มผู้ปกครองของเด็กประถมและมัธยมแล้ว ปรากฏว่าผู้ปกครองของนักเรียนประถมตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองของนักเรียนมัธยม (ค่าเฉลี่ยความตระหนักฯ คือ 42.85 และ 41.91 ตามลำดับ)

ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองที่จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 2 ประเภทนั้น ปรากฏว่าคะแนนความตระหนักฯ แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแต่ประการเดียว และพบค่าเฉลี่ยในทำนองเดียวกับกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอื่น ๆ

จึงอาจสรุปได้ในส่วนนี้ว่า ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาคือระดับเศรษฐกิจ ส่วนระดับชั้นเรียนของเด็กเกี่ยวข้องกับความตระหนักฯ เฉพาะในผู้ตอบจากกรุงเทพฯ เท่านั้น อาจกล่าวได้โดยสรุปว่า ผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อยกว่าผู้ปกครองในกลุ่มเปรียบเทียบคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ ฐานะต่ำ และเป็นผู้ปกครองของนักเรียนมัธยม โดยเฉพาะในกลุ่มที่อยู่ในกรุงเทพฯ

ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์คะแนนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายคือ รายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองและระยะเวลาที่มีสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ในบ้าน รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 8 ตัว ผลปรากฏดังในตาราง 2 ว่า ตัวทำนายเหล่านี้สามารถร่วมกันทำนายปริมาณความตระหนักฯ ของผู้ปกครองในกลุ่มรวมได้ 10% ส่วนในกลุ่มย่อยที่จำแนกตามประเภทของนักเรียนในปกครองและประเภทของผู้ตอบอีก 17 กลุ่ม ผลปรากฏว่าตัวทำนายสามารถทำนายปริมาณความตระหนักฯ ได้สูงสุดคือ 12-14% ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนในตัวเมือง-ต่างจังหวัด ผู้ปกครองนักเรียนชายและผู้ปกครองที่ไม่ได้ชมโทรทัศน์กับเด็ก ส่วนผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำหรือมีฐานะต่ำ ส่วนตัวแปรที่ทำนายปริมาณความตระหนักฯ ของผู้ปกครองได้มากที่สุดมี 3 ตัวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ระยะเวลาที่รับผิดชอบเด็ก และระยะเวลาที่มีโทรทัศน์ เมื่อพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักฯ กับตัวทำนายแต่ละตัวที่

ตาราง 2 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กในผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	ความตระหนักฯ		ความเชื่อในประโยชน์	
		% การทำนาย	ตัวทำนาย	% การทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	1,600	10	1,2,3,4	0	–
ผู้ปกครองนักเรียน–ประถม	799	11	1,4,2,5	0	–
ผู้ปกครองนักเรียนมัธยม	801	10	1,3,2,4	0	–
ผู้ปกครองนักเรียนชาย	780	13	1,2,4,6,5	0	–
ผู้ปกครองนักเรียนหญิง	820	9	1,3,2,4	0	–
อยู่ในกรุงเทพฯ	798	7	1,2,4	2	7,1,5
ตัวเมืองต่างจังหวัด	400	14	1,3,5,2	1	5,6
ชนบท	402	5	1	0	–
เด็กอยู่กับผู้ปกครอง	1,443	10	1,3,4,2	0	–
เด็กไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง	154	5	1	0	–
ผู้ตอบ กศ.ต่ำและฐานะต่ำ	569	2	1	0	–
ผู้ตอบ กศ.ต่ำและฐานะสูง	399	5	1,3	0	–
ผู้ตอบ กศ.สูงและฐานะต่ำ	114	5	1	9	7,3,8
ผู้ตอบ กศ.สูงและฐานะสูง	509	3	1,4,3	0	–
ผู้ตอบทำงาน	1,406	9	1,4,2	1	1,5
ผู้ตอบไม่ทำงาน	193	11	1,2,3	3	1,8
เด็กดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง	948	10	1,3,2,4	0	–
เด็กไม่ดูโทรทัศน์กับ–ผู้ปกครอง	594	12	1,2	1	1

1 = ผู้ปกครองรายงานการใช้เหตุผลกับเด็ก
2 = ระยะเวลาที่รับผิดชอบเด็ก
3 = ระยะเวลาที่มีโทรทัศน์
4 = อายุเด็ก
5 = ผู้ปกครองรายงานการรักสนับสนุนเด็ก
6 = ระยะเวลาที่รับสิ่งพิมพ์
7 = ระยะเวลาที่มีวิทยุ
8 = เวลาใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์

กล่าวนี้ ทำให้สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่รายงานว่าเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมาก รับผิดชอบเด็กในเวลาสั้น และมีโทรทัศน์ใช้มานานมากเท่าใด ก็ตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์มากเท่านั้น

สรุปลักษณะของผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กต่ำคือ ผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ที่มีฐานะต่ำ อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย และมีโทรทัศน์ใช้ในระยะเวลาอันสั้น

<u>สถานภาพทางสังคมกับความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชน</u> ต่อมาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะได้ทราบว่าผู้ปกครองที่มีลักษณะทางสังคมบางประการต่างกันนั้น จะเป็นผู้ที่เชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกันอย่างไร โดยได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง โดยใช้คะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนเป็นตัวแปรตาม และมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ ระดับชั้นเรียนของเด็กในปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ตอบ และระดับเศรษฐกิจ โดยได้ทำการวิเคราะห์เช่นนี้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 2 ในภาคผนวก ค.) คะแนนความเชื่อฯ แปรปรวนไปตามชั้นเรียนของเด็กในปกครอง และตามระดับการศึกษาของผู้ตอบในกลุ่มรวมและกลุ่มผู้ปกครองอีก 2 ประเภทคือ ผู้ปกครองที่มีโทรทัศน์และผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มแบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระดังกล่าวในผู้ตอบทั้งหมด ปรากฏว่าผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองของนักเรียนประถม (ค่าเฉลี่ยคือ 38.16 และ 37.50 ส่วนค่าเอสดี คือ 5.56 และ 5.65 ตามลำดับ) ส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมีความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 38.39 และ 37.47) ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองที่มีโทรทัศน์ และผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี ก็พบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อฯ ตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองในทำนองเดียวกับที่กล่าวไปแล้วในกลุ่มรวม

นอกจากผลที่กล่าวมาแล้วนี้ ไม่พบว่าคะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนของผู้ปกครองแปรปรวนไปตามระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบ หรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้ทีละสองหรือสามตัวแต่ประการใด

ต่อมาได้วิเคราะห์คะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายทั้งสิ้น 8 ตัว ทำการวิเคราะห์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 17 กลุ่ม ผลปรากฏในตาราง 2 ว่า ตัวทำนายที่เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และระยะเวลาที่

มีสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ในบ้านไม่สามารถทำนายคะแนนความเชื่อฯ ของผู้ตอบในกลุ่มรวมได้เลย แต่ทำนายความเชื่อฯ ของผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำได้สูงที่สุดคือ 9% โดยมีระยะเวลาที่มีวิทยุ การเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน และระยะเวลาที่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์ เป็นตัวทำนายที่สำคัญของความเชื่อในประโยชน์ฯ โดยอาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวที่มีวิทยุใช้มานานเท่าใด เลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อยเท่าใด และมีเวลาใกล้ชิดเด็กในสัปดาห์หนึ่ง ๆ มากเท่าใด ก็จะเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากขึ้นเท่านั้น ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ทำงานอาชีพนั้น ถ้าผู้ปกครองรายงานว่าเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อยเท่าใดก็จะเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่านั้น

สรุปได้ว่าในการวิจัยนี้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องและสามารถทำนายปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองมีไม่มากนัก ที่สำคัญคือระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับชั้นเรียนของเด็กในปกครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล และระยะเวลาที่มีวิทยุใช้ในบ้าน โดยปรากฏว่าผู้ที่เชื่อว่าสื่อมวลชนมีประโยชน์ต่อเด็กมากคือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง ผู้ปกครองของนักเรียนมัธยม ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อย และใช้เหตุผลน้อย และผู้มีวิทยุใช้มานาน

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนและความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนนั้น พบในกลุ่มรวมว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .32 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

<u>สรุปลักษณะของผู้ปกครองที่ตระหนักฯ ต่างกัน</u> ในการสรุปนี้ได้นำผลการวิเคราะห์คะแนนความตระหนักฯ มาพิจารณาประกอบกับผลการวิเคราะห์คะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก เพื่อจะได้ข้อสรุปที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าในการวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงนั้นตระหนักว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก และอิทธิพลนี้ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงเชื่อว่าเป็นประโยชน์ต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำจะตระหนักและเชื่อเช่นนี้ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนมัธยมจะเห็นประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากกว่าผู้ปกครองเด็กประถม ทั้ง ๆ ที่ตระหนักว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเด็กมัธยมน้อยกว่า (โดยเฉพาะผู้ปกครองในกรุงเทพฯ) ส่วน

ผู้ปกครองที่มีสื่อมวลชนใช้มานาน (โทรทัศน์และวิทยุ) มักจะเป็นผู้ตระหนักมาก และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากด้วย นอกจากนั้นผู้ปกครองที่มีเวลาใกล้ชิดเด็กมากเท่าใดก็เชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากด้วย ส่วนผู้ปกครองที่ไม่มีงานอาชีพนั้นถ้ารายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมาก จะตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมาก แต่เชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย ฉะนั้นผู้ปกครองที่ตระหนักมากและเห็นประโยชน์ต่อเด็กมาก คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง และผู้ปกครองที่มีสื่อมวลชนใช้ในบ้านมานาน ส่วนผู้ที่ตระหนักว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเด็กน้อย แต่ก็เป็นไปในทางให้ประโยชน์มากกว่ามีโทษ คือผู้ปกครองของนักเรียนมัธยม ส่วนผู้ปกครองที่ตระหนักว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก แต่เป็นอิทธิพลทางด้านที่ไม่น่าปรารถนา คือผู้ปกครองที่ไม่มีงานอาชีพและเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมาก

การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองที่มีลักษณะต่างกัน

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนใน 3 ด้านคือ การเปิดรับสื่อมวลชน การเข้าใจเนื้อหา และการยอมตามการชักจูง แต่ละด้านวัดได้โดยขอให้ผู้ปกครองตอบแบบวัด 10 ข้อ ซึ่งมีมาตร 6 หน่วยประกอบ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ทุกข้อ แล้วใช้คะแนนรวมในแต่ละด้านเป็นคะแนนของผู้ตอบ

การควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชน ในการวิจัยนี้ หมายความถึง ปริมาณความเอาใจใส่ตรวจตราแนะนำเด็กในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ เลือกฟังรายการวิทยุ และเลือกหนังสืออ่าน โดยผู้ปกครองรายงานในแบบวัด 10 ข้อ ผู้ตอบแต่ละคนมีคะแนนระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน

การควบคุมเด็กทางด้านการเข้าใจเนื้อหาของสื่อมวลชน หมายความถึง ปริมาณการอธิบายให้เด็กเข้าใจเนื้อความที่สื่อมวลชนนำเสนอ และการเน้นย้ำเนื้อหาที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์แก่เด็ก วัดได้โดยขอให้ผู้ปกครองตอบแบบวัด 10 ข้อ ผู้ตอบแต่ละคนจะมีคะแนนได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน

การควบคุมเด็กทางด้านการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชน หมายความถึง การส่งเสริมให้เด็กยอมตามการชักจูงทางด้านที่ดีมีคุณค่าสูงของสื่อมวลชน และการป้องกัน และขจัด

การยอมรับสื่อมวลชนทางด้านที่จะเป็นโทษแก่เด็ก วัดได้โดยขอให้ผู้ปกครองตอบแบบวัด 10 ข้อ เช่นกัน ผู้ปกครองแต่ละคนจะได้คะแนนในแบบวัดนี้จาก 10 ถึง 60 คะแนน

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ จะได้พิจารณาว่าตัวแปรอิสระชุดหนึ่ง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับการควบคุมเด็กใน 3 ด้านนี้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ตัวแปรอิสระและวิธีการทางสถิติประเภทเดียวกันต่อตัวแปรตาม 3 ตัวนี้ ในขั้นแรกจะได้พิจารณาว่าสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครองจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กทั้ง 3 ด้านอย่างไร โดยได้นำคะแนนการควบคุมแต่ละด้านมาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ต่อมาได้พิจารณาว่าลักษณะภูมิหลังของผู้ตอบและการเกี่ยวข้องกับเด็ก จะสามารถทำนายปริมาณการควบคุมแต่ละด้านได้มากเพียงใด ต่อมาได้พิจารณาว่าความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน และการใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบจะสามารถทำนายปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้านนี้เป็นปริมาณเท่าใด ในตอนสุดท้ายจะได้พิจารณาว่าตัวทำนายทุกชุดรวมกันจะสามารถทำนายการควบคุมเด็กใน 3 ด้านดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด โดยได้ทำการวิเคราะห์คะแนนการควบคุมทีละด้านแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<u>สถานภาพทางสังคมกับการควบคุม</u> ในส่วนนี้จะได้พิจารณาว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน (คือ ระดับการศึกษาต่างกัน และฐานะต่างกัน) นั้น จะเป็นผู้ที่มีการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างไร โดยจะได้เริ่มที่การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนด้านแรก คือการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน ได้นำคะแนนการควบคุมการเปิดรับนี้ไปวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง โดยเพิ่มระดับชั้นเรียนของเด็กในปกครองเป็นตัวแปรอิสระตัวที่สาม ด้วย ทำการวิเคราะห์ทางสถิติทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม ผลปรากฏในกลุ่มรวมว่าคะแนนการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนนี้ แปรปรวนไปตามระดับการศึกษา และระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบ และตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งสองนี้ (ดูตาราง 3 ในภาคผนวก ค.) ในการพิจารณาว่าปริมาณการควบคุมการเปิดรับนี้จะแตกต่างกันในกลุ่มผู้ปกครอง 4 ประเภทเมื่อพิจารณาตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวดังกล่าว จึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในกลุ่มผู้ปกครองทั้ง 4 ประเภทด้วยวิธีการของเชเฟ (Scheffe' อ้างจาก Kirk, 1968) ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 4 ในภาคผนวก ค.) ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงและฐานะสูงไปพร้อมกัน

นั้นเป็นผู้ที่ควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนมากที่สุดแตกต่างจากผู้ปกครองอื่น ๆ ทั้ง 3 ประเภท ก่อนที่จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม เมื่อพบว่าความแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 2 ตัวนี้มีปริมาณสูงพอที่จะยอมรับได้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าข้อมูลส่วนนี้สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ค่าเอฟ ที่ว่ากลุ่มเปรียบเทียบจะต้องมีค่าความแปรปรวนใกล้เคียงกัน โดยได้หาค่าเอฟแม็กซ์ด้วยวิธีการของฮาทเล่ย์ (Hartley อ้างจาก Myers, 1966 หน้า 73) ผลปรากฏว่า ข้อมูลส่วนนี้มีลักษณะที่สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นพอที่จะใช้ต่อไปได้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อจากนี้ไปก็จะได้กระทำการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของค่าความแปรปรวนเช่นนี้ และจะรายงานเฉพาะผลการวิเคราะห์ที่ไม่ขัดต่อข้อตกลงเบื้องต้นนี้เท่านั้น

ส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปริมาณการควบคุมทางด้านการเปิดรับสื่อ-มวลชนของผู้ปกครองในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มนั้น ปรากฏว่า (ดูตาราง 3) ปริมาณการควบคุมการเปิดรับนี้แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองทุกประเภท ยกเว้นผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็กแบบรักน้อยในขณะเดียวกันก็ใช้เหตุผลกับเด็กน้อย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มผู้ปกครองที่จำแนกตามระดับการศึกษาก็ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงรายงานว่าควบคุมการเปิดรับสื่อ-มวลชนของเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำในทุกกลุ่มที่ศึกษา ตัวอย่างเช่นในผู้ปกครองที่อยู่กับเด็กนั้น ผู้ปกครองที่การศึกษาสูงมีคะแนนการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนคือ 41.41 และผู้ปกครองที่การศึกษาต่ำมีคะแนนคือ 37.92 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเฉลี่ย 7.02 และ 7.05 ตามลำดับ ส่วนคะแนนในกลุ่มผู้ปกครองประเภทอื่น ๆ ก็มีความแตกต่างตามระดับการศึกษาในทำนองเดียวกับที่กล่าวมานี้

นอกจากนั้นยังพบว่าปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนยังแปรปรวนไปตามระดับเศรษฐกิจของครอบครัว ในกลุ่มย่อย 4 ใน 6 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ปกครองในกรุงเทพฯ กลุ่มผู้ปกครองที่อยู่กับเด็ก กลุ่มผู้ปกครองที่มีโทรทัศน์ และกลุ่มผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี (ดูตาราง 3) จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่จำแนกตามระดับเศรษฐกิจ ผลปรากฏว่าผู้ปกครองที่มีฐานะสูงรายงานว่าควบคุมการเปิดรับของเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่ฐานะต่ำ เช่นในกลุ่มผู้ปกครองที่อยู่กับเด็ก ผู้ที่มีฐานะสูงมีคะแนนควบคุมการเปิดรับคือ 40.34 และผู้มีฐานะต่ำมีคะแนนเท่ากับ 37.55 ในขณะที่ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 3 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเฉพาะผลที่แปรปรวนไปตามระดับการศึกษา และฐานะของผู้ตอบ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	การเปิดรับ		การเข้าใจเนื้อหา		การยอมตาม	
		ระดับ กศ.	ฐานะ	ระดับ กศ.	ฐานะ	ระดับ กศ.	ฐานะ
รวม	1,560	49.28***	15.81***	51.21***	15.27***	20.06***	7.45**
กรุงเทพฯ	776	25.15***	7.35**	23.11***	6.26*	13.32***	3.06
อยู่กับเด็ก	1,414	46.11***	12.40***	49.55***	12.67***	20.07***	6.74**
มีโทรทัศน์	1,429	42.98***	12.93***	45.00***	10.39***	19.96***	4.53*
รักน้อย-ใช้เหตุผลน้อย	388	< 1	1.44	7.07**	1.85	4.90*	< 1
รักมาก-ใช้เหตุผลมาก	508	6.29	< 1	10.13**	< 1	2.25	1.22
ดูแลเด็กนาน	1,451	51.76***	13.23***	50.95***	14.23***	25.12***	6.89**

***, **, * มีนัยสำคัญที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

สรุปได้ว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงหรือฐานะสูง หรือทั้งสองประการนี้พร้อมกัน เป็นผู้ที่รายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชน มากกว่าผู้ปกครองประเภทอื่น ๆ

การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนด้านที่สองคือ การควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน ในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาแบบสามทางตามระดับชั้นเรียนของเด็กและตามสถานภาพ 2 ประการของผู้ปกครอง ดังที่ได้กระทำกับคะแนนการควบคุมการเปิดรับที่รายงานไปแล้ว ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมนั้นการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และตามระดับเศรษฐกิจของเขาด้วย (ดูตาราง 3) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในกลุ่มผู้ปกครองที่แบ่งตามระดับการศึกษาเป็นสูงกับต่ำ ผลปรากฏว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา รายงานว่าควบคุมเด็กในการเข้าใจเนื้อหา มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ยการควบคุมในกลุ่มการศึกษาสูงคือ 44.50 และกลุ่มการศึกษาต่ำคือ 41.10) ส่วนผู้ปกครองที่ฐานะสูงก็รายงานว่าควบคุมการเข้าใจเนื้อหาของเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่มีฐานะต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 43.56 และ 40.93 ตามลำดับ) ผลเช่นเดียวกันนี้ปรากฏในผู้ปกครองประเภทอื่น ๆ อีก 4 ประเภทคือ ผู้ปกครองในกรุงเทพฯ ผู้ปกครองที่อยู่กับเด็ก ผู้ปกครองที่มีโทรทัศน์ และผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี (ดูตาราง 3)

/ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองในกรุงเทพฯ นั้น คะแนนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหานอกจากจะแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาและเศรษฐกิจของผู้ตอบแล้ว ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวด้วย (ค่าเอฟคือ 5.69 ดีเอฟคือ 7,775 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05) และพบว่าค่าเอฟแม็กซ์ไม่มีนัยสำคัญ จึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มทั้ง 8 เป็นรายคู่ (ดูตาราง 5 ในภาคผนวก ค.) ผลปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนประถมที่มีการศึกษาสูงและฐานะสูงนั้น รายงานว่าควบคุมการเข้าใจเนื้อหาของเด็กมากที่สุด แตกต่างจากผู้ปกครองอีก 2 ประเภทคือ ผู้ปกครองนักเรียนประถมที่มีการศึกษาต่ำและฐานะต่ำ และผู้ปกครองนักเรียนมัธยมที่มีการศึกษาต่ำและฐานะต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควบคุมการเข้าใจเนื้อหาสื่อมวลชนของเด็กน้อยที่สุด กลุ่มสุดท้ายนี้ยังควบคุมน้อยกว่าผู้ปกครองนักเรียนมัธยมที่มีการศึกษาสูงและฐานะสูงด้วยอย่างเด่นชัด

ส่วนในกลุ่มผู้ปกครองที่รักสนับสนุนเด็กน้อยและขณะเดียวกันก็ใช้เหตุผลกับเด็กน้อยด้วยนั้น คะแนนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหานี้นอกจากจะแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแล้ว ยังพบว่าแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนของเด็กกับระดับการศึกษาของผู้ปกครองด้วย (ค่าเอฟคือ 4.34 ดีเอฟคือ 1,388 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05) เมื่อค่าเอฟแม็กซ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใน 4 กลุ่ม ปรากฏว่าผู้ปกครองของเด็กมัธยมซึ่งเป็นผู้มีการศึกษาต่ำ ควบคุมการเข้าใจเนื้อหาของเด็กน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยคือ 37.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 6.89) แตกต่างอย่างเด่นชัดจากผู้ปกครองนักเรียนมัธยมเช่นเดียวกัน แต่มีการศึกษาสูง ซึ่งเป็นผู้ที่ควบคุมการเข้าใจเนื้อหามากที่สุด (ค่าเฉลี่ยคือ 41.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.85) ส่วนผู้ปกครองนักเรียนประถมที่มีการศึกษาสูงและต่ำ ควบคุมเด็กปานกลางใกล้เคียงกันและไม่แตกต่างจากทั้งสองกลุ่มข้างบนนี้ในระดับที่ยอมรับได้ (ดูตาราง 6 ในภาคผนวก ค.)

สรุปได้ว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูง ควบคุมการเข้าใจเนื้อหาของเด็กมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำอย่างเด่นชัด และผู้ที่มีฐานะสูงก็ควบคุมเด็กมากกว่าผู้ที่มีฐานะต่ำอย่างเด่นชัด นอกจากนั้นยังปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนประถมที่มีการศึกษาสูงและฐานะสูง ควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในเด็กมากที่สุด แตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียนมัธยมและประถมที่การศึกษาต่ำและฐานะต่ำ โดยเฉพาะในผู้ที่อยู่ในกรุงเทพฯ นอกจากนั้นผู้ปกครองที่รักสนับสนุนเด็กน้อยและใช้เหตุผลกับเด็กน้อยนั้น ถ้ามีลูกในชั้นมัธยม ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะควบคุมการเข้าใจเนื้อหาของเด็กมากที่สุด แตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียนมัธยมที่มีการศึกษาต่ำอย่างเด่นชัดด้วย

การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กทางด้านที่สาม คือการควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชน ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนตัวแปรตามนี้เช่นกัน ผลปรากฏคล้ายคลึงกับผลการวิเคราะห์การควบคุมเด็กในสองด้านแรก กล่าวคือ ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมดนั้น การควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนของผู้ปกครองแปรปรวนไปตามระดับการศึกษา และตามระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบอย่างเชื่อมั่นได้ (ดูตาราง 3)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการควบคุมด้านที่สามนี้ ในกลุ่มผู้ปกครองที่แบ่งตามระดับการศึกษาเป็นสูงกับต่ำ ปรากฏว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงรายงานว่าได้ควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนในเด็กของตนมากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 47.87) ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 46.32) ส่วนทางด้านระดับเศรษฐกิจก็ปรากฏว่าผู้ปกครองที่ฐานะสูง รายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านการยอมตามการชักจูงมากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 47.47) ผู้ปกครองที่มีฐานะต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 46.21) ผลเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏในกลุ่มผู้ปกครองที่แยกประเภทเป็นผู้ปกครองที่อยู่กับเด็ก ผู้ปกครองที่มีโทรทัศน์ และผู้ปกครองที่ดูแลเด็กมานาน (ดูตาราง 3) เช่นเดียวกันด้วย

การวิเคราะห์คะแนนการควบคุมด้านที่สามนี้ ไม่ปรากฏว่าการควบคุมนี้จะแปรปรวนไปตามระดับชั้นเรียนของเด็ก หรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองหรือสามตัวที่ใช้แต่ประการใด จึงสรุปได้ว่าการควบคุมเด็กเกี่ยวกับการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนแต่ทางด้านที่ดีมีประโยชน์นั้นผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงหรือมีฐานะสูง มีคะแนนสูงกว่าผู้ปกครองประเภทตรงข้ามอย่างเด่นชัด

สรุปได้ว่าในการวิจัยนี้พบว่า สถานภาพทางสังคมสองประการคือ ระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจต่างก็มีความสัมพันธ์กับปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กทั้ง 3 ด้านอย่างเด่นชัด นอกจากนั้นยังพบว่าปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบด้วย โดยพบว่าผู้ที่ควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับมากที่สุด คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงและฐานะสูงไปพร้อมกัน นอกจากนั้นยังพบว่า ปริมาณการควบคุมการเข้าใจเนื้อหา แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นเรียนของเด็กและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองที่รายงานว่ารักสนับสนุนเด็กน้อยและใช้เหตุผลกับเด็กน้อย โดยปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนมัธยมที่มีการศึกษาสูงควบคุมการเข้าใจเนื้อหามากที่สุด แตกต่างจากผู้ปกครองนักเรียนมัธยมเช่นกันแต่มีการศึกษาต่ำ นอกจากนั้นยังพบว่าคะแนนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวพร้อมกัน เฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองในกรุงเทพฯ โดยพบว่าในผู้ปกครองประเภทนี้เท่านั้นที่ผู้มีเด็กอยู่ชั้นประถมแต่เป็นผู้มีการศึกษาสูงและฐานะดี จะเป็นผู้ที่ควบคุมการยอมตามการชักจูงมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนประถมและมัธยมที่มีสถานภาพทางสังคมที่ตรงข้ามด้วย

ลักษณะภูมิหลังกับการควบคุม ในส่วนนี้ต้องการจะศึกษาจากข้อมูลว่า ลักษณะภูมิหลังของผู้ปกครองและการเกี่ยวข้องกับเด็กรวม 7 ตัว จะสามารถร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้านได้มากเพียงใด โดยมีการวิเคราะห์คะแนนการทำนายแต่ละด้านแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 11 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 7 ในภาคผนวก ค.) ในกลุ่มรวมนั้น ตัวทำนายทั้ง 7 นั้นสามารถร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมความเข้าใจเนื้อหาของสื่อมวลชนได้มากที่สุด (23%) รองลงมาคือสามารถทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับ (19%) และการควบคุมการยอมตามการชักจูง (10%) โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดคือ การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็ก ซึ่งหมายถึงการรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับปริมาณการจัดหาหนังสือที่เหมาะสม ให้เด็กคนที่อยู่ในปกครองใช้ ตั้งแต่เด็กอายุได้ 3 ขวบเป็นต้นมา แบบวัดมี 10 ประโยคประกอบมาตร 6 หน่วย ผู้ตอบแต่ละคนอาจมีคะแนนได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้แก่เด็กมากเมื่อเด็กอายุยังน้อย ตัวแปรนี้สามารถทำนายปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนได้ทั้ง 3 ด้าน มากกว่าตัวทำนายอื่น ๆ ในชุดนี้ ส่วนตัวทำนายที่สำคัญเป็นรองคือเวลาที่อยู่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในกลุ่มรวมคือ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 12.67 ชั่วโมง ตัวแปรนี้มีความสำคัญเป็นอันดับสองในการทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับ และการควบคุมการเข้าใจเนื้อหา ส่วนการควบคุมการยอมตามนั้นมีตัวทำนายที่สำคัญเป็นอันดับสองคือระยะเวลาที่ดูแลเด็ก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในกลุ่มรวมคือ 11 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 2.69 ปี ในผู้ปกครองที่มีเด็กโดยเฉลี่ยอายุ 12.30 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุคือ 1.32 ปี ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวทำนายการควบคุมทั้ง 3 ด้านโดยมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองจัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณมากเท่าใด มีเวลาใกล้ชิดเด็กมากเท่าใด และมีระดับการศึกษาสูงเท่าใด ก็จะควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับและการเข้าใจเนื้อหามากเท่านั้น

ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่แยกตามลักษณะบางประการ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ถูกแหรกซ้อนน้อยลงมี 11 กลุ่ม ก็พบว่าตัวทำนายภูมิหลังของผู้ปกครองนี้ใช้ทำนายปริมาณการ

ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนทั้ง 3 ด้านในผู้ปกครองในชนบทได้ต่ำกว่าที่จะทำนายผู้ปกครองประเภทอื่น ๆ ทั้งหมด (ดูตาราง 7 ในภาคผนวก ค.)

ความตระหนักถึงอิทธิพลกับการควบคุม ในส่วนนี้ได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก และปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยมีสมมติฐาน 2 ซึ่งกล่าวว่า "มารดาที่ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด ก็ทำการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากขึ้นเท่านั้น" การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ ได้ทำการวิเคราะห์คะแนนการควบคุม 3 ด้านทีละด้าน แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีปริมาณความตระหนัก และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กเป็นตัวทำนาย โดยทำการวิเคราะห์เช่นนี้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 11 กลุ่ม

ในขั้นแรกได้พบว่า ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมทั้งสามด้านในปริมาณที่ยอมรับได้ (ค่าอาร์ในกลุ่มรวมคือ .30, .23 และ .25 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01) เมื่อใช้ความตระหนัก และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก เป็นตัวทำนาย (ดูตาราง 4) พบว่าสามารถทำนายปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กแต่ละด้านได้ประมาณ 10 เปอร์เซนต์ ใกล้เคียงกันในผู้ปกครองทั้งหมดหรือแยกย่อยที่ศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่าสมมติฐาน 2 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลในการวิจัยนี้

การอบรมเลี้ยงดูกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน ในการวิจัยนี้ได้สอบถามผู้ปกครอง เพื่อที่จะวัดว่าผู้ปกครองแต่ละคนอบรมเลี้ยงดูเด็กคนที่กำลังถูกศึกษานี้ ทางด้านการให้ความรักสนับสนุน และการใช้เหตุผลกับเด็กมากน้อยเพียงใด ผู้ปกครองแต่ละคนอาจได้คะแนนตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนนในแต่ละเรื่องที่วัดนี้ จากนั้นจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้กับปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้าน โดยมีสมมติฐาน 3 ซึ่งกล่าวว่า "มารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากเท่าใด ก็ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากเท่านั้น" ในการตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้วิเคราะห์คะแนนการควบคุม 3 ด้านทีละด้าน แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบเป็นตัวทำนาย ได้ทำการวิเคราะห์เช่นนี้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 11 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 5)

ตาราง 4 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนายปริมาณการควบคุมอิทธิพลต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน 2 ด้าน เป็น ตัวทำนาย ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	ผู้ปกครองควบคุม					
	การเปิดรับ		การเข้าใจ		การยอมตาม	
	% การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	% การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	% การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ
กลุ่มรวม	9	9, 10	6	9, 10	7	9, 10
อยู่ในกรุงเทพฯ	7	9	4	9, 10	8	9
ในตัวเมืองต่างจังหวัด	11	9	9	9, 10	7	9
อยู่ในชนบท	8	9	4	9	3	9, 10
ผู้ปกครองนักเรียนชาย	8	9, 10	7	9, 10	7	9, 10
ผู้ปกครองนักเรียนหญิง	10	9, 10	6	9, 10	6	9, 10
อยู่กับเด็ก	10	9, 10	7	9, 10	6	9
ผู้ตอบใกล้ชิดเด็ก	10	9	9	9, 10	9	9
ผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็ก	9	9	4	9, 10	5	9, 10
ควบคุม สมช.ทั้ง 3 ด้าน	10	9, 10	7	9, 10	7	9, 10
ผู้ปกครองทำงาน	9	9, 10	6	9, 10	7	9, 10
เด็กดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง	8	9	6	9, 10	6	9

9 = ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง

10 = ปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง

ตาราง 5 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้ปริมาณการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนเป็นตัวทำนาย ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	ผู้ปกครองควบคุม					
	การเปิดรับ		การเข้าใจ		การยอมตาม	
	% การทำนาย	ตัวทำนาย	% การทำนาย	ตัวทำนาย	% การทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	24	1, 5	21	1, 5	14	1, 5
อยู่ในกรุงเทพฯ	23	1, 5	22	1, 5	17	1, 5
ในตัวเมืองต่างจังหวัด	26	1	19	1, 5	12	1, 5
อยู่ในชนบท	22	1	18	1, 5	10	1, 5
ผู้ปกครองเด็กชาย	22	1, 5	21	1, 5	12	1, 5
ผู้ปกครองเด็กหญิง	27	1, 5	21	1, 5	17	1, 5
อยู่กับเด็ก	24	1, 5	20	1, 5	14	1, 5
ผู้ตอบใกล้ชิดเด็ก	23	1, 5	24	1, 5	13	1, 5
ผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็ก	26	1, 5	17	1, 5	17	1, 5
ควบคุม สมช.ทั้ง 3 ด้าน	24	1, 5	20	1, 5	13	1, 5
ผู้ปกครองทำงาน	24	1, 5	20	1, 5	13	1, 5
ดูโทรทัศน์กับเด็ก	24	1, 5	20	1, 5	12	1, 5

1 = ผู้ปกครองรายงานว่าได้อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

5 = ผู้ปกครองรายงานว่าได้อบรมเลี้ยงดูเด็กเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน สามารถทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนได้มากที่สุดคือ 24% ในกลุ่มรวม และทำนายปริมาณการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาได้ 21% ในขณะที่ทำนายปริมาณการควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนได้ 14% ส่วนในกลุ่มย่อยนั้นผู้ปกครองในต่างจังหวัดทั้งในตัวเมืองและในชนบทนั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนไม่มีบทบาทในการทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนในเด็กแต่ประการใด นอกจากนั้นยังอาจสังเกตได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบนี้สามารถทำนายปริมาณการควบคุมเด็กทั้ง 3 ด้านนี้ในผู้ปกครองของเด็กหญิงได้มากกว่า หรือได้เท่ากับผู้ปกครองของเด็กชาย ส่วนผู้ตอบที่เป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด การอบรมเลี้ยงดู 2 แบบร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาได้มากกว่าในผู้ปกครองที่ไม่ใช่ผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ส่วนที่พบตรงกันข้ามก็คือ การอบรมเลี้ยงดู 2 แบบนี้สามารถร่วมกันทำนายการควบคุม 2 ด้านคือ การเปิดรับและการยอมตาม ในผู้ปกครองที่ไม่ใช่ผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ได้มากกว่าในผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด

จากการพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบกับการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนทั้ง 3 ด้าน ทำให้กล่าวได้ว่าผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนมากเท่าใด ก็ควบคุมการเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมตามอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากขึ้นเท่านั้น ผลส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐาน 3 อย่างน่ามั่นใจได้มาก

<u>ความสัมพันธ์ของการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้าน</u> เพื่อที่จะได้ทราบความสอดคล้องของการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชน 3 ด้านของผู้ปกครองในกลุ่มรวมและในกลุ่มที่แยกประเภท ได้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการควบคุมทีละสองด้าน (ดูในตาราง 9 ในภาคผนวก ค.) ผลปรากฏว่าการควบคุมการเปิดรับสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมการเข้าใจเนื้อหามากที่สุด (ค่าอาร์ = .51 ในกลุ่มรวม) รองลงมาคือการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาสัมพันธ์กับการควบคุมการยอมตามการชักจูง (ค่าอาร์ = .47 ในกลุ่มรวม) ส่วนการควบคุมการเปิดรับสัมพันธ์กับการควบคุมการยอมตามการชักจูงน้อยที่สุด (ค่าอาร์ = .33 ในกลุ่มรวม) อาจสังเกตได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมทั้งสามด้านนี้ในกลุ่มผู้ปกครองที่อยู่ในชนบท มีเป็นปริมาณต่ำกว่าในกลุ่มผู้ปกครองประเภทอื่น ๆ มาก

ส่วนการจัดหาหนังสือให้เด็กตั้งแต่อายุน้อยนั้น (ดูตาราง 8 ในภาคผนวก ค.) พบว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการทำนายการควบคุมการเข้าใจเนื้อหามากกว่าตัวทำนายอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองของการควบคุมการเปิดรับและการควบคุมการยอมตามการชักจูงด้วย ในตาราง 9 ในภาคผนวก ค. จึงได้เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการจัดหาหนังสือให้เด็กเล็กนี้ กับการควบคุมเด็กทั้งสามด้านด้วย ปรากฏว่าการจัดหาหนังสือให้เด็กเล็กนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงที่สุดกับการควบคุมการเข้าใจเนื้อหา (ค่าอาร์เท่ากับ .46 ในกลุ่มรวม) และสัมพันธ์กับการควบคุมการเปิดรับในปริมาณรองลงมา (ค่าอาร์เท่ากับ .42 ในกลุ่มรวม) และสัมพันธ์กับการควบคุมการยอมตามการชักจูงน้อยที่สุด (ค่า –อาร์เท่ากับ .31 ในกลุ่มรวม) ผลในระดับที่ใกล้เคียงกันนี้ปรากฏในกลุ่มย่อยอื่น ๆ ทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มผู้ปกครองในชนบทที่พบความสัมพันธ์ในปริมาณต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม

จึงสรุปได้ว่าปริมาณการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้านนี้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในปริมาณค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง โดยอาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็จะควบคุมเด็กทางด้านการเข้าใจเนื้อหา และการยอมตามการชักจูงมากเท่านั้น นอกจากนั้นผู้ปกครองที่ควบคุมมากคือผู้ที่จัดหาหนังสือให้เด็กมากเมื่อยังเล็ก

<u>สรุปลักษณะของผู้ปกครองที่ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน</u> ถึงแม้ว่าจะได้ทราบว่าสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง ความตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูเด็กจะเกี่ยวข้องกับปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กใน 3 ด้าน ในปริมาณสูงพอที่จะยอมรับได้ทางสถิติ แต่ในส่วนนี้ได้รวมตัวทำนายทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรเหล่านี้ที่มีต่อปริมาณการควบคุมเด็กใน 3 ด้าน จึงได้ทำการวิเคราะห์คะแนนการควบคุมเด็กแต่ละด้านแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีตัวทำนาย 11 ตัวดังกล่าว ได้กระทำการวิเคราะห์นี้ในผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อยอีก 11 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 8 ในภาคผนวก ค.) เมื่อใช้ตัวแปรครบทุกด้าน อำนาจการทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับและการเข้าใจเนื้อหาในกลุ่มรวมเพิ่มเป็น 32 และ 31% ตามลำดับ ส่วนการทำนายการควบคุมการยอมตามก็เพิ่มเป็น 20% ส่วนในกลุ่มย่อยก็ได้ผลคล้ายคลึงกัน

สำหรับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนนั้น ปรากฏว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การให้หนังสือที่เหมาะสมแก่เด็กตั้งแต่อายุน้อย ๆ และความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นตัวทำนายที่สำคัญ ส่วนการควบคุมการเข้าใจเนื้อหานั้น เกี่ยวข้องกับการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ส่วนการควบคุมการยอมตามการชักจูงที่มีประโยชน์ของสื่อมวลชนนั้น สัมพันธ์กับการจัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูสองแบบที่ศึกษา และความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก สามารถทำนายการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองได้สูงกว่าตัวแปรอื่น ๆ ยกเว้นการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้เมื่อเด็กยังเล็ก นอกจากนั้นยังพบว่าการทำนายนี้มีปริมาณสูงในผู้ปกครองของเด็กหญิงมากกว่าในผู้ปกครองของเด็กชาย ในผู้ปกครองในกรุงเทพฯ และในตัวเมืองต่างจังหวัด มากกว่าในผู้ปกครองในชนบทด้วย ส่วนความสำคัญของระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจของผู้ตอบ ต่อปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนใน 3 ด้านนั้น พบว่ามีไม่มากเท่ากับการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ และความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน นอกจากนั้นยังอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่ควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่ควบคุมการเข้าใจเนื้อหา และควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนในเด็กมากเท่านั้น

การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นที่มีลักษณะต่างกัน

ปริมาณการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์ เป็นตัวแปรหลักในการวิจัยนี้ ในการวัดเกี่ยวกับตัวแปรทั้งสามนี้ ได้ขอให้วัยรุ่น 1,600 คน รายงานว่าตามปกติแล้วชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์นอกเหนือจากการอ่านตำราเรียน เป็นจำนวนกี่ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ สำหรับเวลาที่ชมโทรทัศน์ (ไม่รวมการชมวีดีโอเทปหรือโทรทัศน์ตามสาย เพราะขณะที่เก็บข้อมูลยังไม่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย) โดยได้สอบถามถึงช่วงเวลาที่ชมรายการในแต่ละวัน จำนวนวันที่ชมรายการเป็นประจำตั้งแต่วันจันทร์ถึงศุกร์ และได้ถามเกี่ยวกับวันเสาร์และวันอาทิตย์แยกต่างหากจากกันด้วย โดยได้บอกจำนวนชั่วโมงที่มีการออกอากาศในแต่ละช่วง เพื่อมิให้ผู้ตอบบอกเกิน จากนั้นจึงได้นำคำตอบเหล่านี้มาประมวลกัน และนับจำนวนชั่วโมงที่ชมโทรทัศน์ของนักเรียน

แต่ละคนต่อหนึ่งสัปดาห์ อนึ่ง ภายในเวลา 1 สัปดาห์ ผู้มีโทรทัศน์อาจรับรายการอย่างเต็มที่ได้ 62 ชั่วโมง ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงที่ชมโทรทัศน์ของนักเรียนประถมและมัธยมในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ 24.97 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 11.11 ชั่วโมง

ส่วนการฟังวิทยุนั้นได้สอบถามจำนวนชั่วโมงที่นักเรียนฟังวิทยุในวันจันทร์ถึงศุกร์แยกต่างหากจากวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยได้วงเล็บเวลาขั้นสูงที่บุคคลอาจจะฟังวิทยุได้ต่อวันเอาไว้ให้นักเรียนได้ทราบด้วย ซึ่งรวมแล้วคือ 80 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดฟังวิทยุสัปดาห์ละ 11.27 ชั่วโมง โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 9.41 ชั่วโมง ส่วนการอ่านสิ่งตีพิมพ์ที่ไม่ใช่หนังสือเรียนนั้น นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้อ่านโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละเพียง 4.53 ชั่วโมงเท่านั้น โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 6.26 ชั่วโมง

นอกจากตัวแปรระยะเวลาการรับสื่อมวลชน 3 ประเภทต่อหนึ่งสัปดาห์แล้ว การวิจัยนี้ยังได้วัดปริมาณความชอบของวัยรุ่นต่อเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภท โดยใช้แบบวัด 10 ข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบในสื่อมวลชนแต่ละประเภท ความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ หมายความถึง ความพอใจที่จะเลือกชม ความสนใจ และการติดตามชมรายการโทรทัศน์ที่นักวิชาการเห็นว่ามีประโยชน์ เช่น รายการข่าวและสารคดี รายการถ่ายทอดกีฬา รายการที่ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมไทย และภาพยนตร์สอนใจ ตลอดจนความไม่ชอบชมหรือหลีกเลี่ยงที่จะชมภาพยนตร์บู๊ดุเดือด ภาพยนตร์เกี่ยวกับอภินิหารต่าง ๆ โดยผู้ตอบอาจได้คะแนนตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน

ส่วนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์นั้นวัดโดยใช้ประโยคประกอบมาตร 6 หน่วย จำนวน 6 ข้อ ผู้ตอบจึงอาจมีคะแนนได้จาก 6 ถึง 36 คะแนน ส่วนทางด้านความชอบอ่านสิ่งที่มีประโยชน์นั้น ได้สอบถามวัยรุ่นถึงปริมาณความชอบอ่านสิ่งที่มีประโยชน์และปริมาณการหลีกเลี่ยงที่จะอ่านเรื่องลามกอนาจารและเรื่องที่ไร้สาระต่าง ๆ แบบวัดปริมาณความชอบอ่านสิ่งที่มีประโยชน์นั้นมี 10 ข้อ ผู้ตอบจึงอาจมีคะแนนได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ปริมาณการรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท และปริมาณการชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภท เป็นตัวแปรตามในส่วนนี้นั้นจะได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้กับสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของเด็ก ความตระหนัก

และการควบคุมของผู้ปกครอง การถูกอบรมเลี้ยงดู และการรับสื่อมวลชนต่างชนิดกันของเด็ก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สถานภาพทางสังคมกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น ในส่วนนี้จะได้ศึกษาว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนแต่ละประเภท และปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภท จะมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และชั้นเรียนของเด็กเพียงใด โดยได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ทั้งในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดปรากฏว่า (ดูตาราง 10 ในภาคผนวก ค.) ปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ตามฐานะทางบ้าน และตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนของเด็กกับระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างเชื่อมั่นได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการชมโทรทัศน์ในกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่มที่แบ่งตามชั้นเรียนร่วมกับระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ปรากฏผลว่านักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ ชมโทรทัศน์น้อยชั่วโมงกว่านักเรียนอีก 3 กลุ่มอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 11 ในภาคผนวก ค.) โดยมีนักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงชมโทรทัศน์มากที่สุด

ส่วนการพิจารณาค่าเฉลี่ยของปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กตามฐานะของครอบครัวก็ปรากฏว่าเด็กจากครอบครัวฐานะสูง ชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำ (ค่าเฉลี่ยปริมาณการชมโทรทัศน์คือ 25.96 และ 23.57 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มย่อยที่ปรากฏผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวมที่กล่าวไปแล้วนี้คือ กลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองดูแลมานาน (ดูตาราง 12 ในภาคผนวก ค.) ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากขณะเดียวกันก็ใช้เหตุผลกับเด็กมาก นักเรียนกลุ่มนี้มีปริมาณการชมโทรทัศน์ที่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปกครองและฐานะของครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กที่แยกตามระดับของตัวแปรอิสระทั้ง 2 เป็น 4 กลุ่ม ด้วยวิธีการของเชเฟ ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่การศึกษาต่ำและฐานะต่ำชมโทรทัศน์เป็นปริมาณต่ำที่สุด แตกต่างจากนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและฐานะสูงซึ่งชมโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยการชมโทรทัศน์คือ 22.65 และ 26.57 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ส่วนอีกสองกลุ่มชมโทรทัศน์เป็นปริมาณปานกลางไม่แตกต่างจากกันและไม่แตกต่างจากสองกลุ่มที่กล่าวมานี้ในระดับที่ยอมรับได้

สรุปได้ว่าผู้ที่ชมโทรทัศน์น้อยกว่าผู้อื่นคือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำและฐานะต่ำ หรือทั้งสองลักษณะนี้พร้อมกัน และนักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ

ส่วนปริมาณการฟังวิทยุนั้น ในกลุ่มรวมปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแต่ประการเดียว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มที่แบ่งตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นต่ำและสูง ปรากฏว่ากลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำฟังวิทยุเป็นปริมาณมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง (ค่าเฉลี่ยคือ 12.15 และ 9.80 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ) ผลเช่นเดียวกันนี้ปรากฏในกลุ่มย่อยคือ (ดูตาราง 12 ในภาคผนวก ค.) กลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนที่มีโทรทัศน์ที่บ้าน และนักเรียนที่ผู้ปกครองดูแลมานาน ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลกับเด็กมากนั้น ปรากฏว่าปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนแปรปรวนไปตามฐานะของครอบครัวอย่างเชื่อมั่นได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มที่แบ่งตามฐานะเป็นสูงกับต่ำ ปรากฏว่านักเรียนจากครอบครัวฐานะต่ำฟังวิทยุมากกว่า (12.50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง (9.39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นอกจากนั้นไม่ปรากฏว่าปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับชั้นเรียนหรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 2 หรือ 3 ตัวที่ศึกษาแต่ประการใด ส่วนในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่ารักน้อยและใช้เหตุผลกับเด็กน้อยนั้น ปรากฏค่าเอฟแม็กซ์ตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนและฐานะของครอบครัวนั้นมีค่าสูง ต้องยอมรับความไม่เท่าเทียมกันของค่าความแปรปรวนของกลุ่มเปรียบเทียบ จึงไม่สามารถนำผลส่วนนี้มาใช้ได้

ส่วนปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารนั้น ไม่ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับชั้นเรียนของเด็ก ตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หรือตามฐานะของครอบครัวแต่ประการใด ยกเว้นกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุนน้อย และใช้เหตุผลกับเด็กน้อย ที่ปรากฏว่าปริมาณการอ่านแปรปรวนไปตามฐานะของครอบครัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่แบ่งตามฐานะของครอบครัว ปรากฏว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะสูงอ่านหนังสือมากกว่า (5.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นักเรียนจากครอบครัวฐานะต่ำ (3.66 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) อย่างเด่นชัด

จึงสรุปได้ว่าปริมาณการชมโทรทัศน์และฟังวิทยุของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองในลักษณะที่กลับกัน คือนักเรียนที่มีผู้ปกครองที่การศึกษาสูงจะชมโทรทัศน์

มาก แต่ฟังวิทยุน้อยกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ ส่วนปริมาณการอ่านของนักเรียนไม่แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแต่อย่างใด ถ้าพิจารณาตามฐานะของครอบครัวแล้ว ปรากฏว่าปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กแปรปรวนไปตามฐานะของครอบครัวมากกว่าการฟังวิทยุและการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก แต่ก็อาจจะกล่าวได้ว่านักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะสูงชมโทรทัศน์มากกว่าและอ่านหนังสือมากกว่า แต่ฟังวิทยุน้อยกว่า นักเรียนจากครอบครัวฐานะต่ำ นอกจากนั้นยังปรากฏผลตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนและระดับการศึกษาของผู้-ปกครอง ทางด้านที่เกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ โดยพบว่านักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำชมโทรทัศน์น้อยที่สุด แตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่มอย่างเด่นชัด

ทางด้านปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภทของเด็กนั้น ได้วิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามทั้งสามนี้ทีละตัว ตามตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ ระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และฐานะของครอบครัว ปรากฏว่า (ดูตาราง 13 ในภาคผนวก ค.) ในกลุ่มรวม ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองและตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 พร้อมกัน ในปริมาณที่เชื่อมั่นได้ เมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามนี้ใน 8 กลุ่มมาเปรียบเทียบกันทีละคู่ตามวิธีการของเชเฟ ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 14 ในภาคผนวก ค.) นักเรียนประถมที่ผู้-ปกครองมีการศึกษาสูงและฐานะสูงชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากที่สุด แตกต่างอย่างเด่นชัดจากนักเรียนประถมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำและมีฐานะทั้งต่ำและสูง แต่กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดนี้มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนมัธยมทั้งหมด ผลเช่นเดียวกันนี้ปรากฏในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองด้วย

ส่วนนักเรียนในกรุงเทพฯ นั้นปรากฏว่าปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนกับฐานะของครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใน 4 กลุ่ม ปรากฏว่านักเรียนประถมฐานะสูงชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 39.50) นักเรียนประถมฐานะต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 37.33) อย่างเด่นชัด ส่วนนักเรียนมัธยมทั้งสองประเภทมีค่าเฉลี่ยปานกลางไม่ต่างจากกันและไม่ต่าง

จากสองกลุ่มนี้ ส่วนนักเรียนในครอบครัวที่มีโทรทัศน์โดยเฉพาะนั้นก็พบว่า ปริมาณความชอบรายการที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างชั้นเรียนกับฐานะของครอบครัว (ดูตาราง 13 ในภาคผนวก ค.) จึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความชอบรายการที่มีประโยชน์ในกลุ่มนักเรียน 4 ประเภท ผลปรากฏว่านักเรียนมัธยมฐานะต่ำและสูง ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนประถมฐานะต่ำอย่างเด่นชัด (ค่าเฉลี่ยคือ 39.02, 38.70 และ 37.19 ตามลำดับ)

สรุปได้ว่านักเรียนที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ คือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง นักเรียนประถมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง และหรือมีฐานะสูงด้วย ส่วนกลุ่มที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ เสมอคือ กลุ่มนักเรียนประถมจากครอบครัวฐานะต่ำ

ส่วนปริมาณความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของนักเรียนนั้น (ดูตาราง 13 ในภาคผนวก ค.) ปรากฏทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยว่าไม่ได้แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาและฐานะของผู้ปกครอง และระดับชั้นเรียนของเด็ก หรือตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสองหรือสามตัวนี้ในปริมาณที่ยอมรับได้แต่ประการใด

ส่วนปริมาณความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารของเด็กนั้น ปรากฏในกลุ่มรวมว่าแปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างเชื่อมั่นได้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและต่ำ ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 43.85) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ (ค่าเฉลี่ยคือ 42.50) ส่วนในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มนั้น (ดูตาราง 13 ในภาคผนวก ค.) ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวมนี้ทุกกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียนที่มีโทรทัศน์ทางบ้าน และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองดูแลมานานนั้น ปริมาณความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามฐานะของครอบครัวด้วยอย่างน่าเชื่อมั่นได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนที่แบ่งตามฐานะของครอบครัวเป็นสูงและต่ำ ปรากฏว่านักเรียนจากครอบครัวฐานะสูงชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนจากครอบครัวฐานะต่ำในนักเรียนทั้งสามประเภทดังกล่าว นอกจากผลข้างบนนี้

แล้ว ไม่ปรากฏว่าปริมาณความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ จะแปรปรวนไปตามชั้นเรียน หรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองหรือสามตัวที่ศึกษาในส่วนนี้แต่ประการใด

สรุปได้ว่า ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และปริมาณความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ของนักเรียน แปรปรวนไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองอย่างเด่นชัด โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงชอบชมรายการโทรทัศน์และอ่านหนังสือที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ นอกจากนั้นปริมาณความชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ของนักเรียนยังแปรปรวนไปตามฐานะของผู้ปกครองด้วย โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะสูงชอบอ่านหนังสือที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะต่ำ นอกจากนั้นยังปรากฏว่าปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของชั้นเรียนและฐานะของครอบครัว หรือทั้งสามตัวพร้อมกัน โดยปรากฏในรายละเอียดว่านักเรียนประถมปลายที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและหรือมีฐานะสูงด้วย รายงานว่าชอบชมรายการโทรทัศน์ (ที่นักวิชาการเห็นว่า) มีประโยชน์มากกว่านักเรียนประเภทอื่น ๆ ทั้งที่อยู่ชั้นสูงกว่าและผู้ปกครองมีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ปริมาณการรับสื่อมวลชนและปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนสามประเภทแล้ว อาจกล่าวได้ว่าสถานภาพทางสังคมของครอบครัว เกี่ยวข้องกับการรับโทรทัศน์มากที่สุด ทั้งที่เกี่ยวกับปริมาณและเนื้อหา รองลงมาเกี่ยวข้องกับการรับสิ่งตีพิมพ์ โดยเฉพาะทางด้านเนื้อหาที่มีประโยชน์แต่มิใช่ปริมาณการอ่าน ส่วนทางด้านวิทยุสถานภาพทางสังคมของครอบครัวเกี่ยวข้องกับปริมาณการฟังวิทยุ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์แต่ประการใด

<u>ความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น</u> จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยนี้คือการศึกษาว่า วัยรุ่นที่ผู้ปกครองมีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่างกัน และผู้ปกครองรายงานการควบคุมสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน จะเป็นผู้ที่มีการรับสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท แตกต่างกันทั้งทางด้านปริมาณการรับและเนื้อหาที่รับหรือไม่เพียงใด ในส่วนนี้จึงได้นำเอาคะแนนการรับสื่อมวลชนแต่ละประเภทในหนึ่งสัปดาห์ และปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนประเภทนั้น ๆ มาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางตาม

ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนในเด็กของผู้ปกครอง และระดับทัศนคติ (เจตคติ) ของเด็กต่อการควบคุมการรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ตัวแปรอิสระสองตัวแปรได้เคยถูกใช้เป็นตัวแปรตาม ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นของบทนี้แล้ว ส่วนทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น เป็นตัวแปรที่เพิ่งเข้าสู่การวิเคราะห์ ในการวิจัยนี้ได้ขอให้นักเรียน 1,600 คนตอบแบบวัด 15 ข้อ แต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบ แบบวัดนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสามด้าน ด้านแรกคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองมี 5 ข้อ ซึ่งหมายถึงปริมาณความพอใจของเด็กในการที่ผู้ปกครองคอยตรวจตราแนะนำ และบังคับให้เด็กรับโทรทัศน์ วิทยุ หรืออ่านหนังสือบางประเภทที่ผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสม และให้หลีกเลี่ยงการรับสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสม ด้านที่สองคือทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชนของผู้ปกครอง มี 5 ข้อ ซึ่งหมายถึงปริมาณความพอใจของเด็กในการที่ผู้ปกครองจะอธิบายเรื่องราวและกล่าวย้ำถึงเนื้อหา ตลอดจนให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จากสื่อมวลชนเพื่อตรวจดูและเพิ่มความเข้าใจเนื้อหาเหล่านี้ของเด็ก ด้านที่สามคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนมี 5 ข้อ หมายถึงปริมาณความพอใจของเด็กเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เด็กยอมตามการชักจูงที่เหมาะสม และการขัดขวางไม่ให้เด็กยอมตามการชักจูงที่ไม่เหมาะสมจากในโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ เช่น การเลียนแบบตัวเอกในเรื่อง การเชื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และการนำความรู้ที่มีประโยชน์มาใช้ เป็นต้น คะแนนรวมทั้ง 15 ข้อจากแบบวัดนี้ของเด็กแต่ละคนเป็นคะแนนทัศนคติต่อการควบคุมของผู้ปกครอง เด็กแต่ละคนอาจได้คะแนนจาก 15 ถึง 90 คะแนน ในการวิเคราะห์นี้ได้แบ่งนักเรียนออกเป็นสองระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยจากกลุ่มรวมคือ 63 คะแนน เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปริมาณการรับและความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภทตามตัวแปรอิสระทั้ง 3 ที่กล่าวมาแล้วข้างบนนี้ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยรวม 12 กลุ่ม

สำหรับปริมาณการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือของเด็กในหนึ่งสัปดาห์นั้น (ดูตาราง 6) ผลปรากฏในกลุ่มรวมว่า ปริมาณการฟังวิทยุในหนึ่งสัปดาห์ของเด็ก แปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองอย่างมีความเชื่อมั่นได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการฟังวิทยุของเด็กในกลุ่มที่ผู้ปกครองมีความตระหนักต่างกัน ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักมาก ฟังวิทยุน้อยกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 10.33 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 12.00 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นอกจากนี้แล้วไม่พบว่าปริมาณการชมโทรทัศน์ การฟังวิทยุ หรือการอ่านสิ่งตีพิมพ์ จะแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระอื่น ๆ หรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งสามที่ใช้มากพอที่จะยอมรับได้แต่ประการใด

ส่วนในกลุ่มย่อยอีก 11 กลุ่มที่วิเคราะห์นั้น ปรากฏว่ามีนักเรียนสองประเภทที่พบว่าปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ แปรปรวนไปตามระดับทัศนคติของนักเรียนต่อการควบคุมของผู้ปกครอง นั่นคือในกลุ่มนักเรียนหญิงและกลุ่มนักเรียนจากครอบครัวฐานะค่อนข้างสูง โดยปรากฏในกลุ่มนักเรียนหญิงทั้งหมดในการวิจัยนี้ว่า ถ้านักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง นักเรียนประเภทนี้จะชมโทรทัศน์ในปริมาณที่ต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 24.40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเอสดีคือ 10.66) นักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการควบคุมของผู้ปกครอง (ค่าเฉลี่ยคือ 26.71 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเอสดีคือ 11.19) ส่วนในกลุ่มนักเรียนฐานะสูงก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกับที่พบในกลุ่มนักเรียนหญิง (กลุ่มทัศนคติสูงชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25.06 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เอสดีคือ 10.83 ส่วนกลุ่มทัศนคติต่ำชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 27.25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เอสดีคือ 11.61)

ปริมาณการชมโทรทัศน์ของนักเรียนนี้ นอกจากจะแปรปรวนไปตามทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองในนักเรียนสองประเภทคือ นักเรียนหญิงและนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูงแล้ว ไม่ปรากฏว่าตัวแปรตามนี้จะแปรปรวนไปตามระดับความตระหนักและระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง หรือแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองหรือสามตัวแต่ประการใด

ตาราง 6 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของปริมาณการรับสื่อมวลชนสามประเภทของนักเรียนวัยรุ่น โดยเสนอเฉพาะผลตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชมโทรทัศน์ ทัศนคติ	ชมโทรทัศน์ ตระหนัก	ชมโทรทัศน์ ปฏิฯ	ฟังวิทยุ ทัศนคติ	ฟังวิทยุ ตระหนัก	ฟังวิทยุ ปฏิฯ	อ่านหนังสือ ทัศนคติ	อ่านหนังสือ ตระหนัก	อ่านหนังสือ ปฏิฯ
กลุ่มรวม	1080	1.63	<1	–	<1	6.52*	–	2.33	<1	–
ประถม	525	<1	<1	–	<1	2.86	–	<1	1.68	–
มัธยม	556	1.01	<1	–	<1	3.25	–	2.88	<1	–
กรุงเทพฯ	556	3.02	1.05	–	<1		–	3.45	1.13	ก×ข 5.24*ง
ในเมือง ตจว.	252	<1	2.24	–	<1	4.29*	–	<1	<1	–
ชนบท	271	<1	<1	–	<1	2.28	–	<1	<1	–
นร.ชาย	521	<1	<1	–	<1	4.83*	–	1.61	<1	–
นร.หญิง	560	5.77	<1	–	2.21	1.68	–	1.58	<1	–
อยู่กับผู้ปกครอง	972	1.14	<1	–	<1	4.94*	–	4.16*	<1	–
ฐานะต่ำ	446	<1	<1	–	<1	1.61	–	3.42	<1	ก×ข×ค 6.31*ง
ฐานะสูง	633	4.27*	<1	–	<1	3.62	–	<1	<1	ก×ข 5.26*ง
										ก×ค 5.00*ง
ควบคุม สมช.3 ด้าน	787	2.59	<1	–	1.66	1.50	–	2.05	<1	ก×ค 6.04*ง

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ก = ทัศนคติ ข = ตระหนัก ค = ควบคุม ง = ค่าเอฟแม็กซ์มีนัยสำคัญ

ส่วนปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนนั้นนอกจากจะแปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองในกลุ่มรวมตามที่กล่าวไปแล้ว ยังพบผลเช่นเดียวกันนี้ในกลุ่มย่อยอีก 3 ประเภทคือ กลุ่มนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด กลุ่มนักเรียนชาย และกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปริมาณการฟังวิทยุในกลุ่มนักเรียนเหล่านี้ที่ผู้ปกครองมีความตระหนักในระดับสูงและต่ำ ก็พบผลเช่นเดียวกับในกลุ่มรวมว่า ถ้าผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนมาก เด็กจะฟังวิทยุน้อยกว่า (นักเรียนในเมืองต่างจังหวัดฟังวิทยุ 10.72 ชั่วโมง นักเรียนชายฟังวิทยุ 9.77 ชั่วโมง และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองฟังวิทยุ 10.51 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนในปริมาณที่น้อยกว่า (นักเรียนทั้งสามประเภทฟังวิทยุ 11.20, 11.90 และ 12.07 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ)

นอกจากปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนจะแปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของบิดามารดาในหลายกลุ่มที่กล่าวไปแล้วนี้ (ดูตาราง 6) ไม่ปรากฏว่า ปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนจะแปรปรวนไปตามระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนหรือตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง หรือตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเหล่านี้สองหรือสามตัวแต่ประการใด

ส่วนปริมาณการอ่านหนังสือและนิตยสารของเด็กนั้น ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับของทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครองในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองเพียงกลุ่มเดียว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปริมาณการอ่านหนังสือในกลุ่มเด็กดังกล่าว โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติดีมากและน้อย ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง อ่านหนังสือเป็นปริมาณมากกว่า (4.90 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่าเอสดีคือ 6.88 ชั่วโมง) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีแต่อยู่ในระดับต่ำ (อ่านหนังสือ 3.97 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่าเอสดีคือ 5.32 ชั่วโมง)

นอกจากปริมาณการอ่านหนังสือของเด็กจะแปรปรวนไปตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครองเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองแล้ว ก็ไม่พบว่าตัวแปรตามนี้แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ศึกษา ส่วนปฏิสัมพันธ์ที่พบอยู่บ้างก็มีค่าเอฟแม็กซ์ที่สูงจึงไม่เหมาะสมที่จะนำเอาผลส่วนนี้มาใช้

สรุปได้ว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนของนักเรียนวัยรุ่นนั้นโดยส่วนรวมแล้วแปรปรวนไปตามความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองเฉพาะที่เกี่ยวกับปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนเท่านั้น กล่าวคือพบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักมาก ฟังวิทยุน้อยกว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนน้อย ผลนี้พบทั้งในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและโดยเฉพาะนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด นักเรียนชายและนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง แต่ไม่พบว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิด แปรปรวนไปตามระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนที่ผู้ปกครองรายงานแต่ประการใด นอกจากนี้ก็ไม่ปรากฏว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดของเด็ก แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองแต่ประการใด จึงอาจกล่าวได้ว่าผลวิจัยส่วนนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 4 ในส่วนแรกที่กล่าวว่า "นักเรียนที่มารดาตระหนักในความสำคัญของอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก และควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของบุตรมาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณน้อยกว่านักเรียนอื่น ๆ "

ถึงแม้ว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดจะไม่แปรปรวนไปตามระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง แต่ก็พบในหลายกลุ่มว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนโดยเฉพาะการชมโทรทัศน์และการอ่านหนังสือนั้นแปรปรวนไปตามทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง โดยปรากฏว่านักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครองจะชมโทรทัศน์เป็นปริมาณน้อยกว่า นักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ดีน้อย ส่วนนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองถ้ามีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง กลับจะอ่านสิ่งตีพิมพ์ในปริมาณที่มากกว่านักเรียนประเภทเดียวกันแต่มีทัศนคติที่ดีน้อย

อย่างไรก็ตามไม่พบว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนสามชนิดของเด็ก แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของผู้ปกครองกับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม แม้ในบางการวิเคราะห์จะพบค่าเอฟปฏิสัมพันธ์สูงอยู่บ้างแต่ค่าเอฟแม็กซ์ก็สูงด้วย จึงนำผลมาใช้ไม่ได้ ข้อมูลส่วนนี้จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน 5 ในส่วนแรกที่กล่าวว่า "นักเรียนที่มารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนมาก และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้มาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณที่น้อยกว่าเยาวชนอื่น ๆ"

ผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งปรากฏในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง (ดูตาราง 6) ในนักเรียนประเภทนี้ที่ความตระหนักมากของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับการฟังวิทยุน้อยของเด็ก และใน

กลุ่มเด็กที่อยู่กับผู้ปกครองอีกเช่นกันที่พบว่าทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองทางด้านที่ดีมาก เกี่ยวข้องกับปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์มากในเด็กด้วย

นอกจากปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดแล้ว อาจพิจารณาปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์และวิทยุ และความชอบอ่านเรื่องราวที่มีประโยชน์จากหนังสือพิมพ์และนิตยสารในนักเรียนวัยรุ่นได้ ในการวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละชนิดแบบสามทาง ตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ตามระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน และตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองไปพร้อมกัน โดยได้ทำการวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยรวม 12 กลุ่ม (ดูตาราง 7) ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมนั้นปริมาณความชอบรายการที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์ของนักเรียนแปรปรวนไปตามระดับทัศนคติและระดับการควบคุม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความชอบในกลุ่มนักเรียนที่แบ่งตามระดับทัศนคติ ปรากฏว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง มีความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 39.98 เอสดีคือ 5.96) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการควบคุม (ค่าเฉลี่ยความชอบในกลุ่มนี้คือ 36.51 ค่าเอสดีคือ 5.20) ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กมาก ก็เป็นผู้ที่ชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 38.89) นักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 37.74)

ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่แยกย่อยเป็น 11 กลุ่มนั้น (ดูตาราง 7) ปรากฏว่าปริมาณความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามทัศนคติของเด็กอย่างชัดเจนในทุกกลุ่ม และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความชอบรายการโทรทัศน์ระหว่างนักเรียนที่มีทัศนคติดีมากและน้อย ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกับที่พบในกลุ่มรวมทุกประการ กล่าวคือ นักเรียนที่มีทัศนคติดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง เป็นผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อย

ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ยังแปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ในเด็กบางประเภทคือ เด็กที่อยู่กับผู้ปกครองและเด็กประถม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กประเภทแรกโดยจำแนกนักเรียนตามระดับความตระหนักของผู้ปกครองเป็นมากกับน้อย ปรากฏว่าในหมู่นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองนั้น ถ้าผู้ปกครองเป็นผู้ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก เด็กจะชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 38.97) นักเรียนประเภทเดียวกันที่ผู้ปกครองที่ตระหนักทางด้านนี้น้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 37.91) ส่วนในเด็กประถมก็ปรากฏผลเช่นเดียวกัน และยังพบว่าในกลุ่มเด็กประถมนี้กลุ่มเดียวที่ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ตาราง 7 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความชอบรายการที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์และวิทยุของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาแต่เฉพาะตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	ทัศนคติ	โทรทัศน์ ตระหนัก	ควบคุม	ปฏิฯ	ทัศนคติ	ตระหนัก	วิทยุ ควบคุม	ปฏิฯ
กลุ่มรวม	1,081	103.89***	1.57	4.51		68.91***	6.57*	1.55	-
ประถม	525	25.05***	6.78**	2.93	ก×ข×ค 4.89*	27.12***	5.89*	1.36	ก×ข 5.26*
มัธยม	556	89.47***	<1	1.50	-	43.04***	1.40	< 1	-
กรุงเทพฯ	558	66.38***	<1	7.70**	-	36.42***	7.54**	< 1	ข×ค 5.44*
ในเมือง ตจว.	252	10.88***	1.22	< 1	-	5.69*	1.45	< 1	-
ชนบท	271	25.99***	<1	< 1	-	27.57***	< 1	< 1	-
นร.ชาย	521	26.63***	<1	6.89**	-	23.34***	7.24**	5.74*	ก×ข 5.40*
นร.หญิง	560	56.22***	1.87	< 1	-	42.70***	< 1	< 1	-
อยู่กับผู้ปกครอง	972	99.83***	3.96*	3.00	-	67.84***	9.46**	< 1	ก×ข 6.13*
ฐานะต่ำ	446	46.67***	1.24	< 1	-	21.43***	< 1	<1	-
ฐานะสูง	633	51.16***	<1	12.85***	-	45.75***	8.01**	1.59	-
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	787	79.19***	<1	2.00	-	52.09***	1.57	3.32	-

***, **, * มีนัยสำคัญที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ ก = ทัศนคติ ข = ตระหนัก ค = ควบคุม

ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งสามอย่างเชื่อมั่นได้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนที่จำแนกเป็น 8 กลุ่ม ตามระดับสูง-ต่ำของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวพร้อมกันด้วยวิธีการของเชเฟ(ดูตาราง 15 ใน ภาคผนวก ค) ผลปรากฏว่า ในหมู่นักเรียนประถมปลายนี้ ถ้าเป็นเด็กที่มีทัศนคติดีมากต่อการควบคุม ในขณะเดียวกับที่ ผู้ปกครองของเด็กมีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก หรือควบคุมการเปิดรับของเด็กมาก หรือทั้งสองประการพร้อมกัน จะเป็นนักเรียนที่มีคะแนนความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่าอย่างเด่นชัดจากนักเรียนที่มีทัศนคติดีน้อย ในขณะเดียวกับที่ผู้ปกครองมีความตระหนักน้อย หรือควบคุมเด็กน้อย หรือทั้งสองประการพร้อมกัน

ส่วนความแปรปรวนของคะแนนความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กตามระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองที่พบเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนรวมนั้น ก็ปรากฏในกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ แต่ไม่ปรากฏในนักเรียนต่างจังหวัด กลุ่มนักเรียนชาย แต่ไม่ปรากฏในกลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มนักเรียนฐานะสูง ไม่ปรากฏในนักเรียนฐานะต่ำ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนแต่ละประเภทที่กล่าวไปนี้ โดยจำแนกตามระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กมากทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์นี้ ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนกรุงเทพฯ คือ 39.50 นักเรียนชาย 37.56 และนักเรียนฐานะสูงคือ 39.26) นักเรียนประเภทเดียวกันที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กน้อย (ค่าเฉลี่ยในนักเรียนกรุงเทพฯ คือ 37.87 นักเรียนชาย 36.32 และนักเรียนฐานะสูงคือ 37.46)

สรุปได้ว่าปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ศึกษานี้ แปรปรวนไปตามทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาคือ แปรปรวนไปตามระดับ การควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และมีบางกลุ่มที่ปริมาณความชอบนี้แปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองด้วย จึงกล่าวได้ว่าถ้าเด็กมีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครองของตน หรือผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก หรือผู้ปกครองรายงานว่าไม่ได้ควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนมาก เด็กจะเป็นผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ มากกว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการควบคุมของผู้ปกครอง หรือมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีความตระหนักน้อย หรือควบคุมน้อย ส่วนในกลุ่มนักเรียนประถมปลายนั้น ปรากฏว่าความชอบชมรายการโทรทัศน์ของเด็กแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งสามอย่างเด่นชัด โดยกล่าวได้ว่าถ้าเด็กประถมมีทัศนคติที่ดีมากประกอบกับการที่ผู้ปกครองตระหนักมากหรือควบคุมมาก หรือทั้งสองประการหลังพร้อมกันจะเป็นเด็กที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่าเด็กประถมที่มีทัศนคติที่ดีน้อย ประกอบกับการที่ผู้ปกครองของเด็กมีความตระหนักน้อย หรือควบคุมน้อย หรือทั้งสองประการหลังพร้อมกัน

ส่วนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ศึกษานั้น (ดูตาราง 7) ปรากฏว่าในกลุ่มรวมได้แปรปรวนไปตามระดับทัศนคติของนักเรียน และตามระดับความตระหนัก

ของผู้ปกครองแยกต่างหากจากกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ในกลุ่มรวมโดยจำแนกนักเรียนเป็นสองประเภทตามระดับทัศนคติที่ดีของเด็กเป็นมากกับน้อย ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองมาก มีความชอบชมรายการวิทยุที่มีประโยชน์ มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 23.21 เอสดีคือ 4.09) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 21.14 เอสดีคือ 3.63) ส่วนการพิจารณาค่าเฉลี่ยความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ในกลุ่มรวม โดยจำแนกนักเรียนเป็นสองประเภทตามระดับความตระหนักของผู้ปกครองพบผลว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมาก เป็นผู้ที่มีความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 22.68) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 21.84)

ส่วนในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ นั้น ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 8) ปริมาณความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็กแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความตระหนักและระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง ในปริมาณที่ยอมรับได้ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็กในกรุงเทพฯ เมื่อจำแนกเป็น 4 กลุ่มตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวพร้อมกัน ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 16 ในภาคผนวก ค.) นักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมาก และขณะเดียวกันก็ควบคุมเด็กมากและน้อยทั้งสองกลุ่ม เป็นผู้ที่ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากกว่าอย่างเด่นชัดจากนักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักน้อยและในขณะเดียวกันก็ควบคุมเด็กน้อย ฉะนั้นผลการวิจัยส่วนนี้จึงสนับสนุนบางส่วนของสมมติฐาน 4

นอกจากนี้ยังปรากฏว่า คะแนนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของนักเรียน ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และระดับความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนของผู้ปกครองในนักเรียน 3 ประเภทคือ นักเรียนประถมนักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ในนักเรียน 4 กลุ่มที่จำแนกตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองพร้อมกัน ผลปรากฏคล้ายคลึงกันในนักเรียนทั้งสามประเภทว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ในขณะ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็ก แบบสามทาง โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง และระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ทัศนคติเด็กต่อการควบคุม (ก)	1	556.12	36.42***
ความตระหนักของผู้ปกครอง (ข)	1	115.06	7.54**
การควบคุมการเปิดรับ (ค)	1	11.15	< 1
ก × ข	1	9.56	< 1
ก × ค	1	.00	< 1
ข × ค	1	83.02	5.44*
ก × ข × ค	7	13.99	< 1
ส่วนที่เหลือ	520	15.27	

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05

ค่าเอฟแม็กซ์ของ ข × ค คือ 17.89 ÷ 14.28 = 1.25 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดีเอฟ 4,200, ค่าเอฟที่ .05 คือ 1.96

เดียวกันผู้ปกครองก็ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนมาก เป็นผู้ที่ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ อีก 3 กลุ่ม (ดูตาราง 17 ในภาคผนวก ค.) นอกจากนี้ยังปรากฏในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองว่า แม้ในนักเรียนที่มีทัศนคติดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครอง แต่ผู้-

ปกครองมีความตระหนักน้อย นักเรียนเหล่านี้ก็จะชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติดีน้อยทั้งที่ผู้ปกครองจะตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนมากหรือน้อยก็ตาม

สรุปได้ว่านักเรียนที่ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์คือผู้ที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และนักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนมากและควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนมาก หรือในนักเรียนที่มีสองประการแรกพร้อมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนประถม นักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองหรือในนักเรียนที่มีสองประการหลังพร้อมกัน โดยเฉพาะในนักเรียนในกรุงเทพฯ ผลส่วนสุดท้ายนี้ยังสนับสนุนบางส่วนของสมมติฐาน 4 ด้วย

ทางด้านความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนวัยรุ่นนั้น ในการวิจัยนี้ก็ได้วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของตัวแปรนี้ เช่นเดียวกับสองตัวแปรแรกที่เกี่ยวกับโทรทัศน์และวิทยุที่ได้กล่าวมาแล้ว (ดูตาราง 9) โดยกระทำการวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยรวมเป็น 12 กลุ่ม ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมนั้น ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์นั้นแปรปรวนไปตามทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม และ ตามปริมาณการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองอย่างเด่นชัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของนักเรียนในกลุ่มที่จำแนกตามระดับทัศนคติที่ดีเป็นมากกับน้อย ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครองนั้นเป็นผู้ที่ชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 44.68 เอสดีคือ 5.28) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 41.19 เอสดีคือ 5.16)

ส่วนการพิจารณาค่าเฉลี่ยความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ เมื่อจำแนกนักเรียนตามระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมมากชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากว่า (ค่าเฉลี่ยคือ 43.83) นักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมน้อย (ค่าเฉลี่ยคือ 42.19)

ผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวมนี้ยังปรากฏในกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมสื่อมวลชนทั้ง 3 ด้านต่อเด็ก ส่วนกลุ่มย่อยอื่น ๆ พบผลที่แปรปรวนไปตามระดับความตระหนักของผู้ปกครอง และตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองและสามตัวด้วย ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน และตามปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	ทัศนคติ	สิ่งตีพิมพ์ ตระหนัก	ควบคุม	ปฏิสัมพันธ์	
กลุ่มรวม	1080	101.33***	3.68	17.04***	-	
ประถม	525	42.47***	1.89	4.11*	ก×ข×ค	5.05*
มัธยม	556	58.13***	2.17	14.55***	ก×ค	4.68*
กรุงเทพฯ	558	40.16***	< 1	15.95***	-	
ในเมือง ตจว.	252	20.45***	< 1	2.68	-	
ชนบท	271	28.70***	< 1	< 1	-	
นร. ชาย	521	33.86***	6.54*	6.72**	-	
นร. หญิง	560	61.24***	< 1	8.90**	-	
อยู่กับผู้ปกครอง	972	100.63***	6.23*	13.03***	-	
ฐานะต่ำ	446	41.90***	< 1	5.11*	-	
ฐานะสูง	633	54.15***	4.03*	10.75***	-	
ควบคุม สมช 3 ด้าน	787	65.49***	1.68	12.35***	-	

***, **, * มีนัยสำคัญที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

กลุ่มนักเรียนที่การวิจัยนี้พบว่าปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแยกต่างหากจากกันคือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียนฐานะสูง โดยพบผลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระสองตัวแรกดังที่พบในกลุ่มรวมทุกประการ ฉะนั้นในที่นี้จึงจะขอกล่าวถึงการที่ปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามระดับความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ซึ่งปรากฏผลแต่เฉพาะใน 3 กลุ่มย่อยนี้เท่านั้น (ดูตาราง 9) จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยของนักเรียนเหล่านี้โดยจำแนกนักเรียนตามระดับความตระหนักของผู้ปกครองเป็นมากกับน้อย ผลปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักมาก เป็นผู้ที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์จากสิ่งตีพิมพ์มากกว่า (ค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนชายคือ 43.07 ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองคือ 43.72 ในกลุ่มนักเรียนฐานะสูงคือ 39.26) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักทางด้านนี้น้อย (ค่าเฉลี่ยในกลุ่มนักเรียนชายคือ 42.06 กลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองคือ 42.62 ในกลุ่มนักเรียนฐานะสูงคือ 37.46)

ส่วนในกลุ่มนักเรียนมัธยมนั้น ปรากฏว่าปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติของเด็ก กับระดับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองอย่างชัดเจน (ดูตาราง 10) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในนักเรียนมัธยม 4 กลุ่มที่จำแนกตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองไปพร้อมกัน ด้วยวิธีการของเชเฟ ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 18 ในภาคผนวก ค.) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุม และผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนมาก เป็นผู้ที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากที่สุดอย่างชัดเจน คือมากกว่านักเรียนอีก 3 กลุ่ม นอกจากนั้นยังปรากฏว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมในขณะที่ผู้ปกครองควบคุมน้อย ก็เป็นผู้ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากเป็นรอง แตกต่างจากกลุ่มที่มากที่สุดที่กล่าวไปแล้ว และมากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อยไม่ว่าผู้ปกครองจะควบคุมเด็กมากหรือน้อยก็ตาม ผลส่วนนี้จึงสนับสนุนบางส่วนของสมมติฐาน 5

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็ก แบบสามทาง โดยพิจารณาตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ในกลุ่มนักเรียนมัธยม

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ทัศนคติเด็กต่อการควบคุม (ก)	1	1459.44	58.13***
ความตระหนักของผู้ปกครอง (ข)	1	54.45	2.17
การควบคุมการเปิดรับ (ค)	1	365.19	14.55***
ก × ข	1	.88	< 1
ก × ค	1	117.61	4.68*
ข × ค	1	.93	< 1
ก × ข × ค	7	81.89	3.26
ส่วนที่เหลือ	526	25.11	
รวม	533	29.42	

***, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05

ส่วนในกลุ่มนักเรียนประถมนั้น ปรากฏว่าปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ในระดับที่ยอมรับได้(ดูตาราง 9) จึงได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของกลุ่มนักเรียนประถม 8 กลุ่มเป็นรายคู่ โดยจำแนกนักเรียนตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวพร้อมกัน ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 19 ภาคผนวก ค.) นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุม โดยผู้ปกครองจะตระหนักมากหรือน้อย และควบคุมมากหรือน้อยก็ตาม ทั้ง 4 กลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากกว่าอย่างเด่นชัดจากนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อย และผู้ปกครองควบคุมน้อย โดยที่

ผู้ปกครองจะตระหนักมากหรือน้อยก็ตาม ส่วนนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีน้อยแต่ผู้ปกครองควบคุมมากทั้งที่ผู้ปกครองจะตระหนักมากหรือน้อยก็ตาม สองกลุ่มนี้ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์น้อยกว่าอย่างเด่นชัดจากนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีมาก แต่ผู้ปกครองตระหนักน้อยและควบคุมน้อยเท่านั้น

จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์จากสิ่งตีพิมพ์มากที่สุด คือ นักเรียนที่มีทัศนคติดีมากต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองหรือนักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนมาก หรือนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กมาก หรือนักเรียนที่มีลักษณะประการแรกและประการหลังพร้อมกัน โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมซึ่งสนับสนุนบางส่วนของสมมติฐาน 5 หรือนักเรียนที่มีลักษณะทั้ง 3 ประการพร้อมกันโดยเฉพาะในนักเรียนประถมก็เป็นผู้ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากกว่าเด็กประเภทอื่น

ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิดนี้ของเด็ก กล่าวโดยสรุปว่า เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนในเด็กทุกกลุ่มทุกประเภทมากที่สุด โดยเด็กที่มีทัศนคติที่ดีมากจะชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีน้อยอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิดนี้ยังเกี่ยวข้องกับระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองอย่างชัดเจน โดยเกี่ยวข้องกับความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือเกี่ยวข้องกับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์น้อยที่สุด ส่วนในกลุ่มนักเรียนชายนั้น ปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทจะปรากฏมากอย่างเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนชายที่ผู้ปกครองควบคุมการเปิดรับมาก ส่วนระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองนั้น ก็สัมพันธ์กับปริมาณการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือสัมพันธ์กับการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์และการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เป็นอันดับสุดท้าย กลุ่มนักเรียนที่ปริมาณความชอบรับเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้งสามประเภทปรากฏมากอย่างเด่นชัด คือในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองและผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก การที่ผู้ปกครองที่ตระหนักมาก มีเด็กที่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมากนั้น ยังปรากฏในนักเรียนประถมโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับรายการในโทรทัศน์และวิทยุ

นอกจากนั้นในกลุ่มนักเรียนประถมอีกเช่นกันที่พบว่า ปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิดแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองหรือสามตัวด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนประถมที่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามประเภทมาก เป็นนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองมาก ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก และในบางกรณีผู้ปกครองเหล่านี้ควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กมากด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนในกรุงเทพฯ สนับสนุนส่วนหลังของสมมติฐาน 4 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนมัธยมในการวิจัยนี้ ก็สนับสนุนส่วนหลังของสมมติฐาน 5 ด้วย

อาจสรุปภายใต้หัวข้อ ความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพในสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทได้ว่า ปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามประเภท เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ 3 ตัวที่ศึกษาไม่มากนัก แต่การชอบรับสื่อมวลชนที่มีคุณภาพที่เหมาะสมนั้นเกี่ยวข้องกับความตระหนักและการควบคุมเด็กของผู้ปกครองโดยตรงอยู่บ้าง และเกี่ยวข้องในทางอ้อมโดยผ่านทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองเป็นอย่างมากด้วย และอาจกล่าวโดยส่วนรวมว่า ในกลุ่มนักเรียน 3 ประเภทคือ นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนประถม และนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง ที่ปรากฏว่ามีการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพเมื่อผู้ปกครองมีความตระหนักมากและควบคุมเด็กมาก ตลอดจนเมื่อเด็กเองมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้มาก

<u>การอบรมเลี้ยงดูกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น</u> ในส่วนนี้จะได้นำปริมาณการรับสื่อมวลชน และความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละชนิด มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยมีตัวทำนาย 13 ตัว อันประกอบด้วยรายงานของเด็กเกี่ยวกับการถูกอบรมเลี้ยงดู ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความตระหนัก และการควบคุมสื่อมวลชนในเด็ก โดยทำการวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด และในกลุ่มที่แยกย่อยตามภูมิหลังของครอบครัวและของผู้ปกครองรวม 16 กลุ่ม

ในขั้นแรกจะได้รายงานเกี่ยวกับปริมาณการทำนายและตัวทำนายของปริมาณการชมโทรทัศน์ของนักเรียน และความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียน ดังในตาราง 11 ซึ่งปรากฏว่าตัวทำนายทั้ง 13 ตัวสามารถทำนายปริมาณการชมโทรทัศน์ในกลุ่มนักเรียนรวมได้เพียง 2% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ร่วมกับผู้ปกครอง ซึ่งวัดได้ด้วยการสอบถามนักเรียนว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากและน้อยกับผู้ปกครองมากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบวัด 6 ประโยค แต่ละประโยคมีมาตร 6 หน่วยประกอบ เด็กจึงมีคะแนนได้ตั้งแต่ 6-36 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าเด็กชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมาก

ส่วนนักเรียนในกรุงเทพฯ นั้น ปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง และปริมาณความรักสนับสนุนที่ผู้ปกครองรายงานว่าให้แก่เด็ก ร่วมกันทำนายปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ของเด็กได้ 6% ซึ่งมากกว่าในต่างจังหวัด ที่ตัวทำนายทั้งหลายที่ศึกษาทำนายได้เพียง 0-1% เท่านั้น รวมความแล้วตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยนี้ทำนายปริมาณการชมโทรทัศน์ของนักเรียนได้ไม่เกิน 6% เท่านั้น

ส่วนความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์นั้น ในกลุ่มรวมพบว่า (ดูตาราง 11) ตัวแปรทั้งหลายที่ใช้สามารถร่วมกันทำนายได้ 25% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญตามลำดับคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง และปริมาณการใช้เหตุผลที่เด็กรายงานว่าได้รับ ส่วนในกลุ่มย่อยนั้นสามารถทำนายความชอบชมรายการที่มีประโยชน์ได้น้อยที่สุดคือ 19% ในกลุ่มนักเรียนชาย และมากที่สุดคือ 28% ในกลุ่มนักเรียน 3 ประเภทคือ นักเรียนในกรุงเทพฯ นักเรียนหญิง และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ ตัวทำนายที่สำคัญในกลุ่มย่อยคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม และปริมาณการชมรายการโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนที่เด็กรายงานว่าได้รับ เป็นตัวทำนายชั้นรอง

เมื่อนำปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียนเข้าทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยใช้ตัวทำนาย 13 ตัวใน 16 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 12) สามารถทำนายปริมาณการฟังวิทยุได้ 0-15% โดยทำนายได้เพียง 1% ในกลุ่มรวม ตัวทำนายที่สำคัญคือการรายงานของ

ตาราง 11 ปริมาณการทำนายและลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ และความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัวเป็นตัวทำนายในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและกลุ่มย่อยรวม 16 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ปริมาณการชมโทรทัศน์ % การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	ความชอบรายการโทรทัศน์มีประโยชน์ % การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ
กลุ่มรวม	1,484	2	10	25	12,10,2
กลุ่มประถม	739	2	10,13	26	10,12,1,2
มัธยม	745	4	10,11	27	12,10,4
กรุงเทพฯ	750	6	10,3	28	12,10
ในตัวเมือง-ต่างจังหวัด	378	0	-	22	10,12,13,2,8
ชนบท	361	1	6	25	10,12
นร.ชาย	726	3	10	19	12,10,2
นร.หญิง	762	3	12,10	28	10,12
อยู่กับผู้ปกครอง	1,375	2	10	26	12,10,2,1
ผู้ปกครองกศ.ต่ำ	881	2	10,8,6	28	10,12,2,1
ผู้ปกครองกศ.สูง	601	4	10,3	22	12,10
ผู้ปกครอง-ใกล้ชิดเด็ก	815	1	10	27	10,12,2,7
ผู้ปกครอง-ไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	4	10	25	7,10
ฐานะต่ำ	619	4	10	25	10,12,2
ฐานะสูง	868	2	10,12	27	12,10,2,11,4
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	2	10	25	12,10,2

1 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน
2 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล
3 = ผู้ใหญ่รายงานว่ารักสนับสนุน
4 = ผู้ใหญ่รายงานว่าใช้เหตุผล
6 = ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช.
7 = การควบคุมการเปิดรับ
8 = การควบคุมความเข้าใจ
10 = เด็กดูโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง
11 = การจัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก
12 = ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม สมช.
13 = ระยะเวลาดูแลเด็ก

ตาราง 12 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการฟังวิทยุ และความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัว เป็นตัวทำนายในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด และกลุ่มย่อยรวม 16 กลุ่ม

กลุ่ม	ปริมาณการฟังวิทยุ		ความชอบรายการวิทยุมีประโยชน์	
	% การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	% การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ
กลุ่มรวม	1	1,4	18	12,10,2,9,8,5
ประถม	0	0	14	12,10,5
มัธยม	1	4	22	12,10,2,8,9
กรุงเทพฯ	0	0	15	12,10
ในตัวเมือง ตจว.	0	0	15	10,12
ชนบท	5	6,1,2	21	12,10
นร.ชาย	0	0	18	12,10,5,11,9
นร.หญิง	5	1,4,7	17	12,10,2
อยู่กับผู้ปกครอง	1	4	16	12,10
ผู้ปกครองกศ.ต่ำ	2	6,1,2	12	12,10,2
ผู้ปกครองกศ.สูง	0	0	25	12,10,5,6
ผู้ปกครอง-ใกล้ชิดเด็ก	0	0	19	12,10,2,8,9
ผู้ปกครอง-ไม่ใกล้ชิดเด็ก	0	0	17	12,10,5
ฐานะต่ำ	2	1,13	14	12,10
ฐานะสูง	3	11,13,4,7	21	12,10,5,8,9
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	0	0	17	12,10

1 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน
2 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล
4 = ผู้ใหญ่รายงานว่าใช้เหตุผล
5 = ความตระหนักในอิทธิพล สมช.
6 = ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช.
7 = การควบคุมการเปิดรับ
8 = การควบคุมการเข้าใจเนื้อหา
9 = การควบคุมการยอมตาม
10 = เด็กดูโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง
11 = การจัดหาหนังสือเด็กเล็ก
12 = ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม
13 = ระยะเวลาที่ดูแลเด็ก

เด็กว่าได้รับความรักสนับสนุน การรายงานของผู้ปกครองว่าใช้เหตุผลและความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง โดยพบว่าในกลุ่มนักเรียนในชนบททำนายได้ 5% ในขณะที่ทำนายในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ และในเมืองต่างจังหวัดไม่ได้เลย นอกจากนี้ยังพบว่าตัวทำนายเหล่านี้ร่วมกันทำนายปริมาณการฟังวิทยุได้ 5% ในกลุ่มนักเรียนหญิง แต่ทำนายไม่ได้เลยในกลุ่มนักเรียนชาย

ส่วนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์นั้น ปรากฏว่าตัวทำนายทั้ง 13 ตัวทำนายได้ 18% ในกลุ่มรวมและทำนายได้น้อยที่สุดคือ 12% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ และทำนายได้มากที่สุดคือ 25% ในกลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง นอกจากนี้เปอร์เซนต์การทำนายความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ แตกต่างกันมากในกลุ่มนักเรียนที่ต่างระดับในตัวแปรที่ใช้แบ่งประเภทกล่าวคือ นอกจากจะทำนายความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ได้ต่างกันในกลุ่มที่แบ่งตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแล้ว ยังทำนายได้ในเปอร์เซนต์ที่ต่างกันมากเมื่อใช้ระดับชั้นเรียนของเด็กเป็นเกณฑ์แบ่ง โดยปรากฏว่าทำนายได้ในนักเรียนมัธยม (22%) มากกว่านักเรียนประถม (14%) ทำนายได้มากในนักเรียนชนบท (21%) มากกว่าในนักเรียนกรุงเทพฯ และในเมืองต่างจังหวัด (15% เท่ากัน) และยังพบว่าทำนายได้มากในนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง (21%) มากกว่าในครอบครัวฐานะต่ำ (14%)

ส่วนตัวทำนายที่สำคัญของความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็กในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่าง ๆ คือทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง การดูโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง รายงานของเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง

ต่อมาได้นำปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ และความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ของนักเรียนเข้าวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยใช้ตัวทำนาย 13 ตัวใน 16 กลุ่ม ผลปรากฏว่า (ดูตาราง 13) ตัวทำนายทั้ง 13 ตัวร่วมกันทำนายปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็กได้น้อยมาก คือจาก 0% ในหลายกลุ่มถึง 4% ในกลุ่มนักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำ ส่วนในกลุ่มรวมนั้นทำนายได้เพียง 1% โดยมีตัวทำนายที่เด่นชัดตัวเดียวคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ส่วยทางด้านความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็กนั้น ตัวทำนาย 13 ตัวสามารถร่วมกันทำนายได้จากน้อยที่สุดคือ 13% ในกลุ่มนักเรียนในชนบท ถึงมากที่สุดคือ 22%

ตาราง 13 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย ปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ และความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็ก โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนรวม 13 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดและกลุ่มย่อย รวม 16 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ % การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ % การทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ
กลุ่มรวม	1,277	1	12	18	12,10,9,11
ประถม	638	1	12	18	12,10,9,1
มัธยม	639	1	13	20	12,10,11
กรุงเทพฯ	663	0	0	18	12,10
ในตัวเมือง ตจว.	309	0	0	20	12,3,10,2,11,9
ชนบท	305	0	0	13	12,10
นร.ชาย	605	2	12,11	14	12,11,10
นร.หญิง	672	0	0	22	12,10,3,9
อยู่กับผู้ปกครอง	1,153	1	12,8	19	12,10,11,9
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำ	748	1	12,8	17	12,10,9
ผู้ปกครอง กศ.สูง	523	2	12,4,3	18	12,11,10
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	690	1	12	18	12,10,9
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	558	0	0	21	12,10,11
ฐานะต่ำ	517	4	12,8,9	15	12,10,7
ฐานะสูง	758	1	11	21	12,10,11,9,2,3
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	930	1	12	18	12,10,11,1,3,9

1 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน
2 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล
3 = ผู้ใหญ่รายงานว่ารักสนับสนุน
4 = ผู้ใหญ่รายงานว่าใช้เหตุผล
7 = การควบคุมการเปิดรับ
8 = การควบคุมความเข้าใจ
9 = การควบคุมการยอมตาม
10 = เด็กดูโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง
11 = การจัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก
12 = ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม สมช.
13 = ระยะเวลาที่ดูแลเด็ก

ในกลุ่มนักเรียนหญิง นอกจากนั้นยังพบเปอร์เซนต์การทำนายที่แตกต่างกันเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนที่ต่างระดับกันในลักษณะ 3 ประการคือ ภูมิลำเนา พบว่าตัวทำนายที่ศึกษา ทำนายความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ได้มากในนักเรียนต่างจังหวัดที่อยู่ในตัวเมือง (20%) และน้อยในนักเรียนในชนบท (13%) ทางด้านเพศของนักเรียน พบว่าทำนายได้มากในนักเรียนหญิง (22%) และน้อยกว่าอย่างเด่นชัดในนักเรียนชาย (14%) ส่วนทางด้านฐานะของครอบครัว พบว่าทำนายได้มากในเด็กจากครอบครัวฐานะสูง (21%) และทำนายได้น้อยกว่าอย่างเด่นชัดในเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำ (15%)

ส่วนตัวทำนายที่สำคัญในการเข้าสู่สมการ ทำนายความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง การชมรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกับผู้ปกครอง การควบคุมการยอมตามการชักจูงของผู้ปกครอง และการจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็ก

จึงสรุปผลเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยใช้ตัวแปรตามคือการรับสื่อมวลชนทางด้านปริมาณและคุณภาพ รวม 6 ตัวได้ว่าทางด้านปริมาณการรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดต่อสัปดาห์นั้น ปรากฏว่าตัวแปรทั้งหมดที่ศึกษาในการวิจัยนี้ ใช้ทำนายได้น้อยมาก คือตั้งแต่ 0-6% ส่วนตัวแปรตามทางด้านความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนสามประเภทของเด็กนั้น ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายได้ตั้งแต่ 12 ถึง 29%

ตัวแปรที่ทำนายทั้งปริมาณการรับสื่อมวลชนและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามประเภทของเด็กมี 2 ตัวคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง โดยอาจกล่าวได้ว่าถ้าเด็กมีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมแล้ว เด็กจะชมโทรทัศน์น้อย แต่อ่านหนังสือมาก และชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดมาก ส่วนเด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากก็เป็นเด็กที่ชมโทรทัศน์น้อย แต่อ่านหนังสือมาก และชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากด้วย

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามรายงานของผู้ปกครองนั้น สามารถทำนายปริมาณการชมโทรทัศน์และฟังวิทยุของเด็กได้ โดยอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมาก จะชมโทรทัศน์น้อยและฟังวิทยุน้อย

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามรายงานของเด็กนั้นสามารถทำนายความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์และวิทยุได้ โดยอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่รายงานว่าผู้ปกครองเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมาก เป็นผู้ที่ชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์และวิทยุมากด้วย

ส่วนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนและความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนนั้นสามารถทำนายปริมาณการฟังและความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ได้มาก โดยอาจกล่าวได้ว่า เด็กที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมาก และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนมาก เป็นผู้ที่ฟังวิทยุน้อย แต่ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์มาก

ส่วนการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กในสามด้านนั้น สามารถทำนายความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดได้มาก และทำนายปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดได้เล็กน้อย โดยอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่ผู้ปกครองควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนใน 3 ด้านมากนั้นเป็นเด็กที่ชมโทรทัศน์มาก อ่านหนังสือมาก แต่ฟังวิทยุน้อย นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่ชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากด้วย

ส่วนการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่ออายุน้อย ตามการรายงานของผู้ปกครอง ก็สามารถทำนายปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดในปัจจุบันของเด็กได้ โดยเฉพาะปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ พบมากในกลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนมัธยม และนักเรียนที่มีฐานะสูง โดยอาจกล่าวได้ว่า การจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณมากตามการรายงานของผู้ปกครองนั้นเกี่ยวข้องกับการชมโทรทัศน์มาก การอ่านหนังสือมากและการฟังวิทยุน้อย ตามรายงานนิสัยในปัจจุบันของเด็กเอง โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน 3 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้การจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณมากนั้น ยังเกี่ยวข้องกับปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด โดยความ ชอบเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์มากนั้นปรากฏในนักเรียนแทบทุกกลุ่มที่ศึกษา

ความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนสามชนิดในวัยรุ่น ในครอบครัว 1,600 รายที่ศึกษานี้ 67.10% มีสื่อมวลชนทั้งสามชนิดในบ้าน คือโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ จากครอบครัวทั้งหมดที่ศึกษานี้ 91% มีโทรทัศน์ในบ้าน แต่นักเรียนที่รายงานว่าไม่มีโอกาสชมโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอนั้น มีเพียง 5.20% (ดูตาราง 20 ในภาคผนวก ค.) แสดงว่าเด็กที่ไม่มีโทรทัศน์ในบ้าน ก็อาจจะไปอาศัยดูตามบ้านของเพื่อนบ้านหรือตามร้านค้าที่ใกล้เคียงกับบ้าน เด็กประเภทนี้อาจมีประมาณ 3.80% ในกลุ่มตัวอย่างนี้ ส่วนวิทยุนั้นมีใช้ในครอบครัวที่ศึกษาถึง 95% แต่นักเรียนที่รายงานว่าแทบจะไม่ได้ฟังวิทยุเลย หรือไม่ได้ฟังเลย มีถึง 29.40% แสดงว่าเด็กบางคนแม้จะมีวิทยุใช้ในบ้าน ก็แทบว่าจะไม่ได้เปิดฟังเลย หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวเป็นผู้ใช้ในเวลาที่เด็กไปโรงเรียน ส่วนสิ่งตีพิมพ์เช่นหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารนั้น 74% ของครอบครัวที่ศึกษาจะมีอยู่ในบ้านในปริมาณที่แตกต่างกัน แต่เด็กที่รายงานว่าไม่ค่อยได้อ่านสิ่งตีพิมพ์เหล่านี้มากพอที่จะรายงานได้มีเพียง 15.60% เท่านั้น แสดงว่าเด็กนักเรียนที่ไม่มีสิ่งตีพิมพ์ในบ้าน ก็อาจจะหาอ่านได้จากที่อื่น ๆ เช่น ขอยืมเพื่อน อ่านในห้องสมุดของโรงเรียน ตามบ้านของเพื่อนบ้าน ตามแผงหนังสือ หรือตามร้านอาหาร เป็นต้น เด็กที่อ่านสิ่งตีพิมพ์ที่ไม่มีอยู่ในบ้านของตนเองนั้นอาจมีประมาณ 10.40% ในกลุ่มที่ศึกษา

ถ้าจะเปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทของเด็กในกลุ่มตัวอย่างแล้ว (ดูตาราง 20 ในภาคผนวก ค.) จะเห็นว่านักเรียนประถมปลายและมัธยมต้นเหล่านี้จะใช้เวลาในการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์มากที่สุด (24.97 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และเป็นเวลามากกว่าสองเท่าของการฟังวิทยุ (11.27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ส่วนการอ่านสิ่งตีพิมพ์นั้น เด็กใช้เวลาต่อสัปดาห์น้อยกว่า (4.53 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) การชมโทรทัศน์ถึง 5 เท่า

จากการพิจารณาจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้ (ดูตาราง 20 ในภาคผนวก ค.) อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนประถมปลาย-ชมโทรทัศน์มากกว่านักเรียนมัธยมต้น แต่ฟังวิทยุและอ่านหนังสือน้อยกว่า ส่วนนักเรียนในกรุงเทพฯ ชมโทรทัศน์มากกว่านักเรียนในต่างจังหวัด แต่นักเรียนในชนบทฟังวิทยุมากที่สุด ส่วนนักเรียนในตัวเมืองในต่างจังหวัดกลับอ่านสิ่งตีพิมพ์มากที่สุด นักเรียนหญิงชมโทรทัศน์และฟังวิทยุมากกว่านักเรียนชาย แต่นักเรียนชายใช้เวลาในการอ่านสิ่งตีพิมพ์มากกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะสูงชมโทรทัศน์และอ่านสิ่งตีพิมพ์มากกว่า แต่ฟังวิทยุน้อยกว่านักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะต่ำ

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของปริมาณการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์ ตามระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษา และฐานะของผู้ปกครองนั้น ได้รายงานไปแล้วในตอนต้นของบทนี้ด้วย

ในส่วนนี้จะได้พิจารณาว่านักเรียนที่รับสื่อมวลชนอย่างหนึ่งมาก จะรับสื่อมวลชนอีกสองชนิดมากหรือน้อยเพียงใด โดยได้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดกับชนิดอื่นเป็นคู่ และระหว่างคะแนนการรับสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง กับคะแนนความชอบรายการหรือเรื่องราวที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนชนิดนั้น จึงมีการหาค่าดังกล่าว ของตัวแปร 6 คู่ด้วยกัน สำหรับนักเรียนรวมทั้งหมด และในกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่มที่จำแนกตามลักษณะของนักเรียนเอง หรือของผู้ปกครองของนักเรียน (ดูตาราง 21 ในภาคผนวก ค.) การวิจัยนี้พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำแต่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ ระหว่างปริมาณการชมโทรทัศน์และปริมาณการฟังวิทยุคู่หนึ่ง และระหว่างปริมาณการฟังวิทยุกับปริมาณการอ่านหนังสืออีกคู่หนึ่ง ที่เด่นชัดทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยส่วนใหญ่ โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่ฟังวิทยุมากเท่าใดก็ชมโทรทัศน์และอ่านหนังสือมากเท่านั้น ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนประถม นักเรียนในกรุงเทพฯ นักเรียนชาย นักเรียนหญิง นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองทำงาน นักเรียนที่ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่ฐานะสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามชนิด

อาจกล่าวได้ว่า ปริมาณการชมโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการฟังวิทยุมากที่สุด รองลงมาคือปริมาณการฟังวิทยุกับปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์กับปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์นั้นไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงพอที่จะยอมรับได้ในกลุ่มใดเลย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการรับและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละชนิดนั้น ปรากฏว่าพบปริมาณการอ่านแปรปรวนไปตามปริมาณความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ในระดับสูงพอจะยอมรับได้ ในนักเรียน 4 ประเภท คือ นักเรียนประถม นักเรียนในกรุงเทพฯ นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง และนักเรียนที่ผู้ปกครอง

รายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามด้าน ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์แปรปรวนไปตามปริมาณความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ปรากฏในเด็ก 2 กลุ่มคือนักเรียนในกรุงเทพฯ และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและฐานะสูงด้วย

ต่อจากนั้นได้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทีละสองชนิด ดังปรากฏในตาราง 22 ในภาคผนวก ค. ผลปรากฏว่าปริมาณความชอบรายการที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดของนักเรียน แปรปรวนไปตามกันในปริมาณสูงกว่าที่พบเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับที่ได้กล่าวไปแล้ว โดยพบในกลุ่มนักเรียนรวมว่า ปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง อาจทำนายปริมาณความชอบเนื้อหาในสื่อมวลชนชนิดอื่น ๆ ได้ประมาณ 13-18% ส่วนในกลุ่มย่อยต่าง ๆ ปรากฏว่าสามารถทำนายได้ตั้งแต่ 5 ถึง 30% ถ้าจะพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้ง 3 คู่ในแต่ละกลุ่มแล้ว อาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่ชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และชอบเรื่องที่มีประโยชน์มากเท่านั้น คือนักเรียนในกรุงเทพฯ และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและฐานะสูงด้วย ส่วนนักเรียนที่ความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละชนิดสอดคล้องกันน้อยที่สุด คือนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดและนักเรียนที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มหลังนี้มีถึง 22% ในการวิจัยนี้

อาจสรุปในส่วนนี้ได้ว่าปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ของนักเรียนมีความสอดคล้องกันมากที่สุด รองลงมาคือปริมาณการเปิดรับสื่อมวลชนต่าง ๆ ส่วนความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์กับปริมาณการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กันน้อย ที่ปรากฏชัดที่สุดเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์

<u>สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่รับสื่อมวลชนต่างกัน</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่า ปริมาณการรับสื่อมวลชนและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน แปรปรวนไปตามสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง คือ ระดับการศึกษาและฐานะ โดยปริมาณการชมโทรทัศน์ และความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครองมากที่สุด นอกนั้นก็มีความชอบเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์และปริมาณการฟังวิทยุ โดยอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงและฐานะสูง ชมโทรทัศน์มาก แต่ฟังวิทยุน้อย และชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์มาก

ส่วนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้นเกี่ยวข้องกับปริมาณการฟังวิทยุของนักเรียน โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมากจะฟังวิทยุน้อย

ส่วนการควบคุมเด็กของผู้ปกครองในการเปิดรับ การเข้าใจเนื้อหา และการยอมตามการชักจูงในสื่อมวลชนนั้นเกี่ยวข้องกับการรับฟังวิทยุและอ่านหนังสือมากกว่าการชมโทรทัศน์ โดยอาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนมาก เด็กของผู้ปกครองเหล่านี้จะฟังวิทยุน้อย ชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์มาก อ่านสิ่งตีพิมพ์มาก และชอบเรื่องที่มีประโยชน์มากด้วย

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบตามที่ผู้ปกครองรายงาน และนักเรียนรายงานว่าได้รับนั้น เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่รายงานว่าถูกเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมาก จะชมโทรทัศน์น้อย ฟังวิทยุน้อย แต่อ่านหนังสือมาก และชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากด้วย นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าการรายงานของนักเรียนสัมพันธ์กับการรับสื่อมวลชนมากกว่าที่รายงานของผู้ปกครองจะสัมพันธ์กับการรับสื่อมวลชนด้วย

ในการวิจัยนี้ได้พบว่าปริมาณการรับสื่อมวลชนและโดยเฉพาะความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามประเภท มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และสัมพันธ์กับปริมาณการชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองอย่างเด่นชัดมากกว่าที่จะสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ทั้งหมด โดยอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมาก ชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมาก เป็นผู้ที่ชมโทรทัศน์น้อย ฟังวิทยุน้อย อ่านหนังสือมาก และชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมากอย่างเด่นชัด

นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังพบว่านักเรียนที่ฟังวิทยุมากก็จะชมโทรทัศน์มาก และอ่านหนังสือมากด้วย แต่ปริมาณการชมโทรทัศน์ไม่สัมพันธ์กับปริมาณการอ่านหนังสือในระดับสูงพอที่จะยอมรับได้ ในการวิจัยนี้ไม่พบว่าปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนเกี่ยวข้องกับปริมาณการรับสื่อมวลชนนั้น ๆ ยกเว้นที่เกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ในนักเรียนบางประเภทเท่านั้น แต่พบว่าปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างเด่นชัด

ท้ายสุดพบว่าการที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก และทำการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนมาก ก็ยังไม่มีผลที่ชัดเจนต่อการรับสื่อมวลชนและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในเด็ก แต่ถ้าเด็กที่ผู้ปกครองตระหนักมากและควบคุมมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้ของผู้ปกครองของตนมาก และผู้ปกครองทำตนเป็นแบบอย่างในการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับเด็กมาก จะส่งผลต่อการรับสื่อมวลชนและต่อความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนของเด็กมากยิ่งขึ้นอย่างเด่นชัด

จิตลักษณะสามประการของวัยรุ่นที่มีลักษณะต่างกัน

ในการวิจัยนี้ได้สนใจที่จะศึกษาว่า นักเรียนประถมปลายและมัธยมต้นที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน และควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนต่างกัน ในขณะที่เด็กเหล่านี้ก็รับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดแตกต่างกัน เด็กเหล่านี้จะมีจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ประการในปริมาณที่แตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

จิตลักษณะสามประการที่ศึกษาในการวิจัยนี้คือ ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความเชื่ออำนาจในตน หมายความถึง ปริมาณความเชื่อของบุคคลว่าเหตุการณ์หรือผลที่เกิดกับตน ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียนั้น มาจากการกระทำในอดีตหรือในปัจจุบันของตนเอง มากกว่าจะเกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือขึ้นอยู่กับผู้อื่น วัดได้โดยให้นักเรียนตอบรับหรือปฏิเสธข้อความ 10 ประโยค ซึ่งมีมาตรหกหน่วยประกอบ คะแนนความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนแต่ละคนจึงอยู่ภายในพิสัย 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนคนนั้นมีความเชื่ออำนาจในตนมาก

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายความถึง ปริมาณการคาดการณ์ใกล และการบังคับตนเองให้อดได้รอได้ หรือรู้จักที่จะอดเปรี้ยวไว้กินหวาน วัดได้โดยให้นักเรียนตอบแบบวัดอันประกอบด้วยข้อความ 10 ประโยค ซึ่งมีมาตรหกหน่วยประกอบเช่นกัน คะแนนมุ่งอนาคตของนักเรียนแต่ละคนจึงอยู่ภายในพิสัย 10 ถึง 60 คะแนน นักเรียนที่มีคะแนนสูง แสดงว่ามุ่งอนาคตมาก

ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายความถึง ความสามารถในการที่จะคิดถึงเหตุผลในขั้นต่าง ๆ ของการที่จะตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่เป็นการขัดแย้งระหว่างเหตุผลหรือคุณธรรม หรือค่านิยมหลายประการ วัดได้โดยให้นักเรียนเลือกเหตุผลในเหตุการณ์ 10 เรื่อง แต่ละเรื่องมีข้อความที่เป็นเหตุผล 6 ข้อความ ตรงกับประเภทของเหตุผลตามทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก 6 ขั้น เหตุผลที่อยู่ในขั้นสูงได้คะแนนสูงกว่าเหตุผลในขั้นต้า คะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนจึงอยู่ในพิสัย 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนคนนั้นสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง

ในส่วนนี้จะได้นำจิตลักษณะแต่ละประการนี้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาว่าจิต-ลักษณะแต่ละประการจะเกี่ยวข้องกับปริมาณและคุณภาพในการรับสื่อมวลชนของเด็ก และเกี่ยวข้องกับการควบคุมเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองอย่างไร ท้ายสุดจะได้ศึกษาว่าจิตลักษณะแต่ละประการของเด็กจะแปรปรวนไปตามสถานภาพทางสังคมของครอบครัวเพียงใดด้วย โดยจะได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มของตัวแปรอิสระ 3 กลุ่มคือ การรับสื่อมวลชนของเด็ก การควบคุมของผู้ปกครอง และรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็ก ต่อจากนั้นจะได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรตามที่เป็นจิตลักษณะแต่ละประการอีกด้านหนึ่งด้วย เพื่อเปรียบเทียบอำนาจทำนายของตัวแปรอิสระประเภทต่าง ๆ

การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่น ในส่วนนี้จะได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงความเกี่ยวข้องระหว่างปริมาณและคุณภาพของการรับสื่อมวลชนทั้งที่เป็นโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ในวัยรุ่นโดยจะได้นำจิตลักษณะแต่ละประการของวัยรุ่นมาวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยใช้ปริมาณการรับและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนรวม 6 ตัวแปร เป็นตัวทำนาย (ดูตาราง 14) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ได้นำข้อมูลจากเด็กทั้ง 1,600 คน มาใช้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้รับสื่อบางชนิดหรือทุกชนิดเป็นประจำ (ส่วนการวิเคราะห์อื่น ๆ ทั้งหมดได้ใช้แต่ผู้รับสื่อเป็นประจำเท่านั้น) ผลปรากฏว่าปริมาณและคุณภาพในการรับสื่อมวลชนของเด็ก เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด (11%) และเกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนในปริมาณที่รองลงมา (6% และ 5%) ในกลุ่มรวม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคล้ายคลึงกันคือ ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และอันดับที่สามคือ ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่ชอบอ่านเรื่องที่มี

ตาราง 14 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยมีปริมาณและคุณภาพในการรับสื่อมวลชนของนักเรียนรวม 6 ตัวแปรเป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นนักเรียนทั้งหมดที่ศึกษา

กลุ่ม	มุ่งอนาคต		เชื่ออำนาจในตน		เหตุผลเชิงจริยธรรม	
	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	11	3,1,4	5	3,1,4,6,2	6	3,1,2,6,4
นักเรียนประถม	10	3,1,4	5	3,6,4,1	6	3,1,2,6
นักเรียนมัธยม	12	3,1,4	4	3,1,6,5	6	3,1,2,6,4
อยู่ในกรุงเทพฯ	14	3,1,4	5	3,1,6	7	3,1,2,5
ตัวเมือง ตจว.	12	3,1,4	5	3,6,4	8	3,1,5,6
ชนบท	7	3,1,4	2	1,3,6	7	3,6,4,1
นักเรียนชาย	9	3,1,4	6	3,1,4,6,5	6	3,2,1,4,6
นักเรียนหญิง	11	3,4,1,2	4	3,6,2,4	6	3,6,1
อยู่กับผู้ปกครอง	11	3,1,4	5	3,1,6,4,2	6	3,1,2,6,4
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	23	3,1,4,6	4	4,5	11	3,1
ผป.กศ.ตำฐาะนต่ำ	8	3,1,4	5	6,3,4,1	7	3,6,1,4,2
ผป.กศ.ตำฐานะสูง	12	1,4,3	4	3,1,5	8	1,3,4,2
ผป.กศ.สูงฐานะต่ำ	24	3,1,6,5	11	4,3	4	3
ผป.กศ.สูงฐานะสูง	18	3,1,4	6	1,3,2	5	3,1
ผู้ปกครองทำงาน	11	3,1,4	5	3,1,4,6	7	3,1,4,6,2
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	20	3,1	6	3,2	7	2,3
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	17	1,3	5	1,3	11	1,4,2,3
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	13	1,3	8	1,6,3,5,2	6	1,3,5
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	14	3,1,4	5	6,1,3,4	6	3,1,2,6,4

1 = ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ 2 = ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์

3 = ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ 4 = ปริมาณการชมโทรทัศน์

5 = ปริมาณการฟังวิทยุ 6 = ปริมาณการอ่านหนังสือ

ประโยชน์มากเท่าใด ชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากเท่าใด และชมรายการโทรทัศน์ต่อสัปดาห์น้อยเท่าใด ก็จะมีจิตลักษณะทั้งสามประการสูงเท่านั้น

ทางด้านลักษณะมุ่งอนาคตที่ปริมาณการรับสื่อมวลชนของเด็กเกี่ยวข้องมากที่สุดนั้น ในกลุ่มย่อยสามารถทำนายได้ตั้งแต่ 7% ในกลุ่มนักเรียนชนบท ถึง 24% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำ กับ 23% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้แตกต่างกันมาก คือ นักเรียนในกรุงเทพฯ ทำนายได้ 14% ในขณะที่นักเรียนในชนบท ตัวแปรกลุ่มนี้ทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้เพียง 7% ตามที่กล่าวไปแล้ว ส่วนนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองทำนายได้เพียง 11% ในขณะที่นักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองทำนายได้ถึง 23% ส่วนการทำนายจิตลักษณะนี้ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำและฐานะต่ำนั้นทำนายได้ 8% ในขณะที่สามารถทำนายในนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำได้ถึง 24% สำหรับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนนี้จะปรากฏมากในนักเรียนที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์และชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก และชมโทรทัศน์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ต่ำ

ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ในกลุ่มย่อยสามารถทำนายได้ในปริมาณใกล้เคียงกัน คือตั้งแต่ 4% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ ถึง 11% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียนที่ชมโทรทัศน์กับผู้ปกครอง ส่วนตัวทำนายที่สำคัญสำหรับจิตลักษณะนี้คือปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิด ส่วนปริมาณการอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ และปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ก็มีบทบาทร่วมอยู่ด้วยในอันดับรอง

ส่วนความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนนั้น การรับสื่อมวลชนของเด็ก 6 ด้าน สามารถทำนายนักเรียนในกลุ่มที่แยกย่อยได้ต่ำสุดคือ 2% ในกลุ่มนักเรียนชนบท และสูงสุดคือ 11% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ สำหรับจิตลักษณะนี้มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์และความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ นอกจากนั้นปริมาณการอ่านหนังสือต่อสัปดาห์และปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ก็มีบทบาทร่วมด้วยในอันดับรอง

สรุปได้ว่าในนักเรียนทั้งหมดที่ศึกษา อันประกอบด้วยผู้ที่ชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ และมีผู้ที่ไม่ได้รับสื่อมวลชนเป็นประจำทุกสัปดาห์รวมอยู่ด้วย ปรากฏว่าตัวแปรทางด้านความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชน มีบทบาทเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้งสามประการของเด็กผู้รับมากกว่า ปริมาณการรับสื่อมวลชนต่อสัปดาห์ โดยอาจกล่าวได้ว่า ในนักเรียนทั้งหมดที่ศึกษา ปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของจิต-ลักษณะทั้ง 3 ประเภท รองลงมาคือปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ ส่วนปริมาณการฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้งสามประการของเด็กไม่มากนัก ยกเว้นในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีงานอาชีพ ในกลุ่มนี้นักเรียนที่ชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากเท่าไร ก็เป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และเชื่ออำนาจในตนมากเท่านั้น

<u>การควบคุมของผู้ปกครองกับจิตลักษณะของวัยรุ่น</u> การวิเคราะห์จิตลักษณะแต่ละประการของนักเรียนในส่วนนี้ ได้นำเอารายงานของผู้ปกครอง 8 ตัวแปรอันประกอบด้วย การตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน 2 ตัวแปร การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 3 ตัวแปร การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็ก และรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ มาเป็นตัวทำนายในการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น (ดูตาราง 15) ผลปรากฏว่า รายงานของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของเด็กในปกครองของตนไม่มากนัก คือสามารถทำนายได้เพียง 1-2% ในกลุ่มรวม ส่วนในกลุ่มย่อย รายงานของผู้ปกครองทำนายจิตลักษณะทั้งสามประการของเด็กไม่ได้เลยคือในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้ทำงานอาชีพ และทำนายได้เพียงจิตลักษณะเดียวในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในตัวเมืองในต่างจังหวัด นักเรียนในชนบท นักเรียนหญิง และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่ฐานะสูง จิตลักษณะเดียวที่ทำนายได้ในนักเรียนทั้ง 4 ประเภทนี้ส่วนใหญ่แล้วคือลักษณะมุ่งอนาคต

ถ้าจะเปรียบเทียบอำนาจการทำนายรวมของจิตลักษณะทั้งสามด้านของนักเรียนในกลุ่มย่อยต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่ารายงานการดูแลเด็กของผู้ปกครองทั้ง 8 ตัวสามารถ

ตาราง 15 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้รายงานจากผู้ปกครอง 8 ตัวเป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม

กลุ่ม	มุ่งอนาคต		เชื่ออำนาจในตน		เหตุผลเชิงจริยธรรม	
	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	2	8,14	1	8,7	2	8,14,7
นักเรียนประถม	4	8,14,11	1	10,8	3	8,14,10,12
นักเรียนมัธยม	2	12,8	1	8,10,14	0	–
อยู่ในกรุงเทพฯ	3	8,14,9	0	–	2	8,14
ตัวเมือง ตจว.	3	12	0	–	0	–
ชนบท	0	–	0	–	2	8,12,13
นักเรียนชาย	3	8,7	2	7,8,10	3	8,14,7,12
นักเรียนหญิง	3	8,11	0	–	0	–
อยู่กับผู้ปกครอง	3	8,14,11,9	1	8	2	8,14,7,12
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	8	9	7	14,8,13	8	8,9
ผป.กศ.ต่ำฐานะต่ำ	1	7,12,9	0	–	3	7,8,10
ผป.กศ.ต่ำฐานะสูง	4	8	0	–	0	–
ผป.กศ.สูงฐานะต่ำ	14	8,12	11	8,11,7	0	–
ผป.กศ.สูงฐานะสูง	3	14,11,12	0	–	2	14
ผู้ปกครองทำงาน	3	8,14	0	–	1	8,7
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	0	–	0	–	0	–
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	3	14,8	1	8	1	8
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	3	11	1	8	3	7,8,12
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	3	8,14,9	1	8	1	11

7 = ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุน 8 = ผู้ปกครองรายงานว่าใช้เหตุผล

9 = ความตระหนักฯ 10 = ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช.

11 = การควบคุมการเปิดรับ 12 = การควบคุมการเข้าใจ

13 = การควบคุมการยอมตาม 14 = การจัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก

ทำนายจิตลักษณะ 3 ประการของเด็กในกลุ่มที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ และในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองได้มากที่สุด (ทำนายได้รวม 25% และ 23%) ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ทำนายได้รวมแล้วน้อยกว่า 10% ทั้งสิ้น

ส่วนตัวทำนายที่สำคัญที่สุดในชุดนี้คือ การรายงานของผู้ปกครองว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุน และการจัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็ก ส่วนความตระหนักเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองอย่างเด่นชัด โดยอาจกล่าวได้ว่าถ้าผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมาก เด็กจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง แต่มีเหตุผลเชิงจริย-ธรรมต่ำ

ส่วนการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนสามด้านคือ การเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมตามนั้น ก็มีบทบาทในการทำนายจิตลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กนักเรียนมัธยม (ควบคุมการเข้าใจ) นักเรียนในตัวเมืองในต่างจังหวัด (ควบคุมการเข้าใจ) และเด็กที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง (ควบคุมการเปิดรับ) มากกว่าตัวแปรอื่น ๆ ในชุดนี้ นอกจากนี้ก็มีบทบาทเป็นตัวทำนายรอง ๆ ในการทำนายจิตลักษณะอีกสองประการในกลุ่มย่อยต่าง ๆ

<u>การควบคุม การรับสื่อมวลชน กับจิตลักษณะของวัยรุ่น</u> ในการวิจัยนี้มีสมมติ-ฐาน 6 ที่กล่าวว่า "มารดาที่ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมาก และบุตรรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงขึ้นเท่านั้น ผลนี้ปรากฏในเยาวชนที่อายุน้อย มากกว่าในเยาวชนที่อายุมาก และปรากฏในเยาวชนในต่างจังหวัดมากกว่าเยาวชนในกรุงเทพฯ"

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ ได้นำคะแนนจิตลักษณะแต่ละประการของนักเรียน มาวิเคราะห์ทางสถิติแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยใช้ตัวแปรอิสระที่เป็นรายงานการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 3 ด้าน และปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนสามชนิด มาเป็นตัวทำนายรวม 6 ตัว โดยใช้ข้อมูลจากนักเรียนที่รายงานว่าใช้สื่อทั้งสามชนิดทุกสัปดาห์เท่านั้น โดยทำการวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย (ดูตาราง 16) ผลปรากฏว่าตัวทำนายชุดนี้สามารถร่วมกันทำนายความ

ตาราง 16 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนาย จิตลักษณสามประการของนักเรียน โดยใช้การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน และปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนรวม 6 ตัวแปร โดยศึกษาแต่เฉพาะนักเรียนที่รายงานว่ารับสื่อทั้งสามชนิดทุกสัปดาห์ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	มุ่งอนาคต		เชื่ออำนาจในตน		เหตุผลเชิงจริยธรรม	
	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	20	1,3,2	6	1,2,3	8	1,3
นักเรียนประถม	19	1,3,2,11	4	2,1	9	1,3
นักเรียนมัธยม	21	1,3	7	1	7	1,2
อยู่ในกรุงเทพฯ	22	1,3,11	6	1,3	8	1,3
ตัวเมือง ตจว.	13	3,1	10	2	7	1,2
ชนบท	20	1,3,13	8	1	9	1,3,13
นักเรียนชาย	16	1,3,2,11	3	1	8	3,1,11,2
นักเรียนหญิง	19	1,3	5	1	7	1,3
อยู่กับผู้ปกครอง	20	1,3,2	6	1,2,3	9	1,3,11
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำ	18	1,3,2	4	1	11	1,3,11,2
ผู้ปกครอง กศ.สูง	23	3,1	8	2,1,3	6	1,3
ผู้ใกล้ชิดเด็ก	19	1,3	4	1,3	8	1,3
ผู้ไม่ใกล้ชิดเด็ก	22	1,3,2,11,12	9	1,2,11	9	1,3
ฐานะต่ำ	16	1,3,2	4	1	6	3,1
ฐานะสูง	22	1,3	8	1,3,2,11	11	1,3,11
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	20	1,3	5	1,2	9	1,3,11

1 = ความชอบรับรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ 2 = ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์

3 = ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ 11 = การควบคุมการเปิดรับ

12 = การควบคุมความเข้าใจ 13 = การควบคุมการยอมตาม

แปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กนักเรียนได้มากที่สุด (20%) และทำนายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนของเด็กได้เป็นรองลงมา (8% และ 6%)

สำหรับลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ตัวแปรการควบคุม กับการรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์ร่วมกันทำนายในนักเรียนใน 5 กลุ่มย่อยคือ นักเรียนประถม นักเรียนในกรุงเทพฯ นักเรียนในชนบท นักเรียนชาย และนักเรียนที่ผู้ปกครองที่มาตอบคำถามนั้นไม่ได้เป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด โดยตัวทำนายที่สำคัญคือการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด และการควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ปริมาณการทำนายใน 5 กลุ่มย่อยนี้อยู่ในระหว่าง 16-22% นอกนั้นการควบคุมของผู้ปกครองไม่ได้เข้าสู่สมการทำนาย

ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ตัวแปรอิสระทางด้านการควบคุม และการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ ร่วมกันทำนายในกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม คือกลุ่มนักเรียนชนบท นักเรียนชาย นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ นักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามด้านไปพร้อมกัน โดยพบอำนาจการทำนายระหว่าง 8-11% และมีตัวทำนายที่สำคัญเด่นชัดเพียง 3 ตัวคือ ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ทำนายได้จากคุณภาพการรับสื่อแต่ฝ่ายเดียว

ส่วนลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของเด็กนั้น ตัวแปรการควบคุม และการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน ร่วมกันทำนายได้ 8-9% ในนักเรียนสองกลุ่มคือ นักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองที่มาตอบนั้นไม่ได้เป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ส่วนตัวทำนายที่สำคัญสำหรับลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนสองกลุ่มนี้คือ ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง นอกนั้นตัวแปรการควบคุมมิได้เข้าสู่สมการทำนาย

จึงกล่าวได้ว่าตัวทำนายทั้งสองประเภท คือการควบคุมของผู้ปกครอง และการรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในเด็ก เข้าสู่สมการทำนายจิตลักษณะของเด็ก เฉพาะในกลุ่มนักเรียนบางประเภทเท่านั้น กลุ่มนักเรียนที่มีผลดังกล่าวเกี่ยวกับจิตลักษณะสองในสามตัวแปรที่ศึกษา คือนักเรียน 4 ประเภทต่อไปนี้ นักเรียนชนบท นักเรียนชาย นักเรียนที่ผู้ตอบมิใช่ผู้ที่ใกล้ชิดเด็ก

มากที่สุด และนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง โดยมีตัวทำนายที่เข้าสู่สมการทำนายโดยส่วนรวมครบหมดทั้ง 6 ตัวที่นำมาศึกษา นอกจากนั้นยังพบว่าตัวทำนายทั้งสองประเภทนี้มีบทบาทร่วมกันในการทำนายปริมาณการมุ่งอนาคตของนักเรียนประถมและนักเรียนในกรุงเทพฯ และทำนายปริมาณความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ และนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดพร้อมกัน ฉะนั้นผลการวิจัยส่วนนี้จึงสนับสนุนสมมติฐาน 6 ในบางส่วน นอกจากนั้นพบว่าในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอื่น ๆ ปริมาณการรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิด มีบทบาททำนายจิตลักษณะของนักเรียนผู้รับได้ตามลำพัง โดยไม่ต้องพึ่งตัวทำนายประเภทการควบคุมของผู้ปกครอง

ทัศนคติต่อการควบคุมกับจิตลักษณะของวัยรุ่น ในส่วนนี้จะได้ศึกษาว่าความพอใจในการที่ผู้ปกครองควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดู 2 แบบที่เด็กรายงานว่าได้รับ ลักษณะบางประการของเด็ก รวม 6 ตัวแปร จะสามารถทำนายจิตลักษณะแต่ละประการของเด็กได้มากน้อยเพียงใด จึงได้นำคะแนนจิตลักษณะทีละตัว มาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น โดยวิเคราะห์ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด และกลุ่มที่แยกย่อยเป็น 18 กลุ่มด้วย (ดูตาราง 17) ผลปรากฏว่าทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองเป็นตัวทำนายจิตลักษณะทั้งสามประการของเด็กได้ดีที่สุด รองลงมาคือ รายงานของเด็กเกี่ยวกับการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล รายงานจากเด็กนี้สามารถร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้มากที่สุด และทำนายความเชื่ออำนาจในตนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กในปริมาณที่รองลงมา (19%, 8%, และ 7% ตามลำดับในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด)

สำหรับลักษณะมุ่งอนาคตที่รายงานจากเด็กเกี่ยวกับครอบครัว สามารถทำนายได้มากที่สุดนั้น ปรากฏในกลุ่มย่อยว่าทำนายได้สูงสุด 32% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ 28% ในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ทำงาน และ 25% ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง ทั้งสามกลุ่มนี้มีตัวทำนายที่สำคัญ 3 ตัวคือ ทัศนคติ การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และอีกตัวหนึ่งคือการที่เด็กชอบอ่านหนังสือมากกว่าชมโทรทัศน์และฟังวิทยุโดยอาจกล่าวได้ว่าเด็กรายงานทั้งสามด้านนี้มากเท่าใด ก็เป็นเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากเท่านั้น

ตาราง 17 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้รายงานจากเด็ก 6 ตัว เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม

กลุ่ม	มุ่งอนาคต		เชื่ออำนาจในตน		เหตุผลเชิงจริยธรรม	
	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย	% ทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	19	15,16,18,17	8	15,16,17	7	15,18
นักเรียนประถม	20	15,16,18,17	7	15,16,17	6	15,19
นักเรียนมัธยม	21	15,18,20	10	15,16,18	7	15
อยู่ในกรุงเทพฯ	21	15,18,16	7	15,16	7	15,18
ตัวเมืองต่างจังหวัด	17	15,16	11	15,17	3	15
ชนบท	14	15,16,18	7	15,16	8	15
นักเรียนชาย	17	15,18,16,17	7	15,16,17	5	15
นักเรียนหญิง	17	15,16,18,19	8	15,16,18	5	15
อยู่กับผู้ปกครอง	18	15,16,18	8	15,16,17	7	15
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	25	15,18	5	15	5	17
ผป.กศ.ต่ำฐานะต่ำ	19	15	9	15,16	8	15
ผป.กศ.ต่ำฐานะสูง	19	15,16,17	5	15	8	15,20
ผป.กศ.สูงฐานะต่ำ	32	15,18	22	15,20	5	15
ผป.กศ.สูงฐานะสูง	17	15,18	9	16,15	6	15,18
ผู้ปกครองทำงาน	18	15,16,18	7	15,16,17	6	15,18
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	28	15,17,18	9	15,16	9	15
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	18	15,18,16	7	15,16	8	15,19,18
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	20	15,17,20,18	9	15,16,17	4	15
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	22	15,16,18,20	8	15,16	5	15

15 = ทัศนคติต่อการควบคุม
16 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน
17 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล
18 = ชอบอ่านหนังสือมากกว่าอย่างอื่น
19 = ขณะชมโทรทัศน์ไม่ได้ทำอย่างอื่น
20 = เวลาใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์

ส่วนการทำนายปริมาณความเชื่ออำนาจในตนในกลุ่มย่อยนั้น ปรากฏว่าทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ (22%) รองลงมาคือ 14% และ 10% ในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดและนักเรียนมัธยม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ 3 ตัวคือ ทัศนคติของเด็ก การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ส่วนกลุ่มทำนายได้ต่ำที่สุด (5%) คือในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่ฐานะสูง

ส่วนลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ตัวแปรจากนักเรียน 6 ตัวร่วมกันทำนายได้ไม่เกิน 10% ในกลุ่มย่อยทั้ง 18 กลุ่ม โดยมีตัวทำนายที่ชัดเจนที่สุดเพียงตัวเดียวคือ ทัศนคติของเด็ก

สรุปได้ว่าตัวแปรจากนักเรียน 6 ตัวสามารถทำนายจิตลักษณะแต่ละประการของนักเรียนได้ตั้งแต่ 3 ถึง 32% โดยทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากที่สุดโดยใช้ทัศนคติของเด็ก และรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดู 2 แบบของเด็ก ร่วมกับปริมาณความชอบอ่านหนังสือมากกว่าการชมโทรทัศน์และฟังวิทยุ ส่วนลักษณะความเชื่ออำนาจในตนนั้นมีทัศนคติของเด็กและรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวทำนายอย่างเด่นชัด ส่วนความสามารถในการใช้เหตุผลมีตัวทำนายที่สำคัญสองตัวคือ ทัศนคติของเด็กและปริมาณความชอบอ่านหนังสือมากกว่าชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุ โดยตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับจิตลักษณะทั้งสามประการ

<u>ตัวแปรที่สำคัญต่อจิตลักษณะทั้งสามของวัยรุ่น</u> ในส่วนนี้ได้นำเอาตัวแปรอิสระทุกชุดมาร่วมกันทำนายจิตลักษณะแต่ละประการของนักเรียน โดยทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม (ดูตาราง 18) ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 21 ตัวสามารถทำนายความแปรปรวนของคะแนนมุ่งอนาคตของนักเรียนได้มากที่สุด (27%) รองลงมาคือ ทำนายความเชื่ออำนาจในตนและเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้เท่ากัน (12%) ในกลุ่มรวม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคล้ายคลึงกันคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ และการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็ก

ตาราง 18 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนายจิตลักษณะสามประการของนักเรียน โดยใช้ตัวทำนายทั้งหมด 21 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	มุ่งอนาคต		เชื่ออำนาจในตน		เหตุผลเชิงจริยธรรม	
	%ทำนาย	ตัวทำนาย	%ทำนาย	ตัวทำนาย	%ทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	27	15,1,3,16,4,8,12	12	15,16,1,6,18,17	12	1,15,3,6,20,19
นักเรียนประถม	28	15,1,16,3,17	9	15,17	17	1,3,19,15,10
นักเรียนมัธยม	28	15,1,18	17	16,1,18,15,6,10	11	1,15,21,2
อยู่ในกรุงเทพฯ	26	15,1,3,17,12	11	15,16,1	12	1,15,21
ตัวเมืองต่างจังหวัด	25	15,16,1	22	2,17,12,20,16	9	1,7,6
ชนบท	28	1,15,13	13	1,15,16,20	20	1,15,4,19,6
นักเรียนชาย	21	15,1,17	9	15,8,16	9	1,15,8
นักเรียนหญิง	26	15,3,16,1,8,7,4	12	16,15,1,6,18	10	1,15,6
อยู่กับผู้ปกครอง	28	15,1,3,16,12,8,9,4	12	15,16,1,6,18	12	1,15,10,19
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำ	27	15,1,16,4	12	15,16,6,1	15	1,15,19,20
ผู้ปกครอง กศ.สูง	26	15,3,1,12	14	16,2,20,17,18	11	1,10,15,7,12
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	27	15,1,17,3,19,18,7	11	16,15,17,6	12	1,15,13,10,20
ไม่ใกล้ชิดเด็ก	30	15,1,16	15	15,1,4,6,18	16	15,1,9,6,5,19,7
ฐานะต่ำ	25	15,1,16,4	13	15,6,16,1,3	12	15,1,19
ฐานะสูง	29	15,1,3,17,8,12,7	12	15,16,1,17	10	1
ควบคุม สมช.	28	15,1,3,16,9,4	12	15,16,6,1,18	11	1,15,3,9

1 = ความชอบเนื้อหามีประโยชน์ในโทรทัศน์ 2 = ในวิทยุ 3 = ในสิ่งพิมพ์
4 = ปริมาณการชมโทรทัศน์ 5 = ฟังวิทยุ 6 = อ่านสิ่งพิมพ์
7 = ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุน 8 = ผู้ปกครองว่าใช้เหตุผล 9 = ความตระหนักฯ
10 = ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช. 11 = การควบคุมการเปิดรับ 12 = ความเข้าใจ
13 = การยอมตาม 14 = จัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก 15 = ทัศนคติเด็กต่อการควบคุม
16 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน 17 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล 18 = ชอบอ่านหนังสือมากกว่าอย่างอื่น
19 = ขณะชมโทรทัศน์ไม่ได้ทำอย่างอื่น 20 = เวลาใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์ 21 = ชมโทรทัศน์มีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

สำหรับลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ตัวแปรอิสระ 21 ตัวทำนายในกลุ่มย่อยได้ตั้งแต่ 21% ในนักเรียนชาย ถึง 30% ในนักเรียนที่ผู้ปกครองที่มิใช่ผู้ใกล้ชิดเด็กที่สุดมาตอบคำถาม และ 29% ในนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง ตัวทำนายที่สำคัญที่สุด 3 ตัวของลักษณะมุ่ง-อนาคตคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ความชอบรับรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์

ส่วนความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนนั้น ตัวแปรอิสระ 21 ตัว สามารถทำนายในกลุ่มย่อยได้ตั้งแต่ 9% ในกลุ่มนักเรียนประถมและนักเรียนชาย ถึง 22% ในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด โดยมีตัวทำนายที่สำคัญที่สุด 3 ตัวคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง รายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

ส่วนความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนนั้น ตัวแปรอิสระ 21 ตัวสามารถทำนายในกลุ่มย่อยได้ตั้งแต่ 9% คือในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด และนักเรียนชาย ถึง 20% ในนักเรียนชนบท โดยมีตัวทำนายที่สำคัญที่สุดสามตัวคือ ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และสองตัวสุดท้ายมีความสำคัญเท่าเทียมกันคือ ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และปริมาณการชมโทรทัศน์ในขณะที่ไม่ได้ทำกิจกรรมอื่น

จึงสรุปได้ว่าทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และปริมาณการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็ก เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดสำหรับจิตลักษณะทั้งสามประการของนักเรียน โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีมากเท่าใด และชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีจิตลักษณะทั้งสามประการสูงมากเท่านั้น

<u>ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะทั้งสามประการของวัยรุ่น</u> ในส่วนนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าจิตลักษณะ 3 ประการของนักเรียน อันประกอบด้วยลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด ผลปรากฏในกลุ่มรวมว่า (ดูตาราง 19) ลักษณะมุ่งอนาคตกับความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุด (.28) ลักษณะมุ่งอนาคตสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรมในปริมาณที่รองลงมา

ตาราง 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะสามประการของนักเรียนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	มุ่งอนาคต (1) กับ เชื่ออำนาจในตน (2)	มุ่งอนาคต (1) กับ เหตุผลเชิงจริยธรรม(3)	(2)กับ(3)	ค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
กลุ่มรวม	1,600	.28	.23	.18	.06
นักเรียนประถม	799	.25	.21	.14	.07
นักเรียนมัธยม	801	.29	.22	.20	.07
อยู่ในกรุงเทพฯ	798	.26	.25	.16	.07
ตัวเมืองต่างจังหวัด	400	.33	.22	.24	.10
ชนบท	402	.27	.18	.16	.10
นักเรียนชาย	780	.28	.19	.15	.07
นักเรียนหญิง	820	.25	.18	.19	.07
อยู่กับผู้ปกครอง	1,443	.28	.22	.18	.06
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	154	.29	.30	.22	.20
ผป.กศ.ต่ำฐานะต่ำ	569	.29	.16	.21	.09
ผป.กศ.ต่ำฐานะสูง	399	.32	.32	.21	.11
ผป.กศ.สูงฐานะต่ำ	114	.33	.16	.07	.20
ผป.กศ.สูงฐานะสูง	509	.24	.22	.14	.09
ผู้ปกครองทำงาน	1,406	.27	.21	.17	.06
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	193	.30	.32	.25	.20
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	948	.25	.23	.17	.07
ไม่ได้ดูทีวีกับผป.	594	.30	.22	.19	.09
ควบคุมสมช. 3 ด้าน	1,131	.29	.24	.18	.06

(.23) ส่วนความเชื่ออำนาจในตน กับเหตุผลเชิงจริยธรรม สัมพันธ์กันน้อยแต่ยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (.18)

นักเรียนที่จิตลักษณะทั้งสามมีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่ฐานะสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้ทำงานอาชีพ ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำนั้น ไม่สัมพันธ์กับจิตลักษณะอีกสองประการในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเท่าใดก็จะมีลักษณะความเชื่ออำนาจในตนสูงด้วยนั้น คือนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่ฐานะสูง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำ นักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ทำงานอาชีพ และนักเรียนที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง

ส่วนนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเท่าใดก็จะสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเท่านั้น ปรากฏในนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่มีฐานะสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้ทำงานอาชีพ

ส่วนนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเท่าใดก็จะมีความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเท่านั้น คือนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีงานอาชีพ นักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง

จึงสรุปได้ว่าในหมู่นักเรียนที่ศึกษานั้นผู้ที่มุ่งอนาคตสูงจะเชื่ออำนาจในตนสูง และสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงด้วย ผลนี้ปรากฏชัดเจนในหมู่นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำแต่มีฐานะสูง ในนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ทำงานอาชีพ และในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด

<u>สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแต่ละประการในปริมาณต่างกัน</u> ในส่วนนี้จะได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรตามที่เป็นจิตลักษณะแต่ละประการของนักเรียนวัยรุ่น (ดูตาราง 14-19)

ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน เป็นจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ที่ศึกษามากที่สุด และเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอีก 2 ประการมากที่สุดด้วย เมื่อพิจารณาอำนาจทำนายของตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนในกลุ่มย่อยที่ศึกษา ปรากฏชัดในหลายกรณีว่าตัวแปรอิสระสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากที่สุดในนักเรียนที่ผู้-

ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำ ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้น้อยที่สุดคือนักเรียนในชนบท

การรับสื่อมวลชนที่สำคัญต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนคือ ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ ส่วนตัวแปรทางด้านผู้ปกครองคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็กกับการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน และการควบคุมความเข้าใจเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ส่วนตัวแปรทางด้านนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเองนั้นคือ ทัศนคติต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง รายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และความชอบอ่านสิ่งตีพิมพ์มากกว่ารับสื่อมวลชนอื่นของเด็ก นอกจากนั้นลักษณะมุ่งอนาคตยังเกี่ยวข้องกับลักษณะความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนเองด้วย ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันมีอำนาจการทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้ไม่เกิน 32%

ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เป็นจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระแทบทุกชุดที่ศึกษาในปริมาณรองลงมา เมื่อพิจารณาอำนาจทำนายของตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ต่อความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในกลุ่มย่อยที่ศึกษาปรากฏชัดในหลายกรณีว่า ตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ สามารถทำนายจิตลักษณะนี้ได้มากที่สุดในนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง และทำนายได้น้อยที่สุดในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดและนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำ

การรับสื่อมวลชนที่สำคัญต่อลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนคือ ความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ ส่วนตัวแปรทางด้านผู้ปกครอง 3 ตัวที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กคือ การรายงานของผู้ปกครองว่าใช้เหตุผลกับเด็ก การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็ก และการเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน ส่วนตัวแปรทางด้านนักเรียนเองที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และความชอบอ่านหนังสือมากกว่าการรับสื่อมวลชนชนิดอื่นของเด็ก นอกจากนั้นลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กยังเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

มากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับลักษณะความเชื่ออำนาจในตนในเด็กด้วย ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันมีอำนาจการทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กได้ไม่เกิน 20%

ลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนเกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ที่ศึกษา น้อยกว่าจิตลักษณะสองประการที่กล่าวไปแล้ว เมื่อพิจารณาอำนาจการทำนายของตัวแปรอิสระชุดต่าง ๆ ในกลุ่มย่อยที่ศึกษา ปรากฏชัดในหลายกรณีว่า ตัวแปรอิสระสามารถทำนายความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนได้มากที่สุดในนักเรียนสองประเภทคือ นักเรียนในตัวเมืองในต่างจังหวัด และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำ ส่วนกลุ่มที่ตัวแปรอิสระหลายชุดทำนายจิตลักษณะนี้ได้น้อยที่สุดคือกลุ่มนักเรียนในชนบท

การรับสื่อมวลชนของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนคือ ปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ ส่วนตัวแปรทางด้านผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก คือรายงานการใช้วิธีอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับแบบรักสนับสนุนของผู้ปกครอง และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชน ส่วนตัวแปรทางด้านนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนเองที่สำคัญมี 3 ตัวคือ ทัศนคติต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง รายงานการถูกเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังพบว่าจิต-ลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต มากกว่าลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กด้วย ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกัน มีอำนาจทำนายความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนได้ไม่เกิน 22%

ถ้าจะพิจารณาทางด้านตัวแปรอิสระแต่ละชุดที่สามารถทำนายจิตลักษณะทั้งสามประการได้ในปริมาณที่ต่างกันนั้น จะพบว่าในชุดของการรับสื่อมวลชนซึ่งมี 6 ตัว และร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และน้อยที่สุดคือความเชื่ออำนาจในตนนั้น ตัวทำนายที่สำคัญและสัมพันธ์ทางบวกต่อจิตลักษณะทั้งสามพร้อมกันคือ ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และความชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ส่วนปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ สัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนอย่างเด่นชัด ในขณะที่ปริมาณการชมโทรทัศน์สัมพันธ์ทางลบกับจิตลักษณะทั้งสามประการ แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งอนาคต

ตัวแปรทางด้านผู้ปกครอง รวม 8 ตัวสามารถทำนายจิตลักษณะได้ตามลำดับจากมากไปน้อยคือ มุ่งอนาคต เหตุผลเชิงจริยธรรม และเชื่ออำนาจในตน ตัวทำนายที่สำคัญที่สุดและสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะทั้งสามประการคือ รายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครอง ส่วนการจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็กสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตและเหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนของผู้ปกครองสัมพันธ์-ทางบวกกับเหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก ส่วนการควบคุมการเปิดรับ และการควบคุมความเข้าใจสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตเพียงตัวเดียว และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนด้วย

ส่วนตัวแปรทางด้านนักเรียน รวม 6 ตัวสามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความเชื่ออำนาจในตน และน้อยที่สุดคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญและสัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับจิตลักษณะทั้ง 3 ประการพร้อมกัน คือทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ส่วนรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็กนั้นสัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับลักษณะมุ่งอนาคตและความเชื่ออำนาจในตน ส่วนรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความเชื่ออำนาจในตน แต่สัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับจิตลักษณะทั้งสามประการ ส่วนปริมาณความชอบอ่านสิ่งที่พิมพ์มากกว่าที่จะรับสื่อมวลชนประเภทอื่นนั้นสัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับลักษณะมุ่งอนาคตและเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กด้วย

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มย่อยต่าง ๆ ที่จำแนกตามลักษณะของเด็ก หรือลักษณะของผู้ปกครองเป็น 15 หรือ 18 กลุ่มนั้น ปรากฏว่ากลุ่มย่อยที่ตัวแปรอิสระหลายชุดทำนายจิตลักษณะสองจากสามประการ (มุ่งอนาคตและเชื่ออำนาจในตน) ได้มากย่อยครั้งคือกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำ ส่วนกลุ่มย่อยที่พบว่าตัวแปรอิสระเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่เป็นตัวแปรตามน้อยที่สุดคือในหมู่นักเรียนในชนบท (ทำนายลักษณะมุ่งอนาคต และความเชื่ออำนาจในตน) ส่วนหมู่นักเรียนที่อยู่ในตัวเมืองในต่างจังหวัดนั้น ตัวแปรอิสระทำนายได้มากอย่างเด่นชัด คือเมื่อใช้ทำนายความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก ในขณะที่เมื่อใช้ทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำนายได้น้อยที่สุดในกลุ่มเดียวกันนี้

ส่วนสมมติฐาน 6 ซึ่งทำนายความสัมพันธ์ของการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองและการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนของเด็ก กับจิตลักษณะ 3 ประการของเด็กนั้น พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้แต่เฉพาะในกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม แต่ผลในกลุ่มตัวอย่างรวมไม่สนับสนุนสมมติฐานนี้

บทที่ 4
การสรุป และ อภิปรายผล

ในบทก่อนได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุ และตัวแปรที่อาจจะเป็นผลของการรับสื่อมวลชนสามชนิดของนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้น ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ที่อยู่ในรัศมี 80 กิโล-เมตรจากกรุงเทพฯ โดยมีการวัดตัวแปรทางด้านสาเหตุ จากผู้ปกครองของนักเรียนและตัวนักเรียนเองหลายประการ ได้มีการวัดปริมาณการรับสื่อมวลชนสามชนิดคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ในเด็ก และวัดจิตลักษณะสามประการที่อาจจะเป็นผลของการรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์ในปริมาณต่าง ๆ ของเด็ก จำนวนผู้ถูกศึกษาคือ นักเรียน 1,600 คน และผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้อีก 1,600 คน (หรือ 1,600 คู่) มีตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้น 35 ตัว ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ในสามลักษณะคือ การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน ซึ่งในการวิจัยนี้มีอยู่ 6 ข้อ นอกจากนั้นมีการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานในกลุ่มตัวอย่างที่แยกย่อยตามลักษณะของผู้ปกครองลักษณะของครอบครัว และลักษณะของนักเรียนอีกหลายประการ ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาผลตามสมมติฐานได้อย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น และมีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอยู่อีกจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นการสำรวจความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยที่ยังไม่มีรากฐานในการที่จะตั้งสมมติฐานไว้ล่วงหน้า

ในบทนี้จะได้ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแนวที่แตกต่างไปจากที่ได้เสนอไว้ในบทที่สาม ทั้งนี้เพื่อจะได้สรุปผล ตีความ และอภิปรายผลในแง่มุมต่าง ๆ ได้ โดยจะมีการสรุป

และอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นก็จะได้สรุปและอภิปรายผลทางด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นจุดสนใจของนักวิชาการ และนักปฏิบัติการทางด้านนี้ โดยจะเน้นตัวแปรที่ให้ผลสำคัญเด่นชัดในการวิจัยนี้

จากการที่ได้ตีความผลการวิจัยนี้ และนำผลการวิจัยนี้ไปรวมกับความรู้ที่มีผู้ตั้งทฤษฎีและเสนอผลวิจัยไว้แต่เดิม จะทำให้ได้ความรู้ที่กว้างขวางและละเอียดยิ่งขึ้น ประกอบกับการพิจารณาข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยนี้ จะช่วยชี้แนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะทั้งทางด้านการปฏิบัติ และทางด้านการวิจัยต่อไปด้วย

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยนี้มี 6 ข้อ ในที่นี้จะได้ประมวล สรุป และอภิปรายผลตามสมมติฐานแต่ละข้อดังต่อไปนี้

<u>การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 1</u> สมมติฐาน 1 กล่าวว่า "มารดาที่มีการศึกษาสูง และมาจากระดับเศรษฐกิจสูง ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำ และมาจากระดับเศรษฐกิจต่ำ" ข้อความนี้ได้คาดถึงอิทธิพลร่วมระหว่างระดับการศึกษากับระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ที่จะมีผลต่อปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก แต่จากการวิเคราะห์คะแนนความตระหนักฯ ในบทที่สาม พบว่าความตระหนักฯ ของผู้ปกครอง ไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจในปริมาณที่สูงพอที่จะยอมรับได้ แต่ความตระหนักฯ ของผู้ปกครอง แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสองนี้อย่างเป็นเอกเทศจากกัน ทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวม (ดูตาราง 1) และในกลุ่มที่แยกย่อยอีก 6 กลุ่ม (ดูตาราง 1 ในภาคผนวก ค.) โดยปรากฏอย่างเด่นชัดในการวิจัยนี้ว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูง (เคยเรียนชั้นมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า) มีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมากกว่าอย่างเด่นชัด จากผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำ (จบประถมศึกษาหรือต่ำกว่า) ผลนี้พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่มที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปกครอง กับปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก ที่พบในการวิจัยนี้ เด่นชัดที่สุดเท่าที่เคยปรากฏมา แม้ในต่างประเทศ การวิจัยส่วนใหญ่มักพิจารณาระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจไปพร้อมกัน เป็นตัวแปรที่เรียกว่าระดับเศรษฐกิจและสังคม และพบผลดังจะได้

กล่าวต่อไป มีการวิจัยอยู่เรื่องเดียวที่พิจารณาระดับการศึกษาโดยตรง คือการศึกษาผู้ใหญ่ชาวฟิลาเดลเฟียในสหรัฐอเมริกา (Feldman, Wolf, & Warmouth, 1977) ผู้วิจัยรายงานว่าไม่พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่างกัน แต่ผลเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะชาวบ้านในสหรัฐอเมริกาที่จัดว่ามีการศึกษาต่ำนั้น มักจะเป็นผู้ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเท่ากับจัดอยู่ในประเภทผู้มีระดับการศึกษาสูงในการวิจัยไทยนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าผลการวิจัยไทยนี้ให้ผลสอดคล้องกับผลการวิจัยชาวฟิลาเดลเฟีย และชี้ให้เห็นความสำคัญของจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาว่า ถ้าจำนวนปีในขั้นต่ำเพิ่มขึ้นมากเท่าใด ปริมาณความตระหนักจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยจนถึงประมาณ 12 ปี ต่อจากนั้นไปแม้จะมีการศึกษามากปีเท่าใดก็จะมีความตระหนักฯ ที่ไม่เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด

ส่วนระดับเศรษฐกิจนั้นพบว่าเกี่ยวข้องกับปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวม (ดูตาราง 1) และกลุ่มย่อย 4 ใน 6 กลุ่มที่ศึกษา (ดูตาราง 1 ในภาคผนวก ค.) โดยปรากฏว่า ผู้ปกครองไทยที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน มากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยมารดาไทย 200 คนเปรียบเทียบกับมารดาชาวญี่ปุ่นและฟิลิปปินส์อีกประเทศละ 200 คน (Kato, Kiuchi, & Lyle, 2520) โดยผู้วิจัยรายงานว่า มารดาไทยและมารดาอีก 2 ชาตินั้น ผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมสูง ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากกว่าผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

จึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้แสดงว่าระดับการศึกษาและระดับเศรษฐกิจไม่ส่งอิทธิพลร่วมกัน แต่ส่งอิทธิพลเป็นเอกเทศจากกัน และอาจทดแทนกันได้ ต่อความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก โดยอาจกล่าวได้ว่าถ้าผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ หรืออยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำจะเป็นผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย ผลการวิจัยส่วนนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 1 แต่ผลการวิจัยนี้กลับแสดงให้เห็นว่าบทบาทของตัวแปรอิสระทั้งสองนี้มีความสำคัญเด่นชัดกว่าที่ได้คาดไว้ในสมมติฐาน 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นอีกสองเรื่อง

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก โดยแบ่งออกเป็นสองด้านคือ ด้านแรกศึกษาว่าผู้ปกครองจะรับรู้ว่าสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และ

สิ่งตีพิมพ์ อาจส่งผลกระทบต่อเด็กได้มากน้อยเพียงใด ส่วนด้านที่สองคือ ความเชื่อของผู้ปกครองว่าสื่อมวลชนทั้งสามชนิดนี้มีประโยชน์ต่อเด็กมาก และมีโทษต่อเด็กน้อยเพียงใด ในการวิจัยนี้เรียกตัวแปรตัวที่สองนี้ว่า ความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก ได้มีการวัดตัวแปรปริมาณความตระหนักฯ และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กแยกต่างหากจากกัน และวิเคราะห์ผลแยกจากกัน

การวัดปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กออกมาเป็นคะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคนนี้ เท่าที่พบมีกระทำอยู่แต่เดิมน้อยมาก ส่วนมากมักเป็นการสอบถามให้ผู้ปกครองบอกถึงผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนหรือรายการบางชนิดต่อเด็ก แล้วนำคำตอบมาจัดประเภท แล้วเสนอจำนวนคนที่ตอบในแต่ละประเภทนั้น หรือเสนอข้อความเกี่ยวกับผลดีหรือผลเสียที่กลุ่มตัวอย่างต่างประเภทบอกตรงกันหรือแตกต่างกัน (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ 2509, สมพงษ์ แตงตาด 2518 อังคณา เชื่อปัญญา 2518; Fujitake, 1964; Kato, et. al., 2520; Robertson, 1979) ส่วนการวิจัยที่วัดความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนออกมาเป็นคะแนนแสดงปริมาณ เท่าที่พบมีอยู่เรื่องเดียว (Bybee, et. al., 1982) แต่ก็ไม่ได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรนี้กับสถานภาพทางสังคมของผู้ตอบแต่อย่างใด จึงไม่มีผลการวิจัยอื่นที่จะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่กำลังเสนอนี้ได้

ในการวิจัยผู้ปกครองไทยนี้พบว่า ปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนมีมากในผู้ตอบที่มีระดับการศึกษาสูงมากกว่าในผู้ตอบที่มีการศึกษาต่ำ ผลเช่นนี้พบทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ทางบ้านมีโทรทัศน์ และกลุ่มที่ผู้ปกครองดูแลเด็กมานานกว่า 3 ปี ซึ่งเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของผู้ปกครองในการวิจัยนี้ (ดูตาราง 2 ในภาคผนวก ค.) แต่ไม่ปรากฏว่าผู้มีฐานะต่างกันจะมีปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนแตกต่างกันมากพอที่จะยอมรับได้

จึงกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์ปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชน ไม่ให้ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน 1 แต่ประการใด แต่ให้ผลที่ย้ำความสำคัญของระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักต่ออิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กทั้งทางด้านปริมาณของอิทธิพลและคุณภาพของอิทธิพลนั้น

การที่ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำตระหนักในอิทธิพลต่ำกว่า และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนน้อยกว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำมีโอกาสสัมผัสกับสื่อมวลชนต่าง ๆ น้อยกว่า และมีความสามารถในการประเมินคุณค่าของเนื้อหาในสื่อมวลชน โดยเฉพาะทางด้านที่เป็นคุณประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูง

<u>การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 2</u> สมมติฐาน 2 กล่าวว่า "มารดาที่ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด ทำการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากขึ้นเท่านั้น" ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาความตระหนักฯ สองด้านดังกล่าวมาแล้ว ส่วนการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนมี 3 ด้านคือ การควบคุมการเปิดรับ ซึ่งหมายถึงการควบคุมเวลา ปริมาณ และรายการหรือเนื้อหาไปพร้อมกัน การควบคุมการเข้าใจ ซึ่งหมายถึงการอธิบายเนื้อหาของสื่อมวลชนจนเด็กเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน และการควบคุมการยอมตาม ซึ่งหมายถึงการประเมินคุณค่าของเนื้อหาในสื่อมวลชน แล้วแนะนำให้เด็กรับทางด้านที่มีประโยชน์ และปฏิเสธทางด้านที่เป็นโทษ ผลปรากฏว่าในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยรวม 12 กลุ่มที่ศึกษานั้น ผู้ปกครองที่ตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด และมีความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่าใด ก็รายงานว่าได้ควบคุมเด็กทั้งสามด้านมากเท่านั้น ดังปรากฏในตาราง 4 ว่าความตระหนักฯ และความเชื่อในประโยชน์ฯ ร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมการเปิดรับได้ 9% ในกลุ่มรวม และ 7-11% ในกลุ่มย่อย สามารถทำนายคะแนนการควบคุมการเข้าใจได้ 6% ในกลุ่มรวม และ 4-9% ในกลุ่มย่อย และสามารถทำนายคะแนนการควบคุมการยอมตามได้ 7% ในกลุ่มรวม และ 3-9% ในกลุ่มย่อย ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐาน 2 อย่างเต็มที่ ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของบิบบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) ผู้ศึกษาผู้ปกครองชาวอเมริกันที่มีการศึกษาสูง ผู้มีบุตรอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 200 คน ผู้วิจัยรายงานว่าได้แยกความตระหนักถึงผลดี ออกจากความตระหนักถึงผลเสียของสื่อมวลชน แล้ววัดปริมาณของความตระหนัก 2 ด้านนี้ เพื่อหาความสัมพันธ์กับการควบคุมสื่อมวลชนของเด็ก ปรากฏผลว่าผู้ที่ตระหนักในผลดีของสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็ควบคุมแบบประเมินมากเท่านั้น ส่วนผู้ที่ตระหนักถึงผลเสียมากเท่าใดก็ควบคุมแบบจำกัดขอบเขตและแบบประเมินมาก

เท่านั้น ส่วนการวิจัยในสหรัฐอเมริกาอีกสองเรื่องไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความตระหนักฯ และปริมาณการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนแต่อย่างใด (Hess & Goldman, 1962; & Feldman, et. al., 1977) ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะในการวิจัยทั้งสองนั้นมีการวัดตัวแปรที่ยังไม่รัดกุมพอ

การวิจัยไทยนี้นอกจากจะสอดคล้องกับการวิจัยของบิบบี้และคณะดังกล่าวแล้ว ยังพบผลที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับปริมาณการทำนายและตัวทำนายปริมาณการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนในสามด้าน โดยบิบบี้และคณะ (Bybee, et. al., 1982) รายงานว่าได้ใช้ตัวแปรที่เป็นความตระหนักฯ ลักษณะทางชีวสังคมของผู้ปกครองและเพศกับอายุของเด็กร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมเด็ก 3 ด้านคือ การควบคุมทั่วไป การควบคุมแบบจำกัดขอบเขต และการควบคุมแบบประเมิน ซึ่งสองแบบหลังนี้ คล้ายกับการควบคุมการเปิดรับและการควบคุมการยอมตาม ในการวิจัยไทยเรื่องนี้มาก ผลปรากฏในการวิจัยของบิบบี้และคณะว่า ตัวทำนายทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมแต่ละด้านได้ไม่เกินด้านละ 25% และทำนายได้โดยเฉลี่ยด้านละ 15% ส่วนในการวิจัยผู้-ปกครองไทยนี้ได้ใช้ตัวแปรทั้งหมด 7 ตัวคือ สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง อายุของเด็ก ระยะเวลาที่ดูแลเด็ก เวลาที่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์ การให้หนังสือแก่เด็กเมื่อยังเล็ก และปริมาณการชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กร่วมกับผู้ปกครอง ร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมเด็กแต่ละด้าน ผลปรากฏอำนาจการทำนายใกล้เคียง แต่สูงกว่าที่พบในการวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่กล่าวมา โดยในการวิจัยผู้ปกครองนักเรียนไทยนี้พบว่าในกลุ่มรวมสามารถทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับได้ 19% ทำนายการควบคุมการเข้าใจได้ 23% และทำนายการควบคุมการยอมตามได้ 10% (ดูตาราง 7 และ 8 ในภาคผนวก ค.) แต่เมื่อเพิ่มตัวทำนายอีก 4 ตัวคือ ความตระหนัก 2 ตัวแปร และสารอบรมเลี้ยงดูอีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 11 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับในกลุ่มรวมได้เป็น 32% ทำนายปริมาณการควบคุมการเข้าใจได้ 31% และสามารถทำนายปริมาณการควบคุมการยอมตามได้ 20%

จึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานสอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศด้วย

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน 3 กล่าวว่า "มารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากเท่าใด ก็ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมากเท่านั้น" สมมติฐานนี้ได้คาดถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน ซึ่งก็เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กเช่นเดียวกัน และคาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกันมาก เพราะการที่ผู้ปกครองจะมีโอกาสแนะนำบุตรให้รับสื่อมวลชนหรือหลีกเลี่ยงที่จะรับสื่อมวลชนชนิดใดนั้น ผู้ปกครองจะต้องมีความรักใกล้ชิดและสนับสนุนบุตรมาก นอกจากนั้นการที่ผู้ปกครองจะมีโอกาสอธิบายเนื้อหาจากวิทยุหรือโทรทัศน์หรือจากสิ่งตีพิมพ์ ผู้ปกครองจะต้องร่วมรับฟังหรือรับชมรายการเหล่านั้นพร้อมกับเด็ก ซึ่งหมายถึงการยอมให้เด็กร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับตน อันเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองจะตีความหมายและให้เหตุผลในการสนับสนุนและห้ามปรามบุตรเกี่ยวกับการรับและการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชน ผู้ปกครองนั้นจะต้องเป็นผู้ที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผลมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ก็ให้ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน 3 นี้อย่างเด่นชัด โดยปรากฏว่าในกลุ่มรวมการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบที่ผู้ปกครองเป็นผู้รายงานเองสามารถทำนายรายงานการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนในเด็กของผู้ปกครองได้ถึง 24% สามารถทำนายการควบคุมการเข้าใจได้ 21% และสามารถทำนายการควบคุมการยอมตามในเด็กของผู้ปกครองได้ 14% (ดูตาราง 5)

การวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองของเด็กนั้นมีไม่มากนัก แม้ในต่างประเทศ ส่วนการวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยทั่วไป หรือทางด้านอื่น ๆ นั้นยังสำรวจไม่พบ จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยนี้เป็นเรื่องแรก ๆ ที่ศึกษาทางด้านนี้และให้ผลที่เด่นชัดอย่างน่าเชื่อถือได้

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 4 ในการวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนที่มารดาตระหนักในความสำคัญของอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากและควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของบุตรมาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณที่น้อยกว่า แต่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่าเยาวชนอื่น ๆ" ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาการรับสื่อมวลชนในเยาวชนไทยทั้งทางด้านปริมาณการรับและคุณภาพของเนื้อหาที่รับ ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดคือ โทรทัศน์

วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ จึงมีตัวแปรเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนของเด็กถึง 6 ตัวด้วยกัน คือปริมาณการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นตัวแปร 3 ตัว และปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่ (นักวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ในโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งเป็นคะแนนรวมจากการตอบรับของเด็กจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" เกี่ยวกับข้อความสื่อละ 6-10 ประโยค เป็นตัวแปรอีก 3 ตัว สมมติฐาน 4 ได้กล่าวถึงอิทธิพลร่วมระหว่างความตระหนักฯ และการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง ที่มีต่อการรับสื่อมวลชนของเด็ก จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับสื่อมวลชนทั้ง 6 ตัวแปรของเด็กตามลักษณะสองประการของผู้ปกครองดังกล่าว ได้พบว่าในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ กลุ่มเดียวเท่านั้นที่ปริมาณการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความตระหนักฯ และระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง (ดูตาราง 7 และ 8) และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็กที่แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามระดับความตระหนักฯ และระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองไปพร้อมกัน (ดูตาราง 16 ในภาคผนวก ค.) ผลปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักมาก และควบคุมเด็กทั้งมากและน้อย เป็นนักเรียนที่มีความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองตระหนักน้อยและควบคุมน้อยอย่างเด่นชัด ผลส่วนนี้จึงสนับสนุนสมมติฐาน 4

นอกจากนั้นยังปรากฏว่าการรับสื่อมวลชนของเด็กแปรปรวนไปตามระดับความตระหนักฯ ของผู้ปกครอง และแปรปรวนไปตามระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองอย่างเป็นเอกเทศจากกันในการรับสื่อมวลชนบางประเภทในกลุ่มตัวอย่างย่อยบางกลุ่ม กล่าวคือในนักเรียนชายนั้นปรากฏว่าคะแนนความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์และความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ แปรปรวนไปตามระดับของความตระหนักฯ และยังแปรปรวนไปตามระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองอย่างเด่นชัด โดยปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักมากหรือผู้ปกครองควบคุมการเปิดรับของเด็กมาก อย่างใดอย่างหนึ่ง เด็กจะมีความชอบฟังรายการวิทยุและชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากกว่าเด็กประเภทตรงข้าม นอกจากนี้ยังปรากฏในกลุ่มนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูงและนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครองว่า ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนทั้งสองประเภทนี้จะปรากฏสูงในนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความ

ตระหนักมากหรือควบคุมเด็กมาก ฉะนั้นในกลุ่มย่อย 3 ประเภทคือ กลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง และนักเรียนที่อยู่อาศัยกับผู้ปกครองที่ความตระหนักและการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองมีบทบาททดแทนกันต่อปริมาณการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ และปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์

ส่วนทางด้านปริมาณการชมโทรทัศน์ การฟังวิทยุ และการอ่านสิ่งตีพิมพ์ เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้นไม่ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนแต่ประการใด (ดูตาราง 6) เพียงแต่ปรากฏในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม (กลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง) ว่าเด็กที่ผู้ปกครองตระหนักมากเป็นผู้ที่ฟังวิทยุต่อสัปดาห์ น้อยกว่าเด็กที่ผู้ปกครองตระหนักน้อย

ผลการวิจัยส่วนนี้เป็นการศึกษาตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองพร้อมกันสองตัว คือความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก และการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนในเด็ก ที่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพในเด็กนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีการวิจัยอื่นใด แม้ในต่างประเทศที่ศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียงกันพอที่จะนำผลมาเปรียบเทียบกับผลในการวิจัยนี้ได้ ส่วนทางด้านการควบคุมของผู้ปกครองกับการรับสื่อมวลชนของเด็กจะยกไปกล่าวในหัวข้อต่อไป

จึงสรุปได้ว่าสมมติฐาน 4 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลของนักเรียนในกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับปริมาณการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ส่วนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอื่น ๆ ที่ศึกษา และเกี่ยวกับตัวแปรตามอีก 5 ตัวนั้นไม่ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ แต่กลับปรากฏบทบาทที่ชัดเจนของตัวแปรอิสระทั้งสอง อย่างเป็นเอกเทศจากกัน ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการรับวิทยุและอ่านสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียน 3 ประเภท

<u>การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 5</u> สมมติฐาน 5 กล่าวว่า "นักเรียนที่มารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนมาก และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้มาก เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนในปริมาณน้อยกว่า แต่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์มากกว่าเยาวชนอื่น ๆ" ในการวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ผลตามสมมติฐาน 4 และ 5 ไปพร้อมกัน โดยทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับสื่อมวลชน 6 ตัวแปรของนักเรียน โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ ความตระหนัก และการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครอง และทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง

สมมติฐาน 5 คาดถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมของผู้ปกครองกับทัศนคติของเด็กที่มีต่อการรับสื่อมวลชนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพในเด็ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าสมมติฐาน 5 ได้รับการสนับสนุนอย่างเด่นชัดในกลุ่มนักเรียนมัธยม (ดูตาราง 9 และ 10) ทางด้านการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ โดยปรากฏในรายละเอียดว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมมากและเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมมาก เป็นนักเรียนที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมน้อยและเด็กมีทัศนคติที่ดีน้อยอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 18 ในภาคผนวก ค.)

นอกจากนั้นยังปรากฏในกลุ่มนักเรียนประถมว่าปริมาณการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของนักเรียนเหล่านี้ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 3 ตัวพร้อมกัน (ดูตาราง 7 และ 9) โดยปรากฏในรายละเอียดว่า ถ้าพิจารณานักเรียนในกลุ่มผู้ปกครองมีความตระหนักน้อยเหมือนกัน แต่ควบคุมเด็กต่างกันและเด็กมีทัศนคติต่อการควบคุมต่างกัน (กลุ่มที่มีรหัส 212 และ 111 ในตาราง 15 ในภาคผนวก ค.) จะปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมมาก แต่เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมมาก จะเป็นเด็กที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมน้อยและเด็กมีทัศนคติที่ดีน้อยอย่างเด่นชัด ส่วนการเปรียบเทียบปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ก็ให้ผลเช่นเดียวกันนี้ ในกลุ่มนักเรียนประถมที่ผู้ปกครองมีความตระหนักน้อย (กลุ่มที่มีรหัส 212 และ 111 ในตาราง 19 ในภาคผนวก ค.)

ในทำนองเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มนักเรียนประถมนี้ ถ้าจะพิจารณาแต่กลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความตระหนักมากเหมือนกัน แต่ควบคุมเด็กต่างกันและเด็กมีทัศนคติต่อการควบคุมต่างกัน (กลุ่มที่มีรหัส 222 และ 121 ในตาราง 15 ในภาคผนวก ค.) จะปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมมากแต่เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนั้นมาก จะเป็นเด็กที่ชอบชมรายการโทรทัศน์มากกว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมน้อย และเด็กมีทัศนคติที่ดีน้อยอย่างเด่นชัด ส่วนการเปรียบเทียบปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ ก็ให้ผลเช่นเดียวกันนี้ ในกลุ่มนักเรียนประถมที่ผู้ปกครองมีความตระหนักมาก (กลุ่มที่มีรหัส 222 และ 121 ในตาราง 19 ในภาคผนวก ค.) จึงกล่าวได้ว่า ในกลุ่มนักเรียนประถมนั้นถ้าให้ปริมาณ

ความตระหนักของผู้ปกครองคงที่แล้ว จะพบผลที่สนับสนุนสมมติฐาน 5 ที่เกี่ยวกับคุณภาพของการชมโทรทัศน์ และคุณภาพของการอ่านสิ่งตีพิมพ์ด้วย

ส่วนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอื่น ๆ ที่ศึกษานั้น พบว่าการควบคุมของผู้ปกครองและทัศนคติของเด็กมีบทบาทอย่างเด่นชัดแต่เป็นเอกเทศจากกัน ต่อปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยเกือบทุกกลุ่ม (ดูตาราง 9) นอกจากนั้นยังพบบทบาทของตัวแปรอิสระทั้งสองอย่างเป็นเอกเทศจากกัน ที่เด่นชัดมากต่อปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 3 ใน 11 กลุ่มที่ศึกษาคือ กลุ่มนักเรียนชาย นักเรียนในกรุงเทพฯ และนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง (ดูตาราง 7) ส่วนทางด้านปริมาณการฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ก็แปรปรวนไปตามระดับความตระหนักและระดับทัศนคติ อย่างเด่นชัดแต่เป็นเอกเทศจากกันในกลุ่มนักเรียนชาย

ผลการวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่พอจะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ในบางส่วนคือ นันทวัน สุชาโต (2520) พบว่าในเด็กประถม 4 จำนวน 451 คน และบิดามารดาของเด็กเหล่านี้ 200 คนนั้น แม้ว่าบิดามารดาจะควบคุมเด็กในการรับสื่อมวลชนไม่มากนัก แต่ในหมู่เด็กที่ถูกควบคุมมาก เด็กจะชมรายการรุนแรงทางโทรทัศน์น้อยลง แต่ถ้าเด็กไม่เห็นด้วยกับการควบคุมของบิดามารดา เด็กจะต่อต้านด้วย ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องปัจจุบันที่พบว่าในกลุ่มนักเรียนทั้งประถมและมัธยมรวมกันนั้น นักเรียนที่ผู้ปกครองควบคุมการเปิดรับมาก จะเป็นผู้ที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากด้วย (ดูตาราง 7) ส่วนเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมาก ก็จะเป็นผู้ที่ทำตามที่ผู้ปกครองต้องการมากด้วย ผลเช่นนี้นอกจากจะปรากฏเกี่ยวกับการชมโทรทัศน์แล้วยังปรากฏเกี่ยวกับการฟังวิทยุและการอ่านสิ่งตีพิมพ์ด้วยในการวิจัยนี้

ส่วนการวิจัยเด็กเกรด 4, 6 และ 8 ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 227 คน และมารดาของเด็กผู้มีฐานะปานกลางและต่ำ (Atkin, et. al., 1979) ผู้วิจัยรายงานว่าเด็กที่มารดาห้ามชมรายการโทรทัศน์บางรายการที่รุนแรง จะเป็นเด็กที่ชมรายการเหล่านี้น้อยกว่าเด็กที่ไม่ได้ถูกควบคุม ผลนี้ตรงกับผลการวิจัยไทยทั้งสองเรื่องที่กล่าวมาแล้วด้วย

จึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน 5 แต่เฉพาะในกลุ่มนักเรียนมัธยมและกลุ่มนักเรียนประถมที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนในระดับเดียวกัน ไม่ว่าจะ

ตระหนักมากหรือน้อยก็ตาม โดยพบผลที่เกี่ยวกับการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในกลุ่มทั้งหมดที่กล่าวนี้ และพบผลที่เกี่ยวกับการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ในกลุ่มนักเรียนประถมดังกล่าวด้วย ผลที่เกี่ยวกับการควบคุมของบิดามารดาที่สัมพันธ์กับการรับรายการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพที่น่าปรารถนาและลดการรับรายการโทรทัศน์ที่ไม่น่าปรารถนานี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยไทยและผลการวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่มีอยู่แต่เดิมด้วย

<u>การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 6</u> สมมติฐานสุดท้ายนี้ กล่าวว่า "นักเรียนที่มารดาควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อบุตรมาก และบุตรรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มุ่งอนาคตสูง และสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมากขึ้นเท่านั้น ผลนี้ปรากฏในเยาวชนที่อายุน้อย มากว่าในเยาวชนที่อายุมาก และปรากฏในเยาวชนในต่างจังหวัดมากกว่าในเยาวชนในกรุงเทพฯ" ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในเด็ก 3 ประการ ที่อาจเกี่ยวข้องกับปริมาณการรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์ และการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครอง จิตลักษณะเหล่านี้คือ ความเชื่ออำนาจในตน มุ่งอนาคต และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตัวแปรที่ใช้ในการร่วมทำนายจิตลักษณะแต่ละประการนี้ตามสมมติฐาน 6 คือ การควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครอง 3 ด้านคือ การเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมตาม ส่วนปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน 3 ชนิดคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ มี 3 ตัวแปร รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 6 ตัว

จากการวิเคราะห์คะแนนจิตลักษณะแต่ละประเภทแบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้น พบว่าการควบคุมของผู้ปกครองและการรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ของเด็กมีบทบาทร่วมกันในการทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียน 6 ใน 11 กลุ่มย่อยที่ศึกษา ร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคต 5 ใน 11 กลุ่มย่อยที่ศึกษา และร่วมกันทำนายความเชื่ออำนาจในตน ใน 2 จาก 11 กลุ่มย่อยที่ศึกษา (ดูตาราง 16) โดยกลุ่มนักเรียนที่ตัวทำนายทั้งสองประเภทมีบทบาทร่วมกันในการทำนายจิตลักษณะสองในสามชนิดที่ศึกษาคือ นักเรียนในชนบท นักเรียนชาย นักเรียนที่ผู้ปกครองผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็กมากกว่าผู้อื่น และนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง จึงกล่าวได้ว่าผลทั้งหมดนี้สนับสนุนสมมติฐาน 6 ในตอนต้น

การวิจัยที่ศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างการควบคุมของผู้ปกครอง ปริมาณ และคุณภาพการรับสื่อมวลชนของเด็ก กับจิตลักษณะของเด็กในฐานะที่เป็นผลของการรับสื่อมวลชนของเด็กนั้น ยัง

ไม่มีผู้ใดรายงานไว้ แต่มีการวิจัยที่พบว่าการรับรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ เกี่ยวข้องกับการที่ผู้รับมีจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากอย่างเห็นได้ชัดเจนพอสมควร (อรรณพ เธียรถาวร 2526, Adoni, 1979;, Rushton, 1979; Sprafkin, & Rubinstein, 1979) ฉะนั้นการวิจัยเยาวชนและครอบครัวไทยนี้จึงให้ผลที่สอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว อย่างไรก็ตามแม้ว่าการวิจัยนี้จะได้วัดจิตลักษณะ 3 ประการของเด็ก ในเวลาที่ใกล้เคียงกับที่ขอให้เด็กรายงานเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนในบ้าน แต่ก็ไม่มีข้อพิสูจน์ว่าจิตลักษณะทั้งสามประการนี้เกิดภายหลัง หรือมีมาก่อนการรับสื่อมวลชนในปริมาณและคุณภาพที่รายงานไว้ ฉะนั้นจิตลักษณะที่วัดได้นี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นเครื่องกำหนดความพอใจเนื้อหาและการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กก็ได้ ดังที่แอทคินและคณะ (Atkin, et. al., 1979) ได้พยายามหาข้อมูลมาพิสูจน์สมมติฐานดังกล่าว โดยวัดนิสัยก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นนักเรียนในชั้น 4, 6, และ 8 จำนวน 227 คนจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและต่ำ หลังจากนั้นหนึ่งปีจึงวัดปริมาณการชมรายการก้าวร้าวทางโทรทัศน์ของเด็กและสอบถามปริมาณการควบคุมการเปิดรับรายการเหล่านี้ของผู้ปกครอง ผลปรากฏว่าในเด็กที่ผู้ปกครองควบคุมน้อยนั้น เด็กที่ก้าวร้าวมากเท่าใดก็จะเปิดชมรายการโทรทัศน์ที่ก้าวร้าวในปริมาณสูงมากเท่านั้น (ค่าอาร์คือ .30) ส่วนในเด็กที่ผู้ปกครองควบคุมมาก ปริมาณการชมรายการก้าวร้าว จะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของเด็กน้อยกว่า (ค่าอาร์คือ .16) ทำให้แอทคินและคณะสรุปว่า จิตลักษณะเป็นสาเหตุของการชมโทรทัศน์มากกว่าที่จิตลักษณะของเด็กจะเป็นผลของการชมโทรทัศน์ แต่แอทคินและคณะมิได้รายงานปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะก้าวร้าวของเด็กกับปริมาณการควบคุมของผู้ปกครอง แต่ในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้พบว่า นอกจากปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามประเภท จะสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะแต่ละประการของเด็กแล้ว (ค่าอาร์ในกลุ่มเด็กประถมสำหรับลักษณะมุ่งอนาคตกับปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากโทรทัศน์คือ .36 จากวิทยุคือ .26 และจากสิ่งตีพิมพ์คือ .33) ยังพบว่าถ้าผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมการเปิดรับของเด็กมากเท่าใด เด็กก็จะมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณที่มากขึ้นเท่านั้น (ค่าอาร์ในกลุ่มเด็กประถมคือ .13) และปริมาณการควบคุมการเปิดรับที่ผู้ปกครองรายงาน ถ้ามีมากเท่าใดการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนก็มีมากขึ้นเท่านั้น (ในกลุ่มเด็กประถม ค่าอาร์คือ .17 สำหรับโทรทัศน์ .07 สำหรับวิทยุ และ .11 สำหรับสิ่งตีพิมพ์ ดีเอฟคือ 500 ค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือมากกว่า .09) ฉะนั้นผลการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้อาจจะแสดงว่าการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนของเด็กอาจจะเป็นทั้งสาเหตุและผลของจิตลักษณะของเด็ก และอาจจะเป็นผลของการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครองอีกโสดหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่า ในการวิจัยนี้มีสมมติฐาน 6 ข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐาน 2 ข้ออย่างเด่นชัด คือสมมติฐาน 2 และ 3 และสนับสนุนบางส่วนของสมมติฐานอีก 3 ข้อคือ สมมติฐาน 4, 5, และ 6 และไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อแรก

ส่วนในรายละเอียดนั้นสมมติฐาน 6 ได้กล่าวว่า บทบาทร่วมระหว่างการควบคุมของผู้ปกครองและคุณภาพการรับสื่อมวลชนของเด็ก จะร่วมกันทำนายจิตลักษณะของเด็กอายุน้อยได้มากกว่าเด็กอายุมาก และเด็กในชนบทได้มากกว่าเด็กในกรุงเทพฯ ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน 6 ในส่วนนี้ก็ปรากฏในสองกรณีดังต่อไปนี้คือ กรณีแรกคือ ตัวแปรควบคุมกับคุณภาพการรับสื่อมวลชนร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนประถมได้ 19% ในขณะที่คุณภาพการรับสื่อมวลชนฝ่ายเดียวที่สามารถเข้าสู่สมการทำนายลักษณะมุ่งอนาคตในนักเรียนมัธยม และทำนายได้ถึง 21% ส่วนอีกกรณีหนึ่งคือ ตัวทำนายทั้งสองประเภทสามารถเข้าสู่สมการทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนชนบทได้ 9% ในขณะที่คุณภาพการรับสื่อมวลชนเป็นตัวทำนายประเภทเดียวของจิตลักษณะนี้ในนักเรียนกรุงเทพฯ (ทำนายได้ 8%) และในนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด (ทำนายได้ 7%) ส่วนในอีกกรณีหนึ่งพบผลที่ก้ำกึ่งกันคือ การที่ตัวทำนายสองฝ่ายมีบทบาทร่วมกันในการทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนในกรุงเทพฯ ได้มากกว่า แต่ใกล้เคียง กับการทำนายจิตลักษณะเดียวกันนี้ของนักเรียนในชนบท ส่วนนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดนั้น การควบคุมของผู้ปกครองไม่สำคัญต่อจิตลักษณะมุ่งอนาคตมากพอที่จะเข้ามาร่วมในสมการทำนายได้

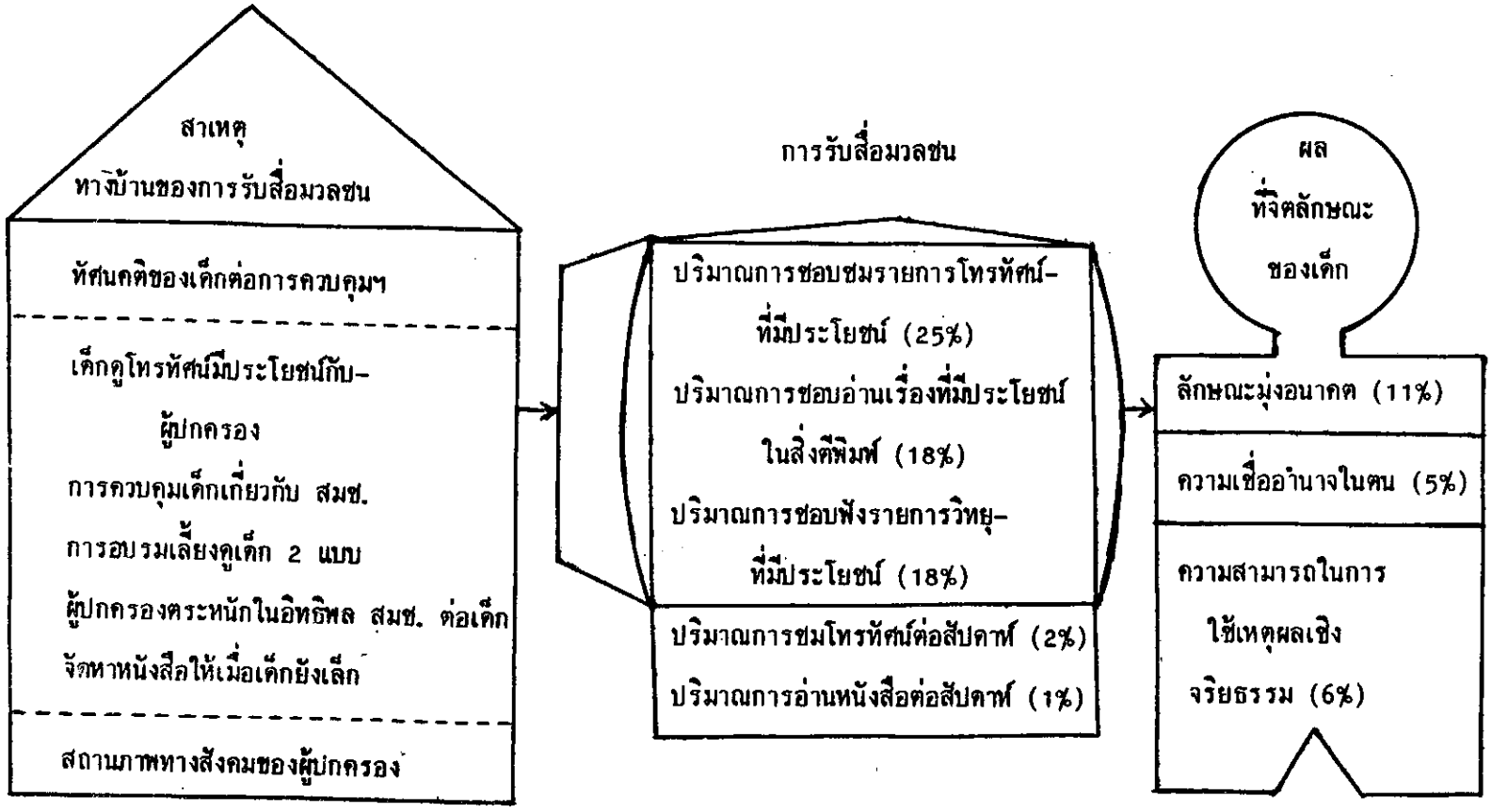
จึงอาจกล่าวได้ว่าสมมติฐาน 6 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นส่วนใหญ่ การที่ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวมไม่พบบทบาทของการควบคุมของผู้ปกครองเข้าร่วมทำนายพร้อมกับคุณภาพการรับสื่อมวลชนของเด็ก ที่ปรากฏดังนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนทั้งหมดตามตัวแปรที่เป็นลักษณะของเด็ก หรือลักษณะของผู้ปกครองออกเป็นสองกลุ่มในแต่ละตัวแปร มักจะพบว่าในกลุ่มย่อยหนึ่งจะมีบทบาทของการควบคุมของผู้ปกครองต่อจิตลักษณะของเด็ก ในขณะที่กลุ่มย่อยที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบจะไม่พบเช่นนั้น ดังที่พบเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนตามชั้นเรียน ภูมิลำเนา เพศ และความเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดของผู้ตอบในการวิเคราะห์ลักษณะมุ่งอนาคต เมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนตามฐานะของครอบครัว และตามการเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด ของผู้ตอบที่เป็นผู้ปกครอง ในการวิเคราะห์คะแนนความเชื่ออำนาจในตน และเมื่อแบ่งกลุ่มย่อยตามภูมิลำเนา เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และฐานะของครอบครัว ในการวิเคราะห์คะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรม

การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น : สาเหตุและผล

ตัวแปรที่เป็นจุดศูนย์กลางในการวิจัยนี้คือ การรับสื่อมวลชนของนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้น การรับสื่อมวลชนของนักเรียนมีอยู่ด้วยกัน 6 ตัวแปรคือ การวัดปริมาณการรับ และคุณภาพของเนื้อหาที่ชอบรับในสื่อมวลชน 3 ประเภทคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของนักเรียนรวมทั้งสิ้นเกือบ ๒๐ ตัว อันประกอบด้วย การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งลักษณะทางชีวสังคมของเด็ก และสถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง ส่วนผลของการรับสื่อมวลชนของนักเรียนนั้น ได้ศึกษาทางด้านที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของบุคคลในสังคมไทย 3 ประการคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ผลดีของการรับสื่อมวลชน อาจคาดได้จากการที่พบว่าการรับสื่อมวลชนมาก เกี่ยวข้องกับการที่เด็กผู้รับมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูง ส่วนผลเสียก็อาจคาดได้จากการที่พบว่าการรับสื่อมวลชนมาก เกี่ยวข้องกับการที่เด็กมีจิตลักษณะดังกล่าวในปริมาณน้อย

เพื่อที่จะศึกษาจิตลักษณะที่อาจจะเป็นผลของการรับสื่อมวลชนของเด็ก ได้พิจารณาความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะ 3 ประการของเด็ก โดยทำการวิเคราะห์คะแนนจิตลักษณะแต่ละประการด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้นโดยมีตัวทำนายคือ การรับสื่อมวลชนของเด็กรวม 6 ตัวแปร ในกลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะของเด็กและลักษณะของผู้ปกครอง ทำให้พบว่าตัวแปรเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชน 5 ใน 6 ตัวแปรเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะสามประการที่ศึกษา

ส่วนการศึกษาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของเด็ก ได้พิจารณาความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชน 6 ด้านกับตัวแปรต่าง ๆ โดยทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับสื่อมวลชนแต่ละตัวแบบสามทาง และวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นขั้นทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ทำให้พบผลที่พอจะสรุปได้ดังในภาพ 1

ภาพ 1 ผลการแสวงหาตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย และเปอร์เซนต์ที่ทำนายได้

ในหัวข้อนี้จะได้ประมวลสรุปและอภิปรายผลตามหัวข้อย่อยต่อไปนี้คือ ลักษณะการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะของวัยรุ่นไทย ส่วนหัวข้อสุดท้ายคือ ปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

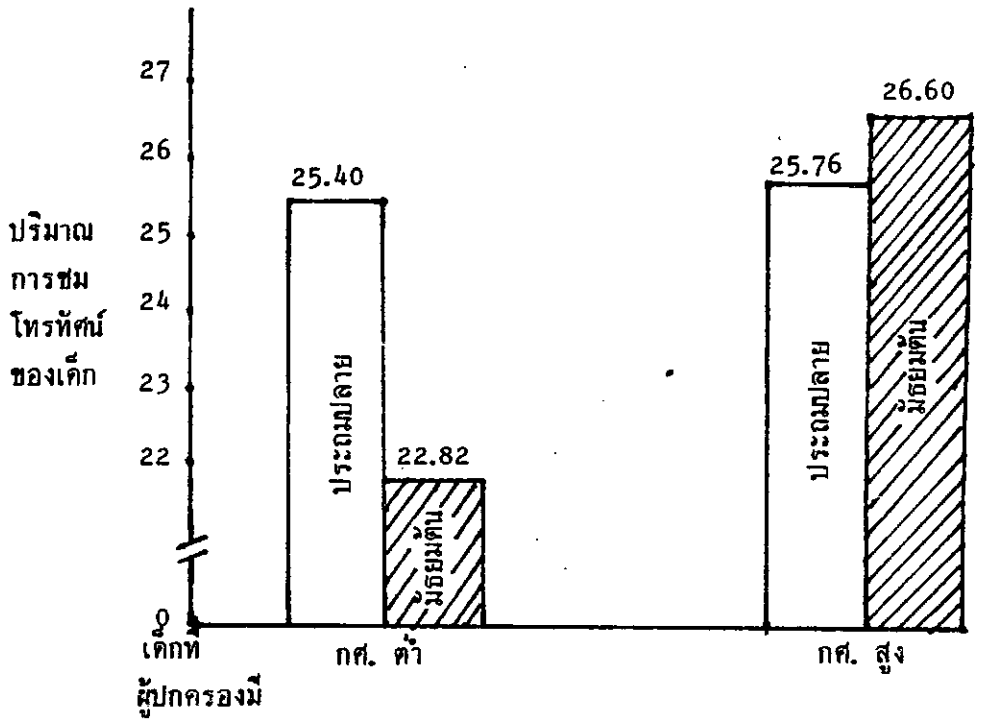
ปริมาณการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย ในการวิจัยนี้ได้พบว่าใน พ.ศ. 2526 นั้น ครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมปลายและมัธยมต้นทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง 91% มีโทรทัศน์ใช้ในบ้าน และนักเรียน 94.8% รายงานว่าได้ชมโทรทัศน์เป็นประจำ ส่วนเคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) ได้สำรวจไว้ใน พ.ศ. 2517 ว่า 58.6% ของชาวกรุงเทพฯ มีโทรทัศน์ใช้ และนักเรียนอายุ 7-10 ขวบ 200 คนนั้น 79% รายงานว่าได้ดูโทรทัศน์ทุกวัน แสดงว่าในช่วงเวลาห่างกัน 10 ปีนั้น ชาวกรุงเทพฯ มีโทรทัศน์ใช้เป็นจำนวนมากขึ้นอีก 30% ของจำนวนครัวเรือน ส่วนเด็กที่รายงานว่าได้ชมโทรทัศน์เป็นประจำนั้น ได้เพิ่มขึ้นจากเดิมอีก 15%

ในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้ได้พบว่า วัยรุ่นอายุ 10-15 ปีที่ศึกษา ชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 24.97 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เด็กประถมปลาย ชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กมัธยมต้น (25.52 และ 24.42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) เด็กในกรุงเทพฯ ชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กต่างจังหวัด (26.30 และ 23.78 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) นักเรียนหญิงชมโทรทัศน์มากกว่านักเรียนชาย (25.31 และ 24.60 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) เด็กจากครอบครัวฐานะสูง ชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำ (26.02 และ 23.44 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามลำดับ ดูตาราง 20 ในภาคผนวก ค.) ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ของวัยรุ่นในการวิจัยนี้ตรงกับที่สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 ได้รายงานไว้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2524 ว่า ประชาชนไทยชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ วัยรุ่นหญิงชมโทรทัศน์ (25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) มากกว่าวัยรุ่นชาย (ชม 24 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ส่วนเด็กวัย 6-11 ปี ชมถึง 29 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Thai T. V. color Channel 3, 1981) ซึ่งมากกว่าที่การวิจัยนี้พบในนักเรียนประถมปลายถึง 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนการวิจัยที่ทำไว้เมื่อ 20 ปีก่อนรายงานว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 12-17 ปีในกรุงเทพฯ ชมโทรทัศน์ประมาณ 21.42 ชั่วโมงต่อ

ต่อสัปดาห์ (พรรณลีส์ เทพลักษณ์เลขา 2507) ซึ่งน้อยกว่าที่พบในการวิจัยนี้ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แสดงว่าวัยรุ่นตอนต้นในปัจจุบันชมโทรทัศน์มากขึ้นกว่าเมื่อ 20 ปีก่อน ปริมาณการชมโทรทัศน์ของวัยรุ่นไทยนี้จัดว่ามีปริมาณปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบกับวัยรุ่นในต่างประเทศ ตามที่ได้มีผู้ประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ของเด็กและวัยรุ่นเอาไว้ (Avery, 1979, pp. 56-61, and Murray & Kippax, 1979, pp. 260-262) ต่อมามีผู้รายงานว่า ในรัฐมิเนโซต้า นักเรียนเกรด 5 และ 8 รายงานว่าชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16.1 และ 15.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Alexander, et. al., 1981) ส่วนในสวีเดนตอนใต้เด็กอายุ 11 ถึง 15 ปี จะชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Hedinsson, 1981) ส่วนในซาอุดีอาระเบีย ได้มีผู้รายงานว่าวัยรุ่นอายุ 15-20 ปีในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งชายและหญิงดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 17.81 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Boyd & Najai, 1984) โดยปรากฏว่าวัยรุ่นชาวอาหรับเหล่านี้ชมโทรทัศน์มากกว่าที่พบเมื่อสิบปีก่อน ประมาณสามชั่วโมงต่อสัปดาห์เช่นกัน แต่ก่อนหน้านี้ได้มีผู้รายงานว่าเด็กอเมริกันเกรด 4 ชมโทรทัศน์ 17.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่เด็กเกรด 8 ชมโทรทัศน์ 23.1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Schramm, et. al., 1961) ส่วนในประเทศญี่ปุ่นก็มีผู้รายงานว่าเด็กเกรด 5 ชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 19.25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจะชมมากที่สุดในช่วงเวลา 19.00-20.00 น. การชมโทรทัศน์นั้นญี่ปุ่นถือว่าถ้าชมมากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป จัดว่าเป็นปริมาณการชมโทรทัศน์ที่สูง (Joint Research Team, 1969) แต่ก็เคยมีผู้รายงานว่าในการสำรวจทั่วประเทศ พบเด็กญี่ปุ่นราว 20% ที่ดูโทรทัศน์ถึงสัปดาห์ละ 49-56 ชั่วโมง (Hatano, et. al., 1963) ส่วนในออสเตรเลียก็มีผู้พบว่าวัยรุ่นประมาณ 25% จะชมโทรทัศน์ 30 ถึง 80 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Murray & Kippax, 1978)

ในการเปรียบเทียบปริมาณการชมโทรทัศน์ของวัยรุ่นไทยตามชั้นเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและฐานะของครอบครัว ผลปรากฏว่านักเรียนจากครอบครัวฐานะสูงหรือนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง ชมโทรทัศน์มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะต่ำ หรือมีการศึกษาต่ำอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 10 และ 11 ในภาคผนวก ค.) ผลที่พบในวัยรุ่นไทยนี้ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยวัยรุ่นอเมริกันหลายเรื่องที่อาวรี (Avery, 1979) ได้ประมวลไว้

ว่าเด็กอเมริกันจากครอบครัวฐานะต่ำมักชมโทรทัศน์มากกว่าเด็กอเมริกันจากครอบครัวฐานะสูง ส่วนการที่พบว่านักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ ชมโทรทัศน์น้อยที่สุด แตกต่างจากนักเรียนอีก 3 กลุ่มคือนักเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง และนักเรียนประถมที่ผู้ปกครองมีการศึกษาทั้งสูงและต่ำนั้น (ดูตาราง 11 ในภาคผนวก ค. และภาพ 2) ทำให้เข้าใจได้ว่า

ภาพ 2 ปริมาณการชมโทรทัศน์เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ของนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้น ที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

ปริมาณการชมโทรทัศน์ในเยาวชนไทยนั้นจะลดลงเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง เฉพาะในเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ ส่วนในเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงนั้นปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กจะคงที่หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามอายุ ส่วนการวิจัยวัยรุ่นในประเทศต่าง ๆ ก็ให้ผลที่แตกต่างกัน คือพบปริมาณการชมโทรทัศน์ที่เพิ่มขึ้นตามอายุจากวัยก่อนรุ่นถึงวัยรุ่นตอนกลางในอังกฤษ

แต่ส่วนใหญ่เด็กในประเทศอื่นจะชมโทรทัศน์ในปริมาณที่ลดลง เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง เช่นในสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และประเทศในยุโรป (Murray & Kippax, 1979, pp. 260-261)

ส่วนปริมาณการฟังวิทยุนั้น ในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้พบว่า เด็กอายุ ๑๐-15 ปีที่ศึกษานี้ ฟังวิทยุโดยเฉลี่ย 11.27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เด็กมัธยมต้นฟังมากกว่าเด็กประถมปลาย (11.84 และ ๑๐.66 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) เด็กในชนบทฟังมากกว่าเด็กในตัวเมืองทั้งในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯ (12.76, ๑๐.35 และ ๑๐.93 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามลำดับ) นักเรียนหญิงฟังวิทยุมากกว่านักเรียนชาย (11.60 และ ๑๐.93 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) เด็กจากครอบครัวฐานะต่ำฟังวิทยุมากกว่าเด็กจากครอบครัวฐานะสูง (12.11 และ ๑๐.62 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตามลำดับ)

การที่ปรากฏว่าเด็กในชนบทและเด็กจากครอบครัวฐานะต่ำฟังวิทยุมากกว่าเด็กประเภทตรงข้าม คงจะเป็นเพราะในกลุ่มเด็กทั้งสองประเภทนี้มีจำนวนผู้ที่ไม่มีโทรทัศน์ใช้อยู่มากที่สุด เด็กจึงใช้เวลาที่มีอยู่ฟังวิทยุแทน แต่จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญต่อวัยรุ่นมากที่สุดแม้ในต่างจังหวัด เพราะวัยรุ่นในชนบทที่ศึกษานั้น ชมโทรทัศน์เป็นประจำถึง ๙๐.๘% ในขณะที่ฟังวิทยุเป็นประจำเพียง 73.4% ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กในชนบทก็ใช้เป็นสองเท่าของปริมาณที่ฟังวิทยุต่อสัปดาห์ ฉลวย ชีวกิดาการ (2522) ได้สำรวจประชากร 1,536 คน ทั้งในกรุงเทพฯ และภาคต่าง ๆ เมื่อ 7-๘ ปีก่อนการเก็บข้อมูลในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้คือ (พ.ศ. 2518-2519) พบว่าวิทยุเป็นสื่อที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดถึง ๘๗% ส่วนโทรทัศน์มีผู้ชมเพียง 34% สาเหตุที่การวิจัยวัยรุ่นพบผลที่แตกต่างออกไปมาก เป็นเพราะช่วงปีที่สำรวจห่างกัน 7-๘ ปี และทำการสำรวจต่างพื้นที่และต่างกลุ่มประชากร โดยการวิจัยของ ฉลวย ชีวกิดาการ (2522) ได้ศึกษาในจังหวัดที่ห่างไกลกรุงเทพฯ มากและศึกษาผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการวิจัยที่กำลังเสนอนี้ ศึกษานักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงภายในรัศมี ๘๐ กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ ใน พ.ศ. 2526 จึงพบความสำคัญของการใช้โทรทัศน์มากกว่าวิทยุอย่างเด่นชัด

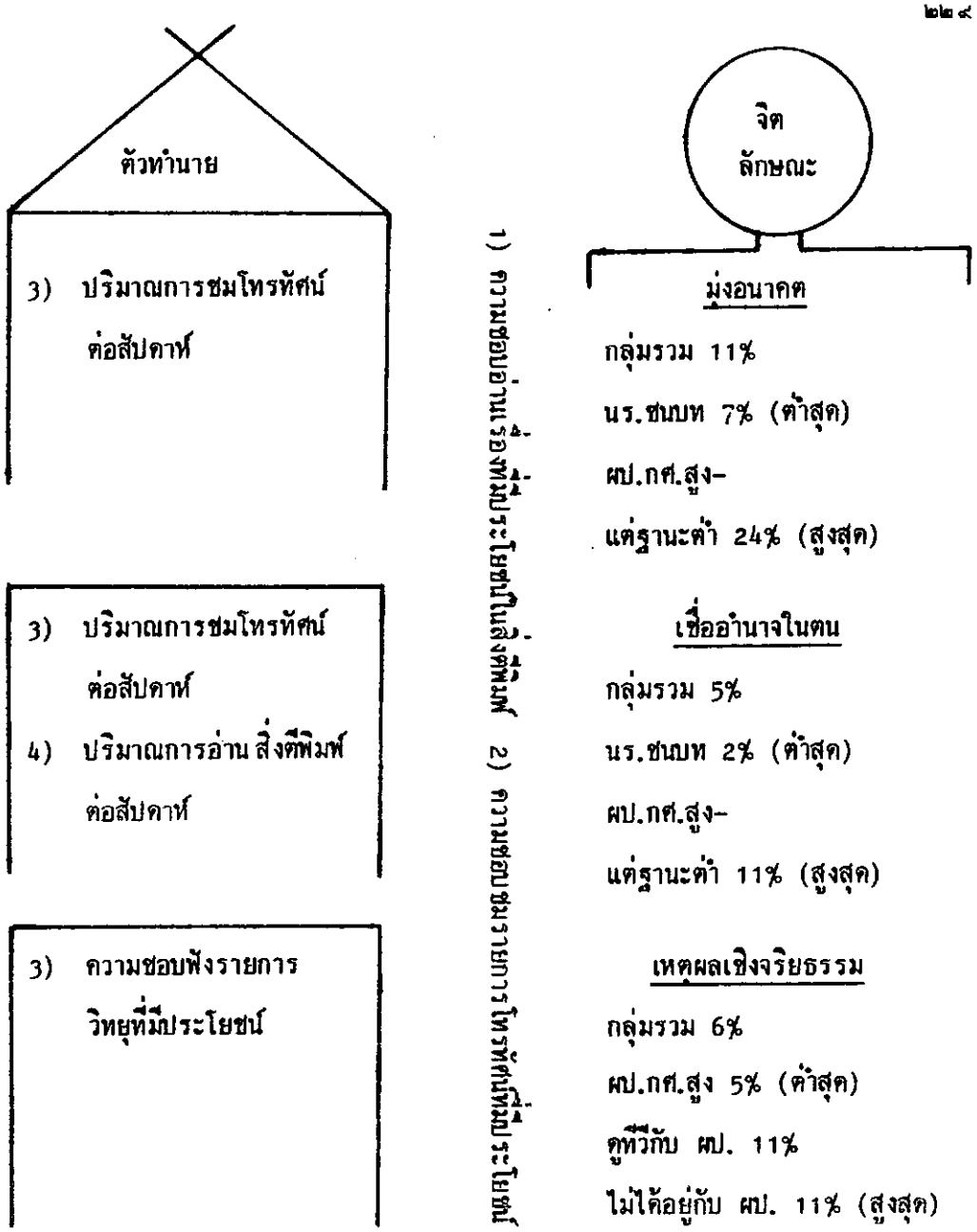
ส่วนปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์นั้นนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้นในปัจจุบันได้รับการส่งเสริมจากทางโรงเรียนให้อ่านหนังสือพิมพ์เพื่อรับข่าวสารทุกวัน และอ่านหนังสือนอกเวลาที่ครูกำหนดให้ด้วย จึงเป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้เพิ่มมากขึ้นในคนรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามนักเรียนวัยรุ่นที่ศึกษาก็ยังใช้เวลาในการอ่านสิ่งตีพิมพ์เฉลี่ย 4.53 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยมีนักเรียนที่รายงานว่าอ่านเป็นประจำถึง 84.4% ส่วนในหมู่นักเรียนชายนั้น ผู้อ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นประจำมีน้อยกว่าในหมู่นักเรียนหญิง (81.9% และ 86.8%) แต่ในหมู่นักเรียนชายที่อ่านเป็นประจำนั้นใช้เวลาในการอ่านมากกว่านักเรียนหญิง (4.92 และ 4.17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ) ส่วนในการวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านมา รายงานว่ามีนักเรียนที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันจาก 30-55% โดยอ่านราว 10-20 นาทีต่อวัน (1.2 ถึง 2.3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ประคอง นาควานิช 2521 และบำรุง สุขพรรณ์ 2525 ข.) ส่วนในเยาวชนที่อายุมากกว่านี้ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ได้มีผู้ศึกษาปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารรายสัปดาห์ของนิสิตเหล่านี้อยู่บ้าง ผลปรากฏว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจอ่านสิ่งตีพิมพ์เหล่านี้และอ่านทุกวัน ๆ ละประมาณ 30-45 นาที คือประมาณ 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งก็ไม่มากไปกว่าที่พบในวัยรุ่นตอนต้นในการวิจัยนี้ (ประสิทธิ์ กาพย์กลอน 2514, ประทีป พฤกษากิจ 2516, นรินทร์ บุญชู 2519 และมนต์ชัย นินนาหนนท์ และลิขิต ลิขิตตานนท์ 2528) ส่วนในประเทศญี่ปุ่นนั้นรายงานไว้เมื่อ 15 ปีก่อนว่า เด็กญี่ปุ่นเกรด 5 อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันมี 84% และเด็กเกรด 9 อ่านถึง 95% แต่ใช้เวลาอ่านไม่มากนักต่อวันคือ 10-15 นาที (Kojima, et. al., 1969)

สรุปได้ว่าการวิจัยเยาวชนไทยนี้ ได้พบว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญที่สุดสำหรับวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน วัยรุ่นในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงชมโทรทัศน์เป็นปริมาณค่อนข้างมากตามมาตรฐานสากล ฟังวิทยุเป็นปริมาณน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของการชมโทรทัศน์ และอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นเวลาน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของการฟังวิทยุ และเป็นเวลาเพียงหนึ่งในห้าส่วนของการชมโทรทัศน์ ซึ่งเป็นผลที่สอดคล้องกับผลการวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพฯ ซึ่งทำไว้เมื่อ 20 ปีก่อนหน้านี้ (พรรณลีส์ เทพลักษณ์เลขา 2507) โดยผู้วิจัยรายงานว่า นักเรียน

500 คนนี้ รายงานว่าชอบดูโทรทัศน์มากเป็นอันดับแรก แล้วชอบฟังวิทยุ และอ่านหนังสือเป็นลำดับรองลงมา เมื่อเปรียบเทียบกับการวิจัยที่ผ่านมา ปรากฏว่าครอบครัวไทยมีโทรทัศน์ใช้ทั่วถึงกันมากขึ้น นักเรียนมัธยมอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นประจำมากขึ้น แต่ฟังวิทยุเป็นประจำน้อยลง นอกจากนั้นในการวิจัยนี้ยังพบว่า เด็กที่รายงานว่าใช้สื่อเป็นประจำนั้นมีมากกว่าเด็กที่รายงานว่ามีสื่อเหล่านั้นใช้ในบ้าน แสดงว่าเด็กบางคนมีโอกาสที่จะรับสื่อเหล่านี้เป็นประจำจากภายนอกบ้านของตนด้วย โดยเฉพาะโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์

นอกจากปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์แล้ว ในการวิจัยนี้ยังได้วัดปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนทั้งสามชนิดด้วย นักเรียนที่ได้คะแนนสูงในตัวแปรประเภทนี้ คือนักเรียนที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาหรือรายการประเภทที่ (ทางวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์มาก และหลีกเลี่ยงที่จะรับเนื้อหาประเภทที่ (ทางวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์น้อยหรือมีโทษมาก วิธีการวัดทั้งสองด้านแล้วนำมาพิจารณาพร้อมกันนี้ ยังไม่ปรากฏว่าได้มีผู้เคยใช้มาก่อนในประเทศไทย ส่วนในต่างประเทศนั้นเท่าที่พบมีการวิจัยเรื่องหนึ่ง (Sprafkin & Rubinstein, 1979) ที่ผู้วิจัยได้ใช้สัดส่วนของปริมาณการรับชมรายการโทรทัศน์ทางบวกกับทางลบ แสดงปริมาณการชมโทรทัศน์ที่เหมาะสมของเด็กที่ศึกษา ส่วนในการวิจัยเยาวชนไทยนี้ ได้ใช้วิธีดังกล่าวสำหรับวิทยุและสิ่งตีพิมพ์ด้วย การที่จะทราบว่าลักษณะการรับสื่อมวลชนที่ใช้ในการวิจัยนี้ถึง 6 ตัว ตัวใดจะมีบทบาทที่สำคัญกว่าตัวอื่น ๆ จึงต้องศึกษาความสัมพันธ์ของการรับสื่อทั้ง 6 ตัวนี้กับจิตลักษณะสามประการของนักเรียนวัยรุ่น ปรากฏผลดังต่อไปนี้

<u>การรับสื่อมวลชนกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่นไทย</u> จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 14 ปรากฏว่าการรับสื่อมวลชน 5 จาก 6 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายปริมาณความแปรปรวนของจิตลักษณะแต่ละประการได้ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่าง ๆ ตั้งแต่ 2-24% (ดูตาราง 14 และภาพ 3) โดยปรากฏว่าตัวแปรที่เป็นปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะแต่ละประการมากที่สุด ส่วนปริมาณความชอบฟังรายการ

ภาพ 3 ผลการแสวงหาตัวทำนายและเปอร์เซนต์การทำนายจิตลักษณะ 3 ประการของเยาวชนไทย โดยใช้ตัวแปรทางด้านการรับสื่อมวลชนเป็นตัวทำนาย

วิทยุที่มีประโยชน์ก็เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนของวัยรุ่น ในขณะที่ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์สัมพันธ์กับจิตลักษณะแต่ละประการในปริมาณที่รองลงมา และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์สัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรมและความเชื่ออำนาจในตนของวัยรุ่น ส่วนปริมาณการฟังวิทยุต่อสัปดาห์มีบทบาทเล็กน้อยต่อจิตลักษณะทั้งสามประการในกลุ่มย่อยบางกลุ่ม (ดูตาราง 14) ปริมาณความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างการรับสื่อแต่ละตัวกับจิตลักษณะแต่ละประการนั้น ได้ประมวลไว้ในตาราง 23, 24, และ 25 ในภาคผนวก ค. ปรากฏว่าปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ ต่างก็มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะแต่ละประการ ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์และฟังวิทยุต่อสัปดาห์ ต่างก็มีความสัมพันธ์ทางลบกับจิตลักษณะแต่ละประการ

ผลส่วนนี้มีความสำคัญควรอภิปรายหลายประเด็นดังต่อไปนี้ ประเด็นแรกคือ ผลการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ปริมาณการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่น น้อยกว่าที่ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชน จะเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของเด็ก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศหลายเรื่องที่พบว่าปริมาณการเปิดชมโทรทัศน์นั้นเป็นตัวแปรที่ไม่สู้จะสำคัญนักในการทำนายผลของโทรทัศน์ต่อจิตใจเด็ก (Ward & Wackman, 1971)

ประเด็นต่อไป คือ ปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน โดยเฉพาะในสิ่งตีพิมพ์และโทรทัศน์นั้นในการวิจัยนี้พบว่าถ้ามีเป็นปริมาณสูง นักเรียนผู้รายงานก็จะมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูงด้วย ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อความก้าวร้าวของเด็ก โดยปรากฏทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศว่า ถ้าเด็กโตหรือวัยรุ่นรายงานว่าชอบชมรายการโทรทัศน์ที่จัดได้ว่าก้าวร้าวรุนแรงมาก เด็กจะมีลักษณะก้าวร้าวและยอมรับความก้าวร้าวมากด้วย (นันทวัน สุชาโต 2521 และ Roberts, & Bachen, 1981) ส่วนผลทางด้านที่น่าปรารถนาของสื่อมวลชนนั้น ยังพบผลไม่ชัดเจนในเด็กที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ เช่นเมื่อมีผู้ศึกษาเด็กในระดับอนุบาล ก็ไม่พบ

ผลดีของสื่อมวลชนต่อจิตใจเด็กโดยตรง ต้องมีการฝึกฝนประกอบด้วยจึงจะได้ผลดี (Friedrich & Stein, 1975) ส่วนอีกการวิจัยหนึ่งที่วัดทั้งปริมาณการแสดงทางบวกและทางด้านก้าวร้าวในรายการโทรทัศน์ที่เด็กรับชมภายในหนึ่งสัปดาห์ แล้วนำมาใช้ด้วยกัน ก็พบผลต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเด็กเพียงเล็กน้อย (Sprafkin, & Rubinstein, 1979) ทั้งนี้เพราะเด็กในกลุ่มนี้เป็นเด็กนักเรียนเกรด 2, 3, และ 4 ซึ่งอาจจะยังเล็กเกินกว่าที่จะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากเนื้อหาทางโทรทัศน์ที่ได้ชม การที่เด็กโตและวัยรุ่นจะได้รับประโยชน์จากเนื้อหาในสื่อมวลชนมากกว่าเด็กเล็ก โดยเฉพาะในการปลูกฝังจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา อาจอธิบายได้จากทฤษฎีอิทธิพลสื่อมวลชนต่อกระบวนการคิดของผู้รับ ของเบอร์โควิทซ์ (Berkowitz, 1984) ผู้อธิบายว่าเนื้อหาจากสื่อมวลชนจะกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นของผู้รับ โดยการใช้สังกัป (หรือมโนทัศน์) ทางภาษาในการบันทึกความจำและเกี่ยวโยงกับอารมณ์ เด็กเล็กยังมีความสามารถในการใช้สังกัปทางภาษาน้อย เช่น คำว่า "ความช่วยเหลือ การร่วมมือ หรือความใจบุญ" ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมต่อไป ฉะนั้นจึงเป็นไปได้มากว่าการรู้การคิดที่เกิดขึ้นและสะสมกันรวมทั้งอารมณ์ที่เกี่ยวข้อง อาจรวมตัวเป็นจิตลักษณะของบุคคล เช่นความเชื่ออำนาจในตน ความเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ตัว และความมุ่งอนาคต ซึ่งหมายถึงการคาดการณ์ไกลและรู้จักควบคุมตนให้อดได้รอได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นจิตลักษณะ 3 ประการ ที่ศึกษาในการวิจัยนี้ ฉะนั้นผลทางบวกต่อจิตใจของผู้รับสื่อมวลชนควรเกิดในเด็กโตและวัยรุ่นได้มากกว่าในเด็กเล็ก ผลการวิจัยไทยนี้ให้ข้อมูลที่สนับสนุนความคิดนี้

ส่วนการที่นักวิจัยพบว่าวัยรุ่นที่ชมโทรทัศน์มาก มักจะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายเห็นว่าสังคมมนุษย์ไม่น่าไว้วางใจ นอกจากนั้นยังมีความเพ้อฝันมาก (Gerbner, et. al., 1979) นั้น การวิจัยไทยนี้ก็พบว่าผู้ที่ชมโทรทัศน์มากเท่าใดก็มีจิตลักษณะ 3 ประการต่ำลงเท่านั้น ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าผู้ที่ชมโทรทัศน์มากนั้นไม่สามารถจะเลือกรับแต่รายการที่ตนชอบได้ คุณภาพของเนื้อหาที่ได้รับจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของรายการที่โทรทัศน์ในประเทศนั้น ๆ นำเสนอเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจจะมีรายการที่ก้าวร้าวรุนแรง และเพ้อฝันรวมอยู่ด้วยมาก

ฉะนั้นจึงคาดได้ว่าผู้ที่ชมโทรทัศน์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์สูงในประเทศที่ไม่ได้เน้นการจัดรายการเพื่อประโยชน์ของผู้รับมากเท่าที่ควร จะเป็นผู้ที่รับชมรายการที่ไม่สู้จะมีประโยชน์ในปริมาณที่มากด้วย อาจกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยไทยเรื่องนี้ได้พบผลเสียของปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อเยาวชนไทย ซึ่งปรากฏในปริมาณที่ยอมรับได้แม้จะไม่มากนักก็ตาม

ประเด็นที่สี่คือ ในการวิจัยนี้ได้พบว่าความชอบอ่านเรื่องที่ (นักวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ มีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำนายจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้งสามประการในเยาวชนไทยที่ถูกศึกษา ส่วนปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ก็เป็นตัวทำนายที่สำคัญเป็นอันดับ 4 ของจิตลักษณะสองในสามลักษณะที่ศึกษาคือ ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยอาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากเท่าใด และใช้เวลาในการอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์มากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้งสามประการมากเท่านั้น (ดูตาราง 23, 24, และ 25 ในภาคผนวก ค.) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศอิสราเอล (Adoni, 1979) ที่ศึกษาวัยรุ่นอายุ 15-17 ปีจำนวน 841 คน พบว่าในหมู่สื่อมวลชนทั้งหลายที่นักเรียนเหล่านี้รับอยู่นั้น การอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวันเพียงลักษณะเดียวที่สัมพันธ์ทางบวกกับการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร และการเข้าร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นเหล่านี้

ส่วนทางด้านวิทยุซึ่งเคยเป็นที่นิยมก่อนความแพร่หลายของโทรทัศน์นั้น ในการวิจัยนี้ก็พบว่า วัยรุ่นที่ชอบรับรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและเชื่ออำนาจในตนสูงด้วย ผลนี้ชัดเจนมากในกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้ทำงานอาชีพ (ดูตาราง 14) ส่วนในกลุ่มนักเรียนประเภทอื่น ๆ ตัวแปรความชอบรับฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์นี้เป็นตัวทำนายจิตลักษณะที่ศึกษา โดยมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 รองจากความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ และความชอบรับรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยประชาชนสองพันครัวเรือนในต่างจังหวัดของ อรรณพ เธียรถาวร (2526) ผู้พบว่า ชาวชนบทที่รับข่าวสารด้านการพัฒนาจากวิทยุและโทรทัศน์มากเท่าใด จะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรมการพัฒนามากขึ้นด้วย

ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างบนนี้ ได้กล่าวถึงผลการวิจัยนี้ โดยแยกพิจารณาบทบาทของลักษณะการรับสื่อมวลชนแต่ละตัวแปร กับจิตลักษณะของวัยรุ่น แต่สิ่งสำคัญที่พบในการวิจัยนี้คือ บทบาทร่วมระหว่างความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามประเภท กับปริมาณการชมรายการโทรทัศน์เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ และปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ของวัยรุ่น ที่การวิจัยนี้พบว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่นได้มากพอสมควร (24%) ในที่นี้จะได้พิจารณาความสำคัญของบทบาทร่วมระหว่างความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากสื่อมวลชนกับปริมาณการรับสื่อมวลชนแต่ละชนิดต่อสัปดาห์ ในการวิจัยนี้พบว่าความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากพร้อมทั้งการอ่านสิ่งตีพิมพ์มาก เป็นลักษณะของผู้ที่มีจิตลักษณะ 3 ประการที่ศึกษาในระดับสูง โดยเฉพาะความเชื่ออำนาจในตนและเหตุผลเชิงจริยธรรม จะสังเกตได้ว่าสิ่งตีพิมพ์นั้นมีลักษณะถาวรและพร้อมที่จะถูกหยิบขึ้นมาอ่านได้เมื่อบุคคลต้องการในทุกกาลเทศะ ฉะนั้นผู้ที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ ก็อาจจะเลือกอ่านเรื่องประเภทที่ตนต้องการได้เสมอ และอาจจะอ่านได้ในปริมาณที่ตนต้องการด้วย และสามารถหลีกเลี่ยงเรื่องที่ไร้สาระหรือมีโทษได้ง่ายด้วย ฉะนั้นผู้ที่ชอบเรื่องที่มีประโยชน์ และอ่านเรื่องที่ตนชอบนี้ได้มาก จึงอาจมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาได้สูง ส่วนการคาดว่าจิตลักษณะที่น่าปรารถนาอาจจะเป็นสาเหตุของการเลือกรับสื่อนั้นก็มีทางที่จะเป็นไปได้มากด้วย จะได้พิจารณาต่อไป

ส่วนทางด้านโทรทัศน์นั้น ในการวิจัยนี้พบว่า วัยรุ่นที่ชอบรายการที่มีประโยชน์มากเท่าใด และชมโทรทัศน์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์น้อยเท่าใด จะเป็นผู้ที่มีจิตลักษณะ 3 ประการในปริมาณสูง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเด็กอเมริกันในช่วงอายุ 7-9 ขวบจำนวน 393 คน (Sprafkin, & Rubinstein, 1979) ที่รายงานว่า เด็กเหล่านี้ชมโทรทัศน์น้อยเท่าใด และชอบชมรายการที่มีคุณภาพสูงมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่เพื่อน ๆ รายงานว่ามีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากขึ้นเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ที่พบยังมีปริมาณต่ำ (1-2%) อาจสังเกตได้ว่าผู้ที่ชมโทรทัศน์น้อย อาจจะเป็นผู้ที่เลือกชมรายการที่ตนชอบได้มากกว่า ผู้ที่ชมโทรทัศน์มาก ตัวอย่างพฤติกรรมทางด้านนี้ในญี่ปุ่นคือ การศึกษาชาวโตเกียว 350 คน (Honda, 1965) โดยขอให้ผู้ถูกศึกษาจดบันทึกพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของ

ตนตลอดอาทิตย์ ผลปรากฏว่า 43.9% ของผู้ถูกศึกษารายงานว่าตนชมโทรทัศน์แต่เฉพาะรายการที่ตนตั้งใจเลือกที่จะชมเท่านั้น ส่วนในสหรัฐอเมริกา แมคเลียด และโอแคเฟ (McLeod, & O'Keefe, 1972, p. 126) ได้ประมวลผลการวิจัยวัยรุ่นหลายเรื่องที่พบว่าปริมาณความชอบชมรายการบางชนิดในโทรทัศน์กับปริมาณการเปิดชมรายการนั้น มีความสัมพันธ์กันในปริมาณปานกลางเท่านั้น สาเหตุมีหลายประการ (Webster, & Wakshlag, 1982, 1983) แต่ที่สำคัญคือการวิจัยเหล่านี้มิได้จำแนกผู้ที่ชมโทรทัศน์มากชั่วโมงต่อสัปดาห์ออกจากผู้ชมโทรทัศน์น้อย โดยคาดได้ว่าในหมู่ผู้ชมโทรทัศน์เป็นจำนวนน้อยชั่วโมงต่อสัปดาห์เท่านั้น ที่จะพบผู้ที่ชมรายการโทรทัศน์ตามที่ตนชอบเป็นจำนวนมากกว่า ในหมู่ผู้ที่ชมโทรทัศน์มาก เพราะผู้ชมกลุ่มหลังนี้ย่อมจะต้องเปิดรับรายการทุกชนิดที่มีเสนออยู่เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น และถ้าปรากฏว่ารายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่เสนอเนื้อหาที่ก้าวร้าวรุนแรง ผู้ที่ชมโทรทัศน์มากก็จะได้รับเนื้อหาประเภทนี้มากตามไปด้วย ดังนั้นในการวิจัยอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อความเพ้อฝัน และการมองโลกในแง่ร้ายของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ จึงมีผู้ใช้ปริมาณการชมโทรทัศน์เป็นตัวทำนายโดยตรง (Gerbner, et. al., 1979; Roberts & Bachen, 1981, p. 328) ผลการวิจัยไทยเรื่องที่กำลังเสนออยู่นี้ ก็ให้ผลที่สนับสนุนความคิดนี้ว่าบุคคลที่ชมโทรทัศน์มากเท่าใด ก็จะมีจิตลักษณะทั้งสามประการในปริมาณที่น้อยลงเท่านั้น ถ้าความสัมพันธ์นี้แสดงถึงสาเหตุและผลด้วยก็เข้าใจได้ว่ารายการโทรทัศน์ไทยมีเนื้อหาที่ไม่สู้มีประโยชน์และอาจจะมีโทษเจือปนอยู่มาก ถ้าเยาวชนคนใดชมโทรทัศน์มาก ทำให้ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงรายการที่บั่นทอนจิตใจ ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อจิตลักษณะที่ดีงามของเยาวชนด้วย

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของเยาวชนถึง 3 ด้านด้วยกันคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ปรากฏว่าการรับสื่อมวลชนสามารถทำนายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตได้มากที่สุด (11%) รองลงมาคือความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (6%) และความเชื่ออำนาจในตน (5% ในกลุ่มรวม) การวิจัยอิทธิพลของสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของผู้รับนั้น ได้มีผู้ประมวลไว้สองคราวด้วยกัน และห่างกันประมาณ 10 ปี

(Weiss, 1969, p. 123; Rushton, 1979, pp. 339-341) ไวสรายงานว่า ผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้นั้น เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่า และเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเอง มากกว่าผู้ที่ชอบชมรายการประเภทอื่น ส่วนในญี่ปุ่น ไวสก็รายงานว่า ผู้ที่ติดโทรทัศน์มากนั้นเป็นผู้ที่มุ่งปัจจุบัน และไม่มีความคิดเห็นที่กว้างไกลเกี่ยวกับชีวิต ส่วน รัชตันได้ประมวลผลการวิจัยอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมการควบคุมตนเอง (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะมุ่งอนาคต) ของเด็ก 6 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ พบอิทธิพลของการชมรายการโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยจัดหามาต่อพฤติกรรมของเด็กที่ได้ชมอย่างชัดเจน แตกต่างอย่างเด่นชัดจากเด็กที่ไม่ได้ชมรายการนั้น ส่วนการวิจัยในสภาพธรรมชาติ เพื่อประเมินผลของรายการสำหรับเด็กคือ "บ้านใกล้เรือนเคียงของนายรอเจอร์ส" นั้น พบผลที่เบาบางกว่าในการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ ผลการวิจัยเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยไทยเรื่องปัจจุบันมาก และอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยไทยเรื่องนี้ได้ใช้การวัดจิตลักษณะของผู้ชมโดยตรง แทนการวัดความคิดเห็นหรือการวัดพฤติกรรม ดังที่เคยมีผู้ทำไว้ก่อนซึ่งอาจจะให้ผลที่ถูกแทรกซ้อนจากสถานการณ์ได้มาก ส่วนความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนกับความเชื่ออำนาจในตนและเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ก็ไม่ปรากฏว่าได้เคยมีผู้ทำไว้แต่เดิมแม้ในต่างประเทศ

แม้ว่าการวิจัยเชิงทดลองจะสามารถพิสูจน์ได้ว่ารายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมจะสามารถปลูกฝังพฤติกรรมและจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในผู้ชมได้มาก โดยเฉพาะในเด็กเล็ก (Rushton, 1979; Gunter, 1984) แต่การวิจัยที่เป็นการศึกษาภาคสนามดังเช่นในการวิจัยนี้ เมื่อพบความสัมพันธ์ระหว่างการรับสื่อมวลชนบางด้านกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่นผู้รับ ก็ไม่สามารถจะยืนยันได้ว่าปริมาณและโดยเฉพาะคุณภาพของการรับสื่อมวลชน ส่งผลต่อจิตใจของวัยรุ่นเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะได้มีการวัดการรับสื่อมวลชนและจิตลักษณะสามประการของนักเรียน ในการเก็บข้อมูลคราวเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างการรับสื่อมวลชน กับจิตลักษณะ 3 ประการ ในนักเรียนประถมปลายและมัธยมต้น จึงอาจจะแสดงว่า การมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูงเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นชอบและเลือกรับ

แต่เนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน ดังที่ได้มีผู้ตั้งสมมติฐานประเภทนี้ไว้มาก (Weiss, 1969, pp. 87-89, Atkin, et. al., 1979; Sprafkin & Rubinstein, 1979) และได้รับการสนับสนุนจากการวิจัยภาคสนามเป็นส่วนใหญ่ (Freedman, & Sears, 1965) เมื่อไม่นานมานี้ ฟรีดแมน (Freedman, 1984) ได้ประมวลและวิจารณ์การวิจัยภาคสนามหลายเรื่องที่ศึกษาการรับสื่อมวลชนที่รุนแรงกับลักษณะก้าวร้าวของผู้รับ โดยมีการวิจัยที่วัดจิตลักษณะและการรับสื่อมวลชนของบุคคลครั้งเดียวบ้าง วัดสองครั้งเป็นระยะห่างจากกัน 1 ปี หรือกว่านั้นบ้าง และมีการวัดจิตลักษณะหรือพฤติกรรมหลายครั้ง เพื่อศึกษาผลของสื่อมวลชนที่สะสมกัน เมื่อบุคคลรับสื่อประเภทนั้นนานขึ้นทุกที แต่ก็ไม่พบหลักฐานที่สนับสนุนสมมติฐานว่าจิตลักษณะและพฤติกรรมที่ก้าวร้าวเป็นผลของการรับเนื้อหาบางชนิดในสื่อมวลชน ทำให้ฟรีดแมนเสนอแนะว่า ความก้าวร้าวอาจจะเป็นสาเหตุของการเลือกรับสื่อของบุคคล หรือทั้งจิตลักษณะและการเลือกรับเนื้อหาในสื่อเป็นผลของสาเหตุอื่นที่ยังวิจัยไปไม่ถึงก็ได้ เช่น การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองและรสนิยมของกลุ่มเพื่อน เป็นต้น อย่างไรก็ตามจิตลักษณะเชิงการรู้ดังที่ศึกษาในการวิจัยนี้นั้น อาจจะมีธรรมชาติที่ต่างไปจากความก้าวร้าว หรือทัศนคติที่มีผู้พบว่าเป็นจิตลักษณะที่กระตุ้นการรับหรือการหลีกเลี่ยงที่จะรับสื่อที่เกี่ยวข้อง แต่จิต-ลักษณะเชิงการรู้ที่น่าปรารถนา อาจจะเป็นผลของการรับสื่อมวลชน มากกว่าที่จะเป็นตัวกระตุ้นการรับ ดังที่มิลเบอร์น (Milburn, 1981) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคหัวใจเป็นผลของการรับสื่อที่เกี่ยวข้อง มากกว่าที่จะเป็นสาเหตุของการรับสื่อนั้นในโอกาสต่อไป

การทำนายจิตลักษณะโดยตัวแปรเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชน 6 ตัว ในการวิจัยนี้นอกจากจะวิเคราะห์ผลในกลุ่มตัวอย่างรวมแล้ว ยังได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 18 กลุ่มตามระดับของตัวแปรที่เป็นลักษณะของนักเรียน หรือลักษณะของผู้ปกครอง เพื่อที่จะได้นำผลในกลุ่มย่อยที่แบ่งตามตัวแปรอิสระตัวเดียวกัน มาเปรียบเทียบกัน (ดูตาราง 14) ผลปรากฏว่ากลุ่มนักเรียนที่จิตลักษณะมีความสัมพันธ์กับการรับสื่อมวลชน 6 ด้านสูงที่สุดคือ กลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ (24%) และอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง (23%) ในนักเรียนกลุ่มแรกนั้น การรับสื่อมวลชน 6 ตัว

สามารถทำนายจิตลักษณะ 2 ประการคือ ลักษณะมุ่งอนาคต (24%) และความเชื่ออำนาจในตน (11%) ได้สูงกว่าในกลุ่มย่อยอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครองนั้น การรับสื่อมวลชนของเด็กเองสามารถทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กได้สูงที่สุดคือ 11% และทำนายลักษณะมุ่งอนาคตได้สูง (23%) ส่วนเด็กที่ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครองนั้นตัวแปรการรับสื่อมวลชนของเด็กก็สามารถทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมได้สูงที่สุด (11%) เช่นกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างย่อยที่การรับสื่อมวลชน 6 ตัวแปรเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะแต่ละประการในปริมาณต่ำที่สุด มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนชนบทและกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่มีฐานะต่ำที่ได้กล่าวไปแล้ว ในกลุ่มนักเรียนชนบทนั้นปรากฏว่าการรับสื่อมวลชน 6 ตัวมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต (7%) และความเชื่ออำนาจในตน (2%) ของนักเรียนประเภทนี้ น้อยกว่านักเรียนประเภทอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงแต่ฐานะต่ำนั้น การรับสื่อมวลชนเกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก (4%) น้อยที่สุด แต่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและความเชื่ออำนาจในตนของเด็กมากที่สุดดังกล่าวไปแล้ว ซึ่งเป็นผลกลับกันที่น่าสนใจมาก จะได้นำผลส่วนนี้ไปใช้ในการเสนอแนะการวิจัยทางด้านนี้ต่อไปด้วย

<u>ปัจจัยที่อาจเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น</u> แม้ว่าการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่อาจจะเป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นจะมีมากขึ้นในช่วง 10 ปีหลังนี้ แต่การวิจัยส่วนใหญ่ได้เน้นลักษณะทางจิตใจของวัยรุ่นเอง เช่น ความต้องการ ความสนใจ การมีเวลาว่าง และบุคลิกภาพบางประการ หรือลักษณะทางชีวสังคมของผู้รับ (Roberts & Bachen 1981, pp. 315-317) ส่วนทางด้านครอบครัวนั้น รอเบิตส์ (Roberts, 1973 pp. 191-194) ได้ประมวลผลวิจัยและข้อคิดเห็นของนักวิชาการรุ่นแรก ๆ ทางด้านนี้ไว้หลายประการ โดยกล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อการรับสื่อมวลชนของเยาวชนทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ในการวิจัยวัยรุ่นไทยและครอบครัวนี้ได้นำตัวแปรทางด้านครอบครัวที่สำคัญมาศึกษาพร้อมกัน 13 ตัวแปร พบผลที่สรุปได้ดังในภาพ 1 โดยอาจกล่าวได้ว่าตัวทำนายปริมาณและคุณภาพของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น ที่สำคัญอย่างเด่น

ชัดที่สุดมีสองตัวคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่ (ผู้วิจัยจัดว่า) มีประโยชน์พร้อมกับผู้ปกครอง

ตัวทำนายตัวแรกคือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองนี้ สัมพันธ์ทางบวกอย่างสูงกับการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด (ค่าอาร์ระหว่างทัศนคติกับการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ คือ .39, .34, และ .39 ตามลำดับ) ทัศนคตินี้ยังสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก (ค่าอาร์คือ .09) แต่สัมพันธ์ทางลบกับปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ของเด็กในปริมาณต่ำแต่ยังยอมรับได้ในกลุ่มย่อยบางกลุ่ม ส่วนปริมาณการฟังวิทยุต่อสัปดาห์ของเด็ก เป็นลักษณะเดียวที่ไม่พบว่าเกี่ยวข้องกับทัศนคติดังกล่าว ผลที่พบนี้นับว่าสอดคล้องกันมาก กล่าวคือ ในการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนนั้น ผู้ปกครองมักจะควบคุมให้เด็กเปิดรับสื่อโดยเฉพาะโทรทัศน์ แต่น้อย และรับเฉพาะแต่เนื้อหาที่มีคุณประโยชน์เท่านั้น นอกนั้นผู้ปกครองยังจะอธิบายเนื้อหาและส่งเสริมหรือห้ามปรามการปฏิบัติตามข้อชักจูงในสื่อมวลชนด้วย ฉะนั้นเด็กที่พอใจการควบคุมเหล่านี้ของผู้ปกครอง ย่อมทำตามการควบคุม ซึ่งจะบังเกิดเป็นผลที่จิตใจและพฤติกรรมของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่พอใจการควบคุมของผู้ปกครองมาก ก็จะเชื่อตามผู้ปกครองในการที่จะชอบรายการที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนมาก ดูโทรทัศน์น้อย และอ่านสิ่งตีพิมพ์มากเพราะเลือกรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ได้ง่ายกว่าในโทรทัศน์หรือวิทยุ ฉะนั้นในกรณีที่ผู้ปกครองมีการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนมากและจริงจัง และเด็กพอใจการควบคุมนี้ ก็คาดได้ว่าจะทำให้เกิดผลต่อการรับสื่อมวลชนดังกล่าวในเด็กได้ ผลนี้ปรากฏว่าเป็นความจริงในเด็กประถมที่เกี่ยวกับโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ (ดูตาราง 7, 9) และในเด็กมัธยมที่เกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ โดยเฉพาะในเด็กที่ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กมาก นอกนั้นยังปรากฏว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองควบคุมน้อยหรือไม่ควบคุมเลย แต่เด็กรายงานว่าตนพอใจถ้าจะถูกควบคุมทางด้านนี้ เด็กประเภทนี้จะรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับกลุ่มข้างบนนี้ด้วย จึงทำให้เข้าใจได้ว่าในเด็กบางส่วนที่ศึกษานั้น เป็นเด็กที่มีคุณภาพทางจิตใจสูง ซึ่งเป็นผู้ที่รับโทรทัศน์น้อย อ่านมาก และชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์เอง

โดยผู้ใหญ่ไม่ต้องควบคุม ในขณะเดียวกันเด็กเหล่านี้จะพอใจถ้าผู้ปกครองจะควบคุมตนทางด้านนี้ ฉะนั้นเด็กที่มีคุณภาพทางจิตใจสูงนี้จึงอาจเป็นผู้ที่เลือกรับรายการโทรทัศน์ วิทยุ และอ่านเรื่องที่มีคุณค่าสูง ตามนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กเองอยู่แล้ว ผลส่วนนี้จึงอาจเป็นหลักฐานที่สนับสนุนทฤษฎีการเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชนตามลักษณะทางจิตใจของผู้รับ ซึ่งจะพบอย่างเด่นชัดในกรณีที่เด็กได้รับการควบคุมจากผู้ใหญ่น้อย ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของแอทคินและคณะ (Atkin, et. al., 1979) ที่พบว่าในครอบครัวที่มีการควบคุมเด็กน้อย เด็กที่ก้าวร้าวมากเท่าใดก็จะชมรายการก้าวร้าวรุนแรงทางโทรทัศน์มากขึ้นเท่านั้น

การที่พบว่าทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง มีความสำคัญต่อการรับสื่อมวลชนของเด็ก มากกว่าการควบคุมของผู้ปกครอง และโดยเฉพาะเมื่อพบว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองควบคุมมากนั้น ถ้าเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมนี้น้อย จะเป็นผู้ที่ชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์น้อยด้วย ซึ่งแสดงว่าถ้าเด็กไม่พอใจการควบคุมของผู้ปกครองเด็กก็จะไม่ทำตาม แต่ในทางตรงข้ามเด็กอาจมีปฏิกริยาต่อต้าน หรือเด็กเกิดอารมณ์เสียอยากก้าวร้าว ซึ่งอาจจะทำให้เด็กไปเลือกรับเนื้อหาที่ก้าวร้าวและมีประโยชน์น้อยได้มากขึ้น การวิจัยเยาวชนไทยนี้ได้พบผลที่ส่อไปในแนวนี้ โดยเฉพาะในเด็กประถม (ดูตาราง 7, และ 9) ซึ่งเป็นเด็กประเภทที่ผู้ปกครองจะพยายามควบคุมมาก แม้ว่าในการวิจัยนี้ไม่พบว่าผู้ปกครองนักเรียนประถมรายงานว่าได้พยายามควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของเด็กมากกว่าผู้ปกครองของเด็กมัธยมแต่อย่างไร (ดูตาราง 3) แต่ก็พบในการรายงานของเด็กว่า ในการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็กนั้น เด็กประถมรายงานว่าผู้ปกครอง เป็นผู้เลือกรายการให้มากกว่า เด็กมัธยมจะรายงานเช่นนั้น (โทรทัศน์ ผู้ปกครองเลือกรายการในเด็กประถม 29% เด็กมัธยม 25% วิทยุผู้ปกครองเลือกรายการ ในเด็กประถม 42% เด็กมัธยม 23% สิ่งตีพิมพ์ผู้ปกครองเลือกให้ ในเด็กประถม 31% เด็กมัธยม 29% ในกลุ่มเด็กที่อยู่กับผู้ปกครองและมีสื่อในบ้าน)

ผลดังกล่าวที่ปรากฏชัดเจนในการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา คือ ในประเทศไทย นันทวัน สุชาโต (2521) รายงานว่า แม้ผู้ปกครองจะควบคุมเด็กทาง

ด้านสื่อมวลชนไม่มากนัก แต่ในหมู่ผู้ที่ควบคุมนั้นถ้าเด็กไม่เห็นด้วยเด็กก็จะมีปฏิกริยาต่อต้าน ส่วน ปราสาด และคณะ (Prasad, et. al., 1978) ได้ทำการทดลองโดยให้มารดาใช้เหตุผลหรือใช้อำนาจกับเด็กประถม 64 คน ในการแนะนำให้ ซื้อสินค้าที่โฆษณาในโทรทัศน์ ผลปรากฏว่าถ้ามารดาใช้อำนาจมาก 75% ของเด็กจะซื้อสินค้าที่ขัดกับที่มารดาแนะนำ

นอกจากนั้นยังอาจคาดได้ว่าทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ควรจะเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองด้วย ผลก็ปรากฏว่าเด็กที่รายงานว่าผู้ปกครองเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนมากเท่าใด และรายงานว่าผู้ปกครองเลี้ยงดูตนแบบใช้เหตุผลมากเท่าใด ก็เป็นเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากเท่านั้น (ค่าอาร์คือ .37 และ .41 ตามลำดับ) นอกจากนี้ทัศนคติของเด็กยังสัมพันธ์ทางบวกกับรายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครองเองในปริมาณที่ยอมรับได้ด้วย แม้จะไม่มากนัก (ค่าอาร์คือ .16 และ .12 ตามลำดับ) แสดงว่าในครอบครัวที่เด็กมีทัศนคติที่ดีมากต่อการควบคุมของผู้ปกครองนั้น เป็นครอบครัวที่เด็กและผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในปริมาณสูงด้วย และในครอบครัวประเภทนี้เท่านั้น ที่การควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน อาจทำให้เกิดผลในทางที่น่าปรารถนาในเด็กได้มาก

ส่วนตัวแปรตัวที่สองคือ ปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่ (ผู้วิจัยจัดว่า) มีประโยชน์กับผู้ปกครอง วัดได้โดยขอให้เด็กรายงานจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" เกี่ยวกับว่าตนได้ชมรายการแต่ละประเภทกับผู้ปกครอง มีคะแนนจาก 6 ถึง 36 คะแนน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวมคือ 22.68 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 4.01 คะแนนสูงแสดงว่าเด็กผู้ตอบชมรายการที่จัดว่ามีประโยชน์หลายรายการกับผู้ปกครองอยู่เสมอ ผลปรากฏว่าตัวแปรนี้สามารถทำนายปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามประเภทของเด็กได้มาก และทำนายปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ได้ด้วย โดยตัวแปรนี้สัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรประเภทแรก และสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณการชมโทรทัศน์ แสดงว่าปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองสามารถทำนายการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นได้ 4 จาก 6 ด้านที่ศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่าถ้าวัยรุ่นชมรายการ

โทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับบิดามารดามากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากขึ้น ชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากขึ้น ชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์มากขึ้น แต่ชอบชมโทรทัศน์เป็นจำนวนน้อยชั่วโมงลง

ตัวแปรเกี่ยวกับการที่เด็กชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองนั้น ยังไม่เคยมีผู้ศึกษาลักษณะนี้มาก่อน แต่ในการวิจัยที่ผ่านมา มีตัวแปรที่ใกล้เคียงกับตัวแปรนี้หลายตัวคือ ก) ความถี่หรือเปอร์เซนต์การชมโทรทัศน์กับบิดามารดาเมื่อเปรียบเทียบกับการที่เด็กชมตามลำพัง หรือชมกับพี่น้อง (บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ 2521) ข) ความสอดคล้องของรายการโทรทัศน์ที่เด็กและผู้ปกครองชม (Himmelweit, et. al., 1958; Schramm, et. al., 1961 & Chaffee, et. al., 1971) ค) ผู้เลือกรายการโทรทัศน์ขณะที่ชมร่วมกันในครอบครัว (นันทวัน สุชาโต 2521, Kato, et. al., 2520) อนึ่ง ในการวิจัยไทยเรื่องที่รายงานอยู่นี้ ได้สอบถามเด็กว่า ในการชมโทรทัศน์นั้นเด็กเองเป็นผู้เลือกรายการเองมากเพียงใดด้วย ปรากฏว่าในกลุ่มที่เด็กชมโทรทัศน์กับบิดามารดา จำนวน 948 คนนั้น เด็กรายงานว่าเลือกรายการเอง 34.4% ผู้ปกครองเป็นผู้เลือก 28.1% และเลือกตรงกัน 32.3% ซึ่งคล้ายคลึงกับที่มีผู้พบในเด็กวัยรุ่นในสหรัฐ-อเมริกาในการวิจัยสองเรื่อง (Hess & Goldman, 1962; Greenberg & Dominick, 1968 cited in Chaffee, et. al., 1971 p. 324) ว่า 33% ของเด็กวัยรุ่นเลือกรายการโทรทัศน์เอง และแตกต่างจากที่ นันทวัน สุชาโต (2521) พบว่าเด็กชั้นประถมปีที่ 4 ในกรุงเทพฯ จำนวน 451 คน 85% รายงานว่าตนเองมีอิสระในการเลือกชมโทรทัศน์ ส่วนเคโตและคณะ (2520) ซึ่งวิจัยเด็กและมารดาไทย ไม่ได้เสนอข้อมูลในลักษณะที่จะนำมาเปรียบเทียบได้

เป็นไปได้มากว่าเด็กไม่ตระหนักในการควบคุมของผู้ปกครอง เพราะในการวิจัยนี้ผู้ปกครองถึง 70% ที่รายงานว่าตนได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามชนิด ไม่มากก็น้อย

การที่การวิจัยนี้พบว่า ปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมีความเกี่ยวข้องกับความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดอย่างเด่นชัด ผลวิจัยเกี่ยวกับปริมาณการชมโทรทัศน์นี้ อาจอภิปรายได้เป็น 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นแรกคือ การที่เด็กและผู้ปกครองชมรายการโทรทัศน์ที่ (นักวิชาการจัดว่า) มีประโยชน์ด้วยกันในปริมาณสูงนั้น อาจเข้าใจได้ว่าเกิดจากสาเหตุบางประการ ประการแรกคือ เด็กอาจจะเลียนแบบพฤติกรรมการเลือกชมโทรทัศน์ของผู้ปกครอง (Wartella, et. al., 1979) ประการที่สองคือ เด็กวัยรุ่นกับผู้ปกครองอาจมีรสนิยมตรงกัน เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน (Chaffee, et. al., 1971) หรือประการที่สามคือ ผู้ปกครองเลือกชมรายการโทรทัศน์ตามเด็กของตน ซึ่ง นันทวัน สุชาโต (2521) รายงานว่าพบอยู่บ้างในผู้ปกครองของเด็กในกรุงเทพฯ และพบในต่างประเทศด้วย ตามที่ เชฟเฟและคณะดังกล่าวได้ประมวลไว้แล้ว

ประเด็นที่สองคือ การที่เด็กและผู้ปกครองร่วมกิจกรรมภายในบ้านด้วยกัน ย่อมแสดงถึงความใกล้ชิดสนิทสนม และการที่ชมรายการเดียวกันโดยไม่เกิดความขัดแย้งนั้น ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกต่อกันในทางที่ดี ในการวิจัยนี้ก็พบว่าเด็กที่รายงานว่าชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่รายงานว่าผู้ปกครองรักสนับสนุนตนมาก (ค่าอาร์คือ .14) และใช้เหตุผลกับตนมากขึ้นเท่านั้น (ค่าอาร์คือ .16) ฉะนั้น การที่เด็กชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็จะเป็นโอกาสที่ผู้ปกครองจะตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กในแง่มุมต่าง ๆ ได้มากขึ้น ในการวิจัยนี้พบว่าถ้าเด็กรายงานว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ผู้ปกครองก็จะตระหนักถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กมากขึ้นเท่านั้น (ค่าอาร์คือ .12 ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีนัยสำคัญที่ระดับ .05) ในการวิจัยวัยรุ่นอเมริกัน เกรด 6 และเกรด 10 รวม 273 คน พร้อมทั้งมารดาของเด็กบางคน (Cantor, & Reilly, 1982) ปรากฏว่ามารดาทราบว่าบุตรของตนเกิดความกลัวเมื่อชมรายการโทรทัศน์ที่หวาดเสียวน้อยครั้งกว่าที่บุตรรายงานเกี่ยวกับตนเองอย่างเด่นชัด แต่อย่างไรก็ตามมารดากับเด็กหญิงเกรดหกรายงานสอดคล้องกันในปริมาณสูงมาก (ค่าอาร์ = .80 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .001) เป็นที่น่าเสียดายที่การวิจัยวัยรุ่นอเมริกันนี้มิได้สอบถามเด็กหรือมารดาว่าได้ชมโทรทัศน์ร่วมกันบ่อยเพียงใด จึงเป็นไปได้มากกว่า การร่วมชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กนั้น ย่อมจะเป็นการสร้างโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการที่จะควบคุมดูแลเด็ก

และถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมให้แก่เด็ก ตลอดจนป้องกันผลเสียของสื่อมวลชนที่ปนมาด้วยมิให้เกิดกับเด็กมากเท่าที่ควรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กในกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น 23 คน ที่ 52% ของคนเหล่านี้เห็นว่าพ่อแม่ควรดูโทรทัศน์พร้อมกับลูก (อรทัย ศรีสันติสุข, 2524 หน้า 194)

ประเด็นที่สามคือ การวิจัยนี้พบว่า ปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองนี้ ปรากฏมากในเด็กที่รายงานว่าชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มากอย่างเด่นชัดที่สุด (ค่าอาร์ = .36) การที่พบว่าเด็กที่ชมโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ประเภทนี้มากขึ้นเท่านั้น อาจเกิดจากการที่เด็กเรียนรู้จากการเป็นแบบอย่างในการเลือกรายการของผู้ปกครอง หรือเกิดจากการที่เด็กมีความรู้สึกที่ดีเมื่อชมรายการที่มีประโยชน์ เพราะผู้ปกครองมาร่วมชมด้วย จึงเกิดความอบอุ่นและสนุกสนาน ในช่วงหลังนี้ได้มีผู้ศึกษาผลของการร่วมชมรายการโทรทัศน์ของมารดา ในเด็กอเมริกันเกรด 1, 3 และ 5 จำนวน 296 คน ปรากฏว่าการชมโทรทัศน์ร่วมกับลูกทำให้มารดาสามารถอธิบายเรื่องราวในโทรทัศน์ให้เด็กฟัง ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้นในหลายด้าน (Messaris, & Kerr, 1984) ซึ่งอาจจะทำให้เด็กชอบชมรายการที่ตนเข้าใจเรื่องดีได้มากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองจะสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณความชอบชมรายการประเภทนี้แล้ว ในการวิจัยนี้ยังพบว่าปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง ยังสัมพันธ์กับความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (ค่าอาร์ = .29) และความชอบอ่านเนื้อหาที่มีคุณค่าในสิ่งตีพิมพ์ (ค่าอาร์ = .22 ในกลุ่มรวม) ด้วยแต่ในปริมาณที่น้อยกว่า ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่าถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจากผู้ปกครองให้ชอบรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ขณะชมรายการด้วยกัน ผลนี้อาจแผ่ขยายไปยังเนื้อหาประเภทเดียวกันในสื่อมวลชนอีกสองชนิดก็ได้ การแผ่ขยายความชอบเนื้อหาประเภทเดียวกันจากสื่อมวลชนชนิดหนึ่งไปยังชนิดอื่น ๆ นั้น ปรากฏในการศึกษาผู้ที่ชอบเนื้อหาที่เป็นจริง และเนื้อหาเพ้อฝันด้วย ดังที่ได้มีผู้ประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ไว้แล้ว (Roberts, 1973, p. 190)

นอกจากทัศนคติของเด็กและการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองแล้ว ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่วัดจากผู้ปกครอง และจากเด็กที่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก และปรากฏว่านอกจากตัวแปรสองตัวแรกที่กล่าวมานี้แล้ว ตัวแปรอื่น ๆ ที่เข้าสู่สมการทำนายการรับสื่อมวลชน เป็นตัวแปรที่แตกต่างออกไปในสื่อแต่ละชนิด จึงได้นำเสนอผลที่ละเอียดยิ่งขึ้นในภาพ 4 โดยจะได้นำเสนอการสรุปและอภิปรายผลตามสื่อแต่ละชนิด ดังต่อไปนี้

(1) <u>การทำนายการรับโทรทัศน์ของวัยรุ่นไทย</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่า มีตัวแปร 4 ตัวที่เข้าสู่สมการ ทำนายปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์และปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ของนักเรียนที่เพิ่มจากทัศนคติของเด็ก และการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง คือการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล (ดูตาราง 18 และภาพ 4) โดยสามารถทำนายความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็กได้ 25% ในกลุ่มรวม และทำนายได้จาก 19-28% ในกลุ่มย่อยต่าง ๆ (ดูตาราง 11) ส่วนปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์นั้น ตัวแปรบางตัวใน 4 ตัวนี้สามารถร่วมทำนายได้เพียง 2% ในกลุ่มรวม และทำนายได้จาก 0-6% ในกลุ่มย่อยต่าง ๆ โดยที่การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนที่ผู้ปกครองรายงานนั้น สัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็กในปริมาณที่ยอมรับได้ในกลุ่มผู้ตอบจากกรุงเทพฯ (ค่าอาร์ = .08) และกลุ่มที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง (ค่าอาร์ = .08) ส่วนการรายงานของเด็กว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของเด็ก (ค่าอาร์ = .25 ในกลุ่มรวม ดูตาราง 26 ในภาคผนวก ค.)

ผลการวิจัยในทำนองที่ใกล้เคียงพอจะนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้คือการศึกษาลักษณะการสื่อความระหว่างบิดามารดากับบุตรวัยรุ่น และการรับสื่อมวลชนของบุตร ที่แมคเลียดและโอแคเฟ (McLeod, & O'Keefe, 1972) ประมวลจากผลวิจัยหลายเรื่องที่ทำมา ปรากฏว่าในครอบครัวที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรมาก (ตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในการวิจัยนี้) วัยรุ่นอเมริกันในครอบครัวประเภทนี้จะชมโทรทัศน์มาก แต่จะชอบชมรายการโทรทัศน์ที่ไม่ค่อยมีประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนอะดอนนิ (Adoni, 1979) ได้ศึกษาวัยรุ่นในอิสราเอลที่อายุ 15-17 ปี

ตัวทำนาย

(3) อบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล (เด็กรายงาน)

(4) อบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (รายงานโดยผู้ปกครอง)

---

(3) ควบคุมการเข้าใจ

(4) ควบคุมการยอมตาม

(5) จัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็ก

---

(3) ความตระหนักในอิทธิพล สมช.ต่อเด็ก

(4) ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช.ต่อเด็ก

(5) อบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล (รายงานโดยผู้ปกครอง)

(6) ใช้เหตุผล (รายงานโดยเด็ก)

(7) รักสนับสนุน (รายงานโดยเด็ก)

ตัวแปรตามและ % ทำนาย

(1) ปริมาณการชมรายการที่มีประโยชน์ของเด็กต่อการชม สมช. ของผู้ปกครอง

โทรทัศน์

ความชอบชมรายการมี-ประโยชน์ (25%)

ปริมาณการชมต่อ-สัปดาห์ (2%)

สิ่งตีพิมพ์

ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ (18%)

ปริมาณการอ่านต่อ-สัปดาห์ (1%)

(2) ปริมาณการรับรายการที่มีประโยชน์ของเด็กต่อการรับ สมช. ของผู้ปกครอง

วิทยุ

ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (18%)

ปริมาณการฟังต่อ-สัปดาห์ (1%)

ภาพ 4 ผลการแสวงหาตัวทำนายและเปอร์เซนต์การทำนาย การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย

จำนวน 841 คน รายงานว่าวัยรุ่นที่มีความใกล้ชิดกับบิดามารดามาก หรือใกล้ชิดเพื่อนมาก หรือทั้งสองประการ เป็นผู้ที่ชมโทรทัศน์มาก ผลการวิจัยทั้งสองนี้ใกล้เคียงกับผลการวิจัยครอบครัวไทยนี้มาก

(2) <u>การทำนายการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของวัยรุ่น</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่ามีตัวทำนายทั้งหมด 5 ตัวที่เข้าสู่สมการทำนายปริมาณการอ่าน และปริมาณการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของวัยรุ่นไทย (ดูตาราง 13 และภาพ 4) โดยมีตัวทำนายที่สำคัญรองจากทัศนคติของเด็ก และการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง คือการรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน 2 ด้านคือ การเข้าใจและการยอมตาม และการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก โดยตัวแปรทั้ง 5 นี้สามารถร่วมกันทำนายความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของวัยรุ่นในกลุ่มรวมได้ 18% และทำนายในกลุ่มย่อยได้ตั้งแต่ 13-22% ส่วนการทำนายปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์นั้นทำนายได้เพียง 1% ในกลุ่มรวม และจาก 0 ถึง 4% ในกลุ่มย่อย โดยอาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นที่ชอบอ่านสิ่งตีพิมพ์มาก และชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มากนั้นเป็นผู้ที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนมาก และจัดหาหนังสือให้แก่เด็กมากเมื่อยังเล็ก (ดูตาราง 27 ในภาคผนวก ค.) ผลการวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศทางด้านครอบครัวกับการอ่านของเด็กนั้นยังมีไม่มากนัก การวิจัยส่วนใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศมักจะวิจัยว่าเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ อ่านสิ่งตีพิมพ์มากน้อยเพียงใด ชอบอ่านเนื้อหาประเภทใด มีการอ่านโดยทั่วไปหรืออ่านเนื้อหาเฉพาะแตกต่างไปตามอายุ เพศ ฐานะ และระดับการศึกษาของผู้อ่านอย่างไร (ประสิทธิ์ กาพย์กลอน 2514, มนต์ชัย นินนาทนนท์ และลิขิต ลิขิตตานนท์, 2528 Wartella, et. al., 1979) ส่วนทางด้านบทบาทของบิดามารดากับการรับสื่อมวลชนของเด็กนั้น สุกัญญา ตีระวนิช (2528) ได้สัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 432 คน ผู้วิจัยพบว่าเด็กอ่านหนังสือพิมพ์เพราะอยากรู้ข่าวและอ่านนิตยสารเพราะชอบคอลัมน์เด็ก นอกจากนี้เด็กยังอ่านหนังสือนิทานและหนังสือการ์ตูนด้วย เด็กชายชอบเนื้อหาที่เป็นสาระทางเศรษฐกิจและการเมืองมากกว่าเด็กหญิง เด็กเหล่านี้รายๆ

งานว่าถ้าตนอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้ปกครองจะไม่ดุว่าเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ แต่ถ้าตนอ่านการ์ตูนบางเรื่อง หรือเปิดโทรทัศน์บางรายการ ผู้ปกครองจะดุว่าและใช้อารมณ์มาก เพราะเห็นว่ามีอันตราย อาจสังเกตได้ว่าเด็กมักรายงานถึงบทบาทของผู้ปกครองในทางห้าม-ปรามและลงโทษการรับสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสม มากกว่าที่จะรายงานเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในทางส่งเสริม แนะนำ และสนับสนุนการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม การวิจัยครอบครัวและเยาวชนไทยที่กำลังรายงานอยู่นี้ ได้สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาททั้งสองด้าน และวัดทัศนคติเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครองด้วย แล้วศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้กับปริมาณการอ่านและความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ด้วย ซึ่งยังไม่ปรากฏการวิจัยในทำนองนี้ในประเทศไทยมาก่อน

ส่วนในต่างประเทศนั้นก็ไม่พบผลโดยตรง แต่มีผลที่ใกล้เคียงกันคือ ได้มีผู้รายงานว่าวัยรุ่นและผู้ปกครองของเด็กนั้น มักใช้สิ่งตีพิมพ์ในปริมาณและคุณภาพที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก (Himmelweit , et. al., 1961, and Chaffee et. al., 1971) คลาค (Clarke, 1969) พบรายละเอียดว่า พฤติกรรมการอ่านของบิดาและบุตรชายจะคล้ายคลึงกันมากขึ้นเฉพาะในกรณีที่บุตรชายยอมรับบิดาเป็นตัวแบบของตนทางด้านความสำเร็จในงาน ซึ่งก็หมายถึงว่าเด็กชายจะทำตามบิดาในการรับสื่อมวลชนเมื่อตนมีทัศนคติที่ดี และยอมรับบิดาเป็นแบบอย่างทางด้านอื่นมาก่อนเท่านั้น ซึ่งก็คล้ายกับผลที่พบในการวิจัยไทยนี้

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าในการวิจัยนี้และการวิจัยอื่น ๆ ที่กล่าวมานั้น ยังไม่พบว่าตัวแปรใดทางฝ่ายเด็กหรือการควบคุมของบิดามารดาที่สามารถทำนายปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ในวัยรุ่นได้ในปริมาณที่น่าพอใจ

ส่วนการจัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็กนั้น ในการวิจัยนี้พบว่า ถ้าผู้ปกครองรายงานว่าได้กระทำมาก เด็กจะมีความชอบอ่านเนื้อหาประเภทที่มีประโยชน์มากยิ่งขึ้นเมื่อโตขึ้น ผลที่คล้ายคลึงกันนี้ปรากฏในการวิจัยต่างประเทศสองเรื่องคือ การที่เจฟฟรีส์ (Jeffres, 1968) รายงานว่า ถ้าบิดามารดาให้รางวัลเด็กเป็นหนังสือ และพาเด็กไปเยี่ยมชมหรือใช้

ห้องสมุดเมื่อเด็กยังเล็ก จะช่วยเพิ่มนิสัยการอ่านหนังสือพิมพ์ในเด็ก ส่วนเฮอร์ชแมน (Hirschman, 1981) ได้ศึกษาผู้ใหญ่อเมริกันจำนวน 498 คน โดยถามย้อนหลังไปในอดีตว่ารับสิ่งตีพิมพ์ชื่อใดบ้าง และปัจจุบันอ่านสิ่งตีพิมพ์เป็นปริมาณเท่าใด ผลปรากฏว่าถ้าในวัยเด็กบุคคลอ่านนิตยสารมากเพียงใด ในปัจจุบันก็จะอ่านสิ่งตีพิมพ์มาก และในขณะเดียวกันก็ชมโทรทัศน์มากด้วย (ค่าอาร์คือ .09 และ .16 ตามลำดับ)

ฉะนั้นในการวิจัยวัยรุ่นไทยนี้จึงเป็นการวิจัยที่พบผลที่ชัดเจนที่สุดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก การควบคุมการเข้าใจและการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ต่อการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในวัยรุ่น และผลเช่นนี้ได้รับการสนับสนุนจากการวิจัยที่ผ่านมาด้วย

ส่วนหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปริมาณการควบคุมของผู้ปกครองในการรับสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก และความมีอิสระที่เด็กจะเลือกอ่านเนื้อหาที่ตนชอบนั้น การวิจัยนี้ได้สอบถามเด็กว่าใครเป็นผู้เลือกหนังสือที่เด็กอ่าน เด็กเลือกเองหรือผู้ปกครองเลือกให้ ผลปรากฏว่าในจำนวนเด็ก 1,422 คนที่อยู่อาศัยกับบิดามารดานั้น 50% ของเด็กรายงานว่าเลือกหนังสือที่อ่านเอง และ 30% รายงานว่าบิดามารดาเลือกให้ ส่วนเมื่อเปรียบเทียบคำตอบของเด็กตามเพศและภูมิลำเนาปรากฏว่า เด็กในกรุงเทพฯ รายงานว่าบิดามารดาเลือกหนังสือให้ตนอ่านมากกว่าเด็กในต่างจังหวัด (บิดามารดาเลือกให้ 33% และ 25% ตามลำดับ) ส่วนเด็กในกรุงเทพฯ นั้นยังตอบแตกต่างกันตามเพศด้วย คือวัยรุ่นชายในกรุงเทพฯ เลือกหนังสืออ่านเองมากกว่าวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพฯ (52% และ 47% ตามลำดับ) ในขณะที่ผู้ปกครองประมาณ 70% รายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับการอ่านสิ่งตีพิมพ์

(3) <u>การทำนายการฟังรายการวิทยุของวัยรุ่น</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่า มีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ที่เข้าสู่สมการทำนายปริมาณการฟังวิทยุต่อสัปดาห์ และปริมาณความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของวัยรุ่นไทย (ดูตาราง 12 และภาพ 4) ในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อย โดยเป็นตัวทำนายที่เกี่ยวกับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมฯ และการชมรายการโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญ นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่เกี่ยวกับการ

อบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบที่รายงานโดยเด็กและผู้ปกครอง และความตระหนักในอิทธิพลและประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กโดยตัวแปรอิสระเหล่านี้สามารถร่วมกันทำนายปริมาณความชอบรับรายการวิทยุที่มีประโยชน์ได้ 15% ในกลุ่มรวม และทำนายได้ตั้งแต่ 12-25% ในกลุ่มย่อย ส่วนปริมาณการฟังวิทยุต่อสัปดาห์ของเด็กนั้น ตัวแปรอิสระเหล่านี้สามารถทำนายได้เพียง 1% ในกลุ่มรวม และตั้งแต่ 0 ถึง 5% ในกลุ่มย่อย โดยมีกลุ่มที่ทำนายไม่ได้เลย 8 จาก 16 กลุ่มที่ศึกษา ทำให้กล่าวได้ว่า นอกจากตัวทำนาย 2 ตัวแรกที่ได้อภิปรายไปแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบมีมากในครอบครัวใด และผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลและประโยชน์ของสื่อมวลชนมากเท่าใด เด็กในครอบครัวนั้นก็จะเป็นผู้ที่ฟังวิทยุน้อย แต่ชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น (ดูตาราง 28 ในภาคผนวก ค.)

ผลการวิจัยการรับวิทยุของเด็กในส่วนนี้ที่คล้ายคลึงกับผลการทำนายปริมาณการรับโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ของเด็กที่กล่าวไปแล้ว คือตัวทำนาย 5 ใน 7 ตัว จึงจะไม่อภิปรายซ้ำในที่นี้อีก แต่มีตัวแปรอีก 2 ตัวที่สามารถทำนายปริมาณการรับวิทยุ แต่ไม่ปรากฏว่าสามารถทำนายปริมาณการรับโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ของเด็กมาก่อน ตัวแปรทั้งสองคือปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ซึ่งปรากฏว่าถ้ามีมากในผู้ปกครองคนใด เด็กของผู้ปกครองนั้นจะฟังวิทยุน้อยต่อสัปดาห์ แต่จะชอบรับรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากขึ้น ความสัมพันธ์ที่พบนี้อาจแสดงว่า ความตระหนักของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับการรับวิทยุอย่างเหมาะสมของเด็ก การวิจัยที่ศึกษาความตระหนักของผู้ปกครองในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กกับปริมาณการรับสื่อมวลชนของเด็กนั้น ยังไม่ปรากฏ เท่าที่ศึกษากันอยู่คือปริมาณความตระหนักของผู้ใหญ่บางประเภท (นันทวัน สุชาโต 2521) และความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับการควบคุมสื่อมวลชนของบิดามารดาต่อเด็ก (Chen, 1973, cited in Leifer, et. al., 1974; Bybee, et. al., 1982) ฉะนั้นการวิจัยครอบครัวไทยนี้จึงเป็นการวิจัยเรื่องแรก ๆ ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง กับปริมาณการรับสื่อมวลชนของเด็ก

(4) สรุปการทำนายการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย ในการวิจัยนี้ได้พบความสำคัญของปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด ที่เกี่ยวกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาสามประการของวัยรุ่นไทย ต่อมาได้พบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาสามารถทำนายปริมาณการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์เหล่านี้ได้มากกว่าการทำนายปริมาณการรับสื่อแต่ละชนิดของเด็กต่อสัปดาห์ ตัวแปรประเภทหลังนี้ยังไม่พบตัวทำนายที่น่าพอใจในการวิจัยนี้ อย่างไรก็ตามอาจสรุปได้ว่า ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และปริมาณการชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง เป็นตัวแปรสองตัวที่สามารถทำนายทั้งปริมาณและคุณภาพของการรับโทรทัศน์ของวัยรุ่นไทย และสามารถทำนายคุณภาพของการรับวิทยุและสิ่งตีพิมพ์ของวัยรุ่นไทยด้วย ส่วนการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของการรับสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก ส่วนความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง เกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของการฟังวิทยุของเด็ก ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เกี่ยวข้องกับปริมาณและคุณภาพของการชมโทรทัศน์และการฟังวิทยุของเด็กไปพร้อมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็กเท่านั้นที่ขึ้นอยู่กับการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนโดยตรง ส่วนการชมโทรทัศน์และการฟังวิทยุของเด็ก ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ 2 ด้านของผู้ปกครอง ผลส่วนนี้จะได้ใช้เป็นรากฐานในการเสนอแนะการปฏิบัติทางด้านนี้ต่อไป

นอกจากนั้นยังอาจสังเกตได้ว่า ในการทำนายปริมาณและคุณภาพการรับสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดในวัยรุ่นไทย โดยใช้ตัวแปรทั้งหมดรวม 13 ตัวในการวิจัยนี้ โดยมีการวิเคราะห์ปริมาณการทำนายทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะของเด็กหรือลักษณะของผู้ปกครองอีก 16 กลุ่ม (ดูตาราง 11, 12 และ 13) ผลปรากฏว่าปริมาณการทำนายสูงสุดเกี่ยวกับทั้งปริมาณและคุณภาพของการชมโทรทัศน์ของเด็ก ปรากฏเด่นชัดในวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ส่วนการทำนายสูงสุดของปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ทั้งในโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์พบในกลุ่มนักเรียนหญิง

ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่ตัวแปร 13 ตัวที่ศึกษาในการวิจัยนี้ ทำนายปริมาณและคุณภาพการรับสื่อมวลชนสามชนิดได้ต่ำที่สุดในกลุ่มย่อยทั้งหลายมีดังนี้คือ ในกลุ่มนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดนั้น ตัวแปรอิสระ 13 ตัวที่ศึกษา ไม่สามารถจะทำนายปริมาณการรับสื่อต่อสัปดาห์ของวัยรุ่นได้เลย ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หรือสิ่งตีพิมพ์ ส่วนกลุ่มนักเรียนในชนบทนั้น ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดทำนายปริมาณและคุณภาพของการอ่านสิ่งตีพิมพ์ได้ต่ำที่สุด ส่วนในกรุงเทพฯ นั้น ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดไม่สามารถทำนายปริมาณการฟังวิทยุและปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ได้แต่ประการใด ผลส่วนนี้จะได้ใช้เป็นรากฐานในการเสนอแนะการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป

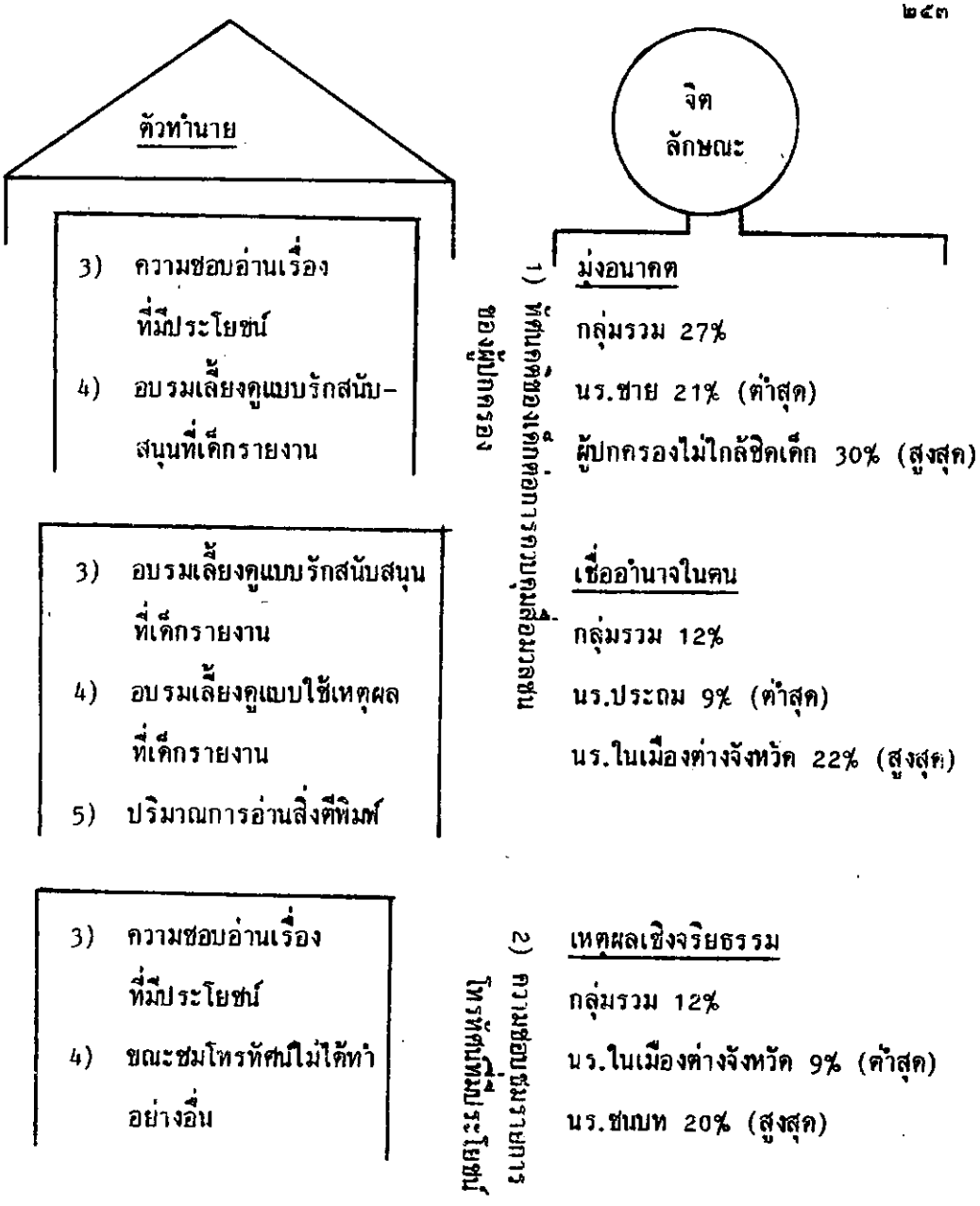
ลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะในปริมาณต่ำ

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาทั้งผู้ปกครองและนักเรียนจากครอบครัวเดียวกัน จำนวน 1,600 ครอบครัว ทางฝ่ายนักเรียนนั้นได้มีการวัดลักษณะทางจิตใจหลายประการ ทั้งที่เป็นลักษณะทางจิตใจโดยทั่วไปและลักษณะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาโดยเฉพาะ ลักษณะทางจิตใจโดยทั่วไปมี 3 ประการคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนลักษณะทางจิตใจของเด็กที่เป็นการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ปกครองทางด้านสื่อมวลชนต่อตน ที่สำคัญเด่นชัดในการวิจัยนี้คือ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก และยังเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้งสามประการของเด็กด้วย ส่วนจิตลักษณะอื่น ๆ ที่ศึกษาในวัยรุ่น ในการวิจัยนี้ที่ได้สรุปและอภิปรายผลไปแล้วในหัวข้อข้างบนนี้คือ ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนสามประเภทของเด็ก ส่วนการรับรู้การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลของวัยรุ่น ก็ได้ มีการศึกษาและรายงานในการวิจัยอื่น ๆ มาแล้ว (ควงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520, และ 2524) จึงจะไม่เสนอผลในลักษณะที่ซ้ำกันอีกในการวิจัยนี้

ในตอนต่อไปนี้จะได้พิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะทั้ง 4 ประการของวัยรุ่น โดยจะแยกกล่าวเป็นสองหัวข้อคือ ที่เกี่ยวกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนา 3 ประการ และที่เกี่ยวกับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะสามประการต่ำ เพื่อป้องกันการสับสนในการอ่านรายงานการสรุปและอภิปรายผลวิจัยในส่วนนี้ จึงต้องขอชี้แจงว่า ในตอนต้นของบทนี้ได้มีการกล่าวถึงตัวทำนายและผลการทำนายจิตลักษณะสามประการ (คือลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม) ของวัยรุ่นไทยมาหนหนึ่งแล้ว แต่ในส่วนนั้นเป็นการศึกษาว่า การรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นทั้ง 6 ตัวแปร มีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถใช้ผลนั้น คาดการณ์ไปยังอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อวัยรุ่นผู้รับสื่อมวลชนนั้นในปริมาณ และคุณภาพที่แตกต่างกันได้ มาในส่วนนี้จะได้เสนอผลการวิจัยที่ศึกษาว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 21 ตัวในการวิจัยนี้ ซึ่งรวมทั้งการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นทั้ง 6 ตัวด้วย ตัวแปรใดบ้างจะเข้าสู่สมการทำนายจิตลักษณะแต่ละชนิดของวัยรุ่น ซึ่งจะทำให้ทราบว่ามีตัวแปรอื่น ๆ อะไรอีกบ้าง ที่จะมามีบทบาทร่วมกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น ในการทำนายจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของวัยรุ่น นอกจากนั้นจะทราบได้ว่าปริมาณการทำนายจิตลักษณะเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณเท่าใด เมื่อเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ เข้าไปร่วมกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก ตัวแปรอิสระที่เพิ่มเข้ามาอีก 15 ตัวคือ ปริมาณการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน และความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครอง รวม 5 ตัว การอบรมเลี้ยงดูสองแบบที่รายงานโดยเด็กและโดยผู้ปกครอง รวม 4 ตัว นอกจากนั้นอีก 6 ตัว คือทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมฯ และรายงานของเด็กเกี่ยวกับสภาพขณะรับสื่อในบ้านและเวลาที่ใกล้ชิดเด็กของผู้ปกครองด้วย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจิตลักษณะทั้งสามประการของวัยรุ่นตามตัวแปรอิสระ 21 ตัวในการวิจัยนี้ (ดูตาราง 18) พบว่า ตัวทำนายที่สำคัญที่สุด และสามารถทำนายจิตลักษณะได้มากทั้งสามประการคือ ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง (ดูภาพ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กับจิตลักษณะทั้งสามประการนั้นได้สรุปและอภิปรายผลไปแล้วในตอนก่อน

ภาพ 5 ผลการแสวงหาตัวทำนาย และเปอร์เซนต์การทำนายจิตลักษณะ 3 ประการของเยาวชนไทย โดยใช้ตัวแปรทั้งทางด้านเด็กและผู้ปกครองเป็นตัวทำนาย

ส่วนการที่พบว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง (ค่าอาร์คือ .42) มีความเชื่ออำนาจในตนสูง (ค่าอาร์คือ .27) และมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นด้วย (ค่าอาร์คือ .25 ในกลุ่มรวม ดูตาราง 29, 30, และ 31 ในภาคผนวก ค.) ทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองนี้ อาจพิจารณาตามปริมาณการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครองเป็นสองกรณีคือ ในกรณีที่ครอบครัวของเด็กมีการควบคุมสื่อมวลชนต่อเด็กมากหรือปานกลาง ในขณะที่เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนี้ของผู้ปกครอง จึงหมายถึงความเห็นด้วย ยอมรับ พอใจ และสนับสนุนวิธีการของผู้ปกครองต่อตนเองของเด็ก ครอบครัวประเภทนี้จึงมีความขัดแย้งน้อย และเด็กมีทัศนคติที่ดีโดยทั่วไปต่อผู้ปกครองด้วย ได้มีการวิจัยวัยรุ่นไทยที่พบว่า วัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ดีต่อบิดามารดามากเท่าไร ก็เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีและมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2524) ฉะนั้นในกรณีที่ผู้ปกครองควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนมาก ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติของเด็กต่อผู้ปกครองนั่นเอง ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว

ส่วนในกรณีที่ครอบครัวมีการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนน้อย หรือไม่ควบคุมเลย ซึ่งมีประมาณ 30% ตามการรายงานของผู้ปกครองในการวิจัยนี้ ทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการที่ผู้ปกครองจะควบคุมตนเกี่ยวกับสื่อมวลชน จึงควรเป็นเพียงลักษณะทางจิตใจที่สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพ และทัศนคติบางประการของเด็กเหล่านี้ และการที่พบว่าทัศนคตินี้ของเด็กสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนา 3 ประการที่ศึกษาในปริมาณสูงพอสมควร ทำให้เข้าใจได้ว่าทัศนคตินี้ของเด็ก เป็นเครื่องแสดงถึงคุณภาพทางจิตใจที่เด็กมีมาแต่เดิมนั่นเอง

ต่อไปนี้จะได้สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจิตลักษณะแต่ละประการ

(1) <u>ลักษณะของวัยรุ่นที่มุ่งอนาคตต่ำ</u> ในการวิจัยนี้พบว่าตัวแปร 4 จาก 21 ตัวที่ศึกษา สามารถร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนวัยรุ่นได้ 27% ในกลุ่มรวม

และทำนายได้จาก 21 ถึง 30% ในกลุ่มที่แบ่งย่อยเป็น 15 กลุ่มที่ศึกษา โดยมีตัวทำนายที่สำคัญอีก 2 ตัวนอกเหนือจากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างบนนี้ คือความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของเด็ก และปริมาณการรายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็ก (ดูตาราง 18 และภาพ 5) เป็นตัวทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นไทยที่เด่นชัดที่สุด ทำให้กล่าวได้ว่าการที่เด็กยอมรับการควบคุมจากบิดามารดามาก และเด็กชอบรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมโดยเฉพาะทางด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์มาก กับการที่ เด็ก รับรู้ว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากจากผู้ปกครอง ปรากฏมาในเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง (ดูตาราง 29 ในภาคผนวก ค.) ผลการวิจัยส่วนนี้อาจจะเปรียบเทียบกับผลการวิจัยส่วนอื่นในรายงานนี้ และเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่มีมาก่อนได้ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

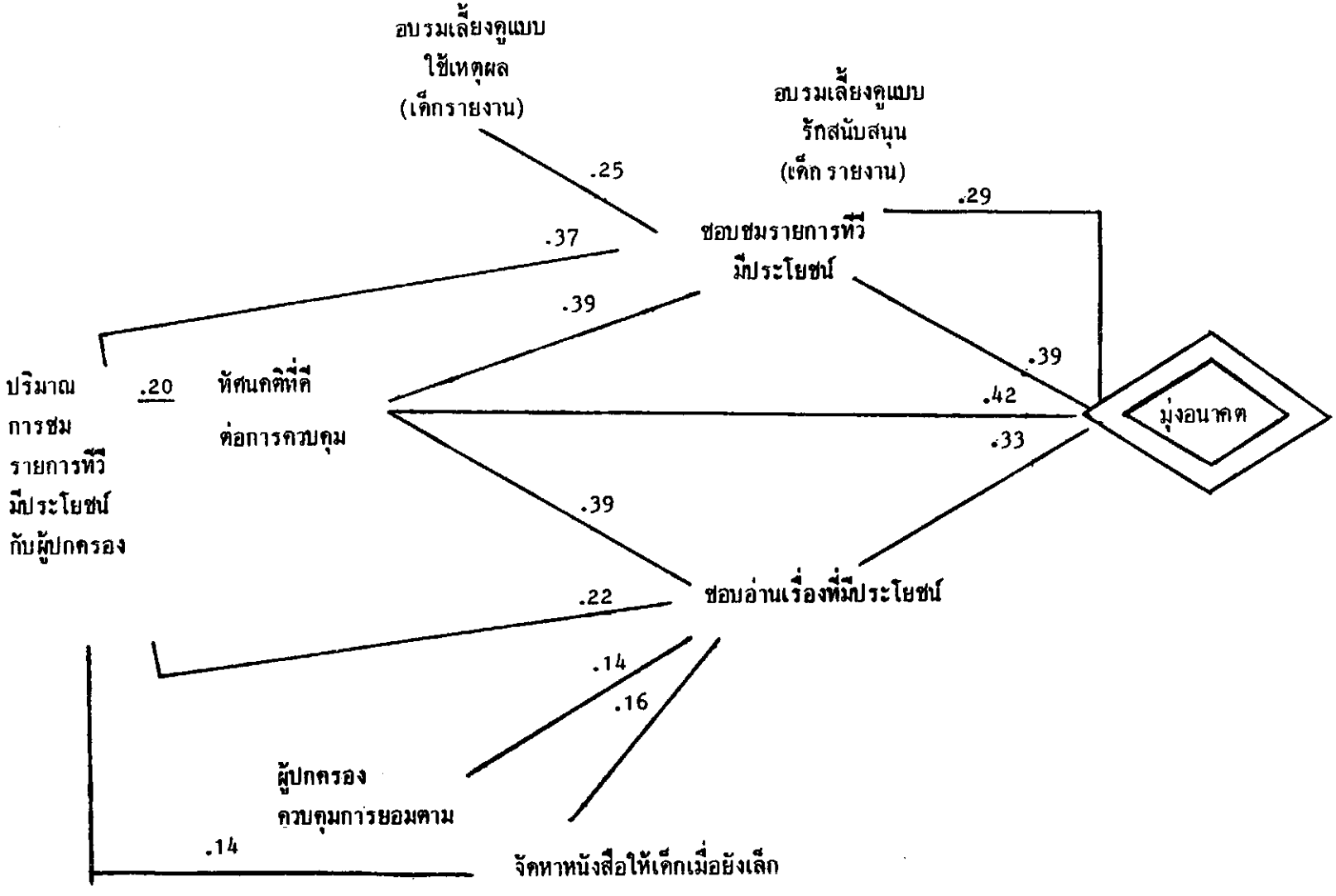
ประเด็นแรกคือ ในส่วนต้นของการวิเคราะห์คะแนนมุ่งอนาคต พบว่าจิตลักษณะนี้เมื่อใช้การรับสื่อมวลชนของเด็กรวม 6 ตัวแปรสามารถทำนายในกลุ่มรวมได้ 11% (ดูตาราง 14) แต่เมื่อเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ ทั้งทางฝ่ายผู้ปกครองและเด็กรวม 21 ตัว สามารถทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กในกลุ่มรวมได้เป็น 27% ซึ่งเป็นการเพิ่มที่มากกว่าสองเท่า (ดูตาราง 18) โดยปรากฏว่าตัวทำนายเกี่ยวกับการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์จากโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก ยังเป็นตัวทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้อย่างเด่นชัดดังเดิม (ดูภาพ 3 และ 5) แต่ปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ ได้ลดความสำคัญลงไปเป็นตัวทำนายอันดับหลัง ๆ ในกลุ่มย่อยเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ส่วนทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนตามการรายงานของเด็ก ได้เข้ามาเป็นตัวทำนายที่สำคัญแทน

ประเด็นที่สองคือ การที่พบในการวิจัยนี้ว่า เด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วยนั้น ผลส่วนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเยาวชนไทยชั้นประถมปีที่ 6 และมัธยมศึกษา 1 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520) ที่พบว่าเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ที่รายงานว่าได้รับความรักสนับสนุนน้อย และในการวิจัยเดียวกันนั้น ที่พบบทบาทสำคัญของ

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลด้วย โดยพบว่าเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่า เด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ฉะนั้นประเด็นที่ 3 ที่ควรกล่าวถึงคือ การวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชนนี้ ก็ได้พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสำคัญต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กเช่นกัน แต่พบในปริมาณที่ต่ำกว่าที่พบเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยอาจกล่าวได้ว่าการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นตัวทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กที่สำคัญเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มเด็ก 5 ประเภทคือ กลุ่มเด็กประถม กลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนจากครอบครัวฐานะสูง และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองที่มาร่วมในการวิจัยนี้ เป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด การที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กชั้นประถมและเด็กในกรุงเทพฯ นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าว (ควงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520) และสอดคล้องกับการวิจัยในต่างประเทศที่มีผู้ประมวลไว้ด้วย (Liebert, et. al., 1977, p. 345)

จึงสรุปได้ว่าวัยรุ่นไทยที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ คือผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองในปริมาณต่ำ เป็นผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์และชอบอ่านสิ่งตีพิมพ์ที่มีประโยชน์น้อย ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่รายงานว่าตนถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยด้วย ส่วนการที่เด็กชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์น้อยในสื่อมวลชนทั้งสองชนิดนั้น ก็ปรากฏในเด็กที่รายงานว่าชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองน้อย ผู้ปกครองควบคุมการยอมตามการชักจูงจากสื่อน้อย และเด็กมีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการควบคุมนี้ ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อยและเด็กรู้สึกว่าผู้ปกครองใช้เหตุผลกับตนน้อย นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์น้อย เป็นผู้ที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้จัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณที่น้อย ดังประมวลผลเหล่านี้ไว้ในภาพ 6

(2) <u>ลักษณะของวัยรุ่นที่เชื่ออำนาจในตนต่ำ</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่าตัวแปร 5 จาก 21 ตัวที่ศึกษา สามารถร่วมกันทำนายความเชื่ออำนาจในตนของนักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มรวมได้ 12% และทำนายได้จาก 9 ถึง 22% ในกลุ่มที่แบ่งย่อยเป็น 15 กลุ่มที่ศึกษา โดย

ภาพ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกอบรมเลี้ยงดู การรับสื่อมวลชน และลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นไทย

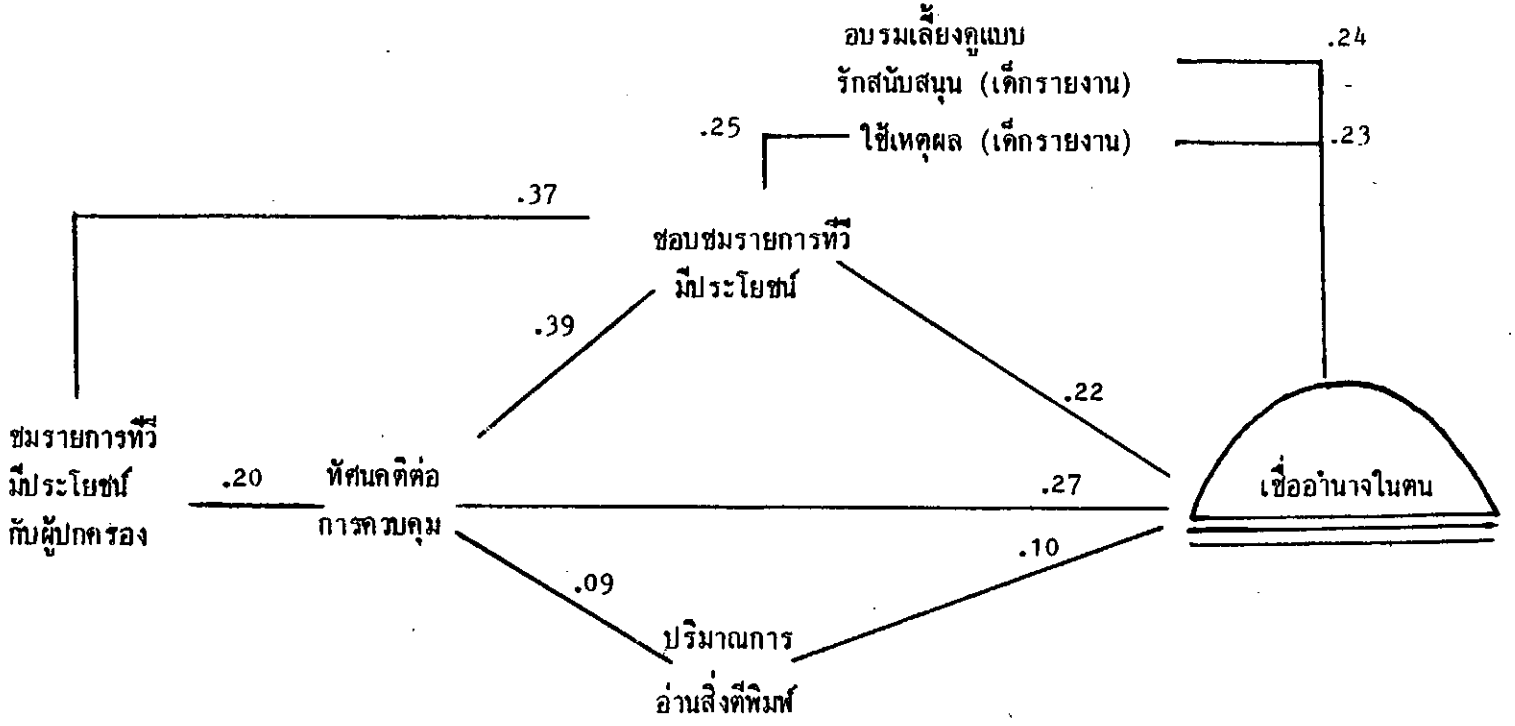
มีตัวทำนายที่สำคัญอีก 3 ตัว นอกเหนือจากทัศนคติฯ และปริมาณการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์คือ การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรายงาน 2 แบบคือ แบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล รวมทั้งปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่อสัปดาห์ของเด็ก (ดูตาราง 18 และภาพ 5) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน กับตัวทำนายทั้ง 5 ตัวทีละตัว (ดูตาราง 30 ในภาคผนวก ค.) จึงอาจกล่าวได้ว่า เด็กที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงคือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์มาก ชอบอ่านสิ่งตีพิมพ์มากชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเป็นผู้ที่รู้สึกว่าตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมากด้วย จะได้อภิปรายผลการวิจัยส่วนนี้ใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรกคือ ลักษณะความเชื่ออำนาจในตนนี้ เมื่อใช้การรับสื่อมวลชนของเด็ก 6 ตัวแปรเป็นตัวทำนายสามารถทำนายลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของเด็กในกลุ่มรวมได้ 5% และสามารถทำนายในกลุ่มย่อยได้สูงสุดคือ 11% (ดูตาราง 14) ต่อมาได้ใช้ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม และรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็ก 2 ด้านเป็นตัวทำนาย ปรากฏว่าทำนายปริมาณความเชื่ออำนาจในตนของเยาวชนได้ 8% ในกลุ่มรวม (ดูตาราง 17) เมื่อนำตัวแปรทั้งสองชุดมารวมกันทำนายความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก ปรากฏว่าร่วมกันทำนายในกลุ่มรวมได้เป็น 12% และทำนายในกลุ่มย่อยสูงสุดได้ 22% ในกลุ่มนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด (ซึ่งในกลุ่มย่อยนี้ปรากฏผลที่แตกต่างไปจากกลุ่มย่อยอื่น ๆ ทั้งหมด ที่ปริมาณการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดต่อลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก และทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเป็นบวก ค่าอาร์คือ .33) จากการเปรียบเทียบเปอร์เซนต์การทำนาย ทำให้ทราบได้ว่าตัวแปรประเภทการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็ก สามารถทำนายปริมาณความเชื่ออำนาจในตนของเด็กได้มากกว่าตัวแปรประเภทการรับสื่อมวลชนของเด็ก ซึ่งกลับ กับที่พบในการวิเคราะห์คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตมาก่อน จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยนี้ได้พบตัวทำนายลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของเด็ก ที่นอกเหนือไปจากการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูที่เคยพบมาในการวิจัยก่อน ๆ นั่นก็คือการรับสื่อมวลชนของเด็กนั่นเอง

ประเด็นที่สอง การวิจัยนี้พบว่าเด็กที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก เป็นเด็กที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง (ค่าอาร์ในกลุ่มรวมคือ .23) ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานซึ่งมาจากทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับผลที่จะเกิดกับตนเองของรอตเตอร์ (Rotter, 1966) และสอดคล้องกับผลการวิจัยวัยรุ่นไทยของ ทัศนา ทองภักดี (2528) ที่พบว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย

ประเด็นที่สาม การวิจัยนี้พบว่านอกจากการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลแล้ว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนก็มีอำนาจทำนายปริมาณความแปรปรวนของความเชื่ออำนาจในตนของเด็กด้วย (ค่าอาร์คือ .24) และเมื่อพิจารณาการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบร่วมกัน ปรากฏว่าเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมากนั้น เป็นเด็กที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง ได้เคยกล่าวไปแล้วว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและใช้เหตุผลมากไปพร้อมกันนั้น คือลักษณะที่สำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520 และดวงเดือน พันธุมนาวิน 2521) ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงพบว่าเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็เป็นเด็กที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมากขึ้นเท่านั้น ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยวัยรุ่นในประเทศอิสราเอลที่อายุ 14-15 ปี จำนวน 120 คน ซึ่งผู้วิจัย (Guttman, et. al., 1980) พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย เป็นผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย

สรุปได้ว่าวัยรุ่นไทยที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำคือ ผู้ที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อย อ่านสิ่งตีพิมพ์น้อยต่อสัปดาห์ และเป็นเด็กที่รู้สึกว่าผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนน้อยและใช้เหตุผลน้อย และจากการที่เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมน้อยในสองด้าน ก็เกี่ยวข้องกับการที่ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุนเด็กน้อย เด็กร่วมชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองน้อย และเด็กรายงานว่าผู้ปกครองใช้เหตุผลกับตนน้อย ประกอบกับการที่เด็กมีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการที่ผู้ปกครองควบคุมตนเกี่ยวกับสื่อมวลชนด้วย ดังประมวลความสัมพันธ์เหล่านี้ไว้ในภาพ 7

ภาพ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การรับสื่อมวลชน และความเชื่ออำนาจในตนของวัยรุ่นไทย

(3) <u>ลักษณะของวัยรุ่นที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นต่ำ</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่าตัวแปร 4 จาก 21 ตัวที่ศึกษา สามารถร่วมกันทำนายระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นได้ 12% ในกลุ่มรวมและจาก 9 ถึง 20% ในกลุ่มที่แบ่งย่อยเป็น 15 กลุ่ม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญอีก 2 ตัว นอกเหนือจากทัศนคติฯ และความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ คือความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ และชอบชมโทรทัศน์มิได้ทำกิจกรรมอื่นมากนัก (ดูตาราง 18 และภาพ 5) เป็นตัวทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นไทยที่เด่นชัดที่สุด ทำให้กล่าวได้ว่า เด็กที่ชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ ชมโทรทัศน์ด้วยความตั้งใจมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองมาก เป็นเด็กที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง (ดูตาราง 31 ในภาคผนวก ค.) ผลการวิจัยส่วนนี้และที่เกี่ยวข้อง อาจนำมาอภิปรายได้เป็น 4 ประเด็นต่อไปนี้

ประเด็นแรกคือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเรื่องแรก ๆ ที่พบว่าการรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมนั้น เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงของวัยรุ่น และสามารถบอกได้ว่า การรับโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ที่มีคุณค่าเป็นสิ่งสำคัญต่อจิตใจทางด้านนี้ของวัยรุ่น ยังไม่ปรากฏว่ามีการวิจัยใดแม้ในต่างประเทศที่ศึกษาในทำนองนี้ แต่มีผู้คาดการณ์ว่า การรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์โดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่วัยรุ่นรับมาก และเข้าใจเนื้อความได้ง่ายและชัดเจนกว่าสื่ออื่น ๆ นั้น จะสามารถพัฒนาจริยธรรมของเด็กผู้รับได้ (Liebert, & Poules, 1976) นอกจากนั้นยังมีผู้พบว่ารายการโทรทัศน์ที่นิยมมากในสหรัฐอเมริกา ซึ่งบางรายการถูกนำเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วยนั้น มีเนื้อหาที่เป็นการเสนอคุณธรรมและค่านิยมทางบวกมากพอ ๆ กับเนื้อหาทางด้านลบ (Raffa, 1983)

เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ศึกษาในการวิจัยนี้เป็นลักษณะทางจิตใจด้านหนึ่งของจริยธรรม ที่แตกต่างไปจากคุณธรรมและค่านิยม ดังที่ได้อธิบายไว้แล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2526 หน้า 2-4) เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาได้เมื่อบุคคลประสบกับสถานการณ์ที่เป็นการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนตัวกับความต้องการของกลุ่มหรือของส่วนรวม ซึ่งผู้

เกี่ยวข้องจะต้องเลือกปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมมีอยู่ 6 ขั้น โดยอาจกล่าวง่าย ๆ ว่าขั้น 1 และ 2 เกี่ยวกับความต้องการส่วนตัวทางลบและทางบวก ขั้น 3 และ 4 เกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด หรือกลุ่มสังคม ส่วนขั้น 5 และ 6 เป็นความต้องการของส่วนรวม มนุษยชาติ อุดมการณ์ หรือเห็นแก่ผลสำเร็จของงาน หรือหลักการ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 & 1976) ผู้นำทางทฤษฎีและการวิจัยทางด้านนี้เสนอแนะว่า การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะทำได้ง่ายและเป็นไปโดยอัตโนมัติ ถ้าผู้รับได้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคมมาก ๆ สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอเรื่องราวถึงผู้รับในบ้านได้มากที่สุดเป็นประจำวัน เนื้อหาทั้งที่เป็นข่าวและละครหรือภาพยนตร์โทรทัศน์ ก็สามารถให้เนื้อหาที่จะกระตุ้นการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ ส่วนเนื้อหาในสื่ออาจมีทั้งตัวอย่างการตอบสนองความต้องการที่เป็นการเห็นแก่ตัว หรือพวกพ้องอย่างไม่เหมาะสม และทำให้ส่วนรวมเดือดร้อน ก็จะเป็นเนื้อหาที่มีโทษ ส่วนการเห็นแก่ส่วนรวมและหลักประจำใจขั้นสูงจะเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ เยาวชนผู้รับสื่อจะรับหลักขั้นที่สูงกว่าตนเล็กน้อย ได้มากกว่าที่จะรับหลักขั้นที่ต่ำกว่าของตน ดังได้ประมวลหลักฐานทางด้านการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้แล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524) ฉะนั้นการเสนอเนื้อหาทางด้านบวกปนลบในสื่อมวลชนนั้น ถ้ามีเนื้อหาทางบวกเท่ากับหรือมากกว่าทางลบอยู่เป็นประจำ เยาวชนก็จะเลือกรับหลักที่สูงกว่าหลักที่ตนใช้อยู่ และปฏิเสธหลักที่ต่ำกว่าจิตใจของตนอยู่เสมอ จึงทำให้เยาวชนที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ และชมอย่างสนใจและตั้งใจ ตลอดจนอ่านเรื่องราวที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์เสมอ จะสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้เรื่อย ๆ ไป ส่วนเยาวชนที่ชมโทรทัศน์มากและไม่เลือกรายการเท่าที่ควร อาจได้รับเนื้อหาทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งจะทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหยุดชงักหรือถอยหลังได้

นอกจากนั้นการเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงพอสมควร อาจเป็นสาเหตุทำให้บุคคลเลือกรับแต่เนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนได้ เพราะจะทำให้ตนพอใจและสบายใจขณะรับเนื้อหาเหล่านั้น ส่วนเนื้อหาที่มีโทษนั้นบุคคลจะรู้สึกไม่พอใจและหลีกเลี่ยงที่จะรับ เพราะ

จะทำให้ตนสุขภาพจิตเสื่อม หลักฐานที่อาจนำมาใช้สนับสนุนข้ออภิปรายนี้คือ การที่พบในการวิจัยวัยรุ่นไทยชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลาย อายุ 13-17 ปี จำนวน 900 กว่าคน ว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าผู้ปกครองใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับตนในระดับต่ำกว่าที่ตนเองใช้อยู่ เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อผู้ปกครอง และตนเองมีสุขภาพจิตตกต่ำ มากกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าผู้ปกครองใช้เหตุผลกับตนในระดับที่เท่ากับหรือสูงกว่าที่ตนใช้อยู่เล็กน้อย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2524)

ฉะนั้นจึงสรุปในประเด็นแรกได้ว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นอาจเป็นทั้งผลของการรับสื่อมวลชนที่มีคุณค่า และอาจเป็นสาเหตุของการที่วัยรุ่นจะเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชน ที่เหมาะสมกับระดับจิตใจของตนต่อไปด้วย

ประเด็นที่สองคือ ในการวิจัยนี้ได้ทำการเปรียบเทียบบทบาทของตัวแปร 21 ตัว ในการทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นไทย ปรากฏว่าตัวแปรที่เป็นรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็ก ไม่เข้าสู่สมการทำนายด้วย ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มรวมหรือกลุ่มย่อย (ดูตาราง 18) ส่วนเมื่อได้ใช้ตัวแปรอิสระที่เป็นรายงานจากเด็ก 6 ตัวในการทำนายเหตุ-ผลเชิงจริยธรรมและจิตลักษณะอีก 2 ประการในเด็กเหล่านี้ ปรากฏว่ารายงานของเด็กเกี่ยวกับการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ไม่เข้าสู่สมการทำนายเหตุ-ผลเชิงจริยธรรมของเด็กทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย แต่เข้าสู่สมการทำนายจิตลักษณะที่ศึกษาอีก 2 ประการอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 17) ผลส่วนนี้จึงไม่สนับสนุนผลการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมาก ต่างก็มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูเหล่านี้น้อย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520) ส่วนในอีกการวิจัยหนึ่งก็พบอย่างเด่นชัดว่าการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดู 2 แบบของวัยรุ่น รวมกับความขัดแย้งภายในครอบครัว และทัศนคติต่อบิดาและต่อมารดา รวม 5 ตัวแปร สามารถทำนายระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นได้ 9% ในกลุ่มรวม และทำนายได้จาก 7 ถึง 21% ในกลุ่มที่แยกย่อยลงไปอีก 13 กลุ่ม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก

2524 หน้า 276-277) และปรากฏว่าคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกในปริมาณต่ำแต่ยอมรับได้ กับการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (ค่าอาร์คือ .17) และการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (ค่าอาร์คือ .18) ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 917 คน ในการวิจัยดังกล่าว ส่วนในการวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชนนี้ ปรากฏว่าคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในปริมาณที่ต่ำกว่าที่พบมาก่อน แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ค่าอาร์คือ .14) และสัมพันธ์กับรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน (ค่าอาร์คือ .13 ในกลุ่มตัวอย่างรวม 928 คน) ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงให้ผลที่ไม่ขัดแย้งกับผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่การวิจัยนี้ได้พบตัวแปรอื่นที่มีบทบาทเหนือกว่าการรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายเหตุผลเชิงเจริยธรรมของวัยรุ่นได้ ตั้งแต่ 9 ถึง 20% ในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อยต่าง ๆ โดยในการวิจัยนี้พบว่า ปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ สามารถทำนายระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นได้มากที่สุดทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแทบทุกกลุ่มที่ศึกษา

ประเด็นที่สามคือ การวิจัยนี้กลับพบว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนของผู้ปกครอง เป็นตัวทำนายตัวหนึ่งของเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนใน 3 กลุ่มย่อยคือ นักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง และนักเรียนที่ผู้ปกครองที่มาร่วมในโครงการวิจัย มิใช่ผู้ที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด (ดูตาราง 18) ส่วนรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครองก็สามารถร่วมทำนายระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายในกลุ่มที่ศึกษาได้ ในขณะที่การรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็กเองไม่สามารถจะเข้าสู่สมการทำนายได้เลย และปรากฏว่าผู้ปกครองรายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละแบบมากเท่าใด เด็กในปกครองก็มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงเท่านั้น นอกจากนั้นยังปรากฏว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบระหว่างผู้ปกครองและเด็กในปกครอง ยังแปรปรวนไปตามกันในระดับที่ยอมรับได้ด้วย (ค่าอาร์แบบรักสนับสนุนระหว่างเด็กกับผู้ปกครองคือ .13 และแบบใช้เหตุผลคือ .21 ในกลุ่มรวม) แสดงว่าในการวิจัยนี้ได้พบผลที่น่าสนใจและไม่เคยพบมาก่อน

เกี่ยวกับการรายงานการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ซึ่งมีการวัดในเด็กและในผู้ปกครองของเด็กเป็นคู่ ๆ ไปเป็นครั้งแรก ทำให้พบผลที่สำคัญว่าการรายงานการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของเด็ก มากกว่าที่การรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็กเองจะเกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังพบว่าการรับรู้ของผู้ปกครองและของเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบในครอบครัวเดียวกันนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกันอยู่บ้างแม้จะเป็นปริมาณที่ต่ำแต่ก็ยอมรับได้ ผลนี้จะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการเสนอแนะการปฏิบัติและการวิจัยต่อไป

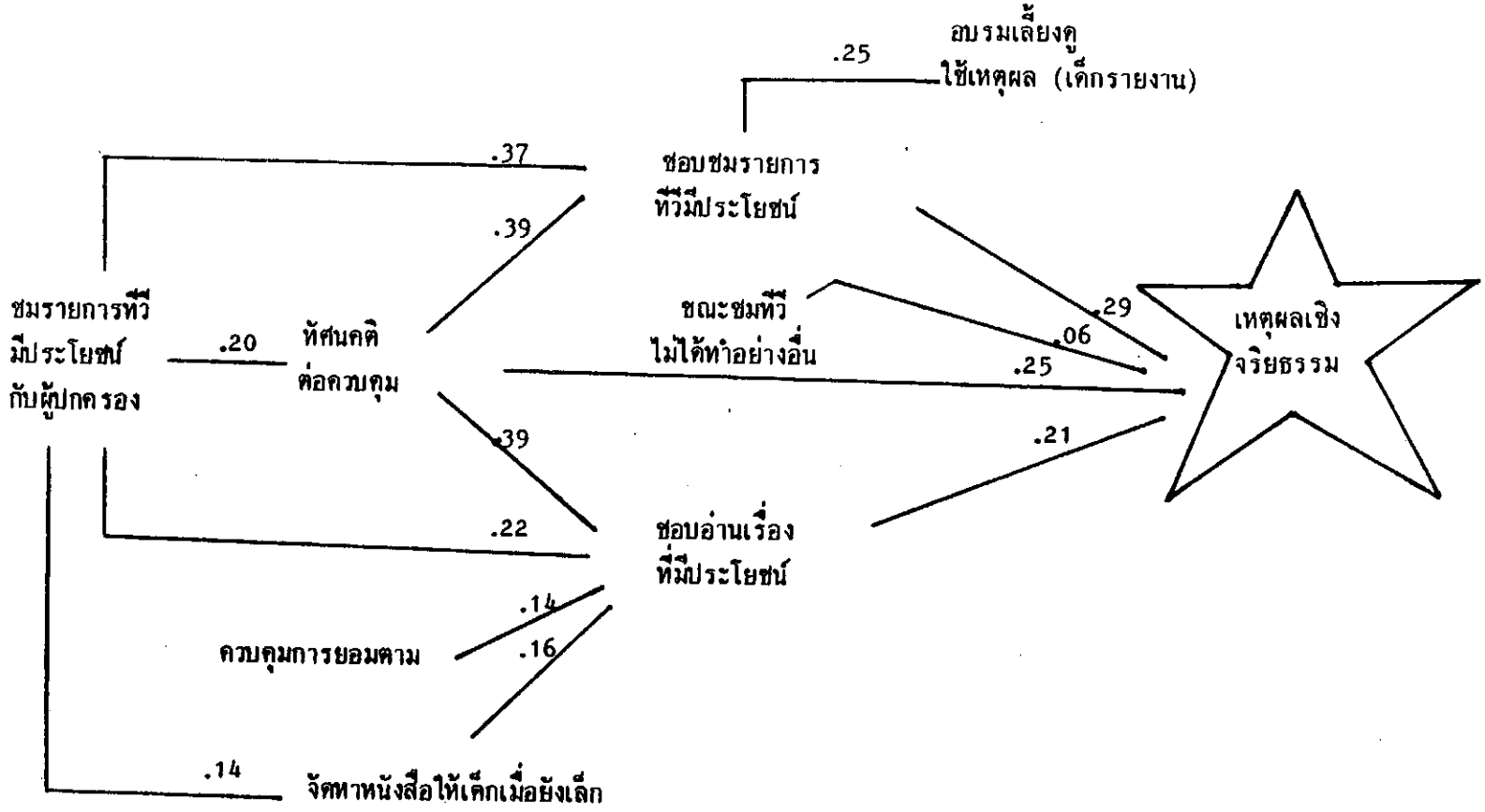
ประเด็นที่สี่ การที่พบในการวิจัยนี้ว่าทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง เป็นตัวทำนายระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่สำคัญเป็นตัวที่สอง รองจากปริมาณการชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ในเด็ก ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อยเป็นส่วนใหญ่ ได้กล่าวไปแล้วว่าทัศนคติฯ ของเด็กนี้แสดงถึงการยอมรับการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองในเด็ก ในกรณีที่ผู้ปกครองได้ทำการควบคุมสื่อมวลชนต่อเด็ก ซึ่งในการวิจัยนี้ได้มาจากกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดคือ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งมีจำนวนถึง 70% ของผู้ปกครองในกลุ่มที่ศึกษาทั้งหมด อาจเข้าใจได้ว่าในกลุ่มนักเรียนประเภทนี้ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงปริมาณความขัดแย้งในครอบครัว และจากการที่การวิจัยนี้พบว่าทัศนคติของเด็กเกี่ยวข้องเป็นตัวทำนายที่สำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น ผลวิจัยส่วนนี้จึงสอดคล้องกับการวิจัยวัยรุ่นไทยที่ผ่านมา (ควงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2524) ที่พบว่าปริมาณความขัดแย้งในการใช้เหตุผลระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก โดยในการวิจัยนั้นพบค่าอาร์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับปริมาณขัดแย้งคือ -.22 ในกลุ่มรวม ส่วนในการวิจัยครอบครัวกับสื่อ-มวลชนนี้ ได้พบค่าอาร์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กกับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ในกลุ่มที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมสื่อมวลชนทั้งสามชนิดในเด็ก คือ .25 ซึ่งใกล้เคียงและสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าวมาก

อาจสรุปได้ว่าวัยรุ่นไทยที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ คือวัยรุ่นที่ชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์น้อย และขณะชมโทรทัศน์ได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยเสมอ นอกจากนั้นยังชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์น้อย และผู้ที่รับสื่อมวลชนอย่างไม่เหมาะสมนี้ก็เป็นผู้ที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองน้อย ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กในการยอมตามการชักจูงจากสื่อมวลชนน้อย และเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองน้อยด้วย ในขณะเดียวกันผู้ปกครองก็รายงานว่าได้จัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็กไม่มากนัก และเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อยในปัจจุบัน และเด็กก็รายงานว่าผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูตนแบบใช้เหตุผลน้อยด้วย ดังได้ประมวลความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้มาไว้ในภาพ 8

(4) <u>สรุปการทำนายจิตลักษณะที่น่าปรารถนาสามประการของวัยรุ่นไทย</u>

ในการวิจัยนี้ได้พบว่าการรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ เกี่ยวข้องกับการที่วัยรุ่นมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูง นอกจากนั้นยังพบว่าการรายงานของเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบของผู้ปกครอง และความพอใจของเด็กในการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง ยังเกี่ยวข้องกับการที่เด็กเหล่านี้มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูงด้วย ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงได้พบตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุ และในบางกรณีก็เป็นผลด้วย ของการมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของนักเรียนวัยรุ่นไทยเพิ่มจากเดิม โดยตัวทำนายทั้งหมดที่ศึกษาที่มี 21 ตัวนั้น สามารถร่วมกันทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้มากที่สุด (27%) และทำนายได้มากกว่าสองเท่าของการทำนายความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม (12% ในทั้งสองกรณี) ส่วนการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน และความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของเด็กโดยตรง แต่เกี่ยวข้องโดยผ่านการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมของเด็กเท่านั้น

นอกจากการศึกษาผลจากกลุ่มรวมแล้ว ยังได้แยกกลุ่มนี้เป็นกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่มตามระดับของตัวแปรทางด้านเด็กและทางด้านของผู้ปกครอง ทำให้พบว่าตัวทำนายทั้ง 21 ตัวสามารถร่วมกันทำนายจิตลักษณะได้สูงสุดคือ ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนประเภทที่ผู้ปกครองที่ไม่ใช่ผู้ใกล้ชิดเด็กที่สุดมาตอบคำถาม (30%) และกลุ่มนักเรียนจากครอบครัวฐานะ

ภาพ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างการถูกอบรมเลี้ยงดู การรับสื่อมวลชน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นไทย

สูง (29%) ส่วนที่ทำนายได้ต่ำสุดคือ 9% พบในการทำนายความเชื่ออำนาจในตนในเด็ก 2 ประเภทคือ เด็กนักเรียนประถมและนักเรียนชาย และพบการทำนายต่ำสุดคือ 9% เช่นกัน ในการทำนายระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน 2 กลุ่มคือ นักเรียนชายและนักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด ผลส่วนนี้จะได้ใช้เป็นประโยชน์ในการเสนอแนะการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป

ลักษณะของวัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองในปริมาณต่ำ ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองนี้ เป็นจิตลักษณะประเภทหนึ่งที่การวิจัยนี้ศึกษาว่าจะเกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชน และจิตลักษณะที่น่าปรารถนาสามประการของวัยรุ่นหรือไม่เพียงใด ผลปรากฏว่าทัศนคติของเด็กนี้เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดต่อการชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด และยังเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดต่อจิตลักษณะที่น่าปรารถนาทั้งสามประเภทด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติของเด็กนี้เป็นตัวแปรทางฝ่ายเด็กที่เพิ่มเติมเข้ามา ในฐานะที่เป็นตัวแปรอิสระที่จะขยายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น ๆ เมื่อผลวิจัยนี้แสดงว่าทัศนคติของเด็กมีบทบาทสำคัญยิ่ง จึงมีคำถามสืบเนื่องเกี่ยวกับตัวแปรที่อาจจะเป็นสาเหตุของทัศนคตินี้ ซึ่งอาจจะตอบได้ด้วยการวิเคราะห์คะแนนทัศนคติตามตัวแปรอิสระอื่น ๆ ได้ทันทีในการวิจัยนี้

มาในส่วนนี้จะได้ศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ทัศนคติของเด็กเป็นตัวแปรตาม ซึ่งยังไม่เคยรายงานมาก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้พิจารณาผลการทำนายทัศนคติของเด็ก โดยมีตัวทำนาย 3 ชุด ชุดแรกคือ ตัวแปรที่เป็นลักษณะทางชีวสังคมของเด็กและผู้ปกครองรวม 7 ตัว ชุดที่สองคือ รายงานการอบรมเลี้ยงดูสองแบบของเด็กและผู้ปกครอง และรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน และการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อ-มวลชนรวม 9 ตัว ชุดที่ 3 คือการรวมตัวแปรชุดที่ 1 และ 2 เข้าด้วยกันเป็นตัวแปรทั้งหมด 16 ตัว (ดูตาราง 32 ในภาคผนวก ค.)

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ปกครองกับทัศนคติของเด็ก ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของเด็ก โดยใช้ตัวแปรอิสระที่เป็นฐานะและระดับ

การศึกษาของผู้ปกครอง ปรากฏว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองเข้าสู่สมการทำนายความแปรปรวนของทัศนคติทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 5 จาก 11 กลุ่มที่ศึกษา โดยปรากฏว่าผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงเท่าไร ทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนก็สูงขึ้นด้วย (ค่าอาร์ในกลุ่มรวมคือ .13) นอกจากนี้ก็ปรากฏว่าฐานะของผู้ปกครองสูงเท่าใด นักเรียนหญิงก็มีทัศนคติที่ดีมากขึ้นเท่านั้น (ค่าอาร์ในกลุ่มนักเรียนหญิงคือ .12) ส่วนอายุของเด็ก เข้าสู่สมการทำนายปริมาณทัศนคติด้วยในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองที่เป็นผู้ตอบใกล้ชิดเด็กที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองคือ -.08 ในกลุ่มรวม แสดงว่าเด็กที่อายุมากขึ้นเท่าใด ก็มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมน้อยลงเท่านั้น

จึงสรุปได้ว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองต่ำคือ เด็กที่อายุมาก เด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ และเด็กหญิงที่ผู้ปกครองมีฐานะต่ำ

<u>ลักษณะเกี่ยวกับสื่อมวลชนของผู้ปกครองกับทัศนคติของเด็ก</u> ตัวแปรที่พบว่ามีความสำคัญในสมการทำนายทัศนคติของเด็กทางด้านนี้คือ ปริมาณการควบคุมเด็กในการเปิดรับ และปริมาณการควบคุมเด็กในการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนของผู้ปกครอง สามารถทำนายทัศนคติของเด็กได้เป็นอันดับรอง เมื่อใช้ตัวแปรอิสระชุด 2 และชุด 3 (ดูตาราง 32 ในภาคผนวก ค.) ในการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการควบคุมแต่ละด้าน ทำให้พบว่าผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนมากเท่าใด (ค่าอาร์ = .15) และควบคุมการยอมตามมากเท่าใด (ค่าอาร์ = .11 ในกลุ่มรวม) เด็กของผู้ปกครองนั้นกลับมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมมากขึ้นเท่านั้น ส่วนความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของเด็กแต่ประการใด

ตัวแปรทางด้านผู้ปกครองกับสื่อมวลชนอีก 2 ตัวที่เข้าสู่สมการทำนายทัศนคติของเด็กเป็นลำดับแรก เมื่อใช้ตัวแปรอิสระชุดแรก แต่ต่อมาหมดความสำคัญลงไป ตัวแปรทั้งสองนี้คือ การที่เด็กรายงานว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ร่วมกับผู้ปกครอง และการที่ผู้ปกครองรายงานว่าได้จัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อเด็กอายุต่ำกว่า 8 ขวบ เมื่อพิจารณา

ค่าอาร์ปรากฏว่า เด็กรายงานว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด และผู้ปกครองรายงานว่าได้จัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กมากเท่าใด เด็กก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมมากขึ้นเท่านั้น (ค่าอาร์คือ .20 และ .14 ตามลำดับ)

จึงสรุปได้ว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองในปริมาณต่ำ คือเด็กที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับและทางด้านการยอมตามน้อย และเด็กรายงานว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองน้อย

<u>การอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม</u> ในการใช้ตัวแปรอิสระชุดที่ 2 และชุดที่ 3 ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของเด็ก ปรากฏว่ารายงานของเด็กเกี่ยวกับการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุน เป็นตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายเป็นลำดับที่หนึ่งและที่สอง (ดูตาราง 32 ในภาคผนวก ค.) ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อยเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาค่าอาร์ (.38 ทั้งสองค่า) ทำให้เข้าใจได้ว่า เด็กที่รายงานว่าผู้ปกครองใช้เหตุผลกับตนมาก และรักสนับสนุนตนมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากเท่านั้น แต่รายงานการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้ของผู้ปกครองเองกลับไม่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของเด็กแต่อย่างไร

จึงกล่าวได้ว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีในปริมาณต่ำคือ เด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อยและแบบรักสนับสนุนน้อย

<u>ปริมาณการทำนายทัศนคติของเด็กในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อย</u> ในการทำนายปริมาณความแปรปรวนของทัศนคติเด็ก โดยใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 16 ตัว ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อยอีก 11 กลุ่ม ปรากฏว่ารายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็ก 2 แบบ และรายงานการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 2 ด้าน รวม 4 ตัวแปรมีบทบาทสำคัญเด่นชัดที่สุด โดยสามารถร่วมกันทำนายทัศนคติของเด็กได้ 21% ในกลุ่มรวม ทำนายได้น้อยที่สุดคือ 11% ในนักเรียนชนบท และทำนายได้มากที่สุดคือ 24% ในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ

<u>สรุปลักษณะของนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมในปริมาณต่ำ</u> ในการวิจัยนี้พบว่า เด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองในปริมาณต่ำคือ เด็กที่

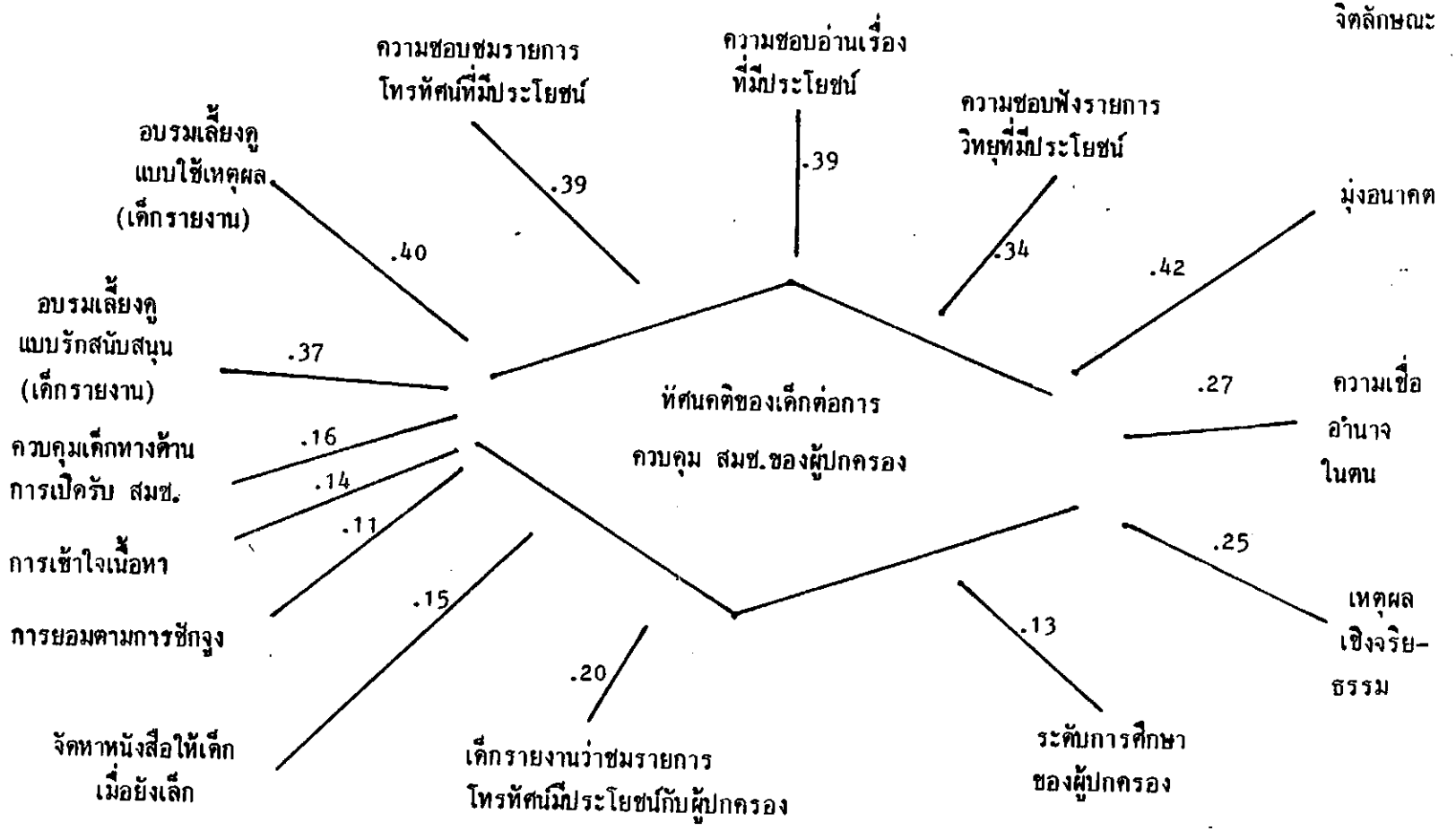
รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย รักสนับสนุนน้อย และชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองน้อย ส่วนผู้ปกครองของเด็กที่มีทัศนคติที่ดีน้อยรายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนน้อยและได้ควบคุมเด็กทางด้านการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนน้อย ได้จัดหาหนังสือให้เมื่อเด็กยังเล็กในปริมาณน้อย และผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้มีการศึกษาในระดับต่ำด้วย ภาพ 9 แสดงความสัมพันธ์ในระดับที่ยอมรับได้ ระหว่างทัศนคติของเด็กกับตัวแปรอื่น ๆ ที่พบในกลุ่มตัวอย่างรวม

ลักษณะของผู้ปกครองที่ดูแลเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนน้อย

ในการวิจัยนี้ได้ขอให้ผู้ปกครองจำนวน 1,600 คน ตอบแบบสอบถามที่โรงเรียน ตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองมี 12 ตัว เกี่ยวกับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนและการควบคุมเด็ก รายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ปรากฏว่าตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองนี้สามารถจะเป็นตัวทำนายการรับสื่อมวลชนและจิตลักษณะที่น่าปรารถนาของเด็กในปกครอง ดังได้กล่าวมาแล้ว

ในส่วนนี้จะได้สรุปและอภิปรายผลที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองเหล่านี้เพื่อจะให้ได้ข้อสรุปว่า ผู้ปกครองประเภทใดคือผู้ที่มีลักษณะเหล่านี้ในปริมาณที่เหมาะสมน้อยที่สุดในหมู่ผู้ปกครองด้วยกัน โดยจะแบ่งพิจารณาตามตัวแปรแต่ละประเภทคือ ความตระหนัก การควบคุมเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

<u>ลักษณะของผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย</u> ตัวแปรในกลุ่มนี้มี 2 ตัวคือ ปริมาณความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก ในตอนต้นของบทนี้ได้กล่าวแล้วว่า ความตระหนักและความเชื่อของผู้ปกครองนี้เป็นตัวทำนายที่สำคัญของปริมาณการรายงานการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 3 ด้าน (ดูตาราง 4) และยังเป็นตัวทำนายที่ยอมรับได้ของปริมาณความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็ก (ดูตาราง 12) โดยพบว่าความตระหนักฯ มีบทบาทในการเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ มากกว่าความเชื่อฯ ในส่วนนี้จะได้สรุปและและอภิปรายผลเกี่ยวกับลักษณะของผู้ปกครองที่มีความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กต่างกัน

ภาพ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครองกับตัวแปรต่าง ๆ

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณเป็นชั้น ของปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชน ปรากฏอย่างเด่นชัดว่าปริมาณความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองนั้นสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ถึง 7 ตัวที่ศึกษาคือ ระดับการศึกษา ฐานะ ชั้นเรียน และอายุ ของเด็กในปกครอง ระยะเวลาที่รับผิดชอบเด็ก ระยะเวลาที่มีโทรทัศน์ใช้ และรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผล ผลที่พบนี้มีความหลากหลายและลึกซึ้งกว่าผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และสอดคล้องกับการวิจัยอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ดังจะได้อภิปรายเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก การวิจัยเกี่ยวกับความตระหนักถึงอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก ของผู้ใหญ่ในประเทศไทยนั้น ได้มีผู้ศึกษามานานถึง 20 ปีแล้ว (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ 2509) ผลวิจัยดังกล่าวและที่กระทำภายหลัง รายงานแต่เพียงว่าผู้ปกครองโดยเฉพาะมารดา มีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ต่อเด็กเป็นส่วนใหญ่ แต่มิได้ทำการเปรียบเทียบคำตอบของผู้ปกครองประเภทต่าง ๆ (สมพงษ์ แตงตาด, 2518 และบำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ 2518) ส่วนเคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) ผู้ศึกษามารดาไทย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และนำผลจากสหรัฐอเมริกามาเปรียบเทียบด้วย พบว่ามารดาทั้ง 4 ประเทศนั้นผู้มีฐานะต่ำตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อยกว่ามารดาที่ฐานะปานกลางหรือสูง โดยเฉพาะผลดีของโทรทัศน์ต่อการศึกษาของเด็ก ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลที่พบในการวิจัยนี้ (ดูตาราง 1)

ประเด็นที่สอง นอกจากระดับเศรษฐกิจแล้ว การศึกษายังเป็นดัชนีที่สำคัญในการจำแนกผู้ปกครองไทย โดยการวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับมัธยมขึ้นไปมีความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ผลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยบิดามารดาชาวฟิลาเดลเฟีย 150 คน ผู้มีบุตรอายุ 2-12 ปี (Feldman, et. al., 1977) ผู้วิจัยรายงานว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงตระหนักในอิทธิพลในทางไม่ดีของการโฆษณาในโทรทัศน์มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

ประเด็นที่สามคือ การวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้พบว่าบิดามารดาตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนที่อาจมีต่อเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง (สุกัญญา ตีระวนิช, 2518) แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดรายงานว่า ผู้ปกครองของเด็กประถมตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากกว่าผู้ปกครองของเด็กมัธยม ดังที่พบในการวิจัยปัจจุบัน ผลนี้เด่นชัดในผู้ปกครองในกรุงเทพฯ

ประเด็นที่สี่คือ ในการวิจัยนี้พบว่ายังมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักของผู้ปกครองอีก 4 ตัว ซึ่งไม่เคยมีผู้วิจัยพบมาก่อน คือรายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครอง ระยะเวลาที่รับผิดชอบเด็ก อายุของเด็กในปกครอง และระยะเวลาที่มีโทรทัศน์ โดยพบว่า ผู้ปกครองที่รายงานว่าเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมาก (ค่าอาร์คือ .28) รับผิดชอบเด็กในช่วงเวลาสั้น (ค่าอาร์คือ -.11) และมีโทรทัศน์ใช้ในบ้านมานานเท่าใด (ค่าอาร์คือ .14) และมีเด็กอายุน้อยเท่าใด (ค่าอาร์คือ -.13) ก็เป็นผู้ที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กมากเท่านั้น ตัวแปรทั้งสี่นี้รวมกันทำนายปริมาณความตระหนักของผู้ปกครองในกลุ่มรวมได้ 10% และทำนายได้สูงสุดคือ 14% ในผู้ปกครองที่อยู่ในตัวเมืองต่างจังหวัด ผลในทำนองนี้ยังไม่พบว่ามีผู้รายงานมาก่อน แม้จะมีผู้พยายามศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นสาเหตุของความตระหนัก แต่ก็ได้รายงานว่ายังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก (Feldman, et. al., 1977)

ส่วนผลที่เกี่ยวกับความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กนั้น ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบค่าเฉลี่ย 37.71 จากคะแนนเต็ม 60, และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 5.96 อาจเข้าใจได้ว่าผู้ปกครองในกลุ่มนี้ 1,600 คน เห็นประโยชน์มากกว่าโทษของสื่อมวลชนต่อเด็ก ความเชื่อในประโยชน์นี้ปรากฏว่าแตกต่างไปตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองและชั้นเรียนของเด็กในปกครอง กล่าวคือผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมเชื่อว่าสื่อมวลชนมีประโยชน์มาก และมีโทษน้อยต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองของเด็กประถม นอกจากนี้ยังปรากฏว่าผู้ปกครองที่การศึกษาสูง (ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป) มีความเชื่อนี้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ส่วนตัวแปรต่าง ๆ 8 ตัวที่ใช้ทำนายความตระหนักฯ ของผู้ปกครองนั้นทำนายความเชื่อฯ ไม่ได้เลยในกลุ่มรวมและกลุ่มแยกย่อยอื่น ๆ 11 จาก 18 กลุ่ม ในประเทศไทยได้เคยมีผู้

รายงานว่ามารดารู้สึกว่าในบางครั้งโทรทัศน์สอนเด็กในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และภาพยนตร์บู๊ดุเดือดของญี่ปุ่นอาจมีผลเสียต่อเด็ก (นันทวัน สุชาโต 2520 และสุกัญญา ตีระวนิช 2518) ในต่างประเทศก็ได้มีผลการวิจัยในทำนองนี้อยู่มาก โดยเฉพาะความไม่พอใจของบิดามารดาของเด็กเล็กต่อการโฆษณาสินค้าสำหรับเด็กในโทรทัศน์ ว่ามีถึง 75% ของผู้ปกครองชาวอเมริกันที่แสดงออกทางลบ 23% เฉย ๆ และเพียง 4% ที่แสดงการยอมรับการโฆษณา ดังที่รอเบิตสันได้ประมวลไว้ (Robertson, 1979) แต่ก็ยังไม่มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนี้กับลักษณะอื่น ๆ ของผู้ตอบ ดังที่กระทำไปแล้วในการวิจัยปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในการวิจัยนี้ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำนายปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองไทยเท่าที่ควร ดังจะได้เสนอแนะการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลต่อเด็กน้อย คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ ฐานะต่ำ มีเด็กใต้ปกครองในชั้นมัธยม เป็นเด็กที่อายุมาก มีเวลารับผิดชอบเด็กมานาน มีโทรทัศน์ใช้เมื่อไม่นานมานี้ และที่สำคัญที่สุดคือเป็นผู้ที่รายงานว่าตนอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย

<u>ลักษณะของผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนน้อย</u> ตัวแปรในกลุ่มนี้มี 3 ตัวคือ ปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน การควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน และการควบคุมการยอมตาม การชักจูงของสื่อมวลชน โดยครอบคลุมสื่อมวลชนทั้งสามชนิดคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ไปพร้อมกัน ในการวิจัยนี้ได้พบผลว่าการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครองนี้ เป็นตัวทำนายที่สำคัญของตัวแปรที่มีบทบาทเด่นชัดในการวิจัยนี้ถึง 4 ตัวด้วยกันคือ ปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดของเด็ก (ดูตาราง 11, 12, 13 ภาพ 4 และ 9) และทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครอง (ดูตาราง 32 ในภาคผนวก ค.) โดยปรากฏว่าถ้าผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กแต่ละด้านมากเท่าใด เด็กในปกครองก็จะชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนมากเท่านั้น และเด็กก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากขึ้นด้วย

(ดูตาราง 33, 34 และ 35 ในภาคผนวก ค.) โดยอาจกล่าวได้ว่าการควบคุมเด็กทั้งสามด้านเกี่ยวข้องกับการชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของเด็กมากที่สุด รองลงมาคือเกี่ยวข้องกับการชอบชมรายการโทรทัศน์ และการชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่าถ้าผู้ปกครองรายงานว่าได้ควบคุมเด็กมากในแต่ละด้าน เด็กจะมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากขึ้นด้วย

เมื่อได้พบว่าการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการรับสื่อมวลชนของเด็กจึงควรจะพิจารณาว่า ผู้ปกครองประเภทใดที่ทำการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนบ้าง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 ทำให้พบว่ามีตัวแปรอิสระถึง 8 ตัวที่สัมพันธ์กับการควบคุมเด็กของผู้ปกครอง ที่สำคัญคือตัวแปรทางด้านสถานภาพทางสังคม ความเกี่ยวข้องกับเด็ก ความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในส่วนนี้จะได้สรุปและอภิปรายผลใน 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก ในการวิจัยนี้พบอย่างชัดเจนว่า ผู้ปกครองที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน รายงานว่าควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนต่างกันอย่างเด่นชัด นั่นคือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง (ตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป) และผู้ปกครองที่มีฐานะสูง รายงานว่าได้ควบคุมเด็กแต่ละด้านทั้งสามด้าน ในปริมาณที่มากกว่าการรายงานของผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำหรือฐานะต่ำ (ดูตาราง 3) ทางด้านการศึกษาของผู้ปกครอง ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ (2509) ก็ได้พบมานานแล้วว่าในหมู่ผู้ปกครองนักเรียนมัธยม 1-5 ในกรุงเทพฯ และธนบุรี จำนวน 429 คนนั้น ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป รายงานว่าได้ควบคุมเด็กในปกครองของตนมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่า ส่วนการวิจัยข้ามวัฒนธรรมของเคโตและคณะ (Kato, et. al., 2520) พบว่ามารดาไทย ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ที่มีฐานะสูงรายงานว่าได้พยายามควบคุมรายการที่เด็กดูมากกว่ามารดาฐานะต่ำ

ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้ว และยังได้รับการสนับสนุนจากผลการวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่มีผู้ประมวลไว้หลายเรื่อง (Robertson, 1979) เช่น บาวเออร์ (Bower, 1973) รายงานว่า 46% ของผู้ปกครองชาวอเมริกัน

ที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษารายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน ในขณะที่เพียง 25% ของผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับต่ำรายงานเช่นนี้ ส่วนอีกการวิจัยหนึ่ง (Rossiter & Robertson, 1975) ก็พบว่าผู้ปกครองที่มีฐานะสูงมักจะตอบสอดคล้องกับความคาดหมายของสังคมมากกว่าผู้ที่มีฐานะต่ำ แต่ผลการวิจัยครอบครัวในลอสแองเจลิส ไม่พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันและฐานะต่างกัน ได้ควบคุมการเปิดรับโทรทัศน์ของเด็กต่างกัน (Gross & Walsh, 1980)

ประเด็นที่สอง นอกจากระดับการศึกษาและฐานะของผู้ปกครองแล้ว ในการวิจัยนี้พบว่ามีตัวแปรประเภทความเกี่ยวข้องกับเด็กอีก 2 ตัวที่สามารถร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมการเข้าใจได้สูงสุดถึง 23% ทำนายการควบคุมการเปิดรับได้ 19% และการควบคุมการยอมตามได้ 10% ในกลุ่มรวม (ดูตาราง 7 ในภาคผนวก ค.) ซึ่งเป็นปริมาณการทำนายที่มากกว่าที่เคยมีผู้พบมาก่อน ตัวทำนายที่สำคัญ 2 ตัวนี้คือ การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็กและเวลาที่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวทำนายกับตัวแปรตาม ทำให้กล่าวได้ว่า ถ้าผู้ปกครองจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็กมากเท่าใด (ค่าอาร์สำหรับการควบคุมแต่ละด้านคือ .42, .46 และ .31 ตามลำดับ) มีเวลาใกล้ชิดเด็กเป็นประจำวันมากเท่าใด (ค่าอาร์สำหรับการควบคุมแต่ละด้านคือ .14, .13 และ .09 ตามลำดับ) ผู้ปกครองก็จะรายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามด้านมากเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กนั้นเป็นการควบคุมสื่อมวลชนในอดีตของผู้ปกครองต่อเด็ก เมื่อพบว่ารายงานการควบคุมในอดีตสอดคล้องกับรายงานการควบคุมในปัจจุบันอยู่มาก จึงอาจจะเป็นไปได้ว่าการวัดตัวแปรเหล่านี้ที่กระทำในช่วงเวลาเดียวกัน อาจมีอิทธิพลต่อกันได้ แต่ถ้าพบว่าความสอดคล้องนี้เป็นจริง ก็จะแสดงให้เห็นว่าการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น เกิดมานานและสะสมกัน จะได้มีการเสนอแนะการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป นอกจากนั้นผลนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างนิสัยการอ่านในเด็กเล็ก ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ติดตัวเด็กไปจนเป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ได้อีกโสตหนึ่งด้วย

ประเด็นที่สาม ในการวิจัยนี้ได้พบอย่างชัดเจนว่าความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก และความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนร่วมกันทำนายปริมาณการควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับได้ 9% ทำนายการควบคุมการยอมตามได้ 7% และทำนายการควบคุมความเข้าใจได้ 6% ในกลุ่มรวม และทำนายได้สูงกว่านี้ในกลุ่มย่อยบางกลุ่มด้วย ผลการวิจัยส่วนนี้แสดงว่าความตระหนักและความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก เป็นตัวแปรที่มีบทบาทแตกต่างกัน แต่ได้ช่วยเสริมกันในการทำนายการควบคุมเด็กใน 3 ด้าน โดยอาจกล่าวได้ว่าความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กมีบทบาทที่เหนือกว่าความเชื่อ และอาจสังเกตได้ว่าตัวแปรทั้งสองนี้เกี่ยวข้องกับการควบคุมเด็กประถมมากกว่าเด็กมัธยมอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 36 และ 37 ในภาคผนวก ค.) การวิจัยนี้ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนัก และการควบคุมที่ชัดเจนกว่าการวิจัยที่มีมาก่อนในประเทศไทย ซึ่งมักจะรายงานว่า ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กอยู่บ้าง โดยเฉพาะทางด้านผลเสียหาย แต่ก็ปรากฏว่าผู้ใหญ่อันประกอบด้วยบิดามารดาและครูอาจารย์ได้พยายามแนะนำหรือตักเตือนเด็กทางด้านนี้ไม่มากนัก (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ 2508, สมพงษ์ แตงตาด 2518 บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ 2518, Kato, et. al., 2520) ในต่างประเทศก็พบผลอยู่บ้างแต่ไม่ชัดเจน เช่น ไลเฟอร์และคณะ (Leifer, et. al., 1974) ได้รายงานว่า เช็น (Chen, 1973) ได้สัมภาษณ์มารดาผิวดำในชิคาโกจำนวนหนึ่ง และพบว่ามารดาเหล่านี้ตระหนักในอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อบุตร และได้ควบคุมบุตรเกี่ยวกับการรับรายการบางชนิด ส่วนเฟลด์แมนและคณะ (Feldman, et. al., 1977) ได้ศึกษาบิดามารดาของเด็กอายุ 2-12 ปีในเมืองฟิลาเดลเฟีย จำนวน 150 คน พบว่าปริมาณความตระหนักในผลดีและผลเสียของรายการและโฆษณาในโทรทัศน์ไม่สัมพันธ์กับปริมาณการควบคุมเด็กในปริมาณที่สูงพอที่จะยอมรับได้แต่อย่างไร

เมื่อไม่นานมานี้นักมานุษยวิทยาได้ศึกษาชาวอินเดียนแดงที่เพิ่งจะเริ่มมีโทรทัศน์ใช้ในสองหมู่บ้าน (Granzberg, 1985) เปรียบเทียบกัน ได้ยืนยันว่าผู้ใหญ่และผู้เฒ่าชาวอินเดียนแดง ได้ตีความหมายเนื้อหาที่ได้รับจากโทรทัศน์ แล้วพยายามอธิบายให้เด็ก ๆ ของตนเข้าใจในหลายด้านที่เขาเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่เด็กต่อไป

ส่วนการวิจัยที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและการควบคุมของผู้ปกครองซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยเยาวชนไทยนี้ คือการวิจัยของ บิบบี และคณะ (Bybee, et. al., 1982) ที่ได้มีการวัดความตระหนัก และการควบคุมของผู้ปกครองที่เข้ามาตรฐานเช่นเดียวกัน โดยบิบบีและคณะได้ศึกษานักวิชาการ 200 คน ที่มีลูกอายุน้อยกว่า 13 ปีเป็นส่วนใหญ่ โดยวัดปริมาณความตระหนักทั้งทางด้านประโยชน์และโทษของโทรทัศน์แยกจากกันเป็น 2 ตัวแปร ปรากฏว่าความเชื่อในประโยชน์ของโทรทัศน์สามารถทำนายปริมาณการควบคุมการประเมินค่าได้ประมาณ 8% ซึ่งใกล้เคียงกับที่พบในการวิจัยนี้มาก แต่ไม่สามารถทำนายการควบคุมอีกสองด้านได้ ส่วนปริมาณความเชื่อในโทษของโทรทัศน์นั้นสามารถทำนายปริมาณการควบคุมด้านจำกัดขอบเขตการรับโทรทัศน์ของผู้ปกครองกลุ่มนี้ได้ 4% และทำนายปริมาณการควบคุมด้านการประเมินค่าได้ 3% ส่วนการควบคุมความรู้ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับเนื้อหาในโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยพบว่าไม่สามารถทำนายได้โดยใช้ความตระหนักของผู้ปกครองเป็นตัวทำนาย

จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยครอบครัวไทยกับสื่อมวลชนนี้ ประสบความสำเร็จในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับการควบคุมของผู้ปกครอง มากกว่าการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบิบบี้และคณะดังกล่าวด้วย

ประเด็นที่สี่ ในการวิจัยนี้ได้พบว่าการรายงานของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผล และแบบรักสนับสนุน โดยตัวแปรทั้งสองนี้ร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการควบคุมเด็กแต่ละด้านได้ดังนี้คือ ทำนายการควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับได้ 24% ทางด้านการเข้าใจเนื้อหาได้ 21% และทางด้านการยอมตามได้ 14% ในกลุ่มรวม และสามารถจะทำนายได้สูงกว่านี้ในกลุ่มย่อยบางกลุ่มด้วย (ดูตาราง 5) นอกจากนี้ยังอาจสังเกตได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้สัมพันธ์กับการควบคุมเด็กทั้ง 3 ด้านในกลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง มากกว่าในกลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำอย่างเด่นชัด (ดูตาราง 38 และ 39 ในภาคผนวก ค.) การที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เกี่ยวข้องกับการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้รายงานมาก่อน แต่เข้าใจได้ว่าการควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น ก็คือการอบรมเลี้ยงดูเด็กวิธีหนึ่งซึ่งมีลักษณะแบบเฉพาะ

และอาจแตกต่างจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบควบคุมโดยทั่วไปก็ได้ การวิจัยที่ศึกษารายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองนักเรียนวัยรุ่นทางด้านที่ศึกษานี้มีไม่มากนัก เมื่อไม่นานมานี้ได้มีการวิจัยทางด้านนี้โดยตรงอยู่เรื่องหนึ่ง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์ 2528) ที่ศึกษาผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ จำนวน 662 คน โดยได้วัดปริมาณการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบควบคุม แบบใช้เหตุผล และแบบรักสนับสนุน จากผู้ปกครอง และได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบนี้ในผู้ปกครองประเภทต่าง ๆ ด้วย ผลปรากฏว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมไม่สัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูอีก 2 แบบในปริมาณสูงพอจะยอมรับได้ในกลุ่มผู้ปกครองรวม ส่วนในกลุ่มที่แยกย่อยนั้นปรากฏว่ารายงานปริมาณการควบคุมเด็กมักจะแปรปรวนกลับกับปริมาณการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลในกลุ่มผู้ปกครองต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญสูงถึง 10 กลุ่ม แต่ที่พบสอดคล้องกับผลการวิจัยปัจจุบันมีเพียง 4 กลุ่มคือ ในกลุ่มมารดาของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมที่เชื่ออำนาจนอกตนต่ำ และมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กมากนั้น ผู้ที่รายงานว่าควบคุมเด็กมากเท่าใดก็รายงานว่าใช้เหตุผลกับเด็กมาก ส่วนมารดาที่รายงานว่าควบคุมเด็กมากเท่าใด ก็รายงานว่ารักสนับสนุนเด็กมากนั้น ก็คือมารดาเด็กมัธยม มารดาฐานะสูง และมารดาจากครอบครัวแตกแยก ในการวิจัยนั้นได้ตัดสินว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมที่ศึกษานั้นถ้าใช้ในปริมาณมากจะเหมาะกับเด็กประถมต้นมากกว่าเด็กที่อายุมากกว่านั้น ส่วนในเด็กมัธยมนั้นควรมีการควบคุมน้อยลงตามอายุที่มากขึ้น จากลักษณะของนิยามปฏิบัติการของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และการรายงานการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 3 ด้านนั้น และจากผลการวิจัยที่ขัดแย้งกันนี้ ทำให้เข้าใจได้ว่าการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งทางด้านการเปิดรับ การเข้าใจเนื้อหา และการยอมตามการชักจูงของผู้ปกครองนั้น มีลักษณะที่แตกต่างจากการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมที่ศึกษาอยู่แต่เดิม และเป็นเครื่องชี้ว่า การควบคุมเยาวชนของผู้ปกครองนั้นอาจมีหลายองค์ประกอบและหลายมิติ การควบคุมบางประเภทควรใช้มากเมื่อเด็กยังเล็ก ส่วนการควบคุมบางประเภทควรใช้มากขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และการควบคุมบางประเภทควรใช้มากอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เด็กยังเล็กจนเติบใหญ่ จึงควรจะมีการวิจัยที่จะให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทางด้านนี้ต่อไปด้วย

ประเด็นที่ห้า จากการที่พบว่าตัวแปรอิสระ 3 ชุด ต่างก็สามารถทำนายปริมาณการควบคุมเด็กของผู้ปกครองได้ในปริมาณที่สูงพอสมควรนั้น ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ชุดนี้มีจำนวนรวมกัน 11 ตัว ในขั้นสุดท้ายของการวิเคราะห์ จึงได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมดมารวมกัน เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการทำนายของตัวแปรเหล่านี้ และแสวงหาอำนาจทำนายสูงสุดของการควบคุมเด็กแต่ละด้าน ผลปรากฏว่าจากตัวแปรอิสระ 11 ตัวได้เข้าสู่สมการทำนาย 4-6 ตัว และสามารถทำนายปริมาณการควบคุมการเปิดรับได้ 32% ทำนายปริมาณการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาได้ 31% และทำนายปริมาณการควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชนได้ 20% ในกลุ่มรวม ส่วนในกลุ่มย่อยทำนายได้ตั้งแต่ 10 ถึง 35% (ดูตาราง 8 ในภาคผนวก ค.) โดยปรากฏว่าตัวทำนายที่สำคัญที่สุดคือ การจัดหาหนังสือให้เด็กเมื่อยังเล็ก รองลงมาคือรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบของผู้ปกครอง และสำคัญเป็นอันดับสามคือความตระหนักและความเชื่อประโยชน์

ส่วนบิบบีและคณะ (Bybee, et. al., 1982) รายงานว่าเมื่อได้เพิ่มลักษณะทางชีวสังคมของผู้ปกครองเข้าเป็นตัวทำนายร่วมกับความตระหนักถึงผลดีและผลเสียของการชมโทรทัศน์ของผู้ปกครองแล้ว ทำให้สามารถทำนายปริมาณการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนแต่ละด้านได้ โดยเฉลี่ย 15% และทำนายได้สูงสุดไม่เกิน 25% โดยปรากฏว่าตัวทำนายที่สำคัญทางด้านชีวสังคม คือเพศของผู้ตอบ (มารดามักจะรายงานว่าได้ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนมากกว่าบิดา) จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยไทยเรื่องที่กำลังรายงานนี้ประสบความสำเร็จสูงสุดในการทำนายปริมาณความแปรปรวนของการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน โดยสามารถทำนายได้สูงกว่าการวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมา และได้พบตัวทำนายที่สำคัญนอกเหนือจากความตระหนักอีกหลายตัวดังได้กล่าวไปแล้ว

สรุปได้ว่าผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนน้อยคือ ผู้ปกครองที่จัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณน้อย อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย รักสนับสนุนน้อย เป็นผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย และเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย เป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ฐานะต่ำ และมีเวลาใกล้ชิดเด็กเป็นประจำวันน้อย

ลักษณะของผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบอย่างไม่เหมาะสม ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบคือแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล โดยได้วัดจากเด็กและผู้ปกครองแยกต่างหากจากกัน โดยใช้แบบวัดที่มีเนื้อหาเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะมีหลักฐานที่แสดงว่ารายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็กจะสัมพันธ์กับจิตลักษณะของเด็กมากกว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองจะสัมพันธ์กับจิตลักษณะของเด็ก นอกจากนั้นยังมีผู้พบว่ารายงานของเด็กกับรายงานของผู้ปกครองจากครอบครัวเดียวกัน เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองนั้นไม่สอดคล้องกันมากนัก (Serot, & Teevan, 1961; Goldin, 1969)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของรายงานการอบรมเลี้ยงดูกับตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัยนี้ ปรากฏว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งของผู้ปกครองและของเด็กมีบทบาทที่สำคัญ แต่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

รายงานการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนั้นเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ ทางฝ่ายผู้ปกครองมาก แต่ในขณะเดียวกันก็เกี่ยวข้องกับตัวแปรทางฝ่ายเด็กอยู่บ้าง โดยปรากฏความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ดังนี้ (1) รายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครองเป็นตัวทำนายที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ในการทำนายความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง (ดูตาราง 2 ค่าอาร์ในกลุ่มรวมคือ .29) (2) รายงานการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบของผู้ปกครองสามารถทำนายปริมาณการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน 3 ด้านได้ด้านละตั้งแต่ 14-24% ในกลุ่มรวม (ดูตาราง 5) โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีบทบาทที่สำคัญกว่าแบบรักสนับสนุน (3) การรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครองยังสัมพันธ์กับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมด้วย (ค่าอาร์คือ .16 ในกลุ่มรวม) (4) รายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของผู้ปกครอง เป็นตัวทำนายอันดับรองของปริมาณการชมโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ของเด็กในกรุงเทพฯ และเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง โดยปรากฏว่าผู้ใหญ่ที่รายงานว่ารักสนับสนุนเด็กมาก มีเด็กที่ชมโทรทัศน์มากชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ดูตาราง 11) ส่วนรายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของผู้ปกครอง เป็น

ตัวทำนายอันดับรองของปริมาณการฟังวิทยุต่อสัปดาห์ของนักเรียนมัธยม นักเรียนหญิง และเด็กที่อยู่กับผู้ปกครอง โดยปรากฏว่าผู้ใหญ่ที่รายงานว่าใช้เหตุผลกับเด็กมาก มีเด็กที่ฟังวิทยุน้อยชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากนั้นยังพบว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของผู้ปกครอง เป็นตัวทำนายอันดับรองของปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ของเด็ก 2 กลุ่มคือ นักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัดและนักเรียนหญิง โดยปรากฏว่าผู้ปกครองที่รายงานว่ารักสนับสนุนเด็กมาก มีเด็กที่ชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์มาก นอกจากนั้นยังพบว่า (5) ผู้ปกครองที่รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนเด็กมากเท่าไร ก็รายงานว่าเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากเท่านั้น (ค่าอาร์ในกลุ่มรวมคือ .29 มีนัยสำคัญที่ระดับ .001) และพบว่า (6) รายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็กและของผู้ปกครองจากครอบครัวเดียวกันนั้นมีความสัมพันธ์กันทางบวกในปริมาณที่ยอมรับได้ (ค่าอาร์คือ .14) ส่วนทางด้านใช้เหตุผล พบความสัมพันธ์สูงกว่าแต่ใกล้เคียงกัน (ค่าอาร์คือ .19 ในกลุ่มรวม ดูตาราง 40 ในภาคผนวก ค.)

ส่วนทางด้านรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบของเด็ก นอกจากจะสัมพันธ์ทางบวกกับรายงานการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในปริมาณต่ำแต่ยอมรับได้นั้น ยังปรากฏผลต่อไปนี้ 1) รายงานการอบรมเลี้ยงดูสองแบบของเด็ก สัมพันธ์กันทางบวกอย่างสูง (ค่าอาร์คือ .55 ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย ๆ ต่าง ๆ ตั้งแต่ .46 ในนักเรียนชายถึง .61 ในนักเรียนหญิง (ดูตาราง 40 ในภาคผนวก ค.) 2) รายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบรักสนับสนุนเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง (ดูตาราง 32 ในภาคผนวก ค.) (ค่าอาร์คือ .38 และ .37 ตามลำดับ) 3) รายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของเด็กเป็นตัวทำนายในอันดับรองของความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ (ดูตาราง 11) และความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ (ดูตาราง 12 ค่าอาร์คือ .25 และ .21 ตามลำดับในกลุ่มรวม) 4) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลเป็นตัวทำนายลักษณะความเชื่ออำนาจในตน (ค่าอาร์คือ .24 และ .23) และความมุ่งอนาคต

ของเด็ก (ค่าอาร์คือ .22 และ .19) ในอันดับหลัง ๆ แต่ยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ดูตาราง 18) นอกจากนี้ยังพบว่า 5) การรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลยังสัมพันธ์กับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองด้วย (ค่าอาร์คือ .12 และ .11 ตามลำดับ) 6) และปรากฏว่า การรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลของเด็ก ยังสัมพันธ์กับรายงานการควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง (ค่าอาร์คือ .17 และ .15 ตามลำดับ) และยังสัมพันธ์กับรายงานการควบคุมเด็กทางด้านความเข้าใจเนื้อหาด้วย (ค่าอาร์คือ .15 และ .14 ตามลำดับ ในกลุ่มรวม ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .01)

จึงสรุปได้ว่าทั้งทางฝ่ายผู้ปกครองและทางฝ่ายเด็กนั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีบทบาทสำคัญกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยรายงานการอบรมเลี้ยงดูทางฝ่ายผู้ปกครองก็สัมพันธ์กับตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครองอย่างสูง และรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูทางฝ่ายเด็ก ก็สัมพันธ์กับตัวแปรทางฝ่ายเด็กอย่างสูง และยังปรากฏว่ารายงานการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบสัมพันธ์กันสูงในการรายงานของเด็ก มากกว่าในการรายงานของผู้ปกครองอย่างเด่นชัด นอกจากนั้นยังพบความสอดคล้องเกี่ยวกับการรายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ในปริมาณที่สูงกว่าความสอดคล้องในรายงานการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนด้วย ความแตกต่างนี้ปรากฏชัดที่สุดในครอบครัวในชนบท (ดูตาราง 40 ในภาคผนวก ค.)

ในการวิจัยนี้ได้ใช้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูสองแบบทั้งของเด็กและผู้ปกครองเป็นตัวแปรอิสระแต่เพียงอย่างเดียว มิได้นำคะแนนของทั้ง 4 ตัวแปรนี้มาใช้เป็นตัวแปรตามทั้งนี้เพราะได้มีรายงานการวิจัยที่ใช้การรายงานการถูกอบรมเลี้ยงดูของเด็กเป็นตัวแปรตามอยู่บ้างแล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก 2520, 2524 และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2521) และมีรายงานการวิจัยที่ออกใหม่เมื่อเร็ว ๆ นี้ ซึ่งรายงานผลการศึกษามารดาไทยที่รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์ 2528) การวิจัยนั้นได้ศึกษาตัว

แปรหลายด้าน และให้คำตอบที่สำคัญและละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของผู้ปกครองไทยที่อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมน้อย

ในส่วนนี้จะได้สรุปผลจากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองกับตัวแปรอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้ปกครองที่รายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย คือผู้ที่รายงานว่าตนเองอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อย ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย และควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนสามด้านน้อย เป็นผู้ปกครองที่เด็กรายงานว่าอบรมเลี้ยงดูตนแบบใช้เหตุผลน้อย และมีเด็กที่มีทัศนคติที่ดีน้อยต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง

ส่วนผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนน้อย คือผู้ที่รายงานว่าตนเองอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลน้อย ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนสามด้านน้อย และเป็นผู้ปกครองที่เด็กรายงานว่าอบรมเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนน้อยด้วย

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบการวิจัยนี้กับการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าการวิจัยนี้มีลักษณะพิเศษ แตกต่างจากการวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมานาน ซึ่งเป็นข้อดีของการวิจัยนี้ 5 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางจิตวิทยาที่มุ่งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวและการรับสื่อมวลชนของเยาวชน จึงได้นำเอาจิตวิทยาหลายสาขามาผสมผสานกับทางนิเทศศาสตร์ คือจิตวิทยาการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรม จิตวิทยาทัศนคติ และจิตวิทยาบุคลิกภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่า การวิจัยนี้ได้นำเอาทฤษฎีและหลักที่ได้จากผลการวิจัยต่าง ๆ ทางจิตวิทยามาประยุกต์ในการวิจัยทางด้านการรับสื่อมวลชนของเยาวชน ผลการวิจัยนี้จึงสามารถเพิ่มความกว้างขวาง และความเข้มข้นทางวิชาการให้แก่เนื้อหาในสาขาสื่อ-สารมวลชน ในด้านที่ยังเป็นที่ต้องการอีกมาก นั่นก็คือทางด้านของผู้รับสื่อ นอกจากนี้ยังเป็นการชี้แนวทางให้แก่นักวิจัย ในการที่จะนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการศึกษาปัญหาที่ต้องการความร่วมมือจากสหวิทยาการ ดังเช่นสื่อสารมวลชนนี้

ประการที่สอง การวิจัยนี้ได้มีการวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่รัดกุม ครอบคลุม และเข้ามาตรฐาน เช่น การวัดปริมาณความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้-ปกครอง การวัดปริมาณการรับโทรทัศน์เป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ การวัดปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด และจิตลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก โดยมีวิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดตามหลักวิชาการทางจิตวิทยาด้วย จึงทำให้ผลจากการวิจัยนี้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ประการที่สาม การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม ที่เก็บข้อมูลจากผู้ปกครองและนักเรียนจากครอบครัวเดียวกัน จำนวน 1,600 คู่ แล้วนำข้อมูลจากผู้ปกครองและจากเด็กในครอบครัวเดียวกันมาศึกษาร่วมกันเป็นคู่ ๆ ฉะนั้นในการวิจัยนี้ครอบครัวจึงเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ การนำคำตอบของผู้ปกครองมาสัมพันธ์กับคำตอบของเด็กในปกครองนี้ เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ระหว่างบุคคล ตามแนวของจิตวิทยาสังคม รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ เป็นความก้าวหน้าจากการวิจัยที่เก็บข้อมูลจากเด็กและผู้-ปกครองในครอบครัวเดียวกัน แต่วิเคราะห์ข้อมูลของเด็กแยกต่างหากจากข้อมูลของผู้ปกครอง ซึ่งมักปรากฏอยู่เสมอในการวิจัยครอบครัวกับสื่อมวลชนในประเทศไทยและแม้แต่ในต่าง-ประเทศ ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงให้ผลที่สามารถจะชี้ให้เห็นถึงตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครอง และครอบครัว ที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของเด็กได้อย่างน่าเชื่อถือมากขึ้น

ประการที่สี่ ในการวิจัยนี้ได้ศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันหลายขั้นตอน ตั้งแต่ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง การควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชน โดยศึกษาการควบคุมถึง 3 ด้าน เพื่อโยงมายังการรับสื่อมวลชนของเด็ก ซึ่งมีถึง 6 ตัวแปรด้วยกัน และจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในเด็กถึง 3 ด้าน นอกจากนั้นยังได้ศึกษาตัวแปรเสริมที่สำคัญทางฝ่ายเด็ก และผู้ปกครองอีกหลายตัว ส่วนจุดเด่นของการวิจัยนี้ทางด้านความกว้างขวาง คือการศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดพร้อมกันคือ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งทำให้สามารถเปรียบเทียบบทบาทของสื่อมวลชนเหล่านี้ที่มีต่อเด็ก และสามารถศึกษาความสัมพันธ์ของการรับสื่อมวลชนเหล่านี้ในเด็ก ซึ่งทำให้ได้ผลการวิจัยที่กว้างขวางและลึกซึ้งไปพร้อมกัน

ประการสุดท้ายคือ เนื่องจากการวิจัยนี้มีความกว้างขวางและลึกซึ้ง จึงทำให้ได้ความรู้ที่เป็นภาพที่ต่อเนื่องกัน มีประโยชน์อย่างยิ่งในการนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาเด็ก พัฒนาครอบครัว และปรับปรุงคุณภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทย ดังจะได้กล่าวต่อไป นอกจากนั้นยังสามารถจะชี้ประเด็นสำคัญซึ่งควรจะทำการวิจัยต่อไปด้วย

ส่วนข้อจำกัดของการวิจัยนี้มีที่สำคัญ 3 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาคสนามที่มุ่งจะแสวงหาตัวแปรสำคัญที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นไทย โดยในการวิจัยนี้ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ มากมาย แต่ไม่มีหลักฐานพอที่จะตัดสินลงไปได้ว่า มีตัวแปรใดบ้างที่เป็นสาเหตุของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น การรับสื่อมวลชนของเด็กเป็นสาเหตุของการที่เด็กมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณที่แตกต่างกันหรือไม่ และลักษณะบางประการของเด็กเป็นสาเหตุให้เด็กเลือกรับสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน หรือทำให้ผู้ปกครองควบคุมเด็กต่างกันหรือไม่ ในบางกรณีได้กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในทำนองที่แสดงถึงความเป็นสาเหตุและผลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาด้วย ซึ่งก็ไม่สามารถจะยืนยันได้จากผลการวิจัยนี้

ประการที่สอง การวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีต ในช่วงเวลาเดียวกับที่วัดตัวแปรเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน อาจจะทำให้พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสอดคล้องกันมากกว่าความเป็นจริง เช่น การวัดตัวแปรการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็ก ซึ่งถามย้อนไปเมื่อเด็กอายุได้ 3 ขวบเป็นต้นมา และการวัดตัวแปรการควบคุมสื่อมวลชน 3 ด้านและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ ซึ่งเป็นตัวแปรเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน อาจเป็นไปได้ว่าผู้ปกครองใช้ปริมาณการควบคุมในปัจจุบัน เป็นหลักในการตอบเกี่ยวกับการควบคุมในอดีต แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ก็รายงานว่าตนจำได้ดีมากถึงดีเกี่ยวกับการควบคุมในอดีต ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองของนักเรียนประถมปลาย หรือผู้ปกครองนักเรียนมัธยมต้นก็ตาม

ประการที่สาม การวัดปริมาณการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนในการวิจัยนี้ได้ขอให้ผู้ปกครองรายงานและการวัดปริมาณการรับสื่อมวลชน และความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน ได้ขอให้เด็กรายงาน จึงอาจจะไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมและการ

ปฏิบัติจริงของผู้ตอบก็ได้ แต่เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากคนเป็นจำนวนมากในหลายด้าน ในการวิจัยภาคสนามเพื่อมุ่งจะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นจำนวนมาก เพื่อเสนอแนะการวิจัยที่แคบเฉพาะต่อไป จึงต้องใช้การสอบถาม แทนการสังเกตพฤติกรรมในขณะที่กำลังเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากรายงานการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และผลของการวิจัยนี้ทำให้เชื่อได้ว่า การวิจัยนี้มีคุณสมบัติทางด้านที่เป็นข้อดี มากกว่าทางด้านข้อจำกัด ส่วนข้อจำกัดที่มีอยู่นี้เกิดควบคู่กับข้อดีดังกล่าว และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อได้ตระหนักถึงข้อจำกัดเหล่านี้ตั้งแต่เริ่มต้นก็ได้พยายามควบคุมข้อจำกัดให้อยู่ในปริมาณที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการระมัดระวังในการเขียนเนื้อความในแบบวัด และการจัดให้มีคำถามอื่นเพื่อตรวจสอบปริมาณข้อจำกัดบางด้านด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปนี้มีรากฐานมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ซึ่งสามารถตอบคำถามได้มากพอสมควร และนำไปสู่การเกิดคำถามใหม่ ๆ ที่สืบเนื่องกัน อันเป็นหลักฐานในการตั้งสมมติฐานในการวิจัยที่ควรจะกระทำต่อไป นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตัวแปรบางตัว ในกลุ่มตัวอย่างย่อยบางประเภท ไม่พบผลที่เด่นชัดในการวิจัยนี้ จึงเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งในการที่จะเสนอแนะการวิจัยทางด้านอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ข้อจำกัดต่าง ๆ ในการวิจัยนี้ ก็จะใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะการวัดและการวิจัยที่จะหลีกเลี่ยงข้อจำกัดเหล่านี้ เพื่อให้ได้ผลวิจัยทางด้านที่ต้องการเพิ่มเติมต่อไป ข้อเสนอแนะในการวิจัยนี้จึงมี 4 ด้าน และในแต่ละด้านก็จะได้เสนอหัวข้อควรวิจัยที่แคบเฉพาะต่าง ๆ ด้วยดังต่อไปนี้

<u>การวิจัยเชิงทดลอง</u> เพื่อศึกษาปัจจัยที่อาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของเยาวชนไทย ในการวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยภาคสนาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าอาจจะเป็นสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่น ได้พบความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างตัวแปรต่าง ๆ อันจะเป็นเครื่องชี้ว่าตัวแปรใดบ้างควรจะได้

นำไปใช้ในการวิจัยทางด้านนี้ต่อไป และตัวแปรใดบ้างที่ดูจะไม่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนของเด็ก ในการวิจัยนี้ได้พบแม้กระทั่งว่า การรับสื่อมวลชนในลักษณะใดที่มีความสำคัญควรศึกษาต่อไป และการรับสื่อมวลชนในบางลักษณะมิได้มีความสำคัญต่อจิตใจของผู้รับแต่อย่างไร

สืบเนื่องจากผลการวิจัยนี้ จะได้เสนอแนะการวิจัยเชิงทดลองใน 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

การทดลองพัฒนาผู้ปกครองในการควบคุมเด็ก กับการรับสื่อมวลชนของเด็ก ในการวิจัยนี้ได้พบว่าผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็จะควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทางด้านการเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมตามมากขึ้นเท่านั้น และต่อมาพบว่าความตระหนัก การควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ (ดูภาพ 4) ฉะนั้นจึงควรที่จะเลือกผู้ปกครองที่มีเด็กที่รับสื่อมวลชนอย่างไม่เหมาะสมเท่าที่ควร มาพัฒนาใน 3 ด้านที่กล่าวถึง เพื่อศึกษาว่าหลังจากพัฒนาแล้วเด็กของผู้ปกครองเหล่านี้จะมีการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมมากขึ้นหรือไม่เพียงไร เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนได้รับการพัฒนาและเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนา

การทดลองพัฒนาทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาการรับสื่อมวลชนที่มีคุณค่าของเด็ก ในการวิจัยนี้ได้พบว่าเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากเท่าใด เป็นผู้ที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนมากเท่านั้น จึงควรนำเยาวชนที่รับสื่อมวลชนอย่างไม่เหมาะสมมาพัฒนาทัศนคติทางด้านนี้ และอาจจะพัฒนาการควบคุมและการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองควบคู่ไปด้วย แล้ววัดความเปลี่ยนแปลงในนิสัยการรับสื่อมวลชนที่มีประโยชน์ของเด็ก เปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนา

การทดลองส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับเด็ก เพื่อพัฒนาการรับสื่อมวลชนของเด็ก ในการวิจัยนี้ได้พบว่าเด็กที่ชมรายการโทรทัศน์ที่มี

ประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่รับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมมากเท่านั้น จึงควรแนะนำผู้ปกครอง ให้การกระตุ้น และจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับเด็กในปกครองให้มากและสม่ำเสมอขึ้น แล้วศึกษาว่าผู้ปกครองเหล่านี้จะควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนมากขึ้นเพียงใด เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากขึ้นหรือไม่ และเด็กจะรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมมากขึ้นกว่าเดิมเพียงใด โดยเปรียบเทียบผลกับก่อนการจัดกระทำ และเปรียบเทียบผลกับกลุ่มควบคุมด้วย

การทดลองพัฒนาจิตใจของเด็ก เพื่อศึกษาผลในการเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชน ในการวิจัยนี้ได้พบว่าปริมาณความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตลักษณะ 3 ประการของเยาวชน กล่าวคือ เยาวชนที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่การวิจัยนี้พบว่ามีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีความเชื่ออำนาจในตนสูง และมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงด้วย ในการวิจัยนี้ไม่สามารถจะบอกได้ว่าจิตลักษณะทั้งสามนี้เป็นสาเหตุหรือผลของการรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมของเด็ก หรือตัวแปรทั้งสองฝ่ายไม่ได้เป็นทั้งสาเหตุและผลของกันและกัน แต่จิตลักษณะกับการรับสื่อมวลชน ต่างก็เป็นผลของสาเหตุอื่นร่วมกัน จึงควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาว่าเมื่อจิตลักษณะของเด็กพัฒนาขึ้น การรับสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมของเด็กจะเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด การวิจัยเชิงทดลองจะให้หลักฐาน ที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับความเป็นสาเหตุและผลระหว่างตัวแปร ได้มากกว่าการวิจัยแบบอื่น ๆ ส่วนทางด้านการให้เด็กได้รับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน แล้วพบว่าเด็กที่ได้รับมีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาสูงกว่าเดิมและสูงกว่ากลุ่มควบคุมนั้น ก็ได้มีการวิจัยพบผลกันมาบ้างแล้ว

<u>การวิจัยแบบช่วงยาว</u> ในการวิจัยนี้ได้พบผลอย่างน้อยสองประเด็น ที่แสดงว่าควรจะมีการวิจัยแบบช่วงยาวเพื่อศึกษาผลให้ถ่องแท้ การวิจัยแรกคือ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการรับสื่อมวลชนตามอายุของเยาวชน ในการวิจัยนี้ได้ใช้เด็กในสองช่วงอายุ คือเด็กวัยก่อนวัยรุ่น (ประถมปลาย) และเด็กวัยรุ่นตอนต้น (มัธยมต้น) และพบว่าเด็กในทั้งสองช่วงอายุนี้ มีผู้ปกครองที่ตระหนักและควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนต่างกัน และเด็กที่อายุ

ต่างกันก็รับสื่อมวลชนในปริมาณที่ต่างกันด้วย การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบตัดขวาง จึงทราบแต่เพียงว่าเด็กที่มีอายุ (หรือชั้นเรียน) ต่างกัน แตกต่างกันในเรื่องเหล่านี้ แต่ไม่สามารถจะทราบได้ว่าเมื่อเด็กคนเดียวกันนี้เติบโตขึ้นจากวัยก่อนรุ่นเป็นวัยรุ่น ผู้ปกครองจะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป และเด็กจะรับสื่อมวลชนที่เปลี่ยนไปหรือไม่และมากเพียงใด จึงควรมีการวิจัยแบบช่วงยาวติดตามเด็กกลุ่มเดียวกัน และวัดซ้ำในช่วง 3-5 ปี

การวิจัยที่สอง คือการวิจัยแบบช่วงยาวเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมเด็กเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนด้านต่าง ๆ ในการวิจัยนี้ได้พบว่าถ้าผู้ปกครองรายงานว่าได้จัดหาหนังสือให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กมาก (เริ่มตั้งแต่ 2-3 ขวบเป็นต้นมา) ผู้ปกครองก็จะรายงานว่าได้ควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันมากด้วย ดังได้กล่าวแล้วว่า การวัดตัวแปรทั้งสองชนิดในเวลาเดียวกัน อาจทำให้พบความสัมพันธ์มากเกินความเป็นจริงได้ จึงควรวัดปริมาณและคุณภาพในการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กของผู้ปกครองในขณะเมื่อเด็กอายุ 3 ขวบ แล้วติดตามวัดปริมาณการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน ทางด้านการเปิดรับ การเข้าใจ และการยอมตาม เมื่อเด็กอายุ 10-13 ปี แล้วศึกษาปริมาณความสอดคล้องของการควบคุมในอดีตและปัจจุบันของผู้ปกครอง และความเกี่ยวข้องของการควบคุมเหล่านี้ กับการรับสื่อมวลชนในปัจจุบันของเด็ก และคุณภาพทางจิตใจของเด็กเหล่านี้ด้วย

<u>การวิจัยในแนวอื่น</u> แม้ในการวิจัยนี้จะประสบความสำเร็จอย่างมากในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ แต่ก็ยังมีตัวแปรบางตัว ที่การวิจัยนี้พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่นำมาศึกษาเกี่ยวข้องน้อย ตัวแปรเหล่านี้คือ ปริมาณการรับสื่อมวลชนต่อสัปดาห์ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ และปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชน

ทางด้านปริมาณการรับสื่อมวลชนต่อสัปดาห์นั้น ในการวิจัยนี้พบว่าครอบครัวมีบทบาทเกี่ยวข้องน้อย และปริมาณการรับสื่อมวลชนเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์ ก็เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่น่าปรารถนา 3 ประการของวัยรุ่นน้อยมาก แต่ปริมาณการรับสื่อมวลชนของบุคคลก็ยังเป็นสิ่งสำคัญควรศึกษาในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และการใช้เวลาว่าง เป็นต้น

จึงควรมีการแสวงหาตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายปริมาณการรับสื่อมวลชนของวัยรุ่นในกาล-เทศะต่าง ๆ และในวัยรุ่นประเภทต่าง ๆ โดยอาจจะศึกษาในแง่ของปริมาณความต้องการ การบำบัดของผู้รับ และในแง่การกระตุ้นให้รับของสื่อแต่ละชนิดด้วย

เนื่องจากการวิจัยนี้และการวิจัยอื่น ๆ แม้ในต่างประเทศพบว่า ปริมาณการชมโทรทัศน์ของเยาวชนและของผู้ใหญ่กำลังเพิ่มมากขึ้น และจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ทางด้านของเทปโทรทัศน์ ผู้รับจึงสามารถจะเพิ่มปริมาณการรับโดยตนเอง และสามารถเลือกเนื้อหาที่จะชมได้อย่างกว้างขวางกว่าเดิมมาก การวิจัยทางด้านการรับสื่อมวลชนจึงมีความสำคัญยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ

ส่วนทางด้านความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนของผู้ปกครองนั้น ในการวิจัยนี้พบว่าตัวแปรนี้มีความเกี่ยวข้องกับปริมาณการควบคุม 3 ด้านของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับปริมาณการชมโทรทัศน์ และปริมาณการฟังวิทยุของเด็กในชนบท และเด็กที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่ำ นอกจากนี้ความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง ยังเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ 2 ประการของเด็กนักเรียนประถมปลาย นั่นคือความเชื่ออำนาจในตน และความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วย แต่การวิจัยนี้ไม่ประสบผลสำเร็จในการแสวงหาตัวแปรอิสระที่จะสามารถทำนายความแปรปรวนของปริมาณความเชื่อของผู้ปกครองได้ ในขณะที่สามารถจะทำนายปริมาณความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองได้บ้าง ฉะนั้นจึงควรมีการวิจัยที่แสวงหาตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายปริมาณความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก ของผู้ปกครอง โดยอาจจะแยกวัดปริมาณความเชื่อในประโยชน์ ออกจากปริมาณความเชื่อในโทษของสื่อมวลชนต่อเด็กด้วย และควรใช้ตัวแปรอิสระทางด้านการใช้สื่อมวลชนของผู้ปกครองเอง และบุคลิกภาพบางประการของผู้ปกครองเป็นตัวทำนาย

<u>การวิจัยเชิงคุณภาพ</u> ในการวิจัยนี้นอกจากจะได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังมีขนาดใหญ่พอที่จะจำแนกผู้ถูกศึกษาตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังหลายด้าน เพื่อศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มที่แยกย่อยลงไปได้ด้วย จึงทำให้

ทราบได้ว่าในผู้ถูกศึกษาบางประเภทนั้น ไม่พบปริมาณความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาเลย หรือพบในปริมาณที่น้อยกว่าในกลุ่มย่อยอื่น ๆ และน้อยกว่าในกลุ่มตัวอย่างรวมด้วย ถ้าพบผลเช่นนี้บ่อยครั้งในกลุ่มตัวอย่างประเภทใด ก็แสดงว่าผลการวิจัยนี้ไม่ได้รับการยืนยันในกลุ่มตัวอย่างย่อยนั้น ๆ กลุ่มตัวอย่างย่อยที่ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเด่นชัดในการวิเคราะห์บ่อยครั้งที่สุด คือกลุ่มผู้ตอบจากชนบท จึงควรจะใช้การวิจัยในรูปแบบอื่นกับกลุ่มตัวอย่างประเภทนี้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มผู้ตอบจากชนบท คือกลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองที่อยู่ในต่างจังหวัด ที่มิใช่ในเขตอำเภอเมือง พบผลในกลุ่มนี้ว่าตัวแปรอิสระคือ ภูมิหลัง ความตระหนัก และรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการควบคุมเด็กใน 3 ด้านน้อยมาก นอกจากนั้นยังพบว่าตัวแปรอิสระที่ศึกษาเกือบทั้งหมด ทำนายทัศนคติที่ดีของเด็กในชนบทต่อการควบคุมสื่อมวลชนได้น้อยกว่าในกลุ่มย่อยอื่น ๆ นอกจากนั้นยังปรากฏว่าตัวแปรทางฝ่ายผู้ปกครอง เช่น รายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการควบคุมเด็ก ทำนายการรับสิ่งตีพิมพ์ของเด็กชนบทได้น้อยทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพของการรับ นอกจากนั้นการรับสื่อมวลชนทั้ง 6 ตัวแปรของเด็กชนบท เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะสองประการของเด็กน้อยกว่าในกลุ่มย่อยประเภทอื่น คือ ลักษณะมุ่งอนาคต และความเชื่ออำนาจในตน

การที่พบผลเช่นนี้ในกลุ่มตัวอย่างจากชนบท แต่ไม่ปรากฏในกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ หรือในกลุ่มตัวอย่างจากตัวเมืองในต่างจังหวัด อาจจะเป็นเพราะในชนบทนั้นมีความแตกต่างจากอีกสองแห่งในหลายด้าน คือ (1) การแพร่กระจายสื่อไปในชนบท อาจจะน้อยกว่าในถิ่นที่เจริญกว่า โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ จึงอาจจะทำให้ผู้ปกครอง ไม่คุ้นเคยกับอิทธิพลของสื่อมวลชนมากเท่าในที่อื่น ๆ และเด็กก็มีเนื้อหาที่จะเลือกรับในปริมาณจำกัดกว่าในที่ ๆ เจริญกว่า จึงทำให้ไม่พบผลเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ ซึ่งอาจจะเหมาะกับถิ่นที่เจริญแล้วทางด้านสื่อสารมวลชนทุกด้าน (2) สื่อหลายชนิดอาจจะเป็นของใหม่สำหรับชนบท เช่น โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ ปฏิกริยาของผู้ใหญ่และเด็กต่อสื่อใหม่ ๆ นี้ อาจจะยังไม่คงตัวมากเท่าในถิ่นอื่น ๆ ที่มีสื่อเหล่านี้มานาน (3) วิธีการวัดแบบใช้มาตรประเมินค่าอาจไม่เหมาะสม โดยเฉพาะกับผู้ใหญ่ในชนบท ฉะนั้นจึงควรจะศึกษาสาเหตุและผลของการรับ

สื่อมวลชนของเยาวชนในชนบท ด้วยวิธีการร่วมกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรม รวมทั้งสัมภาษณ์คนในกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังเช่นที่นักมานุษยวิทยาศึกษาพฤติกรรมของชาวอินเดียนแดงที่เพิ่งเริ่มมีโทรทัศน์ใช้ในชุมชนได้ไม่เกิน 5 ปีที่กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นยังควรสังเกตพฤติกรรมระหว่างผู้ใหญ่และเด็กขณะรับโทรทัศน์ร่วมกัน เพื่อเปรียบเทียบความตระหนัก และการควบคุมเด็กทางด้านการเปิดรับ การเข้าใจเนื้อหา และการยอมตามการชักจูงของผู้ใหญ่ในชนบทและในเมืองด้วย

สรุปได้ว่าในการวิจัยนี้สามารถให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปในหลายด้าน ทั้งทางด้านการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยแบบช่วงยาว การใช้ตัวแปรทางด้านอื่น และการใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะมาเสริมทางด้านที่ยังขาดไป และหลีกเลี่ยงข้อจำกัดบางประการที่พบในการวิจัยนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติ ๆก

ในการวิจัยนี้ได้พบข้อความจริงที่สำคัญหลายประการเกี่ยวกับสาเหตุและผลของการรับสื่อมวลชนของเยาวชนไทย และเมื่อได้นำข้อมูลที่ได้นี้ไปเปรียบเทียบหรือประสานต่อจากข้อมูลที่มีผู้เสนอไว้ก่อน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ได้พบข้อสนับสนุนความเป็นเหตุและผล และแนวทางการตีความข้อมูลเหล่านี้ จากนักวิชาการทางด้านนี้หลายกลุ่มที่สอดคล้องกัน ทำให้ได้ภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง สามารถนำมาเป็นรากฐานในการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติใน 3 ด้านคือ การพัฒนาสื่อมวลชน การพัฒนาบิดามารดา และการพัฒนาเยาวชน ดังต่อไปนี้

<u>การพัฒนาสื่อมวลชน</u> ในการวิจัยนี้ได้พบว่าเนื้อหาในรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และเรื่องราวในสิ่งตีพิมพ์นั้นมีความสำคัญต่อจิตใจของเยาวชนไทยมาก นอกจากนั้นปริมาณการอ่านสิ่งตีพิมพ์ และปริมาณการชมโทรทัศน์ก็มีความสำคัญควบคู่ไปด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าเยาวชนไทยที่รายงานว่าชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิดมาก โดยใช้เวลาในการอ่านสิ่งตีพิมพ์ที่มีประโยชน์มากชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเลือกชมแต่รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จึงเป็นผู้ที่ชมโทรทัศน์น้อยชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นผู้ที่มีลักษณะ

ทางจิตใจที่น่าปรารถนา 3 ประการในปริมาณสูงคือ มีความมุ่งอนาคตสูง มีความเชื่ออำนาจในตนสูง และมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่รับสื่อมวลชนทั้งสามชนิดอย่างไม่เหมาะสม จากผลการวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะแก่สื่อมวลชนแต่ละชนิดดังนี้

1) <u>โทรทัศน์</u> ในที่นี้จะได้เสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ เวลาที่เหมาะสมในการเสนอรายการ และเทคโนโลยีใหม่ ได้ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่าโทรทัศน์ทำหน้าที่ให้ความรู้และเสนอแบบอย่างแก่ผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิผลสูงกว่าสื่อมวลชนอีกสองประเภทคือ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ โทรทัศน์เป็นสื่อที่เด็กเข้าใจได้ง่ายที่สุด และจดจำเนื้อหาได้มากที่สุด นอกจากนั้นในการวิจัยนี้ยังพบว่าเยาวชนไทยใช้เวลาในการชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งมากกว่า 2 เท่าของเวลาที่เยาวชนใช้ฟังวิทยุ (เฉลี่ย 11 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และมากกว่า 5 เท่าของเวลาที่เยาวชนใช้อ่านสิ่งตีพิมพ์ (เฉลี่ย 4 ชั่วโมง 30 นาทีต่อสัปดาห์) ฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอรายการโทรทัศน์ จึงมีบทบาทสำคัญมากต่อสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เนื้อหาที่มีประโยชน์คือ เนื้อหาที่จะให้ความรู้ ให้ข้อคิดเห็น แสดงคุณธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม ให้ตัวแบบ ที่แสดงถึงความมุ่งอนาคตมากกว่ามุ่งปัจจุบัน แสดงประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้ที่รู้จักคาดการณ์ไกล รู้จักอดได้รอได้ รู้จักควบคุมตนเอง แสดงลักษณะของผู้ที่เชื่ออำนาจในตน ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แสดงให้เห็นว่าความดีจะชนะความชั่วได้อย่างไร แสดงให้เห็นว่าความชั่วนอกจากจะใช้ทำลายผู้อื่นแล้ว ยังสามารถทำลายผู้กระทำเองและคนชั่วมักจะทำลายคนชั่วด้วยกันเองด้วย ส่วนเนื้อหาที่จะกระตุ้นพัฒนาการทางเหตุผลเชิง-จริยธรรมของคนในสังคมนั้น จะต้องเสนอเหตุการณ์ที่เป็นการขัดแย้งระหว่างความต้องการของ 2 ฝ่าย เช่น ของตนเองกับพวกพ้อง ของพวกพ้องกับประเทศชาติหรือส่วนรวม หรือของประเทศของตนกับของมนุษยชาติ แล้วให้ตัวเอกเลือกกระทำเพื่อสนองความต้องการที่เป็นการเสียสละ เห็นแก่ตัวแต่น้อย เห็นแก่พวกพ้อง หรือส่วนรวมให้มาก ในเรื่องควรมีการแสดงถึงเหตุผลในการที่บุคคลได้เลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ชัดเจน และแสดงถึงผลดีที่เกิดจากการเลือกกระทำด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมนั้นด้วย นอกจากนั้นยังควรแสดงถึง

ผลเสียที่เกิดกับผู้ที่กระทำการต่าง ๆ ด้วยความเห็นแก่ตัว หรือเห็นแก่พวกพ้อง ในขณะที่ควรจะเห็นแก่ส่วนรวมด้วย เนื้อหาที่จะพัฒนาจิตใจผู้ชมได้ดีนั้นจะต้องแสดงว่าคนดีจะต้องเป็นผู้ชนะในที่สุด

การนำเสนอเนื้อหานี้จะเสนอในรูปของละครหรือภาพยนตร์โทรทัศน์เท่านั้นไม่พอ ยังจะต้องอยู่ในรูปของข่าวที่คัดเลือกมาเสนอ สารคดี และอื่น ๆ ด้วย แม้แต่รายการสด เพราะเยาวชนจะชมแทบทุกรายการอยู่แล้ว เรื่องบู๊ดุเดือดและความชั่วร้ายที่จำเป็นจะต้องมีอยู่ในเนื้อหาควบคู่กับทางด้านดีนั้น ก็ควรมีอยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าทางด้านที่มีคุณ-ประโยชน์ และการเสนอความดีควรเข้มข้นกว่าการเสนอความชั่วด้วย

ส่วนเวลาของการนำเสนอรายการโทรทัศน์นั้นรัฐควรออกกฎเกณฑ์ให้มีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่เด็กและผู้ใหญ่ให้มากในช่วงที่คนนิยมชมโทรทัศน์คือตั้งแต่ 18.00 น. ถึง 22.00 น. ในวันธรรมดา และเพิ่มช่วง 9.00 น. ถึง 12.00 น. ในวันหยุด (แม้ในขณะนี้จะยังมีบางช่วงของเวลายอดนิยมที่ควรออกรายการ)

ส่วนโฆษณาในโทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลต่อผู้รับมาก เพราะการเสนอที่ซ้ำซากในเวลาที่ห่างกันไม่มากนัก และผู้สร้างมุ่งที่จะชักจูงบังคับผู้รับให้ยอมรับและกระทำตามโดยตรง จึงควรได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากผู้รับผิดชอบทางด้านนี้

การที่ผู้ชมไม่สามารถจะควบคุมเวลาและปริมาณการรับเนื้อหาประเภทต่าง ๆ จากรายการที่ส่งผ่านสถานีโทรทัศน์ ทำให้มีผู้นิยมใช้เทปโทรทัศน์มาเปิดชมตามรสนิยมและความต้องการในเวลาที่ผู้ชมสะดวก จึงเพิ่มความสามารถของบุคคลในการที่จะเลือกชมแต่เนื้อหาที่ตนพอใจได้มากขึ้น ความนิยมชมรายการจากเทปโทรทัศน์ นับวันจะมีมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีผู้ได้รับประโยชน์จากการเลือกชมแต่รายการที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็จะมีผู้ที่ได้รับผลเสียจากการเลือกชมแต่รายการที่มีโทษมากยิ่งขึ้นด้วย ฉะนั้นการควบคุมรายการที่ครอบครัวเคยมอบให้ทางสถานี และเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบนั้น บัดนี้กำลังจะกลับมาตกหนักอยู่ที่บิดามารดา และผู้ปกครองของเด็กมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม อย่างหลีก-เลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นจึงควรที่จะได้มีการพัฒนาบิดามารดาและพัฒนาเยาวชน ในเรื่องนี้ดังจะได้กล่าวต่อไป

2) สิ่งตีพิมพ์ หมายถึงหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ นิตยสาร และวารสารต่าง ๆ ตลอดจนหนังสืออ่านเล่นและหนังสือการ์ตูน สิ่งตีพิมพ์ประเภทที่มีเพิ่มเติมเข้ามาในวงการอ่านของไทยที่น่ายินดีอย่างยิ่ง คือหนังสือเกี่ยวกับศาสนา โดยเฉพาะพุทธ-ศาสนา ที่สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้อ่านได้หลายประเภท และกระตุ้นความสนใจของเยาวชนได้มาก ตลอดจนชี้แนวทางปฏิบัติที่ดีงามให้แก่คนทุกระดับอายุด้วย สิ่งตีพิมพ์ทั้งหลายมีลักษณะเป็นวัตถุที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งผู้ใช้จะเลือกอ่านได้ตามรสนิยม ในปริมาณและกาลเทศะที่แต่ละคนพอใจ และผู้รับอาจป้องกันการยัดเยียดเนื้อหาที่ไม่น่าปรารถนาเข้าสู่ครอบครัวและตนเองได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ แต่ขณะนี้การปฏิบัติประเภทยัดไส้ ประเภทกาฝาก และประเภทพรางตา ก็เริ่มปรากฏมากจึงจำเป็นที่ทั้งรัฐและครอบครัวจะได้ควบคุมมิให้เนื้อหาที่มีโทษไหลบ่าเข้าสู่สายตาของเยาวชนไทยให้มากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยนี้พบอย่างเด่นชัดว่า การชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ที่มากด้วยปริมาณและคุณค่านั้น ปรากฏในเยาวชนที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในปริมาณสูง นอกจากนั้นยังปรากฏว่าครอบครัวใดจัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้แก่เด็กเมื่อยังเล็กในปริมาณมากเท่าใดก็จะเป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านที่ดีให้แก่เด็กเมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่นด้วย

ในปัจจุบันตลาดหนังสือของไทยเฟื่องฟูขึ้นมาก และมีการส่งเสริมสนับสนุนการอ่านที่มีประโยชน์ โดยการจัดงานวันหนังสือแห่งชาติ และการจัดประกวดสิ่งตีพิมพ์ที่มีคุณภาพสูง ตลอดจนการแปลเนื้อหาที่มีประโยชน์จากภาษาต่างประเทศ จะเป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพให้แก่ประชาชนไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการอ่านหนังสือยังช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง ใช้ชีวิตอย่างสงบ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนัก ฉะนั้นจึงควรจะมีการจัดประชุมนักเขียนนักแปล เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นจากนักวิชาการทางพฤติกรรมศาสตร์ ถึงแนวทางการผลิตเรื่องที่จะช่วยพัฒนาจิตใจของผู้อ่าน โดยเฉพาะใน 3 ด้านที่สำคัญ คือความมุ่งอนาคตมากกว่ามุ่งปัจจุบัน ความเชื่ออำนาจในตนว่าทำดีย่อมได้ดี และความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง คือเห็นแก่ตัวและพวกพ้องแต่น้อย เห็นแก่ส่วนรวมและความดีงามให้มาก

ส่วนในวัยเด็กตั้งแต่เด็กเล็กเป็นต้นมานั้น ผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กก็ควรจะมีความรู้ทางจิตวิทยาพัฒนาการ ว่าในช่วงอายุใดควรพัฒนาเด็กทางด้านใดบ้าง และจะเขียนเนื้อหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับ เด็กในแต่ละช่วงอายุ เพื่อที่เด็กจะได้รับประโยชน์จากการสัมผัสกับหนังสือนั้นได้มากที่สุด

อาจสังเกตได้ชัดเจนว่าในประเทศที่เจริญนั้น ประชาชนและเยาวชนนิยมการอ่านในยามว่างมาก ฉะนั้นจึงเป็นที่น่ายินดีที่ในปัจจุบันทางโรงเรียนได้สร้างเสริมนิสัยการอ่านที่มีประโยชน์ให้แก่นักเรียนไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นมา จึงทำให้การวิจัยนี้สามารถพบผลดีของการอ่านของเยาวชนไทยได้ชัดเจน แต่การอ่านก็ยังเป็นดาบสองคม หนังสือและภาพที่เป็นอันตรายต่อจิตใจของเด็กก็มีอยู่มาก ควรที่ครูและผู้ปกครองจะได้แนะนำและปลูกฝังการชอบอ่านแต่เรื่องที่มีประโยชน์ในเด็กให้มาก ดังจะได้กล่าวต่อไป

3) <u>วิทยุ</u> ถึงแม้ว่าเยาวชนจะฟังวิทยุอยู่มากพอสมควร โดยเฉพาะเยาวชนในชนบท และเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างต่ำ แต่ในการวิจัยนี้ไม่ปรากฏบทบาทที่ชัดเจนของการรับวิทยุต่อจิตใจของเยาวชน มากเท่าบทบาทของโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ แต่ก็ยังปรากฏว่าวัยรุ่นที่ชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์มากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง ผลนี้ปรากฏอย่างเด่นชัดที่สุดในเยาวชนที่อยู่ในตัวเมืองต่างจังหวัด ฉะนั้นจึงควรปรับปรุงรายการวิทยุให้มีคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนและประชาชนที่ต้องพึ่งการฟังวิทยุมาก เพราะมีโอกาสชมโทรทัศน์และอ่านสิ่งตีพิมพ์ที่มีประโยชน์น้อย เช่นเยาวชนในถิ่นทุรกันดารห่างไกล และเยาวชนที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งเป็นผู้ที่สมควรจะได้รับการพัฒนาจิตใจทางด้านความมุ่งอนาคต และความเชื่ออำนาจในตน มากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น ๆ อย่างแน่นอน

<u>การพัฒนาบิดามารดา</u> สิ่งที่เน้นในการวิจัยนี้ คือบทบาทของบิดามารดาในการควบคุมการรับสื่อมวลชนของเด็ก และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบว่าการวิจัยนี้ประสบความสำเร็จอย่างมาก ในการแสวงหาตัวแปรทางฝ่ายบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการรับสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดของเด็ก จากผลการวิจัยนี้ประกอบกับ ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่อ้าง

ถึงในบทก่อน ๆ ทำให้ทราบว่า จิตใจ การรับรู้ การกระทำ และการปฏิบัติต่อเด็ก ของบิดามารดา มีผลต่อการรับสื่อมวลชนและจิตใจของเยาวชนไทยมาก จึงควรมีการพัฒนาบิดามารดาและผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ โดยการแจ้งให้ทราบถึงผลการวิจัยทางด้านนี้ ควรเรียกประชุมผู้ปกครองนักเรียน แล้วเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนการเขียนคู่มืออบรมเลี้ยงดูเด็กทางด้านนี้ออกเผยแพร่แก่ผู้ที่รับผิดชอบดูแลเด็กทุกฝ่าย โดยควรจะพัฒนาบิดามารดาใน 4 ด้านดังต่อไปนี้

1) <u>ความรู้และความตระหนัก</u> บิดามารดาควรจะตระหนักว่าบุตรหลานของตนรับโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งตีพิมพ์มากเพียงไร ปริมาณการรับโทรทัศน์ของเด็กกำลังเพิ่มมากขึ้นและไม่มีทีท่าว่าจะลดลง ส่วนการอ่านสิ่งตีพิมพ์ของเด็กก็กำลังเพิ่มมากขึ้น ผู้ใหญ่ควรสนองตอบในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็ก โดยการยอมลงทุนทั้งทางด้านทรัพย์และเวลาให้แก่เด็ก เริ่มโดยการที่ผู้ปกครองและครูควรจะตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กอย่างชัดเจน และควรจะเชื่อว่าตนเองสามารถที่จะช่วยแนะนำเด็กในการที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนได้มาก และหลีกเลี่ยงจากการได้รับผลเสียจากสื่อมวลชนได้ด้วย โดยผู้ปกครองควรส่งเสริมนิสัยการชมโทรทัศน์ โดยเน้นที่คุณภาพของการชมโทรทัศน์เป็นสำคัญ ส่วนปริมาณการชมนั้นไม่มีผลดีหรือผลเสียมากในตัวของมันเอง นอกจากนั้นผู้ใหญ่ยังควรจะตระหนักในอิทธิพลของเทปโทรทัศน์ (วิดีโอ) ซึ่งสามารถจะให้ประโยชน์แก่เด็กมากถ้ารู้จักเลือกใช้ และอาจจะให้โทษมหันต์แก่เด็ก มากกว่าสิ่งตีพิมพ์ที่ลามกอนาจาร ถ้าผู้ปกครองไม่ดูแลเอาใจใส่เด็กในการรับสื่อชนิดนี้อย่างพอเพียง

นอกจากนั้นผู้ปกครองยังควรส่งเสริมให้เด็กฟังแต่รายการวิทยุที่มีประโยชน์และอ่านสิ่งตีพิมพ์ที่เลือกแล้วว่าจะสามารถพัฒนาจิตใจของเด็กให้มากด้วย

นอกจากนั้นผู้ปกครองควรจะได้รับทราบเกี่ยวกับผลการวิจัยเยาวชนกับสื่อมวลชน และผลการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ ทั้งทางด้านที่เป็นผลดีและผลเสียที่อาจจะเกิดกับเด็กได้ จะเป็นการดียิ่งถ้าผู้ปกครองจะได้รับการบอกเล่าว่ารายการประเภทใดจะให้ประโยชน์และหรือโทษในลักษณะใดแก่เด็กในช่วงอายุใดด้วย

2) การควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน ผู้ปกครองควรได้รับทราบว่ามีวิธีการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่สำคัญ 3 ด้านคือ ด้านการเปิดรับสื่อมวลชน ด้านการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน และด้านการยอมตามการชักจูงจากสื่อมวลชน โดยอาจจะใช้ได้กับการรับโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งตีพิมพ์ การควบคุมนี้ควรทำอย่างละมุนละม่อมให้เด็กเห็นด้วยและพอใจในความเอาใจใส่และความหวังดีของผู้ปกครองที่มีต่อตน การวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองที่ควบคุมเด็กมาก มีเด็กที่รับสื่อมวลชนในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม และมีเด็กที่มีจิต-ลักษณะที่น่าปรารถนาสูงด้วย

นอกจากนั้นผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนควรจะทราบว่าควรจัดหาหนังสือและรูปภาพที่มีประโยชน์ที่เร้าความสนใจในสภาพแวดล้อมให้แก่เด็ก เล่านิทานสอนใจ และเรื่องในประวัติศาสตร์ รวมทั้งวรรณคดีให้เด็กได้ฟังตั้งแต่ยังเล็กจะมีประโยชน์ในการสร้างนิสัยการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมของเด็ก และปลูกฝังลักษณะทางจิตใจที่ดีงามให้แก่เด็กด้วย

3) การเป็นแบบอย่างที่ดี ในการวิจัยนี้พบว่าเด็กที่รายงานว่าได้ชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครองมากเท่าใด ก็เป็นเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้-ปกครองมาก เป็นเด็กที่รับสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดอย่างเหมาะสมมากด้วย ได้กล่าวไปแล้วว่าการที่เด็กมีโอกาสชมโทรทัศน์กับผู้ปกครองก็แสดงถึงความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง การยอมให้เด็กร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวันกับตน ผู้ปกครองจะสร้างความเป็นกันเองกับเด็กได้มาก และเป็นโอกาสในการที่ผู้ปกครองจะถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางความคิด คำพูด และการกระทำไปสู่เด็ก รวมทั้งการที่ผู้ปกครองจะรับรู้และเข้าใจเด็กของตน การร่วมชมโทรทัศน์ด้วยกันนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ปกครองเองควรเลือกชมแต่รายการที่มีประโยชน์เท่านั้น และหันไปทำกิจกรรมอื่นที่มีประโยชน์กว่าเมื่อรายการโทรทัศน์ขาดคุณค่าที่ควรรับชม และเมื่อผู้ปกครองทำตัวเช่นนี้บ่อยครั้งอย่างสม่ำเสมอ เด็กก็จะเลียนแบบการกระทำที่เหมาะสมของผู้ปกครองไปด้วยโดยไม่รู้ตัว นักวิชาการหลายท่านแนะนำว่าวิธีการร่วมชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์กับเด็กเท่านั้นที่เป็นวิธีการสอนเด็กทางด้านนี้ที่ให้ผลดีที่สุด

4) การอบรมเลี้ยงดูเด็กสองแบบ การควบคุมและอบรมสั่งสอนเด็กที่จะเกิดผลดี ต้องมาจากรากฐานของความรัก การยอมรับสนับสนุน ความใกล้ชิดของบิดามารดากับเด็ก และการลงโทษหรือให้รางวัลเด็กตามความประพฤติของเด็กอย่างมีเหตุผลอันสมควร พูดจาอธิบายแก่เด็กเมื่อสนับสนุนหรือห้ามปรามเด็กในการกระทำต่าง ๆ อยู่เสมอ ถ้าบิดามารดาเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมากแล้ว จะอบรมสั่งสอนเด็กทางด้านอื่น และเป็นตัวแทนแก่เด็ก เด็กก็จะรับการอบรมสั่งสอนอย่างเต็มใจและพอใจ ในการวิจัยนี้พบผลที่สำคัญว่าถ้าผู้ปกครองรายงานว่าอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากเท่าใด ก็จะเป็นผู้ที่ควบคุมเด็กเกี่ยวกับ สื่อมวลชนทั้งสามด้านมากด้วย และจะมีเด็กที่ฟังวิทยุน้อย และชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งที่พิมพ์มาก ส่วนเด็กที่รายงานว่าผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมาก เป็นเด็กที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครอง คือเป็นเด็กที่ว่านอนสอนง่าย และเป็นเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงและเชื่ออำนาจในตนสูงด้วย

ฉะนั้นผู้ปกครองควรได้รับทราบอย่างชัดเจนว่าหลักสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ที่เป็นพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูทางด้านอื่น ๆ ทั้งหมด คือการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมาก และแบบรักสนับสนุนเด็กมาก

การพัฒนาเยาวชนไทย ในตอนที่ผ่านมาได้เสนอแนะนโยบายและแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อมวลชนและการพัฒนาบิดามารดา เพื่อให้เกิดผลดีต่อเยาวชนไทย มาในส่วนนี้จะได้เสนอแนะนโยบายและการปฏิบัติที่บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้ที่รับผิดชอบเด็กทุกฝ่าย ควรจะทราบและใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยจะเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาความตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชน การพัฒนาทัศนคติที่ดีในเด็กต่อการควบคุมเกี่ยวกับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และการพัฒนาความสามารถควบคุมตนเองของเด็กในการเลือกรับสื่อมวลชนเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาความตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนในเด็ก นอกจากบิดามารดา ครู และผู้ใหญ่อื่น ๆ จะต้องตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก

แล้ว เด็กเองควรได้รับคำบอกเล่าเกี่ยวกับผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่จะมีต่อตนด้วย เพื่อที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกรับ และการควบคุมตนเองให้รับแต่สื่อที่มีประโยชน์ต่อตนต่อไป การสร้างความตระหนักในเด็กนี้ ควรเริ่มตั้งแต่ก่อนวัยรุ่นเพราะเป็นวัยที่เด็กยังเชื่อฟังบิดามารดามาก เมื่อได้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้เด็กทราบอย่างเหมาะสมกับอายุของเด็กแล้วมาในช่วงวัยรุ่นเด็กจะมีความเจริญทางความคิดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น วัยรุ่นก็จะยิ่งตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วยตนเอง แต่ถ้าไม่ได้สร้างพื้นฐานที่ดีมาแต่วัยเด็กเล็กและเด็กโตแล้ว มาในช่วงวัยรุ่นเด็กจะมีความอยากรู้และอยากลอง โดยไม่ตระหนักถึงภัยอันตรายต่าง ๆ

ในการสร้างความตระหนักให้แก่เด็กนั้น ผู้ใหญ่ควรสร้างความตระหนักในประโยชน์ของสื่อมวลชนให้แก่เด็ก มากกว่าที่จะไปเน้นให้เด็กหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่เป็นโทษในสื่อต่าง ๆ เด็กควรได้รับคำแนะนำและมีตัวแบบในการเข้าใจว่าเนื้อหาประเภทใดจะมีประโยชน์กับตน และควรเลือกหรือแสวงหาอย่างไร ส่วนเนื้อหาที่เป็นโทษนั้น ควรให้เด็กทราบว่ามีอยู่ และควรหลีกเลี่ยงอย่างไรบ้าง เมื่อเด็กใช้เวลาอย่างมากไปในการรับสื่อที่มีประโยชน์แล้ว เด็กก็จะไม่มีเวลาเหลือในแต่ละวันที่จะไปรับสื่อที่มีโทษ

2) <u>การพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองในเด็ก</u> ในการวิจัยนี้พบผลที่ชัดเจนว่าการปฏิบัติต่อเด็กของผู้ปกครองนั้น เป็นเพียงสิ่งกระตุ้นด้านหนึ่ง ซึ่งในกรณีส่วนใหญ่ไม่สามารถจะส่งผลโดยตรงต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กได้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองจะต้องถูกรับรู้โดยเด็ก แล้วตีความหมาย ถ้าเด็กเห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูนั้นก็จะส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กได้ แต่ในกรณีที่เด็กรับรู้การปฏิบัติของบิดามารดาบิดเบือนไปจากความเป็นจริงหรือมีความไม่พอใจในการปฏิบัติของบิดามารดาต่อตน ก็ย่อมจะไม่เกิดผลดีในเด็กตามที่ผู้ปฏิบัติปรารถนาไว้ ในการวิจัยนี้ได้พบว่า การควบคุมเด็กทางด้านสื่อมวลชนจะมีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของเด็กได้มาก ก็แต่เฉพาะในเด็กที่มีทัศนคติที่ดี (เด็กมีความพอใจและยอมรับ) ต่อการควบคุมของผู้ปกครองมากเท่านั้น ฉะนั้นการปฏิบัติของบิดามารดาในรูปของการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อ-

มวลชนนั้นควรกระทำควบคู่กับการเสริมสร้างความพอใจของเด็กที่จะรับการปฏิบัตินี้ของบิดามารดาต่อตน วิธีการเสริมสร้างที่ผู้ปกครองอาจทำได้คือการสร้างพื้นฐานของการให้ความรักและสนับสนุนเด็ก การเข้าใจจิตใจของเด็ก และการลงโทษและให้รางวัลเด็กอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็กด้วย ที่แนะนำเช่นนี้เพราะพบในการวิจัยนี้ว่า เด็กที่รายงานว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูตนแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมาก เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมของผู้ปกครองต่อตนมากด้วย

3) <u>การพัฒนาความสามารถควบคุมตนเองในการเลือกรับสื่อมวลชนของเด็ก</u> เมื่อได้สร้างความตระหนักในผลดีและผลเสียของสื่อมวลชนในเด็ก และสร้างการยอมรับการแนะนำ และการควบคุมจากผู้ปกครองในเด็กแล้ว เมื่อเด็กเข้าสู่วัยก่อนรุ่นและวัยรุ่น ผู้ปกครองจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลือกรับสื่อโดยตรง โดยการให้เด็กลองเลือกการ์ตูนที่อยากอ่าน รายการโทรทัศน์ที่อยากชม แล้วผู้ปกครองให้ข้อวิจารณ์การเลือกของเด็กอย่างละมุนละม่อม ถ้าเด็กเลือกสื่อได้เหมาะสมก็ควรจะแสดงความเห็นด้วยและชมเชย ถ้าเด็กยังเลือกเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมก็ควรชี้แจงถึงข้อดีและข้อเสียของสิ่งที่เด็กเลือกแล้ว พร้อมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาถึงสิ่งที่เด็กควรเลือกรับแทนในโอกาสต่อไป ในการให้คำติชมแก่เด็กนั้น ผู้ใหญ่ต้องรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของเด็กด้วย และไม่ทักโหมบังคับเด็ก เพราะการขู่เข็ญบังคับจะทำให้เกิดผลไปในทางที่ตรงข้าม ฉะนั้นผู้ใหญ่ควรพาเด็กไปเลือกซื้อสิ่งตีพิมพ์ด้วย และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในการรับสื่อมวลชนด้วย

สิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กทางด้านนี้คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นตัวของตัวเอง เมื่อเด็กทราบหลักการเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชนแล้ว และเริ่มฝึกเด็กให้รู้จักเลือกรับเนื้อหาที่เหมาะสมไปทีละน้อยและมากขึ้นทุกทีในวัยรุ่น

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาเด็กเพื่อให้เกิดนิสัยการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมนั้น จะต้องกระทำโดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ด้วยการจัดหาหนังสือภาพและเรื่องที่เหมาะสมให้ต่อมาก็ดำเนินการพัฒนาความรู้ ความตระหนักให้แก่เด็ก เกี่ยวกับผลดีและผลเสียของสื่อมวลชน สอนวิธีการเลือกและแสวงหาเนื้อหาที่มีประโยชน์มาใช้ เมื่อเด็กทราบและยอมรับ

หลักเกณฑ์พอสมควรแล้ว ควรเริ่มฝึกให้เด็กรู้จักที่จะเลือกรับเนื้อหาในสื่อมวลชน ที่เป็นประโยชน์กับตนเอง ภายใต้การให้คำแนะนำปรึกษาอย่างเข้าใจในจิตใจเด็กของผู้ปกครอง ซึ่งจะเป็นการสร้างความสามารถในการควบคุมตนเองในการรับสื่อมวลชนแก่วัยรุ่น และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไปด้วย อาจคาดได้ว่าผลการวิจัยเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน ที่ความนิยมใช้วิดีโอเริ่มแพร่หลายอย่างมาก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบวัดและแบบสอบถามผู้ปกครอง

แบบวัดและแบบสอบถามนักเรียน

(ในกรณีที่ไม่ปรากฏแบบวัดและแบบสอบถามใน
รายงานการวิจัยนี้ โปรดหาอ่านได้ในห้อง
สมุดของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร)

ในบ้านที่เด็กของข้าพเจ้าอยู่นั้น สมาชิกในบ้าน :

☐ รับหนังสือพิมพ์รายวัน และอื่น ๆ จำนวน.....ฉบับ (หรือชื่อ)

☐ ฟังวิทยุ มีวิทยุในบ้าน.....เครื่อง

คนในบ้านฟังวิทยุ :

☐ ทุกวัน ☐ บ่อย ๆ ☐ ไม่ค่อยได้ฟัง ☐ ฟังน้อยมาก ☐ ไม่ได้ฟังเลย

☐ ดูโทรทัศน์ มีโทรทัศน์ในบ้าน.....เครื่อง

คนในบ้านดูโทรทัศน์ :

☐ ทุกวัน ☐ บ่อย ๆ ☐ ไม่ค่อยได้ดู ☐ ดูน้อยมาก ☐ ไม่ได้ดูเลย

"ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก"

คำแนะนำในการตอบ

ในการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในทุกวันนี้ ท่านผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า รายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ วิทยุ ภาพและเรื่องในหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ตลอดจนหนังสืออ่านเล่น อาจมีผลต่อจิตใจของเด็กได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และในทำนองใด ขอให้ท่านพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้เป็นจริงสำหรับเด็กมากน้อยเพียงไร หรือไม่จริงเลย แล้วเลือกตอบจากระดับที่ให้ไว้ 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" โดยขีดเครื่องหมาย √ ลงบนระดับที่ท่านต้องการเพียงระดับเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อด้วย

1. สิ่งใดที่ผู้ใหญ่ดูได้ เด็กก็ดูได้ ทั้งทางโทรทัศน์และในหนังสือประเภทต่าง ๆ

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. วิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ในท้องตลาดอาจมีอิทธิพลต่อจิตใจของเด็กได้มาก

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เด็กอาจเอาอย่างพระเอกหรือผู้ร้ายที่เห็นในโทรทัศน์ได้มาก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. ฝากเด็กไว้หน้าโทรทัศน์แล้วไม่มีอะไรน่าเป็นห่วง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. เด็กจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับตัวเด็กเอง สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่ได้รับไม่มีผลเกี่ยวข้อง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. เด็กแม้จะได้รับการอบรมมาดี แต่ก็อาจจะเสียได้ถ้ารับสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสม

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่ต้องอบรมลูกให้มากยิ่งขึ้น เพื่อต่อต้านอิทธิพลของโทรทัศน์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

8. อิทธิพลของโทรทัศน์มีมากดังคำพังเพยที่ว่า "สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น"

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

9. อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อจิตใจเด็ก เป็นสิ่งที่เล่าลือกันแต่อาจไม่เป็นความจริงก็ได้

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

10. อิทธิพลของโทรทัศน์ย่อมน้อยกว่าอิทธิพลของครอบครัว

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

11. รายการทางโทรทัศน์ที่เด็กได้ชมนั้นช่วยการศึกษาของเด็กมากกว่าที่จะทำลายเด็ก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

12. แม้สื่อมวลชนจะเป็นดาบสองคม แต่ก็ยังมีคุณต่อเด็กมากกว่ามีโทษ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

13. ภาพยนตร์จีนที่กำลังเป็นที่นิยมทางโทรทัศน์นั้น ให้คติสอนใจมากกว่าเน้นการอาฆาตพยาบาท

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

14. รายการส่วนใหญ่ทางโทรทัศน์ไร้สาระเกินกว่าจะช่วยพัฒนาเด็กได้

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

15. การดูภาพยนตร์โทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการคดโกง หลอกลวงกัน อาจช่วยให้เด็กรู้เท่าทันคนได้

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

16. รายการวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาที่วิบัติได้

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

17. เด็กอาจเสียคนเพราะการชมภาพยนตร์หรืออ่านหนังสือประโลมโลกได้มาก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

18. การโฆษณาชวนเชื่อทางโทรทัศน์อาจทำให้เด็กลุ่มหลงไปในทางที่ผิดได้มาก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

19. รายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ต่อเด็กหายากในปัจจุบัน

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

20. สื่อมวลชนถ่ายทอดความชั่วร้ายให้แก่เด็กได้มากกว่าความดีงาม

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

"บทบาทของผู้ปกครองเกี่ยวกับสื่อมวลชนในบ้าน"

คำแนะนำในการตอบ

กรุณานึกถึงเฉพาะเด็กที่ท่านมาเป็นผู้ปกครองในวันนี้ ในส่วนนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของท่านต่อเด็กคนนี้ ทางด้านที่เด็กคนนี้จะอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ฟังวิทยุ และชมโทรทัศน์ โดยขอให้นึกถึงการปฏิบัติของท่านต่อเด็กคนนี้ในช่วง 3 ปีหลังนี้ กรุณาตอบโดยพิจารณาว่าข้อความข้างล่างนี้ ท่านได้ปฏิบัติจริงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด หรือไม่เป็นความจริงเลย ในกรณีของท่านแล้วขีดตอบหนึ่งแห่งตามที่ได้ทำมาแล้ว

กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อเยาวชนและสังคมไทยต่อไป

ทางบ้านของข้าพเจ้า (ขีด √ ข้อที่เป็นจริง)

☐ ไม่ชมโทรทัศน์

☐ ไม่ฟังวิทยุ

☐ ไม่อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ หรือนิตยสารและหนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ

(ถ้าขีดถูกครบทั้ง 3 ข้อ ไม่ต้องตอบคำถามส่วนนี้ กรุณาพลิกไปแบบสอบถามที่ 6 หน้า 12)

ถ้าทางบ้านของท่านรับสื่อมวลชนไม่ครบทั้ง 3 ประเภท หรือถ้าท่านปฏิบัติต่อเด็กแตกต่างไปตามประเภทของสื่อมวลชน เช่น ควบคุมแต่การอ่านหนังสือ แต่ไม่ควบคุมการดูโทรทัศน์ของเด็ก ก็ให้ตอบเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่ทางบ้านรับและที่ท่านควบคุมมากที่สุด

1. เด็กของข้าพเจ้าเลือกชมรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือได้ตามใจชอบ โดยที่ข้าพเจ้าไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าไม่มีเวลาเอาใจใส่ว่าเด็กของข้าพเจ้าจะชมรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือประเภทใด

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เด็กมีสิทธิที่จะเลือกชมรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือที่เด็กต้องการได้เอง

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ถ้ารายการโทรทัศน์ หรือรายการวิทยุไม่เหมาะกับเด็ก ข้าพเจ้าจะชักจูงให้เด็กปิดเครื่องรับ หรือชวนให้สนใจทางด้านอื่นเสีย

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าเปิดชมรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ตามความต้องการของข้าพเจ้า โดยไม่คำนึงว่าจะเหมาะกับเด็กหรือเปล่า

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. ถ้าข้าพเจ้าทราบว่ามีรายการโทรทัศน์หรือรายการวิทยุที่เหมาะกับเด็ก ข้าพเจ้าจะสนับสนุนให้เด็กของข้าพเจ้าได้ชมหรือฟังเสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าไม่เคยสังเกตว่าเด็กของข้าพเจ้ากำลังชมรายการโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรืออ่านหนังสือ ที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนได้เอาใจใส่เด็กของข้าพเจ้าเกี่ยวกับการรับสื่อมวลชนน้อยเกินไป

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าขาดวิธีการที่ดีในการชักจูงเด็กของข้าพเจ้าให้รับแต่สื่อมวลชนที่เหมาะสม

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าสามารถดูแลเด็กของข้าพเจ้าในการรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมได้เป็นอย่างดี

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้าจะอธิบายเรื่องราวในโทรทัศน์ให้เด็กฟังจนเข้าใจดียิ่งขึ้นเสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้าคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าเคยบอกให้เด็กทราบว่า เรื่องราวในโทรทัศน์ วิทยุหรือในหนังสือพิมพ์อาจไม่ตรงความจริง หรือถูกต้องเสมอไป

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. ข้าพเจ้าไม่มีเวลาที่จะตอบข้อสงสัยของเด็กจากเรื่องที่ได้ชมจากโทรทัศน์ ฟังจากวิทยุ และอ่านจากหนังสือ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. ข้าพเจ้ามักจะชักชวนให้เด็กของข้าพเจ้าเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จากสิ่งที่ได้ดูจากโทรทัศน์ ฟังจากวิทยุและอ่านจากหนังสือ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้มาจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. ข้าพเจ้าวิจารณ์ถึงข้อดีและข้อเสียของรายการทางโทรทัศน์ที่กำลังชมร่วมกับเด็กเสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสจะพูดคุยกับเด็กของข้าพเจ้าเกี่ยวกับสิ่งที่รับฟังรับชมจากวิทยุและโทรทัศน์

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. ข้าพเจ้าไม่เห็นความจำเป็นที่จะพูดคุยกับเด็กของข้าพเจ้าเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

20. ข้าพเจ้าจะย้ำให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับความดี และคุณธรรมที่พบจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เสมอ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. ข้าพเจ้าจะปรามเด็กไม่ให้เชื่อตามคำโฆษณาในวิทยุ โทรทัศน์ และในหนังสือพิมพ์

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
☐	☐	☐	☐	☐	☐

22. ข้าพเจ้ามักจะลองซื้อสินค้าใหม่ ๆ ที่ประกาศโฆษณาทางโทรทัศน์ และวิทยุเสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

23. ข้าพเจ้าเคยกล่าวยกย่องผู้ทำความดี หรือมีคุณธรรมสูงที่พบจากเรื่องราวทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เด็กของข้าพเจ้าฟัง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

24. ข้าพเจ้าส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ที่ดีจากสื่อมวลชนมาใช้ในชีวิตประจำวัน

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

25. ข้าพเจ้ามักจะยกตัวอย่างตัวละครที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นคนดี เพื่อให้เด็กปฏิบัติตาม

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

26. ข้าพเจ้าเชื่อว่าเด็กของข้าพเจ้าจะเป็นคนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีความรู้รอบตัวมาก ถ้าเด็กของข้าพเจ้าอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์หรือรับฟังข่าวจากวิทยุหรือโทรทัศน์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

27. ข้าพเจ้าสนับสนุนให้เด็กได้ทดลองตอบปัญหาความรู้ ที่พบในรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งที่พิมพ์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

28. ข้าพเจ้าพยายามขู่เด็กโดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ที่ได้ฟังจากวิทยุ ชมโทรทัศน์ และอ่านหนังสือเพื่อเด็กจะได้ไม่รบกวนข้าพเจ้า

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

29. ควรห้ามปรามเด็กมิให้แสดงท่าบู๊ดุเดือด ตามอย่างในโทรทัศน์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

30. ควรปรามวัยรุ่นมิให้เพ้อฝันไปตามเรื่องราวในละครวิทยุ หรือโทรทัศน์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

ชุด 5. เยาวชนกับโทรทัศน์

คำแนะนำในการตอบ ตอน 1

ในส่วนนี้เป็นการ **สำรวจวัน** ที่นักเรียนชมรายการโทรทัศน์ในแต่ละสัปดาห์ โปรดขีด √ ลงใน ☐ ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน

เลือกขีด √ หนึ่งแห่ง ข้างล่างนี้

☐ ข้าพเจ้าชมรายการโทรทัศน์ทุกวัน หรือแทบทุกวัน

☐ ข้าพเจ้าชมรายการโทรทัศน์เฉพาะวันจันทร์ถึงวันศุกร์เท่านั้น

☐ ข้าพเจ้าชมรายการโทรทัศน์เฉพาะวันเสาร์ และวันอาทิตย์เท่านั้น

☐ ข้าพเจ้าไม่ได้ชมรายการโทรทัศน์เลยไม่ว่าจะเป็นวันใดในสัปดาห์ (นักเรียนที่ตอบข้อนี้ไม่ต้องตอบคำถามในชุดที่ 5 นี้ ให้ข้ามไป ชุดที่ 6 เลย)

คำแนะนำในการตอบ ตอน 2 : วันจันทร์ ถึงวันศุกร์

ต่อไปนี้จะเป็นการสอบถามถึงปริมาณการชมโทรทัศน์ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งนักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ โดยเริ่มจาก **วันจันทร์ ถึงวันศุกร์** แล้วจึงจะถามเกี่ยวกับวันเสาร์และวันอาทิตย์ ขอให้นักเรียนตอบตามที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ

ตั้งแต่ **วันจันทร์ ถึงวันศุกร์** ข้าพเจ้ามักกลับจากโรงเรียน ถึงบ้านในเวลา..... น. ข้าพเจ้ามักจะเริ่มดูโทรทัศน์ในเวลา.....น. และเลิกดูโทรทัศน์ในวันนั้น ๆ เวลา .....น.

ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ถ้าพิจารณาแต่ละวันแล้วในช่วง 16.00 น. ถึง 18.30 น. มีรายการต่าง ๆ ประมาณ **5 รายการ** ๆ ละครึ่งชั่วโมง ก่อนหยุดพักออกอากาศ ให้นักเรียนนึกดูว่าแต่ละวันนักเรียนชมกี่รายการ : ข้าพเจ้าชมรายการโทรทัศน์.....รายการ ๆ ละครึ่งชั่วโมง รวมเวลา.....1.....ชั่วโมง.....-.....นาที (ไม่เกิน 2 ชั่วโมง 30 นาที) ต่อมา 2 ทุ่ม (20.00 น.) มีข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศเรื่อยไปถึง 24.00 น. ข่าวทั้งหมด 45 นาที และรายการหลังข่าวรายการละประมาณครึ่งชั่วโมง นักเรียนชมรายการโทรทัศน์หลังข่าวอีก..... รายการ รายการละครึ่งชั่วโมง รวมเวลา.....ชั่วโมง.....-.....นาที (ไม่เกิน 4 ชั่วโมง)

นักเรียนชมรายการโทรทัศน์ตั้งแต่ต้นจนจบในวันหนึ่ง ๆ ที่มิใช่วันหยุด รวมเวลา..... ชั่วโมง.....-.....นาที ต่อวัน (ไม่เกิน 6 ชั่วโมง 30 นาที) นักเรียนชมรายการเช่นนี้ในวันจันทร์ ☐ / อังคาร ☐ / พุธ ☐ / พฤหัส ☐ / ศุกร์ ☐ รวม.....วัน

ตอนที่ 3 วันเสาร์ และวันอาทิตย์

เช้าเปิดสถานีเวลา 8.00 น. ถึง 12.00 น. (4 ชั่วโมง) นักเรียนมักชมรายการตอนเช้าวันเสาร์.....ชั่วโมง.....นาที ชมโทรทัศน์ในช่วงวันอาทิตย์..... ชั่วโมง.....นาที เช้า

ตอนบ่ายตั้งแต่เวลา 12.00 น. ถึง 18.30 น. (6 ชั่วโมง 30 นาที) นักเรียนมักชมรายการตอนบ่ายวันเสาร์.....ชั่วโมง.....นาที ชมโทรทัศน์ในบ่ายวันอาทิตย์..... ชั่วโมง.....นาที

ตอนกลางคืนตั้งแต่เวลา 20.00 น. ถึง 24.00 น. (4 ชั่วโมง) นักเรียนมักชมรายการตอนกลางคืน วันเสาร์.....ชั่วโมง.....นาที ชมรายการตอนกลางคืน วันอาทิตย์.....ชั่วโมง.....นาที

รวมชมโทรทัศน์ในวันเสาร์.....ชั่วโมง.....นาที

รวมชมโทรทัศน์ในวันอาทิตย์.....ชั่วโมง.....นาที

ตอนที่ 4 กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยขีด √ เพียงข้อละคำตอบเดียว กรุณาตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

1. ในขณะชมโทรทัศน์นั้น ส่วนใหญ่ แล้วข้าพเจ้าชมพร้อมกับ : (ขีด √ คำตอบเดียว)
   - ☐ บิดามารดา และพี่น้องพร้อมกัน
   - ☐ บิดามารดาเท่านั้น
   - ☐ ญาติพี่น้องอื่น ๆ เท่านั้น
   - ☐ เพื่อน
   - ☐ คนอื่นที่มิใช่ญาติหรือเพื่อน
   - ☐ ข้าพเจ้าชมโทรทัศน์ตามลำพังเป็นส่วนใหญ่
2. เมื่อข้าพเจ้าชมโทรทัศน์กับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ผู้เลือกรายการที่จะชมคือ (ขีด √ เพียงแห่งเดียว)
   - ☐ ข้าพเจ้าเป็นคนเลือกรายการเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ผู้ปกครองเป็นคนเลือกรายการเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ข้าพเจ้ากับผู้ปกครองเลือกตรงกันเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ คนอื่นเลือก

3. ขณะที่ข้าพเจ้าชมโทรทัศน์ ส่วนมากข้าพเจ้า **จะทำกิจกรรมอื่น** ที่ต้องใช้สมองหรือตาไปพร้อมกันด้วย เช่น ทำการบ้าน ทำการผีมือ อ่านหนังสือ คุยกับคนอื่น ๆ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. ขณะที่ข้าพเจ้าชมโทรทัศน์ ส่วนมากข้าพเจ้า **จะไม่ทำกิจกรรมอื่น** ๆ เลย แต่จะชมโทรทัศน์อย่างเดียว

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

รายการโทรทัศน์ที่ข้าพเจ้าชมร่วมกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองคือ

✓ 1. ชมรายการข่าวภายในและ / หรือภายนอกประเทศกับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

2. ชมภาพยนตร์จีนกำลังภายในกับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

3. ชมภาพยนตร์ไทยหลายตอนจบกับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. ชมภาพยนตร์สารคดีที่ให้ความรู้กับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. ชมการถ่ายทอดกีฬากับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

✓ 6. ชมภาพยนตร์จีนและฝรั่งประเภทดุเดือด (อาชญากรรม กำลังภายใน คาวบอย และการผจญภัย) กับผู้ปกครอง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

✓ 7. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์ชีวิตในครอบครัวที่ผู้ใหญ่และเด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่นและมีความสุข เช่น ชุด "ชีวิตต้องสู้"

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์จีนที่เน้นความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา และครูอาจารย์เป็นประจำ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจติดตามชมรายการข่าวและสารคดี

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์สืบสวนที่ใช้สติปัญญาและไหวพริบมาก เพื่อเอาตัวผู้ทำผิดจริง ๆ มาลงโทษ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้าไม่เคยติดตามชมรายการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น รายการ "ดร. อุทิศ แนะดนตรีไทย" รายการ "สยามปริทัศน์" และภาพยนตร์หรือละครอิงประวัติศาสตร์

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจดูรายการถ่ายทอดกีฬา หรือกรีฑา

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าชมภาพยนตร์จีนประเภทที่มีจุดเด่นเกี่ยวกับการตามล้างแค้น และความอาฆาตพยาบาท เป็นต้น

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าไม่ชอบชมภาพยนตร์บู๊ดุเดือด ทั้งไทย จีน ญี่ปุ่น และฝรั่ง

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้าชอบชมรายการต่าง ๆ สำหรับเด็ก

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

16. ข้าพเจ้าชอบชมภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ อภินิหาร และภาพยนตร์เกี่ยวกับผี ๆ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. เยาวชนกับวิทยุ

คำแนะนำในการตอบ

ในส่วนนี้คือการสำรวจว่าเยาวชนฟังวิทยุมากน้อยเพียงใด และฟังรายการวิทยุประเภทใดบ้าง จงเติมข้อความลงในช่องว่างข้างล่างนี้

1. วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ก่อนไปโรงเรียนและเมื่อกลับจากโรงเรียนแล้ว ส่วนใหญ่ข้าพเจ้าจะเปิดวิทยุฟังประมาณวันละ.....ชั่วโมง / ไม่ฟังเลย ☐ (ไม่เกิน 10 ชั่วโมงต่อวัน)
2. วันเสาร์ส่วนใหญ่ข้าพเจ้าเปิดวิทยุฟังประมาณวันละ.....ชั่วโมง / ไม่ฟังเลย ☑ (ไม่เกิน 15 ชั่วโมงต่อวัน)
3. วันอาทิตย์ส่วนใหญ่ข้าพเจ้ามักจะเปิดวิทยุฟังประมาณวันละ.....ชั่วโมง / ไม่ฟังเลย ☑ (ไม่เกิน 15 ชั่วโมงต่อวัน)

(นักเรียนที่ตอบว่า ไม่ได้ฟังวิทยุเลย ทั้ง 3 คำตอบข้างบนนี้ไม่ต้องตอบคำถามต่อไปในชุดที่ 6 นี้ ขอให้เปิดต่อไปยังชุดที่ 7 เลย)

สำหรับนักเรียนที่ฟังวิทยุ กรุณาตอบคำถามข้างล่างนี้ให้ครบทุกข้อด้วย

4. เมื่อข้าพเจ้าฟังวิทยุที่บ้าน ผู้ที่เลือกรายการวิทยุที่จะฟังคือ ขีด √ เพียงข้อเดียว)
   - ☐ ข้าพเจ้าเป็นคนเลือกรายการวิทยุเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ผู้ปกครองเป็นคนเลือกเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ข้าพเจ้ากับผู้ปกครองเลือกตรงกันเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ คนอื่นเลือกเป็นส่วนใหญ่
5. ในขณะที่ข้าพเจ้าฟังวิทยุ ข้าพเจ้ามักจะ (ขีด √ เพียงข้อเดียว)
   - ☐ ฟังวิทยุโดยไม่ทำอย่างอื่นเลยเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ทำการบ้านไปด้วยเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ทำงานบ้านไปด้วยเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ อ่านหนังสืออ่านเล่นไปด้วยเป็นส่วนใหญ่
   - ☐ ทำ.....ไปด้วยเป็นส่วนใหญ่

1. ข้าพเจ้าไม่เคยทนฟังรายการวิทยุที่มีการแสดงความคิดเห็นในเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์จนจบ เช่น "รายการวรรณกรรมวิจารณ์" "วิเคราะห์ข่าวในประเทศและต่างประเทศ" "สัมภาษณ์บุคคลสำคัญ" เป็นต้น

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

2. ถ้าข้าพเจ้าเปิดวิทยุเจอรายการที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป อาทิเช่น "รายการเกร็ดความรู้คนตรีไทย" "กฎหมายน่ารู้" เป็นต้น ข้าพเจ้าจะรีบรับฟังทันที

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าไม่เคยฟังวิทยุที่เสนอรายการสารคดีเกี่ยวกับความรู้เรื่องเมืองไทย อาทิเช่น สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ วันสำคัญของเมืองไทย ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมภาคต่าง ๆ ฯลฯ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้ามักจะฟังเพลงจากวิทยุเป็นประจำ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้ามักจะฟังละครวิทยุ หรือนิทาน ประเภทที่ให้คติสอนใจเสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้าคอยติดตามฟังละครวิทยุหรือดิเกที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการชิงรักหักสวาทของตัวละคร

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

7. เยาวชนกับสิ่งตีพิมพ์

หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ หนังสือการ์ตูน หนังสืออ่านเล่น และอื่น ๆ (นอกเหนือจากหนังสือเรียน) ที่ข้าพเจ้าเคยอ่านในบ้านนั้น (ขีด √ เพียงคำตอบเดียว)

☐ ส่วนใหญ่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แนะนำหรือหามาให้อ่าน หรือทิ้งไว้ให้อ่าน

☐ ส่วนใหญ่เพื่อนเป็นผู้ชักนำให้อ่าน

☐ ส่วนใหญ่ข้าพเจ้าเป็นผู้หามาอ่านเอง

☐ ส่วนใหญ่ญาติพี่น้อง (นอกจากบิดามารดา) เป็นผู้หามาให้อ่าน หรือทิ้งไว้ให้อ่าน

☐ ส่วนใหญ่คนอื่น (นอกเหนือจากบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างบนนั้น) เป็นผู้หามาให้อ่าน

เมื่อข้าพเจ้ามีเวลาว่าง ข้าพเจ้ามักชอบอ่านหนังสือ (ไม่ใช่หนังสือเรียน)

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือมากกว่าที่จะฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ข้าพเจ้าใช้เวลาในการอ่านหนังสือมากกว่าที่จะฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ข้าพเจ้าอ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียนรวมเวลาแล้วสัปดาห์ละประมาณ .....ชั่วโมง.....นาที

1. ข้าพเจ้ามักจะอ่านหนังสือที่ให้ความรู้โดยเสนอในรูปของความบันเทิง เช่น การ์ตูนประวัติศาสตร์ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าไม่สนใจติดตามอ่านหนังสือพิมพ์ ในส่วนที่ทำให้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศไทย และของโลก

☐	☐	☐	☐	☐	☐
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือชีวประวัติบุคคลที่สำคัญของประเทศหรือของโลกจากวงอาชีพต่าง ๆ ที่แสดงถึงความมานะบากบั่นของบุคคลผู้นั้นอยู่เสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้าแอบอ่าน หรือดูหนังสือที่มีภาพหรือเรื่องลามก หยาบคาย อนาจารเสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้ามักเลือกอ่านเรื่องที่ให้ความเพลิดเพลินในหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ อาทิเช่น คอลัมน์ข่าวสังคมซุบซิบ, นวนิยายเรื่องยาว, ตอบปัญหารัก, ทายดวงชะตา ฯลฯ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

6. เวลาอ่านหนังสือพิมพ์ข้าพเจ้าชอบอ่านข่าวประเภทตีหัวหมาด่าแม่เจ็ก ที่ทำให้สนุกและถึงใจเวลาอ่าน อันได้แก่ข่าวชาวบ้าน ใครเป็นชู้กับใคร ข่าวการข่มขืน ฯลฯ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าไม่เคยติดตามความเคลื่อนไหวของสังคมดาราภาพยนตร์ นักร้อง นักดนตรี จากหนังสือต่าง ๆ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าอ่านเรื่องตลกขบขัน เบาสมอง เสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าเลือกอ่านหนังสือประเภทสารคดีน่ารู้ต่าง ๆ เสมอ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องชู้สาว หรือพฤติกรรมทางเพศบ่อย ๆ

☐ จริงที่สุด ☐ จริง ☐ ค่อนข้างจริง ☐ ค่อนข้างไม่จริง ☐ ไม่จริง ☐ ไม่จริงเลย

ภาคผนวก ข.

รายชื่อโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการจัดผู้ปกครองและนักเรียนให้ตอบแบบวัดและแบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลและในการทดลองใช้เครื่องมือวัด

โรงเรียนในกรุงเทพฯ 7 แห่ง

โรงเรียนอนุบาลสามเสน

โรงเรียนหอวัง

โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ

โรงเรียนวัดหนัง

โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม

โรงเรียนสตรีวิทยา (2)

โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์

โรงเรียนในต่างจังหวัด 11 แห่ง

โรงเรียนพระปฐมเจดีย์	นครปฐม
โรงเรียนราชินีบูรณะ	นครปฐม
โรงเรียนวัดคลองสวน	ฉะเชิงเทรา
โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์ฯ	อยุธยา
โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม	สมุทรปราการ
โรงเรียนวัดใหญ่	สมุทรปราการ
โรงเรียนวัดหงษ์ปทุมวาส	ปทุมธานี
โรงเรียนวัดเทพราช	ฉะเชิงเทรา
โรงเรียนวัดสลักเหนือ	นนทบุรี
โรงเรียนวัดชลประทานสงเคราะห์	นนทบุรี
โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม	สมุทรปราการ

ภาคผนวก ค.

ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางประการ

ตาราง 1 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก โดยเสนอเฉพาะผลตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับเศรษฐกิจทีละตัวในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	แหล่งความแปรปรวน ชั้นเรียน	ระดับการศึกษา	ระดับเศรษฐกิจ
รวม	1,358[ก]	[illegible]	179.36***	9.06**
กรุงเทพฯ	695	6.33*	53.18***	7.19**
เด็กอยู่กับบิดามารดา	1,223	2.70	146.52***	8.18**
มีโทรทัศน์	1,249	1.30	173.76***	9.69**
รักน้อย ใช้เหตุผลน้อย	336	2.16	52.19***	< 1
รักมาก ใช้เหตุผลมาก	450	1.56	32.08***	< 1
บิดามารดาดูแลมานานกว่า 3 ปี	1,259	1.54	162.78***	6.15*

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ก มีจำนวนน้อยกว่าข้อมูลจริง เพราะในการวิเคราะห์นี้ได้ตัดผู้ไม่ดูโทรทัศน์ และไม่ได้ฟังวิทยุเลยออก

ตาราง 2 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็ก โดยเสนอเฉพาะผลตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและระดับเศรษฐกิจทีละตัว ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	แหล่งความแปรปรวน ชั้นเรียน	ระดับการศึกษา	ระดับเศรษฐกิจ
รวม	1,358[ก]	4.49*	[illegible]*	< 1
กรุงเทพฯ	695	< 1	2.04	1.25
เด็กอยู่กับบิดามารดา	1,223	1.94	3.40	< 1
มีโทรทัศน์	1,249	5.56*	5.35*	< 1
รักน้อย–ใช้เหตุผลน้อย	336	1.20	< 1	< 1
รักมาก ใช้เหตุผลมาก	450	< 1	< 1	< 1
บิดามารดาดูแลมานานกว่า 3 ปี	1,259	4.32*	6.68*	< 1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ก. มีจำนวนน้อยกว่าข้อมูลจริง เพราะในการวิเคราะห์นี้ได้ตัดผู้ที่ไม่ดูโทรทัศน์และไม่ได้ฟังวิทยุเลยออก

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ 3 ตัว คือ ชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับเศรษฐกิจ ในกลุ่มตัวอย่างรวม

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ชั้นเรียนของเด็ก (ก)	1	89.00	1.80
ระดับการศึกษา (ข)	1	2437.50	49.28***
ระดับเศรษฐกิจ (ค)	1	781.82	15.81***
ก x ข	1	36.65	< 1
ก x ค	1	7.06	< 1
ข x ค	1	205.90	4.16*
ก x ข x ค	7	48.59	< 1
ส่วนที่เหลือ	1552	49.46	
รวม	1559	52.85	

***, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ

ค่าเอฟแม็กซ์ ข x ค = 1.17 ดีเอฟ = 4,560 จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองโดยแบ่งผู้ปกครองเป็น 4 ประเภท ตามระดับการศึกษา และระดับเศรษฐกิจไปพร้อมกันในกลุ่มรวม

การศึกษา	กลุ่มฐานะ	รหัส	จำนวนค่าเฉลี่ย คน		(12) 38.55	(21) 39.19	(22) 41.94
ต่ำ	ต่ำ	(11)	561	37.52	1.03	1.67	4.42*
ต่ำ	สูง	(12)	394	38.55	-	.64	3.39*
สูง	ต่ำ	(21)	112	39.19		-	2.75*
สูง	สูง	(22)	508	41.94			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมเด็กในการเข้าใจเนื้อหาทางสื่อมวลชนของผู้ปกครองที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษา และระดับเศรษฐกิจไปพร้อมกัน เฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองในกรุงเทพ ฯ

ชั้น	เปรียบเทียบ กศ.	เปรียบเทียบ ฐานะ	รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(121) 42.05	(111) 42.18	(112) 42.47	(212) 42.81	(221) 44.59	(222) 44.69	(122) 45.31
มัธยม	ต่ำ	ต่ำ	(211)	183	40.18	1.87	2.00	2.29	2.63	4.41	4.51*	5.13*
ประถม	สูง	ต่ำ	(121)	19	42.05	____	.13	.42	.76	2.54	2.64	3.26
ประถม	ต่ำ	ต่ำ	(111)	99	42.18		____	.29	.63	2.41	2.51	3.13*
ประถม	ต่ำ	สูง	(112)	93	42.47			____	.24	2.12	2.22	2.84
มัธยม	ต่ำ	สูง	(212)	85	42.81				____	1.78	1.88	2.50
มัธยม	สูง	ต่ำ	(221)	32	44.59					____	.10	.72
มัธยม	สูง	สูง	(222)	182	44.69						____	.62
ประถม	สูง	สูง	(122)	173	45.31							____

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมเด็กทางด้านการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน ของผู้ปกครองที่แยกประเภทตามระดับชั้นเรียนของเด็กในปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เฉพาะในกลุ่มผู้ที่รายงานว่ารักสนับสนุนเด็กน้อยและขณะเดียวกันก็ใช้เหตุผลกับเด็กน้อย

กลุ่ม ชั้น กศ.	รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(12) 38.61	(11) 38.68	(22) 41.61
มัธยม ต่ำ	(21)	128	37.38	1.23	1.30	4.23*
ประถม สูง	(12)	54	38.61	———	.07	3.00
ประถม ต่ำ	(11)	149	38.68		———	2.93
มัธยม สูง	(22)	61	41.61			———

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ปริมาณการทำนาย และตัวทำนาย ปริมาณการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้ลักษณะภูมิหลังของผู้ปกครองและการเกี่ยวข้องกับเด็กรวม 7 ตัว เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	ผู้ปกครองควบคุม การเปิดรับ ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย	การเข้าใจ ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย	การยอมตาม ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	19	1,2,3	23	1,2,3	10	1,6,3,2
อยู่ในกรุงเทพฯ	21	1,3,2	23	1,2	15	1,2
ในตัวเมืองต่าง จว.	20	1,2,3	26	1,2	7	1,7
อยู่ในชนบท	14	1,2,4	16	1,5	5	1
ผู้ปกครองเด็กชาย	19	1,3,2	22	1,3	10	1,3,6
ผู้ปกครองเด็กหญิง	20	1,4,2	24	1,2	11	1,6,2
อยู่กับเด็ก	18	1,3,2	22	1,2,3	8	1
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	20	1,3,2	25	1,3,2	11	1,3,2,6
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	20	1	22	1,6,2	11	1
ควบคุม สมช.ทั้ง 3 ด้าน	18	1,2,3	21	1,2,3	10	1,6,3
ผู้ปกครองทำงาน	19	1,2,3	22	1,2	11	1,6,2
ดูโทรทัศน์กับเด็ก	18	1,2,3	23	1,3,2	12	1

1 = การให้หนังสือแก่เด็กเล็ก
2 = เวลาที่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์
3 = ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
4 = ระดับเศรษฐกิจ
5 = อายุของเด็ก
6 = ระยะเวลาที่รับผิดชอบเด็ก
7 = ชมโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง

ตาราง 8 ปริมาณการทำนาย และตัวทำนาย ปริมาณการควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็ก 3 ด้าน โดยใช้สักษณะภูมิหลัง ความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชน และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวม 11 ตัว เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมด และในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	ผู้ปกครองควบคุม การเปิดรับ		การเข้าใจ		การยอมตาม	
	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนายตามลำดับ
กลุ่มรวม	32	10,1,8,11,2	31	1,10,11,9,8,2	20	1,11,8,10,9,6
อยู่ในกรุงเทพฯ	32	10,1,11,8,5	34	1,11,10,9,5	26	1,11,8,10,9,6
ในตัวเมืองต่างจังหวัด	34	10,1,8,2	33	1,10,2,8,9,11	18	10,8,11,1,9,7
อยู่ในชนบท	30	10,1,8,12	23	1,10,11	10	10,11,1
ผู้ปกครองเด็กชาย	28	10,1,8,2	29	1,10,11,3,9	18	1,10,11,9,8,6
ผู้ปกครองเด็กหญิง	36	10,1,8,11	34	1,10,11,9,2,3	22	10,11,3,8
อยู่กับผู้ปกครอง	31	10,1,8,11,2	30	1,10,11,9,8,2	18	10,11,8,1,9
ผู้ตอบใกล้ชิดเด็ก	31	10,1,8,2	35	1,10,11,9,8,6	22	1,8,11,10,9,6
ผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็ก	34	10,1,11,8	27	1,10,11,9	21	10,11,1,9,6
ควบคุม สมช.ทั้ง 3 ด้าน	31	10,1,8,2,11	30	1,10,11,2,8,9	20	1,11,8,10,9,6
ผู้ปกครองทำงาน	32	10,1,8,2,11	30	1,10,11,9,8	20	1,11,8,10,6,9
ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง	32	10,1,8,2,11	32	1,10,11,9,8	20	1,11,8,10,9,6

1 = การจัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก
2 = ระยะเวลาที่ใกล้ชิดเด็กต่อสัปดาห์
3 = ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
4 = ระดับเศรษฐกิจ
5 = อายุของเด็ก
6 = ระยะเวลาที่ดูแลเด็ก
7 = ชมโทรทัศน์มีประโยชน์กับผู้ปกครอง
8 = ความตระหนัก
9 = ความเชื่อประโยชน์
10 = รายงานการใช้เหตุผลกับเด็กของผู้ปกครอง
11 = รายงานการรักสนับสนุนเด็กของผู้ปกครอง

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนในเด็ก 3 ด้าน และการจัดหาหนังสือให้แก่เด็กเล็ก ในกลุ่มผู้ปกครองทั้งหมดและในกลุ่มย่อย

กลุ่ม	การเปิดรับ กับ การเข้าใจ	การเข้าใจ กับ การยอมตาม	การยอมตามกับ หนังสือเด็ก	การเข้าใจ กับ การยอมตาม	หนังสือเด็ก กับ หนังสือเด็ก	การยอมตามกับ หนังสือเด็ก
กลุ่มรวม	.51	.33	.42	.47	.46	.31
อยู่กรุงเทพฯ	.58	.42	.44	.54	.48	.38
กลุ่ม ตจว. ในเมือง	.51	.34	.40	.44	.47	.25
กลุ่มชนบท	.38	.14	.35	.37	.38	.21
ผู้ปกครองเด็กชาย	.50	.32	.40	.46	.45	.29
ผู้ปกครองเด็กหญิง	.53	.35	.43	.48	.48	.32
อยู่กับบิดา มารดา	.50	.32	.41	.46	.46	.28
ผู้ตอบใกล้ชิดเด็ก	.51	.32	.42	.47	.48	.30
ผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็ก	.52	.36	.44	.46	.46	.33
ควบคุม สมช. 3 ชนิด	.50	.35	.39	.47	.44	.31
ผู้ปกครองทำงาน	.50	.33	.42	.47	.46	.31
ดูโทรทัศน์กับเด็ก	.51	.33	.40	.50	.47	.34

หมายเหตุ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดนี้มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 ทั้งสิ้น ยกเว้น ค่าอาร์ = .14 ในกลุ่มชนบท ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แบบสองทาง

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของปริมาณการชมโทรทัศน์ของเด็ก แบบสามทาง โดยพิจารณาตามชั้นเรียนของเด็ก ระดับการศึกษา และระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ชั้นเรียน (ก)	1	166.72	1.43
กศ.ผู้ปกครอง (ข)	1	474.65	4.08*
ฐานะ (ค)	1	1,435.32	12.32***
ก x ข	1	981.93	8.43**
ก x ค	1	.35	< 1
ข x ค	1	254.40	2.18
ก x ข x ค	7	223.40	1.92
ส่วนที่เหลือ	1073	116.49	
รวม	1080	120.28	

***, **, * มีนัยสำคัญที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ค่าเอฟแม็กซ์ ก x ข = 131.95 ÷ 113.34 = 1.16

ดีเอฟ คือ 4, 300 ค่าเอฟที่ .05 คือ 1.96 จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณการชมโทรทัศน์ (ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ของนักเรียน เมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตามระดับชั้นเรียนของเด็ก และระดับการศึกษาของผู้ปกครองไปพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนทั้งหมด

ชั้น	กลุ่ม กศ.	รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(11) 25.40	(12) 25.76	(22) 26.60
มัธยม	ต้า	(21)	436	22.82	2.58*	2.94*	3.78*
ประถม	ต้า	(11)	478	25.40	-	.36	1.20
ประถม	สูง	(12)	290	25.76		-	.84
มัธยม	สูง	(22)	323	26.60			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของปริมาณการรับสื่อมวลชนสามประเภทของเด็ก โดยเสนอแจกพาะผล ตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชมโทรทัศน์ ระดับ กศ.	ฐานะ	ปฏิสัมพันธ์	ฟังวิทยุ ระดับ กศ.	ฐานะ	ปฏิสัมพันธ์	อ่านหนังสือ ระดับ กศ.	ฐานะ	ปฏิฯ
กลุ่มรวม	1,081	4.08*	12.32***	ก x ข 8.43**	10.74***	<1	-	<1	<1	-
อยู่กรุงเทพฯ	560	<1	<1	ก x ข 4.19*	3.34	1.64	ก x ค 5.59*ง	<1	1.05	-
อยู่กับผู้ปกครอง	972	6.20*	12.00***	ก x ข 8.58**	11.32***	<1	-	<1	<1	-
มีโทรทัศน์	1,005	1.65	5.74*	ก x ข 7.67**	9.99**	<1	-	<1	<1	-
รักน้อย เหตุผลน้อย	267	1.26	6.43*	-	3.24	1.33	ก x ค 5.10*ง	<1	4.02	-
รักมาก เหตุผลมาก	326	3.58	<1	ข x ค 4.72*	<1	5.20*	-	<1	<1	ก x ข 3.25*ง
ดูแลนาน	1,007	4.85*	11.44***	ก x ข 4.79*	11.05**	<1	-	<1	<1	-

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01, และ .05 ตามลำดับ

ก = ชั้นเรียนของเด็ก ข = ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ค = ระดับเศรษฐกิจ

ง = ค่าเอฟแม็กซ์มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ต้องยอมรับจึงไม่นำผลมาใช้

ตาราง 13 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของปริมาณความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนสามประเภท โดยเสนอเฉพาะผลตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับเศรษฐกิจ และปฏิสัมพันธ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	จำนวนคน	โทรทัศน์ ระดับ กศ.	โทรทัศน์ ฐานะ	โทรทัศน์ ปฏิสัมพันธ์	วิทยุ ระดับ กศ.	วิทยุ ฐานะ	วิทยุ ปฏิสัมพันธ์	หนังสือ ระดับ กศ.	หนังสือ ฐานะ	หนังสือ ปฏิสัมพันธ์
กลุ่มรวม	1,081	5.37*	<1	ก×ข×ค 4.46*	2.11	1.04	-	12.08***	3.78	-
อยู่กรุงเทพฯ	560	<1	1.61	ก×ค 4.00	<1	1.51	-	4.53*	<1	-
อยู่กับผู้ปกครอง	972	6.56*	<1	ก×ข×ค 8.63**	3.24	<1	-	12.66***	4.30*	-
มีโทรทัศน์	1,005	3.84*	<1	ก×ค 4.08*	2.00	1.07	-	11.44***	3.63*	-
รักน้อยเหตุผลน้อย	267	3.95*	1.43	-	3.41	1.04	-	4.68*	1.77	-
รักมากเหตุผลมาก	362	<1	<1	-	<1	1.28	-	5.74*	<1	-
ดูแลนาน[ง]	1,007	5.08*	<1	ก×ข×ค 7.19**	2.94	<1	-	10.56***	4.03*	-

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ก = ชั้นเรียนของเด็ก ข = ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ค = ระดับเศรษฐกิจ

ง = กลุ่มดูแลนาน ค่าเอฟตามชั้นเรียนของเด็ก คือ 4.10 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ ของนักเรียนที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว ในกลุ่มรวม

กลุ่ม ชั้น	กศ.	ฐานะ	รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(112) 37.06	(111) 37.47	(212) 38.65	(222) 38.68	(211) 38.69	(221) 39.23	(122) 39.46
ประถม	สูง	ต่ำ	(121)	52	36.62	.44	.85	2.03	2.06	2.07	2.61	2.84
ประถม	ต่ำ	สูง	(112)	216	37.06	___	.41	1.59	1.62	1.63	2.16	2.40*
ประถม	ต่ำ	ต่ำ	(111)	262	37.47		___	1.18	1.21	1.22	1.76	1.99*
มัธยม	ต่ำ	สูง	(212)	174	38.65			___	.03	.04	.58	.81
มัธยม	สูง	สูง	(222)	267	38.68				___	.01	.55	.78
มัธยม	ต่ำ	ต่ำ	(211)	264	38.69					___	.54	.77
มัธยม	สูง	ต่ำ	(221)	60	39.23						___	.23
ประถม	สูง	สูง	(122)	237	39.46							___

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ของนักเรียนวัยรุ่นที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามระดับทัศนคติที่ดีต่อการควบคุม ระดับความตระหนัก และระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองในเด็กนักเรียนชั้นประถม

ทัศนคติ	กลุ่มตระหนัก	ควบคุม	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(112) 35.89	(111) 36.36	(211) 37.71	(122) 38.19	(212) 39.36	(222) 40.03	(221) 40.46
น้อย	มาก	น้อย	(121)	69	35.86	.03	.50	1.85	2.33	3.50*	4.17*	4.60*
น้อย	น้อย	มาก	(112)	83	35.89	—	.47	1.82	2.30	3.47*	4.13*	4.57*
น้อย	น้อย	น้อย	(111)	150	36.36		—	1.35	1.83	3.00*	3.67*	4.10*
มาก	น้อย	น้อย	(211)	107	37.71			—	.48	1.65	2.32	2.75
น้อย	มาก	มาก	(122)	88	38.19				—	1.13	1.85	1.27
มาก	น้อย	มาก	(212)	85	39.36					—	.67	1.10
มาก	มาก	มาก	(222)	116	40.03						—	.43
มาก	มาก	น้อย	(221)	65	40.46							—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ของนักเรียนเมื่อแยกเป็น 4 ประเภทตามระดับความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครอง และตามระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองไปพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพฯ

กลุ่มตระหนัก	ควบคุม	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(12) 22.56	(22) 22.89	(21) 23.08
น้อย	น้อย	(11)	158	21.37	1.19	1.52*	1.71*
น้อย	มาก	(12)	129	22.56	-	.33	.52
มาก	มาก	(22)	201	22.89		-	.19
มาก	น้อย	(21)	107	23.08			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบรายการวิทยุที่มีประโยชน์ ของนักเรียนที่แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมของผู้ปกครองและตามระดับความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กของผู้ปกครองไปพร้อมกัน ในนักเรียนชาย นักเรียนประถม และนักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง

กลุ่ม ทัศนคติ	ตระหนัก	รหัส	จำนวน คน	ค่าเฉลี่ย	(12) 21.16	(21) 21.85	(22) 23.83	(นักเรียนชาย)
น้อย	น้อย	(11)	202	20.89	.27	.96	2.94*	
น้อย	มาก	(12)	135	21.16	-	.69	2.67*	
มาก	น้อย	(21)	115	21.85		-	1.98*	
มาก	มาก	(22)	127	23.83			-	
					21.45	22.34	24.09	(นักเรียนประถม)
น้อย	น้อย	(11)	183	21.31	.14	1.03	2.78*	
น้อย	มาก	(12)	119	21.45	-	.89	2.64*	
มาก	น้อย	(21)	141	22.34		-	1.74*	
มาก	มาก	(22)	145	24.09			-	
					21.28	22.65	24.00	(นักเรียนที่อยู่กับผู้ปกครอง)
น้อย	น้อย	(11)	325	21.09	.19	1.56*	2.91*	
น้อย	มาก	(12)	199	21.28	-	1.37*	2.72*	
มาก	น้อย	(21)	302	22.65		-	1.35*	
มาก	มาก	(22)	254	24.00			-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของนักเรียน เมื่อจำแนกเป็น 4 ประเภทตามระดับทัศนคติของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง และตามระดับการควบคุมเด็กในการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครองไปพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนมัธยม

กลุ่ม		จำนวน			(12)	(21)	(22)
ทัศนคติ	ควบคุม	รหัส	คน	ค่าเฉลี่ย	41.86	43.81	45.88
น้อย	น้อย	(11)	194	41.32	.54	2.49*	4.56*
น้อย	มาก	(12)	157	41.86	-	1.95*	4.02*
มาก	น้อย	(21)	186	43.81		-	2.07*
มาก	มาก	(22)	251	45.88			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปริมาณความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ของนักเรียนที่แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามระดับทัศนคติที่ดีต่อการควบคุม ระดับความตระหนัก และระดับการควบคุมการเปิดรับของผู้ปกครองในเด็กนักเรียนประถม

กลุ่ม			จำนวน			(111)	(112)	(122)	(211)	(212)	(221)	(222)
ทัศนคติ	ตระหนัก	ควบคุม	รหัส	คน	ค่าเฉลี่ย	40.49	40.95	42.41	43.16	44.52	44.69	45.18
น้อย	มาก	น้อย	(121)	70	39.60	.89	1.35	2.81	3.56*	4.92*	5.09*	5.58*
น้อย	น้อย	น้อย	(111)	154	40.49	___	.46	1.92	2.67*	4.03*	4.20*	4.68*
น้อย	น้อย	มาก	(112)	84	40.95		___	1.46	2.21	3.57*	3.74*	4.22*
น้อย	มาก	มาก	(122)	88	42.41			___	.75	2.11*	2.29*	2.77*
มาก	น้อย	น้อย	(211)	108	43.16				___	1.36	1.53	2.02
มาก	น้อย	มาก	(212)	86	44.52					___	.17	.66
มาก	มาก	น้อย	(221)	118	44.69						___	.49
มาก	มาก	มาก	(222)	68	45.18							___

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณการรับสื่อมวลชนทั้งสามชนิด (ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ในกลุ่มนักเรียนรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ชมโทรทัศน์			ฟังวิทยุ			อ่านสิ่งตีพิมพ์		
		% ขาด	ค่าเฉลี่ย	เอสดี	% ขาด	ค่าเฉลี่ย	เอสดี	% ขาด	ค่าเฉลี่ย	เอสดี
กลุ่มรวม	1,600	5.2	24.97	11.11	29.4	11.27	9.41	15.6	4.53	6.26
ประถม	799	4.5	25.52	11.04	32.0	10.66	9.17	15.5	4.39	6.74
มัธยม	801	6.0	24.42	11.16	26.8	11.84	9.61	15.6	4.67	5.75
กรุงเทพฯ	798	3.6	26.30	11.48	28.7	10.93	9.58	13.2	4.53	6.03
ในเมือง-ต่างจังหวัด	400	4.5	23.97	10.06	33.7	10.35	7.91	19.2	4.81	7.65
ชนบท	402	9.2	23.60	11.05	26.6	12.76	10.16	16.7	4.25	5.15
นักเรียนชาย	780	6.4	24.60	11.31	29.6	10.93	9.27	18.1	4.92	7.51
นักเรียนหญิง	820	4.1	25.31	10.92	29.3	11.60	9.55	13.2	4.17	4.86
อยู่กับ-ผู้ปกครอง	1,443	5.4	24.96	10.09	29.5	11.41	9.50	15.6	4.47	6.22
ฐานะต่ำ	689	8.4	23.44	10.72	30.2	12.11	9.99	18.1	4.42	6.25
ฐานะสูง	909	2.9	26.02	11.22	28.9	10.62	8.92	13.6	4.60	6.29
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,131	3.1	25.33	11.09	28.5	10.95	9.48	13.7	4.70	6.67

ตาราง 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการรับสื่อมวลชนและความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนสามชนิด ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ชมโทรทัศน์ กับ ชอบรายการทีวีมีประโยชน์	ชมโทรทัศน์ กับ ฟังวิทยุ	ชมโทรทัศน์ กับ อ่านหนังสือ	ฟังวิทยุ กับ อ่านหนังสือ	ฟังวิทยุ กับ ชอบวิทยุมีประโยชน์	อ่านหนังสือกับชอบเรื่องที่มีประโยชน์
กลุ่มรวม	953	-.04	.18	.01	.16	.08	.06
นักเรียนประถม	464	.00	.24	.05	.22	.08	.11
นักเรียนมัธยม	489	-.09	.13	-.03	.09	.04	.01
นักเรียนในกรุงเทพฯ	504	-.13	.26	-.03	.16	.02	.12
ในเมืองต่างจังหวัด	213	.07	.09	.08	.14	.08	-.02
นักเรียนในชนบท	236	.01	.12	.05	.19	-.05	.02
นักเรียนชาย	444	-.05	.26	.07	.18	-.02	.09
นักเรียนหญิง	509	-.06	.11	-.05	.14	.03	.05
อยู่กับผู้ปกครอง	855	-.05	.18	.03	.18	.01	.08
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	96	-.02	.21	-.07	-.03	-.02	-.01
ผู้ปกครองทำงาน	845	-.04	.16	.02	.17	.01	.06
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	107	-.03	.40	-.03	-.05	.04	.17
ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง	609	-.09	.22	-.01	.18	.01	.06
ไม่ได้ดูกับผู้ปกครอง	344	-.00	.11	.05	.09	-.02	.05
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะต่ำ	314	.06	.13	-.01	.16	-.07	.04
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะสูง	235	-.08	.30	.14	.33	.08	.16
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะต่ำ	62	-.08	.01	-.03	-.11	-.02	.10
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะสูง	335	-.12	.22	-.06	.04	.07	.01
ควบคุม สมช.3 ด้าน	701	-.07	.20	.02	.17	.05	.09

ค่าอาร์ที่ระดับ .05 สองทิศ ของดีเอฟ 60 คือ .25 ดีเอฟ 100 คือ .20
ดีเอฟ 200 คือ .14 ดีเอฟ 300 คือ .11
ดีเอฟ 400 คือ .10 ดีเอฟ 500 คือ .09
ดีเอฟ 1,000 คือ .06

ตาราง 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความชอบเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้งสามชนิด ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ชอบรายการโทรทัศน์มีประโยชน์ กับ ชอบรายการวิทยุ มีประโยชน์	ชอบอ่านเรื่อง มีประโยชน์ กับ ชอบรายการวิทยุ มีประโยชน์	ชอบรายการวิทยุมีประโยชน์ กับชอบอ่านเรื่อง มีประโยชน์
กลุ่มรวม	953	.42	.36	.38
นักเรียนประถม	464	.38	.38	.33
นักเรียนมัธยม	489	.45	.33	.43
นักเรียนในกรุงเทพฯ	504	.49	.36	.38
ในเมืองต่างจังหวัด	213	.23	.29	.34
นักเรียนในชนบท	236	.44	.38	.39
นักเรียนชาย	444	.40	.27	.35
นักเรียนหญิง	509	.43	.40	.39
อยู่กับผู้ปกครอง	855	.40	.36	.37
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	96	.53	.29	.39
ผู้ปกครองทำงาน	845	.43	.36	.37
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	107	.30	.33	.43
ดูโทรทัศน์กับผู้ปกครอง	609	.40	.39	.42
ไม่ได้ดูกับผู้ปกครอง	344	.40	.25	.24
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะต่ำ	314	.41	.36	.33
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะสูง	235	.42	.32	.32
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะต่ำ	62	.31	.55	.26
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะสูง	335	.43	.34	.46
ควบคุม สมช 3 ด้าน	701	.40	.35	.40

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนมุ่งอนาคตกับการรับสื่อมวลชนทั้ง 6 ตัวแปร ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	มุ่งอนาคต กับ โทรทัศน์ ชม./สป.	โทรทัศน์ เนื้อหา	วิทยุ ชม./สป.	วิทยุ เนื้อหา	สิ่งตีพิมพ์ ชม./สป.	สิ่งตีพิมพ์ เนื้อหา
กลุ่มรวม	1,600	- 08	.21	.01	.06	.05	27
นักเรียนประถม	799	- .07	.22	- .03	.06	.05	.24
นักเรียนมัธยม	801	- .08	.21	.02	.06	.05	.28
อยู่ในกรุงเทพฯ	798	- .12	.25	.03	.01	.08	.30
ตัวเมืองต่างจังหวัด	400	- .08	.19	.01	.06	.05	.30
ชนบท	402	- .10	.13	- .01	-.03	- .02	.15
นักเรียนชาย	780	- .09	.19	.00	.02	.07	.21
นักเรียนหญิง	820	- .11	.16	.00	.09	.04	.30
อยู่กับผู้ปกครอง	1,443	- .08	.21	.01	.06	.04	.25
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	154	- .14	.18	- .01	.02	.15	.40
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะต่ำ	569	- .09	.14	- .04	-.01	.05	.20
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะสูง	399	- .13	.27	.04	.09	- .02	.22
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะต่ำ	114	- .11	.26	.08	.20	.26	.40
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะสูง	509	- .11	.27	.04	.11	.05	.37
ผู้ปกครองทำงาน	1,406	- .08	.20	.00	.05	.04	.25
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	193	- .07	.26	.08	.06	.01	.04
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	948	- .11	.37	- .00	.06	.03	.29
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	594	- .08	.33	- .01	.03	.09	.22
ควบคุม สมช.3 ด้าน	1,131	- .11	.25	.01	.07	.04	.28

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความเชื่ออำนาจในตนกับการรับสื่อมวลชนทั้ง 6 ตัวแปร ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	เชื่ออำนาจในตน กับ โทรทัศน์ ชม./สป.	โทรทัศน์ เนื้อหา	วิทยุ ชม./สป.	วิทยุ เนื้อหา	สิ่งตีพิมพ์ ชม./สป.	สิ่งตีพิมพ์ เนื้อหา
กลุ่มรวม	1,600	- .06	.11	- .03	.05	.10	.15
นักเรียนประถม	799	- .10	.09	- .01	.05	.12	.14
นักเรียนมัธยม	801	- .01	.13	- .06	.05	.08	.15
อยู่ในกรุงเทพฯ	798	- .07	.14	- .01	.07	.10	.18
ตัวเมือง ตจว.	400	- .08	.10	- .00	.08	.13	.19
ชนบท	402	- .03	.10	- .04	.00	.08	.09
นักเรียนชาย	780	- .05	.12	- .09	- .02	.10	.16
นักเรียนหญิง	820	- .08	.07	.03	.12	.12	.13
อยู่กับผู้ปกครอง	1,443	- .05	.13	- .02	.06	.10	.15
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	154	- .15	.03	- .15	.04	.05	.14
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะต่ำ	569	- .06	.07	.00	.03	.16	.11
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะสูง	399	- .05	.12	- .08	.02	.05	.16
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะต่ำ	114	- .26	.15	- .05	.01	.14	.21
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะสูง	509	- .03	.18	.02	.12	.07	.18
ผู้ปกครองทำงาน	1,406	- .06	.13	- .03	.04	.10	.15
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	193	- .01	-.03	.04	.14	.08	.20
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	948	- .07	.21	- .02	.03	.07	.16
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	594	- .04	.19	- .06	.08	.16	.15
ควบคุม สมช.3 ด้าน	1,131	- .05	.13	- .03	.03	.14	.13

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศใต้ตาราง 21

ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับ การรับสื่อมวลชนทั้ง 6 ตัวแปร ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 18 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน	เหตุผลเชิงจริยธรรม กับ โทรทัศน์		วิทยุ		สิ่งตีพิมพ์	
	คน	ชม./สป.	เนื้อหา	ชม./สป.	เนื้อหา	ชม./สป.	เนื้อหา
กลุ่มรวม	1,600	-.03	.15	.01	.10	.10	.19
นักเรียนประถม	799	-.01	.18	-.00	.09	.09	.19
นักเรียนมัธยม	801	-.04	.13	.01	.10	.10	.17
อยู่ในกรุงเทพฯ	798	-.01	.16	-.01	.13	.06	.20
ตัวเมืองต่างจังหวัด	400	-.03	.18	.09	.09	.13	.19
ชนบท	402	-.10	.10	.01	.03	.14	.15
นักเรียนชาย	780	-.05	.11	.00	.11	.10	.15
นักเรียนหญิง	820	-.03	.14	.01	.08	.12	.20
อยู่กับผู้ปกครอง	1,443	.03	.14	.02	.10	.10	.18
ไม่อยู่กับผู้ปกครอง	154	-.03	.24	.11	.09	-.02	.24
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะต่ำ	569	-.05	.12	.03	.10	.13	.17
ผู้ปกครอง กศ.ต่ำฐานะสูง	399	-.09	.20	-.02	.10	.05	.20
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะต่ำ	114	-.08	.05	-.13	-.09	.19	.19
ผู้ปกครอง กศ.สูงฐานะสูง	509	.03	.18	.08	.12	.07	.18
ผู้ปกครองทำงาน	1,406	-.04	.15	-.01	.08	.10	.19
ผู้ปกครองไม่ทำงาน	193	.08	.12	.18	.20	.08	.17
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	948	-.04	.28	.05	.14	.14	.17
ไม่ดูทีวีกับผู้ปกครอง	594	-.03	.18	-.07	.05	.03	.18
ควบคุม สมช 3 ด้าน	1,131	-.05	.13	.00	.10	.09	.19

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตารางราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ กับ ตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัว ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ความชอบชมรายการที่วีมีประโยชน์ กับ ทัศนคติต่อการควบคุม	ชมที่วีมีประโยชน์กับผู้ปกครอง	ใช้เหตุผล (เด็กรายงาน)
กลุ่มรวม	1,489	.39	.37	.25
นักเรียนชั้นประถม	739	.33	.40	.28
นักเรียนชั้นมัธยม	750	.44	.35	.23
กรุงเทพฯ	750	.44	.37	.29
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	.30	.34	.17
ชนบท	361	.37	.40	.18
นักเรียนชาย	727	.32	.31	.27
นักเรียนหญิง	762	.40	.43	.26
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.39	.39	.25
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.38	.40	.26
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.39	.33	.22
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.37	.42	.24
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.43	.33	.28
ฐานะต่ำ	619	.37	.37	.22
ฐานะสูง	868	.41	.37	.27
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	.38	.36	.26

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ได้ตาราง 21

ตาราง 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ กับ ตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัว ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	ความชอบอ่านเรื่องที่มีประโยชน์ในสิ่งตีพิมพ์ กับ ทัศนคติต่อควบคุม	ชมรายการทีวีมีประโยชน์กับผู้ปกครอง	ควบคุมการยอมตาม	จัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก
กลุ่มรวม	1,480	.39	.22	.14	.16
นักเรียนชั้นประถม	734	.35	.23	.18	.16
นักเรียนชั้นมัธยม	746	.42	.20	.10	.15
กรุงเทพฯ	748	.40	.24	.14	.16
ตัวเมืองต่างจังหวัด	379	.37	.20	.14	.16
ชนบท	353	.34	.18	.11	.03
นักเรียนชาย	720	.35	.16	.12	.17
นักเรียนหญิง	760	.41	.27	.16	.14
อยู่กับผู้ปกครอง	1,337	.40	.22	.14	.16
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	874	.39	.19	.13	.05
ผู้ปกครอง กศ. สูง	599	.37	.24	.12	.21
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	805	.38	.21	.18	.16
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	640	.41	.24	.09	.15
ฐานะต่ำ	613	.36	.17	.09	-.01
ฐานสูง	865	.40	.24	.17	.22
ควบคุม สมช.3 ด้าน	1,066	.37	.23	.14	.16

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ กับตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ความชอบฟังรายการวิทยุที่มีประโยชน์ กับ ทัศนคติต่อควบคุม	ชมรายการทีวีกับผู้ปกครอง	ใช้เหตุผล (เด็กรายงาน)	ความตระหนัก
กลุ่มรวม	1,119	.34	.28	.21	.11
นักเรียนชั้นประถม	547	.31	.26	.17	.15
นักเรียนชั้นมัธยม	572	.37	.30	.25	.08
กรุงเทพฯ	565	.33	.27	.22	.12
ตัวเมืองต่างจังหวัด	272	.27	.31	.23	.13
ชนบท	282	.41	.27	.14	-.00
นักเรียนชาย	545	.34	.25	.17	.20
นักเรียนหญิง	574	.32	.31	.25	.04
อยู่กับผู้ปกครอง	1,008	.34	.27	.21	.13
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	662	.30	.21	.20	.04
ผู้ปกครอง กศ. สูง	451	.39	.37	.21	.16
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	609	.34	.31	.19	.08
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	487	.35	.25	.25	.14
ฐานะต่ำ	465	.28	.27	.14	.02
ฐานะสูง	652	.38	.28	.26	.16
ควบคุม สมช 3 ด้าน	811	.34	.29	.21	.11

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนมุ่งอนาคตกับตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัว ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ลักษณะมุ่งอนาคต กับ			
		ทัศนคติต่อควบคุม	ชอบชมทีวีมีประโยชน์	ชอบอ่านเรื่องมีประโยชน์	รักสนับสนุน (เด็กรายงาน)
กลุ่มรวม	933	.42	.39	.33	.29
นักเรียนประถม	446	.40	.38	.34	.37
นักเรียนมัธยม	487	.46	.41	.31	.22
กรุงเทพฯ	490	.41	.38	.34	.25
ตัวเมืองต่างจังหวัด	211	.39	.31	.31	.37
ชนบท	232	.41	.44	.26	.22
นักเรียนชาย	436	.37	.34	.27	.28
นักเรียนหญิง	497	.41	.33	.37	.31
อยู่กับผู้ปกครอง	839	.42	.40	.34	.29
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	537	.42	.40	.29	.28
ผู้ปกครอง กศ. สูง	391	.42	.37	.37	.28
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	500	.38	.37	.34	.27
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	416	.47	.42	.32	.32
ฐานะต่ำ	370	.42	.36	.26	.24
ฐานะสูง	561	.42	.40	.36	.30
ควบคุม สมช 3 ด้าน	689	.42	.39	.33	.31

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 30 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนความเชื่ออำนาจในตน กับ ตัวทำนายที่สำคัญ 5 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ความเชื่ออำนาจในตน กับ ทัศนคติต่อควบคุม	ชอบชมทีวีมีประโยชน์	รักสนับสนุน (เด็กรายงาน)	ใช้เหตุผล (เด็กรายงาน)	ปริมาณการอ่าน
กลุ่มรวม	933	.27	.22	.24	.23	.10
นักเรียนประถม	445	.28	.20	.21	.22	.10
นักเรียนมัธยม	488	.27	.24	.28	.27	.10
กรุงเทพฯ	490	.27	.22	.25	.23	.10
ตัวเมืองต่างจังหวัด	211	.30	.17	.28	.30	.09
ชนบท	232	.26	.28	.20	.17	.09
นักเรียนชาย	436	.25	.17	.21	.21	.09
นักเรียนหญิง	497	.26	.22	.27	.25	.12
อยู่กับผู้ปกครอง	839	.28	.22	.25	.23	.09
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	537	.27	.21	.22	.21	.11
ผู้ปกครอง กศ. สูง	391	.24	.22	.25	.24	.08
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	500	.24	.18	.26	.25	.08
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	416	.32	.25	.21	.22	.11
ฐานะต่ำ	371	.26	.21	.20	.17	.16
ฐานะสูง	560	.27	.22	.26	.26	.05
ควบคุม สมช 3 ด้าน	689	.26	.20	.23	.21	.13

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ให้ตาราง 21

ตาราง 31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรม กับ ตัวทำนายที่สำคัญ 4 ตัว ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	เหตุผลเชิงจริยธรรม กับ ทัศนคติต่อควบคุม	ชอบชมทีวีมีประโยชน์	ชอบอ่านเรื่องมีประโยชน์	ขณะดูทีวีไม่ได้ทำอย่างอื่น
กลุ่มรวม	928	.25	.29	.21	.06
นักเรียนชั้นประถม	445	.26	.32	.28	.12
นักเรียนชั้นมัธยม	483	.25	.27	.12	-.02
กรุงเทพฯ	486	.27	.29	.20	.03
ตัวเมืองต่างจังหวัด	210	.11	.22	.16	.06
ชนบท	232	.29	.34	.22	.10
นักเรียนชาย	433	.20	.25	.19	.09
นักเรียนหญิง	495	.25	.26	.20	.07
อยู่กับผู้ปกครอง	834	.26	.29	.20	.06
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	533	.28	.32	.22	.09
ผู้ปกครอง กศ. สูง	390	.20	.25	.18	.00
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	498	.22	.29	.21	.04
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	413	.29	.29	.21	.08
ฐานะต่ำ	368	.28	.25	.21	.11
ฐานะสูง	558	.24	.31	.20	.02
ควบคุม สมช 3 ด้าน	685	.25	.26	.21	.03

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ตาราง 20

ตาราง 32 ปริมาณการทำนาย และลำดับความสำคัญของตัวทำนายทัศนคติที่ดีของเด็กต่อการควบคุมสื่อมวลชนของผู้ปกครอง โดยใช้ตัวทำนาย 3 ชุด ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 11 กลุ่ม

กลุ่ม	ทัศนคติของเด็กต่อการควบคุม สมช. ของผู้ปกครอง					
	ชุด 1 มี 7 ตัว		ชุด 2 มี 9 ตัว		ชุดรวมมี 16 ตัว	
	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย	ปริมาณการทำนาย	ตัวทำนาย
กลุ่มรวม	6%	10,11,12,13	19%	2,1,7,9	21%	2,1,10,7,9,12
อยู่ในกรุงเทพฯ	6%	10,11	21%	2,1	24%	2,1,10,6
ในตัวเมืองต่างจังหวัด	4%	10,14	18%	2,1	18%	2,1,7
ชนบท	3%	10	12%	1,9,2	11%	1,9
เด็กชาย	7%	10,13,11,12,14	21%	2,1,9	21%	1,2
เด็กหญิง	6%	10,15,	19%	2,1,7,8	19%	2,1,7,8,9
อยู่กับผู้ปกครอง	7%	10,11,14,12,13	19%	2,1,7,9	19%	2,1,7,9
ผู้ตอบใกล้ชิดเด็ก	7%	10,11,13	18%	1,2,9	18%	1,2,9
ผู้ตอบไม่ใกล้ชิดเด็ก	6%	10,12	19%	2,1	21%	2,1,7
ความคุม สมช.ทั้ง 3 ประเภท	5%	10,11,12	21%	2,1	20%	2,1
ผู้ปกครองทำงาน	6%	10,12,11	19%	2,1,4	19%	2,1,7,9
ดูทีวีกับบิดามารดา	6%	10,11	22%	2,1,9,7	22%	2,1,9,7

1 = เด็กรายงานว่ารักสนับสนุน
2 = เด็กรายงานว่าใช้เหตุผล
3 = ผู้ปกครองรายงานว่ารักสนับสนุน
4 = ผู้ปกครองรายงานว่าใช้เหตุผล
5 = ผู้ปกครองตระหนักในอิทธิพล สมช.
6 = ความเชื่อในประโยชน์ของ สมช.ต่อเด็ก
7 = การควบคุมการเปิดรับ
8 = การควบคุมการเข้าใจ
9 = การควบคุมการยอมตาม
10 = เด็กรายงานว่าชมทีวีมีประโยชน์กับผู้ปกครอง
11 = ผู้ปกครองจัดหาหนังสือให้เด็กเล็ก
12 = ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
13 = อายุของเด็ก
14 = ระยะเวลาที่ผู้ปกครองดูแลเด็ก
15 = ฐานะของครอบครัว

ตาราง 33 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้ปกครอง กับ ปริมาณความชอบรับเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิด และทัศนคติต่อการควบคุมของเด็กในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	การควบคุมการเปิดรับสื่อมวลชน กับ ความชอบรับเนื้อหามีประโยชน์ใน โทรทัศน์	วิทยุ	สิ่งตีพิมพ์	ทัศนคติต่อ การควบคุม
กลุ่มรวม	1,489	.11	.06	.13	.15
นักเรียนประถม	739	.14	.06	.14	.15
นักเรียนมัธยม	750	.07	.07	.12	.15
กรุงเทพฯ	750	.16	.07	.14	.15
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	.08	.04	.10	.13
ชนบท	361	.01	.02	.09	.11
นักเรียนชาย	727	.12	.09	.11	.14
นักเรียนหญิง	762	.11	.03	.16	.17
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.11	.06	.13	.15
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.08	.04	.11	.14
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.12	.06	.11	.10
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.13	.09	.13	.15
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.09	.03	.14	.15
ฐานะต่ำ	619	.04	.05	.10	.10
ฐานะสูง	868	.15	.06	.13	.16
ควบคุม สมช 3 ด้าน	1,072	.10	.09	.15	.17

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการควบคุมการเข้าใจเนื้อหาในสื่อมวลชน กับ ปริมาณความชอบรับเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิด และทัศนคติต่อการควบคุมของเด็กในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	การควบคุมการเข้าใจ เนื้อหาใน สมช กับ ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ ใน โทรทัศน์	วิทยุ	สิ่งตีพิมพ์	ทัศนคติต่อการควบคุม
กลุ่มรวม	1,489	.10	.03	.10	.11
นักเรียนชั้นประถม	739	.13	.07	.14	.09
นักเรียนชั้นมัธยม	750	.08	-.00	.07	.13
กรุงเทพ ฯ	750	.08	.03	.11	.12
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	.15	-.03	.07	.08
ชนบท	361	.06	.05	.05	.06
นักเรียนชาย	727	.13	.05	.09	.12
นักเรียนหญิง	762	.07	.01	.09	.10
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.11	.03	.10	.11
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.11	.03	.08	.08
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.06	.01	.07	.09
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.11	.03	.11	.13
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.11	.01	.08	.08
ฐานะต่ำ	619	.07	.02	.04	.04
ฐานะสูง	868	.12	.02	.12	.13
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	.07	.03	.10	.12

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 35 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการควบคุมการยอมตามการชักจูงของสื่อมวลชน กับ ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิด และทัศนคติต่อการควบคุมของเด็กในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	การควบคุม การยอมตามการชักจูงจาก สมช กับ ความชอบรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ใน โทรทัศน์	วิทยุ	สิ่งตีพิมพ์	ทัศนคติต่อ การควบคุม
กลุ่มรวม	1,489	.10	.10	.14	.11
นักเรียนชั้นประถม	739	.11	.09	.18	.10
นักเรียนชั้นมัธยม	750	.09	.12	.10	.12
กรุงเทพ ฯ	750	.12	.12	.14	.12
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	.12	.04	.14	.04
ชนบท	361	.02	.11	.11	.11
นักเรียนชาย	727	.10	.13	.12	.11
นักเรียนหญิง	762	.10	.08	.16	.11
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.11	.10	.14	.11
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.10	.08	.13	.13
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.07	.13	.12	.05
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.11	.12	.18	.15
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.10	.08	.09	.08
ฐานะต่ำ	619	.09	.05	.09	.08
ฐานะสูง	808	.10	.14	.17	.11
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	.09	.09	.14	.12

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ให้ตาราง 21

ตารางราง 36 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กกับการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชนทั้งสามด้าน ของผู้ปกครองในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

	จำนวนคน	ความตระหนักในอิทธิพล สมช. กับ การเปิดรับ	การเข้าใจ	การควบคุม การยอมตาม
กลุ่มรวม	1,486	.30	.23	.26
นักเรียนประถม	739	.49	.41	.33
นักเรียนมัธยม	750	.28	.21	.22
กรุงเทพฯ	750	.25	.17	.28
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	.34	.30	.28
ชนบท	361	.29	.20	.16
นักเรียนชาย	727	.28	.23	.26
นักเรียนหญิง	762	.32	.23	.25
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.31	.23	.25
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.42	.32	.23
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.24	.13	.32
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.32	.27	.30
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.29	.19	.22
ฐานะต่ำ	619	.25	.20	.19
ฐานะสูง	868	.28	.18	.27
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	.31	.23	.27

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ใต้ตาราง 21

ตาราง 37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก กับ การควบคุมเด็กเกี่ยวกับ สื่อมวลชนสามด้าน ของผู้ปกครองในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 15 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนคน	ความเชื่อในประโยชน์สื่อมวลชนต่อเด็ก กับ การควบคุม การเปิดรับ	การเข้าใจ	การยอมตาม
กลุ่มรวม	1,486	.05	-.03	.14
นักเรียนประถม	739	.32	.25	.29
นักเรียนมัธยม	750	.07	-.02	.12
กรุงเทพฯ	750	.04	-.06	.14
ตัวเมืองต่างจังหวัด	378	-.04	.16	-.05
ชนบท	361	.03	.01	.12
นักเรียนชาย	727	.05	-.02	.15
นักเรียนหญิง	762	.04	-.05	.14
อยู่กับผู้ปกครอง	1,345	.05	-.04	.13
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	881	.24	.17	.14
ผู้ปกครอง กศ. สูง	601	.08	-.01	.20
ผู้ปกครองใกล้ชิดเด็ก	815	.06	-.04	.16
ผู้ปกครองไม่ใกล้ชิดเด็ก	639	.04	-.00	.16
ฐานะต่ำ	619	.01	-.07	.10
ฐานะสูง	868	.05	-.04	.17
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	1,072	.06	-.03	.16

ดูค่าอาร์ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สองทิศ ให้ตาราง 21

ตาราง 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรายงานการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ของผู้ปกครองกับของเด็ก ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 17 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน	รักสนับสนุน ผป.กับเด็ก	ใช้เหตุผล ผป.กับเด็ก	รักสนับสนุน กับ ใช้เหตุผล เด็กรายงาน	ผู้ปกครองรายงาน
กลุ่มรวม	1,563	.14	.19	.55	.27
ประถม	445	.14	.19	.49	.32
มัธยม	483	.11	.22	.59	.26
กรุงเทพฯ	777	.19	.21	.58	.32
เมืองต่างจังหวัด	397	.17	.09	.50	.31
ชนบท	389	-.01	.22	.50	.11
นร. ชาย	763	.15	.18	.46	.25
นร. หญิง	800	.14	.21	.61	.27
อยู่กับผู้ปกครอง	1,409	.15	.19	.56	.26
ดูทีวีกับผู้ปกครอง	930	.14	.22	.56	.31
ผู้ปกครองใกล้ชิด	854	.11	.21	.52	.29
ไม่ใกล้ชิด	674	.18	.18	.57	.22
อยู่กับผู้ปกครอง	834	.14	.20	.55	.29
ผู้ปกครอง กศ. ต่ำ	533	.13	.20	.53	.18
ผู้ปกครอง กศ. สูง	390	.10	.11	.53	.16
ฐานะต่ำ	368	.07	.16	.51	.22
ฐานะสูง	558	.15	.18	.53	.30
ควบคุม สมช. 3 ด้าน	685	.15	.20	.55	.29

ดูค่าอาร์มีนัยสำคัญที่ .05 สองทิศ ให้ตาราง 21

บรรณานุกรม

โกศล มีคุณ การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาทของนักเรียนประถมศึกษา ปริญญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524

ฉลวย ชีวกิดาการ การศึกษาบทบาทของสื่อสารมวลชนต่อการศึกษาของชาวบ้าน ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง "การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 หน้า 291-297

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสันทัดภาษาไทย รายงานการวิจัย ฉบับที่ 23 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521

ดวงเดือน พันธุมนาวิน การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมที่ควรส่งเสริมในเยาวชนและประชาชนไทย วารสารการวิจัยทางการศึกษา 2523, 10(2), 29-47

ดวงเดือน พันธุมนาวิน พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา ร.พ. ไทยวัฒนาพานิช 2524

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิต และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524

ควงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วนินทานนท์ ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 32 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528

ทัศนา ทองภักดี ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของเยาวชนไทย ที่มีความสามารถทางการคิดต่างกัน ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528

ธีรนง เกิดสุคนธ์ การศึกษาอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร ปริญญานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525

ธีระพร อุวรรณโณ ภาพยนตร์กำลังภายในมีอิทธิพลต่อเด็กได้อย่างไรบ้าง นิเทศสาร 2523, 9(2), 13-22

นรินทร์ บุญชู การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519

นันทวัน สุชาโต อิทธิพลของการดูภาพยนตร์ที่รุนแรงทางโทรทัศน์ กับทัศนคติในเชิงก้าวร้าวของเด็กจากครอบครัวต่างฐานะเศรษฐกิจสังคม และจากครอบครัวที่พ่อแม่ควบคุมการดูทีวีต่างระดับกัน 2520 ในรายงานการสัมมนาเรื่องนโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 34-37

บำรุง สุขพรรณ์ บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย วารสารสื่อสารมวลชน 2525 ก, 2(1), 54-59

บำรุง สุขพรรณ์ พฤติกรรมการรับข่าวสารของเยาวชนในชนบทและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในจังหวัดชลบุรี วารสารศาสตร์, 2525 ข, 3(1), 137-154

บำรุงสุข สีหอำไพ จำนง วิบูลย์ศรี และ สุกัญญา ตีระวนิช อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็กไทย 2518 ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 31-34

บุญยิ่ง เจริญยิ่ง และ ดวงเดือน เลขยานนท์ การวิเคราะห์นวนิยายที่อยู่ในความสนใจของบุคคลในวัยรุ่น วารสารจิตวิทยา 2510, 2, 35-45

บุญเลิศ ศุภดิลก ปัญหาสื่อมวลชนและสิทธิการสื่อสารของเด็กและเยาวชน วารสารสื่อสารมวลชน 2525, 2(1), 40-44

ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ อิทธิพลของภาพยนตร์โทรทัศน์ต่อพฤติกรรมเด็กวัยรุ่น ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509

ประคอง นาควานิช การศึกษาการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในรายงานการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 70-71

ประทีป พฤกษากิจ การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนักเรียน วิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514 ปริญญานิพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยม และความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2512 ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514

พรทิพย์ วรกิจโภคาทร การวิจัยสื่อสารมวลชน วารสารสื่อสารมวลชน 2524, 1(1), 77-92

พรทิพย์ วินโกมินทร์ อิทธิพลของภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษา ในการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 75-76

พรรณลีล์ เทพลักษณ์เลขา ความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อรายการโทรทัศน์ในปี 2506 ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2507

มนต์ชัย นินนาทนนท์ อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ วารสารนิเทศศาสตร์ 2526, 4, 75-77

มนต์ชัย นินนาทนนท์ และลิขิต ลิขิตตานนท์ รายงานการวิจัยเรื่อง "บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่" ใน จำนง วิบูลย์ศรี และคณะ (บก.) รายงานสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสื่อสารเพื่อเด็กและเยาวชนไทย" คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 หน้า 175-185

ไมตรี เจริญศิลป์ บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันในการศึกษานอกระบบของเยาวชน ในรายงานการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 61-64

รัตนา ประเสริฐสม การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนประถมศึกษา ปริญญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526

รัญจวน มีนประดิษฐ์ อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน ในรายงานการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 74-75

วิจิตร ระวิวงศ์ และ สุรพล ปธานวนิช พฤติกรรมการรับข่าวสารกับความรุนแรงทางสังคม รายงานการวิจัยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2524

วิเชียร รักการ การวิจัยเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิตและนิสิตอาสาสมัคร : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522

สกล เที่ยงแท้ ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่ม ในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524

สรรค์รวี คชาชีวะ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของประชาชนในท้องที่บางขัน เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ปริญญานิพนธ์ นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524

สมพงษ์ แตงตาด ความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสำหรับเด็ก ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518

สมศรี ศรีประไพ อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในรายงานการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ 10-12 พฤษภาคม 2521 หน้า 77-78

สุกัญญา ตีระวนิช อิทธิพลของสื่อต่อเด็ก ในกรุงเทพมหานคร ใน รายงานสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสื่อสารเพื่อเด็กและเยาวชนไทย" คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 หน้า 140-153

สุกัญญา ตีระวนิช อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก นิเทศสาร 2518, 4(2), 7-14

สุกัญญา ตีระวนิช และ นันทริกา คุ้มไพโรจน์ อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร รายงานการวิจัย ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526

เสริมชัย พลพัฒนาฤทธิ์ รายงานผลการสำรวจอุปนิสัยต่อสื่อมวลชนของชาวกรุงเทพฯ นิเทศสาร 2519, 4(4), 91-93

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กองสำรวจประชากรเรื่อง จำนวนเครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ การรับฟังและชมรายการวิทยุโทรทัศน์ สำรวจเมื่อ 2523

อรรณพ เธียรถาวร การสำรวจการรับข่าวสารด้านการพัฒนาจากวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของประชาชนในชนบท วารสารนิเทศศาสตร์, 2526, 4, 78-79

อรทัย ศรีสันติสุข รายการวิทยุสำหรับเด็ก : สิ่งที่รอคอยสำหรับเด็กด้อยโอกาส วารสารสื่อสารมวลชน 2524, 1(1), 14-19

อังคณา เชื่อปัญญา เด็กกับการโฆษณาทางทีวี นิเทศสาร, 2518, 4(2), 3-6

อารมย์ สนานภู่ สกล เที่ยงแท้ และ โชติ ปุ้งเผ่าพันธ์ การศึกษาผลการฝึกอบรมจริยศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง 2525

อำนวย ทะพิงค์แก และ วัชระ สินธุประภา สื่อมวลชนกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก นิเทศสาร 2523, 9(1), 3-17

Adoni, H. The function of mass media in the political socialization of adolescents. Communication Research, 1979, 6, 84-106.

Alexander, A., Wartella, E., & Brown, D. Estimates of children's television viewing by mother and child. Journal of Broadcasting, 1981, 25(3), 243-252

Allen, R. L. The reliability and stability of television exposure. Communication Research, 1981, 8, 233-256.

Atkin, C. K.; Murray, J. P., & Nayman, O. B. The Surgeon General's research program on television and social behavior: a review of empirical findings. Journal of Broadcasting 1971, 16, 21-35.

Atkin, C., et. al. Selective exposure to televised violence. Journal of Broadcasting, 1979, 23(1), 5-14.

Avery, R. K. Adolescents' use of the mass memdia. American Behavioral Scientist, 1979, 23(1), 53-70.

Ball, S. Methodological problems in assessing the impact of television programs. Journal of Social Issues, 1976, 32(4), 8-17.

Ball, S., & Bogatz, G. A. The first year of Sesame Street: An evaluation. Princeton N. J. Educational Testing Service 1970, cited in Liebert, Neale, & Davidson 1973 pp. 101-107.

Bandura, A. Aggression: A social learning analysis. New York: Holt, Rinehart & Winston, 1973.

Berkowitz, L. Control of aggression. in B. Caldwell, & H. Ricciuti (eds.) Review of Child Development Research. (Vol. 3), Chicago: Univ. of Chicago Press, 1973, pp. 95-140.

Berkowitz, L. Some effects of thoughts on anti-and prosocial influences of media events: a cognitive-neoassociation analysis. Psychological Bulletin, 1984, 95(3), 410-427.

Berman, D. R., & Stookey, J. A. Adolescents, television, and support for government. Public Opinion Quarterly, 1980, 144, 330-340.

Bower, R. T. Television and the Public. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1973, cited in Robertson, 1979.

Boyd, D. A., & Najai, A. M. Adolescent TV viewing in Saudi Arabia. Journalism Quarterly, 1984, 61(2), 295-301, 315.

Brown, J. R. Children's uses of television. in Brown, R. (ed.) Children and Television Beverly Hills, Sage. 1976, pp. 116-136.

Brown, J. R., & Linne', O. The family as a mediator of television's effects. in Brown, R. (ed.) Children and Television. Beverly Hills, Calif.: Sage Publications, Inc., 1976, pp. 184-198.

Bybee, C., Robinson, D., & Turow, J. Determinants of parental guidance of children's television viewing for a special subgroup: mass media scholars. Journal of Broadcasting, 1982, 26(3), 697-710.

Cantor, J., & Reilly, S. Adolescents' fright reaction to television and films. Journal of Communication, 1982, 32(1), 87-99.

Chaffee, S. H.; McLeod, J. M., & Atkin, C. K. Parental influences on adolescent media use. American Behavioral Scientist, 1971, 14, 323-340.

Clarke, P. Identification with father and father-son similarities in reading behavior. "Presented to Association for Education in Journalism, Berkeley, Calif.; cited in McLeod & O'Keefe, 1972, p. 144.

Clarke, P. & Kline, F. G. Media effects reconsidered: some new strategies for communication research. Communication Research, 1974, 1, 224-240.

Coates, B., et. al. The influence of "Sesame Street" and "Mister Rogers' neighborhood on children's social behavior in the preschool." Child Development, 1976, 47, 138-144.

Collins, W. A. The developing child as viewer. Journal of Communication, 1975, 25(4), 35-44.

Collins, W. A.; Wellman, H., Keniston, A. H. & Westby, S. D. Age related aspects of comprehension and inference from a televised dramatic narrative. Child Development, 1978, 49, 389-399.

Comstock, G., Chaffee, S., et. al., Television and human behavior. New York: Columbia Univ. Press, 1978.

Comstock, G. A., & Rubinstein, E. A. (eds.) Television and Social Behavior. Vol. 3 Television and adolescent agressiveness. Washington, D. C.: Government Printing Office, 1972.

Corder-Bolz, C. R., & O'Bryant, S. Teacher vs. Program. Journal of Communication, 1978, 28, winter, 97-103.

Dimmick, J. W., McCain, T. A., & Bolton, W. T. Media use and the life span: notes on theory and method. in Wihoit, G. C., & de Bock, H. (eds.) Mass Communication Review Yearbook. Vol. 2, Beverly Hills, California, Sage, 1981, pp. 283-308 or in American Behavioral Scientist, 1979, 23(1), 7-31.

Dweck, C. S. The role of expectations and attributions in the alleviation of learned helplessness. Journal of Personality and Social Psychology, 1975, 31, 674-685.

Erikson, E. H. Childhood and society. New York: Norton, 1963.

Feldman, S; Wolf, A; & Warmouth, D. Parental concern about child-directed commercials. Journal of Communication, 1977, 27, 125-137.

Freedman, J. L., & Sears, D. O. Selective exposure. in Berkowitz, L. (ed.) Advances in Experimental Social Psychology, vol. 2, New York: Academic Press, 1965, pp. 58-98.

Freedman, J. L. Effect of television violence on aggressiveness. Psychological Bulletin, 1984, 96(2), 227-246.

Friedrich, L. K., & Stein, A. H. Prosocial television and young children: the effects of verbal labeling and role playing on learning and behavior. Child Development, 1975, 46, 27-38.

Fujitake, A. People's image of TV. 1964 in Kato, (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book, The Univ. Press of Hawaii, 1974, pp. 45-46.

Furu, T. Television and children's life. Radio & Television Cultural Res. Inst., Japan Broadcasting Corp., 1962, cited in Murray & Kippax, 1979.

Gerbner, G., et. al., The demonstration of power: violence profile No. 10 Journal of Communication, 1979, 29(3), 177-196.

Gerbner, G., et. al. Cultural indicators: violence profile no. 9. Journal of Communication, 1978, 28, 176-207.

Goldin, P. C. A review of children's reports of parent behaviors. Psychological Bulletin, 1969, 71(3), 222-236.

Granzberg, G. Television and self-concept formation in developing areas. Journal of Cross-Cultural Psychology, 1985, 16(3), 313-328.

Greenberg, B. S.; Dominick, J. R. Race and social class differences in teenagers' use of television. Journal of Broadcasting, 1969, 13, 331-344.

Greenberg, B. S., et. al. Children's television behaviors as perceived by mother and child. in Rubinstein, et. al. (eds.) Television and Social Behavior, Vol. 4 Washington, D. C.: U. S. Government Printing Office, 1972, pp. 257-273, cited in Robertson, 1979.

Gross, L. S. & Walsh, R. P. Factors affecting parental control over children's television viewing: A pilot study. Journal of Broadcasting, 1980, 24, 3, 411-419.

Guilford, J. P. Psychometric Methods. New York: McGraw-Hill Book Company, 1954.

Gunter, B. Television as a facilitator of good behaviour amongst children. Journal of Moral Education, 1984, 13(3), 152-158.

Guttman, J., Bar-Zohar, Y. & Statter, K. Locus of control and moral judgement: A cross-cultural study in Israel. Journal of Moral Education, 1980, 10(3), 186-191.

Hatano, K., Yamamoto, H., & Terauchi, R. Children's lives and television 1963. in Kato, H. (ed.) Japanese Research on Mass Communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii, 1974, pp. 41-42.

Hedinsson, E. TV, Family and Society: The social origins and effects of adolescents' TV use. Stockholm, Sweden: Almqvist & Wiksell International 1981.

Hess, R. D.; & Goldman, H. Parents' views of the effect of television on their children. Child Development, 1962, 33, 411-426.

Himmelweit, H. T., Oppenheim, A. N., & Vince, P. Television and the child: An empirical study of the effect of television on the young. New York: Oxford Univ. Press 1958.

Hino, J. The impact of TV upon housewives and children. 1957 in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii, 1974, pp. 5-6.

Hirschman, E. C. Social and cognitive influences on information exposure: a path analysis. Journal of Communication, 1981, Winter, 76-87.

Honda, T. Exposure to newspaper, television and radio. 1965 in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii, 1974, pp. 57-58.

Hughes, M. The fruits of cultivation analysis: A reexamination of some effects of television watching. Public Opinion Quarterly, 1980, 44(3), 415-422.

Jeffres, L. W. A study of similarities in the use of print media by fathers and sons. Master's thesis, University of Washington, 1968, cited in McLeod, & O'Keefe, 1972.

Joint research team from five broadcasting stations. 1969 in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii. 1974, p. 99-100.

Kato, H.; Kiuchi, Y.; & Lyle, J. Television and children in Asian cities: The viewing patterns in Bangkok, Manila, and Kyoto. นิเทศสาร, 2520, 6(3), 47-78.

Kaye, E. (ed.) The family guide to children's television. New York: Pantheon, 1974.

Kirk, R. E. Experimental Design: Procedures for the Behavioral Sciences. Belmont, California: Brooks/Cole Publishing Company. 1968, pp. 90-91.

Kohlberg, L. Stage and sequence: the cognitive-developmental approach to socialization. in Goslin (ed.) Handbook of Socialization Theory and Research. Chicago: Rand McNally and Company, 1969, pp. 347-480.

Kohlberg, L. Moral stages and moralization: the cognitive developmental approach. in Lickona (ed.) Moral Development and Behavior: Theory, research, and social issues. New York: Holt, Rinehart and Winson, 1976, pp. 31-53.

Kojima, S., et. al. Children and their life-styles. 1969, in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii. 1974, p. 101-102.

Lamm, H., Schmidt, R. W., & Trommsdroff, G. Sex and social class as determinants of future orientation (time perspective) in adolescents. Journal of Personality and Social Psychology, 1976, 34(3), 317-326.

Leifer, A. D.; Gordon, N. J., & Graves, S. B. Children's television: more than mere entertainment. Harvard Education Review, 1974, 44, 213-245.

Leming, J. S. Curricular effectiveness in moral/values education: A review of research. Journal of Moral Education, 1981, 10(3), 147-164.

Liebert, R. M., et. al. Developmental Psychology, Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall, Inc., 1977 pp. 342-377.

Liebert, R. M., & Poulos, R. W. Television as a moral teacher. in Lickona (ed.) Moral Development and Behavior: Theory, research, and social issues. New York: Holt, Rinehart and Winson, 1976, pp. 284-298.

Liebert, R. M., Neale, J. M., & Davidson, E. S. The Early Window: effects of television on children and youth. New York: Pergamon Press. Inc., 1973.

Lyle, J.; Hoffman, H. R. Children's use of television and other media. in Rubinstein, Comstock, & Murray, (eds.) Television and Social Behavior. Vol. 4 Washington, D. C.; U. S. Government Printing Office, 1971, pp. 129-256 cited in Leifer, Gordon & Graves, 1974.

Maccoby, E. E. Why do children watch television? Public Opinion Quarterly, 1954, 18, 239-244.

Maccoby, E. E. Effects of the mass media. in Hoffman, M. L. & Hoffman, L. W. (eds.) Reviews of Child Development Research vol. 1 New York: Russell Sage Foundation, 1964.

Maier, H. W. Three theories of child development. New York: Harper International Edition 1969.

Masters, J. C. Treatment of adolescent rebellion by the reconstrual of stimuli, Journal of Consulting Psychology, 1970, 30, 213-216.

McGuire, W. J. Selective exposure: A summing up. in Abelson, R. P. (et. al.)(eds.) Theories of Cognitive Consistency: A sourcebook. Chicago: Rand McNally and Company, 1968, pp. 797-800.

McGuire, W. J. Nature of attitudes and attitude change. in Lindzey, G., & Aronson, E. (eds.) Handbook of Social Psychology, Vol. 3, 2nd edition, Reading, Massachusetts: Addison-Wesley, 1969, pp. 136-314.

McGuire, W. J. Persuasion, resistance and attitutde change. in Pool, I., & Schramm, W., et. al., (eds.) Handbook of Communication. Chicago, Rand McNally Publishing Company, 1973. pp. 216-252.

McLeod, J. M., & O'Keefe, G. J. The socialization perspective and communication behavior. in Kline, F. G., & Tichenor, P. J. (eds.) Current Perspectives in Mass Communication Research. Beverly Hills: Sage Publications 1972, pp. 121-168.

McLeod, J. M., & Reeves, B. On the nature of mass media effects. in Wilhoit, G. C. (ed .) Mass Communication Review Yearbook. Vol. 2, Beverly Hills, Calif.; 1981, pp. 245-282.

Messaris, P., & Kerr, D. TV-related mother-child interaction and children's perceptions of TV characters. Journalism Quarterly, 1984, 61(3), 662-666.

Milburn, M. A. A longitudinal test of the selective exposure hypothesis. in Wilhoit, G. C. & de Bock, H. (eds.) Mass Communication review yearbook. Vol. 2 Beverly Hills, Calif.; Sage Publications, Inc., 1981, pp. 653-664.

Mischel, W. Processes in delay of gratification. in Berkowitz, L. (ed.) Advances in Experimental Social Psychology. Vol. 7 New York: Academic Press, 1974 pp. 249-293.

Mohr, P. J. Television, children and parents. Unpublished report, Department of Speech Communication, Wichita State University, 1978. cited in Robertson, 1979.

Moore, R. L.; & Moschis, G. P. The role of family communication in consumer learning. Journal of Communication, 1981, 31(4), 42-51.

Morgan, M. & Gross, L. Television viewing, IQ and academic achievement. Journal of Broadcasting, 1980, 24(2), 117-133.

Murray, J. P. & Kippax, S. Children's social behavior in three towns with differing television experience. Journal of Communication, 1978, 28(1), 19-29.

Murray, J. P., & Kippax, S. From the early window to the late night show: international trends in the study of television's impact on children and adults. in L. Berkowitz (ed.) Advances in Experimental Social Psychology, vol. 12, New York: Academic Press, Inc., 1979, pp. 254-321.

Myers, J. L. Fundamentals of Experimental Design. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1966.

Peterson, R., & Thurstone, L. L. Motion pictures and the social attitudes of children. New York: Macmillan, 1933, cited in Maccoby, 1964.

Piaget, J. The moral judgment of the child. New York: The Free Press, 1965.

Piaget, J. Intellectual evolution from adolescence to adulthood. Human Development, 1972, 15, 1-12.

Prasad, K., Rao, T. R., & Sheikh, A. A. Mother vs. commercial. Journal of Communication, 1978 Winter, 91-96.

Raffa, J. B. Television: the newest moral educator? Phi Delta Kappan, 1983, 65(3), 214-215.

Reid, L. N. Viewing rules as mediating factors of children's responses to commercials. Journal of Broadcasting, 1979, 23(1), 15-26.

Roberts, D. F. The nature of communication and children: a developmental approach. in Pool, I.; & Schramm, W. (eds.) Handbook of Communication. Chicago, Rand McNally, 1973.

Roberts, D. F., & Bachen, C. M. Mass communication effects. Annual Review of Psychology, 1981, 32, 307-356.

Robertson, T. S. Parental mediation of television advertizing effects. Journal of Communication, Winter 1979, 13-25.

Robertson, T. S. & Rossiter, J. R. Children's responsiveness to commercials. Journal of Communication, 1977, 27, 101-106.

Rossiter, J. R.; & Robertson, T. S. Children's television viewing: an examination of parent-child Consensus. Sociometry, 1975, 38, 308-326.

Rotter, J. B. Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. Psychological Monographs, 1966, 80(1, Whole no. 609)

Rubin, A. M. Television usage, attitudes and viewing behaviors of children and adolescents. Journal of Broadcasting, 1977, 21, 355-369.

Rushton, J. P. Effects of prosocial television and film material on the behavior of viewers. in L. Berkowitz (ed.) Advances in Experimental Social Psychology. (vol. 12) New York: Academic Press, 1979 pp. 322-351.

Saito, I. The influence of TV upon children. 1963, in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii. 1974, p. 99-100.

Sakamoto, T. Children and the mass media. 1971 in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii, 1974, pp. 108-109.

Schramm, W., Lyle, J., & Parker, E. B. Television in the lives of our children. Stanford, Calif: Stanford Univ. Press., 1961.

Serot, N., & Teevan, R. Perception of the parent-child relationship and its relation to child adjustment. Child Development, 1961, 32, 373-378.

Sirivunnabool, P., et. al. Effects of television programs and newspapers on adolescents' aggressive behavior. Presented at the third Asean Forum on child and adolescent psychiatry. February 8-13, 1981.

Snarey, J. R. Cross-cultural universality of social-moral development: a critical review of Kohlbergian research. Psychological Bulletin, 1985, 97(2), 202-232.

Sprafkin, J. N., & Rubinstein, E. A. Children's television viewing habits and prosocial behavior: A field correlational study. Journal of Broadcasting, 1979, 23(3), 265-276.

Sprafkin, J. N., et. al. Reactions to sex on television: an exploratory study. Public Opinion Quarterly, 1980, 44(3), 304-315.

Stauffer, J., Frost, R., & Rybolt, W. Recall and learning from broadcast news: is print better? Journal of Broadcasting, 1981, 25(3), 253-262.

Stein, A. H., & Friedrich, L. K. Impact of television on children and youth. in Hetherington, M. (ed.) Review of Child Development Research. vol. 5 Chicago: The Univ. of Chicago Press, 1975, pp. 183-256.

Strickland, B. R. Internal-external control of reinforcement. in Blass, T. (ed.) Personality Variables in Social Behavior. New York: John Wiley & Sons., 1977, pp. 219-200.

Thurstone, L. L. The influence of motion pictures on children's attitudes. Journal of Social Psychology, 1931, 2, 291-305.

Unidentified author. Is TV hazardous to your health? Thai TV. Color Channel 3, 1981, 42(4), 20-21.

Uno, N. Alienation from school and TV viewing. 1963, in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An Ease-West Center Book, The Univ. Press of Hawaii 1974, pp. 36-37.

Wackman, D. B., Wartella, E., & Ward, S. Learning to be consumers: the role of the family. Journal of Communication, 1977, 27, 138-151.

Ward, S., & Wackman, D. Family and media influences on adolescent consumer learning. American Behavioral Scientist, 1971, 14(13), 415-427.

Wartella, E., Alexander, A., & Lemish, D. The mass media environment of children. American Behavioral Scientist, 1979, 23(1), 33-52.

Webster, J. G., & Washlag, J. J. The impact of group viewing on patterns of television program choice. Journal of Broadcasting, 1982, 26(1), 445-455.

Webster, J. G., & Washlag, J. J. A theory of television program choice. Communication Research, 1983, 10(4), 430-446.

Weiss, W. Effects of the mass media of communication. in Lindzey, G. & Aronson, E. (eds.) The Handbook of Social Psychology, vol. 5, Reading Mass. Addison-Wesley Publishing Co., 1969, pp. 77-195.

Williams, L. K. Some developmental correlates of scarcity. Human Relations, 1973, 26(1), 51-65.

Wright, D. The psychology of moral behaviour Middlesex, England: Penquin Books Ltd., 1975.

Yoshida, J. Validity of the diary method. 1965, in Kato, H. (ed.) Japanese research on mass communication: selected abstracts. An East-West Center Book. The Univ. Press of Hawaii, 1974, p. 55.